

Promemoria

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen

Bekämpning av marknadsmissbruk

Fi2016/01010/V

Mars 2016

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	6
2	Lagtext	8
2.1	Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning	8
2.2	Förslag till lag om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden	15
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsätter	20
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	22
2.5	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	25
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter	30
3	Ärendet och dess beredning	31
4	Nya EU-regler om marknadsmissbruk	32
4.1	Inledning	32
4.2	Marknadsmissbruksförordningen	32
4.2.1	Tillämpningsområdet	32
4.2.2	Förbuden mot marknadsmissbruk	36
4.2.3	Offentliggörande av insiderinformation	40
4.2.4	Regler för att förhindra och upptäcka marknadsmissbruk	40
4.2.5	Investeringsrekommendationer	43
4.2.6	Den behöriga myndigheten och dess befogenheter	43
4.3	Marknadsmissbruksdirektivet	43
4.3.1	Tillämpningsområdet	43
4.3.2	Insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation	44
4.3.3	Straffrättsliga påföljder	45
4.4	Kommissionens genomförandeåtgärder	46
5	Åklagarens yrkande om administrativ sanktion i samband med åtal	47
5.1	En straffrättslig eller en administrativ sanktion – inte både och	47
5.2	Ett vägvalssystem med möjlighet för åklagaren att yrka administrativ sanktion	48
5.3	Närmare om handläggningen av administrativ sanktion på yrkande av åklagare	55
5.3.1	Prövningen och handläggningen av åklagarens yrkande om administrativ sanktion i brottmålsprocessen	55

5.3.2	Åklagarens yrkande om administrativ sanktion vid väckande av åtal	57
5.3.3	Möjlighet att åberopa nya omständigheter	58
5.3.4	Offentlig försvarare och rättegångskostnader	58
5.3.5	Åklagaren ska informera den enskilde om frågan om administrativ sanktion	60
5.3.6	Överklagande och krav på prövningstillstånd	61
6	Vissa utredningsbefogenheter för Finansinspektionen	61
6.1	Rätt att genomföra undersökningar på plats för att beslagta dokument och data	61
6.2	Rätt att begära att tillgångar beläggs med kvarstad eller att betalning säkras	72
7	Tillsyn över skyldigheten att offentliggöra insiderinformation	77
8	Några frågor om administrativa sanktioner	83
8.1	Förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation	83
8.2	Anmälningsskyldighet för närstående som är underårig	85
8.3	Förbud mot att utöva ledningsuppdrag	86
8.4	Förbud att handla för egen räkning	90
8.5	Rätt till offentlig försvarare	91
9	Ny lag om straff för marknadsmissbruk	92
9.1	Inledning	92
9.2	En ny lag	92
9.3	Behörighet	93
9.4	Tillämpningsområdet	93
9.5	Undantag från tillämpningsområdet	98
9.6	Insiderbrotten	99
9.6.1	Definitionen av insiderinformation	99
9.6.2	Förfogande över insiderinformation	101
9.6.3	Utnyttjanderekvisit	103
9.6.4	Undantag för legitima beteenden	108
9.6.5	Återkallelse eller ändring av order	111
9.6.6	Att ge råd och att följa ett råd grundat på insiderinformation	112
9.7	Obehörigt röjande av insiderinformation	115
9.8	Marknadsmanipulation	118
9.9	Anstiftan, medhjälp, försök och förberedelse	123
9.10	En särskild brottsbeteckning för grov marknadsmanipulation och skärpta straff	124
9.11	Ansvar och påföljder för juridiska personer	130
9.12	Utbildning	131
10	Rapportering av överträdelser	132
10.1	Inledning	132
10.2	Finansinspektionens rapporteringssystem	132

10.3	Information och stöd från Finansinspektionen till den som rapporterar.....	136
10.4	Rätt att åsidosätta tystnadsplikt	138
11	Sekretess i Finansinspektionens verksamhet.....	143
11.1	Sekretess till skydd för enskilda personliga och ekonomiska förhållanden	143
11.2	Sekretess för uppgifter i en anmälan	148
11.3	Informationsutbyte under pågående brottsutredning	154
11.4	Sekretess till skydd för syftet med en utredning.....	155
11.5	Sekretess i Finansinspektionens övervakning enligt andra lagar	157
12	Konsekvensbeskrivning	158
12.1	Inledning	158
12.2	Förslagets syfte och alternativa lösningar.....	158
12.3	Samhällsekonomiska konsekvenser	159
12.4	Konsekvenser för staten	160
12.4.1	Finansinspektionen.....	160
12.4.2	Kronofogdemyndigheten.....	160
12.4.3	Ekobrottsmyndigheten och Sveriges domstolar.....	161
12.5	Konsekvenser för företag och enskilda	161
12.6	Konsekvenser för brottsligheten och det brottförebyggande arbetet.....	162
12.7	Övriga konsekvenser	162
13	Författningskommentar.....	162
13.1	Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning.....	162
13.2	Förslaget till lag om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden	175
13.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter	189
13.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	191
13.5	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	192
13.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter	197
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.....	198
Bilaga 2	Europaparlamentets och rådets direktiv nr 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv)	259

Bilaga 3	Kommissionens genomförandedirektiv (EU) 2015/2392 av den 17 december 2015 om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 vad gäller rapportering till behöriga myndigheter av faktiska eller potentiella överträdelser av den förordningen	270
Bilaga 4	Sammanfattning av betänkandet Marknadsmisbruk II (SOU 2014:46)	277
Bilaga 5	Utdrag ur utredningens lagförslag	288
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	312

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG ska börja tillämpas den 3 juli 2016. I förordningen finns förbud mot insiderhandel, marknadsmanipulation och olagligt röjande av insiderinformation (marknadsmissbruk) och bestämmelser som syftar till att förhindra marknadsmissbruk samt möjliggöra upptäckt av och ingripanden mot marknadsmissbruk. Förordningen kompletteras av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv) i vilket föreskrivs att medlemsstaterna ska införa straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk.

Marknadsmissbruksförordningen är direkt tillämplig och kommer att gälla som svensk lag den 3 juli 2016. Bestämmelser som rör den behöriga myndighetens tillsyns- och utredningsbefogenheter samt möjlighet att påföra sanktioner kräver dock genomförande i svensk rätt. Vid samma tidpunkt ska medlemsstaterna ha genomfört marknadsmissbruksdirektivet.

I promemorian redovisas vissa ändrade förslag i förhållande till förslagen från 2012 års marknadsmissbruksutredning (SOU 2014:46).

I promemorian föreslås att åklagare i samband med åtal ska ha möjlighet att framställa ett yrkande om administrativ sanktion som ska kunna prövas om åtalet ogillas. Förslaget bygger vidare på utredningens förslag om ett nytt sanktionssystem med ett s.k. vägval mellan ett administrativt och ett straffrättsligt förfarande för hantering av ärenden om marknadsmissbruk.

I promemorian föreslås att ärenden i det straffrättsliga förfarandet ska hanteras enligt en ny strafflag, lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel på värdepappersmarknaden, som bl.a. genomför marknadsmissbruksdirektivet. Även i strafflagen föreslås vissa ändringar i sak i förhållande till utredningens förslag. Dessa gäller främst hur insiderbrottet ska konstrueras.

För hanteringen av ärenden enligt ett administrativt förfarande föreslås vissa administrativa sanktioner som avviker från utredningens förslag. Dessa gäller förbudet mot att utöva ledningsuppdrag och förbudet mot att handla med finansiella instrument för egen räkning. Det föreslås att dessa förbud ska kunna användas när en anställd i eller någon som arbetar för ett värdepappersinstitut har överträtt marknadsmissbruksförordningen. Det föreslås även bestämmelser som syftar till att klargöra att förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation i marknadsmissbruksförordningen gäller för fysiska personer som för en juridisk persons räkning genomför sådana åtgärder som är förbjudna. Det föreslås även att en person i ledande ställning som har en närstående som är underårig och som omfattas av anmälningsskyldighet enligt marknadsmissbruksförordningen, ska fullgöra anmälningsskyldigheten för den underåriges räkning.

Vidare behandlas hur tillsynen över emittenters skyldighet att offentliggöra insiderinformation ska hanteras, särskilt när det gäller samordningen mellan civilrättsliga sanktioner och de administrativa sanktioner som marknadsmissbruksförordningen förutsätter.

När det gäller Finansinspektionens utredningsbefogenheter föreslås ändringar i förhållande till utredningens förslag avseende kvarstad och undersökning efter beslut av Stockholms tingsrätt.

Sedan utredningen lämnade sitt betänkande har EU-kommissionen antagit ett genomförandedirektiv till marknadsmissbruksförordningen (kommissionens genomförandedirektiv [EU] 2015/2392 av den 17 december 2015 om Europaparlamentets och rådet förordning [EU] nr 596/2014 vad gäller rapportering till behöriga myndigheter av faktiska eller potentiella överträdelse av den förordningen). I promemorian föreslås hur genomförandedirektivet ska genomföras i svensk rätt. Det föreslås även nya sekretessbestämmelser.

Utredningen föreslår att det ska införas en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning. I promemorian föreslås att vissa av de bestämmelser som föreslås i promemorian införs i en sådan lag. Utredningen föreslår att marknadsmissbruksdirektivet ska genomföras i svensk rätt genom ändringar i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument. I promemorian föreslås, som nämns ovan, att direktivet i stället ska genomföras genom att det införs en ny strafflag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2017.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

Härigenom föreskrivs följande.

[...]

2 kap. Vissa skyldigheter som följer av marknadsmissbruksförordningen

Förbudet mot insiderhandel och marknadsmanipulation

1 § Förbudet mot insiderhandel och marknadsmanipulation i artiklarna 14 a, 14 b och 15 i marknadsmissbruksförordningen gäller även för en fysisk person som, för en juridisk persons räkning, vidtar sådana åtgärder som är förbjudna.

[...]

Anmälningsskyldighet för närstående som är underårig

5 § Om en person i ledande ställning har en närstående som är underårig och som omfattas av anmälningsskyldighet enligt artikel 19.1 i marknadsmissbruksförordningen, ska personen i ledande ställning fullgöra anmälningsskyldigheten för den underåriges räkning.

[...]

Rapportering av misstänkta transaktioner

[...]

[8 § Den som har lämnat en rapport till Finansinspektionen med stöd av artikel 16.1 eller 16.2 i marknadsmissbruksförordningen får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt. Detsamma gäller den som har lämnat uppgifter för det rapporterande företags räkning.]

9 § Den som[, utan att sådan rapporteringsskyldighet som avses i 8 § föreligger,] har gjort en anmälan till Finansinspektionen om en misstänkt överträdelse av marknadsmissbruksförordningen får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett. Detta gäller inte om anmälaren därigenom gör sig skyldig till brott.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

3 kap. Allmänna utredningsbefogenheter

[Föreläggande om att lämna uppgifter]

[1 § För övervakning av att bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen, i den ursprungliga lydelsen, följs får Finansinspektionen förelägga

1. ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat, och

2. den som förväntas kunna lämna upplysningar i saken att inställa sig till förhör på tid och plats som inspektionen bestämmer.

Första stycket gäller inte i den utsträckning uppgiftslämmandet skulle strida mot den i lag reglerade tystnadsplikten för advokater.]

[...]

Kvarstad

7 § För att säkerställa betalning av en sanktionsavgift eller återföring på grund av en överträdelse av artikel 14 eller 15 i marknadsmissbruksförordningen, i den ursprungliga lydelsen, får rätten på ansökan av Finansinspektionen besluta om kvarstad. I fråga om sådan kvarstad ska 26 kap. 1, 2, 5, 6 och 8 §§ rättegångsbalken om kvarstad i brottmål tillämpas. Vid tillämpningen ska det som anges där om

1. brott gälla för överträdelse,
 2. böter gälla för sanktionsavgift eller återföring,
 3. åklagare gälla för Finansinspektionen, och
 4. åtal gälla för talan enligt [5 kap. 17 §] denna lag.
- Ansökan om kvarstad prövas av Stockholms tingsrätt.

Betalningssäkring

8 § För att säkerställa betalning av en sanktionsavgift eller återföring på grund av ett åsidosättande av skyldighet enligt någon av artiklarna 16–20 i marknadsmissbruksförordningen, i den ursprungliga lydelsen, får egendom som tillhör den som är betalningsskyldig tas i anspråk (betalningssäkring).

Betalningssäkring får bara beslutas om

1. det finns en påtaglig risk för att den fysiska eller juridiska personen i fråga genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på annat sätt undandrar sig att betala avgiften, och

2. betalningsskyldigheten avser ett betydande belopp.

Om sanktionsavgift eller återföring inte har beslutats, får betalningssäkring beslutas bara om det är sannolikt att så kommer att ske. En betalningssäkring får inte avse ett högre belopp än det belopp sanktionsavgiften eller återföringen sannolikt kommer att fastställas till.

Ett beslut om betalningssäkring får fattas bara om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse.

9 § Beslut om betalningssäkring enligt 8 § fattas av den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens beslut

om sanktionsavgift eller återföring. En ansökan om betalningssäkring ska göras av Finansinspektionen.

I fråga om en sådan ansökan ska 46 kap. 9–13 §§, 14 § första stycket 1 och andra stycket första meningen samt 20–22 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas. Vid tillämpningen ska det som anges där om Skatteverket gälla för Finansinspektionen.

10 § I fråga om verkställighet av ett beslut om betalningssäkring ska 69 kap. 13–18 §§ och 71 kap. 1 § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas. Vid tillämpningen ska det som anges där om Skatteverket gälla för Finansinspektionen.

4 kap. Undersökningar efter beslut av domstol

Förutsättningar för beslut om undersökning

1 § Stockholms tingsrätt får på ansökan av Finansinspektionen besluta att inspektionen får genomföra en undersökning i en fysisk eller juridisk persons verksamhetslokaler för att utreda om personen har överträtt något av förbuden i artikel 14 a, 14 b eller 15 i marknadsmissbruksförordningen, i den ursprungliga lydelsen. En sådan ansökan får bifallas om

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,
2. den som undersökningen avser inte rättar sig efter ett föreläggande enligt [3 kap. 1 §] eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och
3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

2 § Ett beslut enligt 1 § får avse även annan än den som är föremål för utredning, om

1. det som föreskrivs i 1 § 1 och 3 är uppfyllt,
2. det finns särskild anledning att anta att bevis finns hos denne, och
3. denne inte rättar sig efter ett föreläggande enligt 3 kap. 1 § eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas.

Beslutet om undersökning

3 § Ett beslut om undersökning enligt 1 § får meddelas utan att den som ansökan avser har fått tillfälle att yttra sig, om det kan befaras att undersökningen annars skulle förlora i betydelse.

Beslut enligt första stycket ska skickas endast till Finansinspektionen. När undersökningen börjar ska inspektionen överlämna ett exemplar av beslutet till den hos vilken undersökningen ska genomföras.

4 § Ett beslut om undersökning enligt 1 § ska innehålla uppgifter om

1. föremålet för och syftet med undersökningen,
2. tidpunkten när undersökningen ska börja,
3. Finansinspektionens befogenheter enligt 5 § första stycket och 6 §, och

4. uppgift om möjligheten enligt 9 och 10 §§ att undanta uppgifter och handlingar från undersökning.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om rätten inte bestämmer något annat.

Finansinspektionens befogenheter vid undersökning

5 § När Finansinspektionen genomför en undersökning enligt 1 § har inspektionen rätt att

1. granska bokföring och andra affärshandlingar,
2. ta kopior av eller göra utdrag ur bokföring och affärshandlingar,
3. begära muntliga förklaringar direkt på platsen, och
4. få tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra utrymmen som disponeras eller kan antas disponeras i verksamheten.

I fråga om elektroniskt lagrad information får åtgärderna i första stycket 1 och 2 genomföras hos Finansinspektionen, om den som undersökningen genomförs hos samtycker till att informationen flyttas till inspektionens lokaler. Denne har rätt att följa de åtgärder som inspektionen vidtar.

6 § Om åtgärderna i 5 § första stycket 2 inte är tillräckliga, får Finansinspektionen ta om hand en handling.

När en handling tas om hand får även pärm, mapp eller liknande förvaringsmaterial tas med.

Om en upptagning som kan uppfattas bara med tekniska hjälpmedel tas om hand, ska ett exemplar lämnas kvar om det är möjligt.

Rätt att tillkalla juridiskt biträde

7 § Den som Finansinspektionen ska genomföra en undersökning hos enligt 1 § har rätt att tillkalla ett juridiskt biträde.

I avvaktan på att ett sådant biträde inställer sig får Finansinspektionen inte påbörja undersökningen. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen härigenom onödigt fördröjs, eller
2. undersökningen har beslutats enligt 3 § första stycket.

Handräckning av Kronofogdemyndigheten

8 § Finansinspektionen får begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra de åtgärder som avses i 5 § första stycket 1, 2 och 4 eller 6 §.

Vid handräckning gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet eller avhysning. Kronofogdemyndigheten ska dock inte underrätta den hos vilken undersökningen ska genomföras innan verkställighet sker.

Undantag av handlingar från undersökning

9 § Åtgärder enligt 5 eller 6 § får inte avse

1. en handling som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken, eller
2. en handling som inte omfattas av beslutet i 1 §.

En åtgärd får inte heller avse en handling som har ett betydande skyddsintresse, om det finns särskilda omständigheter som gör att handlingens innehåll inte bör komma till någon annans kännedom och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för utredningen.

10 § Om Finansinspektionen anser att en viss handling bör omfattas av en undersökning och den som åtgärden avser åberopar att den ska undantas enligt 9 §, ska handlingen omedelbart förseglas och skyndsamt överlämnas till Stockholms tingsrätt av Finansinspektionen.

Tingsrätten ska utan dröjsmål pröva om handlingen ska omfattas av Finansinspektionens undersökning.

Återlämnande av handlingar

11 § Finansinspektionen ska lämna tillbaka handlingar och annat som har tagits om hand så snart de inte längre behövs.

Om den som beslutet om en undersökning enligt 1 § gäller har försatts i konkurs när handlingarna ska lämnas tillbaka, ska Finansinspektionen

1. överlämna handlingarna till konkursförvaltaren, och
2. underrätta den som beslutet gäller om att handlingarna har överlämnats till konkursförvaltaren.

Finansinspektionen ska på begäran av den som beslutet om undersökning enligt 1 § gäller pröva om en handling ska lämnas tillbaka.

5 kap. Ingripanden

[Överträdelser]

[1 § Finansinspektionen ska ingripa mot den som har överträtt

1. förbudet mot insiderhandel eller olagligt röjande av insiderinformation i artikel 14 i marknadsmissbruksförordningen, i den ursprungliga lydelsen, eller

2. förbudet mot marknadsmanipulation i artikel 15 i marknadsmissbruksförordningen, i den ursprungliga lydelsen.

Finansinspektionen ska också ingripa mot den som har åsidosatt sina skyldigheter enligt marknadsmissbruksförordningen, i den ursprungliga lydelsen, genom att

1. låta bli att inrätta och upprätthålla effektiva arrangemang, system och förfaranden i enlighet med det som anges i artikel 16.1 eller 16.2, eller att rapportera till Finansinspektionen i enlighet med det som anges där,

2. låta bli att uppfylla det som anges om offentliggörande av insiderinformation till allmänheten i artikel 17.1, 17.2 och 17.8,

3. låta bli att informera Finansinspektionen om ett försenat offentliggörande i enlighet med det som anges i artikel 17.4 och 17.5, eller, trots begäran från inspektionen, lämna en sådan skriftlig förklaring som avses i artikel 17.4 tredje stycket om att förutsättningar för att skjuta upp offentliggörande har förelegat,

4. låta bli att upprätta, uppdatera eller bevara en insiderförteckning eller att i övrigt fullgöra de krav som ställs i artikel 18.1–18.6,

5. låta bli att till Finansinspektionen samt berörda företag eller organ som avses i artikel 19.1 och 19.10 göra en anmälan om egna transaktioner i enlighet med det som anges i artikel 19.1, 19.2, 19.6 och 19.7, eller låta bli att uppfylla informationsplikten enligt artikel 19.5 andra stycket,

6. låta bli att offentliggöra anmälda uppgifter i enlighet med det som föreskrivs i artikel 19.3, eller uppfylla informationsplikten eller skyldigheten att föra en förteckning i enlighet med det som anges i artikel 19.5 första stycket, eller

7. genomföra transaktioner i strid med förbudet i artikel 19.11,

8. låta bli att uppfylla det som föreskrivs om investeringsrekommendationer eller annan information i artikel 20.1.]

[...]

Förbud

3 § Den som är anställd i eller arbetar för ett värdepappersinstitut, och som har begått en överträdelse som anges i [1 §] får för viss tid, dock högst tio år, förbjudas

1. att vara styrelseledamot eller verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, i ett svenskt värdepappersinstitut, eller

2. att handla med vissa finansiella instrument för egen räkning.

Vid upprepade överträdelser som anges i [1 § första stycket] får ett beslut enligt första stycket 1 gälla permanent.

Den som har meddelats ett förbud enligt första stycket 2 får, efter tillstånd av Finansinspektionen, avyttra finansiella instrument.

[...]

Val av sanktion

14 § [Vid valet av sanktion ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar.]

Finansinspektionen får avstå från ingripande om

1. överträdelsen är ringa eller ursäktlig,

2. personen i fråga gör rättelse,

3. något annat organ har vidtagit åtgärder mot personen och dessa åtgärder bedöms tillräckliga, eller

4. det annars finns särskilda skäl.

[...]

[Sanktionsföreläggande]

[17 § Frågor om ingripanden för överträdelser som anges i 1 § första stycket tas upp av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande.

Ett sanktionsföreläggande innebär att den som bedöms vara ansvarig för överträdelsen föreläggs att inom en viss tid godkänna ett beslut om ingripande enligt 2 §.

När föreläggandet har godkänts, gäller det som ett domstolsavgörande som har fått laga kraft. Ett godkännande som görs efter den tid som angetts i föreläggandet är utan verkan.]

18 § Ett sanktionsföreläggande ska innehålla uppgift om

1. den person som föreläggandet avser,
2. överträdelsen och de omständigheter som behövs för att känneteckna den,
3. de bestämmelser som är tillämpliga på överträdelsen, och
4. den sanktion som föreläggs personen.

Föreläggandet ska också innehålla en upplysning om att talan om sanktion kan komma att väckas vid domstol, om föreläggandet inte godkänns inom den tid som Finansinspektionen anger.]

6 kap. Handläggning i domstol m.m.

1 § [Om ett sanktionsföreläggande enligt 5 kap. 17 § inte har godkänts inom angiven tid, får Finansinspektionen väcka talan vid Stockholms tingsrätt om att sanktion ska beslutas.]

Om inte annat föreskrivs i denna lag, ska för talan enligt första stycket gälla vad som i allmänhet är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott där det inte är föreskrivet svårare straff än böter. Bestämmelserna i 21 kap. rättegångsbalken om offentlig försvarare ska dock inte tillämpas.

[Stämningsansökan ska innehålla de uppgifter som anges i 5 kap. 18 § första stycket samt de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.]

[...]

3 § Finansinspektionens beslut enligt 4 kap. 11 § får överklagas till Stockholms tingsrätt.

4 § Om inte annat föreskrivs i denna lag, ska ansökningar enligt 4 kap. 1 §, prövningar enligt 4 kap. 10 § och överklaganden av beslut enligt 4 kap. 11 § handläggas enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. I sådana ärenden ska 31 kap. rättegångsbalken tillämpas i fråga om rättegångskostnader.

[...]

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2017.
 2. Ingripande enligt 5 kap. 1 § får ske endast för överträdelser som har ägt rum efter ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om straff för insiderhandel, obehörigt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation (marknadsmissbruk) som begås på värdepappersmarknaden.

Finansiella instrument som omfattas av lagen

2 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas på

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en MTF-plattform eller för vilka en ansökan om upp- tagande till sådan handel har lämnats in,
2. finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform, och
3. finansiella instrument vilkas värde är beroende av ett sådant finan- siellt instrument som avses 1 eller 2.

Undantag

3 § Bestämmelserna i denna lag gäller inte för

1. handel med egna aktier i återköpsprogram eller stabilisering av värdepapper, förutsatt att handeln utförs i enlighet med artikel 5 i mark- nadsmissbruksförordningen, och
2. transaktioner eller andra åtgärder som avses i artikel 6 i mark- nadsmissbruksförordningen.

Definitioner

4 § I denna lag betyder

finansiellt instrument: det som anges i 1 kap. 4 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

godtagen marknadspraxis: det som anges i artikel 3.1.9 i marknads- missbruksförordningen,

handel på värdepappersmarknaden: handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska sam- arbetsområdet (EES), handel på en MTF-plattform eller en motsvarande marknad utanför EES, eller handel med eller genom någon som yrkes- mässigt driver sådan verksamhet som avses i 2 kap. 1 § lagen om värde- pappersmarknaden,

insiderinformation: sådan information som anges i artikel 7 i mark- nadsmissbruksförordningen,

marknadsmissbruksförordningen: Europaparlamentets och rådets för- ordning (EU) nr 596/2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruks- förordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direk- tiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG, i den ursprungliga lydelsen,

MTF-plattform: det som anges i 1 kap. 5 § 12 lagen om värdepappersmarknaden,

reglerad marknad: det som anges i 1 kap. 5 § 20 lagen om värdepappersmarknaden,

referensvärde: det som anges i artikel 3.1.29 i marknadsmissbruksförordningen, och

spotavtal avseende råvaror: det som anges i artikel 3.1.15 i marknadsmissbruksförordningen.

2 kap. Straffbestämmelser

Insiderbrott

1 § För insiderbrott döms

1. den som har insiderinformation och som för egen eller någon annans räkning, förvärvar eller avyttrar finansiella instrument som informationen rör genom handel på värdepappersmarknaden, eller ändrar eller återkallar en order avseende sådana finansiella instrument,

2. den som har insiderinformation och som med råd eller genom uppmaning föranleder någon annan att förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör genom handel på värdepappersmarknaden, eller att ändra eller återkalla en order avseende sådana finansiella instrument, eller

3. den som följer ett sådant råd eller en sådan uppmaning som avses i 2 genom att förfara på det sätt som anges i 1, om rådet eller uppmaningen grundar sig på insiderinformation.

Straffet är fängelse i högst två år.

Om brott som avses i första stycket med hänsyn till gärningsmannens ställning, den vinning för gärningsmannen som brottet medfört eller övriga omständigheter är grovt, döms för grovt insiderbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Om gärningen är ringa döms inte till ansvar.

2 § Om ett förvärv eller en avyttring utgör legitimt beteende enligt artikel 9.2–9.5 i marknadsmissbruksförordningen, döms inte till ansvar enligt 1 §. Detsamma gäller

1. när ett finansiellt instrument förvärvas, eller en köporder återkallas, om det är sannolikt att priset på instrumentet skulle sänkas om insiderinformationen offentliggjordes, och

2. när ett finansiellt instrument avyttras, eller en säljorder återkallas, om det är sannolikt att priset på instrumentet skulle höjas om insiderinformationen offentliggjordes.

Den som i annat fall än som avses i första stycket visar att han eller hon inte har utnyttjat insiderinformation döms inte till ansvar enligt 1 §.

Obehörigt röjande av insiderinformation

3 § Den som röjer insiderinformation döms, utom i de fall då röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åliggande, för obehörigt röjande av insiderinformation till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som vidarebefordrar ett sådant råd

eller en sådan uppmaning som avses i 1 § första stycket 2, om rådet eller uppmaningen grundar sig på insiderinformation.

Om informationen blir allmänt känd samtidigt med att den röjs, eller om gärningen är ringa, döms inte till ansvar.

Marknadsmanipulation

4 § För marknadsmanipulation döms

1. den som genomför en transaktion, lägger en order eller annars agerar på ett sätt som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror som relaterar till instrumenten,

2. den som genomför en transaktion, lägger en order eller annars agerar på ett sätt som låser fast priset på ett eller flera finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror som relaterar till instrumenten, på en onormal eller konstlad nivå,

3. den som genomför en transaktion, lägger en order eller annars agerar på ett sätt som påverkar priset på finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror som relaterar till instrumenten, genom falska förespeglingar eller genom att utnyttja andra slag av vilseledande eller manipulationer,

4. den som sprider information som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror som relaterar till instrumenten, eller som låser fast priset på ett eller flera sådana instrument eller spotavtal på en onormal eller konstlad nivå, eller

5. den som sprider falska eller vilseledande uppgifter, tillhandahåller oriktiga eller vilseledande ingångsvärden eller på annat sätt manipulerar beräkningen av ett referensvärde.

Straffet är fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av manipulationen, gärningsmannens ställning eller övriga omständigheter är grovt, döms för grov marknadsmanipulation till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Om gärningen är ringa döms inte till ansvar.

5 § En sådan gärning som anges i 4 § första stycket 1 eller 2 medför inte ansvar, om

1. agerandet stämmer överens med godtagen marknadspraxis, och

2. det finns legitima skäl för agerandet.

6 § Bestämmelserna i 4 § gäller inte för

1. genomförande av transaktioner, läggande av order eller andra ageranden som endast påverkar pris, tillgång eller efterfrågan på ett spotavtal avseende råvaror, om agerandet inte avser ett finansiellt instrument som spotavtalet är relaterat till, och

2. genomförande av transaktioner, läggande av order eller andra ageranden som avser ett spotavtal avseende råvaror som är grossistenergi produkter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi, i den ursprungliga lydelsen.

Försök och förberedelse till brott

7 § För försök till insiderbrott och marknadsmanipulation samt för försök eller förberedelse till grovt insiderbrott och för försök till grov marknadsmanipulation döms det till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

[3 kap. Handläggningen]

4 kap. Om yrkande om administrativ sanktion i vissa fall

Inledande bestämmelser

1 § När åklagaren väcker åtal för brott enligt denna lag får åklagaren samtidigt framställa yrkande om återföring eller sanktionsavgift enligt 3 kap. 2 § 5 och 6 lagen (2017:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning för överträdelse av artikel 14 eller 15 i marknadsmissbruksförordningen för den person som åtalet gäller, om de omständigheter som omfattas av åtalet utgör en sådan överträdelse (yrkande om administrativ sanktion).

Ett yrkande enligt första stycket får prövas av rätten endast om åtalet ogillas eller läggs ned och därför inte prövas.

Förfarandet

2 § När åklagaren framställer ett yrkande om administrativ sanktion, ska åklagaren i stämningsansökan uppge

1. vilken administrativ sanktion som yrkas,
2. de bestämmelser som är tillämpliga när det gäller den administrativa sanktionen,
3. de omständigheter som åberopas till stöd för den administrativa sanktionen, och
4. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

3 § Frågan om administrativ sanktion ska handläggas i samma rättegång som åtalet enligt denna lag och avgöras genom dom. Om åklagaren åberopar en ny omständighet till stöd för åtalet, får denna omständighet också åberopas till stöd för yrkandet om administrativ sanktion.

4 § I fråga om utredningen och förfarandet beträffande frågan om administrativ sanktion gäller det som är föreskrivet för det brottmål som frågan om administrativ sanktion har samband med. Tvångsmedel enligt 24, 25, 27 och 28 kap. rättegångsbalken får dock inte användas.

5 § Vid underrättelse enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken ska den misstänkte också underrättas om att administrativ sanktion kan komma att påföras och om grunderna för detta.

6 § Vid prövning av fråga om administrativ sanktion ska bestämmelserna i [5 kap. 1–8 och 12–16 §§] lagen (2017:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning tillämpas.

Vid tillämpningen ska det som anges om sanktionsföreläggande i [5 kap. 13 § första stycket] lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning gälla för åtal.

Offentlig försvarare

7 § Den som har rätt till offentlig försvarare för brott enligt denna lag har rätt till offentlig försvarare också beträffande den fråga om administrativ sanktion som har samband med brottmålet. Rätten till offentlig försvarare gäller dock inte i högre rätt om endast frågan om administrativ sanktion överklagas dit.

Rättegångskostnader

8 § I fråga om rättegångskostnader ska 31 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Överklagande

9 § I fråga om överklagande ska rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande i brottmål tillämpas.

Prövningstillstånd krävs i hovrätten om endast frågan om administrativ sanktion överklagas dit.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2017.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 1 a, 1 c och 1 d §§ lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

1 a §¹

Den som i fråga om utsläppsrätter i form av 2-dagars spotkontrakt bryter mot något av förbuden mot insiderhandel och annan användning av insiderinformation i artiklarna 38, 39 b och 40 i förordning (EU) nr 1031/2010 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till *dess omfattning och* övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

1 c §²

Den som i fråga om utsläppsrätter i form av 2-dagars spotkontrakt bryter mot förbudet mot röjande av insiderinformation i artikel 39 a *och* 40 i förordning (EU) nr 1031/2010 döms till böter eller fängelse i högst *ett* år.

Om informationen blir allmänt känd samtidigt med att den röjs, döms inte till ansvar.

1 d §³

Den som i fråga om utsläppsrätter i form av 2-dagars spotkontrakt bryter mot förbudet mot

Den som i fråga om utsläppsrätter i form av 2-dagars spotkontrakt bryter mot något av förbuden mot insiderhandel och annan användning av insiderinformation i artiklarna 38, 39 b och 40 i förordning (EU) nr 1031/2010, *i den ursprungliga lydelsen*, döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till *gärningsmannens ställning, den vinning för gärningsmannen som brottet medfört eller* övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *sex* år.

Den som i fråga om utsläppsrätter i form av 2-dagars spotkontrakt bryter mot förbudet mot röjande av insiderinformation i artikel 39 a *eller* 40 i förordning (EU) nr 1031/2010, *i den ursprungliga lydelsen*, döms till böter eller fängelse i högst *två* år.

Den som i fråga om utsläppsrätter i form av 2-dagars spotkontrakt bryter mot förbudet mot

¹ Senaste lydelse 2012:344.

² Senaste lydelse 2012:344.

³ Senaste lydelse 2012:344.

otillbörlig marknadspåverkan i artikel 41 i förordning (EU) nr 1031/2010 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

otillbörlig marknadspåverkan i artikel 41 i förordning (EU) nr 1031/2010, *i den ursprungliga lydelsen*, döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan, *gärningsmannens ställning* eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *sex* år.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2017.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 8 §, 15 kap. 9 § samt 23 kap. 2 och 15 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

8 §

Ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform *skall* fortlöpande kontrollera att en utgivare av överlåtbara värdepapper enligt 6 § fullgör sin informationsskyldighet enligt denna lag.

Ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform *ska* fortlöpande kontrollera att en utgivare av överlåtbara värdepapper enligt 6 § fullgör sin informationsskyldighet enligt denna lag.

Värdepappersinstitutet ska även kontrollera att emittenter som omfattas av artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG fullgör sin informationsskyldighet enligt den artikeln.

15 kap.

9 §

En börs *skall* fortlöpande kontrollera att de finansiella instrument som är upptagna till handel uppfyller kraven i 2 § samt att emittenter fullgör sina informationsskyldigheter enligt denna lag.

En börs *ska* fortlöpande kontrollera att de finansiella instrument som är upptagna till handel uppfyller kraven i 2 § samt att emittenter fullgör sina informationsskyldigheter enligt denna lag *och enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.*

23 kap.

2 §¹

Värdepappersinstitut, börser, clearingorganisationer och sådana utländska företag som har tillstånd att driva en reglerad marknad från filial i

¹ Senaste lydelse 2014:985.

Sverige ska lämna Finansinspektionen upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Värdepappersinstitut, börser och sådana utländska företag som har tillstånd att driva en reglerad marknad från filial i Sverige ska lämna Finansinspektionen sådana upplysningar om emittenter som har samband med kontrollen av att emittenterna fullgör sin informationskyldighet enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Företagen ska, utöver vad som anges i första stycket, lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär.

Finansinspektionen får även begära sådana upplysningar som avses i första och andra styckena av personer som är anställda hos de företag som avses i första stycket samt av personer som är anställda i företag som avses i 6 kap. 1 § lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

Företagen ska, utöver det som anges i första och andra styckena, lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär.

Finansinspektionen får även begära sådana upplysningar som avses i första och tredje styckena av personer som är anställda hos de företag som avses i första stycket samt av personer som är anställda i företag som avses i 6 kap. 1 § lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

15 §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka upplysningar ett företag ska lämna till Finansinspektionen enligt 2 § första stycket och när upplysningarna ska lämnas,

2. hur uppgiftsskyldigheten enligt 3 § ska fullgöras,

3. vilka värdepappersbolag som ska upprätta register som avses i 3 b §, vad registren ska innehålla och inom vilken tid värdepappersbolaget ska ge in registren för olika typer av avtal,

4. löpande bokföring, årsbokslut och årsredovisning hos börser, clearingorganisationer samt sådana utländska företag som har tillstånd att driva en reglerad marknad från filial i Sverige, samt

1. vilka upplysningar ett företag ska lämna till Finansinspektionen enligt 2 § första och andra styckena och när upplysningarna ska lämnas,

² Senaste lydelse 2015:1032.

5. sådana avgifter för tillsyn, ansökningar, anmälningar och under-
rättelser som avses i 12 och 13 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2017.

2.5 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 9 kap. 1 §, 18 kap. 1 § och 30 kap. 6 och 30 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 17 kap. 3 a §, 30 kap. 6 a, 6 b och 8 c §§ och 32 kap. 6 a §, och närmast före 17 kap. 3 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det närmast före 32 kap. 6 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Innehav av finansiella instrument”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

1 §

I lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument finns bestämmelser om förbud att röja eller utnyttja vissa uppgifter som är ägnade att väsentligt påverka kursen på finansiella instrument.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG och lagen (2017:000) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden finns bestämmelser om förbud att röja eller utnyttja vissa uppgifter som är ägnade att väsentligt påverka kursen på finansiella instrument.

17 kap.

Finansinspektionens utredningar av vissa överträdelser

3 a §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till utredning hos Finansinspektionen av överträdelser av artikel 14 eller 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 om det med hänsyn till syftet med utredningen är av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs.

18 kap.

1 §¹

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättningar som anges i första stycket, för uppgift som hänför sig till

1. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud eller förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde,

2. annan verksamhet än sådan som avses i 1 eller i första stycket som syftar till att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott och som bedrivs av en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen, *eller*

3. *Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.*

1. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud eller förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde, *eller*

2. annan verksamhet än sådan som avses i 1 eller i första stycket som syftar till att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott och som bedrivs av en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

30 kap.

6 §²

Sekretess gäller i en statlig myndighets verksamhet som består i övervakning eller kontroll för sådan uppgift om en enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden som på begäran har lämnats av någon som är skyldig att lämna uppgifter till myndigheten, om övervakningen eller kontrollen sker enligt

1. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,

2. lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet,

3. lagen (2000:1087) om anmälnings skyldighet för vissa innehav av finansiella instrument,

4. lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,

5. *lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument,*

6. lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktie-

5. lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktie-

¹ Senaste lydelse 2014:633.

² Senaste lydelse 2013:289.

marknaden,

7. lagen (2012:735) med kompletterande bestämmelser till EU:s blankningsförordning, eller

8. lagen (2013:287) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister.

Om en uppgift som avses i första stycket rör den *uppgiftsskyldige*, gäller sekretessen endast om denne kan antas lida skada eller men om uppgiften röjs och sekretessen inte motverkar syftet med uppgiftsskyldigheten.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

marknaden,

6. lagen (2012:735) med kompletterande bestämmelser till EU:s blankningsförordning, eller

7. lagen (2013:287) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister.

Om en uppgift som avses i första stycket rör den *som övervakningen avser*, gäller sekretessen endast om denne kan antas lida skada eller men om uppgiften röjs och sekretessen inte motverkar syftet med uppgiftsskyldigheten.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

6 a §

Sekretess gäller i en statlig myndighets verksamhet enligt lagen (2017:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning för uppgift om en enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretessen gäller inte uppgift som lämnats på grund av anmälningskyldighet enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

6 b §

Sekretess gäller i en statlig myndighets verksamhet enligt lagen (2017:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning för uppgift i en anmälan eller utsaga om överträdelse av bestämmelse som myndigheten övervakar enligt den lagen, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet.

Sekretess enligt första stycket gäller inte om anmälaren varit rapporteringsskyldig enligt artikel 16 i Europaparlamentets och

rådets förordning (EU) nr 596/2014.

Sekretess gäller i sådan verksamhet som avses i första stycket för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden i en anmälan eller utsaga om överträdelse av bestämmelser som myndigheten övervakar enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning, om uppgiften kan avslöja den anmäldes identitet och det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att denne lider skada eller men.

Sekretessen enligt tredje stycket gäller inte beslut om sanktion eller sanktionsavgift.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Överföring av sekretess

8 c §

Får en myndighet i ett ärende enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 en uppgift som är sekretessreglerad i 6 a § från en annan myndighet, blir 6 a § tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten.

30 §³

Den tystnadsplikt som följer av 2 § första stycket första meningen, 4 § första stycket 2, 4 a § första stycket 2, 4 b § första stycket, 12 § första stycket och andra stycket 2, 12 a § första stycket och andra stycket 2, 12 b § första stycket 2, 13 §, 15 § första stycket 2, 23 § första stycket 2 och 27 § första stycket 2 och den tystnadsplikt som följer av ett förbehåll som

Den tystnadsplikt som följer av 2 § första stycket första meningen, 4 § första stycket 2, 4 a § första stycket 2, 4 b §, 6 b § första stycket, 12 § första stycket och andra stycket 2, 13 §, 15 § första stycket 2, 23 § första stycket 2 och 27 § första stycket 2 och den tystnadsplikt som följer av ett förbehåll som gjorts med stöd av 9 § andra meningen, 14 § andra

³ Senaste lydelse 2016:62.

gjorts med stöd av 9 § andra meningen, 14 § andra meningen, 26 § andra meningen eller 29 § andra meningen inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 24 § inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden än affärs- och driftförhållanden för den som trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet.

Den tystnadsplikt som följer av 18 § inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om en enskilds personliga förhållanden vars röjande kan vålla allvarligt men.

32 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

6 a §

Sekretessen enligt 6 § hindrar inte att uppgift lämnas till Finansinspektionen om uppgiften kan antas ha betydelse för fullgörandet av inspektionens uppgifter enligt lagen (2017:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller för uppgifter som har lämnats före ikraftträdandet.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 och 6 §§ lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som bryter mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till *affärens omfattning* och övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Föreslagen lydelse

3 §

Den som bryter mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i förordning (EU) nr 1227/2011, *i den ursprungliga lydelsen*, döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till *gärningsmannens ställning, den vinning för gärningsmannen som brottet medfört* eller övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *sex* år.

6 §

Den som bryter mot förbudet att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som bryter mot förbudet att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordning (EU) nr 1227/2011, *i den ursprungliga lydelsen*, döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan, *gärningsmannens ställning* eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *sex* år.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2017.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet antog i april 2014 förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG. Förordningen (i det följande benämnd marknadsmissbruksförordningen) ska börja tillämpas den 3 juli 2016. Marknadsmissbruksförordningen finns i *bilaga 1*.

I samband med att marknadsmissbruksförordningen antogs, antogs även Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv), i det följande benämnt marknadsmissbruksdirektivet. Marknadsmissbruksdirektivet kompletterar marknadsmissbruksförordningen i syfte att säkerställa ett effektivt genomförande av förordningens bestämmelser (skäl 23 till direktivet). Tillämpningsområdet är detsamma som för marknadsmissbruksförordningen. Marknadsmissbruksdirektivet finns i *bilaga 2*.

En faktagpromemoria om förslaget till ny EU-rättslig reglering av marknadsmissbruk överlämnades till riksdagen i november 2011 (2011/12:FPM36).

Efter det att nämnda rättsakter antagits har EU-kommissionen i enlighet med bemyndigande i marknadsmissbruksförordningen antagit ett genomförandedirektiv som kompletterar förordningen; kommissionens genomförandedirektiv (EU) 2015/2392 av den 17 december 2015 om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 vad gäller rapportering till behöriga myndigheter av faktiska eller potentiella överträdelser av den förordningen. Direktivet finns i *bilaga 3*.

Regeringen gav i oktober 2012 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. lämna förslag till ändringar och anpassningar av den lagstiftning som rör marknadsmissbruk i syfte att säkerställa att Sverige uppfyller EU-rättsliga krav samt att utredning och bekämpning av marknadsmissbruk ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt (dir. 2012:108). Utredningen, som tog namnet 2012 års marknadsmissbruksutredning, redovisade sitt uppdrag i juni 2014. Utredningen föreslår i betänkandet Marknadsmissbruk II (SOU 2014:46) omfattande ändringar i lagstiftningen på marknadsmissbruksområdet. Sammanfattningen av betänkandet finns i *bilaga 4*. Delar av utredningens lagförslag finns i *bilaga 5*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över de remissinstanser som har yttrat sig eller haft möjlighet att yttra sig finns i *bilaga 6*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2014/02432/V).

Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I denna promemoria lämnas några förslag som avviker från utredningens förslag. I delar som för förståelsen av förslagen är beroende av utredningens förslag, ges hänvisningar till utredningens förslag.

4 Nya EU-regler om marknadsmissbruk

4.1 Inledning

De gällande svenska bestämmelserna på marknadsmissbruksområdet i lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument och lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument (marknadsmissbrukslagen) genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG av den 28 januari 2003 om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (i det följande benämnt 2003 års marknadsmissbruksdirektiv). I den nya EU-regleringen om marknadsmissbruk ersätts 2003 års marknadsmissbruksdirektiv med en förordning, marknadsmissbruksförordningen. En EU-förordning är direkt tillämplig i varje medlemsstat. En sådan rättsakt varken ska eller får genomföras i eller omvandlas till nationell rätt. Några särskilda åtgärder för att införliva förordningens materiella bestämmelser med nationell rätt får Sverige därför inte vidta. En EU-förordning kan dock innehålla bestämmelser som förutsätter och kräver att vissa nationella åtgärder vidtas. I marknadsmissbruksförordningen anges att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att följa vissa bestämmelser i förordningen (artikel 39.3). Medlemsstaterna är bl.a. skyldiga att utse en behörig myndighet (artikel 22). Vidare krävs att medlemsstaterna ska se till att den behöriga myndigheten har vissa angivna befogenheter för att kunna utföra de uppgifter som myndigheten har enligt förordningen (artikel 23). Det åligger också medlemsstaterna att i nationell rätt införa bestämmelser om lämpliga administrativa sanktioner och åtgärder för överträdelse av marknadsmissbruksförordningens bestämmelser.

I samband med att marknadsmissbruksförordningen antogs, antogs även Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv), i det följande benämnt marknadsmissbruksdirektivet. Marknadsmissbruksdirektivet kompletterar marknadsmissbruksförordningen i syfte att säkerställa ett effektivt genomförande av förordningens bestämmelser (skäl 23 till direktivet).

4.2 Marknadsmissbruksförordningen

4.2.1 Tillämpningsområdet

Finansiella instrument

Tillämpningsområdet för marknadsmissbruksförordningen anges i artikel 2 och definitioner av vissa termer och uttryck finns i artikel 3. När det gäller definitionerna utgör flera av dem hänvisningar till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och direktiv 2011/61/EU (förkortat MiFID II) eller andra relevanta rättsakter.

Marknadsmissbruksförordningen är, liksom 2003 års marknadsmissbruksdirektiv, tillämplig på förfaranden avseende finansiella instrument.

Med finansiella instrument avses detsamma som i MiFID II, dvs. aktier och andra överlåtbara värdepapper, penningmarknadsinstrument, fondandelar och finansiella derivatinstrument (artikel 3.1.1 i förordningen och artikel 4.1.15 i MiFID II). Därutöver ska de finansiella instrumenten vara upptagna till handel på en reglerad marknad eller på en handelsplats i form av en multilateral handelsplattform (MTF-plattform), eller så ska en ansökan om upptagande till handel på någon sådan handelsplats ha lämnats in (artikel 2.1 första stycket a och b i förordningen). Marknadsmissbruksförordningen ska också tillämpas på finansiella instrument med vilka handel bedrivs på en organiserad handelsplattform (OTF-plattform, artikel 2.1 första stycket c). Med reglerad marknad, MTF-plattform och OTF-plattform avses detsamma som i MiFID II (artikel 3.1.6–3.1.8 och artikel 4.1.21–4.1.23 i MiFID II). Även finansiella instrument vars värde beror på eller påverkar nämnda finansiella instrument omfattas, t.ex. derivatinstrument som inte handlas på någon handelsplats (artikel 2.1 första stycket d).

Marknadsoperatörer av reglerade marknader samt värdepappersföretag och marknadsoperatörer som driver en MTF-plattform eller en OTF-plattform är skyldiga att anmäla finansiella instrument som upptagits till handel eller handlas för första gången på handelsplatsen, eller för vilka en ansökan om upptagande till handel har gjorts (artikel 4 i marknadsmissbruksförordningen). En anmälan ska också göras när ett sådant instrument inte längre handlas eller är upptaget till handel, om uppgiften inte redan är känd för den behöriga myndigheten.

Till följd av att utsläppsrätter utgör finansiella instrument enligt MiFID II (punkt 11, avsnitt C, bilaga I), kommer även dessa instrument att omfattas av marknadsmissbruksförordningen. Förordningen är således tillämplig på beteenden eller transaktioner, inklusive bud relaterade till auktionering vid en auktionsplattform som har godkänts som en reglerad marknad för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter (artikel 2.1 andra stycket).

Delar av förordningen, nämligen förbudet mot marknadsmanipulation (artiklarna 12 och 15), ska också tillämpas på vissa spotavtal avseende råvaror (artikel 2.2 a och b). Ett förfarande på spotmarknaden som påverkar ett finansiellt instrument omfattas av förordningen (artikel 2.2 b). Ett förfarande på den finansiella marknaden som påverkar priset eller värdet på ett spotavtal avseende råvaror där priset eller värdet på ett sådant spotavtal beror på priset eller värdet på det finansiella instrumentet omfattas också (artikel 2.2 a). En viss typ av förfaranden på spotmarknaden, som påverkar finansiella instrument, undantas dock från tillämpningsområdet. Det gäller förfaranden som avser råvaror som är grossistenergi produkter (artikel 2.2 b). I definitionen av en grossistenergi produkt hänvisas till definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi. Den förordningen innehåller förbud mot marknadsmissbruk avseende vissa avtal och derivat som rör el och naturgas (artikel 3.1.22). Bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen innebär alltså, beträffande marknadsmanipulation, att förordning (EU) nr 1227/2011 får företräde när ett förfarande avser ett spotavtal som är en grossistenergi produkt, även om förfarandet påverkar ett finansiellt instrument.

Bestämmelserna om marknadsmanipulation ska också tillämpas på beteenden relaterade till s.k. referensvärden (på engelska benchmarks), t.ex. interbankräntor som STIBOR och LIBOR (se vidare skäl 44).

Deltagare på marknaden för utsläppsrätter m.fl.

Marknadmissbruksförordningen omfattar inte bara emittenter utan även deltagare på marknaden för utsläppsrätter samt auktionsplattformar, auktionsförrättare och auktionsövervakare som är involverade i auktioner som anordnas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen (i det följande benämnd auktioneringsförordningen). Riksgäldskontoret är den svenska auktionsförrättaren. Auktionsövervakaren och den auktionsplattform som bland andra Sverige använder finns för närvarande på EU-nivå. Vissa auktionsplattformar har inrättats av medlemsstater (se bilaga III till förordning [EU] nr 1031/2010).

När det gäller skyldigheter som berör deltagare på marknaden för utsläppsrätter, eller personer i ledande ställning och deras närstående i sådana företag, är skyldigheterna begränsade till att avse sådana deltagare på marknaden för utsläppsrätter som uppnår en viss tröskel av utsläpp (artikel 3.1.20 i marknadmissbruksförordningen). Det handlar om skyldigheten att offentliggöra insiderinformation (artikel 17.2), föra insiderförteckningar (artikel 18.8 a) och anmäla transaktioner genomförda av personer i ledande ställning och deras närstående (artikel 19.1–19.9). Tröskeln kommer att bestämmas av kommissionen i en delegerad akt, men avsikten är att endast verksamheter med stora utsläpp ska omfattas, eftersom det är dessa verksamheter som kan påverka priset på utsläppsrätter (se skäl 51 till förordningen).

När det gäller auktionsplattformar, auktionsförrättare och auktionsövervakare som är involverade i auktioner som anordnas enligt auktioneringsförordningen omfattas dessa av skyldigheten att föra insiderförteckningar (artikel 18.8 b i marknadmissbruksförordningen). Personer i ledande ställning och dem närstående personer hos dessa företag eller organ ska vidare anmäla transaktioner relaterade till utsläppsrätter (artikel 19.1 b och 19.10). Företagen eller organen omfattas även av skyldigheten att skriftligen underrätta personer i ledande ställning om deras skyldigheter och att utarbeta en förteckning över dessa och deras närstående (artikel 19.5).

Som framgår nedan ska bestämmelser som hänvisar till utsläppsrätter – vilket även omfattar deltagare på marknaden för utsläppsrätter, auktionsplattformar, auktionsövervakare och auktionsförrättare – inte börja tillämpas förrän den 3 januari 2017 (artikel 39.4 andra stycket i marknadmissbruksförordningen).

Territoriell avgränsning

Kraven och förbuden i marknadmissbruksförordningen ska tillämpas på åtgärder och försummelser inom unionen och i ett tredjeland i fråga om de instrument som omfattas av artikel 2.1 och 2.2 (artikel 2.4). Av

förordningen framgår att den behöriga myndighet som utses i varje medlemsstat ska se till att reglerna tillämpas dels på handlingar som utförs på medlemsstatens territorium, dels på handlingar som utförs utomlands avseende finansiella instrument som omfattas av förordningen till följd av anknytning till en handelsplats i medlemsstaten (artikel 22).

Undantag

Förbuden i marknadsmissbruksförordningen mot insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation gäller inte för ett bolags handel med egna aktier i ett offentliggjort återköpsprogram som genomförs i syfte att minska aktiekapitalet, konvertera skuldinstrument till aktier eller för att fullgöra aktiesparprogram och liknande i förhållande till anställda (artikel 5). Förbuden gäller inte heller offentliggjord stabilisering av värdepapper, dvs. s.k. ”kursvård” i samband med t.ex. spridning eller nyemission av aktier i ett bolag. Sådan handel kan vara berättigad av ekonomiska skäl. Undantagen gäller förutsatt att handeln äger rum med nödvändig transparens (skäl 11).

Därutöver är marknadsmissbruksförordningen inte tillämplig på transaktioner eller ageranden från medlemsstaters eller vissa EU-institutioners sida samt andra angivna organ eller personer som agerar för deras räkning i vissa fall (artikel 6). Dessa undantag från tillämpningsområdet gäller för verksamhet kopplad till penningpolitik, förvaltning av offentlig skuld och unionens klimatpolitik, jordbrukspolitik eller fiskeripolitik.

Ikraftträdande

Marknadsmissbruksförordningen ska börja tillämpas den 3 juli 2016 (artikel 39.2). Bestämmelser som hänvisar till OTF-plattformar, utsläppsrätter och auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter samt tillväxtmarknader för små- och medelstora företag (SME-marknader) ska dock inte börja tillämpas förrän den 3 januari 2017 (artikel 39.4 andra stycket). Avsikten är att dessa bestämmelser ska börja tillämpas samtidigt som de bestämmelser som medlemsstaterna ska införa för att genomföra MiFID II. I den svenska språkversionen av marknadsmissbruksförordningen anges dock att bestämmelserna inte ska tillämpas ”till och med den 3 januari 2017”. I den engelska språkversionen av förordningen anges emellertid “[...]provisions shall not apply to OTFs, SME growth markets, emission allowances or auctioned products based thereon until 3 January 2017”. Det framstår därför som att den svenska språkversionen är felaktig och bestämmelserna inte ska börja tillämpas förrän den 3 januari 2017. Kommissionen har dock nyligen föreslagit att tidpunkten för tillämpningen av bestämmelser som genomför MiFID II och de bestämmelser i marknadsmissbruksförordningen som är beroende av MiFID II ska skjutas upp ett år, till den 3 januari 2018 (COM[2016] 56 final och COM[2016] 57 final).

Före den 3 januari 2017 finns det inte några handelsplatser som betecknas OTF-plattformar och det är först vid den tidpunkten som utsläppsrätter kommer att utgöra finansiella instrument. Det innebär även att deltagare på marknaden för utsläppsrätter, auktionsplattformar, auktionsförrättare och auktionsövervakare ska börja tillämpa bestämmelser som riktar sig till dem först den 3 januari 2017. För dessa företag och organ

blir t.ex. skyldigheten att offentliggöra insiderinformation, insiderförteckningar och anmälningsskyldighet för personer i ledande ställning och deras närstående relevanta först den 3 januari 2017.

4.2.2 Förbuden mot marknadsmissbruk

Definitionen av insiderinformation

Definitionen av vad som avses med insiderinformation i marknadsmissbruksförordningen är omfattande och finns i artikel 7 i marknadsmissbruksförordningen. Definitionen motsvarar i stora delar den som finns i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv tillsammans med de ytterligare förklaringar av den definitionen som finns i kommissionens direktiv 2003/124/EG av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller definition och offentliggörande av insiderinformation och definition av otillbörlig marknadspåverkan samt i kommissionens direktiv 2004/72/EG av den 29 april 2004 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller godtagen marknadspraxis, definition av insiderinformation rörande råvaruderivat, upprättande av förteckningar över personer som har tillgång till insiderinformation, anmälan av transaktioner som utförs av personer i ledande ställning och rapportering av misstänkta transaktioner. I korthet avses med insiderinformation icke offentliggjord information av specifik natur som hänför sig till en emittent eller ett finansiellt instrument och som, om den blev offentlig, sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på instrumentet eller ett relaterat derivatinstrument. Information ska anses ha väsentlig prispåverkan om en förnuftig investerare sannolikt skulle utnyttja sådan information som en del av grunden för sitt investeringsbeslut (artikel 7.4 första stycket i marknadsmissbruksförordningen).

Definitionen av insiderinformation är avgörande för tillämpningen av flera av de förbud och påbud som finns i förordningen. Den som har insiderinformation får t.ex. inte utnyttja den för att handla med finansiella instrument eller röja den för andra utan att det är berättigat, och en emittent ska offentliggöra sådan insiderinformation som rör emittenten.

Förbudet mot insiderhandel

Enligt marknadsmissbruksförordningen är insiderhandel förbjuden (artikel 14). Även försök till insiderhandel är förbjudet.

Det som anses utgöra insiderhandel enligt förordningen anges i artikel 8.1, nämligen att någon som förfogar över insiderinformation utnyttjar denna genom att för egen eller annans räkning

- direkt eller indirekt förvärva eller avyttra det finansiella instrument som informationen rör,
- ändra eller återkalla en handelsorder om förvärv eller avyttring av det finansiella instrument som informationen rör, förutsatt att ordern lades innan personen fick tillgång till informationen, eller
- lägga, ändra eller dra tillbaka ett bud på utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter, som informationen rör, vid sådana auktioner som hålls enligt auktioneringsförordningen.

Insiderhandel innefattar också att, på grundval av insiderinformation, rekommendera eller förmå en annan person att ägna sig åt insiderhandel (artikel 8.2). Även den person som använder sig av en sådan rekommendation eller uppmaning gör sig skyldig till insiderhandel, om personen i fråga inser eller borde inse att rekommendationen eller uppmaningen bygger på insiderinformation (artikel 8.3).

Förbudet mot insiderhandel innebär alltså att det är otillåtet att utnyttja den fördel som det ger att förfoga över insiderinformationen (skäl 23). När det gäller utnyttjanderekvisitet anges i skälen att det bör underförstås att en person som förfogar över insiderinformation, och utför eller försöker utföra en transaktion relaterad till denna information, också har utnyttjat informationen (skäl 24). Vidare anges att en order som lagts innan en person förfogar över insiderinformation inte bör antas utgöra insiderhandel. Om en person därefter har mottagit insiderinformation bör dock alla ändringar av en redan lagd handelsorder relaterad till denna information, inbegripet att ändra eller återkalla handelsordern liksom ett sådant försök, antas utgöra insiderhandel (skäl 25). Det påpekas samtidigt att dessa antaganden inte påverkar personens rätt till försvar och möjlighet att påvisa att någon insiderinformation inte utnyttjades vid transaktionen, orderläggningen eller orderändringen. Synsättet bygger på EU-domstolens avgörande i det s.k. Spector Photo-fallet (Mål C-45/08 Spector Photo Group NV m.fl.). Frågan om huruvida en person har överträtt eller försökt överträda förbudet mot insiderhandel bör enligt förordningen bedömas mot bakgrund av syftet med förordningen, dvs. att skydda finansmarknadernas integritet och att höja investerarnas förtroende för dessa marknader. Detta förtroende bygger i sin tur på att investerarna har tillförsäkrats likabehandling och skydd mot otillbörligt utnyttjande av insiderinformation (skäl 24).

Vid tillämpningen av artiklarna 8 och 14 ska även artikel 9 om legitima beteenden beaktas. I artikeln finns en rad beskrivningar av olika situationer när en person som har tillgång till insiderinformation handlar med finansiella instrument och inte ska anses utnyttja insiderinformationen. Det rör sig bl.a. om situationen där informationen finns hos en juridisk person som har effektiva arrangemang för att förhindra att de fysiska personer som fattar beslut om transaktioner ska få tillgång till informationen och om situationen där den som handlar gör det på grund av ett uppdrag som marknadsгарant, eller för att fullgöra order som lämnas av andra inom ramen för ett tillstånd att bedriva sådan verksamhet, eller som förberedelser för ett offentligt uppköpserbjudande. Beskrivningarna fungerar i praktiken som undantag från förbudet mot insiderhandel. Dessa undantagsbestämmelser har införts i förordningen för att undvika förbud mot former av finansiell verksamhet som är legitima (se skälen 29 och 30). Det är t.ex. nödvändigt att erkänna marknadsгарanternas roll när dessa agerar som legitima tillhandahållare av marknadslikviditet.

Artikel 8 gäller varje person som förfogar över insiderinformation. I subjektivt hänseende görs dock en skillnad mellan fysiska och juridiska personer som förfogar över insiderinformation på grund av någon av de omständigheter som räknas upp i artikel 8.4 första stycket och personer som inte omfattas av denna uppräkningslista. I uppräkningslistan ingår personer som har tillgång till informationen

- genom att vara medlemmar av en emittents administrations-, lednings- eller kontrollorgan eller motsvarande organ för deltagare på marknaden för utsläppsrätter,
- genom aktieinnehav i emittenten,
- till följd av fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden, eller
- på grund av sin brottsliga verksamhet.

För sådana personer gäller alltså bestämmelsen om insiderhandel oberoende av om de insett eller borde ha insett att det var fråga om insiderinformation. Ett sådant krav ställs däremot upp beträffande andra än de uppräknade (se artikel 8.4 andra stycket). Vid bedömningen bör hänsyn tas till vad en normal och förnuftig person skulle ha insett eller borde ha insett utifrån de rådande omständigheterna (skäl 26).

Om det är fråga om en juridisk person är bestämmelserna om insiderhandel tillämpliga även på fysiska personer som, i enlighet med nationell rätt, deltar i ett beslut att genomföra förvärvet eller avyttringen eller att ändra eller återkalla en lagd handelsorder för den juridiska personens räkning (artikel 8.5).

Olagligt röjande av insiderinformation

Enligt marknadsmissbruksförordningen får insiderinformation inte olagligen röjas (artikel 14). Med detta avses att röja insiderinformation utan att röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden (artikel 10.1). Även vidarebefordran av sådana rekommendationer eller uppmaningar som avses i artikel 8.2 utgör olagligt röjande av insiderinformation, om den som röjer rekommendationen eller uppmaningen känner till eller borde känna till att den bygger på insiderinformation (artikel 10.2).

Ett exempel på när röjande av insiderinformation kan ske som ett normalt led i fullgörande av t.ex. ett uppdrag eller en tjänst är s.k. marknadssonderingar. Sådana görs bl.a. för att bedöma potentiella investerares intresse av en eventuell transaktion och dess prissättning, storlek och strukturering. Marknadssonderingar är av betydelse för att kapitalmarknaden ska fungera väl och betraktas därför inte i sig som marknadsmissbruk (skäl 32). Röjande av insiderinformation som sker i samband med en marknadssondering anses ske som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden, om det sker i enlighet med de regler om marknadssonderingar som anges i förordningen (artikel 11.4).

Förbudet mot marknadsmanipulation

Marknadsmanipulation omfattar enligt marknadsmissbruksförordningen transaktioner, handelsorder och beteenden som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, eller som låser eller kan förväntas låsa fast priset vid en onormal eller konstlad nivå (artikel 12.1 a). Det är dock inte fråga om marknadsmanipulation om den person som inledde transaktionen eller utfärdade ordern kan visa att det fanns legitima skäl för agerandet och transaktionen eller handelsordern följer godtagen marknadspraxis. En godtagen marknadspraxis fastställs av den behöriga myndigheten som ansvarar för tillsynen på den berörda

marknaden (artikel 13). För att ett förfarande ska undantas från förbudet krävs att den behöriga myndigheten har erkänt förfarandet som en godtaggen marknadspraxis, dvs. godkännandet kan inte ske i efterhand. Praxis som är godtagen på en viss marknad kan inte anses vara tillämplig på andra marknader, såvida inte de behöriga myndigheterna på dessa andra marknader officiellt har godkänt denna praxis.

I marknadsmanipulation innefattas också utförande av transaktioner, orderläggning eller annan aktivitet eller annat beteende som påverkar eller kan förväntas påverka priset på finansiella instrument eller relaterade spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, om falska förespeglings eller annan form av vilseledande eller manipulation används (artikel 12.1 b). Även t.ex. ryktes-spridning som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på exempelvis ett finansiellt instrument eller låser fast eller kan förväntas låsa fast priset på ett sådant instrument vid en onormal eller konstlad nivå, utgör marknadsmanipulation. En förutsättning är att personen som sprid uppgifterna insåg eller borde ha insett att de var falska eller vilseledande (artikel 12.1 c).

Slutligen kan överföring av falsk eller vilseledande information eller tillhandahållande av falska eller vilseledande ingångsvärden eller annat beteende som manipulerar beräkningen av ett referensvärde utgöra marknadsmanipulation, om personen som gjorde överföringen eller tillhandahöll ingångsvärdena insåg eller borde ha insett att informationen eller ingångsvärdena var falska eller vilseledande (artikel 12.1 d).

I förordningen anges exempel på beteenden som ska anses vara marknadsmanipulation (artikel 12.2). Uppräkningen är avsedd att utgöra exempel på marknadsmissbruksstrategier som kan utföras genom t.ex. algoritmisk handel och högfrekvenshandel. De exempel som anges är varken avsedda att vara uttömmande eller antyda att det inte skulle röra sig om marknadsmanipulation om samma strategier genomförs på annat sätt (skäl 38).

Förordningen innehåller även en icke-uttömmande uppräknings lista av indikatorer på marknadsmanipulation i samband med falska eller vilseledande signaler och låsning av priser (avsnitt A i bilaga 1) samt marknadsmanipulation där falska förespeglings eller andra slag av vilseledande eller manipulationer utnyttjas (avsnitt B i bilaga 1). Av exemplifieringen följer bl.a. att spridning i medierna – inbegripet internet – av felaktiga, partiska eller intressepåverkade investeringsrekommendationer kan utgöra marknadsmanipulation.

När det gäller förbudet mot försök till marknadsmanipulation, ska ett sådant försök skiljas från ett faktiskt agerande eller beteende som ”kan förväntas” leda till marknadsmanipulation, vilket redan omfattas av definitionen av marknadsmanipulation. Ett försök till marknadsmanipulation kan utgöras av en påbörjad aktivitet som inte fullbordas, t.ex. som ett resultat av tekniska problem eller en order som inte beaktas (skäl 41).

När en juridisk person misstänks ha gjort sig skyldig till marknadsmanipulation är – i likhet med det som gäller för insiderhandel – bestämmelserna om marknadsmanipulation även tillämpliga på fysiska personer som, i enlighet med nationell rätt, deltar i ett beslut att för den juridiska personens räkning utföra sådana handlingar som utgör marknadsmanipulation (artikel 12.4).

4.2.3 Offentliggörande av insiderinformation

En emittent eller en deltagare på marknaden för utsläppsrätter ska enligt marknadsmissbruksförordningen offentliggöra insiderinformation som rör emittenten eller marknadsdeltagaren så snart det är möjligt (artikel 17). Som anges i avsnitt 4.2 omfattar definitionen av deltagare på marknaden för utsläppsrätter endast de verksamhetsutövare inom EU:s system för handel med utsläppsrätter som – genom sin storlek och verksamhet – rimligtvis kan förväntas kunna ha en betydande inverkan på priset på utsläppsrätter, på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätterna eller på relaterade finansiella derivatinstrument avseende utsläppsrätterna. Tröskeln för när ett sådant företag omfattas av förordningen fastställs av kommissionen i en delegerad akt.

Från skyldigheten att offentliggöra insiderinformation får undantag göras, framför allt då ett omedelbart offentliggörande sannolikt skulle kunna skada emittentens legitima intressen (artikel 17.4). En förutsättning för att informationen inte ska offentliggöras i sådana situationer är dock att ett uppskjutet offentliggörande inte vilseleder allmänheten och att emittenten kan säkerställa att informationen förblir konfidentiell. När väl informationen offentliggörs för allmänheten är dock emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter skyldig att omedelbart informera den behöriga myndigheten om att offentliggörandet hade skjutits upp och till myndigheten lämna en skriftlig förklaring till hur villkoren för att skjuta upp offentliggörandet uppfylldes. När det gäller den skriftliga förklaringen tillåter dock förordningen att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning fastställer att en sådan förklaring endast behöver tillhandahållas den behöriga myndigheten på begäran.

En emittent som är ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut får, under vissa förutsättningar, skjuta upp offentliggörandet av insiderinformation i syfte att bevara det finansiella systemets stabilitet (artikel 17.5).

Om insiderinformation röjs till en utomstående som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden ska informationen offentliggöras fullständigt och effektivt, såvida inte den som mottagit insiderinformationen är skyldig att inte röja denna t.ex. på grund av ett avtal (artikel 17.8).

Information som rör emittenter på tillväxtmarknader för små eller medelstora företag får offentliggöras på handelsplatsens webbplats i stället för på emittentens webbplats, om handelsplatsen erbjuder den möjligheten (artikel 17.9).

4.2.4 Regler för att förhindra och upptäcka marknadsmissbruk

Marknadsövervakning och skyldighet att rapportera misstänkta handelsorder och transaktioner

I marknadsmissbruksförordningen finns regler som syftar till dels att förhindra marknadsmissbruk, dels att marknadsmissbruk ska upptäckas och kunna utredas. Marknadsoperatörer och värdepappersföretag som driver en handelsplats, dvs. den som driver en reglerad marknad, MTF-plattform eller OTF-plattform, ska ha effektiva arrangemang, system och

förfaranden som kan förhindra och upptäcka marknadsmissbruk (artikel 16.1). Operatörerna ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten för handelsplatsen om transaktioner och handelsorder som kan utgöra insiderhandel eller marknadsmanipulation eller försök till insiderhandel eller marknadsmanipulation.

Även personer som yrkesmässigt arrangerar eller genomför transaktioner, t.ex. ett värdepappersinstitut, ska ha effektiva arrangemang och system för att upptäcka misstänkta handelsorder och transaktioner som omedelbart ska rapporteras till den behöriga myndigheten, om personen har rimliga skäl att misstänka att handelsordern eller transaktionen kan utgöra insiderhandel eller marknadsmanipulation eller försök till insiderhandel eller marknadsmanipulation (artikel 16.2). Rapporteringen ska ske till den behöriga myndigheten i det land där företaget har beviljats verksamhetstillstånd eller har sitt huvud- eller filialkontor (artikel 16.3). Den mottagande myndigheten ska i sin tur vidarebefordra informationen till den behöriga myndigheten för den berörda handelsplatsen (artikel 16.4).

Detaljerade bestämmelser om övervakningssystem liksom mallar för rapportering kommer att fastställas i tekniska standarder för tillsyn som kommissionen antar (artikel 16.5).

Insiderförteckningar

En emittent och den som agerar på uppdrag av emittenten, ska föra en förteckning över vilka anställda och uppdragstagare som har tillgång till insiderinformation (artikel 18). Förteckningen ska utan dröjsmål uppdateras när anledningen till att en person förekommer på förteckningen ändras, när en ny person behöver läggas till på grund av att han eller hon har tillgång till insiderinformation eller när en person inte längre har tillgång till sådan information (artikel 18.1). Förteckningen ska på begäran överlämnas till den behöriga myndigheten så snart som möjligt.

De personer som tas upp på förteckningen ska informeras om vad detta innebär och emittenten ska vidta alla rimliga åtgärder för att se till att alla personer som förekommer på förteckningen skriftligen bekräftar att de är medvetna om de rättsliga skyldigheter som detta medför och de sanktioner som är tillämpliga vid överträdelser av förbudet mot marknadsmissbruk (artikel 18.2). Om en annan person som handlar på emittentens vägnar eller för emittentens räkning tar på sig uppgiften att utarbeta och uppdatera förteckningen, förblir ändå emittenten till fullo ansvarig för efterlevnaden av bestämmelserna om förande av förteckning.

Bestämmelserna är även tillämpliga på deltagare på marknaden för utsläppsrätter när det gäller sådan insiderinformation om utsläppsrätter som uppkommer i samband med den verksamhet som bedrivs av företaget i fråga, samt på auktionsplattformar, auktionsförrättare och auktionsövervakare i fråga om auktioner som hålls enligt auktioneringsförordningen (artikel 18.8). Däremot ska under vissa förutsättningar emittenter vars finansiella instrument har tagits upp till handel på tillväxtmarknader för små och medelstora företag undantas från kravet på att upprätta en insiderförteckning (artikel 18.6).

Anmälningsskyldighet avseende transaktioner genomförda av personer i ledande ställning och dem närstående personer

Personer i ledande ställning hos en emittent samt dem närstående personer ska enligt marknadsmissbruksförordningen anmäla sina transaktioner i aktier eller skuldinstrument som är utgivna av den emittenten eller derivat eller andra finansiella instrument som är kopplade till dem (artikel 19). Motsvarande gäller för personer i ledande ställning (och dem närstående) hos en deltagare på marknaden för utsläppsrätter i fråga om transaktioner avseende uppsläppsrätter, auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter eller relaterade derivat. Anmälningsskyldigheten gäller transaktioner som sammanlagt under ett kalenderår överstiger ett tröskelvärde (artikel 19.8 eller 19.9). Även pantsättning och utlåning av finansiella instrument som görs av eller på uppdrag av en person i ledande ställning eller en närstående, samt transaktioner som utförs inom ramen för vissa livförsäkringar (kapitalförsäkringar), omfattas av anmälningsskyldigheten (artikel 19.7). Det bör påpekas att förordningen kommer att ändras på så sätt att det införs en tröskel för vissa typer av transaktioner. En ändring av marknadsmissbruksförordningen har nämligen nyligen antagits av Europaparlamentet och rådet, men den har ännu inte publicerats i Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Ändringen innebär att det inte kommer att behöva göras någon anmälan beträffande transaktioner som avser finansiella instrument som utgör en andel av en fond i vilken exponeringen till emittentens aktier eller skuldinstrument inte överstiger 20 procent av tillgångarna i fonden. Detsamma kommer att gälla för finansiella instrument där underliggande instrument är en portfölj av tillgångar med viss exponering till emittentens aktier eller skuldinstrument. En förutsättning för att anmälningsskyldighet ska föreligga för sådana transaktioner kommer vidare att vara att den anmälningsskyldige har möjlighet att få kännedom om exponeringen i fråga. Vilka transaktioner som ska anmälas kommer att preciseras i en delegerad akt som kommissionen antar (artikel 19.4). Personer i ledande ställning utgörs av styrelseledamöter, verkställande direktörer och vissa andra ledande befattningshavare (artikel 3.1.25).

Anmälan ska göras till emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter samt till den behöriga myndigheten (artikel 19.1). Sådana anmälningar ska göras utan dröjsmål och senast tre affärsdagar efter det datum som transaktionen genomförts. Den anmälda informationen ska offentliggöras, antingen av den berörda emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter eller – om medlemsstaten så föreskrivit – av den behöriga myndigheten (artikel 19.3). Mer detaljerade regler om innehållet i anmälan och hur uppgifterna ska offentliggöras kommer att finnas i tekniska standarder som kommissionen antar.

Bestämmelserna om anmälningsskyldighet gäller även personer i ledande ställning och dem närstående personer hos auktionsplattformar, auktionsförrättare och auktionsövervakare (artikel 19.10). I de fallen avser anmälningsskyldigheten transaktioner avseende utsläppsrätter och relaterade produkter.

I förordningen finns även regler om att personer i ledande ställning, under en period av 30 kalenderdagar innan offentliggörandet av en delårsrapport eller en bokslutskommuniké, inte får egen räkning eller för

tredje persons räkning, direkt eller indirekt, får genomföra transaktioner avseende aktier eller skuldinstrument som utgetts av emittenten eller derivatinstrument eller andra finansiella instrument som är kopplade till dessa instrument (artikel 19.11). Emittenten kan medge undantag från handelsförbudet under vissa förutsättningar (artikel 19.12). Dessa förutsättningar kommer att preciseras i en delegerad akt som kommissionen antar.

4.2.5 Investeringsrekommendationer

Den som utarbetar eller sprider investeringsrekommendationer ska enligt marknadsmissbruksförordningen vidta rimliga försiktighetsmått för att säkerställa att informationen presenteras objektivt och att eventuella intressen och intressekonflikter uppges (artikel 20). Reglerna i förordningen är kortfattade men de kommer att kompletteras av detaljerade regler i tekniska standarder för tillsyn som kommissionen antar (artikel 20.3).

4.2.6 Den behöriga myndigheten och dess befogenheter

Varje medlemsstat ska utse en behörig myndighet som ska säkerställa att förordningen tillämpas i medlemsstaten (artikel 22). Den behöriga myndigheten ska ha en rad befogenheter för att utreda marknadsmissbruk (artikel 23). Myndigheten ska bl.a. ha rätt att få tillgång till information och data, kunna hålla förhör samt genomföra platsundersökningar och utredningar hos fysiska och juridiska personer. Befogenheterna ska kunna utövas direkt, i samarbete med, eller genom delegering till, andra myndigheter eller marknadsföretag.

Den behöriga myndigheten ska också ha möjlighet att besluta om administrativa sanktioner, såsom sanktionsavgifter, både för fysiska och juridiska personer (artikel 30).

I förordningen fastslås också skyldigheter för de behöriga myndigheterna att samarbeta och utbyta information sinsemellan och med Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esmå), i synnerhet när det gäller utredningsverksamhet (artiklarna 24 och 25). De behöriga myndigheterna ska vidare, när det är nödvändigt, komma överens om samarbetsformer med sina motsvarigheter i tredjeländer om bl.a. informationsutbyte (artikel 26).

4.3 Marknadsmissbruksdirektivet

4.3.1 Tillämpningsområdet

Marknadsmissbruksdirektivets syfte och tillämpningsområde är det samma som gäller för marknadsmissbruksförordningen (artikel 1.1).

Reglerna i direktivet bör tillämpas med beaktande av det rättsliga ramverket som fastställts i marknadsmissbruksförordningen (skäl 17 i direktivet). På samma sätt som förordningen innehåller direktivet undantag för vissa återköpsprogram och stabilisering av värdepapper samt viss

verksamhet kopplad till penningpolitik, förvaltning av offentlig skuld och unionens klimatpolitik, jordbrukspolitik eller fiskeripolitik (artikel 1.3).

Marknadsmisbruksdirektivet ska vara genomfört av medlemsstaterna senast den 3 juli 2016, dvs. vid den tidpunkt då marknadsmisbruksförordningen ska börja tillämpas. De nationella åtgärderna ska dock tillämpas ”med förbehåll för ikraftträdandet av” marknadsmisbruksförordningen. Det torde innebära att bestämmelser som hänför sig till utsläppsrätter inte behöver tillämpas förrän vid den tidpunkt då de bestämmelser som medlemsstaterna ska införa för att genomföra MiFID II ska börja tillämpas.

4.3.2 Insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation

Insiderhandel och att rekommendera eller förmå annan att ägna sig åt insiderhandel

Enligt marknadsmisbruksdirektivet ska medlemsstaterna se till att insiderhandel samt att rekommendera eller på annat sätt förmå annan att ägna sig åt insiderhandel utgör straffbara handlingar, åtminstone i allvarliga fall och när de begås med uppsåt (artikel 3).

Med insiderhandel avses att en fysisk person förfogar över insiderinformation och utnyttjar den, direkt eller indirekt, för att för egen eller annans räkning förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör. Definitionen av insiderinformation är densamma som i marknadsmisbruksförordningen (se hänvisningen till marknadsmisbruksförordningen i artikel 2.4). Även att utnyttja insiderinformation genom att återkalla eller ändra en handelsorder som avser ett finansiellt instrument som informationen rör, utgör insiderhandel, om handelsordern lades innan personen i fråga fick tillgång till insiderinformationen (artikel 3.4) Beträffande auktioner för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter inbegrips också att lägga, ändra eller dra tillbaka ett bud för egen eller annans räkning (artikel 3.5).

Med att rekommendera eller förmå en annan person att ägna sig åt insiderhandel avses de situationer när en person som förfogar över insiderinformation rekommenderar eller förmår, på grundval av denna information, någon annan person att förvärva eller avyttra finansiella instrument eller att återkalla eller ändra en handelsorder avseende ett sådant instrument som informationen rör (artikel 3.6). Att följa en sådan rekommendation eller uppmaning utgör också insiderhandel, om personen i fråga inser att rekommendationen eller uppmaningen bygger på insiderinformation.

Olagligt röjande av insiderinformation

Medlemsstaterna ska se till att olagligt röjande av insiderinformation straffbeläggs, åtminstone i allvarliga fall och när de begås med uppsåt (artikel 4). Med olagligt röjande av insiderinformation avses att röja insiderinformation utan att röjandet sker som ett normalt led i fullgörandet av tjänst, verksamhet eller åligganden. Även vidarebefordran av en rekommendation eller uppmaning som lämnats på grundval av

insiderinformation anses utgöra olagligt röjande av insiderinformation, om personen i fråga inser att rekommendationen eller uppmaningen bygger på insiderinformation. I likhet med det som föreskrivs i marknadsmissbruksförordningen anses en marknadssondering som utförts i enlighet med artikel 11.1–11.8 i förordningen inte utgöra olagligt röjande av insiderinformation.

Marknadsmanipulation

Medlemsstaterna ska se till att marknadsmanipulation straffbeläggs, åtminstone i allvarliga fall och när de begås med uppsåt (artikel 5). Med marknadsmanipulation avses beteenden som ger vilseledande signaler om tillgång, pris och efterfrågan eller som låser fast priset på ett eller flera finansiella instrument eller ett därtill relaterat spotavtal avseende råvaror på en onormal eller konstlad nivå, såvida inte personen i fråga hade legitima skäl för beteendet eller detta stämmer överens med godtagna marknadspraxis på den berörda handelsplatsen. Även att sprida falska eller vilseledande uppgifter, tillhandahålla oriktiga eller vilseledande ingångsvärden eller varje annat beteende som manipulerar beräkningen av ett referensvärde utgör marknadsmanipulation.

En skillnad i förhållande till marknadsmissbruksförordningen är att det är fråga om effektrekvisit; i förordningen omfattar förbudet mot marknadsmanipulation även beteenden som är ägnade att ("kan förväntas") ge vilseledande signaler om t.ex. pris.

4.3.3 Straffrättsliga påföljder

Enligt var och en av artiklarna om insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation ska alltså medlemsstaterna säkerställa att sådant agerande utgör brott, åtminstone i allvarliga fall och när agerandet sker uppsåtligt. Också anstiftan och medhjälp till samtliga dessa brott, liksom försök till insiderhandel och försök till marknadsmanipulation, ska straffbeläggas (artikel 6). Vidare ska juridiska personer kunna göras ansvariga för brott som avses i direktivet och som begåtts till förmån för den juridiska personen av en person som agerat antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning inom den juridiska personen (artikel 8). En sådan ledande ställning ska vara grundad på befogenhet att företräda den juridiska personen, fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller att utöva kontroll inom den juridiska personen. Juridiska personer ska också kunna hållas ansvariga när brister i övervakning eller kontroll som ska utföras av personer i ledande ställning, har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennes förmån begå en överträdelse mot direktivets regler. Den juridiska personens ansvar ska dock inte utesluta lagföring av fysiska personer som begår, anstiftar eller medverkar till ett marknadsmissbruksbrott.

De straffrättsliga sanktionerna ska i samtliga fall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande (artiklarna 7 och 9). Insiderhandel, att rekommendera eller förmå någon att ägna sig åt insiderhandel och marknadsmanipulation ska vara belagda med ett maximistraff på minst

fyra års fängelse. Olagligt röjande av insiderinformation ska vara belagt med ett maximistraff på minst två år fängelse.

4.4 Kommissionens genomförandeåtgärder

I marknadsmissbruksförordningen ges kommissionen i uppdrag att anta delegerade akter och genomförandeakter (s.k. genomförandeåtgärder) med närmare detaljer kring förordningens bestämmelser. I vissa fall utgörs de delegerade akterna av s.k. tekniska standarder som utarbetas av Esma och sedan antas av kommissionen (se artiklarna 4.4, 4.5, 5.6, 11.9, 11.10, 13.7, 16.5, 17.10, 18.9, 20.3, 24.3, 25.9, 26.2 och 33.5) i enlighet med det förfarande som beskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Esmaförordningen). I andra fall kan kommissionen anta genomförandeakter utan Esmas inblandning (se artiklarna 6.5, 6.6 och 12.5, artikel 17.2 tredje stycket och 17.3, artikel 19.13 och 19.14 samt artikel 32.5). Det innebär att förordningen kommer att kompletteras med ytterligare lagstiftning från EU (nivå 2).

Kommissionen har, i enlighet med det bemyndigande som lämnas i artikel 32.5, antagit en genomförandeakt i vilken det preciseras hur mekanismerna ska se ut för att möjliggöra rapportering till de behöriga myndigheterna av faktiska eller potentiella överträdelser av förordningen (kommissionens genomförandedirektiv [EU] 2015/2392 av den 17 december 2015 om Europaparlamentets och rådet förordning [EU] nr 596/2014 vad gäller rapportering till behöriga myndigheter av faktiska eller potentiella överträdelser av den förordningen. Rättsakten har antagits i form av ett direktiv i syfte att ge medlemsstaterna flexibilitet att anpassa systemen för rapportering av överträdelser till sina nationella system (skäl 14). I avsnitt 16 lämnas de förslag och görs de bedömningar som föranleds av genomförandedirektivet.

Esma har på kommissionens uppdrag lämnat s.k. tekniska råd när det gäller de genomförandeåtgärder som inte förutsätter Esmas inblandning (se Final Report Esma's technical advice on possible delegated acts concerning the Market Abuse Regulation). Kommissionen antog en delegerad förordning den 17 december 2015 (C[2015] 8943 final). Förordningen har ännu inte publicerats i Europeiska unionens officiella tidning (EUT).

Esma har också lämnat kommissionen förslag till tekniska standarder (se Final Report Draft technical standards on the Market Abuse Regulation). Dessa har ännu inte antagits av kommissionen.

Esmaförordningen ger även Esma rätt att utfärda riktlinjer och rekommendationer till dels behöriga myndigheter, dels finansiella företag, dvs. åtgärder på nivå 3. Riktlinjerna ska syfta till att sörja för en konsekvent harmonisering inom de områden som anges i den aktuella rättsakten. I marknadsmissbruksförordningen ges Esma i uppdrag att ta fram riktlinjer i artiklarna 7.5 och 11.11.

5 Åklagarens yrkande om administrativ sanktion i samband med åtal

5.1 En straffrättslig eller en administrativ sanktion – inte både och

Promemorians bedömning: Dubbla sanktioner – straffrättslig påföljd och administrativ sanktion – ska inte förekomma för samma otillåtna beteende.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den. *Riksgäldskontoret* förespråkar dock ett system där såväl straff som administrativ sanktion kan komma i fråga för samma otillåtna beteenden, inom ramen för en och samma process.

Skälen för promemorians bedömning: I svensk rätt finns ett antal exempel på dubbla sanktionssystem, bl.a. inom miljörätten och på skatteräts- och tullrättsområdena. Inom skatterätten har Skatteverket tagit ut skattetillägg utan hinder av att det på samma objektiva grunder kan utdömas straff för skattebrott efter åtal och prövning i allmän domstol. Den väsentliga skillnaden mellan sanktionsformerna är att det för straffansvar krävs uppsåt eller oaktsamhet, vilket inte fordras för ett beslut om skattetillägg. I miljöbalkens sanktionssystem finns motsvarande ordning för vissa gärningar, och tillsynsmyndigheten kan besluta om avgift samtidigt som samma otillåtna agerande eller passivitet kan föranleda en straffrättslig påföljd efter prövning i allmän domstol. På miljöområdet finns dock bestämmelser som syftar till att endast en sanktion ska dömas ut i det enskilda fallet (se prop. 2005/06:182).

Skattetillägg har bedömts vara likställt med en brottsanklagelse enligt artikel 6 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Den skatterättsliga regleringen har utsatts för kritik. Det har ifrågasatts om det är tillåtet att ha ett system som möjliggör förfaranden i två olika domstolsordningar och två olika påföljder gällande samma oriktiga uppgift eller passivitet, särskilt om det ena förfarandet har lett till ett slutligt avgörande. Högsta domstolen har i sitt pleniavgörande från år 2013 (NJA 2013 s. 502) slagit fast att rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott (gärning) omfattar systemet med skattetillägg och påföljd för brott mot skattebrottslagen. Enligt avgörandet ska denna rättighet iaktas när skattetillägg och påföljd för skattebrott aktualiseras för en och samma fysiska person, också när en juridisk person är primärt ansvarig för skattetillägget. Det föreligger hinder mot åtal för skattebrott så snart Skatteverket har fattat ett beslut om att ta ut skattetillägg, oavsett om beslutet har vunnit laga kraft eller inte.

Eftersom det är sannolikt att en fråga om administrativa sanktioner för en överträdelse av förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation samt olagligt röjande av insiderinformation skulle kunna anses

innefatta en anklagelse om brott i Europakonventionens mening och de föreskrivna sanktionsavgifterna avseende dessa sannolikt faller under tillämpningsområdet för artikel 6 i Europakonventionen skulle dubbel lagföring med möjliga dubbla sanktioner som följd kunna innebära ett brott mot artikel 4.1 i sjunde tilläggsprotokollet i Europakonventionen och även en överträdelse av artikel 50 i EU:s rättighetsstadga (se SOU 2014:46 s. 191–193).

Det är förenligt med dubbelprövningsförbudet att det allmänna utdömer och påför såväl straff som administrativ sanktion för samma otillåtna agerande, om det t.ex. sker i en samlad process. Ett sådant system har, med anledning av den problematik som beskrivs ovan, nyligen införts på skatterättsområdet (lagen [2015:632] om talan om skattetillägg i vissa fall, se prop. 2014/15:131). *Riksgäldskontoret* förespråkar ett sådant system även på marknadsmissbruksområdet. Det nya systemet på skatterättsområdet bör dock ses mot bakgrund av den tidigare ordningen där såväl straff som administrativ sanktion (skattetillägg) påfördes samma person för samma gärning. Att införa ett system där den enskilde endast fick en av dessa sanktioner skulle således innebära en betydligt mildare sammanlagd sanktion. Denna förutsättning saknas på marknadsmissbruksområdet där det i dag endast finns straffrättsliga sanktioner. På skatteområdet är skattetillägget schabloniserat och utgår till en viss procent av den skatt som undandragits (49 kap. 11 och 15 §§ skatteförfarandelagen [2011:1244]). Bedömningen av vilken straffrättslig påföljd som ska ådömas styrs dock inte av procent-satser. På marknadsmissbruksområdet är det däremot så att de omständigheter som ska beaktas vid bestämmande av de administrativa sanktionerna har stora likheter med de omständigheter som har betydelse för straffvärde och straffmätning. Om ett system med dubbla sanktioner skulle införas på marknadsmissbruksområdet skulle det skapas betydande svårigheter att avgöra vad som utgör en lämplig samlad sanktion i det enskilda fallet. Mot denna bakgrund bör en samlad, proportionerlig följd på en otillåten gärning inom marknadsmissbruksområdet i det enskilda fallet bestämmas till antingen en straffrättslig eller en administrativ sanktion.

Sammanfattningsvis bör dubbla sanktioner – straffrättslig påföljd och administrativa sanktioner – inte förekomma för samma otillåtna agerande när det gäller marknadsmissbruk.

5.2 Ett vägvalssystem med möjlighet för åklagaren att yrka administrativ sanktion

Promemorians förslag: Åklagare ska ha möjlighet att i allmän domstol framställa yrkande om återföring eller sanktionsavgift. Yrkandet om administrativ sanktion ska endast få prövas av domstolen om åtalet ogillas eller läggs ned och därför inte prövas.

Åklagarens möjlighet till yrkande om administrativa sanktioner ska begränsas till fall då samma gärning kan utgöra grund för såväl brott enligt den nya lagen om straff för marknadsmissbruk som administrativ sanktion enligt kompletteringslagen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningen inte föreslår att administrativa sanktioner ska kunna aktualiseras när ett åtal har väckts. Enligt utredningens förslag finns det således inte någon möjlighet för åklagaren att framställa alternativt yrkande om administrativ sanktion.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Ekobrottsmyndigheten*, med instämmande av *Åklagarmyndigheten*, tillstyrker förslaget. De motsätter sig den av utredningen diskuterade möjligheten för åklagare att inom ramen för brottmålsprocessen framställa alternativt yrkande om administrativ sanktion. De ifrågasätter om det i så fall finns skäl att genomföra den föreslagna sanktionsväxlingen över huvud taget eftersom skillnaden mellan ett system med alternativyrkande och dagens system endast synes vara vilken sanktion åklagaren yrkar. Det administrativa systemet riskerar då att inte komma till användning i tillräcklig utsträckning för att motivera reformen som helhet. *Finansinspektionen* anser att utredningens förslag utan möjlighet till alternativt yrkande är att föredra förutsatt att inspektionen tillförs tillräckliga resurser. Inspektionen pekar på risker med ett system med alternativyrkande. Det administrativa systemet hos *Finansinspektionen* riskerar att inte komma till användning om även *Ekobrottsmyndigheten* kan föra talan om alternativa sanktioner vilket ger ett kostnadskrävande och ineffektivt system. Vidare är flera administrativa sanktioner och åtgärder, t.ex. offentlig varning eller indragen auktorisation, sådana som vanligen påförs av eller efter ansökan av tillsynsmyndigheten och inte efter yrkande av åklagare. *Riksgäldskontoret* befarar att utredningens strikta vägvalssystem kan leda till otillfredsställande resultat när en person frias från åtal för uppsåtligt brott, men denne begått en otillåten handling som innebär att förutsättningarna för administrativ sanktion är uppfyllda. Även *Svenska Fondhandlareföreningen*, med instämmande av *Svenska Bankföreningen*, anser att ett strikt vägvalssystem medför en risk för att en överträdelse inte beivras alls som följd av ett ogillande i straffprocessen även om förutsättningar förelegat för administrativ sanktion och efterfrågar en närmare analys av fördelar och nackdelar kring de olika alternativen, inklusive möjligheten för domstol att även besluta om sanktionsavgifter inom brottmålsprocessen eller på annat sätt. *Aktietorget AB* påtalar att det vore olyckligt och stötande om ett ogillat åtal innebär att en tilltalad som gjort sig skyldig till oaktsam överträdelse går helt fri från sanktioner. *Aktietorget* menar vidare att *Ekobrottsmyndigheten* bör sköta utredning och process även av administrativa sanktioner för att undvika ett omständligt förfarande med två myndigheter.

Skälen för promemorians förslag

Ett vägvalssystem med möjlighet för åklagaren att yrka administrativ sanktion

Med anledning av förslagen om sanktionsväxling och införande av administrativa sanktioner för marknadsmissbruk (se SOU 2014:46 s. 220–

227) är det lämpligt att det utformas ett förfarande som säkerställer att dubbelprövningsförbudet inte åsidosätts.

Utredningen föreslår ett strikt vägvalssystem där det allmänna genom Finansinspektionen eller åklagare vid en viss tidpunkt är förhindrad att välja en annan typ av sanktion och därmed vid den tidpunkten måste välja mellan att påföra administrativa sanktioner eller att väcka åtal för brott. Ett sådant strikt system kan anses ha fördelen av att vara renodlat och därmed enkelt att överblicka och tillämpa. Som utredningen redogör för och som även påtalas av flera remissinstanser medför dock ett sådant strikt system vissa problem. *Riksgäldskontoret*, *Svenska Fondhandlareföreningen*, *Svenska Bankföreningen* och *Aktietorget* pekar alla på risken för att överträdelser blir helt utan sanktion från samhället även om förutsättningarna för sanktion i sig är uppfyllda. Med det strikta system som utredningen föreslår skulle en person som gjort sig skyldig till en överträdelse kunna gå fri från sanktion på grund av att det processuella systemet konstruerats på ett sådant sätt att det allmänna riskerar att välja fel spår för lagföring. Har åklagare valt att väcka åtal ska domstol pröva detta. Om domstolen skulle finna att den aktuella gärningen inte är brottslig, t.ex. för att uppsåt saknas, frikänns den misstänkte. Dubbelprövningsförbudet kan då medföra att det saknas möjlighet till annan sanktion från samhället. Detta gäller även i fall där den misstänkte med stor sannolikhet kunnat påföras en administrativ sanktion, om det allmänna hade valt att handlägga ärendet i den ordning som föreslås för sådana sanktioner i stället för den ordning som föreslås för straffrättsliga påföljder. Sanktionsväxlingen beträffande oaktsamma gärningar gör att någon, som skulle ha blivit straffad enligt nuvarande regler, kan komma att gå helt fri från sanktion till följd av vägvalsmo­dellens konstruktion. Det är inte oproblem­atiskt att utan tungt vägande skäl förändra lagstiftningen på så sätt att någon, som skulle ha blivit straffad enligt nuvarande regler, kan komma att gå helt fri från sanktion enbart för att det allmänna vid en viss tidpunkt har valt det straffrättsliga förfarandet i stället för det administrativa. En annan aspekt är att det kan te sig stötande att en mindre allvarlig förseelse resulterar i t.ex. en sanktionsavgift efter prövning i det administrativa förfarandet, medan en allvarligare gärning, som prövas i den straffrättsliga ordningen, kan förbli helt ostraffad på grund av att åklagaren i rättegången inte kunnat bevisa uppsåt.

Situationen att någon, som hade kunnat bli föremål för en administrativ sanktion, går helt fri från sanktion om ett åtal ogillas, kan inte jämföras med situationen att åklagaren endast har åtalat för uppsåtligt brott trots att det fanns möjlighet att låta gärningsbeskrivningen omfatta även oaktsamhet. En justering av åtalet kan ske när som helst i brottmålsprocessen (45 kap. 5 § tredje stycket rättegångsbalken). Sedan åtal har väckts inom ett vägvalssystem bör dock frågan, för att säkerställa att dubbelprövningsförbudet inte överträds, inte föras över till det administrativa förfarandet om det under rättegången skulle visa sig att det saknas förutsättningar för bifall till åtalet.

Såväl enstaka fall av ogillade åtal där en administrativ sanktion hade kunna påföras, som själva införandet av ett system som medger en sådan effekt, kan leda till minskat förtroende för myndigheternas, inklusive rättsväsendets, förmåga att bekämpa marknadsmissbruk och därmed även ett minskat förtroende för värdepappersmarknaden i stort. Genom att

skapa en möjlighet även för åklagare att framställa yrkande om administrativ sanktion kan det undvikas.

På skatteområdet har det nyligen införts ny lagstiftning där åklagare, utöver att väcka åtal för brott, ska föra talan om skattetillägg om förutsättningar för detta föreligger (se lagen [2015:632] om talan om skattetillägg i vissa fall och prop. 2014/15:131). Tidigare har skattetillägg enbart hanterats av Skatteverket och allmän förvaltningsdomstol och endast brottmålet har hanterats i allmän domstol. Enligt den nya lagstiftningen kan talan om skattetillägg även ske i samma rättegång som brottmålet. Yrkandet är dock fristående och oberoende av utgången i den straffrättsliga delen, även om omständigheterna som prövas av domstolen naturligtvis till stor del är desamma i båda delar. Det finns flera likheter i detta med frågan om möjlighet till alternativt yrkande om administrativ sanktion på marknadsmissbruksområdet. På skatteområdet har regeringen inte förespråkade en strikt vägvalsmodell där enskilda fall riskerar att hamna i fel spår och undgå sanktion när en sådan hade kunnat påföras. Även på marknadsmissbruksområdet skulle det bli fråga om att föra in ett administrativt element i brottmålsprocessen i stället för att endast ha det i ett eget spår. I båda fallen kan valet av en mer flexibel modell än en strikt vägvalsmodell ses som ett uttryck för att undvika att den nya lagstiftningen leder till mildare påföljder än tidigare.

Att ge åklagaren en möjlighet att framställa ett alternativt yrkande om administrativ sanktion inom ramen för brottmålet kan jämföras med åklagarens möjlighet att i andra hand yrka på ansvar för oaktsamt brott i ett mål där förstahandsyrkandet avser uppsåtlig gärning.

Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten och Finansinspektionen menar att om åklagare erbjuds en möjlighet till alternativt yrkande om administrativa sanktioner finns det en risk att ett oproportionerligt stort antal ärenden hanteras i det straffrättsliga förfarandet. Till följd av det nya systemet med administrativa sanktioner skulle Finansinspektionen behöva utöka sin kompetens, samtidigt som det finns en risk att den kompetensen inte skulle utnyttjas. Det bör dock beaktas att sanktionsväxlingen som sådan innebär att en ganska stor andel av de gärningar som i dag hanteras i det straffrättsliga spåret kommer att kunna hanteras i det administrativa spåret. Det bör vidare noteras att den möjlighet för åklagare att yrka påförande av administrativ sanktion som föreslås i denna promemoria är ett alternativ till huvudyrkandet om uppsåtligt brott. Till följd av reglerna om åtalsplikt ska åklagaren inte väcka åtal om denne inte förväntar sig att åtalet bifalls. Åklagare bör alltså endast åtala i de fall där han eller hon förväntar sig att domstolen instämmer i bedömningen att gärningen är uppsåtlig. Det Ekobrottsmyndigheten och Finansinspektionen anför i denna del ger uttryck för en förväntan om att åklagarna skulle väcka åtal i alltför många fall, om det finns en möjlighet till alternativt sanktionsyrkande jämfört med om så inte är fallet. Det kan samtidigt antas att en möjlighet för åklagaren att framställa ett alternativt yrkande om administrativ sanktion skulle kunna motverka en överdriven försiktighet när det gäller att väcka åtal. Mot denna bakgrund bör det finnas en möjlighet för åklagaren att framställa ett alternativt yrkande om administrativ sanktion.

Yrkandet om administrativ sanktion bör vara underordnat yrkandet om ansvar för brott

Syftet med åklagarens yrkande om administrativ sanktion är att det ska utgöra en säkerhetsventil för att undvika situationen att någon, som begått en överträdelse som annars motiverar administrativa sanktioner, undgår dessa endast till följd av det allmännas vägval. Åklagarens yrkande om administrativ sanktion bör därför vara underordnat yrkandet om ansvar för brott. Detta kan lämpligen åstadkommas genom en handlingsregel för domstolen om att rätten endast får pröva yrkandet om administrativ sanktion under vissa förutsättningar. Den första situationen bör vara då åtalet för brott ogillas. I denna situation bör rätten – på liknande sätt som rätten kan pröva ett andrahandsyrkande om oaktsambrottsbrott när uppsåt inte är styrkt – i stället kunna pröva om förutsättningar föreligger för att påföra administrativ sanktion för överträdelsen. Den andra situationen då rätten bör kunna pröva yrkandet om administrativ sanktion är om åklagaren lägger ned åtalet och det därför inte prövas. Det kan t.ex. förekomma att åklagaren under rättegången, om det kommit fram nya omständigheter eller bevis, själv gör bedömningen att uppsåt inte kan styrkas och därmed lägger ned åtalet. Rätten bör i sådana situationer kunna pröva åklagarens yrkande om administrativ sanktion. När åtal läggs ned kan det enligt 20 kap. 9 § rättegångsbalken under vissa förutsättningar komma i fråga att meddela frikännande dom, om den tilltalad begär det. Ett ogillande av åtalet medför som nämns ovan att ett yrkande om administrativ sanktion kan prövas i sådana situationer. Om förutsättningar för frikännande dom inte föreligger, ska domstolen skriva av målet i den delen. Även i denna situation bör rätten alltså kunna pröva yrkandet om administrativ sanktion.

En valmöjlighet för åklagaren

Frågan är om åklagaren alltid ska framställa ett yrkande om administrativ sanktion när förutsättningar för detta föreligger, eller om ett sådant yrkande ska vara fakultativt för åklagaren. På skatteområdet ska åklagaren, om förutsättningarna för detta är uppfyllda, framställa ett yrkande om skattetillägg för den person åtalet gäller när åklagaren väcker åtal för brott (se prop. 2014/15:131 s. 147). Bestämmelsen är således obligatorisk. Systematiken är dock en annan på skatteområdet jämfört med den som i denna promemoria föreslås på marknadsmissbruksområdet. På skatteområdet är talan om skattetillägg i samband med yrkande om ansvar för brott ett fristående och självständigt yrkande som handläggs i en rättegång tillsammans med yrkandet om ansvar för brott. På marknadsmissbruksområdet föreslås att åklagarens yrkande om administrativ sanktion endast ska kunna prövas om åtalet ogillas eller läggs ned, vilket närmast kan jämföras med åklagarens möjlighet att framställa ett andrahandsyrkande om oaktsambrottsbrott som alternativ till ett förstahandsyrkande om ansvar för uppsåtligt brott. Förutsättningarna för ansvar kommer, förutom när det gäller uppsåtsfrågan, att vara desamma vid såväl åtal för brott som vid prövning av administrativa sanktioner. Om huvudfrågan i målet exempelvis är om den tilltalade förfogat över insiderinformation, eller om den information som den tilltalade förfogat över är att klassificera som insiderinformation, saknas förutsättningar

även för att påföra administrativ sanktion om åtalet ogillas på sådan grund. I fall som de nu nämnda skulle en obligatorisk regel om att åklagare ska framställa ett yrkande om administrativ sanktion om förutsättningar för detta föreligger framstå som omotiverad och skapa onödigt merarbete. Om frågan i målet i stället rör det subjektiva rekvisitet, och därmed rör gränsdragningen för det kriminaliserade området, torde det oftare vara aktuellt med ett yrkande om administrativ sanktion. Syftet med åklagarens möjlighet att framställa ett yrkande om administrativ sanktion är vidare att det ska utgöra en säkerhetsventil för att undvika situationen att någon, som annars hade kunna påföras administrativa sanktioner, undgår sanktioner därför att åtalet ogillas. Ett sådant yrkande bör således inte framställas rutinmässigt. Det är åklagaren som i samband med väckande av åtal är bäst lämpad att överblicka överträdelsen och möjliga sanktioner. I likhet med åklagarens utformande av yrkandet i brottmålet i övrigt, bör det överlämnas till åklagaren att i varje enskilt fall bedöma om möjligheten ska användas. Den bestämmelse om åklagarens yrkande om administrativa sanktioner som föreslås i denna promemoria bör därför vara fakultativ.

Åklagarens sanktionsyrkande bör begränsas till återföring och sanktionsavgift

Frågan är då vilka administrativa sanktioner som åklagaren bör ha att tillgå i sitt yrkande om administrativ sanktion. I de fall där Finansinspektionen väcker talan vid allmän domstol för påförande av administrativ sanktion kan flera olika sanktioner komma i fråga: Föreläggande att vidta viss åtgärd eller upphöra med visst agerande, anmärkning, förbud mot att vara styrelseledamot, verkställande direktör eller ersättare för någon av dem, förbud mot att handla med vissa finansiella instrument för egen räkning, återföring eller sanktionsavgift. *Finansinspektionen* påpekar att några av de administrativa sanktioner som Finansinspektionen föreslås få tillgång till vid en talan om administrativa sanktioner för en överträdelse av förbuden mot marknadsmissbruk är sådana som en tillsynsmyndighet vanligtvis förfogar över. Om åklagaren gavs tillgång till samtliga administrativa sanktioner skulle påförandet av sanktioner i de två typerna av förfaranden kunna stämma överens och vägledande praxis kunna skapas i båda förfarandena. Det skulle dock även innebära ett stort ingrepp i den straffrättsliga processen och skapa flera nya uppgifter för åklagaren, inklusive frågan om tillsyn över de förbud som utfärdats på yrkande av åklagare. De två typer av sanktioner som sannolikt kommer att bli vanligast i denna typ av ärenden, och där det finns störst behov av en praxisbildning, är sanktionsavgifter och åtgärden återföring av undviken förlust eller erhållen vinst. Även mot bakgrund av att möjligheten för åklagaren att yrka administrativ sanktion inte är avsedd att användas rutinmässigt är det lämpligt att begränsa de möjliga sanktionerna till yrkande om återföring och sanktionsavgift. Dessa administrativa sanktioner har likheter med såväl förverkande som böter och torde därmed vara förhållandevis enkla för åklagare att använda sig av. Utredningen föreslår också att åklagare kan anlita biträde av Finansinspektionen och att de båda ska samarbeta (se SOU 2014:46 s. 258–260

och 262 f.). Detta gäller naturligtvis också när åklagaren överväger ett yrkande om administrativ sanktion.

Sammanfattningsvis talar övervägande skäl för att åklagare bör ges möjlighet att framställa ett yrkande om återföring eller sanktionsavgift inom ramen för brottmålsprocessen.

Det kan emellertid inte bortses från att införandet av i grunden förvaltningsrättsliga administrativa sanktioner inom ramen för brottmålet medför vissa komplikationer. Dessa, som behandlas i följande avsnitt, är dock inte av sådan karaktär att de ändrar bedömningen i denna del.

Omständigheter till grund för åklagarens yrkande om administrativ sanktion

I den nya lagen om straff för marknadsmissbruk föreslås bestämmelser om förbud mot insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation som motsvarar delar av de förbud som finns i marknadsmissbruksförordningen (artiklarna 14 och 15). Överträdelse av förbuden i förordningen ligger till grund för de administrativa sanktioner som föreslås i kompletteringslagen. De skillnader som finns mellan den beskrivningen av straffbara gärningar i den nya strafflagen och beskrivningen i marknadsmissbruksförordningen av det förbjudna agerandet rör främst det subjektiva rekviritet. Förutsättningarna för administrativ sanktion skiljer sig åt genom att det inte krävs uppsåt för att en överträdelse av förbuden mot marknadsmissbruk ska anses ha skett. När det gäller marknadsmanipulation krävs dock i vissa fall oaktsamhet (artikel 12.1 c och d). Vidare krävs inte, när det gäller marknadsmanipulation, att agerandet har medfört en faktisk effekt på marknaden utan det är tillräckligt att en viss effekt kan förväntas (se även avsnitt 9.8). Kraven för att ett agerande ska kunna leda till administrativa sanktioner är således inte lika högt ställda som när det gäller straffrättsliga påföljder, men i grunden är det samma förfarande som beskrivs. En straffbelagd gärning avseende insiderhandel, obehörigt röjande av insiderinformation eller marknadsmanipulation kommer således alltid att samtidigt rymma en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen.

Möjligheten för åklagaren att framställa ett sanktionsyrkande inom ramen för brottmålsprocessen syftar till att undvika situationen att en överträdelse blir helt utan sanktion endast till följd av att det allmänna – genom Ekobrottsmyndigheten eller Finansinspektionen – gör ett vägval som senare visar sig vara felaktigt. Denna risk finns endast när det gäller sådana överträdelse av marknadsmissbruksförordningen som motsvaras av den gärning som prövats genom åtalet. Beträffande andra överträdelse finns inget hinder för Finansinspektionen att inleda ett administrativt sanktionsförfarande. Det är därför lämpligt att åklagaren ska ha möjlighet att framställa ett sanktionsyrkande endast om de omständigheter som omfattas av åtalet även utgör en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen.

5.3 Närmare om handläggningen av administrativ sanktion på yrkande av åklagare

5.3.1 Prövningen och handläggningen av åklagarens yrkande om administrativ sanktion i brottmålsprocessen

Promemorians förslag: Prövningen av de materiella frågorna ska ske enligt bestämmelserna i kompletteringslagen. Administrativ sanktion får påföras bara om den misstänkte fått del av åtalet inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

För den processuella handläggningen ska det som är föreskrivet för det brottmål som frågan om administrativ sanktion har samband med tillämpas. Tvångsmedel enligt 24, 25, 27 och 28 kap. rättegångsbalken får dock inte användas.

Skälen för promemorians förslag

Kompletteringslagens materiella regler ska tillämpas

En fråga är vilka regler som ska tillämpas när frågan om administrativ sanktion – återföring eller sanktionsavgift – ska prövas i allmän domstol. En rimlig utgångspunkt är att bedömningen av ett ärende om administrativ sanktion så långt det är möjligt bör ske på samma sätt oavsett var beslutet fattas. Merparten av de administrativa sanktionsärendena kommer fortfarande att hanteras av Finansinspektionen, och således bedömas enligt de materiella reglerna i kompletteringslagen. Detsamma ska gälla i de fall där sanktionsföreläggande inte godtas och Finansinspektionen för talan vid Stockholms tingsrätt.

Att tillämpa andra regler för att bedöma om administrativa sanktioner ska påföras när frågan prövas i samband med ett åtal skulle framstå som svårförklarligt. Även återföring och sanktionsavgift som ska beslutas av allmän domstol i en rättegång avseende åtal för ansvar för brott bör därför bedömas enligt de materiella reglerna i kompletteringslagen.

Detsamma bör gälla frågan om preskription. För Finansinspektionens ingripande gäller att ingripande bara får ske om ett sanktionsföreläggande har delgetts den som ingripandet gäller inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I de fall där åklagaren framställer yrkande om återföring eller sanktionsavgift inom ramen för ett brottmål har inget sanktionsföreläggande utfärdats. Preskriptionstiden skulle därmed kunna löpa ut trots att den misstänkte fått del av yrkandet. Ett alternativ vore att låta preskriptionstiden följa den sammanhörande brottsmisstanken (jfr 3 § andra stycket lagen [2015:632] om talan om skattetillägg i vissa fall). Det är dock rimligt att i huvudsak samma tidsfrist gäller för preskription av möjligheten till administrativ sanktion oavsett om denna prövas genom Finansinspektionens försorg eller i samband med åtal inom ramen för en brottmålsprocess. För att uppnå en jämförbar preskriptionsfrist i den senare situationen bör tidsfristen beräknas från tidpunkten för överträdelsen till när den misstänkte fått del av åtalet (jfr 35 kap. brottsbalken).

De regler som gäller för brottmålet ska tillämpas för handläggningen av frågan om administrativ sanktion

En annan fråga är vilka regler som bör styra själva handläggningen. När åklagaren bedriver förundersökning och utreder brott förfogar denne över en rad olika tvångsmedel. Som en följd av förslagen om administrativa sanktioner som ett verktyg för att bekämpa marknadsmissbruk och om att åklagaren ska få möjlighet att framställa ett yrkande om administrativa sanktioner i samband med ett åtal, bör det anges närmare hur åklagarens utredningsåtgärder förhåller sig till ett sådant yrkande och i vilken utsträckning tvångsmedel kan komma i fråga.

Ett yrkande om administrativ sanktion är enligt det som föreslås i avsnitt 5.2 ett alternativ till yrkande om straff för uppsåtligt brott. Vidare är en förutsättning att det är fråga om samma person och att de omständigheter som åberopas till stöd för åtalet utgör en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen. En effekt av detta är att åklagarens utredning av de omständigheter som avser brottet kommer att kunna användas även för frågan om det finns förutsättningar för administrativ sanktion. Det finns endast smärre skillnader mellan beskrivningarna av de förbjudna förfarandena i marknadsmissbruksförordningen och i den nya strafflagen. Eftersom kraven för administrativa sanktioner, bl.a. genom att det i allmänhet inte krävs subjektiv täckning i form av uppsåt eller oaktsamhet, inte är lika högt ställda torde det i allmänhet inte krävas någon ytterligare utredning från åklagarens sida angående förutsättningarna för administrativ sanktion.

Såväl utredning av som domstolsprocess avseende straff och administrativ sanktion kommer således vara nära sammankopplade med varandra. De bör därför så långt möjligt handläggas enligt samma regler. Med utgångspunkten att det straffrättsliga yrkandet om uppsåtligt brott är huvudfrågan bör frågan om administrativ sanktion när den handläggs av åklagare i tillämpliga delar handläggas på samma sätt. Eftersom sanktionsfrågan handläggs som en del av en brottmålsutredning och senare möjlig brottmålsrättegång kan det anföras att det redan därav följer att frågan handläggs enligt rättegångsbalkens regler. Detta bör dock för tydlighets skull även uttryckligen anges i den nya strafflagen (jfr prop. 2014/15:131 s. 130).

Detta innebär bl.a. att bestämmelserna om förundersökning i 23 kap. rättegångsbalken är tillämpliga. Frågan om administrativ sanktion kan därmed bli en del av förundersökningen och förhör m.m. kan hållas.

Under åklagarens utredning och i följande brottmålsprocess kan det på samma sätt som i dag förekomma att tvångsmedel används om det finns förutsättningar för det enligt rättegångsbalken. Det gäller således även om det inom ramen för brottutredningen utreds om det finns förutsättningar för åklagaren att framställa ett yrkande om administrativ sanktion. Frihetsberövanden och liknande tvångsåtgärder kan därmed i och för sig förekomma i mål som sedermera resulterar i en administrativ sanktion. Beslutet om en sådan tvångsåtgärd ska dock ha sin grund i misstanken om brott. Detta innebär att om brottmisstanken upphör under förundersökningen eller följande rättegång ska sådana tvångsåtgärder upphöra.

Tvångsåtgärder som grundar sig på en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen och tillhörande fråga om administrativ sanktion bör i huvudsak inte kunna komma i fråga. Det synes inte motiverat med så pass ingripande åtgärder som t.ex. häktning i syfte att kunna utreda en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen. Däremot finns skäl för en möjlighet för åklagaren att – utöver det som anges ovan om tvångsåtgärder vid brottsutredning och rättegång – ansöka om kvarstad i brottmål för att säkra en framtida betalning av en sanktionsavgift eller återföring. Befogenheten överensstämmer med den befogenhet som Finansinspektionen föreslås få i det avseendet (se avsnitt 6.2). Eftersom åtalet för brott är huvudyrkandet torde det sällan finnas skäl att besluta om kvarstad avseende en sanktionsavgift. Möjligheten skulle dock kunna få praktisk betydelse om domstolen väljer att bifalla alternativyrkandet. Rätten kan då besluta om kvarstad i samband med domen (26 kap. 6 § rättegångsbalken).

I detta sammanhang bör också nämnas att unga lagöverträdare kan förekomma i de nu aktuella ärendena, även om det får antas vara ovanligt. De skyddsintressen som ligger bakom lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare har bäring även när det gäller handläggningen av administrativa sanktioner. Det gör att de särskilda bestämmelserna om dessa lagöverträdare bör tillämpas i aktuella delar, dock endast i den utsträckning de gäller för den brottsmisstanke som frågan om administrativ sanktion har samband med och de är relevanta att tillämpa (jfr prop. 2014/15:131).

När förundersökning om brott inleds tillämpas förundersökningskungörelsen (1947:948). En gemensam handläggning av frågan om administrativ sanktion och brottsmisstanke talar för att frågorna praktiskt bör hanteras enligt samma regler. Det är därmed lämpligt att åklagarens handläggning av frågan om administrativ sanktion i tillämpliga delar följer förundersökningskungörelsen.

5.3.2 Åklagarens yrkande om administrativ sanktion vid väckande av åtal

Promemorians förslag: I stämningsansökan ska åklagaren uppge vilken administrativ sanktion som yrkas, vilka bestämmelser som är tillämpliga för denna, de omständigheter som åberopas till grund för den administrativa sanktionen samt de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skälen för promemorians förslag: I enlighet med det som föreslås i avsnitt 5.2 får åklagaren i samband med att åtal väcks för brott även framställa yrkande om återföring eller sanktionsavgift enligt kompletteringslagen.

Yrkandet bör anges i stämningsansökan och bör inkludera vilken administrativ sanktion som yrkas. Det bör även anges vilka bestämmelser som är tillämpliga, de omständigheter som åberopas till grund för den administrativa sanktionen samt de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Som anges i avsnitt 5.2 ska yrkandet på såväl straffrättsligt ansvar som administrativ sanktion ha sin grund i samma överträdelse. Mot denna bakgrund måste omständigheterna till grund för den administrativa sanktionen inte anges skilt från det straffrättsliga yrkandet utan de bör, i likhet med ett andrahandsyrkande för oaktsamhetsbrott, om lämpligt kunna utformas som en del av gärningsbeskrivningen.

I likhet med det som är fallet om den administrativa sanktionen är del av ett sanktionsföreläggande från Finansinspektionen bör dock yrkandet om återföring eller administrativ sanktionsavgift preciseras till visst belopp.

5.3.3 Möjlighet att åberopa nya omständigheter

Promemorians förslag: Åberopar åklagaren en ny omständighet till stöd för åtalet ska denna omständighet också få åberopas till stöd för talan om administrativ sanktion.

Skälen för promemorians förslag: Enligt rättegångsbalken får väckt åtal inte ändras (45 kap. 5 § första stycket första meningen). Såsom ändring av åtal anses inte att åklagaren beträffande samma gärning inskränker sin talan eller åberopar annat lagrum än i stämningen uppgivits eller ny omständighet till stöd för åtalet (45 kap. 5 § tredje stycket).

Om åklagaren åberopar en ny omständighet till stöd för åtalet bör samma omständighet också kunna åberopas till stöd för yrkandet om administrativ sanktion. I annat fall kan en önskad skevhet uppstå i processen. Det skulle kunna inträffa att omständigheten endast prövades i straffrättsligt avseende utan att frågan om administrativ sanktion avseende samma omständighet kan prövas. Det skulle strida mot syftet med en möjlighet för åklagaren att framställa ett sanktionsyrkande. Den eller de omständigheter som inledningsvis åberopas till stöd för yrkandet om administrativ sanktion bör därför kunna kompletteras med sådana omständigheter som vid en åtalsjustering åberopas till stöd för det straffrättsliga ansvaret.

5.3.4 Offentlig försvarare och rättegångskostnader

Promemorians förslag: Den som har rätt till offentlig försvarare för brott enligt den nya strafflagen ska ha rätt till offentlig försvarare också beträffande frågan om administrativ sanktion som har samband med brottmålet. Rätten till offentlig försvarare ska dock inte gälla i högre rätt om endast frågan om administrativ sanktion överklagas dit. Bestämmelserna i 31 kap. rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om rättegångskostnader.

Skälen för promemorians förslag: I brottmål gäller bestämmelserna om försvarare i 21 kap. rättegångsbalken. Den misstänkte kan själv anlita en försvarare. Som misstänkt har man även i vissa fall rätt att få en offentlig försvarare, redan under förundersökningen eller till rättegången. Man har rätt till offentlig försvarare bl.a. om man är häktad eller anhållen eller om det finns behov med hänsyn till utredningen om brottet, om man

riskerar annan påföljd än böter eller villkorlig dom eller om det finns särskilda skäl på grund av målet eller personliga förhållanden. En offentlig försvarare har rätt till skälig ersättning av allmänna medel för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget har krävt. Ersättningen för arbete ska bestämmas med utgångspunkt i den tidsåtgång som är rimlig med hänsyn till uppdragets art och omfattning och med tillämpning av en timkostnadsnorm. I 31 kap. rättegångsbalken finns reglerna om rättegångskostnader. Om den tilltalade döms för brottet i ett mål där åklagaren för talan, ska den tilltalade ersätta staten för det som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare (31 kap. 1 §). Ersättnings-skyldigheten kan jämkas eller efterges.

För hanteringen av åklagarens yrkande om administrativ sanktion i brottmålsrättegången ska de processuella reglerna följa av brottmålet, dvs. de straffprocessuella reglerna i rättegångsbalken, ska tillämpas (se avsnitt 5.3.1). En tillämpning av denna ordning även i det nu aktuella avseendet skulle medföra att reglerna om offentlig försvarare ska gälla även den del av målet som avser administrativ sanktion.

De frågor som endast rör åklagarens yrkande om administrativ sanktion bör normalt sett vara en mindre del av processen jämfört med yrkandet om ansvar för brott. Det torde därmed inte läggas så mycket tid på frågan om återföring eller sanktionsavgift som på frågan om ansvar för brott. Genom den nära kopplingen till misstanke om brott skiljer sig denna situation vidare från den då Finansinspektionen väcker talan om administrativ sanktion vid allmän domstol, där rätt till offentlig försvarare saknas (se avsnitt 8.4).

Mot denna bakgrund bör reglerna om offentlig försvarare omfatta även åklagarens yrkande om administrativ sanktion inom ramen för brottmålet. Den rätten bör grundas i det brott som samtidigt är föremål för prövning. Det aktuella brottets svårighetsgrad kan således påverka rätten till försvarare. Genom förslaget att rättegångsbalkens regler ska tillämpas kan det i och för sig hävdas att även bestämmelserna om offentlig försvarare därmed blir tillämpliga. För att det tydligt ska framgå hur frågan om administrativ sanktion inom ramen för brottmålsprocessen ska hanteras i detta avseende bör det emellertid regleras i en bestämmelse i den nya strafflagen (jfr prop. 2014/15:131 s. 173).

Om endast frågan om återföring eller sanktionsavgift överklagas, kan det inträffa att endast frågan om administrativ sanktion är föremål för prövning i högre rätt. I en sådan situation saknas en direkt koppling till misstanke om brott och situationen är närmare att jämföra med då Finansinspektionen väcker talan om administrativ sanktion vid allmän domstol, där rätt till offentlig försvarare saknas (se avsnitt 8.4). Vidare torde såväl eventuell utredning som rättegång i högre rätt ofta vara mindre omfattande än vid prövning i första instans. Mot denna bakgrund bör inte en prövning i högre rätt av endast frågan om administrativ sanktion berättiga till offentlig försvarare. Detta innebär att om endast frågan om administrativ sanktion är föremål för prövning ska det eventuella förordnandet om offentlig försvarare upphöra, vilket bör regleras i en bestämmelse i den nya strafflagen.

När det gäller rättegångskostnader avseende det alternativa yrkandet om återföring eller sanktionsavgift inom ramen för brottmålet bör 31 kap. rättegångsbalken tillämpas. Detta kan i och för sig redan anses följa av

förslaget att bestämmelserna i rättegångsbalken ska tillämpas. För att det tydligt ska framgå hur frågan om administrativ sanktion ska hanteras inom ramen för brottmålsprocessen i detta avseende är det dock lämpligt att också detta anges i en bestämmelse i den nya strafflagen (jfr a. prop. s. 174).

Det är rimligt att yrkandet om administrativ sanktion inom ramen för brottmålsprocessen i detta avseende likställs med andra alternativa yrkanden i brottmål såsom ett andrahandsyrkande om oaktsamhetsbrott där förstahandsyrkandet avser uppsåtligt brott. Yrkande om administrativ sanktion bör således likställas med yrkande om ansvar för brott såvitt avser rättegångskostnader. I de fall då domstolen frikänner den tilltalade från förstahandsyrkandet om ansvar för brott men bifaller det alternativa yrkandet om administrativ sanktion, ska därmed den tilltalade enligt huvudregeln i 31 kap. 1 § första stycket som utgångspunkt återbetala rättegångskostnaderna. Utredningen och kostnaderna i målet kan ofta antas till stor del sammanfalla för utredningen av brottsmisstanken respektive förutsättningar för administrativ sanktion. För det fall kostnaderna i målet i stor utsträckning hänför sig till t.ex. frågan om uppsåt torde det dock kunna komma i fråga att sätta ned betalningsskyldigheten i enlighet med 31 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken, om den åtalade frikänns för brott men administrativ sanktion påförs.

5.3.5 Åklagaren ska informera den enskilde om frågan om administrativ sanktion

Promemorians förslag: I samband med att den misstänkte delges skäligen misstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken, ska den misstänkte också underrättas om att administrativa sanktioner kan följa på överträdelsen samt om grunderna för detta.

Skälen för promemorians förslag: När det gäller brottmålsprocess ska åklagaren enligt 23 kap. 18 § rättegångsbalken, när förundersökningen har kommit så långt att någon skäligen misstänks för brottet, underrätta den misstänkte om misstanken då han eller hon hörs.

För det fall det finns anledning att anta att brott föreligger och Finansinspektionen därför överlämnar ärendet till Ekobrottsmyndigheten bör den enskilde få information om åklagarens möjlighet till talan om administrativ sanktion. Det är lämpligt att åklagaren i samband med en underrättelse om skäligen misstanke enligt 23 kap. 18 § rättegångsbalken också underrättar den misstänkte om att brottmålsprocessen kan leda till en administrativ sanktion samt grunderna för detta (jfr prop. 2014/15:131 s. 144 f.). Även om förslaget innebär att rättegångsbalkens regler ska gälla för processen finns det skäl att reglera underrättelseskyldigheten i en bestämmelse i den nya strafflagen så att det tydligt framgår hur frågan om administrativa sanktioner ska hanteras i detta avseende.

5.3.6 Överklagande och krav på prövningstillstånd

Promemorians förslag: Rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande i brottmål ska tillämpas.

Prövningstillstånd krävs i hovrätten om endast frågan om administrativ sanktion överklagas dit.

Skälen för promemorians förslag: Att de straffprocessuella reglerna ska tillämpas för frågan om administrativ sanktion inom ramen för brottmålsprocessen innebär att ett avgörande om administrativ sanktion ska kunna överklagas tillsammans med avgörandet i den straffrättsliga delen – eller ensamt – inom tre veckor. Även om endast frågan om administrativ sanktion överklagas bör målet handläggas enligt rättegångsbalkens regler om brottmål i hovrätten.

För att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom eller beslut krävs enligt 49 kap. 12 § rättegångsbalken prövningstillstånd om inte annat är föreskrivet. Av 13 § i samma kapitel framgår att för att hovrätten ska pröva tingsrättens dom i brottmål krävs prövningstillstånd om den tilltalade genom domen som enda påföljd dömts till böter, eller frikänts från ansvar för brott för vilket det inte är föreskrivet svårare straff än fängelse i sex månader. Ett beslut om administrativ sanktion är inte att betrakta som en påföljd vare sig i rättegångsbalkens eller i brottsbalkens mening (jfr propositionen Om prövningstillstånd i hovrätt och instansordningen i utsökningsmål, prop. 1992/93:216 s. 89 och 1 kap. 8 § brottsbalken). Huvudregeln innebär således att det inte krävs prövningstillstånd för frågan om administrativ sanktion när den handlagts tillsammans med ett åtal. För Finansinspektionens talan om administrativ sanktion ska dock enligt utredningens förslag bestämmelserna i rättegångsbalken om bötesmål tillämpas (SOU 2014:46 s. 352), vilket innebär att prövningstillstånd krävs i hovrätten. Situationen när det gäller prövningstillstånd för administrativ sanktion bör inte behandlas annorlunda endast för att frågan prövas på talan av åklagare inom ramen för en brottmålsprocess. Det bör därför krävas prövningstillstånd vid överklagande av återföring eller sanktionsavgift även i här aktuella fall.

6 Vissa utredningsbefogenheter för Finansinspektionen

6.1 Rätt att genomföra undersökningar på plats för att beslagta dokument och data

Promemorians förslag: Finansinspektionen har rätt att, efter beslut av Stockholms tingsrätt, genomföra en undersökning i en fysisk eller juridisk persons verksamhetslokaler. En sådan undersökning får genomföras om det finns anledning att anta att en överträdelse av förbudet mot insiderhandel eller marknadsmanipulation har skett och den som misstänks för överträdelsen inte lämnar uppgifter enligt ett

föreläggande eller om det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas. Som ytterligare förutsättning gäller att vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär. En undersökning får även göras hos någon annan än den som är föremål för utredning.

När undersökningen genomförs har Finansinspektionen rätt att granska och kopiera handlingar, begära muntliga förklaringar direkt på platsen och få tillträde till lokaler. Elektroniskt lagrad information får granskas och kopieras hos Finansinspektionen, om den som undersökningen genomförs hos samtycker till att informationen flyttas till inspektionens lokaler. Denne har rätt att följa de åtgärder som inspektionen vidtar.

Om det inte är tillräckligt att kopiera en handling, får Finansinspektionen ta om hand handlingen.

Finansinspektionen får begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra en undersökning.

Den i vars verksamhetslokaler en undersökning ska äga rum har rätt att tillkalla ett juridiskt biträde som ska närvara under undersökningen.

Handlingar som inte skulle få tas i beslag i samband med en förundersökning, handlingar som inte omfattas av beslutet och handlingar som har ett betydande skyddsintresse ska undantas från undersökningen. Om Finansinspektionen och den undersökte inte är överens ska Stockholms tingsrätt pröva om handlingen ska omfattas av undersökningen.

Finansinspektionen ska lämna tillbaka handlingar och annat som har tagits om hand så snart de inte längre behövs.

Lagen om domstolsärenden ska tillämpas vid handläggningen i Stockholms tingsrätt. I sådana ärenden ska bestämmelserna om rättegångskostnader i 31 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningens förslag angående befogenheten för Finansinspektionen att ta om hand handlingar inte är subsidiär till befogenheten att kopiera handlingar. Utredningens förslag omfattar inte någon rätt för Finansinspektionen att efter samtycke granska elektroniskt lagrad information i Finansinspektionens lokaler. Utredningens förslag innehåller inte heller några bestämmelser om att handlingar som inte omfattas av Stockholms tingsrätts beslut eller har ett betydande skyddsintresse ska undantas från undersökningen. Likaså saknar utredningens förslag bestämmelser om hur ärenden om undersökningar ska handläggas och ett krav på Finansinspektionen att lämna tillbaka handlingar som inte längre behövs för utredningen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Stockholms tingsrätt* erinrar om Europadomstolens praxis och anser att det bör övervägas om Finansinspektionens verkställighet av tingsrättens beslut att få genomföra en platsundersökning ska kunna överklagas om Finansinspektionen går utanför de rättsliga ramarna för undersökningen. Vidare bör det övervägas om det inte, på samma sätt som i konkurrenslagen, bör införas en bestämmelse om att lagen om domstolsärenden ska tillämpas vid prövning av

om en undersökning ska få genomföras. *Förvaltningsrätten i Stockholm* ifrågasätter hur principen om *ne bis in idem* (dubbelprövningsförbudet) upprätthålls när Stockholms tingsrätt får besluta om platsundersökningar, medan andra beslut under utredningstiden som fattas av Finansinspektionen kan överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm. *Ekobrottsmyndigheten*, med instämmande av *Åklagarmyndigheten*, pekar på att utredningens förslag begränsar Finansinspektionens rätt att ta del av handlingar, såvitt gäller meddelanden mellan närstående. Bestämmelsen är utformad med 27 kap. 2 § rättegångsbalken som förebild. Ekobrottsmyndigheten har i flera utredningar om insiderbrott erfarit att insiderinformation eller råd, t.ex. om att köpa finansiella instrument, har lämnats mellan närstående. I ett sådant fall kan man säga att meddelandet utgör själva brottet och det är till men för utredningen att meddelandet inte kan tas i beslag. Det finns därför skäl att se över utformningen av 27 kap. 2 § rättegångsbalken och överväga en särreglering när det gäller insiderbrottslighet. *Kronofogdemyndigheten* anser att det bör övervägas om en avgiftsbefrielse ska införas för handräckning enligt marknadsmissbruksförordningen på samma sätt som för Konkurrensverkets platsundersökningar. Av Finansinspektionen omhändertaget material bör förtecknas och det bör införas bestämmelser om när och hur det omhändertagna materialet ska återföras. Det bör även förtydligas vad som avses med ”handling” när en upptagning endast kan uppfattas med tekniska hjälpmedel. *Svenska Fondhandlareföreningen*, med instämmande av *Svenska Bankföreningen*, avstyrker förslaget att ge Finansinspektionen rätt att genomföra undersökningar på plats för att beslagta dokument och data. Förslaget har betydande likheter med husrannsakan enligt rättegångsbalken, vilket kan förekomma om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts som kan leda till fängelse. Förslaget innebär att en husrannsakan ska kunna göras av Finansinspektionen utan att det ställs ett direkt krav på gärningens svårighetsgrad. Ett sådant krav skulle mer eller mindre automatiskt medföra att ärendet ska hanteras av Ekobrottsmyndigheten för att en rätt till husrannsakan skulle föreligga. I stället ska det bedömas om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas. Intresseavvägningen bör utvecklas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det kommer krävas omfattande resurser för Finansinspektionen att bygga upp den kompetens som krävs för att genomföra en husrannsakan. Eftersom befogenheten enligt utredningens bedömning sannolikt sällan kommer att användas ifrågasätter föreningarna starkt om det finns ett reellt behov av att ge inspektionen en självständig rätt att utföra husrannsakan. Finansinspektionen bör i stället vara hänvisad till att vända sig till en annan myndighet för biträde om behov av husrannsakan skulle förekomma. Även *Svenskt Näringsliv* avstyrker förslaget att ge Finansinspektionen rätt att själv genomföra undersökningar på plats för att beslagta dokument och data. *Svenskt Näringsliv* pekar på att det krävs avancerade kunskaper om hur informationsinhämtande ska ske från datorer, USB-minnen och mobiltelefoner. Sannolikt kommer stora delar av informationen utgöras av s.k. överskottsinformation som inte omfattas av tingsrättens beslut. Affärshandlingar kan innehålla företagshemligheter där konsekvenserna kan bli allvarliga om materialet kommer på avvägar. Bestämmelsen bör inte heller införas av den anledningen att

utredningen bedömer att en sådan platsundersökning är sällan förekommande. När Finansinspektionen behöver göra en platsundersökning på begäran av en utländsk myndighet bör inspektionen begära biträde av Ekobrottsmyndigheten eller någon annan myndighet som redan har rätt att genomföra en sådan undersökning. Enligt *Svenska Journalistförbundet* riskerar förslaget att äventyra källskyddet i tryckfrihetsförordningen (3 kap. 3 §) och yttrandefrihetsgrundlagen (2 kap. 3 §). Det finns en uppenbar risk att Finansinspektionen kan komma att intressera sig för information om marknadsmissbruk som en källa lämnat till en journalist vid en redaktion. Det bör tydligt framgå att regeln inte kan tillämpas för att göra utredningar på redaktioner.

Skälen för promemorians förslag

Finansinspektionen bör ges rätt att genomföra vissa undersökningar efter beslut av Stockholms tingsrätt

Enligt marknadsmissbruksförordningen ska den behöriga myndigheten ha rätt att få tillträde till fysiska och juridiska personers lokaler (*premises* i den engelska språkversionen) för att lägga beslag på dokument och annan information när det finns rimlig misstanke om att det finns information som kan vara relevant för att bevisa att det föreligger insiderhandel eller marknadsmanipulation i strid mot förordningen (artikel 23.2 e). Det som omfattas är endast ”lokaler” och innebär att det inte behöver finnas en möjlighet att göra undersökningar i privatbostäder. Ett lämpligt sätt att uttrycka den avgränsningen är att använda uttrycket verksamhetslokaler. Syftet med det som anges i förordningen kan dock inte anses vara att freda även privatbostäder som används för att bedriva verksamhet. Om verksamhet bedrivs i en privatbostad bör en undersökning kunna tillåtas.

Denna typ av undersökning på plats kan enligt marknadsmissbruksförordningen kräva tillstånd från en rättslig myndighet (artikel 23.2 andra stycket). En sådan undersökning skiljer sig från den platsundersökning som avses i artikel 23.2 första stycket d i marknadsmissbruksförordningen på så sätt att det inte är fråga om att begära information och dokument på plats, utan den behöriga myndigheten ska själv kunna eftersöka dokument och annat och kunna ta dem i beslag. Denna befogenhet är också begränsad till att avse undersökningar om just insiderhandel och marknadsmanipulation och behöver alltså inte införas för undersökningar av andra ägeranden i strid mot förordningen.

Det beskrivna förfarandet liknar i viss mån husrannsakan i brottmål. Det är dock viktigt att påpeka skillnaden mellan en platsundersökning enligt marknadsmissbruksförordningen och husrannsakan. Det senare är ett straffprocessuellt tvångsmedel som regleras i rättegångsbalken. Husrannsakan får företas om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket kan följa fängelse (28 kap. 1 § rättegångsbalken). Husrannsakan förutsätter inte tillstånd av domstol. Det som beskrivs i marknadsmissbruksförordningen liknar snarare Konkurrensverkets rätt att genomföra undersökningar hos företag m.fl. enligt konkurrenslagen (2008:579) och Skatteverkets möjligheter att genomföra s.k. bevissäkring för att eftersöka och ta om hand handlingar enligt skatteförfarandelagen (2011:1244). Finansinspektionen har i dag inte någon befogenhet att

själv genomföra sådana undersökningar. Befogenheten är också ny i förhållande till 2003 års marknadsmissbruksdirektiv.

Regleringen avseende Konkurrensverkets platsundersökningar innebär att verket, efter beslut av Stockholms tingsrätt, får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det överträtt konkurrenslagstiftningen (5 kap. 3 § konkurrenslagen). Flera förutsättningar måste vara uppfyllda för att en undersökning ska få genomföras. För det första ska det finnas anledning att anta att en överträdelse har skett. För det andra ska företaget inte ha rättat sig efter ett åläggande att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat frivilligt eller så ska det finnas risk för att bevis undanhålls eller förvanskas. Ytterligare en förutsättning är att vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär. En undersökning kan även genomföras hos ett annat företag än det företag som är föremål för utredning men då krävs att det finns särskild anledning att anta att bevis finns hos företaget (5 kap. 4 §). Vid undersökningen har Konkurrensverket rätt att bl.a. granska och ta kopior av bokföring och andra affärshandlingar. Dessa åtgärder får vidtas i Konkurrensverkets lokaler när det är fråga om elektroniskt lagrad information och den som undersökningen genomförs hos samtycker till att informationen flyttas till verkets lokaler (5 kap. 6 §). Konkurrensverket får begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra en undersökning (5 kap. 10 §).

Liksom Konkurrensverkets rätt att genomföra platsundersökningar är Skatteverkets möjligheter till bevissäkring enligt skatteförfarandelagen i första hand inriktad på företag och deras verksamhetslokaler. Skatteverket kan, efter domstolsbeslut, genomföra en s.k. tvångsrevision och eftersöka och ta om hand handlingar för granskning (45 kap. 3 och 4 §§). För att en bevissäkring ska få genomföras på annan plats än den reviderades verksamhetslokaler krävs att personen i fråga inte har följt ett föreläggande att lämna ut handlingar eller att det föreligger risk för sabotage och att det finns särskild anledning att anta att handlingen finns hos personen i fråga (45 kap. 7 §). I samtliga fall fattas beslut om bevissäkring av förvaltningsdomstol. Om det kan ske obehindrat, dvs. utan att tvång behöver tillgripas får granskningsledaren verkställa bevissäkring hos ett företag (69 kap. 3 § skatteförfarandelagen). I annat fall verkställer Kronofogdemyndigheten beslutet på ansökan av granskningsledaren.

En möjlighet för Finansinspektionen att genomföra undersökningar i syfte att få fram bevisning om en misstänkt överträdelse av förbudet mot insiderhandel eller förbudet mot marknadsmanipulation bör införas för att svensk rätt ska uppfylla de krav som marknadsmissbruksförordningen ställer upp i detta avseende. Den rätt att utföra undersökningar på plats för att granska handlingar m.m. som det nu är fråga om bör kunna genomföras med tvång, varför bestämmelserna i regeringsformen måste beaktas. Skyddet mot intrång i någons fri- och rättigheter enligt regeringsformen kan begränsas genom lag (2 kap. 6 och 20 §§). Vidare finns en proportionalitetsregel som innebär att vissa krav i materiellt hänseende måste vara uppfyllda för att en begränsning av en fri- och rättighet ska kunna godtas (2 kap. 21 §). Ändamålet med begränsningen ska vara ”godtagbart i ett demokratiskt samhälle” och får inte gå utöver vad som är ”nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett

den”. Begränsningen får inte heller ”sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar” eller utgöra åsiktsdiskriminering. I detta fall är det fråga om utredningar av överträdelser som i många fall tidigare har betraktats som brott. Marknadsmisbruksförordningen står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (skäl 77). De regler som bör tjäna som förebild för reglerna om Finansinspektionens undersökningar – reglerna om Konkurrensverkets undersökningar och Skatteverkets bevissäkring – har ansetts uppfylla kraven i 2 kap. 21 § regeringsformen (prop. 1992/93:56 s. 53 och prop. 1993/94:151 s. 101 f.). Likaså är en utvidgad rätt för Finansinspektionen att genomföra undersökningar förenlig med regeringsformen. Finansinspektionen bör således få rätt att, efter beslut av domstol, genomföra en undersökning i en fysisk eller juridisk persons verksamhetslokaler, om det kan antas att en överträdelse av marknadsmisbruksförordningens bestämmelser om förbud mot insiderhandel eller marknadsmanipulation har skett, om den som undersökningen avser inte rättar sig efter ett föreläggande om att lämna uppgifter eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas samt vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär (jfr 5 kap. 3 § konkurrens-lagen). På samma sätt som gäller för Konkurrensverkets undersökningar bör en undersökning under vissa förutsättningar även kunna genomföras i verksamhetslokaler som hör till en annan person än den som misstänks ha överträtt marknadsmisbruksförordningen (jfr 5 kap. 4 § konkurrens-lagen).

Genomförandet av en undersökning

Av marknadsmisbruksförordningen framgår att rätten till beslag avser ”dokument och information, oavsett typ” (artikel 23.2 e). Det begrepp som vanligen används i svensk rätt är ”handling”. Med handling avses framställning i skrift eller bild och upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas bara med tekniska hjälpmedel (jfr 2 kap. 3 § första och andra styckena tryckfrihetsförordningen). Finansinspektionens befogenhet vid undersökningen beskrivs lämpligen, liksom i konkurrens-lagen, som en rätt att granska bokföring och andra affärshandlingar och ta kopior av eller göra utdrag ur desamma (jfr 5 kap. 6 § första stycket). Finansinspektionen bör även, i likhet med Konkurrensverket, ha rätt att granska och kopiera elektroniskt lagrad information hos Finansinspektionen, om den som undersökningen genomförs hos samtycker till att informationen flyttas till inspektionens lokaler (jfr (5 kap. 6 § andra stycket). Den undersökte bör ha möjlighet att följa en sådan undersökning. En sådan situation kan t.ex. uppstå om en sökning av elektroniskt lagrad information tar alltför lång tid att genomföra i den undersöktes verksamhetslokaler (jfr prop. 2014/15:96 s. 10).

Marknadsmisbruksförordningen förutsätter dock att Finansinspektionen även får genomföra någon form av beslag. Enligt skatteförfarandelagen får handlingar ”tas om hand” för granskning (45 kap. 6 §). Också Finansinspektionen bör få en liknande befogenhet. Finansinspektionens rätt att ta om hand handlingar bör dock begränsas till situationer

då kopiering av en handling inte är tillräcklig. Så kan vara fallet om det är av betydelse för utredningen att en handling kan undersökas i original. Rätten att ta om hand handlingar bör därför vara subsidiär i förhållande till rätten att kopiera handlingar. Det kan t.ex. finnas behov av originalhandlingar som bevisar underskrifter av ett dokument. Åtgärden bör avse en specificerad handling och bör inte få användas för att t.ex. omhänderta en hårddisk i syfte att undersöka innehållet på hårddisken. I undantagsfall kan det dock bli aktuellt att ta om hand t.ex. en hårddisk i vilken en specifik handling förvaras. När en handling tas om hand bör nämligen även pärm, mapp eller liknande förvaringsmaterial få tas med. Eftersom elektroniskt lagrad information – upptagningar som bara kan uppfattas med ett tekniskt hjälpmedel – bara kan tas om hand tillsammans med ett datamedium kan det bli aktuellt att även ta om hand datamedia, t.ex. en hårddisk eller CD-skiva (prop. 2010/11:165 s. 1174).

Svenskt Näringsliv påpekar att det krävs avancerade kunskaper om hur informationsinhämtande ska ske från tekniska hjälpmedel såsom datorer, USB-minnen och mobiltelefoner. *Svenskt Näringsliv* är dock av uppfattningen att Finansinspektionen saknar sådan kunskap och av bl.a. det skälet inte ska få genomföra den typ av undersökningar det nu är fråga om. När det gäller undersökningar enligt konkurrenslagen eller skatteförordningen har Konkurrensverket och Skatteverket anställt it-personal som hämtar elektroniskt lagrad information från tekniska hjälpmedel. Däremot tar Kronofogdemyndigheten hjälp av externa experter utanför myndigheten såsom it-forensiker som genomför informationshämtningen när Kronofogdemyndigheten genomför intrångsundersökningar enligt immaterialrättslig lagstiftning. Det bör därför inte föreligga något hinder för Finansinspektionen att genomföra undersökningar efter beslut av domstol antingen med egen it-personal eller med hjälp av externa experter.

Svenska Fondhandlareföreningen, *Svenska Bankföreningen* och *Svenskt Näringsliv* anser att Finansinspektionen inte bör kunna genomföra en undersökning på egen hand utan att inspektionen bör vara hänvisad till att vända sig till någon annan myndighet. Ett alternativ skulle kunna vara att föreskriva att beslut om undersökningar skulle verkställas av Kronofogdemyndigheten i likhet med en intrångsundersökning enligt det immaterialrättsliga regelverket (se t.ex. 9 kap. varumärkeslagen [2010:1877]). En sådan undersökning föregås av ett domstolsbeslut i vilket det framgår vilka handlingar som får kopieras. Vid en intrångsundersökning är det Kronofogdemyndigheten som utifrån domstolens beslut bestämmer var handlingar ska eftersökas och vilka handlingar som ska kopieras m.m. Som anförs ovan utser Kronofogdemyndigheten externa experter för insamling av elektroniskt lagrad information. Sökanden är normalt inte närvarande vid undersökningen. Ett sådant förfarande vore dock olämpligt att tillämpa på undersökningar enligt marknadsmissbruksförordningen, eftersom det är Finansinspektionen som kommer att ha bäst kännedom om vilka handlingar som behöver granskas och var de kan finnas. Det vore av detta skäl även olämpligt att överlåta ansvaret för en sådan undersökning på en annan myndighet. Den omständigheten att den här typen av undersökningar sannolikt blir sällsynta ändrar inte den bedömningen.

Eftersom marknadsmissbruksmålen föreslås prövas av Stockholms tingsrätt (se SOU 2014:46 s. 240–245) bör det även vara Stockholms tingsrätt som prövar en ansökan om genomförande av undersökning. Vid prövning av ärenden om undersökningar i Stockholms tingsrätt bör, i likhet med beslut om Konkurrensverkets platsundersökningar, bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. I enlighet med *Stockholms tingsrätts* påpekande bör det införas en bestämmelse om detta i kompletteringslagen. Överklagande sker till Svea hovrätt, varvid det krävs prövningstillstånd (39 § lagen om domstolsärenden).

I likhet med Konkurrensverket bör Finansinspektionen få möjlighet att begära handräckning av Kronofogdemyndigheten om det skulle uppstå behov av Kronofogdemyndighetens hjälp att med tvång få tillträde till undersökningsmaterialet. Ett sådant ärende handläggs enligt utsökningsbalken. Möjligheten att begära handräckning av Kronofogdemyndigheten omfattar, enligt utsökningsbalken, även en situation då en undersökning inte kan slutföras på en arbetsdag och det krävs att en verksamhetslokal förseglas.

Såsom *Kronofogdemyndigheten* påpekar bör Finansinspektionens undersökningar, i likhet med Konkurrensverkets, omfattas av avgiftsbefrielse enligt förordningen (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten.

Proportionalitetsaspekter

Innan ett beslut om platsundersökning fattas bör Stockholms tingsrätt göra en intresseavvägning mellan vikten av att åtgärden vidtas och det intrång eller annat men som åtgärden innebär. *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Svenska Bankföreningen* efterfrågar en närmare beskrivning av hur intresseavvägningen ska göras. Det finns därför anledning att påpeka att proportionalitetsprincipen bör tillämpas på samma sätt som vid undersökningar enligt konkurrenslagen (5 kap. 3 §) eller vid beslut om husrannsakan enligt rättegångsbalken (28 kap. 3 a §). Ett tvångsmedel får tillgripas bara om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden. Därvid bör, förutom direkta följder för den som utsätts för tvångsmedlet, även vägas in indirekta verkningar av tvångsmedelsanvändningen, exempelvis intrång i tredje mans rättsligt skyddade intressen. Ett beslut om undersökning, som är en tvångsåtgärd, får enligt proportionalitetsprincipen anses förutsätta att undersökningen i fråga om art, styrka, räckvidd och varaktighet står i rimlig proportion till vad som står att vinna med undersökningen (jfr prop. 1988/89:124 s. 26–28). I varje enskilt fall bör det ske en prövning av om en undersökning över huvud taget behöver tillgripas, t.ex. om syftet kan tillgodoses genom den mindre ingripande åtgärden att förelägga någon att lämna vissa uppgifter. Vid bedömningen av om undersökningen skulle få skadeverkningar som inte står i rimlig proportion till vad som skulle stå att vinna bör hänsyn tas till hur allvarlig den misstänkta överträdelsen är. I bedömningen bör även beaktas om verksamheten bedrivs i en privatbostad. Det bör inte per automatik vara förbjudet att genomföra en undersökning i en privatbostad om det i privatbostaden bedrivs en verksamhet som skulle ha kunnat undersökas om verksamheten hade bedrivits i en annan lokal.

Samtidigt bör det beaktas om en sådan undersökning skulle få skadeverkningar som inte står i rimlig proportion till vad som skulle stå att vinna med undersökningen. Det torde oftast innebära att denna typ av undersökningar inte blir aktuella för fysiska personer, som kan dömas för brott vid allvarligare överträdelse och därmed utreds av Ekobrottsmyndigheten. Det kan dock inte uteslutas att Finansinspektionen t.ex. kan behöva bistå en behörig myndighet i en annan medlemsstat med en utredning av en allvarligare överträdelse, eller att en juridisk person utreds av Finansinspektionen när Ekobrottsmyndigheten bedömer att det inte finns tillräckliga förutsättningar för företagsbot. Vid bedömning av om det faktum att den misstänkta överträdelsen är mindre allvarlig ska hindra en undersökning har det betydelse vilket intrång eller annat men som undersökningen kan antas medföra.

Svenska Journalistförbundet anser med hänvisning till källskyddet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att det tydligt bör framgå att regeln inte kan tillämpas för att göra utredningar på redaktioner. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2015 s. 631 avslagit en ansökan om husrannsakan i en tidningsredaktions lokaler med anledning av att den eftersökta informationen (fotografier) fanns på en elektronisk informationsbärare som kunde innehålla uppgifter om den person som skickat fotografierna till tidningen. Först och främst konstaterar Högsta domstolen att inte bara en skriftlig handling utan även en elektronisk informationsbärare ska omfattas av förbudet i rättegångsbalken mot beslag. Därefter resonerar domstolen kring frågan huruvida förekomsten av annan information än den eftersökta informationen (s.k. sidoinformation) som är skyddad information med automatik ska hindra ett beslag. Högsta domstolen anser att så inte är fallet. Däremot anges att en proportionalitetsbedömning sannolikt kommer innebära att husrannsakan för att genom beslag åtkomma viss information som finns på en elektronisk informationsbärare hos en tidningsredaktion i allmänhet är utesluten. Anledningen är att risken att sidoinformation påträffas vid en husrannsakan på en tidningsredaktion närmast är notorisk. Endast om det i det enskilda fallet är möjligt att mycket tydligt och snävt begränsa en genomsökning av informationsbäraren, och därmed minimera risken för att skyddad information röjs, kan en sådan husrannsakan på en tidningsredaktion vara förenlig med proportionalitetsprincipen. Utifrån resonemanget i beslutet kan det konstateras att det praktiskt taget aldrig kommer att vara aktuellt att genomföra en platsundersökning på en tidningsredaktion med stöd av kompletteringslagen. Några särskilda bestämmelser om detta är inte nödvändiga.

Ytterligare rättssäkerhetsgarantier

Som anförts ovan bör Finansinspektionen alltså ha rätt att, i den omfattning som anges i Stockholms tingsrätts beslut, granska, kopiera och ta om hand handlingar. Finansinspektionens rätt att ta om hand handlingar föreslås vara subsidiär till rätten att kopiera handlingarna och ska således inte användas om kopiering är tillräcklig.

Svenskt Näringsliv pekar på att affärshandlingar kan innehålla företagshemligheter där konsekvenserna kan bli allvarliga om materialet kommer på avvägar. Regeringen har uttalat sig i denna fråga på

konkurrensrättens område och anfört att risken för att känslig information kommer på avvägar är låg (prop. 2014/15:96 s. 14). Det finns anledning att göra samma bedömning i nuvarande fall. Finansinspektionens lokaler omgärdas av hög säkerhet och material som beslagtogs kommer att transporteras under uppsikt av inspektionens personal. Finansinspektionen bör vidta samma försiktighetsåtgärder vid hantering av elektroniskt lagrad information eller omhändertaget material som Konkurrensverket ska göra när elektroniskt lagrad information förflyttas till verkets lokaler. Den vars elektroniskt lagrade information ska flyttas till inspektionens lokaler för granskning eller kopiering behöver vidare inte lämna sitt samtycke om de säkerhetsåtgärder som står till buds inte är tillräckliga (jfr a. prop. s. 14). Det bör samtidigt noteras att något samtycke inte föreslås krävas när Finansinspektionen omhändertar handlingar.

Utgångspunkten för en reglering är att de krav som följer av Europakonventionens bestämmelser om rätten till domstolsprövning i artikel 6.1 och rätten till skydd för privat- och familjeliv i artikel 8 beaktas. Europadomstolens praxis innebär att det krävs en rätt till rättslig prövning av såväl beslutet som medger undersökningen som åtgärder som vidtas med stöd av beslutet (se mål 29408/08 Canal Plus mot Frankrike och mål 29613/08 Primagaz mot Frankrike). Vidare har domstolen slagit fast att det intrång i rätten till privatliv som en undersökning innebär måste kringgärdas av processuella rättssäkerhetsgarantier för att förhindra missbruk och skönsmässighet (se mål 30457/06 Robathin mot Österrike och mål 24117/08 Bernh Larsen Holding AS m.fl. mot Norge). Ett sätt att tillgodose höga krav på rättssäkerhet och skydd för privat- och familjeliv är att, i likhet med utredningens förslag, undanta vissa typer av handlingar från undersökning och ge den enskilde en rätt att få en domstolsprövning av om handlingarna ska undantas. En sådan begäran torde i och för sig kunna hanteras under verkställigheten av en undersökning genom att den undersökte motsätter sig granskning, kopiering eller omhändertagande av en viss handling och Kronofogdemyndigheten fattar beslut om verkställighet. Kronofogdemyndighetens beslut kan sedan överklagas enligt 18 kap. utsköningsbalken. Det finns dock goda skäl för att, i likhet med det som gäller enligt skatteförfarandelagen (47 kap. 4 §), samla prövningen av de frågor som rör en undersökning hos den domstol som prövar om en undersökning över huvud taget får genomföras. Det bör därför införas en möjlighet för den i vars verksamhetslokaler en undersökning genomförs att få prövat av Stockholms tingsrätt om Finansinspektionens tänkta åtgärder är förenliga med tingsrättens beslut om undersökning. En sådan prövning bör ske under undersökningens gång, dvs. i ett tidigare skede än vad som gäller ett överklagande av Kronofogdemyndighetens verkställighetsbeslut. Genom att ta in en sådan bestämmelse blir det tydligt för den enskilde vilka möjligheter som finns att invända mot de åtgärder som Finansinspektionen vidtar.

I enlighet med utredningens förslag bör den undersökte ha rätt att begära att handlingar undantas från en undersökning. Utredningen föreslår att omhändertagande inte får ske av en skriftlig handling, om dess innehåll kan antas vara sådant, att befattningshavare eller annan, som avses i 36 kap. 5 § rättegångsbalken, inte får höras som vittne om detta, och handlingen innehåller av den personen eller av den, till förmån för

vilken tystnadsplikten gäller. Inte heller skriftligt meddelande mellan den som är föremål för undersökningen och någon till denne närstående (enligt 36 kap. 3 § rättegångsbalken) eller mellan sådana närstående inbördes får omhändertas om meddelandet finns hos den som är föremål för undersökningen eller denne närstående. Utredningens förslag innebär således att handlingar vars innehåll omfattas av förbudet mot beslag i 27 kap. 2 § första och andra styckena rättegångsbalken ska undantas. Promemorians förslag innebär, till skillnad från utredningens, att inte endast skriftliga handlingar utan även elektroniskt lagrad information ska kunna undantas från undersökning (jfr NJA 2015 s. 631 som behandlas ovan).

Det finns dock skäl att undanta även andra handlingar. Enligt skatteförfarandelagen får granskning inte ske av en handling som inte omfattas av bevissäkringen (47 kap. 2 §). Motsvarande bör gälla för Finansinspektionens beslut. I enlighet med utredningens förslag bör den som åtgärden avser kunna begära tingsrättens prövning av frågan om en handling ska undantas från undersökning. Därigenom tillgodoses även *Svenskt Näringslivs* synpunkter när det gäller att en undersökning kan komma att omfatta s.k. överskottsmaterial. Dessutom bör, på samma sätt som i skatteförfarandet, handlingar som har ett betydande skyddsintresse undantas från undersökning (jfr 47 kap. 2 § skatteförfarandelagen).

Ekobrottsmyndigheten och *Åklagarmyndigheten* framför önskemål om att 27 kap. 2 § rättegångsbalken, som är förebild för utredningens förslag till bestämmelse om vilka handlingar Finansinspektionen får ta om hand, ska ses över för att möjliggöra att meddelanden mellan närstående kan tas i beslag i större omfattning. Myndigheterna påpekar att det förekommer att sådana meddelanden utgör själva brottet, t.ex. ett obehörigt röjande av insiderinformation. Syftet med beslagsförbudet är att skydda förtroligheten mellan nära anhöriga (NJA II 1943 s. 359). I linje med vad remissinstanserna påpekar kan det ifrågasättas om inte beslagsförbudet i 27 kap. 2 § andra stycket rättegångsbalken skyddar mer än vad som är motiverat med hänsyn till intresset att värna förtroligheten mellan närstående. Detta kan dock även gälla annan brottslighet. Det är därför inte lämpligt att utifrån endast den brottstyp som nu är i fråga överväga omfattningen av beslagsförbudet. Det kan dock finnas anledning att återkomma till frågan i ett annat sammanhang.

Som *Kronofogdemyndigheten* påpekar bör Finansinspektionen förteckna det material som beslagtas. En sådan skyldighet bör regleras på förordningsnivå. Ett protokoll bör även innehålla uppgifter om vad som i övrigt har framkommit vid undersökningen, t.ex. om det har begärts att en viss handling ska undantas från undersökningen. När Finansinspektionen har granskat materialet bör sådant material som inte behövs återlämnas. En motsvarande bestämmelse gäller enligt skatteförfarandelagen (69 kap. 12 §). Av förarbetena till den bestämmelsen framgår att ett avslag av en begäran om att få tillbaka handlingar får överklagas (prop. 1993/94:151 s. 163). För Skatteverkets beslut gäller, i enlighet med allmänna regler, att överklagande sker till allmän förvaltningsdomstol. Eftersom beslutet om undersökning när det gäller Finansinspektionens utredning enligt det som nu föreslås ska fattas av Stockholms tingsrätt, bör även ett överklagande av avslag på en begäran att få tillbaka handlingar prövas av Stockholms tingsrätt. Det är lämpligt att ett sådant

överklagande handläggs enligt bestämmelserna i lagen om domstolsärenden.

Förvaltningsrätten i Stockholm ifrågasätter hur principen om ne bis in idem upprätthålls när Stockholms tingsrätt får besluta om undersökningar medan andra beslut under utredningstiden som fattas av Finansinspektionen kan överklagas till förvaltningsrätten. Enligt Europadomstolens praxis aktualiseras dock inte dubbelprövningsförbudet förrän ett ärende har prövats slutligt. Inte heller Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 2013 s. 502 kan anses hindra att beslut under en utredning prövas i olika förfaranden.

Rättegångskostnader

För ärenden som avser Konkurrensverkets undersökningar efter beslut av Stockholms tingsrätt gäller 31 kap. rättegångsbalken om rättegångskostnader (8 kap. 15 § konkurrenslagen). Även när det gäller ärenden om Finansinspektionens undersökningar bör det finnas en möjlighet till ersättning för rättegångskostnader. Bestämmelserna om rättegångskostnad i brottmål är lämpliga att tillämpa i dessa ärenden, eftersom undersökningarna är tänkta att användas i mål om överträdelse av förbuden mot insiderhandel eller marknadsmanipulation. I sådana mål kan sanktionsavgift eller återföring påföras, vilka är direktverkande sanktioner av straffrättsliknande karaktär (jfr prop. 2007/08:135 s. 107). Om Finansinspektionen helt eller delvis förlorar ärendet, kan inspektionens motpart därmed ha rätt till ersättning av allmänna medel för kostnad avseende ombudsarvode och bevisning under förutsättning att kostnaderna skäligen varit motiverade för att den enskilde skulle kunna ta tillvara sin rätt (31 kap. 2 §, jfr även a. prop. s. 106). Staten kan endast i undantagsfall få ersättning för sina kostnader. Undantagsfallen avser situationer där Finansinspektionen förorsakats kostnader av motpartens vårdslöshet eller försummelse (31 kap. 4–6 §§ rättegångsbalken).

6.2 Rätt att begära att tillgångar beläggs med kvarstad eller att betalning säkras

Promemorians förslag: Finansinspektionen har rätt att ansöka om kvarstad på någons egendom för att säkerställa ett anspråk på en sanktionsavgift eller återföring på grund av en misstänkt överträdelse av förbuden mot marknadsmissbruk i artikel 14 eller 15 i marknadsmissbruksförordningen. En ansökan om kvarstad ska prövas av Stockholms tingsrätt enligt bestämmelser i rättegångsbalken om kvarstad i brottmål.

Finansinspektionen får ansöka om betalningssäkring av en sanktionsavgift eller sanktionsåtgärden återföring på grund av ett misstänkt åsidosättande av skyldigheterna i artiklarna 16–20 i marknadsmissbruksförordningen. En ansökan om betalningssäkring ska prövas av allmän förvaltningsdomstol.

Beslut om betalningssäkring ska verkställas av Kronofogdemyndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningen föreslår att bestämmelserna i rättegångsbalken om kvarstad i tvistemål ska tillämpas vid såväl misstänkta överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk som vid andra åsidosättanden av marknadsmissbruksförordningen. Utredningens förslag avser enbart sanktionsavgifter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Kronofogdemyndigheten* anför att ett yrkande om kvarstad bör omfatta tiden från det att beslutet om sanktionsavgiften har fått laga kraft tills utmätning kan genomföras av Kronofogdemyndigheten. Om ett kvarstadsbeslut hävs innan Kronofogdemyndigheten har hunnit utmäta den kvarstadsbelagda egendomen ska egendomen omedelbart återställas enligt utsökningsbalken. *Ekobrottsmyndigheten*, med instämmande av *Åklagarmyndigheten*, påpekar att den i praktiken mest betydelsefulla användningen av kvarstadsinstitutet i brottmål är för att säkra betalning av värdet av förverkad egendom. När det nu föreslås att Finansinspektionen ska ha möjlighet att ingripa genom beslut om återföring av ett belopp som motsvarar den ekonomiska fördelen av en överträdelse, bör det övervägas om inte även sådana anspråk bör kunna säkerställas genom kvarstad. Det bör även övervägas om ett kvarstadsbeslut ska bestå eller ersättas med en ny säkerhetsåtgärd om ett ärende övergår från det administrativa systemet till det straffrättsliga. Det bör vidare belysas om den omständigheten att ett kvarstadsbeslut ska hanteras med tillämpning av bestämmelserna om kvarstad i tvistemål kan ge upphov till processuella svårigheter med hänsyn till att en senare talan om utdömande av administrativ sanktion ska hanteras enligt bestämmelserna om brottmål.

Skälen för promemorians förslag

Bakgrund

Enligt marknadsmissbruksförordningen ska den behöriga myndigheten ha rätt att begära att tillgångar fryses eller beläggs med kvarstad (artikel 23.2 första stycket i).

Några allmänna regler om frysning av tillgångar finns inte i Sverige. Däremot finns regler om erkännande och verkställighet av andra medlemsstaters frysningsbeslut i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut. De svenska reglerna om kvarstad och beslag har ansetts tillgodose syftena bakom frysningsinstitutet (prop. 2004/05:142 s. 122). Regler om kvarstad i brottmål finns i rättegångsbalken (26 kap.). Kvarstad beslutas av domstol på ansökan av undersökningsledare, åklagare eller målsägande mot den som är skäligen misstänkt för brott, oavsett brottets beskaffenhet. Kvarstad kan bara tillgripas för att säkra betalning av ett penningbelopp som det skäligen kan befaras att den misstänkte kommer att undanskaffa.

I rättegångsbalken finns även bestämmelser om kvarstad i tvistemål (15 kap.). Om någon visar sannolika skäl för att han eller hon har en fordran, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning, och det skäligen kan befaras att motparten genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på annat sätt undandrar sig att betala skulden, får domstolen förordna om kvarstad på

så mycket av motpartens egendom att fordringen kan antas bli täckt vid utmätning.

Även i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv anges att den behöriga myndigheten ska rätt att begära att tillgångar fryses eller beläggs med kvarstad (artikel 12.2 g). Vid genomförandet i svensk rätt av det direktivet gavs dock Finansinspektionen inte några sådana befogenheter. Detta motiverades med att insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan hanterades inom straffrätten där åklagaren har sådana befogenheter (a. prop. a. s.). När det nu, till följd av marknadsmissbruksförordningen, införs administrativa sanktioner även för överträdelse av förbuden mot marknadsmissbruk, krävs att Finansinspektionen ges en befogenhet som motsvarar kvarstad. En skillnad bör dock göras mellan förfarandet för att säkerställa ett anspråk på en sanktionsavgift för överträdelse av förbudet mot marknadsmissbruk i marknadsmissbruksförordningen och förfarandet för att säkerställa ett anspråk på en sanktionsavgift för ett åsidosättande av övriga bestämmelser i förordningen.

Kvarstad

När det gäller ageranden i strid mot förbuden mot marknadsmissbruk i marknadsmissbruksförordningen (artiklarna 14 och 15) bör Finansinspektionen få rätt att begära kvarstad på tillgångar för att säkra betalning av sanktionsavgifter. Som *Ekobrottsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* påpekar torde det dock vara minst lika betydelsefullt att återföring kan säkras genom kvarstad. Möjligheten att ansöka om kvarstad bör därför omfatta även betalning av belopp som kan komma att återföras.

Utredningen föreslår att rättegångsbalkens bestämmelser om kvarstad i tvistemål ska gälla, på samma sätt som för konkurrensskadeavgift. *Ekobrottsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* tar upp frågan om lämpligheten av detta mot bakgrund av att frågan om sanktionsavgift ska påföras ska handläggas enligt reglerna för brottmål. Det kan förefalla inkonsekvent att bestämmelserna om kvarstad i tvistemål ska tillämpas när frågan om en överträdelse har skett handläggs enligt reglerna i brottmål. En tillämpning av reglerna om tvistemål medför även att fler processuella frågor bör lösas. Trots att reglerna för tvistemål ska tillämpas framgår t.ex. i konkurrenslagen att frågor om rättegångskostnader bedöms enligt 31 kap. rättegångsbalken, som avser rättegångskostnader i brottmål (8 kap. 15 § konkurrenslagen).

I utlänningslagen (2005:716) finns bestämmelser om särskild avgift, som är en form av administrativ sanktionsavgift (20 kap. 12 och 12 a §§). Sådana avgifter handläggs enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter och det är åklagare som för talan (20 kap. 13 §). I fråga om talan om kvarstad på fordran för att säkerställa ett anspråk på en särskild avgift enligt utlänningslagen tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om kvarstad i brottmål (20 kap. 13 §). Det är åklagare som för talan om särskild avgift och därmed även åklagaren som ansöker om kvarstad.

Finansinspektionens ansökan om kvarstad bör, i likhet med det som gäller för särskild avgift enligt utlänningslagen, handläggas enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om kvarstad i brottmål. Till skillnad

från i utlänningslagen bör det dock framgå att det är Finansinspektionen som ansöker om kvarstad.

Ekobrottsmyndigheten och *Åklagarmyndigheten* tar också upp frågan huruvida ett kvarstadsbeslut ska bestå eller ersättas med en ny säkerhetsåtgärd om ett ärende övergår från det administrativa systemet till det straffrättsliga. En sådan situation kan jämföras med fallet då ett enskilt anspråk som har handlagts inom ramen för en brottmålsprocess avskiljs från brottmålet för att handläggas som ett särskilt mål enligt reglerna för tvistemål (22 kap. 5 § rättegångsbalken). Det finns goda skäl för att rätten i en sådan situation bör ge målsäganden en praktisk möjlighet att låta den straffprocessuella kvarstaden ersättas av en civilprocessrättslig sådan enligt 15 kap. rättegångsbalken (jfr Fitger m.fl., Rättegångsbalken, del 2, s. 22:20 b). Rätten bör agera på samma sätt när det gäller ett ärende om marknadsmissbruk som övergår från det administrativa systemet till det straffrättsliga och tvärtom och således bereda Finansinspektionen, respektive Ekobrottsmyndigheten, en praktisk möjlighet att ansöka om ett kvarstadsbeslut som ersätter det tidigare beslutet. Även om samma processuella regler gäller för kvarstaden kan det bli fråga om olika typer av ekonomiska sanktioner. En åtgärd som har beslutats på ansökan av en av myndigheterna bör därför inte per automatik kvarstå på grund av att det kan förutses att en annan myndighet väcker en talan som kan anses motsvara den för vilken kvarstaden beslutats.

Kronofogdemyndigheten anför att ett yrkande om kvarstad bör omfatta tiden från det att beslutet om sanktionsavgiften har fått laga kraft tills utmätning kan genomföras av Kronofogdemyndigheten. Det finns därför anledning att påpeka att rätten i samband med målets avgörande självant ska pröva om kvarstaden ska bestå och kan även i samband med domen besluta om kvarstad (26 kap. 6 § rättegångsbalken). Myndigheterna bör, som Kronofogdemyndigheten anför, säkerställa att beslutet får en sådan utformning att den framtida verkställigheten inte äventyras.

Betalningssäkring

Kvarstads- eller frysningsinstitutet enligt marknadsmissbruksförordningen ska, som nämns ovan, även kunna tillämpas för att säkerställa ett anspråk på en sanktionsavgift för överträdelser som handläggs enligt förvaltningsrättsliga regler (dvs. överträdelser av artiklarna 16–20). Utredningen föreslår att reglerna om kvarstad i tvistemål ska användas för att säkerställa även sådana anspråk på sanktionsavgift.

Den av utredningen föreslagna beslutsordningen innebär att Finansinspektionen fattar beslut som kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol (se SOU 2014:46 s. 343–346). Det är inte möjligt för allmän förvaltningsdomstol att med tillämpning av rättegångsbalkens regler besluta om kvarstad. Inte heller bör allmän förvaltningsdomstol ges möjlighet att besluta om kvarstad, eftersom den gällande principen är att en domstol som tillämpar rättegångsbalken, dvs. allmän domstol, beslutar om kvarstad medan en domstol som tillämpar förvaltningsprocesslagen beslutar om betalningssäkring (se prop. 2003/04:121 s. 165). Det är inte heller lämpligt att prövningen av en begäran om kvarstad handläggs av allmän domstol när överträdelseärendet i sak avgörs av allmän förvaltningsdomstol. När det gäller säkerställande av betalning av sanktions-

avgifter för åsidosättande av marknadsmissbruksförordningen bör Finansinspektionen således ha rätt att ansöka om betalningssäkring hos allmän förvaltningsdomstol på samma sätt som görs på skatteområdet.

Skatteverket har enligt skatteförfarandelagen rätt att ta en betalningsskyldigs egendom i anspråk för att säkerställa betalning av skatt, avgift, särskild avgift eller ränta (46 kap. 2 §). Bestämmelserna om betalningssäkring gäller alltså även avgifter som tas ut med stöd av skatteförfarandelagen, t.ex. kontrollavgift på grund av att skyldigheten att använda kassaregister inte fullgörs (50 kap. 1 §). Syftet med betalningssäkring är detsamma som vid kvarstad. Det är en provisorisk tvångsåtgärd vid sidan av det ordinarie förfarandet att bestämma och debitera skatter och avgifter. Beslut om betalningssäkring får fattas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse (2 kap. 5 § skatteförfarandelagen).

Även om sanktionsavgifter enligt marknadsmissbruksförordningen saknar koppling till skatter är det möjligt att i kompletteringslagen införa bestämmelser som, efter förebild av 46 kap. 5–7 §§ skatteförfarandelagen, ger Finansinspektionen en möjlighet att ansöka om betalningssäkring för att säkerställa betalning av sanktionsavgifter för åsidosättande av marknadsmissbruksförordningen. En sådan ansökan bör prövas av allmän förvaltningsdomstol, varvid vissa angivna bestämmelser i 46 kap. skatteförfarandelagen bör tillämpas.

I likhet med betalningssäkring för t.ex. skatter bör betalningssäkring enligt kompletteringslagen få användas endast när vissa särskilt angivna förutsättningar är uppfyllda. Det bör krävas att det är sannolikt att en betalningsskyldighet kommer att fastställas, att det finns en påtaglig risk för att den fysiska eller juridiska personen, genom att avvika, skaffa undan egendom eller agera på annat sätt, undandrar sig att betala avgiften, och att betalningsskyldigheten avser ett betydande belopp. Det bör dessutom anges att åtgärden bara får beslutas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär.

Genom hänvisningar till tillämpliga bestämmelser i skatteförfarandelagen bör det framgå att ett beslut om betalningssäkring ska upphävas helt eller delvis om det inte längre finns förutsättningar för beslutet eller beslutet av någon annan anledning inte bör kvarstå. På samma sätt bör det som föreskrivs i skatteförfarandelagen om förvaltningsrättens prövning av beslutet, rätt till muntlig förhandling och om upphörande av beslutet om betalningssäkring om inte betalningsskyldighet fastställts inom viss tid tillämpas på beslut om betalningssäkring av sanktionsavgift. Vidare bör bestämmelserna i skatteförfarandelagen om ersättning för skada på grund av betalningssäkring gälla för beslut om betalningssäkring av sanktionsavgift.

Betalningssäkring bör, i likhet med det som gäller för kvarstad, även vara tillämplig på belopp som kan komma att omfattas av beslut om återföring.

Beslut om betalningssäkring bör verkställas av Kronofogdemyndigheten enligt bestämmelserna om verkställighet av betalningssäkring i skatteförfarandelagen (69 kap. 13–18 §§).

7 Tillsyn över skyldigheten att offentliggöra insiderinformation

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska besluta om sanktioner mot en emittent eller en deltagare på marknaden för utsläppsrätter som inte uppfyller sin skyldighet att offentliggöra insiderinformation. Finansinspektionen får avstå från att ingripa om något annat organ har vidtagit åtgärder mot personen och inspektionen bedömer att dessa åtgärder är tillräckliga.

En börs och ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform (MTF-plattform) ska vara skyldiga att kontrollera att emittenter fullgör sin informationsskyldighet enligt artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen. Börsen och värdepappersinstitutet ska vara skyldiga att till Finansinspektionen lämna sådana upplysningar om emittenter som har samband med den kontrollen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ska lämnas och när de ska lämnas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningen föreslår att en börs och ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform (MTF-plattform) ska rapportera till Finansinspektionen när det kan antas att skyldigheten enligt marknadsmissbruksförordningen att offentliggöra insiderinformation har överträtts. Utredningen föreslår inte någon möjlighet för Finansinspektionen att avstå från ingripande om något annat organ har vidtagit åtgärder mot personen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Aktietorget AB* anser att Finansinspektionens befogenhet att övervaka och fatta sanktionsbeslut mot emittenter som inte offentliggör insiderinformation bör delegeras till handelsplatserna. I annat fall finns en risk för fördröjningar av beslut som i dag fattas skyndsamt och det finns även risk för att bolagen underkastas två olika sanktionssystem. *Nasdaq Stockholm AB (Nasdaq)* efterlyser en tydlig ansvarsfördelning mellan handelsplatsernas och Finansinspektionens övervakningsfunktion. Det är även angeläget att utredningar hanteras så grundligt som möjligt för att säkerställa kvalitet och rättsäkerhet samt att undvika dubbelarbete. Förslaget att börserna och värdepappersinstitutet snarast anmäler överträdelser till Finansinspektionen medför att den utredning som dessa företag gör är mycket begränsad och leder sannolikt till ett stort antal anmälningar till inspektionen som endast i begränsad omfattning har utretts. *Nasdaq* vill i det längsta undvika att åläggas sådana skyldigheter som följer av ansvar för myndighetsutövning om en effektiv och ändamålsenlig övervakning kan åstadkommas på annat sätt. *Nordic Growth Market NGM AB (NGM)* ifrågasätter att handelsplatserna ska anmäla till Finansinspektionen när bestämmelserna om offentliggörande har överträtts. Den ordningen innebär, enligt NGM, en risk för att emittenterna prövas två gånger för samma sak och att börsernas disciplinnämnders framtida roll blir oklar.

Skälen för promemorians förslag

Gällande rätt

I dag finns en skyldighet för det värdepappersinstitut eller den börs som driver handelsplatsen i fråga att kontrollera att emittenterna fullgör sin informationsskyldighet, inklusive skyldigheten att offentliggöra kurspåverkande information (11 kap. 8 § och 15 kap. 9 § lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden). När det gäller reglerade marknader följer skyldigheten för börsen av MiFID (artikel 40.3). Samma skyldighet finns även i MiFID II (artikel 51.3). Någon motsvarande skyldighet finns inte i MiFID eller MiFID II för den som driver en handelsplattform (MTF-plattform). I Sverige har man dock, vid genomförandet av MiFID, valt att införa en motsvarande skyldighet för värdepappersinstitut och börser som driver handelsplattformar (MTF-plattformar) (11 kap. 8 § och 13 kap. 12 § tredje stycket lagen om värdepappersmarknaden).

Enligt gällande rätt övervakar Finansinspektionen inte emittenters offentliggörande av kurspåverkande information och inspektionen beslutar således inte heller om några sanktioner vid överträdelser av denna skyldighet.

En börs ska ha en disciplinnämnd med uppgift att bl.a. handlägga ärenden om emittenters överträdelser av de regler som gäller vid en reglerad marknad som drivs av börsen (13 kap. 14 § lagen om värdepappersmarknaden). I Sverige finns även motsvarande disciplinnämnder för MTF-plattformar. Reglerade marknader och MTF-plattformar har ett emittentregelverk som bl.a. innehåller bestämmelser om sanktioner som en emittent kan tilldelas av företagets disciplinnämnd eller motsvarande om emittenten inte offentliggör kurspåverkande information. Emittentregelverket utgör del i ett noteringsavtal mellan emittenten och den som driver handelsplatsen. De sanktioner som grundas på noteringsavtalen utgör således civilrättsliga sanktioner.

Nasdaq har år 2013 till och med år 2014 påbörjat sju disciplinärenden i genomsnitt per år beträffande underlåtenhet att offentliggöra kurspåverkande information. Av dessa har det beslutats om civilrättsliga sanktioner i ca åtta ärenden i genomsnitt per år. Statistiken avser överträdelser på den reglerade marknaden och handelsplattformen, First North. År 2010–2014 har NGM påbörjat ca 14 disciplinärenden i genomsnitt per år. Av dessa har det beslutats om civilrättsliga sanktioner i totalt två fall. I de flesta övriga ärenden har NGM utdelat kritik mot bolaget men alltså inte utdelat någon civilrättslig sanktion. Uppgifterna avser en uppskattning av överträdelser på den reglerade marknaden och handelsplattformen, Nordic MTF. Aktietorget har år 2013 till och med år 2014 överlämnat ett ärende per år till disciplinkommittén som beslutat om civilrättsliga sanktioner i båda fallen.

Enligt lagen om värdepappersmarknaden ska bl.a. värdepappersinstitut och börser lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter samt andra uppgifter som inspektionen begär (23 kap. 2 § första och andra styckena). Enligt samma lag får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett företag ska lämna till Finansinspektionen om sin verksamhet eller därmed sammanhängande uppgifter samt när sådana uppgifter ska lämnas (23 kap. 15 § 1).

Marknadsmisbruksförordningen

I och med att Finansinspektionen utses till behörig myndighet för övervakningen av att marknadsmisbruksförordningen följs (se lagrådsremissen Tillsyn över att EU:s marknadsmisbruksförordning följs) är det Finansinspektionen som har ansvaret för att övervaka att insiderinformation offentliggörs och att villkoren för uppskjutet offentliggörande uppfylls (artikel 17).

Enligt marknadsmisbruksförordningen ska den behöriga myndigheten ha befogenhet att vidta lämpliga administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder vid överträdelser av bl.a. artikel 17 (artikel 30). Den behöriga myndigheten kan utöva sina befogenheter direkt, i samarbete med andra myndigheter, på eget ansvar genom delegering till sådana myndigheter eller till marknadsföretagen samt genom ansökan hos de behöriga rättsliga myndigheterna (artikel 23). Flera remissinstanser berör frågan om ansvarsfördelningen mellan Finansinspektionen å ena sidan och börserna samt värdepappersinstitutet å andra sidan. *Aktietorget* och *NGM* förordar att alla eller delar av Finansinspektionens befogenheter enligt marknadsmisbruksförordningen beträffande offentliggörande av insiderinformation delegeras till handelsplatserna. Det finns skäl att överväga om Finansinspektionens befogenheter bör delegeras till handelsplatserna samt hur de nuvarande civilrättsliga sanktionerna bör förhålla sig till de administrativa sanktionerna som medlemsstaterna är skyldiga att införa enligt marknadsmisbruksförordningen. Som underlag för den bedömningen redogörs först nedan för hur civilrättsliga och offentlighetsrättsliga sanktioner för åsidosättanden av skyldigheten att offentliggöra insiderinformation fungerar i Finland och Danmark.

Sanktionerna i Finland och Danmark

I Finland har såväl börserna som den behöriga myndigheten en skyldighet att övervaka att emittenter offentliggör insiderinformation. Börserna beslutar om civilrättsliga sanktioner som, liksom i Sverige, grundas på dess regelverk som är en del av det noteringsavtal emittenterna ingår med börserna. Den behöriga myndigheten beslutar om administrativa sanktioner för överträdelser av lag. I Finland utgör underlåtenhet att offentliggöra kurspåverkande information även ett brott. Den behöriga myndigheten är skyldig att överlämna ett ärende till polis vid misstanke om brott. Börserna och den behöriga myndighetens övervakning sker således parallellt och besluten fattas också separat. Börserna är skyldiga att informera den behöriga myndigheten om misstänkta brott på handelsplatsen samt lämna information till den behöriga myndigheten vid begäran.

Även i Danmark utgör underlåtenhet att offentliggöra kurspåverkande information ett brott och det danska systemet liknar det finska. I Danmark har börser som driver reglerade marknader en lagstadgad skyldighet att informera den behöriga myndigheten om att emittenten misstänks ha överträtt skyldigheter som följer av lag. I praktiken innebär det att den behöriga myndigheten får del av börsernas utredning. Utredningen består normalt av börsernas underrättelse till en emittent om att emittenten misstänks ha överträtt skyldigheten (enligt handelsplatsens emittentregelverk) att offentliggöra insiderinformation samt emittentens

yttrande. I underrättelsen informerar börserna emittenten om att den behöriga myndigheten kan få del av handlingarna och att den behöriga myndigheten kan komma att göra en egen utredning av emittentens överträdelse av lag. Den behöriga myndigheten tar därefter ställning till om en överträdelse av lag kan misstänkas och om en utredning ska inledas av myndigheten. Om den behöriga myndigheten misstänker att en överträdelse av lag har skett kan myndigheten besluta om en administrativ sanktion i form av en reprimand eller lämna ärendet vidare till åklagare. På så sätt sker två separata utredningar, genom ett samarbete mellan börserna och den behöriga myndigheten, och två separata beslut fattas.

Finansinspektionens befogenheter bör inte överlåtas

Redan i dag övervakar och ingriper alltså börserna och värdepappersinstituten mot emittenter som inte offentliggör kurspåverkande information. De civilrättsliga sanktioner som dessa företag kan besluta om i dag kan emellertid inte jämföras med de administrativa sanktioner som marknadsmissbruksförordningen förutsätter, vilka innebär att staten ingriper mot en enskild (offentligrättsliga sanktioner). De administrativa sanktioner som anges i marknadsmissbruksförordningen måste införas i lag oavsett om det finns civilrättsliga sanktioner.

Delegering av en myndighets uppgifter till ett privaträttsligt organ innebär i svensk nationell rätt en överlåtelse av förvaltningsuppgift (12 kap. 4 § andra stycket regeringsformen). En överlåtelse av förvaltningsuppgift kräver stöd i lag om uppgiften innebär myndighetsutövning. Finansinspektionens övervakning och beslut om sanktioner mot den som inte uppfyller sina skyldigheter att offentliggöra insiderinformation utgör myndighetsutövning. Överlåtelse av Finansinspektionens befogenheter måste således ske med stöd av lag. Marknadsmissbruksförordningens bestämmelser om att behöriga myndigheter kan fullgöra sina uppgifter genom delegering kan inte i sig anses innebära ett sådant lagstöd. Av artikel 23.3 följer nämligen att bestämmelserna om delegering av befogenheter förutsätter nationella åtgärder. Finansinspektionen kan alltså inte med stöd av marknadsmissbruksförordningen välja att överlåta sina uppgifter till börserna och värdepappersinstituten.

Det privaträttsliga organ som ägnar sig åt myndighetsutövning får en offentligrättslig ställning. Vissa lagbestämmelser som syftar till att säkerställa en korrekt myndighetsutövning bör därmed bli tillämpliga. Exempelvis bör vissa bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223) bli tillämpliga, såsom bestämmelsen om jäv (11 §), parts rätt att meddela sig muntligen (14 §) och parts rätt att få del av uppgifter (16 §). Även bestämmelserna om handlingars offentlighet och sekretess bör lämpligen tillämpas (2 kap. 1 och 2 §§ tryckfrihetsförordningen samt offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]). Därutöver blir vissa bestämmelser såsom bestämmelsen om straffansvar för tjänstefel (20 kap. 1 § brottsbalken) direkt tillämpliga. Det är olämpligt att belasta börserna och värdepappersinstituten med de skyldigheter som ankommer på ett offentligrättsligt organ. När det gäller administrativa sanktionsbeslut är det fråga om för en enskild mycket ingripande offentligrättsliga beslut. I svensk rätt har befogenheten att besluta om administrativa sanktioner inte tidigare överlåts till ett privaträttsligt organ. Höga krav på saklighet och opartiskhet

måste ställas. Det kan ifrågasättas om de aktuella företagen, som är beroende av att bolag finns noterade på handelsplatsen, skulle uppfattas fatta negativa beslut mot bolagen på ett objektivt sätt.

Även övervakningen av att artikel 17.5 i marknadsmissbruksförordningen, dvs. möjligheten för ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut att skjuta upp offentliggörande av insiderinformation i syfte att värna den finansiella stabiliteten bör hanteras av Finansinspektionen och det bör vara Finansinspektionen som medger tillstånd till sådant uppskjutande. Varken Finansinspektionen eller handelsplatserna har förordat någon delegering av inspektionens befogenhet i den frågan.

Samordning bör ske

Övervakningen av emittenternas offentliggörande av insiderinformation har ett starkt samband med den övervakning av handeln som börserna och värdepappersinstitutet sköter i dag och ska sköta i framtiden enligt marknadsmissbruksförordningen (artikel 16) och enligt bestämmelser som genomför MiFID. Genom övervakningen av handeln kan man t.ex. se indikationer på att insiderinformation har läckt och vidta åtgärder, t.ex. stoppa handeln. Det är därför, som utredningen påpekar, ändamålsenligt att Finansinspektionen tar hjälp av den information som den börs som driver den reglerade marknaden och den börs eller det värdepappersinstitut som driver MTF-plattformen får i sin övervakning av handeln. Utredningen föreslår att börserna och värdepappersinstitutet ska anmäla till Finansinspektionen när det kan antas att en överträdelse har skett av en emittents skyldighet att offentliggöra insiderinformation. Som *Nasdaq* påpekar leder detta sannolikt till ett stort antal anmälningar i ärenden som utretts endast i begränsad utsträckning. Finansinspektionen skulle där- efter få genomföra mer eller mindre fullständiga utredningar. Att Finansinspektionen endast får en sådan anmälan leder inte till den samordning mellan börsernas eller värdepappersinstitutets och Finansinspektionens åtgärder som är önskvärd. Det ska dock påpekas att genomförandet i svensk rätt av MiFID II förutsätter att det införs en bestämmelse om att en börs ska underrätta Finansinspektionen om beteenden som kan tyda på överträdelser av marknadsmissbruksförordningen (se lagförslag i SOU 2015:2 s. 153).

I likhet med förfarandena i Finland och Danmark är det lämpligt att Finansinspektionen får ytterligare information från börserna och värdepappersinstitutet. Finansinspektionen bör t.ex. få information om vilka civilrättsliga sanktioner som beslutas. Frågan om vilken information som ska lämnas och när för att en effektiv samordning ska ske bör kunna lösas genom samverkan mellan Finansinspektionen och börserna respektive värdepappersinstitutet. Förfarandet kan även behöva anpassas över tid, varför det inte är lämpligt att reglera detta i lag. För att säkerställa ett enhetligt förfarande bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ha möjlighet att meddela föreskrifter om vilken information som ska lämnas till Finansinspektionen och när.

Börsernas och värdepappersinstitutets skyldighet att lämna upplysningar till Finansinspektionen följer av lagen om värdepappersmarknaden (23 kap. 2 §). I samma lag finns en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om

vilka uppgifter företagen ska lämna upplysningar om som rör deras verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter samt när sådana upplysningar ska lämnas (23 kap. 15 § 1). Bestämmelsen har införts för att Finansinspektionens tillsyn över instituten på värdepappersmarknaden förutsätter att inspektionen har möjlighet att fortlöpande följa verksamheten och få den information som behövs (prop. 1991/92:113 s. 131). Informationsskyldigheten tar således inte direkt sikte på övervakningen av emittenterna. Det är därför lämpligt att skyldigheten för börserna och värdepappersinstituterna att, enligt föreskrifter, lämna uppgifter utvidgas till att även avse upplysningar som har samband med kontrollen av att emittenterna fullgör skyldigheten att offentliggöra insiderinformation.

Börser och värdepappersinstitut som driver en MTF-plattform förutsetts alltså fortsätta sin kontroll av att emittenter fullgör sin informations-skyldighet enligt marknadsmissbruksförordningen och enligt sina respektive emittentregelverk. Samtidigt har Finansinspektionen också ett ansvar för övervakningen av att bestämmelserna i artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen följs. Börsernas och värdepappersinstitutens övervakning kan bli ett hjälpmedel för att inspektionen ska kunna upptäcka överträdelser. Finansinspektionens övervakning kommer även att omfatta emittenter vars finansiella instrument handlas på en OTF-plattform och deltagare på marknaden för utsläppsrätter.

I en ordning med två organ som övervakar och fattar beslut för överträdelse av liknande bestämmelser finns naturligtvis en risk för att motstridiga beslut fattas. Civilrättsliga sanktioner utgör inte straff i den mening som avses i Europakonventionen, varför förbudet mot dubbel prövning (*ne bis in idem*) inte aktualiseras. Det kan emellertid, i vissa fall, anses tillräckligt att en emittent som har överträtt såväl regelverket på en reglerad marknad eller en MTF-plattform som artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen tilldelas en civilrättslig sanktion. Finansinspektionen bör därför kunna avstå från ingripande om inspektionen bedömer att emittenten, för samma överträdelse, har tilldelats en civilrättslig sanktion som är tillräckligt ingripande. Finansinspektionen har en motsvarande möjlighet att underlåta ingripande enligt lagen om värdepappersmarknaden (25 kap. 2 §) om t.ex. en börs disciplinnämnd har fattat ett tillräckligt ingripande beslut mot ett företag (jfr prop. 2006/07:115 s. 500 f.). Finansinspektionen bör göra en prövning i det enskilda fallet om de åtgärder som har vidtagits av börserna eller värdepappersinstitutet är tillräckliga som reaktion på överträdelsen. Det är även viktigt att dessa företag i förhållande till emittenterna är tydliga med att Finansinspektionen gör sin egen bedömning.

Om en börs eller ett värdepappersinstitut inte skulle sköta sin övervakning på korrekt sätt, har Finansinspektionen möjlighet att ingripa enligt bestämmelser i 25 kap. lagen om värdepappersmarknaden.

8 Några frågor om administrativa sanktioner

8.1 Förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation

Promemorians förslag: Förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation gäller även för en fysisk person som, för en juridisk persons räkning, vidtar sådana åtgärder som är förbjudna.

Utredningens bedömning överensstämmer inte med promemorians förslag. Utredningen bedömer att det inte krävs någon bestämmelse om att förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation ska gälla för en fysisk person som, för en juridisk persons räkning, vidtar sådana åtgärder som är förbjudna.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansförbundet* framhåller vikten av att eventuella påföljder som riktas mot anställda måste vara noggrant reglerade och tydligt belysa vilka överträdelse som kan beläggas med ansvar. En sanktion bör som utgångspunkt riktas mot företaget och ska enligt förbundet endast i undantagsfall kunna riktas mot den anställde.

Skälen för promemorians förslag: Ett administrativt ingripande riktas normalt mot den som har överträtt bestämmelsen i fråga. Ibland preciseras det i lag vem detta ska anses vara. I exempelvis arbetsmiljölagen (1977:1160) uttrycks detta genom en bestämmelse om att sanktionsavgift ska tas ut av den fysiska eller juridiska person som drev den verksamhet där överträdelsen skedde (8 kap. 6 §). På finansmarknadsområdet tas sanktionsavgifter på samma sätt ut av den juridiska person som drev den verksamhet inom ramen för vilken överträdelsen skedde (jfr prop. 2011/12:175 s. 25). På senare tid har det, till följd av genomförande av EU-direktiv, införts bestämmelser i svensk rätt som innebär att en styrelseledamot eller en verkställande direktör under vissa förutsättningar kan hållas ansvarig för en överträdelse som har skett inom ramen för ett företags verksamhet (se t.ex. 15 kap. 1 a § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 1 a och 19 a §§ lagen om värdepappersmarknaden).

Några bestämmelser om att en fysisk person ska kunna hållas ansvarig för en juridisk persons överträdelse finns inte i marknadsmissbruksförordningen. Om t.ex. en order eller transaktion genomförs för en juridisk persons räkning är således utgångspunkten att det är den juridiska personen som gör sig skyldig till överträdelsen och som ska påföras en sanktion. Det som gäller för handelsorder och transaktioner bör också gälla i fråga om marknadsmanipulation som genomförs med hjälp av spridning av falsk eller vilseledande information. Avgörande är alltså vem som sprider informationen. Om informationen sprids för den juridiska personens räkning är det därför den juridiska personen som anses ha överträtt förbudet.

Enligt förordningen ska förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation dock gälla, ”i enlighet med nationell rätt”, även de fysiska

personer som deltar i ett beslut om att genomföra en åtgärd för den juridiska personens räkning (artiklarna 8.5 och 12.4). Uttrycket ”i enlighet med nationell rätt” ger utrymme för medlemsstaterna att ålägga fysiska personer som deltar i en juridisk persons beslutsfattande ansvar enligt sina respektive metoder för ansvarstilldelning (skäl 40 till förordningen). Det sätt på vilket artiklarna är utformade innebär dock att det inte är fråga om att hålla en fysisk person ansvarig för en överträdelse som den juridiska personen har gjort. Det som anges i förordningen bör i stället förstås som att om en juridisk person har överträtt förbudet mot insiderhandel har även de fysiska personer som har deltagit i beslutsfattandet för den juridiska personens räkning överträtt samma förbud. Både den juridiska personen och de fysiska personerna ska alltså kunna bli föremål för administrativa åtgärder och sanktioner.

På det straffrättsliga området finns i svensk rätt i dag inget hinder mot att en fysisk person som deltar i ett beslut att handla för en juridisk persons räkning också åläggs ansvar för t.ex. insiderbrott. Utredningen redogör i betänkandet för principerna om företagaransvar och anser att dessa bör kunna användas även i det administrativa förfarandet (SOU 2014:46 s. 291 f.). En jämförelse med principerna om företagaransvar, som hittills gäller endast inom straffrätten, är dock inte relevant i förevarande sammanhang. Företagaransvar blir aktuellt när överträdelsen avser en skyldighet som riktar sig till ett företag. Så är fallet när det gäller t.ex. bokföringsskyldighet, som är en förutsättning för bokföringsbrott. Även om det är den juridiska personen som är det ansvariga objektet måste det alltid finnas minst en fysisk person som fattar beslut om t.ex. hur bokföringen läggs upp, ombesörjer att den fullgörs på ett korrekt sätt och att arkiveringen sker. I de fallen måste det alltså finnas ett eller flera ansvarssubjekt. I flertalet juridiska personer är det styrelsen som har huvudansvaret för företagets förvaltning, dvs. är ansvarssubjektet. Förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation riktar sig dock inte primärt till företag, utan till alla och envar.

Införandet av administrativa sanktioner när det gäller insiderhandel och marknadsmanipulation bör inte medföra att den krets som kan påföras sanktioner blir mindre än den krets som kan bli föremål för straffrättsliga påföljder enligt nuvarande bestämmelser. Administrativa sanktioner bör kunna påföras de fysiska personer som deltagit i det förbjudna förfarandet, om rekvisiten i övrigt i relevanta artiklar i förordningen är uppfyllda. Det innebär att ansvaret inte heller bör begränsas till de som deltagit i själva beslutsfattandet, utan den som har medverkat i överträdelsen på ett sådant sätt att den kan anses ha överträtt bestämmelserna bör kunna hållas ansvarig. Ansvaret för fysiska personer bör således inte konstrueras som ett ansvar för en juridisk persons överträdelser. Det bör i stället framgå att fysiska personer har en skyldighet att följa bestämmelserna om insiderhandel och marknadsmanipulation i förordningen även när en åtgärd sker för en juridisk persons räkning. Det bör därför införas en bestämmelse om att förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation i marknadsmissbruksförordningen gäller för en fysisk person som för en juridisk persons räkning vidtar sådana åtgärder som är förbjudna.

Finansförbundet anser att en sanktion endast i undantagsfall ska kunna riktas mot en anställd när det gäller förbuden mot insiderhandel och

marknadsmanipulation. Promemorians förslag innebär dock att det inte ska vara svårare att hålla en fysisk person ansvarig för en administrativ överträdelse än för ett brott. En annan sak är att en anställds agerande i vissa fall skulle kunna anses ursäktligt när det beror på bristande rutiner eller instruktioner från ledningen i företaget i fråga.

När det gäller förbudet mot olagligt röjande av insiderinformation finns det inte några bestämmelser i förordningen om sanktioner mot fysiska personer som deltagit i den juridiska personens beslut som motsvarar dem som finns beträffande förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation. Det finns inte heller något behov av sådana bestämmelser. Anledningen till det är att det vanligtvis är fråga om att en enskild fysisk person röjer information utan att det sker för någon annans räkning. En sanktion ska i så fall drabba just denna fysiska person. I undantagsfall kan man tänka sig att röjandet sker för en juridisk persons räkning och en sanktion bör då drabba den juridiska personen. En situation där det senare kan vara aktuellt är den när insiderinformation sprids till alltför många personer inom ett företag och detta sker av företrädare för företaget inom ramen för verksamheten.

8.2 Anmälningsskyldighet för närstående som är underårig

Promemorians förslag: Om en person i ledande ställning har en närstående som är underårig och som omfattas av anmälningsskyldighet enligt artikel 19.1 i marknadsmissbruksförordningen, ska personen i ledande ställning fullgöra anmälningsskyldigheten för den underåriges räkning.

Utredningens bedömning överensstämmer inte med promemorians förslag. Utredningen bedömer att det inte krävs någon bestämmelse om att en person i ledande ställning ska vara anmälningsskyldig för transaktioner som görs av en närstående som är underårig.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för promemorians förslag: Skyldigheten att anmäla transaktioner enligt marknadsmissbruksförordningen skiljer sig från gällande svensk rätt på så sätt att anmälningsskyldigheten i förordningen riktar sig direkt mot den närstående. Enligt svensk rätt är det insynspersonen, personen i ledande ställning med förordningens terminologi, som är anmälningsskyldig för sina närståendes innehav och transaktioner. Bestämmelserna i förordningen innebär att det är den närstående som ska bli föremål för en eventuell sanktion när den närståendes anmälningsskyldighet inte fullgörs. Beträffande juridiska personer och myndiga närstående är detta knappast något problem. En närstående till en person i ledande ställning kan dock vara ett barn som personen har vårdnaden om (artikel 3.1.26 b). Utredningen gör bedömningen att det i en sådan situation inte är barnet självt som har åstadkommit det aktieinnehav som leder till att en överträdelse kan bli aktuell och att eventuella sanktioner bör riktas mot den som företrätt barnet vid den relevanta transaktionen.

Det är inte lämpligt att underåriga påförs sanktioner för överträdelser av skyldighet att anmäla egna transaktioner som följer av marknadsmissbruksförordningen. I de allra flesta fall torde sådana transaktioner ske med hjälp av vårdnadshavaren och denne kan i vart fall skaffa sig kunskap om transaktionerna. Att rikta sanktionerna mot någon annan än den anmälningsskyldige torde dock inte vara möjligt utan stöd i lag.

Ett sätt att undvika att sanktioner påförs underåriga personer är att föreskriva att anmälningsskyldigheten för underåriga närståendes transaktioner ska fullgöras av personen i ledande ställning för den underåriges räkning. En sådan ordning kan inte anses strida mot förordningens syften. En bestämmelse om detta bör därför införas i kompletteringslagen. Det innebär att det är personen i ledande ställning som ska påföras en sanktion om anmälningsplikten inte fullgörs.

8.3 Förbud mot att utöva ledningsuppdrag

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska ha befogenhet att förbjuda en anställd i ett värdepappersinstitut, eller annan som arbetar för ett värdepappersinstitut och som har överträtt marknadsmissbruksförordningen att under viss tid, lägst tre år och högst tio år, vara styrelseledamot eller verkställande direktör i ett värdepappersinstitut, eller ersättare för någon av dem. Vid upprepade överträdelser av förbudet mot insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation, får förbudet att utöva ledningsuppdrag vara permanent.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningen föreslår att förbud ska kunna meddelas endast för någon som är styrelseledamot eller verkställande direktör i ett värdepappersinstitut, eller ersättare för någon av dem.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Kronofogdemyndigheten* påpekar att det inte klart framgår av utredningens förslag hur förbudet att vara styrelseledamot eller verkställande direktör eller ersättare för någon av dem ska utformas, hur överträdelse ska sanktioneras och vilken myndighet som ska vara ansvarig för tillsynen över dessa förbud. *Kronofogdemyndigheten* anser också att det bör tydliggöras hur ett sådant förbud förhåller sig till ett näringsförbud. *Finansinspektionen* önskar ett förtydligande av hur inspektionen i ett ärende om lednings- eller ägarledningsprövning ska förhålla sig till personen när den tid som bestämts i ingripandebeslutet har löpt ut.

Skälen för promemorians förslag: Enligt sanktionskatalogen i marknadsmissbruksförordningen ska den behöriga myndigheten ha befogenhet att meddela tillfälligt förbud för personer i ledande ställning i ett värdepappersföretag, eller annan fysisk person som hålls ansvarig för överträdelsen, att utöva ledningsuppdrag i värdepappersföretag (artikel 30.2 e). Vid upprepade överträdelser av förbuden mot insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation ska ett sådant förbud kunna vara permanent (artikel 30.2 f).

Förordningen innehåller ingen definition av vad som avses med ”ledningsuppdrag”. Det finns en definition i artikel 3.1.25 av ”personer i ledande ställning”, men den avser de personer som ska omfattas av anmälningsskyldigheten i artikel 19. Det bör därför vara möjligt att i svensk rätt precisera förbudet till att omfatta uppdrag som styrelseledamot, anställning som verkställande direktör eller ersättare för någon av dem.

Utredningen föreslår att ett sådant förbud ska kunna meddelas mot den som är styrelseledamot eller verkställande direktör i ett värdepappersinstitut eller ersättare för någon av dem. Enligt förordningen ska ett sådant förbud emellertid kunna meddelas också mot ”annan fysisk person, som hålls ansvarig för överträdelsen” (artikel 30.2 e och f).

Det som anges om förbud mot att utöva ledningsuppdrag i sanktionskatalogen i marknadsmissbruksförordningen har stora likheter med det som anges i andra EU-rättsakter på finansmarknadsområdet (se t.ex. artikel 67.2 d i Europaparlamentets och rådet direktiv 2013/36/EU om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut, nedan benämnt kapitaltäckningsdirektivet, och artikel 63.2 d i Europaparlamentets och rådets förordning [EU] nr 909/2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler, nedan benämnd förordningen om värdepapperscentraler). Det finns dock en viktig skillnad mellan rättsakterna. I andra rättsakter riktar sig skyldigheterna till tillståndspliktiga företag, men fysiska personer – i vart fall styrelseledamöter och verkställande direktörer – ska kunna hållas ansvariga för företagets överträdelser (se t.ex. artikel 65.2 i kapitaltäckningsdirektivet och artikel 61.2 i förordningen om värdepapperscentraler). Den nu aktuella ingripandebefogenheten blir således, när det gäller övriga rättsakter, endast aktuell när en fysisk person ska hållas ansvarig för företagets överträdelser. Vid genomförandet i svensk rätt har möjligheten att hålla fysiska personer ansvariga för juridiska personers överträdelser begränsats till styrelseledamöter och verkställande direktörer samt ersättare för någon av dem (prop. 2014/15:57 s. 39 f. och se t.ex. 25 kap. 1 a § lagen om värdepappersmarknaden).

I marknadsmissbruksförordningen finns dock ingen bestämmelse om att fysiska personer ska kunna hållas ansvariga för juridiska personers överträdelser (se även avsnitt 8.1 om förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation). Sanktioner ska i stället kunna riktas mot den som har överträtt förordningen. Det innebär att bestämmelsen om förbud mot att utöva ledningsuppdrag inte kan ges samma innebörd i marknadsmissbruksförordningen som i de övriga EU-rättsakterna. Det torde inte vara förenligt med marknadsmissbruksförordningen att föreskriva att ett sådant förbud endast ska kunna meddelas mot den som är styrelseledamot eller verkställande direktör, utan det måste kunna tillgripas även mot någon annan fysisk person som ”hålls ansvarig” för en överträdelse.

Med ”hålls ansvarig” måste, när det gäller marknadsmissbruksförordningen, avses att personen i fråga anses ha överträtt någon bestämmelse i förordningen. I sanktionskatalogen anges att förbudet ska gälla ledningsuppdrag i värdepappersföretag (artikel 30.2 e och f). Det är därför rimligt att överträdelsen ska ha någon anknytning till den verksamhet som drivs av ett sådant företag för att förbudet ska komma i fråga.

Med värdepappersföretag avses i marknadsmissbruksförordningen det samma som i MiFID II (artikel 3.1.2 i förordningen och artikel 4.1.1 i MiFID II). De företag som avses är sådana som i svensk rätt benämns värdepappersbolag om de är svenska (1 kap. 5 § 26 lagen om värdepappersmarknaden). Enligt både MiFID II och svensk rätt kan dock även ett kreditinstitut få tillstånd att driva värdepappersrörelse, och då gäller samma regler för den verksamheten som för värdepappersbolag. Värdepappersinstitut definieras i svensk rätt som värdepappersbolag, svenska kreditinstitut som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse och utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial i Sverige (1 kap. 5 § 27 lagen om värdepappersmarknaden). Det är därför lämpligt att i en avgränsning av bestämmelsen om förbud mot att utöva ledningsuppdrag använda sig av begreppet värdepappersinstitut.

Ett förbud mot att vara styrelseledamot eller verkställande direktör i ett värdepappersinstitut bör kunna vara aktuellt när överträdelsen i fråga har skett inom ramen för ett värdepappersinstituts verksamhet. Det kan t.ex. handla om överträdelser som har skett i värdepappersinstitutets namn – t.ex. insiderhandel eller marknadsmanipulation – och som den fysiska personen har deltagit i (se avsnitt 8.1). Det bör också kunna handla om överträdelser som någon som arbetar för ett värdepappersinstitut har gjort sig skyldig till privat men där personen i fråga genom sin anställning eller sitt uppdrag i institutet har fått den information som ligger till grund för överträdelsen. Förbudet bör inte enbart kunna vara aktuellt för personer som är styrelseledamöter eller anställda i institutet, utan även för andra personer som arbetar för ett institut såsom t.ex. inhyrda eller på grund av att institutet uppdragit åt något annat företag – t.ex. en konsult – att utföra tjänster för värdepappersinstitutets räkning. För att omfatta dessa, och liknande, situationer, bör det anges att förbudet ska kunna gälla den som är anställd i eller arbetar för ett värdepappersinstitut.

Den nu aktuella sanktionen har stora likheter med näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud. Ett sådant förbud beslutas av allmän domstol och innebär att personen bl.a. inte får vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag och inte heller vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag. Det förbud som föreslås i promemorian gäller dock bara för ledningsuppdrag i ett värdepappersinstitut. Näringsförbud kan meddelas på en rad grunder. Den grund som oftast blir aktuell innebär att personen har gjort sig skyldig till brott. En sådan förutsättning bör inte gälla i marknadsmissbrukssammanhang eftersom man i den situationen har just näringsförbudet att tillgripa i stället. Den bedömningen har också gjorts i fråga om genomförandet av motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet (a. prop. s. 45). Eftersom sanktionen inte kan anses lika ingripande som ett näringsförbud bör den kunna användas även vid lindrigare överträdelser som föranleder en administrativ sanktion. Det kan konstateras att denna sanktion inte kommer att bli tillämplig när någon åtalas för brott, vilket kan förefalla inkonsekvent eftersom det då rör sig om allvarliga överträdelser. I den situationen kan dock åklagaren yrka på näringsförbud. Att någon dömts för marknadsmissbruksbrott torde också innebära att personen i fråga i ett ärende om ledningsprövning inte skulle anses uppfylla de krav som bör ställas för att någon ska anses vara lämplig som styrelseledamot eller verkställande direktör.

Enligt marknadsmissbruksförordningen ska ett förbud vara tillfälligt, eller, vid upprepade överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk, permanent. En liknande bestämmelse om permanenta förbud finns i förordningen om värdepapperscentraler och har genomförts i lagen om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument (se prop. 2015/16:10 s. 252 f.). Ett sådant permanent förbud får anses vara en mycket ingripande åtgärd mot personen i fråga. Det är emellertid inte orimligt att upprepade, allvarliga överträdelser ska kunna få till följd att personen i fråga förbjuds permanent att utföra ledningsuppgifter i värdepappersinstitut. I övrigt ställer förordningen inte upp något krav på att det anges en viss tidsrymd för hur länge ett förbud ska kunna gälla. När tiden bestäms bör hänsyn tas till de omständigheter som ska beaktas vid valet mellan olika sanktioner (se SOU 2014:46 s. 309–312). För att tillgodose krav på förutsebarhet och rättssäkerhet är det lämpligt att, med förebild i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden (15 kap. 1 § fjärde stycket 1 respektive 25 kap. 1 a § fjärde stycket 1), ange en tidsrymd på mellan tre och tio år för ett tillfälligt förbud.

Någon särskild bestämmelse om tillsyn över att ett förbud att utöva ledningsuppgifter följs, som *Kronofogdemyndigheten* efterlyser, behövs inte. Att ett förbud följs övervakas av Finansinspektionen i samband med den ledningsprövning som görs för styrelseledamöter och verkställande direktörer enligt rörelselagstiftningen (3 kap. 2 § första stycket 4 lagen om bank- och finansieringsrörelse och 3 kap. 1 § första stycket 5 lagen om värdepappersmarknaden). Om ett värdepappersinstitut inte skulle rätta sig efter ett förbud för någon att ingå i ledningen i institutet kan Finansinspektionen dessutom ingripa mot institutet i fråga (15 kap. 2 § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 4 § lagen om värdepappersmarknaden).

Finansinspektionen önskar ett förtydligande av hur inspektionen i ett ärende om lednings- eller ägarprövning ska förhålla sig till en person som har meddelats förbud mot att utöva ledningsuppgifter, när den tid som bestämts i förbudet har löpt ut. Förbudet bör fungera så att det under den tid förbudet gäller inte är möjligt att godkänna personen i fråga i en ledningsprövning. Att tiden har löpt bör dock inte innebära att personen automatiskt anses lämplig att vara styrelseledamot eller verkställande direktör. En helhetsbedömning av personen bör göras varvid även tidigare sanktionsbeslut bör vara en del av denna bedömning (jfr s. prop. s. 48 f.).

Ett ingripande mot en styrelseledamot, verkställande direktör eller ersättare för någon av dem som innebär en ändring i den registrerade styrelsen eller avseende vem som är utsedd till verkställande direktör bör föranleda att Finansinspektionen underrättar Bolagsverket. Bestämmelser om detta bör införas på förordningsnivå (jfr 5 kap. 1 § förordningen [2007:572] om värdepappersmarknaden).

8.4 Förbud att handla för egen räkning

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska ha befogenhet att förbjuda en anställd i ett värdepappersinstitut eller annan som arbetar för ett värdepappersinstitut, och som har överträtt marknadsmissbruksförordningen att under viss tid handla med vissa finansiella instrument för egen räkning. Förbudet ska kunna förenas med vite. Finansinspektionen ska kunna medge undantag från förbudet för avyttring av finansiella instrument.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningen föreslår att förbud ska kunna meddelas endast för någon som är styrelseledamot eller verkställande direktör i ett värdepappersinstitut, eller ersättare för någon av dem.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för promemorians förslag: Enligt sanktionskatalogen i marknadsmissbruksförordningen ska den behöriga myndigheten ha befogenhet att besluta om tillfälligt förbud för personer i ledande ställning i ett värdepappersföretag, eller annan fysisk person som hålls ansvarig för överträdelsen att handla för egen räkning (artikel 30.2 g). Det bör påpekas att denna sanktion inte avser den tillståndspliktiga investeringsverksamhet som i lagen om värdepappersmarknaden benämns handel med finansiella instrument för egen räkning (2 kap. 1 § 3). När det gäller den personkrets som bör omfattas av ett förbud enligt marknadsmissbruksförordningen görs samma överväganden som beträffande förbudet att utöva ledningsuppdrag (se avsnitt 8.3). Det innebär att det inte kan begränsas till den som är styrelseledamot eller verkställande direktör, utan det måste kunna tillgripas också mot andra fysiska personer. Även när det gäller denna typ av sanktion är dock en rimlig förutsättning att överträdelsen har någon anknytning till ett värdepappersinstituts verksamhet, dvs. förbudet bör kunna gälla en anställd eller någon annan som arbetar för ett värdepappersinstitut. Det bör nämligen kunna ställas särskilda krav på att personer som arbetar för ett värdepappersinstitut följer de krav som ställs upp i förordningen. Sådana personer kan också i den verksamheten få tillgång till information om t.ex. kunders order som skulle kunna utnyttjas till egen fördel. För att hindra ett sådant beteende är det rimligt att en sådan person kan förbjudas att handla med finansiella instrument för egen räkning.

Marknadsmissbruksförordningen preciserar inte vilka finansiella instrument det ska röra sig om. Förbudet bör avse vissa utpekade typer av finansiella instrument och inte finansiella instrument i allmänhet. Ett förbud bör t.ex. inte utformas så att det hindrar regelbundet sparande i fonder.

Ett förbud bör kunna förenas med vite. Finansinspektionen bör ha tillsyn över att förbudet följs och kunna ansöka om utdömande av vitet. Ett förbud skulle kunna få onödigt långtgående konsekvenser om personen i fråga har ett befintligt innehav i de finansiella instrument som förbudet avser. En sådan person skulle också kunna få finansiella instrument genom t.ex. arv eller bodelning. Han eller hon skulle då vara för-

hindrad att sälja instrumenten. Det är därför rimligt att det finns en möjlighet till undantag från förbudet. En bestämmelse bör därför införas i kompletteringslagen om att Finansinspektionen kan medge undantag för avyttringar av finansiella instrument.

8.5 Rätt till offentlig försvarare

Promemorians förslag: Rätt till offentlig försvarare enligt rättegångsbalken ska inte finnas vid överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk som prövas genom Finansinspektionens talan.

Utredningens förslag överensstämmer inte med promemorians förslag. Utredningens förslag innebär att det finns en rätt till offentlig försvarare enligt de villkor som föreskrivs i 21 kap. 3 a § rättegångsbalken.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för promemorians förslag: Enligt utredningens förslag ska frågan om administrativa sanktioner för en överträdelse av förbuden mot marknadsmissbruk i marknadsmissbruksförordningen prövas genom sanktionsföreläggande (SOU 2014:46 s. 346). Om föreläggandet inte godkänns ska Finansinspektionen väcka talan vid Stockholms tingsrätt. För en sådan talan ska rättegångsbalkens regler om bötesmål tillämpas (a. a. s. 352). Om rättegångsreglerna för bötesmål tillämpas innebär det att den mot vilken talan förs har rätt till offentlig försvarare på de villkor som föreskrivs i 21 kap. 3 a § rättegångsbalken.

Under den tid som utredning och handläggning pågår hos Finansinspektionen innan talan väcks finns det enligt utredningens förslag inte någon rätt till offentligt försvarare eller biträde enligt rättegångsbalken. Den enskilde har dock enligt förvaltningsrättsliga principer, vilket gäller generellt för förvaltningsmyndigheternas handläggning av ärenden och domstolarnas handläggning av förvaltningsärenden, rätt att anlita ombud eller biträde (9 § förvaltningslagen). Någon ersättning för detta från allmänna medel ges emellertid inte. Enligt utredningens förslag finns inte heller någon rätt till ersättning för rättegångskostnader om frågan prövas slutligt genom sanktionsföreläggande.

Att införa en rätt till offentlig försvarare när det gäller administrativa sanktioner enbart därför att Finansinspektionens talan ska handläggas enligt rättegångsbalkens regler för bötesmål skulle innebära ett stort avsteg från gällande förvaltningsrättsliga principer. Inte heller föreligger i de fallen misstanke om brott som därför skulle motivera offentlig försvarare. I ett mål i allmän förvaltningsdomstol i samband med överprövning av ett beslut av Finansinspektionen om annan överträdelse av marknadsmissbruksförordningen, finns ingen rätt till offentligt försvar. Enbart det faktum att det kan bli fråga om höga sanktionsavgifter motiverar inte en sådan rätt. En talan kommer att kunna riktas mot både fysiska och juridiska personer och förutsättningarna för att ett ombud ska kunna bekostas av allmänna medel bör vara desamma oavsett mot vem talan riktas.

Det är emellertid inte rimligt att den enskilde ska stå utan ersättning från allmänna medel om Finansinspektionens talan ogillas helt eller del-

vis. Bestämmelserna om rättegångskostnader enligt 31 kap. rättegångsbalken bör därför tillämpas. Det innebär att om Finansinspektionens talan ogillas i domstol kan den enskilde ha rätt till ersättning av allmänna medel för sina kostnader för t.ex. bevisning eller privata ombudskostnader.

9 Ny lag om straff för marknadsmissbruk

9.1 Inledning

Marknadsmissbruksdirektivet är avsett att komplettera och säkerställa ett effektivt genomförande av bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen (skäl 23 till direktivet). Tillämpningsområdet för och definitionerna i direktivet och förordningen överensstämmer därför med varandra. Det område som medlemsstaterna ska kriminalisera begränsas dock till uppsåtliga och allvarliga gärningar (se avsnitt 4.3.2). Direktivet föranleder ändringar i den nuvarande straffrättsliga regleringen, vilka behandlas i detta avsnitt.

9.2 En ny lag

Promemorians förslag: Den straffrättsliga regleringen på marknadsmissbruksområdet tas in en ny lag, benämnd lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden, som ersätter marknadsmissbrukslagen.

Utredningens förslag överensstämmer inte med promemorians förslag. Utredningen föreslår att marknadsmissbrukslagen ska finnas kvar och anpassas efter marknadsmissbruksdirektivet.

Remissinstanserna instämmer med förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för promemorians förslag: Genomförandet i svensk rätt av marknadsmissbruksdirektivet innebär stora ändringar av den nuvarande straffrättsliga regleringen. Förslaget att åklagare ska ha möjlighet att framställa alternativt yrkande om administrativa sanktioner (se avsnitt 5) innebär också att regleringen blir mer omfattande än den nuvarande i marknadsmissbrukslagen. För att regelverket ska bli överskådligt är det lämpligt att bestämmelserna anges i olika kapitel i lagen. Om dessa ändringar skulle göras i marknadsmissbrukslagen skulle det även innebära att samtliga paragrafer i lagen skulle få ny beteckning. Av praktiska skäl bör därför en helt ny lag införas och marknadsmissbrukslagen upphävas. För att skilja den nya lagen från andra regleringar som rör marknadsmissbruk – för närvarande främst lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi-produkter – bör lagens rubrik anknyta till värdepappersmarknadsområdet. En lämplig rubrik är lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

9.3 Behörighet

Promemorians bedömning: Marknadsmisbruksdirektivets krav på behörighet (domsrätt) motsvarar svenska bestämmelser på området.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians bedömning: Enligt marknadsmisbruksdirektivet ska en medlemsstat ha behörighet när det gäller brott enligt direktivet som har begåtts helt eller delvis på medlemsstatens territorium (artikel 10.1 a). Behörigheten ska även innefatta situationer när brottet har begåtts av en medborgare i den berörda medlemsstaten, åtminstone i sådana fall där gärningen utgör ett brott på den plats där det begicks (artikel 10.1 b).

Enligt svenska regler om straffrättslig behörighet (domsrätt) döms efter svensk lag vid svensk domstol för brott som begåtts här i riket. Det samma gäller om det är ovisst var ett brott har förövats men det finns skäl att anta att det har begåtts inom riket (2 kap. 1 § brottsbalken). Ett brott anses begånget där den brottsliga handlingen företogs men också där brottet fullbordades eller, vid försök, där brottet skulle ha fullbordats (2 kap. 4 §). Så snart någon del av handlingen har ägt rum här i riket är alltså handlingen i sin helhet att anse som begången i Sverige. Enligt svensk rätt döms vidare för brott som begåtts utom riket efter svensk lag vid svensk domstol bl.a. om brottet har begåtts av en svensk medborgare (2 kap. 2 § 1). För att svensk domsrätt ska föreligga för sådana brott krävs dock normalt att gärningen är straffbar där den begicks (krav på dubbel straffbarhet). Genom dessa bestämmelser uppfyller svensk rätt de krav på domsrätt som anges i marknadsmisbruksdirektivet.

En medlemsstat som fastställer ytterligare behörigheter än de ovan nämnda över brott som begåtts utanför medlemsstatens territorium ska underrätta EU-kommissionen om behörigheten avser situationen att gärningsmannen har sin hemvist på medlemsstatens territorium eller brottet har begåtts till förmån för en juridisk person etablerad på medlemsstatens territorium (artikel 10.2). Enligt gällande svensk rätt kan domsrätt under vissa förutsättningar grundas på att brottet begåtts av en utlänning med hemvist i riket (2 kap. 2 § första stycket 1 brottsbalken). Det kommer således att vara nödvändigt att informera kommissionen om att svenska domstolar har sådan behörighet.

9.4 Tillämpningsområdet

Promemorians förslag: De finansiella instrument som omfattas av den nya strafflagen ska vara

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller för vilka en ansökan om upptagande till sådan handel har lämnats in,

2. finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform eller för vilka en ansökan om sådan handel har lämnats in, och

3. finansiella instrument vilkas värde är beroende av ett sådant finansiellt instrument som avses i 1 eller 2.

För att en transaktion ska omfattas av straffbestämmelsen om insiderbrott ska en ytterligare förutsättning vara att den sker genom handel på värdepappersmarknaden.

Promemorians bedömning: När de regler om OTF-plattformar som finns i MiFID II har genomförts i svensk rätt bör tillämpningsområdet för den nya strafflagen utvidgas till att avse även finansiella instrument som handlas på en OTF-plattform och finansiella instrument vilkas värde är beroende av sådana instrument. När utsläppsrätter har blivit klassificerade som finansiella instrument enligt svensk rätt, och därmed omfattas av den nya strafflagen, bör bestämmelserna om marknadsmissbruk avseende utsläppsrätter i form av 2-dagars spotavtal i lagen om handel med utsläppsrätter utmönstras ur den lagen. Vid den tidpunkten bör det även anges i den nya strafflagen att det som gäller för order även gäller för bud i en auktion som hålls enligt auktioneringsförordningen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med promemorians förslag och bedömning. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att det enligt utredningens förslag inte ska vara en förutsättning för straffbarhet att handel skett på värdepappersmarknaden.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Finansiella instrument

Marknadsmissbruksdirektivets tillämpningsområde omfattar finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en MTF-plattform, eller finansiella instrument för vilka en begäran om upptagande till handel har gjorts (artikel 1.2). Även finansiella instrument som handlas på en OTF-plattform omfattas av direktivet. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument vilkas pris eller värde beror av eller inverkar på priset eller värdet på instrument som handlas på någon av de uppräknade handelsplatserna. Direktivet gäller oavsett om transaktionen, handelsordern eller beteendet äger rum på en handelsplats eller inte (artikel 1.5).

Finansiella instrument, reglerad marknad, MTF-plattform och OTF-plattform definieras i artikel 2 i marknadsmissbruksdirektivet genom hänvisningar till definitioner i MiFID II. Dessa termer betyder alltså detsamma i marknadsmissbruksdirektivet, marknadsmissbruksförordningen och MiFID II. I förhållande till 2003 års marknadsmissbruksdirektiv innebär detta en utvidgning av tillämpningsområdet när det gäller instrument upptagna till handel på en MTF-plattform och instrument som handlas på en OTF-plattform.

Utgångspunkten i svensk rätt har sedan länge varit att bestämmelserna om insiderbrott är tillämpliga vid handel på värdepappersmarknaden, dvs. vid handel på organiserade marknadsplatser och vid handel genom värdepappersinstitut, oavsett vilken typ av instrument handeln rör.

Handel under rent privata förhållanden, även om det gäller noterade finansiella instrument, omfattas som huvudregel inte. Som ett led i genomförandet av 2003 års marknadsmissbruksdirektiv infördes dock en bestämmelse om att bestämmelserna om insiderbrott även ska tillämpas på förfaranden avseende finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller för vilka en ansökan om upptagande till sådan handel har lämnats in även om förfarandet inte föranleder handel på värdepappersmarknaden (6 § marknadsmissbrukslagen, se prop. 2004/05:142 s. 52–54). Detta var vad som krävdes enligt 2003 års marknadsmissbruksdirektiv. När det gäller otillbörlig marknadspåverkan innefattar beskrivningen av de straffbara förfarandena i marknadsmissbrukslagen även förfaranden utanför värdepappersmarknaden (8 §, se a. prop. s. 72).

När tillämpningsområdet för EU-regleringen om marknadsmissbruk nu har utvidgats och marknadsmissbruksförordningen (vars tillämpningsområde överensstämmer med marknadsmissbruksdirektivets) är direkt tillämplig, bör tillämpningsområdet för den nya strafflagen utgå från den systematik som används i EU-rättsakterna. På samma sätt som förbuden i marknadsmissbruksförordningen bör det straffbara området i den nya lagen bestämmas utifrån vilka finansiella instrument förfarandet rör. Det bör därför anges vilka olika instrument som omfattas.

Det kan konstateras att tillämpningsområdet med denna avgränsning i vissa fall blir mer begränsat än tillämpningsområdet för de nuvarande straffbestämmelserna, eftersom det omfattar enbart finansiella instrument som kan handlas på en handelsplats. I praktiken torde den nya avgränsningen dock sakna praktisk betydelse. Insiderhandel och marknadsmanipulation förutsätter normalt att det finns ett marknadspris på de finansiella instrumenten, vilket förutsätter att de är föremål för regelbunden handel. De åtal som hittills har väckts avser alla finansiella instrument som kan handlas på en reglerad marknad eller en MTF-plattform.

Handel på värdepappersmarknaden

Det finns dock anledning att överväga om det bör ställas upp något ytterligare krav på straffbarhet än att transaktionerna avser ovan nämnda finansiella instrument. Den tidigare utgångspunkten i svensk rätt att bestämmelserna om insiderbrott inte skulle omfatta transaktioner under rent privata förhållanden är möjlig att återinföra i svensk nationell rätt såvitt avser det straffbara området. Den svenska lagstiftaren kan inte påverka tillämpningsområdet för marknadsmissbruksförordningen, dvs. tillämpningsområdet för de administrativa sanktionerna. Marknadsmissbruksdirektivet tillåter dock att medlemsstaterna begränsar det straffbelagda området till ”allvarliga fall” (artikel 3.1). Eftersom det är förtroendet för marknadens funktionssätt som ska skyddas genom kriminaliseringen, är det inte nödvändigt att transaktioner som sker under rent privata förhållanden omfattas. För det fall en part undanhåller eller lämnar oriktig information i en sådan situation kan det dessutom bli aktuellt med ansvar för bedrägeri eller så kan parternas avtal i vissa fall angripas på civilrättslig grund. En avgränsning av det straffbelagda området till ”handel på värdepappersmarknaden” skulle också bidra till att några av de oklarheter som remissinstanserna tar upp när det gäller

om vissa transaktioner innebär ett utnyttjande av insiderinformation eller inte, kan skingras när det gäller den svenska strafflagen. Som framgår i avsnitt 9.6.3 anser t.ex. *Sveriges advokatsamfund* att det är viktigt att klargöra att vederlagsfria transaktioner inte omfattas av straffbestämelsen om insiderbrott. Genom en bestämmelse om att insiderbrott endast omfattar handel på värdepappersmarknaden står det klart att benefika transaktioner faller utanför tillämpningsområdet. Beträffande insiderbrottet bör därför, som ett ytterligare rekvisit, krävas att transaktionerna sker genom handel på värdepappersmarknaden. Med det bör avses detsamma som i nuvarande bestämmelser, dvs. handel på en reglerad marknad eller någon annan organiserad handelsplats eller handel med eller genom någon som driver värdepappersrörelse.

OTF-plattformar

De regler i marknadsmissbruksdirektivet som avser OTF-plattformar behöver inte genomföras av medlemsstaterna förrän motsvarande bestämmelser i marknadsmissbruksförordningen ska börja tillämpas (artikel 13.1 i direktivet). Bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen ska i fråga om OTF-plattformar inte börja tillämpas förrän den 3 januari 2017, när nationella bestämmelser som genomför MiFID II ska börja tillämpas (artikel 39.4 i förordningen). Som framgår av avsnitt 4.2.1 har dock kommissionen nyligen föreslagit att tidpunkten för tillämpningen av bestämmelser som i nationell rätt genomför MiFID II och de bestämmelser i marknadsmissbruksförordningen som är beroende av MiFID II ska skjutas upp ett år, till den 3 januari 2018 (COM[2016] 56 final och COM[2016] 57 final).

Innan sådana bestämmelser har trätt i kraft kommer det inte att finnas några handelsplatser i Sverige som definieras som OTF-plattformar. Frågan om hur MiFID II ska genomföras i svensk rätt bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Ändringar i den föreslagna nya strafflagen i syfte att tillämpningsområdet för den lagen ska omfatta även finansiella instrument som handlas på en OTF-plattform måste därför avvakta den beredningen.

Utsläppsrätter

Marknadsmissbruksdirektivet ska även tillämpas på utsläppsrätter, och andra produkter baserade på utsläppsrätter, vid auktionering på en reglerad marknad i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för rätter för växthusgaser inom gemenskapen (i det följande benämnd auktioneringsförordningen). Auktionerade produkter omfattas oavsett om de är finansiella instrument eller inte och reglerna om handelsorder ska tillämpas på bud vid auktionering (artikel 1.2 andra stycket i marknadsmissbruksdirektivet).

I auktioneringsförordningen regleras auktioneringen av utsläppsrätter i form av 2-dagars spotavtal och 5-dagars futurekontrakt (auktionsprodukter). Reglerna innebär bl.a. att auktion av sådana kontrakt får genomföras endast på en auktionsplattform som har godkänts enligt de

bestämmelser i nationell rätt som genomför MiFID I. Detta innebär för svenskt vidkommande bestämmelserna om reglerade marknader i lagen om värdepappersmarknaden (se prop. 2011/12:143 s. 26 f.). Auktioneringsförordningen innehåller vidare förbud mot marknadsmissbruk liknande dem i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv. Bestämmelserna gäller endast handel på primärmarknaden, dvs. i samband med auktionsförfarandet. Handel på sekundärmarknaden, dvs. vidareförsäljning från den som har köpt utsläppsrätter i en auktion, omfattas inte (se a. prop. s. 28). Eftersom 5-dagars futurekontrakt är finansiella instrument omfattas de av 2003 års marknadsmissbruksdirektiv och därmed även av marknadsmissbrukslagen. För 2-dagarskontrakten, som inte är finansiella instrument, ska bestämmelserna i artiklarna 37–43 i auktioneringsförordningen tillämpas. I svensk rätt har det, efter förebild av bestämmelserna i marknadsmissbrukslagen, införts straffrättsliga påföljder för överträdelse av förordningens bestämmelser i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter (se a. prop. s. 27–30).

I MiFID II klassificeras utsläppsrätter som finansiella instrument (artikel 4.1.15 med hänvisning till avsnitt C bilaga I). Marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet är därmed tillämpliga på sådana instrument oavsett om handeln sker på primär- eller sekundärmarknaden. Både i förordningen och i direktivet anges det dock att auktionerade produkter omfattas oavsett om de är finansiella instrument eller inte. Detta måste anses vara ett överflödigt konstaterande, eftersom klassificeringen av utsläppsrätter som finansiella instrument enligt MiFID II innebär att alla auktionerade produkter är finansiella instrument och därmed omfattas av rättsakterna. Däremot är det befogat att det i förordningen och direktivet anges att det som gäller för order även ska gälla för bud i en auktion som hålls enligt auktioneringsförordningen. Detta bör anges även i den nya strafflagen.

Det framgår inte uttryckligen, men avsikten torde vara att de regler i marknadsmissbruksdirektivet som avser utsläppsrätter ska vara genomförda först den 3 januari 2017, när nationella bestämmelser som genomför MiFID II ska börja tillämpas. Av marknadsmissbruksförordningen framgår att bestämmelser avseende utsläppsrätter inte ska tillämpas förrän den 3 januari 2017 (artikel 39.4). Som anges ovan ska dock tillämpningen av bestämmelser i marknadsmissbruksförordningen som är beroende av MiFID II skjutas upp ett år, till den 3 januari 2018 enligt kommissionens förslag (COM[2016] 56 final och COM[2016] 57 final).

Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska medlemsstaterna tillämpa bestämmelser som antagits på grund av direktivet ”med förbehåll för ikraftträdandet” av marknadsmissbruksförordningen (artikel 13.1 i marknadsmissbruksdirektivet). Intill dess utsläppsrätter klassificeras som finansiella instrument kommer auktioneringsförordningen att gälla. Straffbestämmelserna i lagen om handel med utsläppsrätter anknyter till den förordningen och bör tillämpas fram till dess att MiFID II är genomfört i svensk rätt. Vid den tidpunkten bör de utmönstras ur den lagen. Vid den tidpunkten bör det även införas en bestämmelse i den nya strafflagen om att det som gäller för order även ska gälla för bud i en auktion som hålls enligt auktioneringsförordningen.

Råvaror och referensvärden

Marknadsmisbruksdirektivet är, när det gäller marknadsmanipulation, även tillämpligt på vissa förfaranden på råvarumarknaden och på manipulation av referensvärden. Avgränsningen av tillämpningsområdet i det avseendet behandlas i avsnitt 9.8.

9.5 Undantag från tillämpningsområdet

Promemorians förslag: Från tillämpningsområdet för den nya strafflagen ska handel med egna aktier i återköpsprogram och stabilisering av värdepapper undantas, förutsatt att handeln utförs i enlighet med artikel 5 i marknadsmisbruksförordningen. Från tillämpningsområdet ska även transaktioner och andra åtgärder som utförs av offentliga institutioner enligt artikel 6 i marknadsmisbruksförordningen undantas.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för promemorians förslag

Återköpsprogram och stabilisering

Marknadsmisbruksdirektivet ska inte tillämpas på handel med egna aktier inom ramen för vissa återköpsprogram och handel för stabilisering av värdepapper (artikel 1.3 a och b). En förutsättning för att handeln i dessa fall ska vara undantagen är att den sker i enlighet med artikel 5 i marknadsmisbruksförordningen. Där anges de grundläggande förutsättningarna för när ett återköpsprogram undantas från bestämmelserna i förordningen – och därmed även från bestämmelserna i direktivet – om insiderhandel och marknadsmanipulation. Programmet ska vara offentliggjort och transaktioner inom ramen för programmet ska rapporteras till den behöriga myndigheten, offentliggöras och ske inom lämpliga begränsningar i fråga om priser och volymer (artikel 5.1). För att undantaget ska vara tillämpligt krävs också att syftet med programmet är att minska aktiekapitalet hos en emittent, att fullgöra konvertering av skuldinstrument (konvertibler) eller att fullgöra skyldigheter enligt options- eller aktiesparprogram för anställda (artikel 5.2). För att stabilisering ska vara undantaget krävs att stabiliseringen sker under en begränsad period, att den offentliggörs och anmäls till den behöriga myndigheten samt att transaktionerna sker inom lämpliga begränsningar i fråga om pris (artikel 5.4). Ytterligare regler om förutsättningarna för undantagen kommer att anges i tekniska standarder för tillsyn som antas av kommissionen.

Undantaget för återköpsprogram och stabilisering motsvarar i princip undantaget i artikel 8 i 2003 års marknadsmisbruksdirektiv, där förutsättningarna för undantagets tillämpning anges i kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003 av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller undantag för återköpsprogram och stabilisering av finansiella instrument. Undantaget har i svensk rätt genomförts i marknadsmisbrukslagen (9 §).

En motsvarande bestämmelse, i vilken det hänvisas till artikel 5 i marknadsmissbruksförordningen, bör tas in i den nya strafflagen.

Förfaranden utförda av vissa offentliga institutioner

Marknadsmissbruksdirektivet ska inte heller tillämpas på vissa förfaranden som utförs i penning- eller växelkurspolitiska syften eller inom ramen för förvaltningen av offentlig skuld. Inte heller verksamhet som har samband med unionens klimatpolitik eller den gemensamma jordbruks- eller fiskeripolitiken ska omfattas (artikel 1.3 c). En närmare precisering av vilka aktörer och aktiviteter som omfattas av detta undantag finns i artikel 6 i marknadsmissbruksförordningen, till vilken direktivet hänvisar.

I gällande svensk rätt finns det inte några bestämmelser som fullt ut motsvarar nämnda undantag. I marknadsmissbrukslagen undantas affärer som genomförs för Riksbankens eller Riksgäldskontorets räkning (14 §). För att genomföra marknadsmissbruksdirektivet i svensk rätt i denna del behövs dock ett vidare undantag. Det bör utformas så att det hänvisar till de undantag som gäller enligt artikel 6 i marknadsmissbruksförordningen.

9.6 Insiderbrotten

9.6.1 Definitionen av insiderinformation

Promemorians förslag: Den nuvarande definitionen av insiderinformation ersätts i den nya strafflagen med en hänvisning till definitionen i marknadsmissbruksförordningen.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för promemorians förslag: Definitionen av insiderinformation är densamma i marknadsmissbruksdirektivet och marknadsmissbruksförordningen. I direktivet definieras insiderinformation som information i den mening som avses i artikel 7.1–7.4 i marknadsmissbruksförordningen (artikel 2.4 i direktivet). Den allmänna definitionen av insiderinformation innebär att insiderinformation är information av specifik natur som inte har offentliggjorts, som direkt eller indirekt rör en eller flera emittenter eller ett eller flera finansiella instrument och som, om den offentliggjordes, sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på dessa finansiella instrument eller på priset på relaterade finansiella derivatinstrument (artikel 7.1 a). När det gäller utsläppsrätter eller auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter finns en särskild definition, som innehåller samma rekvisit om specifik natur och väsentlig inverkan på priset (artikel 7.1 c). En liknande definition finns när det gäller råvaruderivat, med tillägget att det ska röra sig om information som rimligen kan förväntas offentliggöras eller som ska offentliggöras i enlighet med lagar och andra bestämmelser på unionsnivå eller nationell nivå, marknadsregler, standardavtal, praxis eller sedvänja på de relevanta råvaruderivatens marknader eller spotmarknaderna (artikel 7.1 b). När

det gäller det senare ska Esma utfärda riktlinjer för att upprätta en icke uttömmande förteckning över uppgifter som rimligen kan förväntas eller som måste offentliggöras (artikel 7.5). I förordningen anges även att information som rör ännu inte genomförda handelsorder avseende finansiella instrument kan vara insiderinformation för personer som har som uppgift att genomföra handelsorder (artikel 7.1 d).

De nämnda definitionerna överensstämmer i huvudsak med definitionen i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv (artikel 1.1). Det bör dock noteras att de preciseringar av ”specifik natur” och ”väsentlig inverkan” (väsentlighetsrekvisitet) som tidigare fanns i kommissionens direktiv 2003/124/EG av den 22 december 2003 (2003 års genomförandedirektiv) nu finns i marknadsmissbruksförordningen.

Information ska anses vara av specifik natur om den anger omständigheter som föreligger eller rimligtvis kan komma att föreligga eller en händelse som har inträffat eller som rimligtvis kan förväntas inträffa och om denna information är tillräckligt specifik för att göra det möjligt att dra slutsatser om omständigheternas eller händelsens potentiella effekt på priserna på finansiella instrument eller på relaterade finansiella derivatinstrument, på relaterade spotavtal avseende råvaror eller på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter (artikel 7.2). När det gäller detta rekvisit har det dessutom lagts till förtydliganden om att mellanliggande steg i en över tiden pågående process som syftar till att förverkliga en framtida händelse i sig kan anses vara av specifik natur (artikel 7.2 sista meningen och artikel 7.3). Texten om ”mellanliggande steg” tillkom under förhandlingarna i rådet efter det att EU-domstolen hade tolkat rekvisitet ”specifik natur” i Daimler-målet (EU-domstolens dom den 28 juni 2012 i mål C-19/11 Marcus Geltl mot Daimler AG).

Rekvisitet ”specifik natur” har därefter blivit föremål för EU-domstolens tolkning i ett annat förhandsavgörande: La Fonta-målet (EU-domstolens dom den 11 mars 2015 i mål C-628/13 Jean-Bernard Lafonta mot Autorité des marchés financiers). Enligt 2003 års genomförandedirektiv ska det, för att omständigheter ska vara av specifik natur, vara möjligt att dra slutsatser om omständigheternas potentiella effekt på priserna på finansiella instrument. Frågan i målet gällde om ett franskt bolag, Wendel, hade varit skyldigt att offentliggöra uppgifter om avtal som ingåtts med fyra kreditinstitut som syftade till att Wendel skulle överta en del av kapitalet i ett annat bolag, Saint-Gobain. La Fonta, styrelseordförande i Wendel och som hade påförts sanktionsavgifter av den franska tillsynsmyndigheten, gjorde gällande att det varit omöjligt att förutse om priset på Wendelaktien skulle stiga eller sjunka när informationen offentliggjordes. EU-domstolen konstaterade att viss information skulle kunna förväntas utnyttjas av en förnuftig investerare såsom grund för dennes investeringsbeslut även om det inte är möjligt att förutse i vilken bestämd riktning som priset på berörda finansiella instrument kommer att påverkas (p. 34). Domstolens slutsats var att det inte krävs att information, för att kunna vara specifik, med tillräckligt hög grad av sannolikhet ska kunna antas ha en potentiell inverkan i en viss riktning på priset när den väl har offentliggjorts.

När det gäller väsentlighetsrekvisitet ska detta anses vara uppfyllt om det rör sig om information som en förnuftig investerare sannolikt skulle utnyttja som en del av grunden för sitt investeringsbeslut (artikel 7.4).

När det gäller deltagare på marknaden för utsläppsrätter med samlade utsläpp eller en installerad tillförd effekt på eller under den tröskel som fastställts i enlighet med artikel 17.2 andra stycket i marknadsmissbruksförordningen, ska information om deras fysiska verksamhet inte anses ha en väsentlig inverkan på priset på utsläppsrätter, på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter eller på finansiella derivatinstrument (artikel 7.4 andra stycket).

Enligt den nuvarande definitionen i svensk rätt av insiderinformation är insiderinformation ”information om en icke offentliggjord eller inte allmänt känd omständighet som är ägnad att väsentligt påverka priset på finansiella instrument” (1 § 1 marknadsmissbrukslagen). Den definitionen är alltså mer allmänt hållen än både definitionen i marknadsmissbruksförordningen och definitionen i 2003 års direktiv. Vid genomförandet ansågs att de delar av 2003 års direktiv och genomförandedirektiv som inte uttryckligen togs in i lagtexten ändå omfattas av definitionen i svensk rätt (prop. 2004/05:142 s. 54–56). Definitionen från insiderstrafflagen fördes därför oförändrad över till marknadsmissbrukslagen.

När det nu i marknadsmissbruksdirektivet hänvisas till definitionen i marknadsmissbruksförordningen, som är direkt tillämplig, genomförs definitionen lämpligast i svensk rätt genom att det i den nya strafflagen hänvisas till definitionen i förordningen.

9.6.2 Förfogande över insiderinformation

Promemorians förslag: Förbudet mot insiderhandel i den nya strafflagen ska gälla den som har insiderinformation.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Sveriges advokatsamfund* tillstyrker ändringen då den är nödvändig för att åstadkomma ett direktivnära genomförande. Advokatsamfundet anser dock att det är viktigt att klargöra vad som framgår i skäl 31 till marknadsmissbruksförordningen, nämligen att agerande ”på grundval av egna planer och strategier för handel” inte bör betraktas som utnyttjande av insiderinformation. *Aktietorget AB* anser att den mest rimliga tolkningen av artikel 3.3 första stycket i marknadsmissbruksdirektivet är att det beträffande de aktuella personkategorierna inte ska ställas något krav på uppsåt om att informationen utgör insiderinformation.

Skälen för promemorians förslag: Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska det vara straffbart för den som ”förfogar över” insiderinformation att bl.a. förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör (artikel 3.2). Detsamma gäller enligt 2003 års direktiv. Enligt svenskt rätt gäller sedan länge att det är den som ”får” insiderinformation som kan göra sig skyldig till insiderbrott (2 § marknadsmissbrukslagen). Marknadsmissbruksutredningen föreslog år 2004 att ordalydelsen skulle ändras i enlighet med direktivet. Utredningen använde inte uttrycket ”förfogar över” utan ”har”. Efter kritik från några remissinstanser om att denna utvidgning av straffansvaret skulle innebära att t.ex. egna avsikter avseende förvärv och avyttringar skulle omfattas, behölls den dåvarande utformningen (prop. 2004/05:142 s. 59). I en situation räcker det dock att

man har insiderinformation för att insiderhandel ska föreligga. Straffbestämmelsen om insiderbrott är tillämplig på den som har insiderinformation som består i vetskap om egen brottslig verksamhet (2 § tredje stycket marknadsmissbrukslagen).

I marknadsmissbruksförordningen omfattar förbudet mot insiderhandel den som förfogar över insiderinformation (artikel 8.1). Ett direktivnära genomförande är att föredra i detta avseende, inte minst för att förhindra en diskrepans mellan den direkt tillämpliga förordningen och den nya strafflagen. De legitima förfaranden som remissinstanserna i 2004 års lagstiftningsärende befarade skulle komma att omfattas, t.ex. vetskap om egna avsikter, är undantagna som just legitima förfaranden där insiderinformation inte ska anses ha utnyttjats. I marknadsmissbruksförordningen, till vilken direktivet i detta avseende hänvisar, finns en uttrycklig bestämmelse om att enbart det faktum att en person utnyttjar sin egen vetskap om att han eller hon har beslutat att förvärva eller avyttra finansiella instrument inte ska anses innebära utnyttjande av insiderinformation när instrumenten förvärvas eller avyttras (artikel 9.5 i marknadsmissbruksförordningen och artikel 3.8 i marknadsmissbruksdirektivet). Som *Sveriges advokatsamfund* påpekar anges även i skäl 31 till marknadsmissbruksförordningen att agerande på grundval av egna planer och strategier för handel inte bör betraktas som utnyttjande av insiderinformation.

I direktivet anges, som framgår ovan, att det är den som ”förfogar över” insiderinformation som kan göra sig skyldig till insiderbrott. På ett generellt plan finns det åtminstone en nyansskillnad mellan att ”förfoga över” något och att ”ha” något. Ett förfogande kan t.ex. vara inskränkt på olika sätt. I förhållande till en immateriell företeelse som insiderinformation är det dock svårt att se att det skulle vara någon skillnad mellan att ”ha” informationen och att ”förfoga över” den. I den engelska språkversionen används uttrycket ”possesses” vilket ligger språkligt närmare ”har” än ”förfogar över”. I den nya strafflagen bör därför uttrycket ”har” användas i stället för ”förfogar över”.

Utredningen föreslår att det kriminaliserade området ska avgränsas så att det ska krävas uppsåt för att en gärning ska anses utgöra brott (SOU 2014:46 s. 220). Detta gäller även i förhållande till att det är fråga om insiderinformation. Det ska alltså inte vara straffbart för den som har insiderinformation men som endast borde inse att informationen utgör insiderinformation att handla med finansiella instrument. I marknadsmissbruksdirektivet har reglerna om insiderhandel visserligen fått en utformning som skulle kunna tolkas som att det beträffande vissa personkategorier inte ställs upp något krav på uppsåt till att informationen är insiderinformation. Ett uttryckligt krav på uppsåt i detta avseende gäller nämligen för personer som fått insiderinformation på annat sätt än genom att vara knutna till en emittent eller en deltagare på marknaden för utsläppshandel (artikel 3.3 andra stycket), medan det saknas ett uttryckligt krav på uppsåt för kategorier av personer som på olika sätt är knutna till en emittent eller en deltagare för marknaden för utsläppshandel (artikel 3.3 första stycket). Detta sätt att skilja mellan s.k. förstahandsinsiders och andrahandsinsiders är hämtat från marknadsmissbruksförordningen, där det är tydligt att det ställs högre krav på förstahandsinsiders. För att en andrahandsinsider ska kunna göra sig skyldig till insiderhandel krävs där

att personen har insett eller bort inse att informationen är insiderinformation, medan det inte finns något subjektivt rekvisit avseende förstahandsinsiders (artikel 8.4 i marknadsmissbruksförordningen). Att denna uppdelning på personkategorier upprepas i marknadsmissbruksdirektivet kan inte tas till intäkt för att den generella avgränsningen i direktivet till att det är uppsåtliga ageranden som ska kriminaliseras (artikel 3.1) inte skulle gälla för s.k. förstahandsinsiders i förhållande till begreppet insiderinformation. Direktivet bör alltså inte, som *Aktietorget* menar, tolkas som att det inte skulle krävas uppsåt i de fallen. Oavsett detta medger direktivet att en medlemsstat begränsar kriminaliseringen till ”allvarliga fall” (artikel 3.1). Kravet på uppsåt bör därför gälla även i förhållande till att informationen är insiderinformation, oavsett om personen har fått insiderinformation genom sin ställning eller på annat sätt.

9.6.3 Utnyttjanderekvisit

Promemorians förslag: Den som visar att han eller hon inte har utnyttjat insiderinformation ska gå fri från ansvar.

Promemorians bedömning: Något generellt utnyttjanderekvisit bör inte införas i den nya strafflagen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med promemorians förslag och bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Ekobrottsmyndigheten*, med instämmande av *Åklagarmyndigheten*, tillstyrker bestämmelsen om att man går fri från ansvar om man kan visa att man inte har utnyttjat insiderinformation men påpekar att tillämpningen bör avgränsas på ett sätt som är förenligt med EU-domstolens dom i *Spector Photo*. *Sveriges advokatsamfund* anser att det behövs ytterligare vägledning beträffande i vart fall vissa typfall som enligt Advokatsamfundet uppenbart är straffria enligt förslaget. Även *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att en exemplifiering av när insiderinformation inte har utnyttjats skulle underlätta förståelsen av rekvisitet.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Marknadsmissbrukslagen

Enligt 2003 års marknadsmissbruksdirektiv ska medlemsstaterna förbjuda den som förfogar över insiderinformation att ”utnyttja” informationen för att förvärva eller avyttra finansiella instrument som omfattas av informationen (artikel 2.1). Förbudet mot insiderhandel innehåller således ett s.k. utnyttjanderekvisit. I rekvisiten för insiderbrott enligt svensk rätt finns dock inget utnyttjanderekvisit (2 § marknadsmissbrukslagen). Vid genomförandet av direktivet i svensk rätt ansågs ett sådant rekvisit medföra stora bevis- och bedömningssvårigheter vid tillämpning av straffbestämmelserna. Något generellt utnyttjanderekvisit fanns inte i svensk rätt och regeringen ansåg att effektivitetshänsyn och behovet av klarhet i lagtexten vägde tyngst varför något utnyttjanderekvisit inte infördes (prop. 2004/05:142 s. 58–60). I stället innehåller marknadsmiss-

brukslagen en uppräknig av en rad förfaranden upp som är undantagna från det straffbelagda området (undantagskatalogen i 5 §). Tanken är att dessa undantag ringar in de situationer när den som handlar eller förmår någon att handla i och för sig har insiderinformation men inte använder den på det otillbörliga sätt som lagen syftar till att hindra. Det har diskuterats huruvida de uppräknade undantagen är uttömmande. Från representanter för näringslivet har det framförts önskemål om en lagändring för att klargöra att handel inom ramen för vissa aktiesparprogram inte omfattas av förbudet (dnr Fi2006/01017/FMA/V). En lagrådsremiss beslutades, men det ärendet har inte lett till att något förslag till lagändring har lämnats till riksdagen (dnr Fi2009/01120/FMA/V).

När det gäller bevisbördan och beviskrav innebär den nuvarande regleringen i Sverige, i enlighet med allmänna straffrättsliga principer, att åklagaren har bevisbördan för att ingen av de rättfärdigande omständigheter som räknas upp i undantagskatalogen föreligger. Det allmänna beviskravet i brottmål är att det ska vara styrkt bortom rimligt tvivel att den tilltalade har begått gärningen. I praktiken blir bevisbördan beroende av en invändning från den tilltalades sida om att någon av undantagsbestämmelserna är tillämplig.

Utnyttjanderekvisitet enligt EU-rätten

Enligt marknadsmissbruksdirektivet är det fråga om insiderhandel om någon har tillgång till insiderinformation och utnyttjar denna, antingen för att själv handla eller för att förmå någon annan att göra det (artikel 3.2). Samma krav på att utnyttja informationen finns i marknadsmissbruksförordningen (artikel 8.1). Utnyttjanderekvisitet i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv har således förts över till de nya rättsakterna.

Innebörden av utnyttjanderekvisitet i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv blev föremål för EU-domstolens bedömning i det s.k. Spector Photo-målet (EU-domstolens dom den 23 december 2009 i mål C-45/08 Spector Photo Group NV m.fl.). Företaget Spector Photo, vars aktier var upptagna till handel på den reglerade marknaden Euronext Brussels, hade under år 2003 återköpt egna aktier samtidigt som man hade tillgång till insiderinformation, som när den offentliggjordes ledde till att kursen på Spector Photos aktier steg. Anledningen till återköpen var att företaget behövde aktierna för att kunna fullgöra sina åtaganden enligt aktieoptionsprogram för de anställda. De belgiska myndigheterna beslutade om sanktionsavgifter för Spector Photo. Företaget ansåg att man inte hade utnyttjat insiderinformation. I Spector Photo-målet uttalade EU-domstolen att direktivet ska tolkas så att den omständigheten att en person som förfogar över insiderinformation och som förvärvar eller avyttrar finansiella instrument som omfattas av informationen innebär att personen ska anses utnyttja informationen. Detta förutsätter att rätten till försvar, i synnerhet rätten att motbevisa presumtionen, iakttas. Frågan huruvida förbudet mot insiderhandel har överträtts ska enligt domen bedömas mot bakgrund av syftet med direktivet, som är att garantera finansmarknadernas integritet och höja investerarnas förtroende för dem. Detta förtroende bygger bl.a. på att investerarna har tillförsäkrats lika-behandling och skydd mot otillbörligt utnyttjande av insiderinformation.

Domstolen anförde även att de påföljder som var aktuella i målet kunde betraktas som straffrättsliga i Europakonventionens mening, och att den s.k. oskuldspresumtionen enligt konventionen därför var tillämplig. Detta hindrade dock inte att man i lagstiftningen använde en presumtion för att den som innehar information också använder den, eftersom rätten till försvar kan garanteras genom att presumtionen kan motbevisas (p. 44).

Spector Photo-målet har analyserats av Mårten Knuts i en artikel i Juridisk Tidskrift (Knuts, M., Insiderhandelsförbudet i Norden – efter Spector-avgörandet, JT 2010/11 s. 683). Knuts poängterar att EU-domstolen egentligen inte lämnar mycket vägledning när det gäller vilka förfaranden som ska anses ligga utanför det straffbara området. Knuts skissar med ledning av domen på olika ageranden som av olika skäl bör falla utanför. En typ av undantag gäller situationer där den rättsliga dispositionen görs vid en tidpunkt när man inte har någon insiderinformation men verkställandet av dispositionen sker senare, t.ex. verkställandet av ett terminsavtal som ingåtts innan personen i fråga hade insiderinformation och transaktioner i ett fastslaget handelsprogram. Knuts kallar dessa oegentliga undantag. En annan typ av undantag är de som Knuts kallar egentliga undantag. Dessa kan delas in i två kategorier. Till den ena kategorin hör transaktioner som bör undantas för att den som utför dem inte tjänar något på att han eller hon har insiderinformation. Typexemplet är om någon säljer aktier när han har tillgång till insiderinformation som, om den offentliggjordes, skulle leda till att kursen steg. Till den andra kategorin hör transaktioner som bör undantas av effektivitetsskäl, t.ex. stabiliseringsåtgärder enligt kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003 och transaktioner av marknadsgaranter.

I Georgakis-målet (EU-domstolens dom den 10 maj 2007 i mål C-391/04 Ypourgos Oikonomikon m.fl. mot Charilaos Georgakis) tolkade EU-domstolen motsvarigheten till utnyttjanderekvisitet, ”dra nytta av”, i 1989 års insiderdirektiv. I fallet hade ett antal personer i en familjekonstellation (Georgakisgruppen) som var huvudägare i bolaget Parnassos genomfört ett antal transaktioner i syfte att stärka Parnassos aktiekurs. EU-domstolen konstaterade att kännedom om ett beslut om att genomföra transaktioner för att på ett konstlat sätt höja priset på aktierna i Parnassos utgjorde insiderinformation. Emellertid förfogade samtliga avtalsparter över insiderinformationen, dvs. ingen av dem kunde dra fördel av situationen på de andras bekostnad. Därmed kunde ingen dra nytta av insiderinformation. Slutsatsen att direktivet inte omfattade s.k. jämställda insiders måste anses relevant även vid en tolkning av utnyttjanderekvisitet i marknadsmissbruksdirektivet.

Under förhandlingarna i Europaparlamentet och rådet om EU-kommissionens förslag till marknadsmissbruksförordning fördes det in skältext och artikeltext i syfte att kodifiera EU-domstolens uttalanden i Spector Photo. Enligt skälen till förordningen bör det ”underförstås” att en person har utnyttjat insiderinformation när denne förfogar över insiderinformation och förvärvar eller avyttrar finansiella instrument som omfattas av informationen (skäl 24). Enligt skälen till marknadsmissbruksdirektivet ska förordningen beaktas vid tillämpningen av direktivet (skäl 17).

Europaparlamentets och rådets intention är således att EU-domstolens uttalanden i Spector Photo alltjämt ska vara gällande rätt, dvs. den som

förfogar över insiderinformation ska presumeras utnyttja denna när han eller hon förvärvar eller avyttrar finansiella instrument.

Ett utnyttjanderekvisit i form av en möjlighet till ansvarsfrihet

Frågan är om den nya straffbestämmelsen om insiderbrott bör innehålla ett utnyttjanderekvisit på samma sätt som marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet, eller om någon annan lösning bör väljas. Om de svenska straffrättsliga reglerna behålls oförändrade skulle detta, åtminstone i teorin, kunna innebära att en person som kan visa att han eller hon inte har utnyttjat insiderinformation inte kan drabbas av administrativa sanktioner enligt marknadsmissbruksförordningen, men väl av straff enligt den nya strafflagen. En sådan ordning är knappast önskvärd och skulle nog också innebära att Sverige bryter mot de förpliktelser som följer av marknadsmissbruksförordningen, som innebär att det förbjudna området harmoniseras. Den nuvarande bestämmelsen med ett antal specificerade undantag i stället för ett utnyttjanderekvisit är därför mindre lämplig.

Som nämns ovan är det en utgångspunkt i marknadsmissbruksförordningen att den som förfogar över insiderinformation och förvärvar eller avyttrar finansiella instrument gör sig skyldig till insiderhandel. Förordningen – till vilken direktivet hänvisar – innehåller en uppräkningslista över legitima beteenden som, om de uppfylls, ändrar utgångspunkten. Uppräkningen över legitima beteenden bör införas i den nya strafflagen (se avsnitt 9.6.4). Uppräkningen bör dock inte vara uttömmande, dvs. det bör – i enlighet med EU-rättsakterna – vara möjligt att undgå ansvar för insiderbrott även i andra situationer när man förfogat över insiderinformation och avyttrat eller förvärvat finansiella instrument.

För att nå en bättre överensstämmelse med marknadsmissbruksdirektivet och förordningen är ett alternativ att föra in ett utnyttjanderekvisit i lag och utforma det på samma sätt som i direktivet. EU-domstolens tolkning av utnyttjanderekvisitet i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv, tillsammans med de skäl som finns i marknadsmissbruksförordningen, skulle kunna användas som stöd för en tolkning av utnyttjanderekvisitet som överensstämmer med *Spector Photo*, dvs. den som har information och handlar ska presumeras ha utnyttjat informationen. Den lösningen har den fördelen att lagtexten motsvarar direktivtexten. Nackdelen är att lagen i så fall skulle innehålla en straffbestämmelse där bevisbördan för ett av rekvisiten – rekvisitet utnyttja – formellt inte ligger på åklagaren utan att den omkastade bevisbördan framgår av lagtexten. Att på det sättet införa en bestämmelse som för sin tolkning är beroende av en dom från EU-domstolen kan inte anses vara helt klargörande.

Ett annat alternativ är att ha kvar huvudregeln att det är fråga om insiderbrott när man förfogar över insiderinformation och förvärvar eller avyttrar finansiella instrument, men att införa ett undantag för situationer då insiderinformation inte utnyttjades. För att stämma överens med *Spector Photo* bör bevisbördan för att undantaget är tillämpligt läggas på den tilltalade. Sådana bevisbörderegler är visserligen ovanliga i straffrätten, men de förekommer. När det gäller t.ex. förtalsbrottet kan en tilltalad under vissa förutsättningar gå fri från ansvar om han visar att

uppgiften var sann eller att han hade skälig grund för den (5 kap. 1 § brottsbalken). När det gäller insiderbrott är det inte fråga om att omfördela en bevisbörda som tidigare har åvilat åklagaren, utan att i förhållande till gällande rätt införa en möjlighet för den tilltalade att bevisa att han inte har utnyttjat informationen och därmed undgå straffansvar. Att mot den bakgrunden införa ett undantag och lägga bevisbördan för att undantaget är tillämpligt på den tilltalade framstår som rimligt. Att en sådan regel är förenlig med Europakonventionens oskuldspresumtion framgår av EU-domstolens dom i Spector Photo-målet. Nackdelen med en sådan lösning är att det som anges i lagtexten i så fall kommer att avvika från beskrivningen av insiderhandel i marknadsmissbruksdirektivet. En sådan lösning innebär dock en tydligare markering av bevisbördans placering, som ligger helt i linje med EU-rättsakterna. Sammanfattningsvis är det alternativet att föredra.

För att undantaget inte ska bli bredare än vad som har avsetts i direktivet måste det tolkas så att det bara kan tillämpas dels i sådana situationer där den rättsliga dispositionen görs vid en tidpunkt när man inte har någon insiderinformation men verkställandet av dispositionen sker senare (det som Mårten Knuts kallar oegentliga undantag), dels i sådana situationer där den som handlar inte drar nytta av insiderinformationen, t.ex. en utlåning av värdepapper där utlåningen rättsligt är att betrakta som en avyttring men där utlånanen genom låneavtalet fortfarande står den ekonomiska risken om kursen går ner. Det är i sådana fall man kan anse att insiderinformationen inte utnyttjas.

Sveriges advokatsamfund anser att det behövs ytterligare vägledning beträffande i vart fall vissa typfall som enligt Advokatsamfundet uppenbart är straffria enligt förslaget och nämner som exempel vederlagsfria transaktioner. Enligt förslaget i avsnitt 9.4 ska det för straffbarhet krävas att transaktionerna sker genom handel på värdepappersmarknaden. Vederlagsfria transaktioner, liksom alla transaktioner som sker utanför värdepappersmarknaden, undantas därmed otvetydigt från tillämpningsområdet för den nya strafflagen.

Som *Ekobrottsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* påpekar bör det t.ex. inte vara möjligt för en tilltalad att med ansvarsbefriande verkan hävda att han eller hon inte har utnyttjat insiderinformation i en situation där vederbörande hade bestämt sig för att genomföra en viss transaktion redan innan han eller hon fick insiderinformation. Utnyttjanderekvisitet bör inte förstås så att det krävs att insiderinformationen utgjort en nödvändig förutsättning för förvärvet eller avyttringen för att ansvar för insiderbrott ska föreligga. I den situationen som myndigheterna beskriver kan den tilltalade anses ha haft en fördel av insiderinformationen och det vore omöjligt att påvisa att han eller hon skulle ha handlat på samma sätt utan informationen. Inte heller bör man kunna gå fri från ansvar baserat på att det fanns så mycket allmänt känd information att denna var tillräcklig för beslutet att handla. En sådan tolkning skulle inte vara förenlig med EU-domstolens uttalanden i Spector Photo-målet, där det påtalas att syftet med förbudet mot insiderhandel är att garantera finansmarknadernas integritet. Förtroendet för finansmarknaden bygger på att det ställs krav på den som innehar insiderinformation att avhålla sig från transaktioner med berörda finansiella instrument.

De förfaranden som räknas upp i den nuvarande undantagskatalogen i marknadsmissbrukslagen avser förfaranden där typiskt sett insiderinformation inte utnyttjas. Flera av dem omfattas av bestämmelserna om legitimt beteende i marknadsmissbruksförordningen (se avsnitt 9.6.4). En situation som bör falla utanför det straffbara området är när olika slag av transaktioner görs för att säkra affärer, t.ex. valutasäkring, som är vanligt förekommande i många företags verksamhet. Sådana transaktioner bör inte anses innebära utnyttjande av insiderinformation om de skulle ha företagits även utan kännedom om insiderinformationen (jfr 5 § första stycket 9 marknadsmissbrukslagen).

9.6.4 Undantag för legitima beteenden

Promemorians förslag: Legitima beteenden enligt artikel 9.2–9.5 i marknadsmissbruksförordningen ska inte vara straffbara. Det ska inte heller vara straffbart att köpa finansiella instrument om ett offentliggörande av insiderinformationen sannolikt skulle sänka priset på instrumentet, eller sälja finansiella instrument om ett offentliggörande av informationen sannolikt skulle höja priset på instrumentet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att enligt utredningens förslag ska den tilltalade ha bevisbördan för att ett förfarande omfattas av artikel 9 i marknadsmissbruksförordningen. Utredningen föreslår inte någon ansvarsfrihetsgrund utöver de legitima beteenden som räknas upp i marknadsmissbruksförordningen.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Sveriges advokatsamfund* anser att det är viktigt att klargöra vilka krav som bör ställas på den enskilde för att han eller hon ska anses ha visat att det varit fråga om ett legitimt beteende, exempelvis genom ett resonemang om bevisbördans placering.

Skälen för promemorians förslag: Om ett förfarande kan anses utgöra legitimt beteende enligt artikel 9 i marknadsmissbruksförordningen ska enbart det faktum att personen i fråga förfogade över insiderinformation inte innebära att personen anses ha utnyttjat informationen (artikel 3.8 i marknadsmissbruksdirektivet). I artikel 9 i marknadsmissbruksförordningen beskrivs en rad förfaranden som i stor utsträckning motsvarar undantagskatalogen i marknadsmissbrukslagen (5 §). Liksom undantagskatalogen i marknadsmissbrukslagen syftar uppräknningen i marknadsmissbruksförordningen till att undvika att förbudet mot insiderhandel träffar finansiell verksamhet som anses legitim (skäl 29 till förordningen) och till att identifiera vissa beteenden som typiskt sett inte innebär att insiderinformation utnyttjas (skälen 30 och 31 till förordningen). Det synsätt som redovisas i förordningen är alltså lika relevant för tillämpningen av direktivet.

Artikel 9.1 i marknadsmissbruksförordningen handlar om juridiska personer. En juridisk person ska inte anses ha utnyttjat insiderinformation om vissa förutsättningar, som bl.a. rör vilken möjlighet den fysiska person som har beslutat om förvärvet eller avyttringen har att förfoga över insiderinformationen, är uppfyllda. Detta undantag är inte relevant

för den svenska straffrätten, eftersom juridiska personer inte kan fällas till ansvar för brott. En juridisk person kan endast få företagsbot, och för det gäller särskilda förutsättningar enligt svensk rätt (se avsnitt 9.11). Artikel 9.1 är således endast relevant för de administrativa sanktionerna och någon hänvisning till den artikeln bör därför inte införas i den nya strafflagen.

Artikel 9.2 handlar om marknadsgaranter, auktoriserade motparter (dvs. centrala motparter, se artikel 4.1.51 i MiFID II) och personer som är auktoriserade att utföra handelsorder på tredje parts vägnar (t.ex. den som driver värdepappersrörelse). Den som förfogar över insiderinformation ska inte anses ha utnyttjat informationen om förvärvet eller avyttringen görs på ett legitimt sätt som ett normalt led i fullgörandet av sådan verksamhet. En person som utnyttjar information som han eller hon får tillgång till genom verksamheten genom att t.ex. handla före kund (s.k. front running) anses inte genomföra transaktioner på ett legitimt sätt (se skäl 30). Bestämmelsen motsvarar, såvitt avser orderutförande och verksamhet som marknadsgarant, 5 § första stycket 1 marknadsmissbrukslagen.

Artikel 9.3 handlar om transaktioner som genomförs för att fullgöra ett redan ingånget avtal eller av något annat tvingande legalt skäl. Sådana transaktioner ska inte anses innebära utnyttjande av insiderinformation om avtalet ingicks eller skyldigheten uppstod innan personen i fråga fick tillgång till insiderinformation. Bestämmelsen omfattar även den situationen att någon har lagt en order innan han eller hon fick insiderinformation. Ett åtagande som följer av en sådan order ska alltså inte anses innebära utnyttjande av insiderinformation. Bestämmelsen omfattar de situationer som täcks av 5 § första stycket 3 och 5–8 i marknadsmissbrukslagen, dvs. transaktioner på grund av lag eller författningskrav samt transaktioner som sker som en konsekvens av redan ingångna derivatavtal eller befintliga aktieinnehav. När det gäller order som lagts innan man fick tillgång till insiderinformation har det dock hittills i svensk rätt ansetts kunna utgöra insiderbrott att inte återkalla en order som man vet inte är verkställd (prop. 2004/05:142 s. 163). En sådan underlåtenhet omfattas alltså inte av förbudet mot insiderhandel i marknadsmissbruksförordningen.

Artikel 9.4 handlar om fusioner och uppköp. Den som har fått insiderinformation i samband med genomförandet av ett offentligt uppköps-erbjudande eller en fusion ska inte anses ha utnyttjat informationen om informationen används endast i syfte att genomföra uppköpet eller fusionen i fråga. Som en ytterligare förutsättning gäller att eventuell insiderinformation offentliggörs vid den tidpunkt då företagets aktieägare godkänner fusionen eller uppköpserbjudandet. Bestämmelsen är inte tillämplig på positionsbyggande (på engelska stakebuilding), dvs. om ett företag har fått insiderinformation i samband med t.ex. en s.k. due diligence över ett presumtivt målbolag får informationen inte användas för att utöka innehavet i målbolaget. Det kan konstateras att bestämmelsen i artikel 9.4 i marknadsmissbruksförordningen innebär ett bredare undantag än 5 § första stycket 4 marknadsmissbrukslagen, eftersom den senare endast omfattar information bestående i att man planerar att köpa upp ett företag. Information om egna planer anses inte utgöra insiderinformation i förordningen (skäl 54) och utnyttjande av sin egen vetskap om att man

har beslutat sig för att förvärva eller avyttra finansiella instrument undantags uttryckligen i artikel 9.5.

För att åstadkomma ett så direktivnära genomförande som möjligt och för att undvika att det uppstår någon diskrepans mellan undantagen enligt marknadsmissbruksförordningen och undantagen enligt den nya strafflagen, bör undantaget i lagen utformas som en hänvisning till berörda artiklar i förordningen när det gäller de förfaranden som enligt direktivet inte ska betraktas som insiderbrott.

Sveriges advokatsamfund efterfrågar ett klagande när det gäller bevisbörda och beviskrav. Utredningens avsikt med sitt förslag är att bevisbördan ska ligga på den tilltalade även när det gäller de explicita undantagen för legitimt beteende. Det finns emellertid skäl att anse att det skulle föra för långt att i de situationerna lägga bevisbördan på den tilltalade. Bestämmelsen i den nya strafflagen bör i stället tillämpas på samma sätt som den nuvarande undantagskatalogen i 5 § marknadsmissbrukslagen, dvs. det är åklagaren som har bevisbördan för att ingen av de rättfärdigande omständigheterna som anges i artikel 9 i marknadsmissbruksförordningen föreligger. Detta överensstämmer också med systematiken i marknadsmissbruksförordningen, där de legitima beteenden som beskrivs är avsedda att bryta presumptionen att insiderinformation har utnyttjats, men en person kan ändå hållas ansvarig ”om den behöriga myndigheten påvisar att det fanns ett icke-legitimt skäl” till transaktionerna (artikel 9.6). I praktiken kommer det naturligtvis att krävas att den som anklagas för insiderbrott påtalar omständigheter som gör att ett undantag aktualiseras. Det åligger därefter åklagaren att visa att undantaget inte är tillämpligt, antingen genom att visa att de faktiska omständigheter som krävs för att undantaget ska vara tillämpligt inte är uppfyllda, eller genom att visa att transaktionerna trots detta inte kan anses legitima. När det gäller beviskravet kring faktiska omständigheter bör det faktum att den tilltalade inte konkretiserar dessa trots att denne har möjlighet att göra det (t.ex. ett påstående om att den tilltalade har utfört transaktionen inom ramen för företagets verksamhet som marknadsgarant eller att den tilltalade har lagt en order innan denne fick insiderinformation) tala till åklagarens fördel. I det avseendet kan beviskravet liknas vid det som gäller vid en invändning om ansvarsfrihet på grund av nödvärn. I ett sådant fall kan åklagaren anses ha uppfyllt sin bevisbörda t.ex. om den tilltalade framför ett påstående som inte till någon del konkretiseras eller som är så orimligt att det kan lämnas utan avseende (prop. 1993/94:130 s. 30).

Som framgår ovan motsvarar undantagen i marknadsmissbruksförordningen i stort de undantag som finns i 5 § marknadsmissbrukslagen. Det finns tre ytterligare situationer i marknadsmissbrukslagen som inte nämns i artikel 9 i marknadsmissbruksförordningen. Den ena avser transaktioner med andra finansiella instrument än aktier, om förvärvet eller avyttringen sker utan att insiderinformation används (5 § första stycket 9). En annan avser rådgivning av en befattningshavare hos ett företag som driver värdepappersrörelse. Även sådan rådgivning är undantagen straffbestämmelsen om den sker utan användande av insiderinformation (5 § första stycket 1). Dessa undantag behöver inte nämnas särskilt utan de bör omfattas av den generella bestämmelsen om ansvars-

frihet för den som visar att han eller hon inte har utnyttjat insiderinformation som föreslås i avsnitt 9.6.3.

Den sista situationen som inte nämns i artikel 9 i marknadsmissbruksförordningen men som finns i 5 § marknadsmissbrukslagen är den som innebär att man förvärvar finansiella instrument när insiderinformation är ägnad att sänka priset på instrumentet eller avyttrar finansiella instrument när informationen är ägnad att höja priset, dvs. transaktioner ”mot insiderinformationens riktning” (5 § första stycket 2 marknadsmissbrukslagen). Förfarandet innebär inget utnyttjande av insiderinformation eftersom gärningsmannen inte kan uppnå någon vinning genom handeln. Ett sådant förfarande är uppenbarligen inte straffvärt. Inte heller om gärningsmannen trots att transaktionerna var till hans eller hennes nackdel, men det visade sig vara en felbedömning, är förfarandet straffvärt. Med ett utnyttjanderekvisit som en förutsättning för brott skulle förfarandet vara straffritt. Eftersom det enligt förslaget i avsnitt 9.6.3 inte ska anges något utnyttjanderekvisit i straffbestämmelsen kan det, utan ett särskilt undantag för denna situation, uppstå oklarhet kring vilka faktiska förhållanden som behöver vara täckta av gärningsmannens uppsåt. Det står visserligen redan klart att gärningsmannens uppsåt måste täcka det faktum att det rör sig om insiderinformation, dvs. att informationen sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset om den offentliggjordes. I La Fonta-målet fastslog dock EU-domstolen att information kan vara insiderinformation även om det inte går att avgöra om informationen är kurshöjande eller kurssänkande, så länge det är sannolikt att kursen kommer att gå antingen upp eller ner när informationen offentliggörs. Även om det torde vara mycket sällan som en person med tillgång till insiderinformation har en uppfattning om en kurspåverkan som visar sig vara tvärtemot den verkliga, är det inte lämpligt att ändra det straffbelagda området så att det innebär ett lägre uppsåtskrav än nuvarande bestämmelser. Det är därför lämpligt att det nuvarande undantaget om transaktioner ”mot insiderinformationens riktning” förs över till den nya strafflagen. I avsnitt 9.6.5 föreslås att även återkallelse eller ändring av order ska omfattas av straffbestämmelsen. Undantaget för transaktioner ”mot insiderinformationens riktning” bör därför omfatta även sådana förfaranden. På så sätt står det klart att insiderinformationens riktning, på samma sätt som i dag, måste vara täckt av gärningsmannens uppsåt.

9.6.5 Återkallelse eller ändring av order

<p>Promemorians förslag: Förbudet mot insiderhandel i den nya strafflagen ska även omfatta återkallelse eller ändring av en order.</p>

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska Fondhandlareföreningen* påpekar dock att det i många situationer är tämligen oklart vilken effekt viss information kommer att få på marknaden och på kursen på det aktuella finansiella instrumentet.

Skälen för promemorians förslag: Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska det vara straffbart att återkalla eller ändra en handelsorder när handelsordern lades innan personen fick tillgång till insiderinformation

som rör det finansiella instrument som ordern rör (artikel 3.4). Mot-
svarande förbud finns i marknadsmissbruksförordningen (artikel 8.1).

Den situationen, att på grund av insiderinformationen se till att undvika
att genomföra en försäljning eller ett köp, omfattas inte av den nuvarande
straffbestämmelsen i marknadsmissbrukslagen (2 §). Tvärtom innebär
den bestämmelsen att en investerare i vissa fall kan dömas för insider-
brott om investeraren får insiderinformation och ordern ännu inte är
verkställd (prop. 2004/05:142 s. 163).

Även när det gäller återkallelse eller ändring av order krävs, för att det
ska vara fråga om förbjuden insiderhandel, att insiderinformation har
utnyttjats. Det betyder att den som får insiderinformation som, om den
offentliggjordes, skulle innebära att kursen kommer att gå upp inte får
återkalla en säljorder, men han eller hon får återkalla en köporder.
Resonemanget förutsätter att ordern skulle ha genomförts innan informa-
tionen blev känd. En person i ledande ställning, t.ex. en verkställande
direktör, skulle kunna hamna i en situation där han eller hon har lagt en
order om att köpa aktier i det bolag i vilket han eller hon är anställd och
efter att ordern lagts men innan den verkställts får tillgång till infor-
mation som, när den offentliggörs, innebär att kursen kommer att gå upp.
Vederbörande kan då vilja dra tillbaka sin köporder för att undvika
misstanken att ordern lades efter det att han eller hon fick tillgång till
informationen. Ett sådant återkallande är inte straffbart, eftersom per-
sonen i fråga då inte har dragit nytta av insiderinformationen. Om infor-
mationen i stället innebär att kursen kommer att gå ner, skulle en åter-
kallelse leda till att den verkställande direktören undviker en förlust, och
agerandet är då straffbart.

För att marknadsmissbruksdirektivet ska vara korrekt genomfört i
svensk rätt krävs att straffbestämmelsen om insiderbrott även omfattar
återkallelse eller ändring av order. Den som har insiderinformation och
som återkallar eller ändrar en order avseende sådana finansiella instru-
ment som information rör, ska alltså kunna dömas för insiderbrott.

Svenska Fondhandlareföreningen anser att det många gånger är svårt
att avgöra om viss informationen när den offentliggörs kommer leda till
en kursnedgång eller en kursuppgång. Genom den utformning som de
nya straffbestämmelserna föreslås få bör det bli lättare att tillämpa dem
än de nuvarande bestämmelserna i marknadsmissbrukslagen som kan
sägas innebära en skyldighet i vissa fall att återkalla en order efter det
att man fått insiderinformation. Med de nya bestämmelserna behöver i stäl-
let försiktighet iaktas inför ett beslut att återkalla en order efter det
att man fått insiderinformation och återkallelse eller ändring undvikas om en
ändring eller återkallelse skulle vara till fördel för investeraren. Eftersom
det, med den undantagsbestämmelse som föreslås i avsnitt 9.6.4, krävs
att insiderinformationens riktning är täckt av gärningsmannens uppsåt,
borde de nya bestämmelserna inte innebära några praktiska svårigheter.

9.6.6 Att ge råd och att följa ett råd grundat på insiderinformation

Promemorians förslag: Den nuvarande straffbestämmelsen om att genom råd eller på annat sätt föranleda någon att förvärva eller avyttra
--

finansiella instrument preciseras till att avse råd eller uppmaningar. Den ska även omfatta att genom råd eller uppmaning föranleda någon att ändra eller återkalla en order.

Också den som följer ett råd eller en uppmaning om att förvärva eller avyttra finansiella instrument eller att ändra eller återkalla en order och som inser att rådet eller uppmaningen grundar sig på insiderinformation ska dömas för insiderbrott.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Åklagarmyndigheten* anser att ett krav på insikt eller vetskap om att ett råd är grundat på insiderinformation utesluter s.k. likgiltighetsuppsåt och förordar att kravet tas bort från lagtexten. *Ekobrottsmyndigheten*, med instämmande av *Åklagarmyndigheten*, anser att det är tveksamt i vilken utsträckning bestämmelsen kommer att kunna tillämpas i praktiken. Om den som får rådet också får kännedom om den bakomliggande insiderinformationen omfattas personen av förbudet mot insiderhandel på grundval av att han eller hon har insiderinformation. Om det i stället är fråga om en ”ren” köp- eller säljrekommendation torde det ofta vara mycket svårt att styrka att mottagaren har vetskap om att rekommendationen grundas på insiderinformation, eftersom en sådan rekommendation mycket väl skulle kunna vara grundad på offentliggjord information.

Skälen för promemorians förslag

Rådgivningsförbudet

Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska det vara straffbart att förfoga över insiderinformation och på grundval av informationen rekommendera eller förmå en annan person att förvärva eller avyttra finansiella instrument, eller återkalla eller ändra en order avseende ett finansiellt instrument som informationen rör (artikel 3.6). En liknande bestämmelse finns i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv, enligt vilket medlemsstaterna ska förbjuda den som förfogar över insiderinformation att på grundval av informationen föreslå eller förmå någon annan person att förvärva eller avyttra finansiella instrument som omfattas av information (artikel 3 b). Bestämmelsen har i svensk rätt genomförts i 2 § marknadsmissbrukslagen, enligt vilken den ska dömas för insiderbrott som får insiderinformation och som med råd eller på annat sådant sätt föranleder någon annan att förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör (rådgivningsförbudet).

Som framgår nedan ska medlemsstaterna enligt marknadsmissbruksdirektivet också straffbelägga utnyttjandet av sådana rekommendationer. I direktivet anges dock att det rör sig om utnyttjande av ”rekommendationer eller uppmaningar” (artikel 3.7). I den engelska språkversionen används uttrycken ”recommends ... or induces” (artikel 3.6) och att utnyttja ”recommendations or inducements” (artikel 3.7). Det är lämpligt att i den nya strafflagen använda sig av samma uttryck när reglerna om rådgivningsförbud i direktivet genomförs. Rådgivningsförbudet i lagen bör därför omfatta den som ”med råd eller uppmaning” föranleder någon

annan att förvärva eller avyttra finansiella instrument eller att återkalla eller ändra en order.

En ny straffbestämmelse om att följa ett råd eller en uppmaning

En nyhet i förhållande till 2003 års marknadsmissbruksdirektiv är att marknadsmissbruksdirektivet också omfattar utnyttjande av en rekommendation eller en uppmaning att förvärva eller avyttra finansiella instrument, eller att återkalla eller ändra en redan lagd order, om man inser att rekommendationen eller uppmaningen bygger på insiderinformation (artikel 3.7). Den som handlar behöver alltså inte få del av insiderinformationen i sig utan det räcker att han eller hon förstår att rådet är grundat på insiderinformation för att handeln ska vara straffbar.

Enligt nuvarande bestämmelser i marknadsmissbrukslagen är det inte straffbart att följa ett råd om att förvärva eller avyttra finansiella instrument, även om man inser att rådet är grundat på insiderinformation. Situationen var aktuell i det s.k. Tivoxmålet (NJA 2008 s. 292). I målet hade T.L. som var styrelseledamot i bolaget Tivox AB, som var noterat på Stockholmsbörsen, fått information som innebar att bolaget skulle försättas i konkurs. T.L. ringde en bekant, A.A., och rådde denne att sälja sina Tivox-aktier, vilket A.A. också gjorde. A.A. hade dock inte information om det förestående konkurshotet i sig. Säljrekommendationen var enligt Högsta domstolen inte insiderinformation, eftersom den inte uppfyllde det krav på ”specifik natur” som ligger i definitionen av insiderinformation. A.A. frikändes därför medan T.L. dömdes för insiderbrott eftersom T.L. hade genom råd föranlett A.A. att handla.

För att marknadsmissbruksdirektivet ska vara korrekt genomfört i svensk rätt krävs att bestämmelserna om straff för insiderbrott även omfattar den som följer ett råd eller en uppmaning om att förvärva eller avyttra finansiella instrument. Utredningen föreslår, i linje med hur marknadsmissbruksdirektivet är utformat i denna del, att bestämmelsen ska omfatta den som ”inser” att rådet är grundat på insiderinformation. Som *Åklagarmyndigheten* påpekar innebär en bestämmelse om att det krävs ”insikt” om att rådet är grundat på insiderinformation att inte alla uppsåtsformer kan tillämpas. Det s.k. likgiltighetsuppsåtet (se NJA 2004 s. 176) är då inte tillämpligt, eftersom man inte kan vara likgiltig i förhållande till en insikt. Alla uppsåtsformer bör vara tillämpliga. Bestämmelsen bör därför justeras i förhållande till utredningens förslag på så sätt att den omfattar den som följer ett råd eller en uppmaning om rådet eller uppmaningen grundar sig på insiderinformation. Eftersom bestämmelsen inte omfattar oaktsamhet krävs uppsåt i förhållande till att rådet eller uppmaningen grundar sig på insiderinformation, men alla uppsåtsformer blir tillämpliga.

Som *Ekobrottsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* påpekar kan det antas att den föreslagna straffbestämmelsen sällan kommer till användning. Det kan dock finnas situationer då en person med anknytning till ett bolag lämnar en sälj- eller köprekommendation till en bekant och det av omständigheterna är uppenbart att personen precis har fått omvälvande nyheter om bolaget. Den nu föreslagna bestämmelsen innebär att det inte behöver bedömas om rekommendationen i sig kan anses utgöra insiderinformation.

9.7 Obehörigt röjande av insiderinformation

Promemorians förslag: Brottet obehörigt röjande av insiderinformation ska även i fortsättningen betecknas så. Om gärningen är ringa ska det inte dömas till ansvar.

Promemorians bedömning: Undantaget för situationen att informationen samtidigt som den röjs blir allmänt känd bör behållas.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med promemorians förslag och bedömning. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningens förslag inte undantar ringa fall från det straffbara området.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Ekobrottsmyndigheten*, med instämmande av *Åklagarmyndigheten*, föreslår att ringa fall ska undantas från det straffbara området. *Finansförbundet* vill att det tydligt ska framgå att information som förtroendevalda eller anställda vid fackförbund får ta del av i sitt uppdrag är tillåten att vidarebefordra till annan person, om detta krävs för att bedriva facklig verksamhet.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Obehörigt eller olagligt röjande?

Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska det vara straffbart att den som förfogar över insiderinformation röjer informationen för en annan person, utom då röjandet sker som ett normalt led i fullgörandet av tjänst, verksamhet eller åligganden (artikel 4.2). Det förbjudna området är detsamma som enligt 2003 års marknadsmissbruksdirektiv. I marknadsmissbruksdirektivet klargörs dock att röjande som kan anses utgöra en marknadssondering enligt artikel 11 i marknadsmissbruksförordningen inte ska vara straffbart (artikel 4.2). Röjande i samband med en marknadssondering ska alltså anses ha skett som ett normalt led av fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden (jämför artikel 11.4 i marknadsmissbruksförordningen).

I 2003 års marknadsmissbruksdirektiv finns det ingen benämning på det handlande som innebär att någon obehörigen röjer insiderinformation. I marknadsmissbruksdirektivet benämns det förbjudna röjandet ”olagligt röjande av insiderinformation” (artikel 4.1). I den engelska språkversionen används uttrycket ”unlawful disclosure” där det i den svenska språkversionen anges ”olagligt röjande”. Detsamma gäller för marknadsmissbruksförordningen (artikel 10). Det engelska ordet ”unlawful” torde dock ha en vidare betydelse än det svenska ”olagligt” och kan även användas i betydelsen ”olovligt” eller ”orättmätigt”.

Ordet ”olagligt” är inte lämpligt som beteckning på ett brott, eftersom brottsbeskrivningen i sig självklart omfattar ett olagligt beteende. I svensk rätt används i stället termen obehörigt eller olovligt (se t.ex. obehöriga angrepp på företagshemligheter i lagen [1990:409] om skydd för företagshemligheter, olovlig körning och olovligt förfogande m.m.). När det gäller tystnadsplikter, med vilka förbudet mot röjande av insiderinformation närmast kan jämföras, används ofta uttrycket obehörigt röjande (se t.ex. 1 kap. 11 § lagen om värdepappersmarknaden). Det

finns inte skäl att ändra beteckningen på brottet obehörigt röjande av insiderinformation. Brottsbeteckningen kan inte heller anses påverka tolkningen av vad som omfattas av straffansvar.

Obehörighetsrekvisitet ska vara täckt av uppsåt

Brottet obehörigt röjande av insiderinformation är i dag utformat så att det är tillräckligt att gärningsmannen borde ha insett att det var fråga om insiderinformation (själva röjandet måste dock ske uppsåtligt för att det ska vara straffbart). Utredningen föreslår att endast uppsåtliga ageranden ska straffbeläggas (SOU 2014:46 s. 220). Det innebär att straffansvar endast kan komma i fråga om gärningsmannen insåg att den information han eller hon röjde var insiderinformation.

Straffbestämmelsen är för sin tolkning beroende av vad som anses vara ett röjande som sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åliggande, dvs. är behörigt. När det gäller marknadssonderingar följer det t.ex. av marknadsmissbruksförordningen att röjande som sker i samband med en marknadssondering kan vara behörigt (artikel 11.4).

EU-domstolen (då EG-domstolen) har i målet Grøngaard och Bang (EG-domstolens dom den 22 november 2005 i mål C-384/02 Brottmål mot Knud Grøngaard och Allan Bang) behandlat frågan om huruvida en arbetstagarledamots röjande av insiderinformation till ordföranden i en fackförening utgjorde röjande som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden. Domstolen uttalade att frågan om ett röjande utgör ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden till stor del beror på bestämmelserna om dessa åligganden i det nationella rättssystemet i fråga (p. 46). Domstolen fastställde dock vissa principer för bedömningen. Det var enligt domstolen oförenligt med förbudet att en arbetstagarrepresentant i ett aktiebolags styrelse röjde insiderinformation till ordföranden i den fackliga organisation som hade utsett personen i fråga till styrelseledamot, såvida inte

- det förelåg ett nära samband mellan röjandet och fullgörandet av personens tjänst, verksamhet eller åliggande, och
- detta röjande var absolut nödvändigt för att fullgöra nämnda tjänst, verksamhet eller åliggande.

EU-domstolen uttalade vidare att den nationella domstolen vid bedömningen ska, mot bakgrund av de tillämpliga nationella bestämmelserna, särskilt beakta

- att undantaget från förbudet att röja insiderinformation ska tolkas restriktivt,
- att varje extra röjande kan öka risken för att denna information används för ändamål som strider mot direktivet, och
- hur känslig informationen är.

EU-domstolens tolkning rörde 1989 års insiderdirektiv, vars rekvisit överensstämmer med både 2003 års marknadsmissbruksdirektiv och de nya EU-rättsakterna. Domstolens uttalanden har således betydelse även för tolkningen av marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet.

Finansförbundet anser att det tydligt bör framgå att information som förtroendevalda eller anställda vid fackförbund får ta del av i sitt uppdrag

är tillåten att vidarebefordra till annan person, om detta krävs för att bedriva facklig verksamhet. Det kan konstateras att den nya EU-regleringen inte kan anses innebära någon ändring i förhållande till gällande rätt i fråga om förtroendevaldas, t.ex. arbetstagar- eller andra styrelseledamöters, möjlighet att föra vidare insiderinformation.

Frågan om styrelseledamöters tystnads- och lojalitetsplikt behandlades i förarbetena till marknadsmissbrukslagen (prop. 2004/05:142 s. 66–68). Där konstaterades att det kan föreligga en intressekonflikt mellan företagets behov av sekretess och det behov en styrelseledamot kan ha av att samråda med dem som har utsett honom eller henne. När det gäller arbetstagarledamöterna konstaterades att de, liksom övriga styrelseledamöter, är associationernas förtroendemän. Samtidigt har de till uppgift att ge de anställda information om företaget och dess förhållanden, och det är naturligt att de ibland har behov av att kunna samråda med centrala företrädare för den fackliga organisationen. Avgörande för bedömningen av i vilken mån en styrelseledamot kan röja insiderinformation behörigen var enligt regeringens mening förhållandet mellan ledamotens tystnadsplikt gentemot företaget och hans eller hennes uppgift att företräda dem som har utsett honom eller henne. Om en prövning, i ett enskilt fall, av konflikten mellan företagets intresse av sekretess och arbetstagarledamotens intresse av att kunna diskutera med sin fackliga organisation utfaller till arbetstagarledamotens fördel, borde det enligt regeringen inte komma i fråga att anse utlämnandet som obehörigt. Detta gällde dock bara så långt som ledamoten inte lämnade ut mer eller annan information än som behövdes för den fackliga diskussionen och han eller hon hade rimlig grund för att lita på att den som tog emot informationen inte skulle missbruka den eller föra den vidare. Om det inte var uppenbart onödigt, borde ledamoten försäkra sig om att mottagarna av informationen förstod dess konfidentiella karaktär.

Dessa uttalanden är fortfarande giltiga. EU-domstolens uttalanden i målet Grøngaard och Bang ger inte anledning till någon annan bedömning. Det kan dock tilläggas, i enlighet med det rättsfallet, att frågan hur känslig informationen är kan påverka bedömningen av vilka försiktighetsåtgärder en styrelseledamot bör vidta när det gäller att sprida informationen i fråga. Detsamma gäller självklart även någon annan som överväger att röja insiderinformation för att kunna fullgöra ett uppdrag.

Även om frågan om ett röjande är behörigt eller inte ska tolkas restriktivt bör det betonas att det i den straffrättsliga kontexten krävs att det faktum att röjandet varit obehörigt är täckt av gärningsmannens uppsåt. I en situation då det inte står klart att röjandet kan anses obehörigt, bör straffrättsligt ansvar därför inte komma i fråga. Detta överensstämmer med EU-domstolens påpekande i målet Grøngaard och Bang att direktivet visserligen ska tolkas restriktivt, men den nationella domstolen måste säkerställa att rättssäkerhetsprincipen iakttas och att skyldigheten att stödja sig på innehållet i ett direktiv är begränsad särskilt om tolkningen leder till att det straffrättsliga ansvaret skärps (punkterna 29 och 30).

Undantaget för röjande som innebär att informationen samtidigt blir allmänt känd bör behållas

Enligt nuvarande bestämmelser i marknadsmissbrukslagen ska inte dömas till ansvar för obehörigt röjande av insiderinformation, om informationen blir allmänt känd samtidigt som den röjs (7 § andra stycket). Bestämmelsen har motiverats med att ett röjande i dessa situationer inte kan anses skada allmänhetens förtroende för de finansiella marknaderna (prop. 1999/2000:109 s. 56 f.). Något liknande rekvisit finns inte vare sig i marknadsmissbruksdirektivet eller i marknadsmissbruksförordningen. Man får således utgå från att ett röjande av insiderinformation är förbjudet enligt förordningen även om informationen blir allmänt känd samtidigt som den röjs. Som en ordningsregel måste detta anses tillfredsställande. Det bör t.ex. inte vara tillåtet för en emittent att röja insiderinformation utan att samtidigt offentliggöra denna på det sätt som krävs enligt artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen. Huruvida informationen spridits till en vidare krets bör i stället kunna beaktas vid bestämmande av en eventuell sanktion.

Marknadsmissbruksdirektivet tillåter dock att medlemsstaterna begränsar det straffbelagda området till ”allvarliga fall” (artikel 3.1). Eftersom det är förtroendet för marknadens funktionssätt som ska skyddas genom kriminaliseringen, måste det anses förenligt med direktivet att i den nya strafflagen behålla det nuvarande undantaget för den situationen att informationen blir allmänt känd samtidigt som den röjs. De tidigare förarbetsuttalandena är fortfarande relevanta och innebär att det inte är fråga om ett sådant allvarligt fall där det enligt direktivet behövs straffrättsliga sanktioner. Undantaget bör därför behållas.

Som *Ekobrottsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* påpekar är brottet obehörigt röjande av insiderinformation, till skillnad från insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan, inte indelat i olika svårhetsgrader. Myndigheterna anser att det är svårt att se något sakligt skäl till att inte undanta ringa fall från den sanktionsväxling som föreslås när det gäller insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan. Ringa fall av obehörigt röjande av insiderinformation bör därför undantas från det straffbelagda området.

9.8 Marknadsmanipulation

Promemorians förslag: Det nuvarande brottet otillbörlig marknadspåverkan ska betecknas marknadsmanipulation.

För marknadsmanipulation döms

1. den som genomför en transaktion eller lägger en order eller annars agerar på ett sätt som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på råvarumarknaden, om agerandet inte stämmer överens med godtagen marknadspraxis och det inte finns legitima skäl för agerandet,

2. den som genomför en transaktion eller lägger en order eller annars agerar på ett sätt som låser fast priset på ett eller flera finansiella instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på

råvarumarknaden, på en onormal eller konstlad nivå, om agerandet inte stämmer överens med godtagen marknadspraxis och det inte finns legitima skäl för agerandet,

3. den som genomför en transaktion eller lägger en order eller annars agerar på ett sätt som påverkar priset på finansiella instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på råvarumarknaden genom falska förespeglningar eller genom att utnyttja andra slag av vilseledande eller manipulationer,

4. den som sprider information som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på råvarumarknaden, eller som låser fast priset på ett eller flera sådana instrument eller spotavtal på en onormal eller konstlad nivå, eller

5. den som sprider falska eller vilseledande uppgifter, tillhandahåller oriktiga eller vilseledande ingångsvärden eller på annat sätt manipulerar beräkningen av ett referensvärde.

Bestämmelsen om marknadsmanipulation ska inte gälla för transaktioner, order eller andra ageranden som endast påverkar ett spotavtal avseende råvaror, om agerandet inte avser ett finansiellt instrument som spotavtalet är relaterat till. Bestämmelsen om marknadsmanipulation ska inte heller gälla för transaktioner, order eller andra förfaranden avseende spotavtal som är grossistenergiprodukter.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för promemorians förslag

Marknadsmanipulation enligt marknadsmissbruksdirektivet

Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska marknadsmanipulation som begås med uppsåt vara straffbart (artikel 5.1). Marknadsmanipulation definieras på samma sätt som i marknadsmissbruksförordningen, med några avvikelser.

För det första innebär marknadsmanipulation inledande av en transaktion, läggandet av en order eller något annat beteende som ”ger” falska eller vilseledande signaler i fråga om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument eller ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller som ”låser fast” priset på en onormal eller konstlad nivå (artikel 5.2 a). Det är dock inte fråga om marknadsmanipulation om det fanns legitima skäl för agerandet och agerandet stämmer överens med godtagen marknadspraxis som har fastställts i enlighet med artikel 13 i marknadsmissbruksförordningen. I marknadsmissbruksförordningen är även ageranden som ”kan förväntas” ge de nämnda effekterna marknadsmanipulation (artikel 12.1 a). Ageranden som inte har gett sådana effekter men där effekter hade kunnat uppstå och omfattas av gärningsmannens uppsåt, torde dock kunna utgöra försök till marknadsmanipulation, vilket ska vara straffbart enligt direktivet (artikel 6.2).

Marknadsmanipulation kan även ske genom beteenden som påverkar priset på finansiella instrument eller relaterade spotavtal avseende råvaror genom utnyttjande av falska förespeglningar eller andra slag av

vilseledande eller manipulationer (artikel 5.2 b). Även här finns motsvarande definition i marknadsmissbruksförordningen med den skillnaden att även beteenden som ”kan förväntas” ge nämnda effekter omfattas (artikel 12.1 b).

Marknadsmanipulation kan vidare ske genom spridning av information som ger falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på finansiella instrument eller relaterade spotavtal avseende råvaror, eller som låser fast priset på en onormal eller konstlad nivå (artikel 5.2 c). Det finns dock, till skillnad från i marknadsmissbruksförordningen, ett vinningsrekvisit. Den som har spridit informationen ska ha erhållit fördelar eller vinning för egen eller annans räkning.

Reglerna om marknadsmanipulation i marknadsmissbruksdirektivet omfattar också referensvärden. Med referensvärden (benchmarks i den engelska språkversionen) avses en ränta, ett index eller ett tal som ligger till grund för villkor eller värdet på ett finansiellt instrument och som fastställs på grundval av värdet på vissa tillgångar, priser eller räntor (se artikel 2.6 i direktivet som hänvisar till artikel 3.1.29 i marknadsmissbruksförordningen). Exempel på referensvärden är s.k. interbankräntor, som STIBOR och LIBOR, vilka ligger till grund för bankers pris- och räntesättning. Denna typ av referensvärden ligger ofta till grund för pris-sättningen av finansiella instrument, och manipulation på detta område kan dels få allvarliga effekter på förtroendet för marknaden, dels leda till förluster för investerare och störningar i realekonomin (skäl 44 till marknadsmissbruksförordningen). I många fall kan en manipulation av ett referensvärde påverka priset på finansiella instrument, som t.ex. terminer eller andra derivatinstrument där referensvärdet används vid pris-sättningen. Det kan då vara fråga om marknadsmanipulation redan enligt gällande svensk rätt. Ett referensvärde i sig är dock inte något finansiellt instrument och de tillgångar eller priser som ligger till grund för ett referensvärde behöver inte heller vara finansiella instrument. Därför finns en särskild punkt i definitionen av marknadsmanipulation som avser manipulation av referensvärden (artikel 5.2 d).

Definitionerna i den nya strafflagen bör stämma överens med definitionerna i marknadsmissbruksdirektivet

Definitionerna av marknadsmanipulation i marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet har, förutom den punkt som avser referensvärden, motsvarigheter i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv. Reglerna i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv har i svensk rätt genomförts genom bestämmelsen om otillbörlig marknadspåverkan i marknadsmissbrukslagen (8 §). Någon beskrivning av de olika förfarandena – transaktioner, order, informationsgivning – eller närmare vad de kan leda till finns dock inte i bestämmelsen. Bestämmelsen, som är baserad på det straffbud som fanns före 2003 års direktiv, handlar om förfaranden vid handel på värdepappersmarknaden eller annars som är ägnade att otillbörligen påverka priset eller andra villkor för handeln med finansiella instrument eller på annat sätt vilseleda köpare eller säljare. De långa uppräkningsarna i direktivet ansågs inte lämpa sig för lagtext varför bestämmelsen i marknadsmissbrukslagen utformades i mer generella

termer (prop. 2004/05:142 s. 72). Bestämmelsen i lagen omfattar dock samtliga de förfaranden som beskrivs i 2003 års direktiv (a. prop. s. 166).

Med de justeringar som har gjorts av definitionen av marknadsmanipulation i förhållande till 2003 års marknadsmissbruksdirektiv kan marknadsmissbruksdirektivet inte anses vara fullständigt genomfört i svensk rätt genom den nuvarande straffbestämmelsen i marknadsmissbrukslagen. Det kan också konstateras att den bestämmelsen, med rekvisitet ”otillbörligt”, kan anses vag (jfr Högsta domstolens uttalanden i NJA 2013 s. 987). Ett direktivnära genomförande är att föredra. Eftersom de objektiva rekvisiten finns i marknadsmissbruksförordningen innebär ett direktivnära genomförande också att tolkningen av de objektiva rekvisiten i det administrativa förfarandet och det straffrättsliga förfarandet kan stämma överens. Bestämmelsen om marknadsmanipulation i den nya strafflagen bör därför utformas efter förebild av artikel 5.2 i marknadsmissbruksdirektivet.

Ett direktivnära genomförande hindrar inte att Sverige straffbelägger mer än vad som krävs enligt direktivet, t.ex. genom att inte bara straffbelägga förfaranden som ger en viss effekt utan även förfaranden som kan förväntas ge en viss effekt (såsom i marknadsmissbruksförordningen). Som nämns ovan kan dock sådana förfaranden utgöra försöksbrott. Mot den bakgrunden, och när det kriminaliserade området nu avgränsas på så sätt att endast uppsåtliga gärningar straffbeläggs, är det lämpligt att straffbestämmelsen i den nya lagen omfattar faktiska effekter.

Råvaror

Reglerna om marknadsmanipulation i marknadsmissbruksdirektivet ska även tillämpas på vissa spotavtal avseende råvaror (artiklarna 1.4 och 5).

De råvarukontrakt som omfattas är sådana kontrakt som handlas på den s.k. spotmarknaden och som kan påverka priset eller värdet på finansiella instrument. Ett derivatinstrument med en råvara, t.ex. guld eller olja, som underliggande tillgång kan handlas på en handelsplats och är då ett sådant finansiellt instrument som reglerna i marknadsmissbruksdirektivet ska tillämpas på (artikel 1.2 första stycket a–c). Den underliggande tillgången, råvaran i sig, omfattas dock inte. Många gånger kan dock råvaran handlas i form av spotavtal (ett avtal om rätt för innehavaren att få leverans av råvaran inom en viss, kortare, tid) t.ex. på en marknadsplats för råvaror. Eftersom villkoren för ett derivatinstrument är beroende av priset på den underliggande råvaran, kan transaktioner och andra ageranden avseende spotavtalen påverka priset på derivatinstrumentet. Ageranden som kan leda till en sådan påverkan omfattas därför av reglerna om marknadsmanipulation (se artikel 1.4 a). Detta följer redan av rekvisiten för marknadsmanipulation, som förutom transaktioner och handelsorder omfattar ”annat beteende” som påverkar de finansiella instrument som omfattas av direktivet.

En viss typ av ageranden på spotmarknaden, som påverkar finansiella instrument, är dock undantagna från tillämpningsområdet. Det gäller ageranden som avser spotmarknaden för el eller gas. Dessa råvaror benämns i marknadsmissbruksförordningen grossistenergiprodukter (artikel 1.3 a i marknadsmissbruksdirektivet). Ageranden som avser sådana

råvaror omfattas i stället av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi.

I definitionen av en grossistenergiprodukt hänvisas till definitionen i förordning (EU) nr 1227/2011. Den förordningen omfattar vissa avtal och derivat som rör el och naturgas (artikel 2.4). I den förordningen finns det även förbud mot insiderhandel, röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation som inte ska tillämpas på grossistenergiprodukter som utgörs av finansiella instrument och som omfattas av marknadsmissbruksförordningen (artikel 1.2 i förordning [EU] nr 1227/2011). Reglerna i marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet innebär alltså, beträffande marknadsmanipulation, att förordning (EU) nr 1227/2011 får företräde när ett agerande avser ett spotavtal som är en grossistenergiprodukt, även om agerandet påverkar ett finansiellt instrument. I den nya strafflagen bör det därför införas en bestämmelse som, beträffande marknadsmanipulation, undantar ageranden avseenden spotavtal på råvarumarknaden som är grossistenergiprodukter.

Om agerandet avser ett finansiellt instrument och det påverkar en underliggande råvara som är en grossistenergiprodukt, blir dock marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet tillämpliga. Reglerna om marknadsmanipulation ska nämligen tillämpas på finansiella instrument om transaktionen, handelsordern, budet eller beteendet påverkar priset eller värdet på ett spotavtal avseende råvaror där priset eller värdet på ett sådant spotavtal beror på priset eller värdet på det finansiella instrumentet (artikel 1.4 b i direktivet). Det är i dessa fall fråga om det omvända förhållandet, dvs. att någon på derivatmarknaden agerar på ett sådant sätt att priset eller värdet på underliggande spotavtal påverkas. Det ligger nära till hands att ett manipulativt beteende på derivatmarknaden också påverkar priset eller värdet på derivatinstrumenten i sig. I sådana fall omfattas beteendet av bestämmelserna om marknadsmanipulation utan någon uttrycklig bestämmelse, eftersom det är fråga om ageranden som påverkar priset eller värdet på finansiella instrument. Även den påverkan som sådant beteende får på spotavtalen ska dock omfattas av förbudet mot marknadsmanipulation. Detta framgår redan i definitionen av marknadsmanipulation i direktivet, där det i respektive punkt även anges spotavtal avseende råvaror relaterade till finansiella instrument (artikel 5). Som definitionen av marknadsmanipulation är utformad skulle den kunna omfatta alla typer av ageranden (t.ex. spridning av vilseledande information avseende en råvara) som påverkar spotavtal avseende råvaror, oavsett om agerandet rör ett finansiellt instrument eller inte. Det som anges om tillämpningsområdet för direktivet när det gäller spotavtal avseende råvaror som är relaterade till finansiella instrument bör därför uppfattas som en begränsning av tillämpningsområdet för reglerna om marknadsmanipulation (artikel 1.4 b respektive 5). En motsvarande begränsning bör gälla enligt den nya strafflagen genom att det i lagen anges att straffbestämmelsen avseende marknadsmanipulation inte ska gälla för transaktioner, order eller andra ageranden som påverkar ett spotavtal avseende råvaror om agerandet inte avser ett finansiellt instrument som spotavtalet är relaterat till.

Något vinningsrekvisit vid spridning av vilseledande information bör inte införas i svensk rätt

I marknadsmissbruksdirektivet finns det ett vinningsrekvisit när det gäller informationspridning som kan ge vilseledande signaler om bl.a. pris och efterfrågan. Det finns dock, som nämns ovan, inget som hindrar att en medlemsstat straffbelägger mer än vad direktivet kräver. Vinningssyftet påminner om det krav på visst syfte med agerandet som tidigare fanns i svensk rätt bland rekvisiten för brottet otillbörlig marknadspåverkan. Det kravet togs bort vid genomförandet av 2003 års marknadsmissbruksdirektiv (prop. 2004/05:142 s. 72). Ett vinningsrekvisit i enlighet med det som anges i marknadsmissbruksdirektivet skulle riskera att göra bedömningarna av faktiska förhållanden onödigt komplicerade. Något krav på vinningssyfte vid informationspridning bör därför inte ställas upp i den nya strafflagen.

Brottsbeteckningen otillbörlig marknadspåverkan bör ändras till marknadsmanipulation

I den svenska språkversionen av 2003 års direktiv används uttrycket ”otillbörlig marknadspåverkan”. I de engelska språkversionerna av både 2003 års direktiv och det nya marknadsmissbruksdirektivet talas det om ”market manipulation”, vilket närmast kan översättas med marknadsmanipulation. Det är också det uttryck som används i de svenska språkversionerna av marknadsmissbruksdirektivet och marknadsmissbruksförordningen. Även om uttrycken betyder samma sak knyter ”otillbörlig” an till det s.k. otillbörlighetsrekvisitet i den nuvarande bestämmelsen i marknadsmissbrukslagen (8 §). Otillbörlighetsrekvisitet fanns i svensk lagstiftning redan innan 2003 års marknadsmissbruksdirektiv genomfördes, när brottet kallades otillbörlig kurspåverkan. Eftersom det inte finns någon direkt motsvarighet till otillbörlighetsrekvisitet i reglerna i direktivet bör uttrycket ”otillbörligt” utmönstras och bestämmelsen i den nya strafflagen utformas mer direktivnära. Brottet bör i stället betecknas marknadsmanipulation.

9.9 Anstiften, medhjälp, försök och förberedelse

Promemoriens förslag: Försök till marknadsmanipulation och grov marknadsmanipulation ska straffbeläggas.

Promemoriens bedömning: Försök till insiderbrott och grovt insiderbrott samt förberedelse till grovt insiderbrott bör även i fortsättningen vara straffbelagda.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med promemoriens förslag och bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem.

Skälen för promemoriens förslag och bedömning: Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska anstiften och medhjälp till insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation vara straffbelagda (artikel 6.1). Dessutom ska försök till insiderhandel och marknads-

manipulation vara straffbelagt. Insiderhandel genom rekommendation till annan person behöver inte straffbeläggas på försöksstadiet (artikel 6.2).

De generella bestämmelserna i brottsbalken om anstiftan och medhjälp är tillämpliga även på specialstraffrättens område, om fängelse är föreskrivet för brottet (23 kap. 4 § brottsbalken). Därmed uppfyller svensk rätt kravet i marknadsmissbruksdirektivet att anstiftan och medhjälp ska vara straffbelagt. De nuvarande straffbestämmelserna i marknadsmissbrukslagen innebär att försök till insiderbrott och grovt insiderbrott är straffbelagt (4 §). Dessa brott bör vara straffbelagda på försöksstadiet även enligt den nya strafflagen. Dessutom har, som ett led i genomförandet av rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet, grovt insiderbrott straffbelagts på förberedelsestadiet (prop. 2010/11:76).

För att svensk rätt ska uppfylla kraven i marknadsmissbruksdirektivet måste dock även marknadsmanipulation straffbeläggas på försöksstadiet. I avsnitt 9.8 föreslås att straffbestämmelsen avseende marknadsmanipulation, i överensstämmelse med direktivet, endast ska omfatta gärningar som ger en viss effekt. En gärning som är ägnad att t.ex. vara vilseledande omfattas därmed inte av straffbestämmelsen, till skillnad från straffbestämmelsen om otillbörlig marknadspåverkan i marknadsmissbrukslagen. Den situationen skulle kunna inträffa att någon har vidtagit alla åtgärder som krävs för att marknadsmanipulation ska kunna fullbordas, men gärningen får inte avsedd effekt på grund av tekniska hinder. Exempelvis kanske övervakningssystemen på handelsplatsen i fråga stoppar vilseledande order innan de är tillgängliga för allmänheten. Den typen av ageranden måste anses straffvärda. Det finns därför goda skäl att kriminalisera försök till marknadsmanipulation och försök till grov marknadsmanipulation.

9.10 En särskild brottsbeteckning för grov marknadsmanipulation och skärpta straff

Promemorians förslag: När det gäller marknadsmanipulation införs en särskild brottsbeteckning, grov marknadsmanipulation. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska hänsyn tas till omfattningen av manipulationen, gärningsmannens ställning eller övriga omständigheter.

Ett insiderbrott kan vara grovt med hänsyn till gärningsmannens ställning, den vinning för gärningsmannen som brottet medfört eller övriga omständigheter.

Maximistraflet för grovt insiderbrott och för grov marknadsmanipulation höjs från fyra till sex års fängelse. Maximistraflet för obehörigt röjande av insiderinformation höjs till två års fängelse.

Motsvarande ändringar av straffskalorna och kvalificerande omständigheter görs i lagen om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter och i lagen om handel med utsläppsrätter.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom

att gärningsmannens ställning och den vinning för gärningsmannen som brottet medfört inte anges som omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för promemorians förslag

En skärpt syn på marknadsmissbruksbrotten

Den gällande straffskalan för insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan är fängelse i högst två år för normalgraden av brotten och fängelse i lägst sex månader och högst fyra år för grova brott (2 och 8 §§ marknadsmissbrukslagen). Straffskalan för obehörigt röjande av insiderinformation är böter eller fängelse i högst ett år (7 §). Fängelse ingår således i straffskalan för samtliga brott.

När straff döms ut gör domstolen en bedömning av straffvärdet utifrån en gärnings allvar. Vid val av påföljd ska rätten sedan fästa särskild vikt vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse. Som skäl för fängelse får rätten beakta brottslighetens straffvärde och art samt att den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott (30 kap. 4 § andra stycket brottsbalken). Enligt praxis gäller att om straffvärdet överstiger ett års fängelse ska en sådan påföljd normalt utdömas. Vid ett lägre straffvärde kan påföljden bestämmas till villkorlig dom eller skyddstillsyn i förening med annan påföljd, t.ex. böter. Detta gäller om inte gärningens art talar för fängelse. Presumtionen för fängelse kan vara olika stark beroende på vilken typ av brott det rör sig om (se NJA 2014. s. 559).

När det gäller insiderbrott har Högsta domstolen i NJA 2008 s. 292 (Tivoxmålet) uttalat att det finns skäl att anse att det bör finnas en viss presumtion för fängelsestraff i allvarigare fall. Anledningen angavs vara att det är angeläget att motverka insiderbrott som allvarligt äventyrar allmänhetens förtroende för de finansiella marknaderna och som inbringar stora vinster på andras bekostnad. Domstolen konstaterade vidare att brott av det slaget kan vara svåra att upptäcka och att fängelsestraff på detta område kan ha större preventiv betydelse än i många andra sammanhang. Presumtionen kunde dock inte betraktas som så stark att den gjorde sig gällande i det aktuella fallet. Det bör påpekas att det aktuella fallet gällde insiderbrott av normalgraden, dvs. även vid normalgraden av brott gör sig presumtionen gällande. Högsta domstolen konstaterade att gärningen bestod i ett råd, som svar på en fråga, till en bekant att denne borde sälja sina aktier. Det var således inte fråga om något planerat eller ens särskilt aktivt handlande från gärningsmannens sida och gärningsmannen hade själv inte någon vinning av brottet.

Högsta domstolens uttalanden i Tivoxmålet bör äga giltighet även när det gäller otillbörlig marknadspåverkan.

Påföljderna när det gäller insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan bestäms dock ofta till villkorlig dom och böter. Påföljden förekommer även vid grova brott.

Utvecklingen inom EU har gått mot en skärpt syn på marknadsmissbruk. Ett syfte, förutom ökad harmonisering, med översynen av marknadsmissbruksreglerna på europeisk nivå har varit att skärpa reglerna.

Marknadsmissbruksdirektivet har antagits med artikel 83.2 i EUF-fördraget som rättslig grund, dvs. straffrättslig tillnärmning har ansetts nödvändig för att EU:s politik på marknadsmissbruksområdet ska kunna genomföras effektivt. I både marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet betonas att väl fungerande värdepappersmarknader som har allmänhetens förtroende är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och välbefinnande och att marknadsmissbruk skadar finansmarknadernas integritet och allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaderna (skäl 2 till förordningen och skäl 1 till direktivet).

Förslagen i avsnitten 9.6 och 9.8 innebär en betydande utvidgning av det straffbara området avseende insiderbrott och marknadsmanipulation. Insiderbrottet kommer exempelvis att avse även återkallelse eller ändring av en order och utnyttjandet av rekommendationer eller uppmaningar som grundar sig på insiderinformation blir straffbelagt. Straffbestämelsen avseende marknadsmanipulation får en helt ny utformning och kommer bl.a. att omfatta manipulation som påverkar spotmarknaden och referensvärden. Samtidigt sanktionsväxlas oaktsamma brott. Dessa ska i stället kunna bli föremål för administrativa sanktioner. De lägsta maximivärdena för sanktionsavgifterna som medlemsstaterna ska införa till följd av marknadsmissbruksförordningen är mycket höga. Som utredningen poängterar får det inte bli så att de straffrättsliga påföljderna framstår som mindre ingripande än de administrativa sanktionerna.

Det anförda talar för att det finns anledning att ytterligare skärpa synen på marknadsmissbruksbrotten. En sådan skärpt syn bör reflekteras i vilka omständigheter som anges ha betydelse för bedömningen av om ett brott är grovt.

Marknadsmanipulation som är grov bör ges en egen brottsbeteckning

Det finns redan i dag en särskild straffskala för otillbörlig marknadspåverkan som är grov. Genom en egen brottsbeteckning är det i varje situation klart vilken grad av ett brott – och därmed vilken straffskala – som avses. Dessutom inskräps allvaret i brottsligheten om brottet även ges en egen beteckning. En sådan ändring har vidare den fördelen att det blir möjligt att i brottsstatistiken skilja ut de olika graderna av marknadsmanipulation. Som utredningen föreslår bör beteckningen vara grov marknadsmanipulation.

Straffskalorna för grovt insiderbrott och grov marknadsmanipulation bör höjas

Som nämns ovan är maximistraffet för insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan av normalgraden i dag två års fängelse och för grova brott fyra års fängelse. När det gäller brott av normalgraden motsvarar straffskalan vad som gäller för förmögenhetsbrotten, t.ex. bedrägeri, svindleri och förskingring. De grova brotten har dock ett lägre maximistraff än motsvarande förmögenhetsbrott har i dag. För de grova förmögenhetsbrotten är straffmaximum fängelse i sex år.

Att förtroendet för värdepappersmarknaden är högt är en förutsättning för en väl fungerande finansmarknad och för att företag ska kunna anskaffa kapital. Insiderbrott och marknadsmanipulation försämrar förutsättningarna för ett högt förtroende för värdepappersmarknaden. Mark-

nadsmanipulation kan även få stora effekter på marknaden genom att de som handlar på den vilseleds eller transaktioner manipuleras som påverkar förutsättningarna för annan handel. Insiderbrott kan inbringa stora vinster och vara svårt att upptäcka. Ny teknik kan göra det lättare att snabbt genomföra ett stort antal transaktioner med liten risk för upptäckt. Både insiderbrott och marknadsmanipulation förekommer emellertid i många olika former. En typ av marknadsmanipulation är den som inte sker i syfte att påverka prissättningen och endast har begränsade effekter för denna (t.ex. s.k. egenhandel, se SOU 2014:46 s. 238 f.). Å andra sidan förekommer marknadsmanipulation som är planerad, som sker systematiskt och som syftar till att göra stora vinster på bekostnad av andra som vilseleds. Manipulation av referensvärden såsom LIBOR kan ske genom samarbete mellan flera aktörer och få stora konsekvenser för prissättningen av finansiella instrument och på lånemarknaden. Även insiderbrottet kan ske i organiserade former. Brottsligheten kan föregås av ingående planering, varvid risken för lagföring och straff vägs in.

När nuvarande straffskalor infördes jämfördes insiderbrott och marknadsmanipulation med förmögenhetsbrotten och det ansågs att straffvärdet är sådant att påföljderna bör motsvara dem som gäller för dessa (prop. 1999/2000:109 s. 54). En jämförelse kan även göras med skattebrott som har samma straffskala som nämnda förmögenhetsbrott. Insiderbrott och marknadsmanipulation kan jämföras med förmögenhetsbrotten, men har även vissa likheter med skattebrottet då det rör sig om gärningar som påverkar förtroendet för ett system som har betydelse för samhällets funktion. Straffskalan för t.ex. bedrägeri, svindleri och förskingring skiljer sig dock från nu gällande straffskala för insiderbrott och marknadsmanipulation på så sätt att maximistraflet för grovt brott är fängelse i sex år.

Mot denna bakgrund bör straffmaximum för de grova brotten höjas till fängelse i sex år. Genom en sådan höjning skapas utrymme för en mer differentierad straffmätning när det gäller insiderbrott och marknadsmanipulation som är särskilt allvarliga.

Höjt maximistraflet för obehörigt röjande av insiderinformation

Enligt marknadsmissbruksdirektivet ska maximistraflet för obehörigt röjande av insiderinformation vara minst två års fängelse (artikel 7.3). I Sverige är maximistraflet i dag högst ett års fängelse (7 § marknadsmissbrukslagen). För att genomföra direktivet i svensk rätt bör därför maximistraflet höjas till fängelse i högst två år. Det finns inte skäl att höja maximistraflet till mer än den miniminivå som anges i marknadsmissbruksdirektivet. Det bör påpekas att ett obehörigt röjande av insiderinformation i många fall kan ske på ett sådant sätt att gärningsmannen kan fallas till ansvar för insiderbrott. I avsnitt 9.6.6 föreslås att det fortfarande ska vara straffbelagt att med råd eller genom uppmaning föranleda någon annan att handla med finansiella instrument.

Kvalifikationsgrunder

När straffvärdet för en gärning ska bedömas och när rubriceringen (normalgraden eller grovt) ska fastställas har domstolen att beakta omständigheterna kring gärningen. I brottsbalken anges både försvårande och

förmildrande omständigheter som särskilt ska beaktas (29 kap. 2 och 3 §§). Ibland är omständigheterna kring gärningen så allvarliga att brottet är att bedöma som grovt. Enligt marknadsmissbrukslagen kan ett insiderbrott vara grovt med hänsyn till ”affärens omfattning” och ”övriga omständigheter” (2 § andra stycket). I förarbetena till den numera upphävda insiderlagen anges till vägledning för omständigheter som kan göra ett brott grovt att den vinst eller den förlustbegränsning som gjorts genom affären ska beaktas. Värdepappersaffärens omfattning har viss betydelse men är beroende av hur stora kursrörelser som offentliggörandet av insiderinformationen kan förväntas medföra (prop. 1990/91:42 s. 102 f.). Andra omständigheter som pekas ut i förarbetena gäller exempelvis att det är fråga om upprepade affärer eller att handeln är organiserad t.ex. genom samverkan mellan flera personer. Det kan även röra sig om att handeln förenats med andra åtgärder som inneburit en särskild möjlighet att utnyttja kursförändringar, t.ex. genom att offentliggörandet av kurspåverkande information har fördröjts (a. prop. a. s.).

Att brottet medfört stor vinst för gärningsmannen pekas således inte ut som en särskild omständighet i marknadsmissbrukslagen. Det faktum att insiderbrott kan ge stora vinster, i förening med att brottsligheten ofta är svår att upptäcka, får dock antas vara av stor betydelse när någon planerar att ägna sig åt insiderhandel. Att vinningen är en omständighet som kan kvalificera en gärning som grov bör därför anges i den nya straffbestämmelsen. Det är lämpligare med en sådan kvalifikationsgrund än kvalifikationsgrunden affärens omfattning, eftersom den senare är beroende av vilken vinning som kan förväntas. När det gäller beloppsnivåer avseende vinsten eller den uteblivna förlusten bör en jämförelse göras med det som gäller för övriga förmögenhetsbrott (jfr a. prop. a. s.). När det gäller bl.a. bedrägeri anses bedrägerier som avser fem basbelopp i praxis normalt som grovt brott (se NJA 2013 s. 654, NJA 1989 s. 810 och prop. 1975/76:42 s. 10 och 23). Detta är en rimlig utgångspunkt även när det gäller insiderbrott.

En annan omständighet som bör ha särskild betydelse är gärningsmannens ställning. Marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet innebär att vissa personer som har ett särskilt förtroendeförhållande till en emittent har ett särskilt ansvar. Det finns en särskild förväntan på s.k. förstahandsinsiders (se avsnitt 9.6.2) att de ska upprätthålla förtroendet för marknaden och för emittenten. Detta påpekas även av EU-domstolen i Spector Photo-målet (p. 36 i domen). När det gäller det tidigare brottet otillbörlig kurspåverkan har det i förarbetena anförts att utnyttjandet av en ställning som innebär ett särskilt förtroende från andra kan innebära att brottet bör bedömas som grovt (prop. 1995/96:215 s. 96). Att den omständigheten har betydelse framgår av underrättspraxis avseende otillbörlig marknadspåverkan och insiderbrott. Av rättssäkerhetsskäl, och för att inskräpa betydelsen av den omständigheten, är det dock lämpligt att omständigheten införs i den nya strafflagen som exempel på vad som kan göra att brott bedöms som grovt. Detta bör göras både när det gäller insiderbrott och marknadsmanipulation.

När det gäller otillbörlig marknadspåverkan anges i marknadsmissbrukslagen att omfattningen av marknadspåverkan kan göra att brottet anses som grovt. I linje med den ändrade rubriceringen bör det i den nya strafflagen anges att omfattningen av manipulationen har betydelse.

Liksom i dag bör det anges att även övriga omständigheter kan innebära att ett insiderbrott eller marknadsmanipulation kvalificeras som grovt. Som anges ovan kan sådana omständigheter t.ex. vara att det är fråga om organiserad handel genom samverkan mellan flera personer.

Påföljdsval

Som anges ovan har Högsta domstolen i Tivoxmålet uttalat att det finns en viss presumtion för fängelsestraff i allvarliga fall av insiderbrott, och detta bör äga giltighet även när det gäller otillbörlig marknadspåverkan. I rättsfallet NJA 2014 s. 559, där Högsta domstolen utförligt redovisat innebörden av begreppet brottets art, nämns Tivoxmålet som ett av de fall där frågan om särbehandling av olika brottstyper vid påföljdsvalet behandlats. I Tivoxmålet preciseras inte vad som avses med allvarigare fall. Utifrån Högsta domstolens resonemang i NJA 2014 s. 559 kan slutsatsen dock dras att det krävs ett högre straffvärde än några månaders fängelse för att annan påföljd än fängelse ska vara utesluten. Ett exempel på när presumtionen för fängelse bör göra sig gällande med hänvisning till brottets art är att gärningsmannen har utnyttjat sin ställning. Det kan vara fråga om personer som t.ex. är styrelseledamöter eller innehar andra funktioner i ett bolag (emittent) och som därmed förväntas upprätthålla förtroendet för marknaden och för emittenten i fråga. Även någon som är anställd på ett värdepappersinstitut med uppgift att tillvarata kundernas intressen bör anses ha en sådan ställning.

Straffvärdet när det gäller grovt insiderbrott och grov marknadsmanipulation kan variera beroende på vilken gärning det är fråga om. Det kan t.ex. ha betydelse hur planerad gärningen är, vilka effekter den lett till och vilken vinning gärningsmannen erhållit.

Förslagenhet när det gäller förfarandet bör påverka straffvärdet i höjande riktning. Detsamma gäller gärningar som kännetecknas av att gärningsmannen har en särskilt kvalificerad ställning och har utnyttjat denna, t.ex. en styrelseledamot eller verkställande direktör med särskild insyn i verksamheten. Omständigheter som vidare bör vägas in är om brottsligheten medfört särskilt stor vinning, eller, när det gäller grov marknadsmanipulation, fått stora effekter för prissättningen på finansmarknaderna.

Justeringar i närliggande lagar

Straffskalorna i lagen om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter har utformats med marknadsmissbrukslagen som förebild (prop. 2012/13:122 s. 21 f.). Motsvarande ändringar som de som föreslås för den nya strafflagen bör därför göras i den lagen, både när det gäller straffskalor och kvalifikationsgrunder. Brottsbeteckningen otillbörlig marknadspåverkan kan dock inte ändras då det är den beteckningen som används i förordning (EU) nr 1227/2011. Detsamma gäller lagen om handel med utsläppsrätter (prop. 2011/12:143 s. 27–30). Som framgår i avsnitt 9.4 bör straffbestämmelserna som gäller marknadsmissbruk i lagen om handel med utsläppsrätter upphävas när MiFID II genomförs i svensk rätt.

9.11 Ansvar och påföljder för juridiska personer

Promemorians bedömning: Svensk rätt uppfyller de krav som marknadsmissbruksdirektivet ställer i fråga om ansvar och påföljder för juridiska personer.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den. *Ekobrottsmyndigheten*, med instämmande av *Åklagarmyndigheten*, påtalar att taket för sanktionsavgifter för juridiska personer enligt marknadsmissbruksförordningen vida överstiger högsta möjliga företagsbot.

Skälen för promemorians bedömning: I marknadsmissbruksdirektivet finns även bestämmelser om ansvar och påföljder för juridiska personer (artiklarna 8 och 9). Bestämmelserna innebär att påföljder i form av bötesstraff eller administrativa avgifter under vissa förutsättningar ska kunna åläggas sådana personer när brott har begåtts till deras förmån. Något krav på att införa straffrättsligt ansvar finns alltså inte. I skälen till direktivet anges att ansvaret för juridiska personer kan innebära påförande av straffrättsliga eller icke straffrättsliga sanktioner, t.ex. de som föreskrivs i marknadsmissbruksförordningen (skäl 18).

I svensk rätt finns bestämmelser om företagsbot i brottsbalken. För brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet ska, på yrkande av åklagaren, näringsidkaren åläggas företagsbot. En förutsättning är att näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kan krävas för att förebygga brottsligheten eller brottet har begåtts av en person i ledande ställning eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll av verksamheten (36 kap. 7 § brottsbalken). Företagsbot ska bestämmas till lägst fem tusen kronor och högst tio miljoner kronor. En höjning av maximibeloppet för företagsbot övervägs för närvarande av en utredning (dir. 2015:58).

Direktivets bestämmelser om ansvar och sanktioner för juridiska personer utgör standardbestämmelser som återfinns i flera andra instrument som antagits inom ramen för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. De svenska reglerna om företagsbot har i de sammanhangen ansetts uppfylla de krav som ställts i fråga om ansvar och sanktioner för juridiska personer och sanktionerna har ansetts vara effektiva, proportionella och avskräckande, se t.ex. propositionen *Stärkt skydd för barn mot sexuella övergrepp* (prop. 2012/13:194 s. 16). Det saknas anledning att göra en annan bedömning i förhållande till det nu aktuella direktivet.

I sammanhanget bör nämnas något om förhållandet mellan företagsbot och administrativa sanktioner. Det är en förutsättning för företagsbot att ett brott har begåtts, men det uppställs inte något krav på att gärningsmannen åtalas för brottet eller ens identifieras. Det är naturligtvis endast sällan möjligt att konstatera brottsligt uppsåt hos en icke identifierad gärningsman (se prop. 1985/86:23 s. 62). Reglerna om företagsbot har en obligatorisk utformning. Åklagaren ska alltså föra talan om företagsbot om rekvisiten är uppfyllda. Det gäller dock inte om det finns skäl för eftergift av boten (a. prop. s. 65).

Den avgränsning av det kriminaliserade området som utredningen föreslår innebär att uppsåtliga gärningar hanteras i den straffrättsliga ordningen (SOU 2014:46 s. 220). Det innebär att om det finns förutsättningar för företagsbot i en sådan situation så ska åklagaren föra en sådan talan.

Som *Ekobrottsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* påtalar är maximibeloppet för företagsbot lägre än maximinivån för administrativa sanktioner för överträdelse av marknadsmissbruksförordningen. Denna ordning skulle kunna innebära att sanktionen blir lindrigare när företagsbot påförs än om den administrativa vägen hade valts. Det ska dock påpekas att en företagsbot normalt påförs en näringsidkare i samband med att en person med nära anknytning till bolaget döms för brott. Den sammantagna sanktionen torde därför i normalfallet inte anses lindrigare än i det administrativa förfarandet. Vidare pågår för närvarande, som nämns ovan, en översyn av företagsbotsregleringen. I kommittédirektiven anges att utredaren särskilt ska överväga och föreslå en höjning av maximibeloppet för företagsboten. Anledningen till detta är kritik mot de låga beloppsnivåerna i relation till allt högre sanktionsavgifter som vida överstiger taket på företagsboten. Här pekas utvecklingen inom finansmarknadsområdet ut som vägledande.

Förutsättningarna för att påföra administrativa sanktioner mot juridiska personer måste anses vara större än förutsättningarna för företagsbot. I många fall torde det vara lättare att bevisa att det finns förutsättningar för administrativa sanktioner mot en juridisk person. Åklagaren ska föra talan om företagsbot endast när han eller hon på objektiva grunder kan förvänta sig att en sådan talan skulle bifallas.

9.12 Utbildning

<p>Promemorians bedömning: Kravet i marknadsmissbruksdirektivet på medlemsstaterna att begära att utbildningsansvariga i rättsväsendet tillhandahåller lämplig utbildning kräver inga lagstiftningsåtgärder.</p>

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians bedömning: Utan att det påverkar rättsväsendet oberoende eller olikheter i det sätt på vilket rättsväsendet är organiserat inom unionen, ska medlemsstaterna begära att de ansvariga för utbildningen av domare, åklagare, poliser och övrig personal på rättsliga myndigheter och andra myndigheter som arbetar med straffrättsliga utredningar, tillhandahåller lämplig utbildning för att tillgodose syftet med marknadsmissbruksdirektivet (artikel 11).

När det gäller utredning av marknadsmissbruksrelaterad brottslighet finns i dag en särskild kammare inom Ekobrottsmyndigheten som handlägger sådana ärenden. På så sätt kan expertkompetens upprätthållas. Genom förslaget att Stockholms tingsrätt ska vara särskilt forum för både brottmål och mål om administrativa sanktioner (SOU 2014:46 s. 240) skapas ytterligare förutsättningar för god kompetens på området. Det är ytterst regeringens ansvar att i samband med sin styrning av myndigheterna under regeringen se till att bekämpningen av marknadsmissbruk

organiseras på ett sådant sätt att adekvat kompetens kan upprätthållas i relevanta myndigheter. Några ytterligare lagstiftningsåtgärder för att uppfylla kraven i marknadsmissbruksdirektivet i detta avseende är inte nödvändiga.

10 Rapportering av överträdelser

10.1 Inledning

Enligt marknadsmissbruksförordningen ska medlemsstaterna se till att behöriga myndigheter etablerar effektiva mekanismer för att möjliggöra rapportering av faktiska eller potentiella överträdelser av förordningen (artikel 32.1). Utredningen lämnar förslag och gör bedömningar i den delen (SOU 2014:46 s. 415–418). Sedan utredningen lämnade sina förslag har EU-kommissionen, i enlighet med det bemyndigande som lämnas i förordningen (artikel 32.5), antagit en genomförandeakt i vilket det preciseras hur mekanismerna ska se ut (kommissionens genomförandedirektiv [EU] 2015/2392 av den 17 december 2015 om Europaparlamentets och rådet förordning [EU] nr 596/2014 vad gäller rapportering till behöriga myndigheter av faktiska eller potentiella överträdelser av den förordningen, nedan benämnt genomförandedirektivet). Rättsakten har antagits i form av ett direktiv i syfte att ge medlemsstaterna flexibilitet att anpassa systemen för rapportering av överträdelser till sina nationella system (skäl 14).

I detta avsnitt lämnas de förslag och görs de bedömningar som förändrats av genomförandedirektivet. Frågor som rör sekretess för uppgifter som kan röja en anmälares eller en anmälds identitet behandlas i avsnitt 11.2.

10.2 Finansinspektionens rapporteringssystem

Promemorians bedömning: De regler om rapporteringssystem och behandling av personuppgifter som finns i genomförandedirektivet bör genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå. Sådana föreskrifter bör omfatta Finansinspektionens system för mottagande av rapporter om överträdelser på hela finansmarknadsområdet.

Skälen för promemorians bedömning

Kraven när det gäller rapporteringssystemet

Bland de mekanismer som medlemsstaterna enligt marknadsmissbruksförordningen ska säkerställa att de behöriga myndigheterna etablerar ingår särskilda förfaranden för mottagande av rapporter om överträdelser och uppföljning av dem (artikel 32.2 a). Hur dessa förfaranden ska se ut preciseras i genomförandedirektivet. Den behöriga myndigheten ska inrätta oberoende och autonoma kommunikationskanaler som är både säkra

och som garanterar konfidentialiteten vid mottagande och uppföljning av rapporter (s.k. säkra kommunikationskanaler, artikel 6.1). Dessa kommunikationskanaler ska uppfylla vissa kriterier, såsom att de ska vara avskilda från den behöriga myndighetens allmänna kommunikationskanaler, skyddade mot åtkomst från obehörig personal och möjliggöra rapportering av överträdelser både skriftligt och muntligt (artikel 6.2 och 6.3).

Vidare ska medlemsstaterna säkerställa att den behöriga myndigheten för register över mottagna överträdelserrapporter (artikel 7.1 i genomförandedirektivet). En rad krav ställs också upp när det gäller hur de mottagna rapporterna ska behandlas. Den behöriga myndigheten ska omgående bekräfta mottagandet av skriftliga rapporter om överträdelser till den adress som den rapporterande personen angett, såvida inte myndigheten har fog för att misstänka att en mottagningsbekräftelse skulle äventyra skyddet av den rapporterande personens identitet (artikel 7.2). Om en telefonlinje med inspelning används för rapportering av överträdelser ska den behöriga myndigheten ha rätt att dokumentera den muntliga rapporteringen i form av en inspelning av samtalet eller en utskrift av samtalet (artikel 7.3). Om en telefonlinje utan inspelning används för rapportering ska myndigheten ha rätt att dokumentera den muntliga rapporteringen i form av en utskrift av samtalet (artikel 7.4). Om en person begär möte med den särskilt avdelade personalen på myndigheten för att rapportera om en överträdelse ska myndigheten säkerställa att mötet dokumenteras (artikel 7.5). I alla dessa fall ska myndigheten, för det fall den rapporterande personen har avslöjat sin identitet, ge denne möjlighet att godkänna utskriften av samtalet genom att underteckna den. I genomförandedirektivet anges också att hanteringen av rapporter ska skötas av särskilt avdelad personal (artikel 3). I syfte att skydda personuppgifter ska rapporterna förvaras i ett konfidentiellt och säkert system som ska vara åtkomstskyddat (artikel 9). Överföring av uppgifter inom eller utanför myndigheten ska ske på ett sätt som innebär att den inte direkt eller indirekt avslöjar den rapporterande eller den rapporterade personens identitet (artikel 10).

I genomförandedirektivet anges också att medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna regelbundet och minst en gång per år ser över sina förfaranden för mottagande och uppföljning av rapportering om överträdelser (artikel 12).

Behandling av personuppgifter

Det är av särskilt stor vikt att ett system för mottagande av uppgifter om potentiella överträdelser beaktar enskildas behov av integritetsskydd. I genomförandedirektivet åläggs därför medlemsstaterna att säkerställa att personuppgifter behandlas i enlighet med det som följer av direktiv 95/46/EG (dataskyddsdirektivet), men det ställs även upp ytterligare krav som syftar till att skydda den rapporterade och den rapporterande personen. Syftet är att undvika orättvis behandling eller skador på personens anseende som beror på att personuppgifter röjts (skäl 10).

Dataskyddsdirektivet har i svensk rätt genomförts genom personuppgiftslagen (1998:204). Personuppgiftslagen har till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling

av personuppgifter. Personuppgiftslagen är subsidiär till annan lag eller förordning vilket innebär att bestämmelser i en annan lag eller förordning som avviker från personuppgiftslagen gäller framför bestämmelserna i personuppgiftslagen (2 §).

Den personuppgiftsbehandling som förekommer i Finansinspektionens verksamhet och som är relaterad till marknadsmissbruk regleras i dag, förutom av bestämmelserna i personuppgiftslagen, av en förordning (marknadsmissbruksförordningen [2000:1101]). Förordningen innehåller inga bestämmelser som tar sikte på uppgifter som lämnas frivilligt inom ramen för ett rapporteringssystem.

De uppgifter som kommer att anmälas till Finansinspektionens rapporteringssystem kommer sannolikt huvudsakligen att handla om enskilda personer som misstänks ha överträtt marknadsmissbruksförordningen. Det är med andra ord information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet och utgör således personuppgifter (personuppgiftslagen 3 §). Begreppet behandling av personuppgifter omfattar varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas med sådana uppgifter, exempelvis att samla in, bearbeta, lagra, sammanställa och förstöra uppgifter (3 §). Lagen gäller bl.a. för helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter (5 §). Det innebär att lagen t.ex. blir tillämplig redan när Finansinspektionen samlar in personuppgifter manuellt, exempelvis när någon ringer och lämnar personuppgifter, om syftet är att uppgifterna senare ska registreras elektroniskt.

För att Finansinspektionens behandling av personuppgifter ska vara förenlig med personuppgiftslagen krävs att vissa grundläggande krav för all behandling av personuppgifter är uppfyllda. Personuppgifter får bara samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och de får inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det ändamål för vilket de samlades in (den s.k. finalitetsprincipen). De personuppgifter som behandlas ska vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet med behandlingen, och fler personuppgifter får inte behandlas än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Vidare ska de personuppgifter som behandlas vara riktiga och, om nödvändigt, aktuella och alla rimliga åtgärder ska vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana uppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen. Personuppgifter får som regel inte heller bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen (9 §). I lagen finns en uppräknning av under vilka förutsättningar behandling av personuppgifter över huvud taget är tillåten (10 §). Personuppgifter får behandlas om den registrerade har gett sitt samtycke. I vissa fall får personuppgifter behandlas även utan samtycke. En förutsättning i dessa fall är att behandlingen är nödvändig för vissa i paragrafen angivna ändamål. Ett sådant fall är när behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig skyldighet (10 § b). Den rättsliga skyldigheten kan följa av en lag eller en annan författning eller av EU-lagstiftning.

Finansinspektionen är den myndighet som ska utses till behörig myndighet i Sverige enligt marknadsmissbruksförordningen (se lagrådsremissen Tillsyn över att EU:s marknadsmissbruksförordning följs).

Finansinspektionen kommer därmed att ha till uppgift att övervaka att marknadsmissbruksförordningen följs (artikel 22).

Utöver detta finns det ett principiellt förbud i personuppgiftslagen mot att behandla vad som är att beteckna som känsliga personuppgifter (13 §). Hit hör personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening samt personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Bestämmelsen behöver inte tillämpas vid behandling av sådana personuppgifter i ostrukturerat material. Behandling av känsliga personuppgifter i ostrukturerat material får dock inte ske om den innebär en kränkning av den registrerades personliga integritet (5 a §). Utöver detta finns undantag från förbudet att behandla känsliga uppgifter (15–19 §§ personuppgiftslagen och 8 § personuppgiftsförordningen [1998:1191]).

För Finansinspektionens kan det sannolikt bli fråga om att behandla personnummer. För att det ska kunna ske måste det vara klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen och vikten av en säker identifiering (22 §).

I personuppgiftslagen finns också bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att självant eller efter ansökan lämna information till den registrerade (23–26 §§). Om personuppgifter har samlats in från någon annan källa än den registrerade, ska enligt huvudregeln den registrerade få information om behandlingen av uppgifterna (24 § första stycket). Att på det sättet lämna uppgifter till en person som skulle kunna misstänkas för att ha överträtt marknadsmissbruksförordningen kan riskera att komma i konflikt med den sekretessbestämmelse som föreslås om sekretess till skydd för en utredning (avsnitt 11.4). Undantag från denna informationsskyldighet föreligger om det finns bestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av personuppgifterna i en lag eller någon annan författning (24 § andra stycket). Med lag eller annan författning avses av riksdagen beslutad lag, förordningar beslutade av regeringen och föreskrifter som meddelats av myndighet. Nedan föreslås att bestämmelser om Finansinspektionens registrerande ska finnas i författning på förordningsnivå.

Den behandling av personuppgifter som genomförandedirektivet förutsätter ska göras för att den behöriga myndigheten ska fullgöra sina skyldigheter, bedöms vara förenlig med personuppgiftslagen.

Reglerna om rapporteringssystem bör genomföras på förordningsnivå

Syftet och ändamålet med genomförandedirektivet är att personer, s.k. visseblåsare, som vill rapportera om misstänkt marknadsmissbruk ska kunna göra detta utan rädsla för repressalier, diskriminering eller utlämnande av personuppgifter (skäl 1). I genomförandedirektivet anges hur den behöriga myndighetens system för att ta emot och behandla sådana rapporter ska se ut.

I frågan om det särskilda rapporteringssystem som behandlades vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet gjorde regeringen bedömningen att Finansinspektionen i praktiken uppfyller de krav på effektiva och tillförlitliga mekanismer för att uppmuntra rapportering och att motta rapporter beträffande överträdelse som följer av det direktivet (prop. 2013/14:228 s. 244 f.). Regeringen ansåg dock att

kapitaltäckningsdirektivet förutsätter ett genomförande i svensk rätt av reglerna i direktivet. Med hänsyn till reglernas art ansåg regeringen att de relevanta artiklarna i direktivet borde genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå (se 5 b § förordningen [2009:93] med instruktion för Finansinspektionen) Motsvarande bedömning gjorde regeringen avseende den skyldighet som anges i förordningen om värdepapperscentraler om att inrätta särskilda förfaranden för hur anmälningar om överträdelse enligt den förordningen ska omhändertas av behörig myndighet (prop. 2015/16:10 s. 216–218).

Reglerna i genomförandedirektivet är mer detaljerade än de regler om den behöriga myndighetens rapporteringssystem som har genomförts i svensk rätt. Som framgår ovan är reglerna i direktivet förenliga med personuppgiftslagen. Detaljeringsgraden syftar till att ytterligare skydda både den som rapporterar och den som rapporteras mot den integritetskränkning som behandlingen av personuppgifter innebär. Reglerna i direktivet är därmed av sådan karaktär att de bör genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå.

Mot bakgrund av att rapporteringssystem redan finns inrättade hos Finansinspektionen för andra rapporteringsskyldigheter inom finansmarknadsområdet förefaller det lämpligt att de mer detaljerade reglerna som enligt genomförandedirektivet ska gälla på marknadsmissbruksområdet blir tillämpliga på rapporteringssystemet som helhet. De bestämmelser som är gemensamma för Finansinspektionens rapporteringssystem bör därför anges samlat i en och samma förordning.

10.3 Information och stöd från Finansinspektionen till den som rapporterar

Promemorians bedömning: Reglerna i genomförandedirektivet om information på den behöriga myndighetens webbplats och annat stöd till den som har anmält en överträdelse bör genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå. Föreskrifterna bör omfatta Finansinspektionens system för mottagande av rapporter om överträdelse på hela finansmarknadsområdet.

Skälen för promemorians bedömning: Förutom regler om hur den behöriga myndigheten ska hantera inkomna rapporter innehåller genomförandedirektivet regler om att den behöriga myndigheten på sin webbplats ska offentliggöra information som rör hur rapportering görs och vad som gäller för rapporteringen, exempelvis information om kommunikationskanalerna för mottagande och uppföljning av rapporteringen av överträdelsena (artikel 4). I den information som den behöriga myndigheten ska ha på sin webbplats ingår även en förklaring om att personer som rapporterar information till myndigheten i enlighet med marknadsmissbruksförordningen inte ska anses överträda eventuella restriktioner för lämnande av uppgifter som ålagts genom avtal eller författning (artikel 4.2 e). Informationen i denna del bör avse den bestämmelse som föreslås i avsnitt 10.4. På webbplatsen ska det även anges att rapporter kan lämnas anonymt, vilken sekretess som gäller för rapporterna och

vilken återkoppling den rapporterade kan förvänta sig (artikel 5). Frågorna rör typiska myndighetsuppgifter som inryms under regeringens primärområde. Reglerna i genomförandedirektivet kan därför genomföras i svensk rätt genom föreskrifter på förordningsnivå. I den del direktivet lämnar öppet för den behöriga myndigheten att besluta om förfarandet bör föreskrifterna också göra det. Frågan vilken återkoppling den rapporterade ska få bör t.ex. avgöras av Finansinspektionen i myndighetens interna riktlinjer eller arbetsordning.

Genomförandedirektivet innehåller även regler som innebär att den behöriga myndigheten, förutom information om rapporteringssystemet, ska tillhandahålla information och annat stöd som har med den rapporterandes status som visselblåsare att göra (artikel 8). Reglerna preciserar det som anges i marknadsmissbruksförordningen om skydd mot repressalier för den som rapporterar en potentiell överträdelse (artikel 32.2 b). Det innebär att rapporterade personer genom den behöriga myndighetens försorg ska ha tillgång till omfattande information och rådgivning om de rättsmedel och förfaranden som erbjuds enligt nationell lagstiftning för att skydda dem mot orättvis behandling, exempelvis förfaranden för att yrka ekonomisk ersättning (artikel 8.2 a). Dessa regler genomförs lämpligen genom att Finansinspektionen får uppdraget att på lämpligt sätt – t.ex. genom en broschyr – redogöra för vad som gäller enligt svensk rätt. Regeringen har nyligen beslutat om en proposition Ett särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden (prop. 2015/16:128). Den nya lag som föreslås där bör naturligtvis, om och när den träder i kraft, ingå i den information som Finansinspektionen tillhandahåller. Informationen bör även omfatta vilka olika organ – företrädesvis fackliga – som en person som anser sig ha blivit utsatt för repressalier från en arbetsgivare till följd av en anmälan kan vända sig till.

Den behöriga myndigheten ska även ge rapporterade personer effektivt stöd gentemot alla relevanta myndigheter som deltar i deras skydd mot orättvis behandling, bl.a. genom att i arbetsrättsliga tvister intyga den rapporterade personens status som ”visselblåsare” (artikel 8.2 b). Någon närmare förklaring av vad detta ska innebära finns inte i genomförandedirektivet. Det finns inte heller, vare sig i marknadsmissbruksförordningen eller i genomförandedirektivet, någon definition av begreppet visselblåsare. Någon sådan definition finns inte heller i svensk rätt. Det som avses i genomförandedirektivet torde dock vara en person som rapporterar till den behöriga myndigheten om potentiella överträdelser.

I Sverige finns det inte någon särskild förvaltningsmyndighet som ansvarar för skydd av s.k. visselblåsare. De myndigheter som kan anses delta i skyddet mot orättvis behandling med anledning av en rapportering är de domstolar som kan komma att pröva frågan om repressalier har ägt rum. Att ge Finansinspektionen uppdraget att agera rättsligt biträde i en sådan tvist kan inte anses lämpligt, och inte heller vara ett krav enligt genomförandedirektivet. Finansinspektionens stöd till den som rapporterat bör i första hand bestå i den information som behandlas ovan. Utöver det, och i enlighet med genomförandedirektivet, bör Finansinspektionen vara skyldig att på begäran upprätta ett intyg om att rapportering har skett och vad rapporteringen har lett till hos Finansinspek-

tionen, i den mån sådana uppgifter inte måste sekretessbeläggas. Även de reglerna i direktivet bör genomföras på förordningsnivå.

I likhet med de regler om systemet för mottagande och uppföljning av rapporter som behandlas i avsnitt 10.2 bör de regler som behandlas i förevarande avsnitt bli tillämpliga i Finansinspektionens hela verksamhet, dvs. de bör inte begränsas till att tillämpas endast på marknadsmissbruksområdet.

10.4 Rätt att åsidosätta tystnadsplikt

Promemorians förslag: Den som har gjort en anmälan till Finansinspektionen om en misstänkt överträdelse av marknadsmissbruksförordningen får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett. Detta ska inte gälla om anmälan innebär att anmälaren gör sig skyldig till brott.

I det allmännas verksamhet ska i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen tillämpas. En sekretessbrytande bestämmelse införs i offentlighets- och sekretesslagen som gör det möjligt att lämna uppgifter om innehav av finansiella instrument som omfattas av sekretess enligt 32 kap. 6 § samma lag till Finansinspektionen, om uppgiften kan antas ha betydelse för fullgörandet av inspektionens uppgifter enligt kompletteringslagen.

Skälen för promemorians förslag

En rätt att bryta mot tystnadsplikt för att rapportera en överträdelse bör införas

I svensk rätt finns inga generella bestämmelser som innebär att den som rapporterar till en myndighet om missförhållanden inte ska anses bryta mot någon tystnadsplikt. EU-kommissionen förutsätter att det i nationell rätt i medlemsstaterna finns bestämmelser på marknadsmissbruksområdet av sådan innebörd. Det framgår av artikel 4.2 e i genomförandedirektivet. I den artikeln anges att de behöriga myndigheterna på sina webbplatser ska lämna en förklaring som tydligt anger att personer som rapporterar information till den behöriga myndigheten i enlighet med marknadsmissbruksförordningen inte ska anses överträda eventuella restriktioner för lämnande av uppgifter som ålagts genom avtal eller i annan författning. Ordalydelsen stämmer överens med ordalydelsen i artikel 23.4 i marknadsmissbruksförordningen i vilken det anges att den som rapporterar information till den behöriga myndigheten ”i enlighet med denna förordning” inte ska anses överträda eventuella restriktioner för lämnande av uppgifter. Den artikeln anges bland de som medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att följa (artikel 39.3), vilket innebär att det finns skäl att anse att den inte är direkt tillämplig. Det är dessutom tveksamt om det som anges i artikel 23.4 i marknadsmissbruksförordningen kan anses omfatta rapportering som sker till följd av ett system för rapportering av överträdelser. Sådan rapportering kan inte ske ”i enlighet med förordningen”, eftersom rapporteringssystemen

förutsätter nationell lagstiftning och medlemsstaterna dessutom ges viss frihet att avgöra vilken typ av skydd som ska ges den som rapporterar enligt ett sådant system. Att det i genomförandedirektivet förutsätts att den behöriga myndigheten ska informera om bestämmelser om rätt att åsidosätta tystnadsplikter utgör dock skäl för att införa en tydlig bestämmelse av det slaget. En sådan bestämmelse är också motiverad för att stärka skyddet för den som slår larm och på så sätt ge bättre förutsättningar för att överträdelser av marknadsmissbruksförordningen uppmärksammas och kan utredas.

I sammanhanget kan påpekas att regeringen nyligen föreslagit ett särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden (prop. 2015/16:128). Den som slår larm enligt den nya lag som föreslås där ska ha rätt till skadestånd vid repressalier från arbetsgivaren på grund av att arbetstagaren har slagit larm. Den föreslagna lagen ger ingen lagstadgad rätt att slå larm, dvs. de skyddsregler som föreslås i lagen får inte företräde framför avtalade tystnadsplikter eller annan reglering som kan innebära skadeståndsskyldighet för arbetstagaren. Den lag som föreslås har ett brett tillämpningsområde. Det finns skäl att göra delvis andra överväganden när det är fråga om rapportering av missförhållanden inom ett avgränsat område och till en viss myndighet och där det finns bestämmelser om sekretess för uppgifter i de anmälningar som tas emot. På detta område finns förutsättningar att förstärka skyddet för den som slår larm så att den som rapporterar till Finansinspektionen inte ska anses åsidosätta vissa tystnadsplikter. En sådan reglering bör därför införas.

Frågan är hur en sådan reglering ska utformas och hur långtgående den bör vara.

Rätten att bryta tystnadsplikt bör inträda om det finns anledning att anta att en överträdelse har skett

För att en tystnadsplikt ska få brytas på eget initiativ – dvs. utan att t.ex. en myndighet har begärt uppgifter eller det finns en rapporterings-skyldighet – bör till att börja med de uppgifter som rapporteras ha viss kvalitet. En självklar förutsättning är att uppgifterna har med en påstådd överträdelse att göra. I genomförandedirektivet anges att personer som medvetet rapporterar felaktig eller vilseledande information till behöriga myndigheter inte bör betraktas som visselblåsare och följaktligen inte åtnjuta skydd (skäl 1). Det ger uttryck för att en visselblåsare bör lämna uppgifter i tron om att de är riktiga. Frågan är dock vilken grad av förvissning den som rapporterar potentiella överträdelser ska ha om att en överträdelse har skett. Detta kan variera beroende på vilken effekt rapporteringen får. I den lagrådsremiss som nämns ovan föreslås att rätten till skadestånd vid repressalier från arbetsgivarens sida, när det gäller larm till myndigheter eller offentliggörande av uppgifter, ska gälla när arbetstagaren ”hade fog för påståendet om allvarliga missförhållanden”. Nu är det dock inte fråga om en rätt till skadestånd, utan en rätt att undgå ansvar för åsidosättande av tystnadsplikt. Den rätten bör inträda vid en låg misstankegrad och den bör gälla alla typer av överträdelser av marknadsmissbruksförordningen.

I svensk rätt finns i dag en bestämmelse om att ett värdepappersinstitut eller en börs som har rapporterat misstänkta brott enligt gällande regler om rapporteringsskyldighet inte får göras ansvarigt för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om företaget hade "anledning att räkna med" att rapportering borde ske (12 § marknadsmissbrukslagen). En liknande bestämmelse finns i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (3 kap. 5 §). Dessa bestämmelser gäller vid rapporteringsskyldighet. En liknande formulering, som passar när det är fråga om frivillig rapportering, är att det ska vara möjligt att åsidosätta tystnadsplikt om anmälaren hade "anledning att anta" att en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen hade skett. Det innebär att det bör krävas att det finns någon faktisk omständighet som kan konstateras objektivt, dvs. det bör inte vara fråga om ett rent påstående från anmälarens sida. Ett sådant krav är rimligt även mot bakgrund av att rena påståenden inte kan anses vara till nytta för Finansinspektionen när det gäller att utreda om en överträdelse har skett.

Regleringen i offentlighets- och sekretesslagen

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, innehåller bestämmelser om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar. Lagen riktar sig till myndigheter och personer som är verksamma i det allmännas tjänst och som i denna åläggs begränsningar i sin yttrandefrihet och i tillämpningen av offentlighetsprincipen. Bestämmelserna ifråga innebär förbud att röja uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av allmän handling eller på något annat sätt (se definitionen av sekretess i 3 kap. 1 § OSL). Förbudet att röja en uppgift riktar sig både mot myndigheten där uppgiften är sekretessbelagd och till personalen vid myndigheten. En uppgift för vilken sekretess gäller enligt OSL får inte röjas för enskilda eller för andra myndigheter, om inte annat anges i OSL eller i lag eller förordning, till vilken OSL hänvisar. Eventuella sekretessbrytande bestämmelser måste således framgå i OSL.

Uppgifter som kan vara relevanta för Finansinspektionens övervakning av att marknadsmissbruksförordningen följs kan finnas hos flera myndigheter. Mest sannolikt är det att sådana uppgifter finns hos myndigheter som bedriver verksamhet med anknytning till finansiella marknader eller näringslivet i övrigt.

Uppgifter som är relevanta för Finansinspektionens övervakning skulle kunna avse att en anställd på en myndighet har överträtt marknadsmissbruksförordningen. För myndigheter som har tillgång till kurspåverkande information får regeringen besluta att det vid myndigheten ska föras en förteckning över vissa befattningshavares och anställdas innehav av finansiella instrument (11 § lagen [2000:1087] om anmälningskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument). Anmälningskyldigheten syftar till att motverka insiderbrott. De uppgifter som anmäls omfattas av sekretess enligt 32 kap. 6 § OSL om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada eller men. Den som tar emot anmälningarna skulle dock kunna upptäcka att någon anställd köpt eller sålt finansiella instrument vid en tidpunkt då personen i fråga kan ha förfogat över insiderinformation. Det finns ingen

sekretessbrytande bestämmelse i anslutning till 32 kap. 6 § OSL. Eftersom det i nu nämnd situation rör sig om misstanke om brott som kan antas föranleda annan påföljd än böter kan i dag 10 kap. 24 § OSL användas för att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till åklagare. Även den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 18 §, som gäller uppgifter som behövs för förundersökning, rättegång, ärende om disciplinansvar eller skiljande från anställning eller annat jämförbart rättsligt förhållande, medger sådant uppgiftslämnande.

Det sanktionssystem som utredningen föreslår (se SOU 2014:46 s. 220) innebär dock en sanktionsväxling på så sätt att vissa gärningar i stället för straff ska kunna föranleda en administrativ sanktion enligt kompletteringslagen. Det är viktigt att det inte råder någon tveksamhet när det gäller möjligheten att rapportera misstänkta transaktioner till Finansinspektionen. Det bör därför införas en sekretessbrytande bestämmelse i anslutning till 32 kap. 6 § OSL som klargör att uppgifter om innehav av finansiella instrument får lämnas till Finansinspektionen, om uppgiften kan antas ha betydelse för fullgörandet av inspektionens uppgifter enligt kompletteringslagen.

Misstankar om att någon utanför en myndighet har överträtt marknadsmissbruksförordningen skulle t.ex. kunna uppkomma i samband med tillståndsprövningar av olika slag eller ansökningar om patent. Vid handläggningen av ett ärende skulle det t.ex. kunna framgå att viss information om ett bolag som måste anses ha väsentlig betydelse för priset på bolagets aktier (insiderinformation) inte har offentliggjorts. I avsnitt 7 föreslås att Finansinspektionen ska kunna ingripa mot ett bolag som inte har offentliggjort insiderinformation i enlighet med artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen. En myndighet skulle även kunna ha uppgifter som visar att information som har offentliggjorts är vilseledande på ett sätt som kan antas utgöra marknadsmanipulation (artikel 12 i marknadsmissbruksförordningen). För de uppgifter som skulle kunna vara relevanta för Finansinspektionen att ta del av kan i vissa fall sekretess gälla enligt t.ex. 30 kap. 23 § OSL (affärs- eller driftförhållanden eller andra ekonomiska eller personliga förhållanden) och de föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den bestämmelsen. Uppgifter av sådant slag kan även finnas hos t.ex. Konkurrensverket eller Riksgäldskontoret och omfattas av sekretess till följd av 30 kap. 1 eller 12 §.

Uppgifter som de nu nämnda skulle kunna lämnas till Finansinspektionen med stöd av generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Enligt den bestämmelsen får en sekretessbelagd uppgift lämnas till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Vid den bedömningen bör beaktas att uppgifter om en enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden kommer att omfattas av sekretess även hos Finansinspektionen. För uppgifter som kan avslöja den anmäldes identitet föreslås dessutom ett mycket starkt sekretesskydd (se avsnitt 11.2). Om det är fråga om en misstänkt överträdelse av artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen finns vidare en skyldighet att offentliggöra uppgifterna eftersom de har betydelse för allmänhetens bedömning av värdet på finansiella instrument knutet till bolaget. Det anförda leder till slutsatsen att generalklausulen torde kunna tillämpas för att lämna sekretessbelagda

uppgifter till Finansinspektionen när de är relevanta för bedömningen av om någon har överträtt marknadsmissbruksförordningen.

Sammanfattningsvis bör regleringen i OSL, med förslaget ovan, vara tillräcklig för att möjliggöra uppgiftslämnande till Finansinspektionen när uppgifterna är relevanta för bedömning av om en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen har skett. Någon ytterligare bestämmelse som tar sikte på offentliga funktionärer och deras möjligheter att lämna sådana uppgifter till Finansinspektionen är därför inte nödvändig.

Vilka tystnadsplikter ska kunna åsidosättas?

För andra än offentliga funktionärer kan det finnas bestämmelser om tystnadsplikt både i författning och i avtal.

Intresset av att misstänkta överträdelser upptäcks och kan utredas väger tungt. Rapportering bör därför i vart fall kunna ske utan hinder av tystnadsplikter som regleras genom olika typer av avtal. Det bör gälla alla förpliktelser som följer av avtal och som kan innebära restriktioner för rätten att röja uppgifter, t.ex. som följd av ett anställningsförhållande eller ett uppdrag.

Även tystnadsplikter som följer av lag eller annan författning bör kunna brytas för att rapportera en misstänkt överträdelse av marknadsmissbruksförordningen. Vissa lagreglerade tystnadsplikter är dock grundade på intressen som kan väga tyngre än intresset att kunna upptäcka och utreda marknadsmissbruk. Att det kan finnas motstående intressen som i vissa fall får ge vika för skyddet av den rapporterande personen erkänns i marknadsmissbruksförordningen där det t.ex. anges att skyddet för den rapporterande personens identitet kan behöva vika för att skydda andras friheter, däribland den rapporterade personens rätt till försvar (skäl 7).

En tystnadsplikt som följer av lag är det s.k. källskyddet. Detta innebär enligt tryckfrihetsförordningen ett förbud för bl.a. den som tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift att röja en källa som vill vara anonym (3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen). Motsvarande källskydd gäller även för bl.a. radio och tv (2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen). Brott mot källskyddet är straffbelagt enligt 3 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen och 2 kap. 5 § yttrandefrihetsgrundlagen. Källskyddet skyddar bl.a. den som genom utnyttjande av sin meddelarfrihet anonymt lämnar uppgifter för publicering. Det kan t.ex. vara fråga om en person som till en tidningsutgivare lämnar uppgifter om att någon annan har gjort sig skyldig till marknadsmanipulation. Skulle tidningsutgivaren vända sig till Finansinspektionen med dessa uppgifter bör inte detta innebära att källskyddet får vika. Förbudet mot att röja en sådan källa har samma syfte som den reglering om skydd för visselblåsare som finns i marknadsmissbruksförordningen. Skulle utgivaren röja uppgiftslämnarens identitet bör denne alltså alltid kunna göras ansvarig för detta.

En annan tystnadsplikt som följer av lag, och som är relevant i detta sammanhang, är den tystnadspliktsplikt för advokater som följer av 8 kap. 4 § rättegångsbalken. En advokat är skyldig att förtiga vad han får kännedom om i sin yrkesutövning när god advokatsed kräver detta. Brott mot tystnadsplikten är straffbart (20 kap. 3 § brottsbalken). Syftet med advokatsekretessen är bl.a. att säkerställa rätten till försvar, som också

skyddas av EU-rätten. Principen om skydd för advokatsekretessen erkänns också i EU-rätten (se t.ex. de förenade målen målen T-125/03 och T-253/03 Akzo Nobel Chemicals Ltd och Akros Chemicals Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission). En advokat bör därför inte tillåtas att bryta mot advokatsekretessen genom att lämna uppgifter som omfattas av tystnadsplikten i samband med en anmälan om en misstänkt överträdelse av marknadsmissbruksförordningen.

Det kan även finnas andra tystnadsplikter som väger tyngre än intresset att möjliggöra rapportering av misstänkta överträdelser av marknadsmissbruksförordningen. I undantagsfall skulle den som lämnar uppgifter till Finansinspektionen t.ex. kunna göra sig skyldig till obehörig befattning med hemlig uppgift (19 kap. 8 § brottsbalken), som är ett brott mot rikets säkerhet.

De tystnadsplikter som nämns ovan är straffrättsligt sanktionerade. En lämplig avvägning mellan intresset att tillförsäkra visselblåsare ett skydd mot att hållas ansvariga för åsidosättande av en tystnadsplikt och andra skyddsvärda intressen innebär att gränsen bör dras vid åsidosättandet av tystnadsplikter som innebär att ett brott begås. Den som lämnar uppgifter till Finansinspektionen i samband med en anmälan om en misstänkt överträdelse bör således inte kunna göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, såvida inte uppgiftslämnandet är brottsligt.

11 Sekretess i Finansinspektionens verksamhet

11.1 Sekretess till skydd för enskilda personliga och ekonomiska förhållanden

Promemorians förslag: Det införs en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess ska gälla för uppgift om en enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden i en statlig myndighets verksamhet enligt kompletteringslagen, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Sådan sekretess ska inte gälla uppgifter som lämnats på grund av anmälningsskyldigheten för personer i ledande ställning eller dem närstående personer.

Får en myndighet i ett ärende enligt artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen en uppgift som är sekretessreglerad enligt den nya bestämmelsen, ska bestämmelsen vara tillämplig även hos den mottagande myndigheten.

För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst tjugo år.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* anser att det i 30 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen bör tas in en hänvisning till kompletteringslagen. Övriga remissinstanser tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians förslag

Skyddet för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden

Enligt 30 kap. 4 § OSL gäller sekretess i en statlig myndighets verksamhet som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bl.a. värdepappersmarknaden för uppgift om affärs- eller driftförhållanden och ekonomiska eller personliga förhållanden under vissa villkor. Tillämpningsområdet för bestämmelsen har sedan den först infördes i den numera upphävda sekretesslagen (1980:100) utvidgats från att avse tillsyn över vissa tillståndspliktiga institut till att avse tillsyn med avseende på ”värdepappersmarknaden” (8 kap. 5 § sekretesslagen, se prop. 1991/92:113 s. 130–133). Begreppet tillsyn ska inte ges en alltför snäv tolkning (prop. 1979/80:2 Del A s. 233). Även verksamhet som syftar till att förhindra problem på värdepappersmarknaden kan klassas som tillsyn (prop. 2015/16:5 s. 708). Bestämmelser om sekretess för uppgifter som framkommer till följd av Finansinspektionens övervakning enligt marknadsmissbrukslagen, och vissa andra lagar, regleras dock i 30 kap. 6 § OSL. Finansinspektionens övervakning omfattar fler aktörer än de som omfattas av Finansinspektionens tillsyn på grund av att de bedriver en tillståndspliktig verksamhet. När bestämmelsen infördes, och när den har utvidgats, har man skilt mellan ”tillsyn” och ”övervakning” och ansett att sekretess för uppgifter som framkommer i Finansinspektionens övervakning ska regleras särskilt (se t.ex. prop. 2011/12:175 s. 35).

Sekretessen enligt 30 kap. 6 § OSL gäller för sådan uppgift om en enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden som ”på begäran” har lämnats av någon som är skyldig att lämna uppgifter till myndigheten i samband med Finansinspektionens övervakning enligt vissa lagar. Om en uppgift rör den uppgiftsskyldige gäller sekretessen endast om denne kan antas lida skada eller men om uppgiften röjs och sekretessen inte motverkar syftet med uppgiftsskyldigheten (se förslag till en ändring av bestämmelsen i avsnitt 11.5).

Behovet av en ny sekretessbestämmelse

Finansinspektionen anser att det bör göras en ändring i 30 kap. 6 § OSL på så sätt att kompletteringslagen läggs till i uppräknningen av lagar till följd av vilka inspektionen kan få uppgifter från enskilda i sin övervakning. Det finns dock anledning att i stället överväga en ny sekretessbestämmelse.

Som nämns ovan gäller sekretess enligt 30 kap. 6 § OSL endast för uppgifter som lämnats ”på begäran”. Bestämmelsen infördes i samband med att Finansinspektionen fick befogenhet att begära in uppgifter i syfte att utreda misstänkta överträdelser av insiderreglerna (prop. 1984/85:157 s. 52 f. och 73 f.). I förarbetena till den äldre bestämmelsen i sekretesslagen anförs att begränsningen innebär att uppgifter som lämnas till följd av särskild anmälningsplikt, t.ex. uppgifter om affärer som en person med insynsställning i ett aktiemarknadsbolag har gjort i bolagets aktier, därmed inte omfattas av sekretess (a. prop. s. 74).

Sedan bestämmelsen infördes har det dock införts regler som innebär att sådana känsliga uppgifter som det var tänkt skulle skyddas av bestäm-

melsen kan komma att lämnas till Finansinspektionen på annat sätt än till följd av en begäran från Finansinspektionen. I marknadsmissbrukslagen finns t.ex. en bestämmelse om att börser och värdepappersinstitut ska anmäla misstänkta överträdelser av marknadsmissbrukslagen till Finansinspektionen (10 §). En motsvarande rapporteringsskyldighet finns i artikel 16 i marknadsmissbruksförordningen. Det är således fråga om en rapporteringsskyldighet. En anmälan innehåller i allmänhet uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, t.ex. uppgift om att en viss transaktion kan misstänkas utgöra marknadsmanipulation. Uppgifter i en sådan anmälan kan inte anses ha lämnats på Finansinspektionens begäran och omfattas alltså inte av 30 kap. 6 § OSL. När det gäller uppgifter i sådana anmälningar finns det inget sekretesskydd såvida inte anmälan blir en del av en förundersökning och därmed omfattas av sekretess till skydd för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden enligt 35 kap. 1 § OSL. Med det nya regelverk som utredningen föreslår kommer behovet av sekretess för sådana uppgifter i en anmälan att bli tydligt, eftersom de rapporter som tas emot inte genast kommer att överlämnas till åklagare (se SOU 2014:46 s. 254–257), och åklagare till följd av sanktionsväxlingen sannolikt kommer att inleda färre förundersökningar än i dag.

Även de nya befogenheter som Finansinspektionen får till följd av marknadsmissbruksförordningen och utredningens förslag innebär att känsliga uppgifter kan komma Finansinspektionen till del utan att de har lämnats på begäran av Finansinspektionen. Uppgifter som Finansinspektionen inhämtar i samband med en undersökning som har beslutats av Stockholms tingsrätt (se avsnitt 11.4) kan inte anses ha lämnats på begäran. Sådana handlingar kan innehålla dels känsliga uppgifter om affärs- eller driftförhållanden, dels uppgifter om andra ekonomiska eller personliga förhållanden.

I artikel 17.5 i marknadsmissbruksförordningen finns vidare en bestämmelse som innebär att kreditinstitut och andra finansiella institut kan begära Finansinspektionens medgivande till ett uppskjutet offentliggörande av insiderinformation om det behövs i syfte att bevara det finansiella systemets stabilitet. Syftet med möjligheten till uppskjutet offentliggörande är att uppgifterna inte ska offentliggöras förrän vid en senare tidpunkt. En sådan begäran torde alltid innehålla uppgifter om ekonomiska förhållanden, t.ex. om behov av stöd enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut, som alltså lämnas till Finansinspektionen frivilligt.

Uppgifter som kan gälla en enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden kan även komma att lämnas frivilligt till Finansinspektionen i samband med en anmälan till det system för mottagande av anmälningar om potentiella överträdelser som Finansinspektionen ska ha enligt marknadsmissbruksförordningen (se avsnitt 10.2).

Det anförs innebär att det finns behov av att komplettera OSL med en bestämmelse som, i likhet med t.ex. 30 kap. 4 §, är tillämplig oavsett på vilket sätt Finansinspektionen har fått uppgifterna.

När det gäller sekretessens föremål kan konstateras att de uppgifter som bör skyddas, i likhet med den nuvarande bestämmelsen i 30 kap. 6 § OSL, rör ekonomiska eller personliga förhållanden.

Den nya bestämmelsen bör införas i anslutning till 30 kap. 6 § OSL (rubriken närmast före den paragrafen lyder "Övervakning och kontroll enligt viss lagstiftning"). Lämpligen förs den in som en ny paragraf med beteckningen 30 kap. 6 a §. Hänvisningen i 30 kap. 6 § till marknadsmissbrukslagen, som upphävs när kompletteringslagen och den nya strafflagen träder i kraft, bör tas bort.

Sekretessens räckvidd

Frågan om sekretess ska gälla eller inte och sekretessens räckvidd och styrka är alltid en avvägning mellan olika intressen. Lagstiftning bör inte införas som onödigt avlägsnar sig från den grundlagsfästa offentlighetsprincipen. Som en genomgående princip i svensk rätt gäller därför att sekretess bör gälla endast i den omfattning som är nödvändigt för att skydda det intresse som ligger till grund för bestämmelsen.

Som en jämförelse kan konstateras att 30 kap. 4 § OSL gäller i "en statlig myndighets verksamhet...". De uppgifter som det nu är fråga om framkommer i en statlig myndighets verksamhet enligt kompletteringslagen, dvs. Finansinspektionens verksamhet. Sekretess bör i första hand gälla i den verksamheten. Eftersom Finansinspektionen i kompletteringslagen utses till behörig myndighet enligt marknadsmissbruksförordningen, kommer sekretessen även att gälla i ärenden som inspektionen handlägger på grund av en bestämmelse i förordningen (t.ex. artikel 17.5).

När det gäller ärenden om medgivande till uppskjutet offentliggörande av insiderinformation (artikel 17.5 i marknadsmissbruksförordningen) ska Finansinspektionen rådgöra med vissa andra myndigheter (artikel 17.6). Uppgifter som lämnas till Finansinspektionen i ett sådant ärende kan komma att lämnas till Riksbanken på grund av den skyldighet som den behöriga myndigheten har att rådgöra med nationell centralbank om det är lämpligt (artikel 17.6 första stycket a). Finansinspektionen kan även komma att rådgöra med Riksgäldskontoret till följd av att den myndigheten är resolutionsmyndighet (artikel 17.6 första stycket b). Eftersom Finansinspektionen enligt marknadsmissbruksförordningen har skyldighet att rådgöra med andra myndigheter, och lämna de uppgifter som behövs, kan uppgifter som omfattas av sekretess lämnas ut till dem med stöd av 10 kap. 28 § OSL. I vissa fall kan det saknas skydd för uppgifterna hos den mottagande myndigheten. För att tillgodose behovet av sekretess för uppgifterna vid denna typ av samråd är det lämpligt att införa en bestämmelse om överföring av sekretess.

Sekretessens styrka

När det övervägs att införa en ny sekretessbestämmelse i OSL ska det alltid göras en avvägning mellan sekretessintresset och insynintresset (prop. 1979/80:2 Del A s. 75 f.). När skälen för att införa en sekretessbestämmelse anses väga tyngre än insynintresset kommer avvägningen mellan skyddsintresset och allmänhetens intresse av insyn normalt till uttryck genom att sekretessbestämmelsen förses med ett skaderekvisit. Vid raka skaderekvisit är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga och att sekretess bara gäller om det kan antas att viss skada uppstår om uppgifterna lämnas ut. Vid det omvända skaderekvisitet är utgångs-

punkten den omvända, dvs. att uppgifterna omfattas av sekretess, men får lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan att viss skada uppstår. Sekretessen enligt en viss bestämmelse kan även vara absolut, vilket innebär att de uppgifter som är föremål för sekretess ska hemlighållas utan någon skadeprövning om uppgifterna begärs ut. Genom att använda sig av olika skaderekvisit säkerställs att inte mer sekretess åstadkoms än vad som är oundgängligt nödvändigt för att skydda det intresse som har föranlett bestämmelsen.

I de bestämmelser som avser skydd för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i Finansinspektionens verksamhet förekommer både absolut sekretess och sekretess med ett rakt skaderekvisit. Det raka skaderekvisitet gäller i allmänhet för uppgifter som avser den som står under tillsyn, medan absolut sekretess gäller för uppgifter som hänför sig till annan, t.ex. den som har trätt i affärsförbindelse med en bank (se t.ex. 30 kap. 4 och 6 §§ OSL). Med hänsyn till insynsintresset är skyddet för tredjeman i allmänhet starkare än skyddet för den som tillsynen avser. En sådan uppdelning kan göras om det är lätt att konstatera vem tillsynen, eller – som nu är aktuellt – övervakningen avser.

Den övervakning som Finansinspektionen ska bedriva enligt kompletteringslagen skiljer sig från den övervakning som inspektionen i dag bedriver enligt marknadsmissbrukslagen. Genom införandet av administrativa sanktioner och inspektionens nya utredningsbefogenheter har verksamheten fler likheter med förundersökningsverksamhet än med annan verksamhet som Finansinspektionen bedriver. Vissa av bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen riktar sig till särskilda typer av företag eller finansiella institut, men förbuden mot marknadsmissbruk gäller alla och envar. Vid en utredning om exempelvis insiderhandel eller marknadsmanipulation kan det vara så att den som först misstänks för en överträdelse ("den som övervakningen avser") avförs från misstankar och misstankarna i stället riktas mot en annan person, som kanske har hörts i utredningen. Därför är det lämpligt att skaderekvisitet är detsamma oavsett vem uppgifterna gäller. Mot bakgrund av att det föreslås ett särskilt starkt sekretesskydd för uppgifter som kan avslöja en anmälares eller en anmälds identitet (se avsnitt 11.2), bör ett rakt skaderekvisit vara tillräckligt i den bestämmelse som nu är i fråga.

Med anledning av de uttalanden i förarbetena som redogörs för ovan kan det konstateras att uppgifter som lämnas till Finansinspektionen på grund av den skyldighet som personer i ledande ställning och dem närstående har att anmäla vissa transaktioner skulle omfattas av bestämmelsen. Sådana uppgifter ska enligt artikel 19 i marknadsmissbruksförordningen offentliggöras. Att sådana uppgifter omfattas av ett krav på offentliggörande beror på att intresset av transparens när det gäller sådana transaktioner anses väga tyngre än behovet av skydd för uppgifter om den enskildes ekonomiska förhållanden. En bestämmelse om undantag från sekretess för sådana uppgifter bör därför införas.

Sekretessen bör inte inskränka rätten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

11.2 Sekretess för uppgifter i en anmälan

Promemorians förslag: En bestämmelse tas in i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess ska gälla i en statlig myndighets verksamhet enligt kompletteringslagen för uppgift i en anmälan eller utsaga om överträdelser av bestämmelser som myndigheten övervakar enligt den lagen, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet. Sådan sekretess ska dock inte gälla om anmälaren varit rapporteringsskyldig enligt marknadsmissbruksförordningen. Sekretess ska även gälla för uppgifter i en anmälan eller utsaga som kan avslöja den anmäldes identitet, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Sekretessen avseende den anmäldes identitet ska inte gälla beslut om sanktion eller sanktionsavgift.

För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst femtio år.

Tystnadsplikten som följer av bestämmelsen om sekretess för uppgift som kan avslöja anmälarens identitet ska ha företräde framför meddelarfriheten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag till bestämmelse om sekretess till skydd för en anmälarens identitet avviker från promemorians förslag genom att den inte undantar anmälningar som lämnats till följd av rapporteringsskyldighet. Utredningen föreslår inte någon bestämmelse om sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som kan avslöja den anmäldes identitet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Ekobrottsmyndigheten* anser att det finns starka skäl att närmare analysera förhållandet mellan å ena sidan det föreslagna skyddet för visseblåsares identitet och å andra sidan en parts rätt till insyn. *Finansinspektionen* påtalar att marknadsmissbruksförordningen omfattar ett skydd även för den som anklagas för att ha överträtt förordningen. *Svenska Journalistförbundet* och *Tidningsutgivarna* anser att förslaget att sekretess till skydd för uppgift som kan avslöja anmälarens identitet ska ha företräde framför meddelarfriheten är alltför långtgående. *Tidningsutgivarna* anser att det i fråga om förekomsten av en anmälan bör förtydligas att rätten att meddela uppgifter gäller som huvudregel och att tystnadsplikten endast ska ha företräde framför meddelarfriheten om uppgiften riskerar att röja anmälarens identitet. I normalfallet torde en meddelare kunna lämna en sådan uppgift utan att röja anmälarens identitet.

Skälen för promemorians förslag

Marknadsmissbruksförordningen och genomförandedirektivet

I marknadsmissbruksförordningen ställs krav på medlemsstaterna att införa regler som säkerställer skydd av personuppgifter, inbegripet skydd av identiteten avseende både den person som rapporterar en överträdelse och en fysisk person som påstås vara ansvarig för överträdelsen (den anmälda). Bestämmelsen gäller anmälningar som sker i enlighet med det system för rapportering som ska inrättas enligt artikel 32 i förordningen.

Identitetsskyddet ska gälla under alla skeden av förfarandet, om inte ett offentliggörande krävs enligt nationell rätt i samband med ytterligare utredning eller efterföljande administrativa eller rättsliga förfaranden (artikel 32.2 c). Om t.ex. åtal väcks till följd av en anmälan om en överträdelse eller om en fråga om sanktioner mot en fysisk eller juridisk person prövas hos Finansinspektionen eller vid domstol, gäller alltså inte något krav på identitetsskydd enligt förordningen. Det torde vara rapportering av överträdelser av regler i förordningen eller regler som har antagits med stöd av förordningen som avses när det gäller skyddet för en anmälare respektive den anmälda.

Kommissionen har, i enlighet med det bemyndigande som lämnas i förordningen (artikel 32.5), antagit ett genomförandedirektiv (se avsnitt 10) i vilket det bl.a. preciseras hur skyddet för personuppgifter ska se ut. Enligt direktivet ska medlemsstaterna se till att överföring av uppgifter med anknytning till en rapport om en överträdelse inom eller utanför den behöriga myndigheten inte direkt eller indirekt avslöjar den rapport-erande eller rapporterade personens identitet eller andra hänvisningar till omständigheter som skulle göra det möjligt att härleda en sådan uppgift, såvida inte överföringen överensstämmer med den behöriga myndighetens ”system för konfidentialitet” (artikel 10.2). När det gäller skyddet för den rapporterade personen anges dessutom att medlemsstaten ska se till att identiteten skyddas åtminstone på samma sätt som när det gäller personer som utreds av den behöriga myndigheten (artikel 11.1).

Behovet av en ny sekretessbestämmelse

Den bestämmelse som föreslås i avsnitt 11.1 innebär att uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som gäller den som har gjort en anmälan eller den som har anmälts i ett ärende om en misstänkt överträdelse av marknadsmissbruksförordningen skyddas av sekretess, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Utgångspunkten är således att uppgifterna är offentliga, vilket inte kan anses förenligt med kravet i marknadsmissbruksförordningen på att identiteten ska skyddas om inte ett offentliggörande krävs enligt nationell rätt i samband med ytterligare utredning eller efterföljande administrativa eller rättsliga förfaranden.

En jämförelse kan göras med 30 kap. 4 b § OSL som innehåller en bestämmelse avseende skydd för en anmälares identitet. Bestämmelsen infördes i samband med genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet (artikel 71.2 d). Direktivet innehåller en liknande bestämmelse som den i marknadsmissbruksförordningen (prop. 2013/14:228 s. 254–259 och 320). Bestämmelsen är tillämplig i den del av Finansinspektionens verksamhet som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bl.a. värdepappersmarknaden, och anknyter därmed till tillämpningsområdet för 30 kap. 4 § samma lag. Som framgår i avsnitt 11.1 regleras dock sekretess för uppgifter som framgår i Finansinspektionens verksamhet som består i övervakning i 30 kap. 6 §.

Ett skydd för anmälares identitet kan uppnås på två sätt: antingen genom att föreskriva att den som anmäler ska uppge sitt namn men där- efter erbjuda ett skydd för att anmälares identitet inte röjs (sekretessskydd), eller genom att ställa krav på anonyma anmälningar. En arbets-

grupp inom EU, arbetsgruppen för skydd av enskilda personer i samband med behandlingen av personuppgifter ("artikel 29-gruppen"), har i sin rapport belyst bl.a. frågan om anonyma rapportörer i förhållande till dataskyddsdirektivets krav om en korrekt behandling av personuppgifter. Arbetsgruppen anser att visselblåsarsystem som huvudregel ska behandla endast rapporter där anmälarnas namn framgår. Skyddet för enskilda bör i stället tillgodoses genom garantier om att identiteten kommer behandlas konfidentiellt och inte lämnas ut till tredje part. Gruppen framhåller att det i och för sig inte bör föreligga något förbud mot anonyma rapporter, men system bör inte marknadsföras såsom att detta är tillåtet samt att den som vill lämna sin anmälan anonymt bör göras medveten om att identiteten kan komma att röjas i ett senare skede av förfarandet. Artikel 29-gruppens slutsatser talar för att skydd för identitetsuppgifter bör genomföras genom bestämmelser om sekretess. Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning än den som gjordes vid genomförandet av kapitaltäckningsdirektivet, nämligen att instämna i Artikel 29-gruppens slutsatser (a. prop. s. 255). Det skydd för identitetsuppgifter som marknadsmissbruksförordningen föreskriver för anmälaren bör därför genomföras genom en bestämmelse om sekretess.

Enligt marknadsmissbruksförordningen ska även uppgifter om den anmäldes identitet skyddas. Någon bestämmelse som tar sikte på ett sådant skydd på förevarande område finns inte i OSL. En liknande bestämmelse finns i förordningen om värdepapperscentraler (artikel 65.2 d). Den har genomförts i 30 kap. 4 b § andra stycket OSL och gäller i Finansinspektionens verksamhet enligt lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument för uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som kan avslöja den anmäldes identitet (prop. 2015/16:10 s. 224–229).

Marknadsmissbruksförordningens krav på identitetsskydd för den som pekas ut i en anmälan är motiverat av integritetsskäl. Det kan finnas en risk för att den utpekade personen kan utsättas för andras missaktning om hans eller hennes namn blir känt. Även det skydd för en anmäldes identitet som marknadsmissbruksförordningen föreskriver bör därför genomföras genom en bestämmelse om sekretess.

Bestämmelserna bör införas i anslutning till den bestämmelse som föreslås i avsnitt 11.1.

Sekretessens räckvidd och styrka

I marknadsmissbruksförordningen finns det uttryckliga krav på att en anmälares och en utpekad persons identitet ska skyddas. Skyldigheten att skydda identiteten är enligt förordningen begränsad till den myndighet som tar emot anmälan (Finansinspektionen). Sekretess bör därför gälla till skydd för sådana uppgifter som framkommer i en anmälan till Finansinspektionen om en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen som på något sätt kan avslöja vem anmälaren eller den utpekade personen är. Sekretessen bör alltså kunna omfatta även andra uppgifter än anmälares eller den utpekade personens namn, under förutsättning att uppgifterna kan avslöja vem någon av dessa personer är.

Sekretessens styrka kan se olika ut beroende på om den uppgift som ska skyddas rör anmälaren eller den anmälda.

Syftet med att införa ett visseblåsarsystem är att eventuella oegentligheter som påvisas när det gäller förfaranden som påverkar förtroendet för finansmarknaden ska komma fram. För att uppnå ett effektivt och ändamålsenligt system är det därför angeläget att säkerställa att anmälarens identitet inte röjs. Vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet av motsvarande regler gjordes bedömningen att det inte är tillräckligt att tillförsäkra uppgifterna sekretess beroende på utfallet av en s.k. skadeprövning, där hänsyn tas till om ett utlämnande av uppgifterna kommer leda till att någon enskild lider skada eller men (prop. 2013/14:228 s. 257). Bestämmelsen i 30 kap. 4 b § första stycket OSL innehåller därför inget skaderekvisit utan sekretessen är absolut. När det gäller det skydd för visseblåsare som föreskrivs i marknadsmissbruksförordningen har EU-kommissionen getts befogenhet att i en genomförandeakt precisera vilket skydd som ska tillhandahållas av behöriga myndigheter. EU-kommissionen har antagit ett genomförandedirektiv på området (se avsnitt 10). I avsnitt 10.2 föreslås att det rapporteringssystem som redan finns hos Finansinspektionen, och som ska regleras ytterligare till följd av genomförandedirektivet, ska vara detsamma oavsett vilket regelverk på finansmarknadsområdet som påstådda anmälningar avser. Förutom att det är angeläget att garantera ett starkt skydd för den anmäldes identitet när det gäller påstådda överträdelse på marknadsmissbruksområdet skulle det även försvåra Finansinspektionens tillämpning av sekretessbestämmelserna om skyddet såg olika ut beroende på vilket regelverk den påstådda överträdelsen handlade om. Mot den bakgrunden bör det inte uppställas något skaderekvisit. Det innebär att uppgifterna i fråga inte får lämnas ut ens för det fall att det står klart att anmälaren inte kommer lida men om uppgifterna röjs.

När det gäller sekretessen till skydd för den anmäldes identitet konstateras ovan att skyddet är motiverat av integritetsskäl. Samtidigt finns det ett påtagligt intresse av insyn i Finansinspektionens verksamhet eftersom finansmarknadernas funktion har stor betydelse för samhälls-ekonomi. Den bestämmelse som föreslås i avsnitt 11.1 och som gäller uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, kan i viss mån skydda sådana uppgifter. Det skaderekvisit som föreslås är dock rakt, till skillnad från det omvända skaderekvisit som finns när det gäller sådana uppgifter i en förundersökning (35 kap. 1 § OSL). När uppgifter lämnas till följd av en anmälan från någon utomstående, till skillnad från uppgifter i en utredning som initierats av Finansinspektionen, finns skäl att ha ett starkare skydd för den som anmälan avser. För att minimera ingreppet i offentlighetsprincipen bör en ny bestämmelse enbart ta sikte på uppgifter som kan avslöja den anmäldes identitet. Det finns inte skäl för ett annat skaderekvisit än det som gäller enligt nämnda bestämmelse om förundersökningssekretess till skydd för enskilda. Sekretess bör således gälla för uppgifter om personliga eller ekonomiska förhållanden i en anmälan eller utsaga som kan avslöja den anmäldes identitet om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Sådan sekretess bör dock inte gälla ett beslut om sanktion eller sanktionsavgift, vilket bör anges i bestämmelsen.

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker genom utlämnande av allmän handling, muntligt eller på annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretess innebär således både handlingssekretess och tystnadsplikt. Den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen har som regel företräde framför tystnadsplikten. Det kan således vara tillåtet att muntligen lämna en uppgift till media eller själv publicera uppgiften trots att uppgiften är belagd med sekretess och trots att det alltså föreligger förbud mot att lämna ut den handling där den sekretessbelagda uppgiften framgår. Bestämmelser om tystnadsplikt kan dock genom föreskrifter i OSL ges företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Meddelarfriheten har sin grund i att de vanliga sekretessbestämmelserna ger uttryck för ganska allmänna avvägningar mellan insyns- och sekretessintressena på de berörda områdena (prop. 1979/80:2 Del A s. 104). Det finns således större anledning att överväga undantag från meddelarfriheten i fråga om sekretessregler utan skaderekvisit och sådana som gäller med ett omvänt skaderekvisit än i andra fall (a. prop. s. 111).

Konstitutionsutskottet har uttalat att som grundprincip bör stor återhållsamhet iakttas vid prövning av om undantag från meddelarfriheten ska göras i ett särskilt fall (se konstitutionsutskottets yttrande 2012/13:KU3y s. 5).

Den föreslagna sekretessen till skydd för den anmäldes identitet bör inte inskränka rätten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Svenska Journalistförbundet och *Tidningsutgivarna* anser att utredningens förslag att sekretess till skydd för uppgift som kan avslöja anmälarans identitet ska ha företräde framför meddelarfriheten är alltför långtgående. Syftet med visseblåsarsystemet är att möjliggöra för samtlig personal på t.ex. ett företag, men även utomstående, att utan rädsla för repressalier kunna rapportera om allvarliga händelser med anknytning till marknadsmissbruk. För att uppnå detta syfte är det nödvändigt att garantera konfidentialiteten för anmälaran. Det krävs därför att tystnadsplikten ges företräde framför meddelarfriheten (jfr prop. 2013/14:228 s. 257 f.). Som *Tidningsutgivarna* påpekar torde det i normalfallet vara möjligt att lämna uppgift om förekomsten av en anmälan utan att röja anmälarans identitet.

Sekretessid och undantag för anmälan som gjorts till följd av rapporteringsskyldighet

I likhet med bestämmelsen i 30 kap. 4 b § OSL bör sekretessen enligt den nya bestämmelsen gälla i högst femtio år.

Utredningens lagförslag omfattar till sin ordalydelse alla anmälningar om överträdelser av marknadsmissbruksförordningen. Det finns dock anledning att undanta anmälningar som görs på grund av rapporteringsskyldighet enligt artikel 16 i marknadsmissbruksförordningen. När rapporteringsskyldighet gäller finns det inte ett sådant behov av att uppmuntra anmälningar som det som är skälet för det utökade skydd för

visselblåsare som föreskrivs i artikel 32. Uppgifter i sådana rapporter, inklusive uppgifter om anmälarens identitet, kan dock skyddas med stöd av den bestämmelse som föreslås i avsnitt 11.1.

Partsinsyn

Enligt marknadsmissbruksförordningen får en anmäld persons identitet röjas om det krävs i samband med ytterligare utredning eller efterföljande rättsliga förfaranden (artikel 32.1 c). I svensk rätt finns en rätt till partsinsyn som i vissa fall kan innebära att det ovan föreslagna sekretesskyddet inte kan upprätthållas. *Ekobrottsmyndigheten* efterfrågar en analys av förhållandet mellan å ena sidan det föreslagna skyddet för visseblåsares identitet och å andra sidan en parts rätt till insyn.

Rätten till partsinsyn i en förundersökning följer av 23 kap. 18 § rättegångsbalken. Förundersökning avser en misstänkt brottslig gärning. Det sekretesskydd som föreslås gäller inte brottsbekämpande myndigheter. Rätten enligt rättegångsbalken kan knappast i sig ge någon rätt till insyn i Finansinspektionens arbete med en anmälan. Om däremot anmälan resulterar i att en förundersökning inleds, så torde detta ske efter anmälan av Finansinspektionen eller på eget initiativ av polis eller åklagare. Sekretesskyddet enligt den föreslagna nya bestämmelsen omfattar inte anmälarens identitet i fråga om polisanmälan (då gäller i stället 18 kap. och 35 kap. OSL angående sekretess i förundersökning). Finansinspektionen kan dock välja att inte överlämna uppgifter om anmälarens identitet till åklagaren om det inte krävs för utredningen. Uppgifterna kan t.ex. ha lett till att Finansinspektionen inhämtat annan utredning som i sig själv räcker för att det ska finnas anledning att anta att ett brott har begåtts och där anmälarens identitet inte längre tillför något. Om uppgifterna behövs för brottsutredningen strider det dock, som nämns ovan, inte mot marknadsmissbruksförordningen att sekretesskyddet inte längre gäller.

Även i de fall en anmälan utreds vidare och leder till att det inleds ett ärende om en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen hos Finansinspektionen, kan dock sekretesskyddet ge vika till följd av den rätt till insyn i ett mål eller ärende som tillkommer en part enligt processrättsliga regler. Den beslutsordning som utredningen föreslår (SOU 2014:46 s. 343–361) innebär att Finansinspektionen kan komma att fatta beslut om administrativa sanktioner när någon har åsidosatt marknadsmissbruksförordningens bestämmelser. När någon har överträtt förbuden mot marknadsmissbruk ska Finansinspektionen pröva ärendet genom ett sanktionsföreläggande och, om föreläggandet inte godkänns, väcka talan vid Stockholms tingsrätt. Inför beslut eller sanktionsföreläggande har Finansinspektionen att följa förvaltningslagens (1986:223) bestämmelser. Av 16 § förvaltningslagen framgår att en sökande, klagande eller annan part har rätt att ta del av det som har tillförts ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § OSL. Enligt den bestämmelsen kan en enskild, som på grund av sin partsställning har rätt till insyn i handläggningen, förvägras att ta del av en handling eller annat material i målet eller ärendet endast om det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en sekretessbelagd

uppgift i materialet inte röjs. Vid den avvägning som görs enligt 10 kap. 3 § OSL kommer syftet med visselblåsarsystemet, att möjliggöra för samtlig personal på ett företag att utan rädsla för repressalier kunna rapportera om allvarliga händelser, stå mot en parts möjlighet att på ett relevant sätt kunna bemöta en anmälan. Vid en bedömning att partsinsynen inte kan begränsas enligt 10 kap. 3 § OSL blir det i sådana fall fråga om att röja en anmälares eller en anmälds identitet för att i enlighet med nationella bestämmelser kunna utreda en överträdelse vidare eller överlämna ärendet för en rättslig process, vilket medför att den bestämmelse som nu föreslås är förenlig med artikel 32.2 c i marknadsmissbruksförordningen (jfr prop. 2013/14:228 s. 257 och prop. 2015/16:10 s. 229).

11.3 Informationsutbyte under pågående brottsutredning

Promemorians förslag: Sekretessen enligt bestämmelserna om förundersökningar, för uppgift som hänför sig till Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument, tas bort.

Utredningen lämnar inget motsvarande förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians förslag: Utredningen föreslår att Ekobrottsmyndigheten och Finansinspektionen, när det gäller marknadsmissbruk, på visst sätt ska samarbeta med varandra under loppet av en utredning som kan leda fram till antingen ett sanktionsföreläggande eller ett åtal. När det gäller brottsutredningar föreslås att Finansinspektionen ska anmäla till åklagare när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts och att åklagare ska få anlita biträde av Finansinspektionen (SOU 2014:46 s 254–260).

För uppgifter som hänför sig till förundersökningar i brottmål, eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål, gäller sekretess enligt 18 kap. 1 § OSL, om det kan antas att syftet med beslut eller åtgärder – t.ex. en pågående brottsutredning – motverkas eller skadas om uppgiften röjs. Sekretessen enligt den bestämmelsen är således till för att skydda intresset av att förebygga och beivra brott och den gäller oavsett vilken myndighet som har uppgifterna i fråga. Ekobrottsmyndigheten och Finansinspektionen kan således lämna uppgifter till varandra i en förundersökning om misstänkt marknadsmissbruk och uppgifterna omfattas av sekretess hos båda myndigheterna. Enligt 18 kap. 3 § OSL gäller sekretess enligt 18 kap. 1 § samma lag även i annan verksamhet än som där avses hos en myndighet för att biträda en åklagarmyndighet med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Det innebär att sekretess till skydd för intresset av att förebygga och beivra brott kan upprätthållas exempelvis för Finansinspektionens utredning till grund för åtalsanmälan.

I 18 kap. 1 § andra stycket OSL finns en särskild punkt som avser Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt marknads-

missbrukslagen. I avsnitt 9.2 föreslås att marknadsmissbrukslagen upphävs. Eftersom det inte föreslås att det ska införas någon bestämmelse om att Finansinspektionen ska övervaka att den nya strafflagen följs (jfr 16 § marknadsmissbrukslagen), bör den särskilda punkten i 18 kap. 1 § andra stycket OSL tas bort. Som framgår ovan gäller sekretess till skydd för förundersökningsåtgärder enligt 18 kap. 1 eller 3 § samma lag när Finansinspektionen bistår åklagare. För Finansinspektionens verksamhet som rör utredning om administrativa sanktioner för överträdelse av förbud mot marknadsmissbruk i marknadsmissbruksförordningen bör sekretess till skydd för en utredning i stället gälla enligt den bestämmelse som föreslås i avsnitt 11.4.

11.4 Sekretess till skydd för syftet med en utredning

Promemorians förslag: Det införs en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess ska gälla för en uppgift som hänför sig till utredning hos Finansinspektionen av överträdelse av något av förbudet mot marknadsmissbruk i marknadsmissbruksförordningen, om det med hänsyn till syftet med utredningen är av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna: *Stockholms tingsrätt* anser att det bör övervägas om det finns ett behov av sekretess avseende Finansinspektionens utredning i likhet med den som enligt 17 kap. 3 § OSL gäller för vissa av Konkurrensverkets utredningar. Övriga remissinstanser tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians förslag

Behovet av en ny sekretessbestämmelse

Förslag i denna promemoria innebär att Finansinspektionen kommer att få nya befogenheter när det gäller att utreda och besluta om sanktioner (genom sanktionsföreläggande) för överträdelse av marknadsmissbruksförordningens förbud mot insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation (se avsnitt 6.1). I dag finns endast straffrättsliga påföljder för sådana överträdelse. För uppgifter som hänför sig till en förundersökning gäller sekretess om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs (18 kap. 1 § första stycket OSL). Sådan sekretess gäller även hos Finansinspektionen när inspektionen biträder åklagare (se avsnitt 11.3). Någon bestämmelse om sekretess till skydd för syftet med en utredning finns dock inte för Finansinspektionens egna utredningar som syftar till att bedöma om det finns förutsättningar för administrativa sanktioner.

I den utredande verksamheten kommer Finansinspektionen att få kännedom om uppgifter som behöver hemlighållas i vart fall under ett visst skede av utredningen. Annars kan den som utredningen avser begära att få tillgång till uppgifterna och därmed få möjlighet att sabotera utredningen så att sanktioner inte kan påföras. Att uppgifter kan hemlighållas är särskilt viktigt i de fall där Finansinspektionen överväger att

begära tingsrättens tillstånd att göra en undersökning hos en person. I många fall kommer det då att finnas en risk för att bevis undanhålls eller förvanskas. I likhet med de undersökningar som genomförs av Konkurrensverket föreslås att ett beslut om undersökning ska få meddelas utan att den som ansökan avser har fått tillfälle att yttra sig, om det kan befaras att undersökningen annars skulle förlora i betydelse (se avsnitt 6.1). Mot bakgrund av Konkurrensverkets behov av att hemlighålla uppgifter i syfte att en utredning inte ska äventyras, finns i 17 kap. 3 § OSL en bestämmelse om sekretess (se prop. 2001/02:69 s. 12–14).

Den sekretessbestämmelse som föreslås i avsnitt 11.1 och som gäller uppgift om en enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden, tillgodoser inte fullt ut behovet av sekretesskydd för Finansinspektionens utredningar. Dels gäller sekretessen inte i förhållande till den enskilde själv, dels kan en hel del material vara sådant att det inte omfattas av bestämmelsen men ändå ha stor betydelse för Finansinspektionens möjlighet att utreda en eventuell överträdelse.

Om sekretess inte gäller för uppgifter som kommer fram vid Finansinspektionens undersökningar av misstänkt marknadsmissbruk finns en avsevärd risk att inspektionen inte kan bedriva sina utredningar effektivt. Intresset av att Finansinspektionen ska kunna bedriva effektiva utredningar är så angeläget att det tar över intresset av offentlighet, i synnerhet som sekretessen kan antas ofta bli kortvarig. Behovet av sekretess torde nämligen föreligga bara under själva utredningsskedet. När utredningen är avslutad bör sekretessen i de flesta fall kunna hävas. För att säkerställa att Finansinspektionen på ett effektivt sätt kan genomföra utredningar om överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk bör nuvarande sekretessregler således kompletteras med en särskild regel om sekretesskydd för uppgifter som hänför sig till Finansinspektionens utredningar.

Sekretessens räckvidd

Bestämmelsen bör inte sträcka sig längre än vad som framstår som klart påkallat. Det är endast när det gäller överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk i marknadsmissbruksförordningen som Finansinspektionen får nya befogenheter som motiverar en utökad sekretess. Det är i samband med sådana utredningar som det kan finnas en risk för att någon t.ex. undanröjer bevis. Den nya regeln bör därför avse uppgifter som hänför sig till utredningar om överträdelser av artikel 14 eller 15 i marknadsmissbruksförordningen. Vid andra utredningar till följd av bestämmelserna i kompletteringslagen, som t.ex. utredningar avseende om en person i ledande ställning har anmält transaktioner i enlighet med artikel 19 i marknadsmissbruksförordningen, gör sig inte motsvarande behov av sekretess i förhållande till part gällande. Sådana utredningar bedrivs av Finansinspektionen i dag och det har inte framkommit något behov av en utvidgad sekretess.

Sekretessen bör inte endast gälla i förhållande till part. För att en sekretessbestämmelse som primärt riktar sig mot den som utredningen avser ska bli effektiv måste en uppgift, som ska hemlighållas i förhållande till parten, även hemlighållas i förhållande till tredje man för att man ska kunna vara säker på att uppgiften inte genom den tredje mannen

kommer till partens kännedom (jfr prop. 2001/02:69 s. 17). Sekretess bör således gälla oavsett vem som efterfrågar uppgiften.

I likhet med 17 kap. 3 § OSL som gäller för Konkurrensverkets utredningar, bör sekretessen avse uppgifter ”som hänför sig till” en utredning av en överträdelse. Om uppgifter lämnas till Ekobrottsmyndigheten för att de behövs i en förundersökning, kommer 18 kap. 1 § OSL att vara tillämplig hos den myndigheten. Om uppgiften lämnas till domstol i samband med Finansinspektionens ansökan om att få göra en undersökning i någons verksamhetslokaler kommer sekretess att gälla till följd av 43 kap. 2 § OSL eftersom en sådan undersökning är en del av utredningen.

Sekretessens styrka m.m.

När det gäller vilken styrka sekretessen bör ha kan konstateras att uppgifter i Konkurrensverkets utredningar kan hemlighållas om det med hänsyn till syftet med utredningen är av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs (17 kap. 3 § OSL). Detta ska jämföras med förundersökningssekretessen, som gäller om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs (18 kap. 1 § OSL). Som redogörs för i förarbetena till den bestämmelse som gäller för Konkurrensverkets utredningar är skillnaden motiverad mot bakgrund av hur rätten till partsinsyn är reglerad i de olika förfarandena (a. prop. s. 18 f.). För Finansinspektionens utredningar gäller att den som utreds har rätt, enligt 16 § förvaltningslagen, att förlöpande ta del av det som tillförs ett ärende. Som framgår i avsnitt 11.2 kan partsinsynen, enligt 10 kap. 3 § OSL, åsidosättas endast om det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. Den bestämmelse som gäller för Konkurrensverkets utredningar har utformats så att den överensstämmer med 10 kap. 3 § OSL. Det är lämpligt att den nya bestämmelsen avseende Finansinspektionens utredningar utformas på samma sätt.

Sekretessen bör inte inskränka rätten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

11.5 Sekretess i Finansinspektionens övervakning enligt andra lagar

Promemorians förslag: Sekretessen i Finansinspektionens övervakning enligt vissa lagar för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden ska beträffande den som övervakningen avser gälla endast om det kan antas att denne lider skada eller men om uppgiften röjs och sekretessen inte motverkar syftet med uppgiftsskyldigheten.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna berör inte frågan.

Skälen för promemorians förslag: Som nämns i avsnitt 11.1 innebär 30 kap. 6 § OSL att sekretess gäller i Finansinspektionens övervakning

enligt marknadsmissbrukslagen och några andra uppräknade lagar för sådan uppgift om en enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden som ”på begäran” har lämnats till myndigheten. Enligt huvudregeln gäller inget skaderekvisit. Sekretessen enligt bestämmelsen har utformats efter förebild av den bestämmelse som nu finns i 30 kap. 4 § OSL (8 kap. 5 § sekretesslagen, se prop. 1984/85:157 s. 74). Enligt den bestämmelsen finns inget skaderekvisit avseende uppgifter om tredje part, t.ex. kunder till en bank från vilken inhämtas uppgifter för tillsyn av banken. Enligt 30 kap. 6 § andra stycket gäller dock ett rakt skaderekvisit om en uppgift rör ”den uppgiftsskyldige”. Avsikten med detta har varit att den som står under Finansinspektionen övervakning inte ska åtnjuta ett lika starkt sekretesskydd som tredje part (se a. prop. s. 74). Även i detta avseende stämmer bestämmelsen överens med 30 kap. 4 § OSL. Till följd av ändringar när det gäller uppgiftsskyldigheten har bestämmelsen dock kommit att få en annan innebörd än den åsyftade. När den infördes var det vissa utpekade företag som var skyldiga att lämna uppgifter och uppgiftsskyldigheten gällde endast den som det fanns anledning anta hade överträtt vissa bestämmelser (a. prop. s. 103). När 2003 års marknadsmissbruksdirektiv genomfördes i svensk rätt utvidgades dock uppgiftsskyldigheten till att omfatta vem som helst (6 kap. 1 a § lagen [1991:980] om handel med finansiella instrument, se prop. 2004/05:142 s. 171 f.). Det innebär att en person som lämnar uppgifter till Finansinspektionen utan att ha något med en misstänkt överträdelse att göra har ett svagare sekretesskydd än vad som varit tänkt, medan den som utreds kan komma att omfattas av ett starkare skydd. Att 30 kap. 6 § andra stycket OSL inte har ändrats får antas bero på ett rent förbiseende. Bestämmelsen bör därför ändras så att det svagare sekretesskyddet i stället ska gälla ”den som övervakningen avser”.

12 Konsekvensbeskrivning

12.1 Inledning

I denna promemoria finns dels förslag som avviker från utredningens förslag, dels förslag på områden där utredningen inte lämnar några förslag. Förslagen i promemorian föranleder vissa kompletteringar till utredningens konsekvensbeskrivning (jfr SOU 2014:46 s. 433–448).

12.2 Förslagets syfte och alternativa lösningar

Syftet med marknadsmissbruksförordningen och det nya marknadsmissbruksdirektivet är att höja förtroendet för de finansiella marknaderna och investerarskyddet samt att säkerställa en enhetlig regelbok för marknadsaktörer. Därigenom antas även värdepappersmarknadens dragningskraft för kapitalanskaffning kunna öka, till nytta för emittenter på tillväxtmarknader för som små och medelstora företag.

De flesta förslag som utredningen lämnar avser, i enlighet med uppdraget, anpassningar i svensk lagstiftning med anledning av marknadsmissbruksförordningen och det nya marknadsmissbruksdirektivet. De båda EU-rättsakterna ger dock medlemsstaterna möjlighet att göra vissa val vid genomförandet i nationell rätt. När det gäller marknadsmissbruksförordningen förutsätter dessa val överväganden och förslag angående den närmare utformningen av den behöriga myndighetens tillsyns-, övervaknings- och sanktionsbefogenheter. Marknadsmissbruksdirektivet, som utgör ett minimidirektiv, innebär att åtminstone de uppsåtliga och allvarligaste fallen av marknadsmissbruk ska kriminaliseras, vilket medför att medlemsstaterna även vid genomförandet av den rättsakten har vissa valmöjligheter och visst tolkningsutrymme.

Ett område där det finns viss valfrihet vid genomförandet är avgränsningen av det straffbara området och hur detta systematiskt ska förhålla sig till de administrativa sanktionerna. I denna del föreslås i promemorian, till skillnad från i utredningens förslag, en modell där åklagare ska ges möjlighet att framställa yrkande om återföring eller sanktionsavgift för det fall huvudyrkandet om ansvar för brott inte vinner bifall. Syftet med det är att ytterligare effektivisera bekämpningen av marknadsmissbruk (se närmare avsnitt 5). I övriga delar där det i promemorian föreslås andra lösningar än de som utredningen föreslår är syftet bl.a. att stärka rättssäkerheten (avsnitt 6.1 om undersökningar efter beslut av Stockholms tingsrätt), att se till att genomförandet stämmer överens med kraven i marknadsmissbruksförordningen (avsnitt 8 om administrativa sanktioner) och att genomföra kommissionens genomföranddirektiv om den behöriga myndighetens system för rapportering av överträdelser (avsnitt 10).

12.3 Samhällsekonomiska konsekvenser

En effektiv reglering för bekämpning av marknadsmissbruk är av samhällsekonomisk betydelse. Om förtroendet för värdepappersmarknaden är dåligt är benägenheten mindre att investera på denna, vilket i sin tur påverkar företagets möjligheter till kapitalanskaffning. Den samhälleliga skadan som uppkommer till följd av marknadsmissbruk eller att regelverket på området inte verkställs effektivt är stor. Kommissionen har gjort ett försök att ekonomiskt värdera de fördelar som marknadsmissbruksförordningen, tillsammans med det nya marknadsmissbruksdirektivet, kan innebära i form av minskat marknadsmissbruk (SEC[2011] 1217). Värderingen görs utifrån den uppskattade kostnad som insiderhandel innebär i form av vinst för dem som genomför den. Marknadsmissbruk inom hela EU uppskattas till 13 miljarder euro per år och man uppskattar att det samlade lagstiftningspaketet kan få ner dessa siffror med 20 procent.

Enbart ett införande av lagstiftning mot marknadsmissbruk på en marknad kan knappast medföra ett ökat förtroende för värdepappersmarknaden. Det är först genom att skapa mekanismer som möjliggör att lagstiftningen efterlevs som den samhällsekonomiska nyttan uppnås fullt ut. Utredningen gör bedömningen att den nuvarande bekämpningen av

marknadsmisbruk kan effektiviseras genom anpassningar av gällande lagstiftning i linje med det som föreskrivs i de båda EU-rättsakterna. Genom förslaget i promemorian att åklagare ska ges möjlighet att framställa yrkande på administrativ sanktion som alternativ till yrkande på ansvar för brott blir förfarandet än mer heltäckande och effektivt. Övriga förslag i promemorian kan inte anses innebära några samhälls-ekonomiska konsekvenser.

12.4 Konsekvenser för staten

12.4.1 Finansinspektionen

Promemorians förslag är inte sådana att de får andra konsekvenser för Finansinspektionen än de som utredningen redovisar i betänkandet. Till följd av dubbelprövningsförbudet kan överträdelse som resulterar i åtal inte bli föremål för Finansinspektionens sanktionsåtgärder, oavsett om åklagare har möjlighet att framställa yrkande om administrativ sanktion eller inte. Som framhålls i avsnitt 5.2 bör åklagarens tillämpning av åtalsplikten inte påverkas av förslaget, varför Finansinspektionen även med promemorians förslag kommer att få egna ärenden för hantering i det rent administrativa förfarandet. I de fall åklagaren använder sig av möjligheten till yrkande om administrativ sanktion kan Finansinspektionens kompetens tas tillvara genom att Finansinspektionen biträder åklagaren.

12.4.2 Kronofogdemyndigheten

I promemorian lämnas förslag om att Finansinspektionen ska kunna göra undersökningar i fysiska eller juridiska personers verksamhetslokaler efter beslut av Stockholms tingsrätt. Utredningen lämnar ett liknande förslag. *Kronofogdemyndigheten* framför att utredningen inte berör frågan om kostnader för att genomföra sådana undersökningar. Kronofogdemyndigheten jämför med motsvarande undersökningar som Konkursverket har genomfört under år 2014 där Kronofogdemyndigheten har biträtt undersökningarna och påpekar att sådana undersökningar kan äga rum både inom och utanför Stockholmsområdet samt att de i regel är mycket personalkrävande och kostnadskrävande.

Det kan konstateras att det i nuläget är svårt att bedöma hur många undersökningar Finansinspektionen kommer ha anledning att genomföra, särskilt med anledning av att sådana undersökningar endast kan genomföras i syfte att ta om hand bevisning när det finns anledning anta att förbuden mot marknadsmisbruk har överträtts. Ett sådant ärende kommer i flertalet fall att hanteras av åklagare då det oftast kommer att finnas misstanke om brott. Eventuellt ökade kostnader som har samband med det nya regelverket förväntas i nuläget bli begränsade och ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

12.4.3 Ekobrottsmyndigheten och Sveriges domstolar

Enligt förslaget i promemorian ska åklagare ha möjlighet att framställa yrkande om återföring eller sanktionsavgift för det fall yrkandet om ansvar för brott inte vinner bifall. Det är nya uppgifter för åklagare varför viss utbildning och systemanpassning kommer krävas, i vart fall i ett inledande skede. Det bör dock noteras att förslaget endast omfattar återföring eller sanktionsavgift som inte är de administrativa sanktioner som har starkast förvaltningsrättsliga särdrag. För åklagare kan arbetsinsatsen avseende yrkandet om återföring eller sanktionsavgift vidare antas vara begränsad då utredningen av misstänkt brott i stället kommer att utgöra det huvudsakliga arbetet, eftersom det handlar om att utreda samma överträdelse för såväl brottsmisstanke som överträdelse av bestämmelser i marknadsmissbruksförordningen. Det sistnämnda gör sig gällande även för domstolens prövning.

Det måste samtidigt konstateras att som alltid när lagstiftning ändras så behöver berörda sätta sig in i det nya regelverket och kompetensfrågor uppkommer. Det innebär att utbildning kommer att vara nödvändig.

Det bör även här särskilt noteras att detta sker i ett sammanhang där, genom sanktionsväxling och införande av administrativa sanktioner på vad som tidigare var ett renodlat straffrättsligt område, det straffrättsliga förfarandet kan förväntas minska i omfattning (se SOU 2014:46 s. 441). Resurser kan därför förväntas frigöras hos Ekobrottsmyndigheten. För domstolarnas del bör särskilt beaktas att ett särskilt forum, Stockholms tingsrätt, föreslås (a. bet. s. 240) varför vissa effektivitetsvinster kan förväntas.

Sammanfattningsvis påverkar förslagen i promemorian inte utredningens bedömning att förslagen inte innebär några kostnadsförändringar för Ekobrottsmyndigheten och att förslagen inte torde få några konsekvenser för Sveriges domstolar som måste finansieras i särskild ordning (se a. bet. s. 441 f.).

12.5 Konsekvenser för företag och enskilda

Promemorians förslag om möjlighet till alternativt yrkande på administrativa sanktioner kan framstå som ett mindre renodlat system för den enskilde. Det torde dock vara av underordnad betydelse vilken myndighet som bedriver utredning eller för talan i domstol i det enskilda fallet. De eventuella nackdelarna i detta hänseende vägs upp av att ett mer heltäckande system ger utfall som för allmänheten torde framstå som mer konsekvent och där resultatet inte är avhängigt myndigheternas vägval.

Genom marknadsmissbruksförordningen kommer även juridiska personer som gör sig skyldiga till marknadsmissbruk att kunna påföras administrativa sanktioner. Promemorians förslag har dock ingen effekt i dessa delar. Inte heller promemorians förslag i övrigt har någon särskild påverkan på företag utöver det som redovisas i utredningens konsekvensbeskrivning.

12.6 Konsekvenser för brottsligheten och det brottförebyggande arbetet

Promemorians förslag om åklagarens möjlighet till alternativt yrkande om återföring eller sanktionsavgift medför en mer heltäckande och effektiv reglering. Genom att undvika uppmärksammade fall där överträdelse blir utan effekt från samhället enbart till följd av det allmännas bedömning av vägval kan förtroendet för regleringen stärkas.

12.7 Övriga konsekvenser

Promemorians förslag har inte någon inverkan på den kommunala självstyrelsen. När det gäller övriga samhällsfrågor som inte har berörs ovan, har förslagen inte sådan betydelse att särskilda överväganden behöver redovisas.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

2 kap. Vissa skyldigheter som följer av marknadsmissbruksförordningen

1 §

Paragrafen införs till följd av artiklarna 8.5 och 12.4 i marknadsmissbruksförordningen och reglerar hur förbudet mot insiderhandel och förbudet mot marknadsmanipulation ska tillämpas när det gäller ageranden som skett för en juridisk persons räkning.

Förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation i marknadsmissbruksförordningen riktar sig mot alla och envar. I definitionen av insiderhandel anges att när det rör sig om en juridisk person är reglerna även tillämpliga, i enlighet med nationell rätt, på de fysiska personer som deltar i beslutet att genomföra förvärvet eller avyttringen eller återkallelsen eller ändringen av en order för den juridiska personens räkning (artikel 8.5). På motsvarande sätt anges i definitionen av marknadsmanipulation att när det rör sig om en juridisk person ska reglerna också tillämpas, i enlighet med nationell rätt, på de fysiska personer som deltar i beslutet att utföra verksamhet för den berörda juridiska personens räkning (artikel 12.4). I paragrafen klargörs därför att förbuden mot insiderhandel och marknadsmanipulation, som finns i artiklarna 14 a och b och 15 i marknadsmissbruksförordningen, även gäller för en fysisk person som genomför förbjudna åtgärder för en juridisk persons räkning. Administrativa sanktioner kan därmed påföras en fysisk person på samma sätt som straffrättsliga sanktioner. Det innebär att om en fysisk

person uppfyller de rekvisit som anges i definitionerna av insiderhandel respektive marknadsmanipulation, kan denne, såväl som den juridiska personen, bli föremål för sanktioner.

Bestämmelsen omfattar inte förbudet mot olagligt röjande av insiderinformation (artikel 14 c).

Bestämmelsen kompletterar bestämmelser i den direkt tillämpliga marknadsmissbruksförordningen. Det är ändamålsenligt att hänvisningen till förordningen är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

5 §

Paragrafen kompletterar bestämmelserna om anmälningsskyldighet i artikel 19 i marknadsmissbruksförordningen och reglerar hur anmälningsskyldigheten för underåriga närstående ska fullgöras.

En person i ledande ställning och en närstående till en sådan person ska enligt artikel 19 anmäla vissa transaktioner som genomförs för deras räkning. Uttrycket person i ledande ställning definieras i artikel 3.1.25. Uttrycket närstående person definieras i artikel 3.1.26. Med närstående person avses bl.a. barn som personen i ledande ställning har vårdnaden om. Om ett sådant barn är underårigt är det enligt paragrafen personen i ledande ställning som ska fullgöra anmälningsskyldigheten för den underåriges räkning. Underårig är den som enligt 9 kap. 1 § föräldrabalken är under 18 år.

Bestämmelsen kompletterar bestämmelser i den direkt tillämpliga marknadsmissbruksförordningen. Det är ändamålsenligt att hänvisningen till förordningen är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

9 §

Paragrafen införs till följd av artikel 23.4 i marknadsmissbruksförordningen och artikel 4.2 d i genomförandedirektivet. Den innehåller bestämmelser om åsidosättandet av tystnadsplikter i samband med en anmälan till Finansinspektionen om en misstänkt överträdelse av marknadsmissbruksförordningen.

Den som har gjort en anmälan till Finansinspektionen om en misstänkt överträdelse av marknadsmissbruksförordningen får som utgångspunkt inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt. Med tystnadsplikt avses alla typer av restriktioner som gäller för möjligheten att lämna uppgifter, vare sig de finns i avtal, praxis – t.ex. den arbetsrättsliga s.k. lojalitetsplikten – eller lag. Med att ”inte göras ansvarig” avses alla typer av ansvar, t.ex. skadestånds- eller arbetsrättsligt ansvar. För att ansvarsfrihet ska gälla krävs att anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett. Det innebär att det krävs att det finns någon faktisk omständighet som kan konstateras objektivt, dvs. det bör inte vara fråga om ett rent påstående från anmälarens sida.

Intresset av att misstänkta överträdelser kommer fram väger i allmänhet tyngre än intresset av att upprätthålla en tystnadsplikt. Det finns dock

situationer där det intresse som ligger bakom tystnadsplikten väger tyngre. Därför anges i andra meningen att rätten att åsidosätta en tystnadsplikt inte gäller om anmälan innebär att anmälaren gör sig skyldig till brott. Det innebär exempelvis att källskyddet enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen inte kan åsidosättas med stöd av bestämmelsen. Inte heller den straffrättsligt sanktionerade tystnadsplikten för advokater kan åsidosättas.

Det torde i praktiken mycket sällan förekomma att uppgiftslämnande till Finansinspektionen är brottsligt. Många lagreglerade tystnadsplikter innehåller ett obehörighetsrekvisit (se t.ex. 1 kap. 11 § lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden och 2 § lagen [1990:409] om skydd för företagshemligheter) som torde innebära att uppgiftslämnande till Finansinspektionen inte anses obehörigt och då aktualiseras inte något brott mot tystnadsplikten.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelsen inte är tillämplig i det allmännas verksamhet. Där gäller i stället offentlighets- och sekretesslagen. Det innebär att första stycket inte ger någon rätt att åsidosätta tystnadsplikt som följer av offentlighets- och sekretesslagen. Det finns dock sekretessbrytande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen som gör det möjligt att anmäla misstänkta överträdelse till Finansinspektionen även om det skulle innebära att sekretessbelagd information lämnas ut.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

3 kap. Allmänna utredningsbefogenheter

7 §

Paragrafen införs till följd av artikel 23.2 första stycket i marknadsmissbruksförordningen. Bestämmelsen innebär en möjlighet för Finansinspektionen att ansöka om kvarstad på en sanktionsavgift eller återföring på grund av en överträdelse av något av förordningens förbud mot insiderhandel (artikel 14 a eller b), olagligt röjande av insiderinformation (artikel 14 c) och marknadsmanipulation (artikel 15) (marknadsmissbruk).

Enligt *första stycket* ska bestämmelserna om kvarstad i brottmål tillämpas när Finansinspektionen ansöker om kvarstad. Det är dock Finansinspektionen, inte åklagare, som ansöker om kvarstad. I *punkterna 1–4* anges hur bestämmelserna i 26 kap. rättegångsbalken ska förstås när det är fråga om en kvarstad för en fordran på sanktionsavgift eller återföring. Hänvisningarna innebär att bestämmelserna om möjlighet att ta egendom i förvar före det att rätten har prövat en ansökan om kvarstad inte gäller för Finansinspektionen. Kvarstad kan beslutas innan rätten har prövat en talan om sanktionsavgift och återföring om förutsättningarna i 26 kap. 1 § rättegångsbalken är uppfyllda. Kvarstad kan även beslutas i samband med tingsrättens dom med anledning av Finansinspektionens talan enligt [6 kap. 1 § första stycket].

Enligt *andra stycket* prövas ansökan om kvarstad av Stockholms tingsrätt. Stockholms tingsrätt är den domstol som ska pröva Finansinspektionens talan om sanktioner med anledning av en överträdelse av

marknadsmisbruksförordningens förbud mot marknadsmisbruk (se [6 kap. 1 §])

När det gäller säkerställande av betalning rörande sanktionsavgift eller återföring för åsidosättande av skyldigheterna enligt artiklarna 16–20 i marknadsmisbruksförordningen tillämpas i stället bestämmelserna om betalningssäkring i 8 och 9 §§.

Bestämmelsen rör en möjlighet att genomföra en tvångsåtgärd mot en enskild. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

8 §

Paragrafen införs till följd av artikel 23.2 första stycket i i marknadsmisbruksförordningen. Bestämmelsen innebär en möjlighet för Finansinspektionen att ansöka om betalningssäkring på en sanktionsavgift eller återföring på grund av ett åsidosättande av skyldigheterna enligt artiklarna 16–20 i marknadsmisbruksförordningen. Paragrafen är utformad efter förebild av 46 kap. 6 och 7 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Av *första stycket* framgår att betalningssäkring kan avse den som är betalningsskyldig. Betalningsskyldig är den som är föremål för ett beslut om sanktionsavgift eller återföring.

I *andra stycket* anges förutsättningarna för ett beslut om betalningssäkring. Båda förutsättningar ska vara uppfyllda för att betalningssäkring ska komma i fråga. För att en ”påtaglig risk” enligt *punkten 1* ska föreligga krävs att risken för betalningsunderlåtelse ska kunna beläggas i det enskilda fallet. Omständigheter som kan knytas till den betalningsskyldige måste tala för att det finns en risk att denne drar sig undan skyldigheten (jfr prop. 2010/11:165 s. 908). Betalningsskyldigheten ska även, enligt *punkten 2*, avse ”betydande belopp”. Betalningsskyldigheten kan avse betydande belopp om det är fråga om ett allvarligt åsidosättande som föranleder en hög sanktionsavgift eller åsidosättandet har medfört en betydande ekonomisk fördel som ska återföras.

Enligt *tredje stycket* kan betalningssäkring beslutas även om betalningsskyldighet inte har fastställts. Om det är sannolikt att betalningsskyldigheten kommer att fastställas måste förvaltningsrätten även pröva till vilket belopp sanktionsavgiften eller återföringen sannolikt kommer att fastställas. Betalningsskyldigheten får nämligen inte ske med ett större belopp än dessa (jfr a. prop. a. s.).

I *fjärde stycket* erinras om att proportionalitetsprincipen gäller vid prövningen av en begäran om betalningssäkring (jfr 2 kap. 5 § skatteförfarandelagen).

När det gäller förordningens förbud mot marknadsmisbruk finns en motsvarande möjlighet att ansöka om kvarstad i 7 §.

Bestämmelsen rör en möjlighet att genomföra en tvångsåtgärd mot en enskild. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur ett ärende om betalningssäkring ska handläggas.

Av *första stycket* framgår att beslut om betalningssäkring fattas på ansökan av Finansinspektionen av den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens slutliga beslut, dvs. för närvarande Förvaltningsrätten i Stockholm.

I *andra stycket* hänvisas till de bestämmelser i skatteförfarandelagen som ska tillämpas vid ansökan om betalningssäkring. Dessa bestämmelser rör förutsättningarna för domstolen att upphäva ett beslut om betalningssäkring, rätten för den enskilde att begära muntlig förhandling, underrättelse om ett beslut, tidsfristen för ett beslut om betalningssäkring för en betalningsskyldighet som inte är fastställd och rätten för en enskild att få skadestånd från staten under vissa förutsättningar. Hänvisningarna innebär att bestämmelserna i skatteförfarandelagen om möjlighet att ta egendom i förvar före det att rätten har prövat en ansökan om betalningssäkring inte gäller för Finansinspektionen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av ett beslut om betalningssäkring för en sanktionsavgift och återföring.

Paragrafen anger de bestämmelser i skatteförfarandelagen som ska tillämpas vid verkställighet av ett beslut om betalningssäkring. Dessa bestämmelser anger att Kronofogdemyndigheten är den som verkställer beslutet, att egendom som beslutet avser omedelbart ska lämnas tillbaka om beslutet upphävs, att Kronofogdemyndigheten får ta emot säkerhet för betalningen som den betalningsskyldige eller, där den betalningsskyldige kan antas medge det, någon annan erbjuder sig att ställa, när ställd säkerhet får tas i anspråk av Kronofogdemyndigheten och hur Kronofogdemyndighetens beslut ska överklagas.

I 69 kap. 15 § skatteförfarandelagen hänvisas det till de regler i utskökningsbalken som tillämpas vid Kronofogdemyndighetens verkställighet av beslutet om betalningssäkring. Av hänvisningen till 1 kap. utskökningsbalken, som inkluderar 1 kap. 6 § utskökningsbalken, framgår att mål om verkställighet av beslut om betalningssäkring ska handläggas som allmänt mål hos Kronofogdemyndigheten (se prop. 2010/11:165 s. 1178).

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

4 kap. Undersökningar efter beslut av domstol

1 §

Paragrafen, liksom övriga paragrafer i kapitlet, införs till följd av artikel 23.2 första stycket e i marknadsmissbruksförordningen och reglerar förutsättningarna för en tvångsundersökning. Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 3 § konkurrenslagen (2008:579).

Av paragrafen följer att en undersökning enligt detta kapitel endast får genomföras för att utreda en överträdelse av förbudet mot insiderhandel, inklusive förbudet mot att rekommendera eller förmå någon annan

person att ägna sig åt insiderhandel, eller förbudet mot marknadsmanipulation. En sådan undersökning får således inte genomföras för att utreda en överträdelse av förbudet mot olagligt röjande av insiderinformation (artikel 14 c i marknadsmissbruksförordningen). En undersökning kan avse en fysisk eller en juridisk person. Den får dock endast avse verksamhetslokaler, vilket innebär att en lokal som enbart används som privatbostad inte får undersökas. Om verksamhet bedrivs i en privatbostad är en undersökning i princip möjlig. Lokalens karaktär har betydelse för den proportionalitetsbedömning som domstolen ska göra enligt punkten 3. I 5 § första stycket 4 finns en närmare uppräknning av vilken typ av utrymmen som kan bli föremål för undersökning.

Enligt *punkten 1* krävs en viss grad av misstanke om att en överträdelse har skett. Det innebär att Finansinspektionen inte får ägna sig åt s.k. fishing expeditions, där inspektionen utan misstankar om överträdelse går igenom handlingar för att se om man hittar något av intresse.

Enligt *punkten 2* är det, om övriga förutsättningar är uppfyllda, tillräckligt för ett beslut att personen inte har efterkommit ett föreläggande om att frivilligt lämna uppgifter till Finansinspektionen. Det är självklart att Finansinspektionen som regel i första hand ska förelägga en person att lämna uppgifter eller inställa sig till ett förhör innan inspektionen begär ett beslut om undersökning. Något villkor om att så ska ske ställs dock inte upp, utan ett beslut om undersökning kan meddelas även om uppgifter inte tidigare har begärts, om det finns risk att bevis undanhålls eller förvanskas.

Punkten 3 ger uttryck för den s.k. proportionalitetsgrundsatsen, efter förebild från 27 kap. 1 § tredje stycket och 28 kap. 3 a § rättegångsbalken.

Stockholms tingsrätt är behörig domstol, eftersom domstolen enligt [6 kap. 1 §] ska pröva en talan om sanktioner för överträdelse av förbuden mot marknadsmissbruk om ett sanktionsföreläggande inte godkänns.

Av 6 kap. 4 § framgår att ärenden om undersökningar enligt denna bestämmelse ska handläggas enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Bestämmelsen rör en möjlighet att genomföra en tvångsåtgärd mot en enskild. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

2 §

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att genomföra en undersökning enligt 1 § hos någon annan än den som är föremål för utredning (tredje man). Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 4 § konkurrenslagen. Som framgår av 1 § kan en undersökning ske i en fysisk eller juridisk persons verksamhetslokaler.

För ett sådant beslut krävs enligt *punkten 1* att de förutsättningar som anges i 1 § första stycket 1 och 3 är uppfyllda, dvs. det måste finnas anledning att anta att en överträdelse har skett och det måste vara proportionerligt att göra en undersökning. Vidare krävs enligt *punkten 2*

att det finns särskild anledning att anta att bevis finns hos tredjemannen. Det innebär att det måste finnas en påtaglig misstanke om att bevis finns där för att domstolen ska bifalla ansökan. Slutligen krävs enligt *punkten 3* att tredjemannen antingen inte har rättat sig efter ett föreläggande enligt 1 § eller att det annars finns risk för att ett bevis undanhålls eller förvanskas (jfr prop. 1992/93:56 s. 109).

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

3 §

Paragrafen innehåller vissa formella regler om Stockholms tingsrätts handläggning av ärenden om undersökningar. Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 7 § konkurrenslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

4 §

Paragrafen reglerar vad ett beslut om undersökning enligt 1 § ska innehålla. Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 8 § konkurrenslagen.

Utöver det som anges i *första stycket* gäller bestämmelserna i lagen om domstolsärenden om vad ett beslut ska innehålla.

Av *andra stycket* följer att huvudregeln är att beslutet gäller omedelbart. Om tingsrättens beslut överklagas är det dock inget som hindrar att hovrätten bestämmer något annat.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

5 §

Paragrafen reglerar Finansinspektionens befogenheter vid en undersökning enligt 1 §.

Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 6 § konkurrenslagen.

Begreppet handling i *första stycket* har samma innebörd som i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, dvs. framställning i skrift eller bild och upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas bara med tekniska hjälpmedel (2 kap. 3 § första och andra styckena tryckfrihetsförordningen).

Finansinspektionens åtgärder enligt paragrafen får inte avse sådana handlingar som avses i 9 §.

Andra stycket första meningen innebär att åtgärderna i första stycket 1 och 2 får genomföras hos Finansinspektionen, om den som undersökningen genomförs hos samtycker till att informationen förflyttas till inspektionens lokaler. Med uttrycket elektroniskt lagrad information avses sådan information som inspektionen vid undersökningen kopierat eller speglat till särskilda lagringsmedia från t.ex. hårddiskar, dataservrar eller usb-minnen. Samtycket omfattar förflyttning av informationen till Finansinspektionen. Samtycket kan avse samtliga eller endast några av de lagringsmedia som skapats vid undersökningen. Det är viktigt att Finansinspektionen inhämtar samtycket från den som är behörig att företräda den som undersökningen genomförs hos (enligt 1 och 2 §§), att detta dokumenteras och att den som lämnar samtycket är införstådd med dess innebörd.

Enligt *andra stycket andra meningen* har den som undersökningen genomförs hos rätt att följa de åtgärder som Finansinspektionen vidtar. Det innebär att den personen eller dennes företrädare har rätt att följa inspektionens undersökning och ta del av de kopior eller utdrag som omfattas av inspektionens befogenheter enligt tingsrättens beslut om platsundersökning. Rätten att följa Finansinspektionens åtgärder innebär inte att t.ex. personen eller dennes företrädare kan blockera undersökningen genom att inte komma till inspektionens lokaler när åtgärderna ska vidtas (jfr prop. 2014/15:96 s. 16).

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

6 §

Paragrafen reglerar Finansinspektionens befogenheter vid en undersökning enligt 1 §.

Genom *första stycket* uppfylls det krav i marknadsmissbruksförordningen som innebär att den behöriga myndigheten ska kunna ”lägga beslag på dokument” (artikel 23.2 första stycket e). Bestämmelsen är subsidiär i förhållande till 5 §, vilket innebär att den endast får tillämpas om kopiering av en handling inte är tillräcklig. Så kan vara fallet om det är av betydelse för utredningen att en handling kan undersökas i original. Det kan t.ex. finnas behov av originalhandlingar som bevisar underskrifter av ett dokument. Begreppet handling har samma innebörd som i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, dvs. framställning i skrift eller bild och upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas bara med tekniska hjälpmedel (2 kap. 3 § första och andra styckena tryckfrihetsförordningen). Finansinspektionen har inte någon rätt att ta om hand tekniska hjälpmedel, t.ex. datorer, med vilka elektroniskt lagrad information kan läsas.

Åtgärden ska avse en specificerad handling och får inte användas för att t.ex. omhänderta en hårddisk i syfte att undersöka innehållet på hårddisken.

I undantagsfall kan det dock bli aktuellt att ta om hand t.ex. en hårddisk med stöd av bestämmelsen i *andra stycket*. Av *andra stycket* framgår att när en handling tas om hand får även pärm, mapp eller liknande förvaringsmaterial tas med. Eftersom elektroniskt lagrad information – upptagningar som bara kan uppfattas med ett tekniskt hjälpmedel – bara kan tas om hand tillsammans med ett datamedium kan det bli aktuellt att även ta om hand datamedia, t.ex. en hårddisk eller CD-skiva (prop. 2010/11:165 s. 1174). Syftet med bestämmelsen är att handlingarna efter omhändertagandet inte ska förvaras osorterade, utan i den pärm eller mapp som de förvarades i när de togs om hand (jfr a. prop. a. s.). Självklart är det bara det förvaringsmaterial som handlingen förvaras i som får tas med.

Finansinspektionens åtgärder enligt paragrafen får inte avse sådana handlingar som avses i 9 §.

Av *tredje stycket* följer att om elektroniskt lagrad information tas om hand ska, om det är möjligt, ett exemplar lämnas kvar. Om t.ex. en CD-skiva med bokföringsmaterial tas om hand bör ett exemplar lämnas kvar i den verksamhetslokal där undersökningen sker. En kopia av den CD-skiva som tas om hand får i så fall göras (jfr a. prop. a. s.).

Andra och tredje styckena har utformats efter förebild av 69 kap. 8 § skatteförfarandelagen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt för den som är föremål för en undersökning att tillkalla ett juridiskt biträde. Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 9 § konkurrenslagen.

Första stycket innebär att den som undersökningen ska genomföras hos har rätt att ha ett biträde närvarande vid undersökningen.

Huvudregeln är, enligt *andra stycket*, att undersökningen inte får börja innan biträdet har inställt sig. Skulle undersökningen bli onödigt fördröjd genom att man inväntar biträdet, kan dock undersökningen börja utan att biträdet är närvarande. En rimlig tid att avvakta för att bereda ett juridiskt biträde möjlighet att inställa sig skulle som normalregel kunna vara omkring en timme (jfr prop. 1992/93:56 s. 110 om motsvarande regel i konkurrenslagen). I de fall undersökningen har beslutats enligt 3 §, dvs. det föreligger fara i dröjsmål, behöver inte heller ett juridiskt biträdes ankomst avvaktas.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om Kronofogdemyndighetens biträde i samband med verkställighet av ett beslut om undersökning. Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 10 § konkurrenslagen.

Av *första stycket* följer att handräckning får begäras om det är nödvändigt för att inspektionen ska kunna verkställa tingsrättens beslut. Bestämmelserna som avses i *andra stycket* finns i 2 kap. 17 § utsökningsbalken. Kronofogdemyndigheten får i sin tur begära biträde av polismyndighet för att genomföra de åtgärder som avses i första stycket. Det följer av 3 kap. 3 § utsökningsförordningen (1981:981).

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

9 §

Paragrafen innehåller begränsningar när det gäller Finansinspektionens rätt att granska, kopiera och ta om hand handlingar. Paragrafen är utformad efter förebild av 47 kap. 2 § skatteförfarandelagen.

Första stycket 1 innebär att en handling som omfattas av beslagsförbudet i 27 kap. 2 § rättegångsbalken ska undantas när Finansinspektionen vidtar åtgärder enligt 5 eller 6 §. Med handling avses framställning i skrift eller bild och upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas bara med tekniska hjälpmedel (jfr 2 kap. 3 § första och andra styckena tryckfrihetsförordningen).

Av *första stycket 2* följer att sådana åtgärder som Finansinspektionen vidtar enligt 5 eller 6 § inte får avse en handling som inte omfattas av tingsrättens beslut i 1 §. Handlingarna måste således röra den misstänkta överträdelse som beslutet om undersökning gäller.

Andra stycket innebär att sådana åtgärder som Finansinspektionen vidtar enligt 5 eller 6 § inte får avse en handling som har ett betydande

skyddsintresse. Detta gäller dock bara under förutsättning att handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för utredningen (jfr 47 kap. 2 § skatteförfarandelagen). Handlingar som kan ha ett betydande skyddsintresse kan t.ex. vara företagshemligheter eller uppgifter hos sådana yrkesgrupper som inte omfattas av första stycket 1 men som har likartade arbetsuppgifter, t.ex. andra jurister än advokater, revisorer, skatterådgivare m.fl. Även mer personliga uppgifter kan i undantagsfall ha ett sådant skyddsintresse att de ska kunna undantas från undersökning. Det kan röra sig om uppgifter om egna eller anställdas personliga förhållanden eller om uppgifter som annars har en personlig karaktär och vars röjande skulle kunna medföra obehagliga konsekvenser för den som har uppgifterna eller den som uppgifterna rör. Vid bedömningen av om handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för utredningen är det angeläget att den enskildes önskemål beaktas så långt det är möjligt. Skyddsintresset kan i många fall tillgodoses genom att nödvändiga uppgifter lämnas i annan handling eller muntligen. Stockholms tingsrätt bör även kunna besluta att lämna ut endast en del av handlingen (jfr prop. 1993/94:151 s. 170).

Den som är föremål för undersökning kan enligt 10 § begära rättsens prövning av om en handling ska omfattas av undersökningen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

10 §

Paragrafen reglerar rätten till prövning av om en handling ska undantas från undersökningen enligt 9 §. Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 11 § andra stycket konkurrenslagen.

Med ”angår” avses invändningar från såväl den person som är föremål för undersökning som annan som avses i 2 §.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om återlämnande av handlingar som har tagits om hand vid en undersökning. Paragrafen är utformad efter förebild av 69 kap. 12 § skatteförfarandelagen.

Av *första stycket* följer att Finansinspektionen ska lämna tillbaka handlingar som tagits om hand så snart de inte längre behövs. Det behov som kan finnas rör utredningens bedrivande och eventuell process angående sanktion för överträdelse av marknadsmissbruksförordningen där handlingen kan behövas som bevisning. Med handling avses framställning i skrift eller bild och upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas bara med tekniska hjälpmedel (jfr 2 kap. 3 § första och andra styckena tryckfrihetsförordningen).

Enligt *andra stycket* ska handlingarna lämnas till konkursförvaltaren om den som beslutet gäller har försatts i konkurs.

Av *tredje stycket* framgår att Finansinspektionen på begäran av den undersökte ska pröva om en handling ska återlämnas. Om Finansinspektionen avslår en begäran om att få tillbaka handlingar, får den som beslutet gäller överklaga det. Ett överklagande ska ske till Stockholms

tingsrätt och handläggas enligt bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden (se 6 kap. 1 och 3 §§).

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

5 kap. Ingripanden

3 §

Paragrafen införs till följd av artikel 30.2 e–g i marknadsmissbruksförordningen. Paragrafen innehåller bestämmelser om ingripande genom förbud att inneha vissa befattningar eller att handla med finansiella instrument.

Enligt *första stycket* får ett förbud meddelas mot en anställd i ett värdepappersinstitut, eller annan person som arbetar för ett värdepappersinstitut om denne har överträtt marknadsmissbruksförordningen på sätt som anges i [1 §]. Syftet är att paragrafen ska omfatta den som överträtt marknadsmissbruksförordningen i samband med värdepappersinstitutets verksamhet, eller som genom sin funktion i värdepappersinstitutet t.ex. har fått del av information som gjort överträdelsen möjlig. Bestämmelsen omfattar verkställande direktörer och andra anställda i värdepappersinstitut. Med den som ”arbetar för” ett värdepappersinstitut avses t.ex. styrelseledamöter. Ett värdepappersinstitut kan driva delar av sin verksamhet genom ett annat företag (se 6 kap. 1 § och 8 kap. 14 § lagen om värdepappersmarknaden). Detta kan ske antingen genom att institutet träffar avtal med ett anknutet ombud eller på så sätt att institutet uppdrar åt någon annan att utföra visst arbete eller vissa funktioner. Personer som på grund av ett sådant avtal eller uppdrag arbetar för värdepappersinstitutet omfattas av paragrafen. Paragrafen omfattar även personer som arbetar för ett värdepappersinstitut på grund av att värdepappersinstitutet t.ex. anlitar en konsult. Det kan t.ex. röra sig om advokater som fullgör uppdrag för värdepappersinstitutets räkning, och som mycket väl kan tänkas få del av insiderinformation i den egenskapen. Även personer som inte är anställda men utför arbete hos värdepappersinstitutet som inhyrd omfattas av paragrafen.

Med värdepappersinstitut avses detsamma som i 1 kap. 5 § 27 lagen om värdepappersmarknaden, dvs. värdepappersbolag och kreditinstitut som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse och utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial i Sverige.

Vid en bedömning av om ett förbud enligt *punkten 1* ska meddelas bör hänsyn tas till om överträdelsen är sådan att det finns anledning att anta att personen inte är lämplig att inneha uppdrag som styrelseledamot eller verkställande direktör i ett värdepappersinstitut. Vid den bedömningen bör det räcka att allmänhetens förtroende för att en sådan person är lämplig för en sådan befattning kan antas vara rubbad. Vid bestämmandet av den tid under vilken ett förbud ska gälla kan ledning hämtas i den praxis som finns beträffande näringsförbud. Där anges bl.a. att det är av betydelse om näringsidkaren förorsakat stor skada (för borgenärer, anställda, konkurrenter eller avtalsparter). Det är också av vikt vilken inställning näringsidkaren har visat. En omständighet som bör verka i skärpande riktning är om näringsidkaren har visat sig helt likgiltig inför de regler som gäller för näringsverksamhet. Om näringsidkaren tidigare har varit

underkastad näringsförbud, men vägrat att ta rättelse av detta, kan det finnas skäl att meddela en längre förbudstid (jfr prop. 1995/96:98 s. 36 f.).

Ett beslut enligt *punkten 2* innebär att en person inte tillåts handla med vissa i beslutet angivna finansiella instrument för egen räkning. Ett sådant beslut torde komma i fråga om överträdelsen har anknytning till handel med finansiella instrument och t.ex. har skett genom utnyttjande av anställningen i eller uppdraget för värdepappersinstitutet.

Ett förbud får förenas med vite ([2 §]).

Enligt *andra stycket* krävs det upprepade överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk (artiklarna 14 och 15 i förordningen) för att ett förbud mot att utöva ledningsuppdrag ska få meddelas på obegränsad tid. Med beaktande av att de överträdelser av förbuden som är avsedda att hanteras i det administrativa förfarandet utgörs av främst ringa och oaktsamma fall av insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation bör det sällan bli aktuellt att tillämpa den bestämmelsen.

Enligt *tredje stycket* kan Finansinspektionen medge undantag från förbudet att handla med vissa finansiella instrument när det gäller avyttringar av ett innehav. Undantag bör medges när t.ex. den enskildes ekonomiska situation är ansträngd eller när den enskildes situation förändrats genom bodelning eller liknande och egendomen behöver säljas. Undantag bör även kunna medges om det är uppenbart att en specificerad försäljning kan ske utan att insiderinformation utnyttjas.

Övervägandena finns i avsnitt 8.4.

14 §

[...]

Paragrafen innehåller en uppräknning av omständigheter som innebär att Finansinspektionen kan avstå från ingripande. Paragrafen är utformad efter förebild av t.ex. i 25 kap. 2 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Eftersom insiderbrott, obehörigt röjande av insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan (marknadsmanipulation) avkriminaliseras i syfte att de i stället ska kunna bli föremål för administrativa sanktioner, ska uttrycket ringa inte motsvara straffrättens ringa brott. Med ringa överträdelse bör förstås överträdelser som framstår som bagatellartade.

Något ingripande behöver inte heller ske om något annat organ har vidtagit åtgärder mot personen och dessa åtgärder bedöms tillräckliga. Ett sådant organ kan vara den reglerade marknadens eller MTF-plattformens disciplinnämnd eller motsvarande (jfr prop. 2006/07:115 s. 637). Det kan röra sig om en situation då en emittent på en reglerad marknad eller en MTF-plattform överträder skyldigheten att offentliggöra insiderinformation och disciplinnämnden har beslutet om åtgärder i enlighet med handelsplatsens emittentregelverk. Bestämmelsen ger således Finansinspektionen möjlighet att avstå från ingripande om samma emittent har åsidosatt sin skyldighet att offentliggöra insiderinformation enligt artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen och inspektionen bedömer att börser eller värdepappersinstitutet som driver MTF-plattformen har tilldelat emittenten en tillräckligt ingripande civilrättslig

sanktion. Paragrafen kan också bli tillämplig om börsen eller värdepappersinstitutet som driver MTF-plattformen har ingripit mot marknadsmanipulation i strid med medlemsregelverket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

6 kap. Handläggning i domstol m.m.

1 §

[...]

Andra stycket reglerar vilka processuella regler som ska tillämpas när Finansinspektionen för talan vid Stockholms tingsrätt enligt första stycket. En sådan talan ska handläggas enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket det inte kan följa svårare straff än böter. Bestämmelserna om offentlig försvarare i 21 kap. rättegångsbalken ska dock inte tillämpas. Någon rätt till offentlig försvarare finns därmed inte för den enskilde i ett sådant mål. Bestämmelser som avviker från rättegångsbalkens regler finns även i *tredje stycket*.

[...]

Övervägandena finns i avsnitt 8.5.

3 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionens beslut att inte återlämna en handling efter en undersökning är avslutad får överklagas till Stockholms tingsrätt, dvs. till den domstol som har beslutat att en undersökning får genomföras (4 kap. 1 §).

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

4 §

Paragrafen reglerar vilka processuella regler som ska tillämpas när Finansinspektionen ansöker om tillstånd att genomföra en undersökning enligt 4 kap. 1 §, när Stockholms tingsrätt ska pröva om en handling ska omfattas av Finansinspektionens undersökning (se 4 kap. 10 §) och vid överklagande av ett beslut om att inte återlämna handlingar som har tagits om hand (4 kap. 11 § § tredje stycket).

De ärenden som bestämmelsen avser handläggs av Stockholms tingsrätt (se 4 kap. 1 och 10 §§ samt 3 § detta kapitel). Dessa ärenden ska, i likhet med det som gäller för Konkurrensverkets platsundersökningar, handläggas enligt lagen om domstolsärenden (jfr 8 kap. 1 § andra stycket konkurrenslagen).

Bestämmelsen innebär även att reglerna om rättegångskostnader i brottmål ska tillämpas. En liknande bestämmelse finns i konkurrenslagen (8 kap. 15 § första stycket). Om Finansinspektionen är förlorande part i målet är statens kostnadsansvar begränsat till skäliga kostnader (31 kap. 2 § rättegångsbalken). Alldeles oavsett hur ansvaret för rättegångskostnaderna fördelas gäller också att en person som genom vårdslöshet eller försummelse vållat kostnader för staten är skyldig att ersätta sådana kostnader (31 kap. 4 § rättegångsbalken). Följaktligen finns det regler

som är ägnade att motverka alltför vidlyftig processföring.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 1 anger när lagen träder i kraft.

Punkten 2 innebär att sanktioner inte får beslutas mot personer för överträdelse som har ägt rum före ikraftträdandet, eftersom några bestämmelser om sådana sanktioner inte gällde vid den tidpunkten.

13.2 Förslaget till lag om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §

Paragrafen innehåller en beskrivning av lagens tillämpningsområde.

Förbud mot insiderhandel, obehörigt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation finns även i marknadsmissbruksförordningen (artiklarna 14 och 15). Bestämmelser om administrativa sanktioner för överträdelse av förbuden finns i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning.

2 §

Paragrafen genomför artikel 1.2 första stycket a–c i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller en uppräkningslista över vilka finansiella instrument som omfattas av lagens tillämpningsområde.

Enligt *punkten 1* är lagen för det första tillämplig på finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller på en MTF-plattform eller för vilka en ansökan om upptagande till sådan handel har lämnats in. Vad som avses med reglerad marknad och MTF-plattform anges i 5 §. När det gäller MTF-plattformar innebär det att lagen är tillämplig om ett finansiellt instrument handlas på plattformen efter att någon har ansökt om att det ska kunna ske, eller har lämnat in en ansökan i enlighet med de regler som gäller på plattformen.

Enligt *punkten 2* är lagen tillämplig på finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform, dvs. även om det sker av annan anledning än som en följd av en ansökan om att handel ska kunna ske som avses i punkten 1.

Av *punkten 3* följer att även finansiella instrument vilkas värde är beroende av sådana instrument som avses i punkterna 1 eller 2 omfattas av tillämpningsområdet. Med det avses t.ex. OTC-derivat.

I definitionerna i 5 § hänvisas till definitionerna i lagen om värdepappersmarknaden. Definitionerna i den lagen avser reglerade marknader och MTF-plattformar inom EES. Handeln behöver dock inte ske på en sådan handelsplats för att lagen ska vara tillämplig utan det räcker att agerandet rör ett sådant finansiellt instrument som anges i förevarande paragraf. När det gäller insiderbrott finns dock ytterligare en förutsätt-

ning, nämligen att förfarandet avser handel på värdepappersmarknaden (se 2 kap. 1 § och författningskommentaren till den bestämmelsen).

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

3 §

Paragrafen genomför artikel 1.3 i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller undantag från lagens tillämpningsområde. Undantagen är desamma som i marknadsmissbruksförordningen.

Undantaget i *punkten 1* avseende återköpsprogram och stabilisering motsvarar i sak 9 § marknadsmissbrukslagen. Beskrivningen av vilka program och åtgärder som ska vara undantagna finns numera i marknadsmissbruksförordningen.

Undantaget i *punkten 2* motsvarar delvis 14 § första stycket marknadsmissbrukslagen. Artikel 6 i marknadsmissbruksförordningen omfattar dock fler förfaranden än sådana som genomförs av Riksbanken eller Riksgäldskontoret. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra affärer som genomförs i allmänhetens intresse inom ramen för t.ex. penning- eller växelkurspolitik. Undantaget gäller endast transaktioner eller beteenden som utförs inom ramen för de politikområden som anges i förordningen och gäller t.ex. inte anställdas affärer för egen räkning (se skäl 13).

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.

4 §

Paragrafen genomför artikel 2.1, 2.2, 2.6, 2.7, 2.9 och 2.10 i marknadsmissbruksdirektivet och innehåller definitioner som har betydelse för tillämpningen av lagen.

Definitionen av finansiellt instrument är densamma som i marknadsmissbrukslagen (1 § 3).

Uttrycket godtagen marknadspraxis har betydelse för straffbestämmelsen om marknadsmanipulation (2 kap. 4 och 5 §§).

Uttrycket handel på värdepappersmarknaden finns även i marknadsmissbrukslagen (1 § 2). Definitionen anpassas efter hur handelsplatserna benämns i marknadsmissbruksförordningen (MTF-plattform) och hur handelsplatser utanför EES brukar anges. Definitionen har betydelse för straffbestämmelsen om insiderbrott (2 kap. 1 §).

Termen insiderinformation definieras genom en hänvisning till marknadsmissbruksförordningen. Definitionen i förordningen är betydligt mer detaljerad än den i marknadsmissbrukslagen (se avsnitt 9.6.1). Definitionen har betydelse för straffbestämmelserna om insiderbrott (2 kap. 1 §) och obehörigt röjande av insiderinformation (2 kap. 3 §).

Definitionen av marknadsmissbruksförordningen är utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av att ha en statisk hänvisning blir att om EU-bestämmelserna ändras behöver lagstiftaren överväga om någon ändring behöver göras i den nationella lagstiftningen.

MTF-plattform är den term som används i marknadsmissbruksförordningen för en sådan handelsplats som benämns handelsplattform i gällande svensk rätt. Den definitionen och definitionen av reglerad

marknad har betydelse för lagens tillämpningsområde (se författningskommentaren till 2 §).

Termen referensvärde definieras genom en hänvisning till definitionen i marknadsmissbruksförordningen. Termen har betydelse för straffbestämmelsen om marknadsmanipulation (2 kap. 4 § första stycket 5). Även uttrycket spotavtal avseende råvaror definieras genom en hänvisning till definitionen i marknadsmissbruksförordningen. Definitionen har betydelse för straffbestämmelsen om marknadsmanipulation (2 kap. 4 §) och den bestämmelse som undantar vissa förfaranden från straffbestämmelsen (2 kap. 6 §).

2 kap. Straffbestämmelser

1 §

Paragrafen genomför artiklarna 3.1–3.7 och 7.2 (delvis) i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser om insiderbrott och motsvarar delvis 2 § marknadsmissbrukslagen.

Punkten 1 motsvarar delvis 2 § första stycket första meningen marknadsmissbrukslagen. Att det även kan vara insiderbrott att ändra eller återkalla en lagd order innebär en utvidgning av straffbudet (se avsnitt 9.6.5). Det kan alltså vara straffbart för den som har lagt en köporder och sedan får insiderinformation att återkalla ordern. Det är endast när det är en fördel för gärningsmannen att återkalla ordern som insiderbrott kan anses föreligga. I annat fall kan förfarandet inte anses innebära ett utnyttjande av insiderinformation och är ansvarsbefriande enligt 2 § på grund av att det var sannolikt att priset skulle gå i en sådan riktning att återkallelse skulle innebära en förlust (2 § första stycket).

Punkten 2 motsvarar delvis rådgivningsförbudet i 2 § första stycket andra meningen marknadsmissbrukslagen. Till skillnad från den bestämmelsen omfattar punkten även att föranleda någon annan att återkalla eller ändra en order avseende finansiella instrument som informationen rör. I den svenska språkversionen av marknadsmissbruksdirektivet och marknadsmissbruksförordningen används termerna ”rekommendationer” och ”uppmaningar” (på engelska ”recommendations” respektive ”inducements”). Uttrycket ”på annat sätt föranleder någon annan” byts ut mot ”genom uppmaning” för att bättre motsvara marknadsmissbruksdirektivet, medan uttrycket ”råd” behålls.

Av *punkten 3* följer att det även utgör insiderbrott att följa ett råd eller en uppmaning, förutsatt att rådet eller uppmaningen grundas på insiderinformation och gärningsmannen således hade uppsåt till detta (se avsnitt 9.6.6). Någon motsvarande bestämmelse finns inte i marknadsmissbrukslagen.

Punkterna 1 och 2 gäller den som ”har” insiderinformation (”får” i 2 § marknadsmissbrukslagen). Ändringen från ”får” till ”har” innebär att en person som själv är upphov till den information som innehas omfattas av bestämmelsen. Det skulle exempelvis kunna röra sig om information om att man beslutat sig för att avgå som verkställande direktör för ett bolag när ett offentliggörande av den informationen sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på bolagets aktier. Alla typer av egen-

genererad information innebär dock inte att man omfattas av förbudet mot insiderhandel. Det måste t.ex. vara möjligt att genomföra de transaktioner som man faktiskt beslutat sig för att genomföra (även om ett offentliggörande av planen att genomföra transaktionen skulle kunna vara kurspåverkande). Att ett sådant förfarande är tillåtet framgår av 2 § där det hänvisas till legitimt beteende enligt marknadsmissbruksförordningen. Enbart det faktum att en person utnyttjar sin egen vetskap om att han eller hon har beslutat att förvärva eller avyttra finansiella instrument ska inte anses innebära utnyttjande av insiderinformation när instrumenten förvärvas eller avyttras (artikel 9.5 i marknadsmissbruksförordningen). I skäl 31 till marknadsmissbruksförordningen anges även att agerande på grundval av egna planer och strategier för handel inte bör betraktas som utnyttjande av insiderinformation.

Straffbestämmelsen om insiderbrott gäller endast när transaktionen eller återkallelsen eller ändringen av en order sker genom handel på värdepappersmarknaden. Det uttrycket definieras i 1 kap. 2 §. Det innebär att helt vederlagsfria transaktioner aldrig kan omfattas av straffbudet. Det bör uppmärksammas att förbudet mot insiderhandel i marknadsmissbruksförordningen inte har denna begränsning.

Straffet för insiderbrott är fängelse i högst två år och följer av *andra stycket*. Det är samma straffskala som i gällande rätt (2 § första stycket marknadsmissbrukslagen).

Straffskalan för grovt brott i *tredje stycket* utökas till fängelse i sex år (fyra år enligt 2 § andra stycket marknadsmissbrukslagen). Som särskild kvalifikationsgrund för bedömningen av om ett brott är grovt anges gärningsmannens ställning. Denna kvalifikationsgrund är ny i förhållande till 2 § marknadsmissbrukslagen. Med ställning avses i första hand personer som har en sådan ställning i ett bolag (emittent) att man kan förvänta sig att de upprätthåller förtroendet för marknaden och för emittenten i fråga, t.ex. en styrelseledamot eller en verkställande direktör. Även någon som är anställd i ett värdepappersinstitut med uppgift att tillvarata kundernas intressen kan ha en sådan ställning. Att en sådan person gör sig skyldig till insiderhandel innebär normalt att brottet är grovt. Övriga omständigheter – t.ex. att gärningsmannen eller någon närstående till denne inte har gjort någon vinning till följd av brottet – skulle dock kunna vara förmildrande på ett sätt som gör att brottet vid en helhetsbedömning inte ska rubriceras som grovt.

Till skillnad från i 2 § marknadsmissbrukslagen, där ”affärens omfattning” anges som kvalifikationsgrund, pekas den vinning brottet har medfört ut som kvalifikationsgrund. Med vinning avses både den vinst som brottet medfört och den förlustbegränsning som kunnat göras, t.ex. genom att återkalla en order. Om vinningen uppgår till fem basbelopp, eller mer, är brottet normalt grovt.

Ett brott kan också rubriceras som grovt med hänsyn till övriga omständigheter, vilket överensstämmer med 2 § marknadsmissbrukslagen. Sådana omständigheter är t.ex. att det är fråga om upprepade affärer eller att handeln är organiserad t.ex. genom samverkan mellan flera personer som med tips och råd biträtt varandra för att göra vinstgivande affärer med tillgång till insiderinformation. Förfaringssättet vid genomförandet av affärer kan också göra att brottet blir att anse som grovt. Det kan t.ex. röra sig om att handeln förenats med andra åtgärder

som inneburit en möjlighet att utnyttja kursförändringar, t.ex. genom att offentliggöra insiderinformation har fördröjts (jfr prop. 1990/91:42 s. 102 f.).

De kvalificerande omständigheterna är alternativa, dvs. det krävs inte att flera omständigheter är uppfyllda för att ett brott ska bedömas som grovt.

När det gäller straffvärdet för olika typer av gärningar bör en återkallelse eller en ändring av order anses mindre straffvärd än en genomförd transaktion. Omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är att bedömas som grovt har, om brottet inte bedöms som grovt, betydelse för straffvärdet för ett brott av normalgraden. Ett brott som medfört vinning för gärningsmannen eller någon närstående till denne är allvarligare än ett brott som bestått i att ett tips lämnats till någon utomstående.

En gärning som är ringa är enligt *ffjärde stycket* straffri. En sådan gärning kan dock utgöra en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen (artikel 14) och föranleda en administrativ sanktion. Detsamma gäller gärningar som inte har begåtts med uppsåt.

Övervägandena finns i avsnitten 9.6 och 9.10.

2 §

Paragrafen genomför artikel 3.8 i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller ansvarsfrihetsgrunder när det gäller insiderbrott och motsvarar delvis 5 § marknadsmissbrukslagen.

I *första stycket första meningen* finns en hänvisning till bestämmelserna om legitimt beteende i marknadsmissbruksförordningen. Definitionen av marknadsmissbruksförordningen i 1 kap. 5 § innebär att hänvisningen till förordningen är statisk (se kommentaren till 1 kap. 5 §). Uppräkningen i förordningen avser situationer då insiderinformation typiskt sett inte utnyttjas. Enligt artikel 9.2 anses det inte vara ett utnyttjande av insiderinformation för marknadsgaranter eller den som har tillstånd att utföra handelsorder för andra (t.ex. värdepappersinstitut som utför kunders order) att fullgöra sina uppgifter; jfr undantaget i 5 § första stycket 1 marknadsmissbrukslagen. Enligt artikel 9.3 anses det inte heller vara ett utnyttjande av insiderinformation att fullgöra ett åtagande till följd av avtal som ingåtts eller skyldigheter enligt lag som uppstått innan personen i fråga hade insiderinformation. Detta motsvarar delvis 5 § första stycket 3 och 5–8 marknadsmissbrukslagen. Undantaget är mer omfattande än i marknadsmissbrukslagen eftersom alla typer av avtal omfattas. Även 5 § första stycket 4 marknadsmissbrukslagen, om förvärv som ska leda till ett offentligt uppköpserbudande, har sin motsvarighet i uppräknningen av legitima beteenden i förordningen. Enligt artikel 9.4 ska det inte anses vara ett utnyttjande av insiderinformation att använda information som man har fått i samband med genomförandet av ett offentligt uppköpserbudande eller en fusion i syfte att genomföra uppköpet eller fusionen, och enligt artikel 9.5 ska det inte heller anses som ett utnyttjande av insiderinformation att använda vetskapen om egna beslut om förvärv eller avyttringar, t.ex. ett beslut om att i framtiden genomföra ett uppköp. Undantaget för legitimt beteende behandlas ingående i avsnitt 9.6.4.

Till skillnad från vad som ansetts vara fallet enligt marknadsmissbrukslagen (se prop. 2004/05:142 s. 163) är det inte fråga om insiderbrott om man lagt en order före det att man fick insiderinformation och inte återkallar ordern.

I första stycket *andra meningen* finns ytterligare en ansvarsfrihetsgrund, som i huvudsak motsvarar 5 § 2 marknadsmissbrukslagen. Utformningen skiljer sig dock från bestämmelsen i marknadsmissbrukslagen genom att den anpassats efter den nya definitionen av insiderinformation. På samma sätt som enligt 5 § marknadsmissbrukslagen är det åklagaren som har bevisbördan för att ett agerande inte faller in i någon av ansvarsfrihetsgrunderna i första stycket. Det faktum att så inte är fallet måste också vara täckt av gärningsmannens uppsåt. En person som t.ex. har fått insiderinformation och återkallar en order som lagts dessförinnan i den felaktiga tron att återkallandet är till hans eller hennes nackdel – personen kanske inte vill utsätta sig för risken att bli misstänkt för insiderbrott – kan därmed undgå ansvar för insiderbrott. Det torde dock vara mycket ovanligt att någon drar så felaktiga slutsatser om i vilken riktning insiderinformation går och ändå genomför en sådan åtgärd.

I *andra stycket* finns ytterligare en ansvarsfrihetsgrund. Den införs eftersom 1 § inte innehåller ett krav på att ett agerande ska innebära ”utnyttjande” av insiderinformation (jfr artikel 3.2 i marknadsmissbruksdirektivet). Utnyttjanderekvisitet i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv har tolkats av EU-domstolen i Spector Photo-målet (mål C-45/08 Spector Photo Group NV m.fl.). I domen slås fast att direktivet ska tolkas så att den omständigheten att en person som förfogar över insiderinformation och som förvärvar eller avyttrar finansiella instrument som omfattas av informationen innebär att personen ska anses utnyttja informationen. Detta förutsätter att rätten till försvar, i synnerhet rätten att motbevisa presumtionen, iakttas. Frågan huruvida förbudet mot insiderhandel har överträtts ska enligt domen bedömas mot bakgrund av syftet med direktivet, som är att garantera finansmarknadernas integritet och höja investerarnas förtroende för dem. Detta förtroende bygger bl.a. på investerarna har tillförsäkrats likabehandling och skydd mot otillbörligt utnyttjande av insiderinformation.

Om förfarandet inte faller in i något av undantagen i första stycket är det alltså den tilltalade som enligt andra stycket har bevisbördan för att denne inte har utnyttjat insiderinformation. Frågan om insiderinformation har ”utnyttjats” ska tolkas utifrån det som anges i Spector Photo-målet om syftet med regleringen. I de flesta situationer torde genomförandet av en transaktion trots att man har insiderinformation innebära att man anses utnyttja informationen. För att undantaget ska vara tillämpligt måste den tilltalade visa att han eller hon otvetydigt inte har haft en fördel av informationen. Det räcker inte att man skulle ha agerat på samma sätt oavsett tillgång till informationen. Frågan om insiderinformation har utnyttjats eller inte bör bedömas objektivt och den tilltalade bör visa på yttre omständigheter som gör att det kan bedömas inte ha skett ett utnyttjande.

Övervägandena finns i avsnitt 9.6.3.

3 §

Paragrafen genomför artiklarna 4 och 7.3 i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser om obehörigt röjande av insiderinformation och motsvarar delvis 7 § marknadsmissbrukslagen.

Av *första stycket* följer att det, liksom när det gäller insiderbrott, endast är uppsåtliga gärningar som är straffbelagda. I de fall den som röjer informationen faktiskt inte insåg, men borde ha insett, att det var insiderinformation kan således inte dömas till ansvar. En sådan gärning kan dock innebära en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen (artikel 14) och föranleda en administrativ sanktion.

För att ett röjande ska anses vara obehörigt krävs att röjandet inte sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åliggande. Detta överensstämmer med 7 § marknadsmissbrukslagen. I förarbetena till den bestämmelsen anges att ett exempel på ett röjande som sker som ett normalt led i fullgörandet av tjänst är värdepappersinstitutets uppdrag att för en kunds räkning undersöka intresset hos andra kunder för att köpa eller sälja en större post aktier (prop. 2004/05:142 s. 166). I marknadsmissbruksförordningen finns ett uttryckligt undantag för den situationen som innebär att ett röjande i samband med en s.k. marknadssondering ska anses ske som ett normalt led i fullgörandet av tjänst, verksamhet eller åligganden om det uppfyller vissa förfaranderegler (artikel 11). Om så är fallet kan röjandet inte heller anses vara obehörigt enligt denna paragraf. Bestämmelsen i marknadsmissbruksförordningen innebär dock inte att röjande av insiderinformation i samband med en marknadssondering som inte sker i enlighet med det som anges där alltid ska anses vara obehörigt. Ansvar för uppsåtligt brott torde normalt inte vara aktuellt när röjandet sker som ett led i en marknadssondering. EU-domstolen (då EG-domstolen) har i målet Grøngaard och Bang (EG-domstolens dom den 22 november 2005 i mål C-384/02 Brottmål mot Knud Grøngaard och Allan Bang) uttalat vissa riktlinjer för bedömningen av om ett röjande kan anses ske som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åliggande (se avsnitt 9.7).

Frågan om ett röjande kan anses utgöra ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åliggande och vara nödvändigt bör även tolkas utifrån syftet med röjandet. I marknadsmissbruksförordningen finns exempelvis bestämmelser om rapportering av överträdelser som syftar till att överträdelser av förordningen ska anmälas till behöriga myndigheter (artikel 32). Ett röjande som sker i det syftet bör inte anses obehörigt.

Av *andra meningen* i första stycket följer att det även utgör obehörigt röjande av insiderinformation att vidarebefordra ett råd eller en uppmaning som grundar sig på insiderinformation (jfr 1 § första stycket 3). Någon motsvarande bestämmelse finns inte i marknadsmissbrukslagen.

Höjningen av maximistraffet till två år (ett år enligt 7 § första stycket marknadsmissbrukslagen) är bl.a. föranledd av kravet i artikel 7.3 i marknadsmissbruksdirektivet (se vidare avsnitt 9.7).

Liksom i dag gäller att i de fall bestämmelsen om obehörigt röjande av insiderinformation kommer i konflikt med meddelarskyddet enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, ska meddelarskyddet ha företräde och förevarande bestämmelse blir utan verkan (jfr artikel 4.5 i marknadsmissbruksdirektivet).

Andra stycket motsvarar 7 § andra stycket marknadsmissbrukslagen. Bestämmelsen har i svensk rätt motiverats med att ett röjande av insider-

information i dessa situationer inte kan anses skada allmänhetens förtroende för de finansiella marknaderna (prop. 1999/2000:109 s. 56 f.). I marknadsmissbruksdirektivet finns inte någon motsvarande undantagsbestämmelse, men kriminaliseringskravet gäller å andra sidan enbart för de allvarligaste fallen av marknadsmissbruk, varför det fortfarande får anses finnas ett utrymme för bestämmelsen. Ett beteende som omfattas av undantagsbestämmelsen kan dock utgöra en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen (artikel 14 c).

Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

4 §

Paragrafen genomför delvis artiklarna 5 och 7.2 i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser om marknadsmanipulation. De gärningar som straffbeläggs i paragrafen motsvaras delvis av 8 § marknadsmissbrukslagen om otillbörlig marknadspåverkan. Utformningen av bestämmelserna ändras dock. Brottet får även en ny brottsbeteckning som stämmer överens med marknadsmissbruksdirektivet och den nya utformningen av paragrafen.

Endast uppsåtliga gärningar är straffbelagda. En gärning som inte har begåtts med uppsåt kan dock utgöra en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen (artiklarna 12 och 15) och föranleda administrativa sanktioner. Till skillnad från i 8 § marknadsmissbrukslagen finns det inget otillbörlighetsrekvisit i förevarande paragraf. Det ska påpekas att de förfaranden som beskrevs i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv omfattades av straffbestämmelsen i 8 § marknadsmissbrukslagen (se prop. 2004/05:142 s. 166 f.). Beskrivningarna i det nuvarande marknadsmissbruksdirektivet har utvidgats i förhållande till beskrivningarna i det tidigare direktivet. Reglerna i direktivet genomförs på ett direktivnära sätt i paragrafen. En annan skillnad i förhållande till bestämmelsen om otillbörlig marknadspåverkan i marknadsmissbrukslagen är att det inte finns någon motsvarighet till rekvisitet att förfarandet ska vara ”ägnat att” påverka marknaden. Ageranden som enligt straffbudet i marknadsmissbrukslagen är straffbara som fullbordat brott (otillbörlig marknadspåverkan) för att de varit ägnade att ge en viss effekt kan dock utgöra försök till marknadsmanipulation (se författningskommentaren till 7 §).

Första stycket 1 och 2 motsvarar, tillsammans med 5 §, artikel 5.2 a i marknadsmissbruksdirektivet. Även om det inte finns något otillbörlighetsrekvisit måste det bedömas om agerandet lett till att det skapats falska eller vilseledande signaler (punkten 1) eller att priset låsts fast på en onormal eller konstlad nivå (punkten 2). Ett förfarande som kan omfattas av punkten 1 är s.k. falsk orderläggning, dvs. order som läggs utan att de är avsedda att genomföras. Det kan också vara fråga om s.k. egenhandel, dvs. köp respektive försäljning av finansiella instrument som inte leder till någon förändring av det verkliga ägandet. Ett sådant förfarande kan ge en vilseledande bild av tillgången på finansiella instrument. För den situationen finns det dock en bestämmelse om särskild åtalprövning i 3 kap. 1 §. Till bestämmelsen om marknadsmanipulation i marknadsmissbruksförordningen finns det en bilaga med s.k. indikatorer på marknadsmanipulation i samband med falska eller vilseledande

signaler och låsning av priser (artikel 12 och bilaga I A). Dessa indikatorer kan naturligtvis användas för att bedöma om en gärning även faller in i straffbestämmelsen.

Punkterna 3 och 4 motsvarar artikel 5.2 b och c i marknadsmissbruksdirektivet. I punkten 3 rör det sig om ageranden som innebär utnyttjande av falska förespeglingar eller andra slag av vilseledande eller manipulationer. Även här finns det indikatorer i bilagan till marknadsmissbruksförordningen som kan användas vid bedömningen (bilaga I B). Ett exempel på utnyttjande av vilseledanden är att man handlar i finansiella instrument sedan man först spritt felaktiga eller partiska investeringsrekommendationer eller vilseledande uppgifter om en emittent. Enbart spridandet av den vilseledande informationen kan utgöra marknadsmanipulation enligt punkten 4.

Även ageranden som genomförs på eller som påverkar råvarumarknaden (spotavtal avseende råvaror, se 1 kap. 5 §), dvs. en marknad som inte innebär handel med finansiella instrument, omfattas av punkterna 1–4. Det finns dock vissa undantag, se 6 §.

Punkten 5 motsvarar artikel 5.2 d i marknadsmissbruksdirektivet. Den har ingen motsvarighet i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv. En definition av referensvärde finns i 1 kap. 4 §. Med referensvärde avses en ränta, ett index eller ett tal som ligger till grund för villkor eller värdet på ett finansiellt instrument och som fastställs på grundval av värdet på vissa tillgångar, priser eller räntor. Exempel på referensvärden är s.k. interbankräntor, som STIBOR och LIBOR, vilka ligger till grund för bankers pris- och räntesättning. Tillhandahållandet av vilseledande ingångsvärden kan ske genom att den som ska lämna underlag till beräkningen av referensvärdet anger ett felaktigt underlag, så att beräkningen av referensvärdet därmed blir missvisande. Sådana manipulationer kan, särskilt om de sker i samråd mellan flera företag som tillhandahåller ingångsvärden, få stor påverkan på villkoren för finansiella instrument som bestäms med referensvärdet som utgångspunkt, och inte minst för förtroendet för marknaden.

Enligt *andra stycket* är straffet för marknadsmanipulation fängelse i högst två år. Det är samma straff som för otillbörlig marknadspåverkan enligt 8 § första stycket marknadsmissbrukslagen. Straffvärdet av en gärning påverkas av hur stor påverkan den har fått på marknaden. När det exempelvis är fråga om manipulation av beräkningen av ett referensvärde kan en gärning, i vart fall om förfarandet upprepats under en tid, få stora konsekvenser. Omfattningen av manipulationen är också en omständighet som ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt, enligt *tredje stycket*. Med omfattningen av manipulationen avses både de åtgärder som vidtagits och den effekt som åtgärderna har gett. Uttrycket ersätter kvalifikationsgrunden omfattningen av marknadspåverkan, som används i 8 § marknadsmissbrukslagen.

Det grova brottet ges i tredje stycket en egen beteckning. Straffskalan för grov marknadsmanipulation är sex års fängelse, till skillnad från fyra år för det grova brottet enligt 8 § första stycket marknadsmissbrukslagen. Förutom omfattningen av manipulationen ska gärningsmannens ställning beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. Denna kvalifikationsgrund är ny i förhållande till 8 § marknadsmissbrukslagen. På samma sätt som när det gäller insiderbrott finns det anledning att ställa särskilda krav

på att personer som har en anknytning till ett bolag, t.ex. genom att de innehar en förtroendeposition, upprätthåller förtroendet för marknaden och för emittenten i fråga.

En gärning som är ringa är enligt *ffjärde stycket* straffri.

En gärning som utgör marknadsmanipulation kan också komma att passa in under brottsbeskrivningen för svindleri (9 kap. 9 § brottsbalken), s.k. regelkonkurrens. Eftersom straffskalan för marknadsmanipulation är densamma som för svindleri uppstår frågan hur regelkonkurrensen ska hanteras. Eftersom brottsbeskrivningen för svindleri är mer kvalificerad än brottsbeskrivningen för marknadsmanipulation (det krävs t.ex. ett direkt uppsåt att påverka priset på värdepapper) bör regelkonkurrensen lösas genom att gärningsmannen döms enbart för svindleri (jfr prop. 2004/05:142 s. 72).

Övervägandena finns i avsnitt 9.8.

5 §

Paragrafen genomför delvis artikel 5.2 a i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller en ansvarsfrihetsgrund när det gäller marknadsmanipulation.

Paragrafen är endast tillämplig på de typer av marknadsmanipulationer som omfattas av 4 § första stycket 1 eller 2. Båda de förutsättningar som anges måste vara uppfyllda. Enligt *punkten 1* måste agerandet för det första stämma överens med godtagen marknadspraxis. Godtagen marknadspraxis definieras i 1 kap. 5 § genom hänvisning till definitionen i marknadsmissbruksförordningen (artikel 3.1.9). Definitionen innebär att praxisen i fråga måste vara fastställd av den behöriga myndigheten för handelsplatsen i fråga. Godtagen marknadspraxis fastställs i enlighet med det förfarande som anges i artikel 13 i marknadsmissbruksförordningen. Den måste ha fastställts vid tidpunkten för gärningen, dvs. det är oväsentligt om praxisen hade kunnat fastställas som godtagen marknadspraxis av den behöriga myndigheten. Det finns vidare ingen skyldighet för den behöriga myndigheten att fastställa godtagen marknadspraxis. Enligt marknadsmissbrukslagen kan Finansinspektionen i dag fastställa godtagen marknadspraxis (18 § marknadsmissbrukslagen). För närvarande finns det dock inte någon sådan praxis i Sverige.

Även om ett agerande stämmer överens med godtagen marknadspraxis krävs, enligt *punkten 2*, att det finns legitima skäl för agerandet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.8.

6 §

Paragrafen genomför artikel 1.4 a och b i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller undantag från tillämpningsområdet när det gäller straffbestämmelsen om marknadsmanipulation i 4 §. Till skillnad från i direktivet, där det anges när bestämmelserna om marknadsmanipulation är tillämpliga, anges i paragrafen när 4 § inte gäller. Det innebär dock inte någon skillnad i sak när det gäller tillämpningsområdet.

Punkten 1 innebär undantag för ageranden som sker på spotmarknaden och som endast påverkar den marknaden. Detta uttrycks genom att påverkan på spotmarknaden som sker genom ett agerande – exempelvis en

transaktion eller order – som inte avser ett finansiellt instrument inte omfattas av 4 §. Det är möjligt att manipulera spotmarknaden genom att exempelvis lägga order avseende finansiella instrument som relaterar till spotavtalen. Sådant agerande omfattas av 4 §. Agerande som inte sker på den finansiella marknaden och enbart påverkar spotmarknaden kan dock inte straffas enligt 4 §. Om agerandet även påverkar finansiella instrument omfattas det dock.

I *punkten 2* undantas agerande som avser spotavtal som är grossistenergi produkter. Det som avses med grossistenergi produkt anges i artikel 3.1.22 i marknadsmissbruksförordningen. Genomförandet av transaktioner, läggandet av order eller andra ageranden som avser sådana avtal omfattas inte av 4 § även om de påverkar finansiella instrument som relaterar till avtalen. Agerandet kan i stället vara förbjudet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi och bestraffas enligt lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter. Hänvisningen till förordning (EU) nr 1227/2011 är utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av att ha en statisk hänvisning blir att om EU-bestämmelserna ändras behöver lagstiftaren överväga om någon ändring behöver göras i den nationella lagstiftningen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.8.

7 §

Paragrafen genomför artikel 6.2 och 6.3 i marknadsmissbruksdirektivet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om försök och förberedelse till brott och motsvarar delvis 4 § marknadsmissbrukslagen.

I paragrafen görs en utvidgning i förhållande till gällande rätt på så sätt att marknadsmanipulation och grov marknadsmanipulation är straffbart på försöksstadiet. I praktiken torde det inte innebära någon utvidgning av straffansvaret. Som framgår av författningskommentaren till 4 § minskas det straffbara området i förhållande till motsvarande bestämmelse i marknadsmissbrukslagen på så sätt att det inte finns någon motsvarighet till rekvisitet att förfarandet ska vara ”ägnat att” påverka marknaden. Ageranden som enligt straffbudet i marknadsmissbrukslagen är straffbara som fullbordat brott (otillbörlig marknadspåverkan) för att de varit ägnade att otillbörligt påverka priset eller andra villkor blir, med den nya utformningen av marknadsmanipulationsbrottet tillsammans med bestämmelserna i paragrafen, straffbara som försök till marknadsmanipulation.

Ansvarsfrihetsgrunderna i 2 § är naturligtvis relevanta även vid bedömningen av om det är fråga om försök eller förberedelse till brott. Om en fullbordad gärning skulle ha omfattats av någon av ansvarsfrihetsgrunderna i 2 § blir försöks- eller förberedelsebrott inte aktuellt.

Övervägandena finns i avsnitt 9.9.

4 kap. Om yrkande om administrativ sanktion i vissa fall

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om åklagarens möjlighet att framställa ett yrkande om administrativ sanktion inom ramen för brottmålet.

Första stycket avser när den gärning som ligger till grund för åtal för brott enligt denna lag även kan utgöra grund för utdömande av administrativ sanktion enligt kompletteringslagen. I sådant fall får åklagaren framställa ett yrkande i brottmålet om administrativ sanktion. En ytterligare förutsättning är att överträdelsen avser en och samma fysiska person.

Åklagarens möjlighet till yrkande på administrativ sanktion är begränsad till yrkande på utdömande av återföring eller sanktionsavgift. Dessa administrativa sanktioner får användas tillsammans eller var för sig. Åklagaren har dock inte tillgång till övriga administrativa sanktioner som kan aktualiseras enligt kompletteringslagen.

Av *andra stycket* följer att åklagarens yrkande om administrativ sanktion endast får prövas av rätten om åtalet ogillas eller läggs ned och därför inte prövas. Återföring och sanktionsavgift kan således endast prövas i andra hand till brottsmisstanken eller om domstolen på grund av att åtalet läggs ned inte prövar åtalet i sak. Bestämmelsen innebär att åklagarens yrkande om administrativ sanktion inte kan prövas om åtalet avvisas.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

2 §

Paragrafen anger vad åklagare som väljer att framställa yrkande om administrativ sanktion ska ange i stämningsansökan, utöver det som följer av 45 kap. 4 § rättegångsbalken. Paragrafen är utformad efter förebild av 2 § lagen (2015:632) om talan om skattetillägg i vissa fall.

I stämningsansökan ska åklagaren ange vilken administrativ sanktion som yrkas. I detta ingår att yrkande om återföring eller sanktionsavgift preciseras till visst belopp. Yrkandet bör vidare ange de bestämmelser som är tillämpliga när det gäller den administrativa sanktionen och de omständigheter som åberopas till stöd för den administrativa sanktionen. Åklagaren ska även ange de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.2.

3 §

Paragrafen behandlar handläggningsfrågor avseende administrativ sanktion inom ramen för brottmålsprocessen. Paragrafen är delvis utformad efter förebild av 7 och 8 §§ lagen om talan om skattetillägg i vissa fall.

Av *första meningen* följer att frågan om administrativ sanktion ska handläggas i samma rättegång som åtal enligt denna lag och avgöras genom dom.

Andra meningen reglerar en möjlighet att åberopa samma omständigheter till stöd för yrkandet om sanktionsavgift som åberopas till stöd för åtalet. Vid talan om brott enligt denna lag kan åklagaren efter ett väckt

åtal åberopa en annan omständighet än den som angavs i stämningsansökan, om det är tillåtet enligt bestämmelsen i 45 kap. 5 § rättegångsbalken. Om åklagaren tillåts åberopa en ny omständighet till stöd för åtalet i brottmålet får denna omständighet också åberopas till stöd för talan om administrativ sanktion.

Övervägandena finns i avsnitten 5.3.1 och 5.3.3.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka processuella regler som ska gälla för åklagarens yrkande om administrativ sanktion. Paragrafen är utformad efter förebild av 4 § lagen om talan om skattetillägg i vissa fall.

Paragrafen innebär att för den processuella handläggningen ska, förutom de angivna undantagen, rättegångsbalkens regler tillämpas. Bestämmelsen riktar sig till både åklagare och allmän domstol.

Att tvångsmedel enligt 24, 25, 27 och 28 kap. rättegångsbalken inte får användas innebär att det inte är möjligt att använda t.ex. häktning (24 kap.), reseförbud (25 kap.), beslag och hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation m.m. (27 kap.) eller husrannsakan (28 kap.) beträffande frågan om administrativ sanktion. Behövs dessa åtgärder för brottmålet (och de är tillåtna för det aktuella brottet) så får de förstås användas. Skulle genom sådana metoder information komma fram, får de användas för frågan om administrativ sanktion, så länge inte användningsbegränsningar el. dyl. förhindrar detta. Tvångsmedel enligt 26 kap. om kvarstad, baserat på yrkandet om administrativ sanktion kan dock komma i fråga. Finansinspektionen har en motsvarande befogenhet enligt 3 kap. 7 § kompletteringslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.1.

5 §

Paragrafen reglerar information som ska lämnas till den misstänkte. Paragrafen är utformad efter förebild av 5 § lagen om talan om skattetillägg i vissa fall.

Av paragrafen följer att i samband med att den misstänkte delges skäligen misstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken, ska den misstänkte underrättas om att administrativ sanktion kan komma att tas ut samt om grunderna för detta. Den enskilde ska således vid denna tidpunkt få information om att det kan bli aktuellt med återföring och administrativ sanktionsavgift.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.5.

6 §

Paragrafen reglerar vilka materiella bestämmelser som ska tillämpas för frågan om administrativ sanktion.

Kompletteringslagen tillämpas även när en fråga om administrativ sanktion ska prövas inom ramen för en brottmålsprocess. Detta innebär att den materiella prövningen av administrativ sanktion är densamma och sker enligt samma bestämmelser hos åklagare och allmän domstol som när föreläggande om administrativ sanktion utfärdas av Finansinspektionen eller när inspektionen väcker talan i allmän domstol.

Även i övrigt gäller samma förutsättningar för administrativ sanktion oavsett var frågan prövas.

Förutsättningarna för påförande av administrativ sanktion skiljer sig således åt från förutsättningarna för att döma till ansvar för brott. Exempelvis krävs inte uppsåt och ofta inte heller andra subjektiva rekvisit för att påföra administrativ sanktion. Att förutsättningarna skiljer sig åt kan innebära att allmän domstol finner att det inte ska dömas till ansvar för brott men att åklagarens yrkande om sanktionsavgift eller återföring ska bifallas även om de objektiva omständigheterna är de samma i brottmålet som vid prövningen av förutsättning för administrativ sanktion.

Andra stycket reglerar vilka tidsfrister för preskription som ska gälla för ett beslut om återföring eller sanktionsavgift inom ramen för en brottmålsprocess. Av [5 kap. 13 § första stycket] kompletteringslagen följer att ett ingripande för en överträdelse får ske bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som ingripandet gäller inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. Bestämmelsen innebär att återföring eller sanktionsavgift i form av åklagarens yrkande inom ramen för en brottmålsprocess endast får beslutas om den misstänkte fått del av åtalet inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. När en överträdelse av marknadsmissbruksförordningen prövas till följd av att åklagaren har framställt ett yrkande om återföring eller sanktionsavgift är det således tidpunkten när den misstänkte fått del av åklagarens yrkande som bryter preskriptionsfristen, i stället för sanktionsföreläggande.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.1.

7 §

Paragrafen reglerar rätten till offentlig försvarare.

I paragrafen anges att den som har rätt till offentlig försvarare för misstanke om brott enligt denna lag har rätt till offentlig försvarare också beträffande frågan om administrativ sanktion som har samband med brottmålet. Den offentlige försvararen har således rätt till skälig ersättning också för det arbete som läggs ned med anledning av yrkandet om administrativ sanktion (se 21 kap. 10 § rättegångsbalken). Ett eventuellt förordnande kvarstår i första instans även om åtalet ogillas eller avskrivs och tingsrätten således endast har att pröva frågan om administrativ sanktion. Om endast frågan om administrativ sanktion överklagas till högre rätt upphör dock ett eventuellt förordnande om offentlig försvarare.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.4.

8 §

I paragrafen regleras att 31 kap. rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om rättegångskostnader. Enligt 31 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken gäller att om den tilltalade döms för brottet, ska den tilltalade ersätta staten för det som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare. Genom att 31 kap. tillämpas ska yrkande om administrativ sanktion likställas med yrkande om ansvar för brott såvitt avser rättegångskostnader. Detta innebär att i de fall då domstolen frikänner den misstänkte från förstahandsyrkandet om ansvar för brott men bifaller

åklagarens yrkande om administrativ sanktion, så ska den enskilde enligt huvudregeln i 31 kap. 1 § första stycket återbetala rättegångskostnaderna.

Bestämmelserna innebär också att i de fall rätt till offentlig försvarare inte finns, finns det möjlighet för den enskilde att få ersättning för sina kostnader om han eller hon frias helt, dvs. om domstolen finner att inte heller administrativ sanktion ska utdömas.

Även bestämmelserna i 31 kap. 1 § andra–femte styckena gäller, vilket kan medföra att full ersättningsskyldighet inte ska beslutas.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.4.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av dom eller beslut där administrativ sanktion framställts som ett yrkande av åklagaren i brottmål.

Enligt *första stycket* ska i fråga om överklagande rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande i brottmål tillämpas. Detta innebär att en dom om administrativ sanktion får överklagas inom tre veckor från den dag då den meddelades.

I *andra stycket* anges att prövningstillstånd krävs i hovrätten om endast frågan om administrativ sanktion överklagas dit. Det innebär ett undantag från huvudregeln om att prövningstillstånd inte krävs för att hovrätten ska pröva tingsrättens dom i brottmål (49 kap. 13 § rättegångsbalken).

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.6.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *punkten 1* träder lagen i kraft den 1 februari 2017.

Av *punkten 2* följer att den nuvarande strafflagen, lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument, upphävs.

13.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter

8 kap. 1 a §

Paragrafen innebär att det är straffbart att bryta mot förbudet mot insiderhandel eller annan användning av insiderinformation i kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen (auktioneringsförordningen).

Syftet med paragrafen var ursprungligen att för handel med 2-dagars spotkontrakt införa straffbestämmelser som motsvarade bestämmelsen om insiderbrott i 2 § marknadsmissbrukslagen (prop. 2011/12:143 s. 38). Den lagen upphävs och ersätts av lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden, där straffskalan för grovt insiderbrott skärps och uppgår till fängelse i högst sex år (2 kap. 1 § tredje stycket). Till skillnad från marknadsmissbrukslagen beaktas i den nya strafflagen även

gärningsmannens ställning och den vinning för gärningsmannen som brottet medfört vid bedömningen av vad som avses med grovt brott. Motsvarande ändring görs därför i *andra stycket*. Se även författningskommentaren till 2 kap. 1 § lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

Bestämmelsen rör straffrättsliga påföljder. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

8 kap. 1 c §

Paragrafen innebär att det är straffbart att bryta mot förbudet mot röjande av insiderinformation i auktioneringsförordningen.

Syftet med paragrafen var ursprungligen att för handel med 2-dagars spotkontrakt införa straffbestämmelser som motsvarade bestämmelsen om obehörigt röjande av insiderinformation i 7 § marknadsmissbrukslagen (prop. 2011/12:143 s. 39). Den lagen upphävs och ersätts av lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden, där straffskalan skärps och uppgår till högst två år (2 kap. 3 §). En följdändring görs därför i *andra stycket*. Se även författningskommentaren till 2 kap. 3 § lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

Övriga ändringar i paragrafen är endast språkliga.

Bestämmelsen rör straffrättsliga påföljder. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

8 kap. 1 d §

Paragrafen innebär att det är straffbart att bryta mot förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i auktioneringsförordningen.

Syftet med paragrafen var ursprungligen att för handel med 2-dagars spotkontrakt införa straffbestämmelser som motsvarade bestämmelsen om otillbörlig marknadspåverkan i 8 § marknadsmissbrukslagen (prop. 2011/12:143 s. 39). Marknadsmissbrukslagen upphävs och ersätts av lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden där straffskalan för grovt brott skärps och uppgår till fängelse i högst sex år (2 kap. 4 § tredje stycket). Till skillnad från marknadsmissbrukslagen beaktas i den nya strafflagen även gärningsmannens ställning vid bedömningen av vad som avses med grovt brott. Motsvarande ändring görs därför i *andra stycket*. Se även författningskommentaren till 2 kap. 4 § lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

Brottets benämning ändras inte till marknadsmanipulation i paragrafen eftersom brottet enligt auktioneringsförordningen benämns otillbörlig marknadspåverkan.

Bestämmelsen rör straffrättsliga påföljder. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

13.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

11 kap. 8 §

Paragrafen innebär en skyldighet för ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform (MTF-plattform) att kontrollera att utgivare av överlåtbara värdepapper fullgör sin informationsplikt. Paragrafen gäller även en börs som driver en handelsplattform (13 kap. 12 § andra och tredje styckena).

Ändringen i *första stycket* är endast språklig.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en skyldighet för värdepappersinstitut och börser som driver en handelsplattform att även kontrollera att offentliggörande av insiderinformation sker i enlighet med marknadsmissbruksförordningen.

Bestämmelsen rör en skyldighet för den som driver en handelsplattform att kontrollera att emittenter uppfyller en informationsplikt enligt artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen. Om bestämmelserna om offentliggörande av uppgifter enligt artikeln ändras, bör lagstiftaren inte behöva överväga om någon ändring bör göras i den nationella lagstiftningen. Det är därför ändamålsenligt att hänvisningen till EU-förordningen är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

15 kap. 9 §

Paragrafen innebär en skyldighet för en börs att kontrollera att emittenter av överlåtbara värdepapper fullgör sin informationsplikt.

I paragrafen införs en skyldighet för en börs att även kontrollera att offentliggörande av insiderinformation sker i enlighet med marknadsmissbruksförordningen. Bestämmelsen genomför artikel 51.3 i MiFID II.

Bestämmelsen rör en skyldighet för en börs att kontrollera att emittenter uppfyller en informationsplikt enligt artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen. Om bestämmelserna om offentliggörande av uppgifter enligt artikeln ändras, bör lagstiftaren inte behöva överväga om någon ändring bör göras i den nationella lagstiftningen. Det är därför ändamålsenligt att hänvisningen till EU-förordningen är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

23 kap. 2 §

Paragrafen innebär att värdepappersinstitut, börser, clearingorganisationer och sådana utländska företag som har tillstånd att driva en reglerad marknad från filial i Sverige ska lämna Finansinspektionen vissa upplysningar.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en bestämmelse som innebär att de företag som omfattas av paragrafen, med undantag av clearingorganisationer, ska lämna Finansinspektionen sådana upplysningar om emittenter som har samband med företagets kontroll enligt 11 kap. 8 § och 15 kap. 9 § av att emittenterna fullgör sin informationskyldighet enligt

artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen. Vilka upplysningar som företagen ska lämna preciseras i föreskrifter som meddelas med stöd av lagen, se bemyndigandet i 15 §. Syftet är att Finansinspektionen ska kunna anpassa sin tillsyn efter värdepappersinstitutens och börsernas kontroll, t.ex. på så sätt att Finansinspektionen kan ta hänsyn till eventuella civilrättsliga sanktioner som ett värdepappersinstitut eller en börs har beslutat att ålägga en emittent.

I *tredje* och *fjärde styckena* görs följdändringar med anledning av det nya andra stycket.

Om bestämmelserna om offentliggörande av uppgifter enligt artikel 17 i marknadsmissbruksförordningen ändras bör lagstiftaren inte behöva överväga om någon ändring bör göras i den nationella lagstiftningen. Det är därför ändamålsenligt att hänvisningen till EU-förordningen är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

23 kap. 15 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Ändringen i *punkten 1* innebär att föreskrifter får meddelas även om sådana uppgifter som börser och värdepappersinstitut ska lämna till Finansinspektionen enligt 2 § andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

13.5 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

9 kap.

1 §

Paragrafen är en upplysningsbestämmelse. Ändringen innebär att nuvarande hänvisning till marknadsmissbrukslagen ersätts med en hänvisning till marknadsmissbruksförordningen och den nya strafflagen.

Hänvisningen till marknadsmissbruksförordningen är utformad på så sätt att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning.

17 kap.

3 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar sekretess till skydd för Finansinspektionens utredningar om misstänkta överträdelser av artikel 14 eller 15 i marknadsmissbruksförordningen. Paragrafen är utformad efter förebild av 3 § (jfr prop. 2001/02:69 s. 21 f.). Hänvisningen till marknadsmissbruksförordningen är utformad på så sätt att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning.

Sekretessen gäller i förhållande till den som är föremål för utredningen. Att sekretessbestämmelsen är tillämplig även i förhållande till tredjeman utvecklas närmare i avsnitt 11.4.

En central fråga vid tillämpningen av bestämmelsen blir tolkningen av rekvisitetet ”synnerlig vikt”. Den fråga som ska besvaras är huruvida utredningen som sådan skadas, om de begärda uppgifterna lämnas ut. Svaret kan bli olika i skilda stadier av utredningen. I ett inledande skede kan det vara viktigt för utredningen att misstanken om en överträdelse och vad den består i inte kommer till de berörda personernas kännedom. Om dessa får del av sådana uppgifter, är risken uppenbar att de kan komma att söka vidta åtgärder för att försvåra eller omöjliggöra Finansinspektionens utredning, t.ex. genom att undanröja bevis. Risken är naturligtvis särskilt stor i utredningens början, innan Finansinspektionen har hunnit säkra bevis. I det sammanhanget är det värt att notera att redan uppgiften om vem som har lämnat upplysningar till Finansinspektionen kan vara tillräcklig för att en person ska förstå vad han eller hon är misstänkt för. När den som utredningen avser har fått veta att Finansinspektionen håller på att utreda en misstänkt överträdelse, skulle utredningen kunna hindras om personen kontinuerligt kunde ta del av de uppgifter som inspektionen har inhämtat eller få veta vilka utredningsåtgärder som inspektionen planerar eller genomför. För utredningens effektivitet kan det alltså vara nödvändigt att den som utredningen avser inte får del av det som har inhämtats från t.ex. andra personer som misstänks ha överträtt marknadsmissbruksförordningen förrän utredningen har kommit så långt att den inte längre skadas, om uppgifterna lämnas ut. Det kan härvid vara fråga om dokument som har kopierats vid undersökningar enligt 4 kap. 1 §, protokoll eller bandupptagningar från förhör som har hållits med stöd av [3 kap. 1 §], uppgifter om vilka personer som har hörts och vilka som ska höras samt uppgifter om andra aktörer som har kontaktats m.m. Normalt bör rätten till insyn för den som misstänks för en överträdelse öka ju längre utredningen fortskrider. I vart fall vid den tidpunkt då Finansinspektionen ger den som misstänks för en överträdelse möjlighet att yttra sig inför ett eventuellt beslut om sanktionsföreläggande torde intresseavvägningen mellan personens behov av insyn och Finansinspektionens behov av sekretess till skydd för utredningen i princip väga över till förmån för den som misstänks för en överträdelse. Senast vid den tidpunkten torde således en part normalt ha rätt till full insyn i de uppgifter Finansinspektionen grundar sitt beslut på.

Avsikten är inte att uppgifterna i utredningen regelmässigt ska omfattas av sekretess fram till dess att Finansinspektionen överväger beslut om sanktionsföreläggande. I stället måste en prövning av om en viss uppgift omfattas av sekretess ske löpande.

En fråga är i vilken mån bestämmelsen kan tillämpas på uppgifter i en utredning som har avslutats. Syftet med bestämmelsen är att skydda uppgifter i en utredning som pågår. När en utredning har avslutats torde bestämmelsen därför inte kunna åberopas som stöd för att inte lämna ut uppgifter som hänför sig till utredningen. Det kan emellertid förekomma att utredningsarbetet ligger nere i en utredning som Finansinspektionen har inlett med anledning av en misstänkt överträdelse utan att utredningen har avslutats. Situationen kan vara den att misstankarna finns kvar men att det för tillfället inte går att få fram någon ytterligare information. Finansinspektionen bör i ett sådant läge kunna låta bli att avsluta utredningen och därmed kunna vägra att lämna ut känsliga

uppgifter, om det finns skäl att anta att utredningsarbetet kommer att återupptas inom en överblickbar framtid.

Om Finansinspektionen utreder ett visst förfarande, kan det förekomma att inspektionen väcker talan om administrativ sanktion beträffande en viss del av förfarandet och fortsätter att utreda övriga delar. I en sådan situation kan den föreslagna bestämmelsen tillämpas beträffande de uppgifter som hänför sig till den fortsatta utredningen.

Övervägandena finns i avsnitt 11.4.

18 kap.

1 §

I *andra stycket* tas *punkten 3* bort eftersom lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument upphävs och Finansinspektionen inte utför någon motsvarande verksamhet som rör övervakning enligt den nya strafflagen.

Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

30 kap.

6 §

I *första stycket* tas *punkten 5* bort eftersom lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument upphävs. Bestämmelser om sekretess i en statlig myndighets verksamhet enligt den nya lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning införs i 6 a och 6 b §§, se författningskommentarerna till de paragraferna.

I *andra stycket* byts ”den uppgiftsskyldige” ut mot ”den som övervakningen avser”. Uppgifter om ekonomiska eller personliga förhållanden som avser den som Finansinspektionen utreder skyddas således av sekretess endast om det kan antas att denne lider skada eller men om uppgiften röjs och sekretessen inte motverkar syftet med uppgiftsskyldigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

6 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar sekretess till skydd för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i en statlig myndighets verksamhet enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning.

Finansinspektionen är behörig myndighet i Sverige enligt marknadsmissbruksförordningen och därigenom den myndighet som bedriver verksamhet enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning.

Det är uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som, enligt *första stycket*, skyddas av sekretess, oavsett på vilket sätt uppgifterna kommit till myndigheten och oavsett vem uppgifterna rör. Ett rakt skaderequisit gäller.

I *andra stycket* finns ett undantag från sekretessen. Undantaget avser uppgifter som personer i ledande ställning, eller dem närstående personer, har anmält till Finansinspektionen i enlighet med artikel 19 i

marknadsmissbruksförordningen. Sådana anmälningar ska enligt marknadsmissbruksförordningen offentliggöras. Hänvisningen till marknadsmissbruksförordningen är utformad på så sätt att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning.

Av *tredje stycket* följer att sekretessen gäller i högst tjugo år. Angående beräkningen av sekretesstiden, se 7 kap. 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

6 b §

Paragrafen, som är ny, införs till följd av artikel 32.2 c i marknadsmissbruksförordningen. Den innehåller bestämmelser om sekretess till skydd för uppgifter som kan avslöja en anmälares och en anmälds identitet.

Första stycket innebär att sekretess ska gälla i Finansinspektionens verksamhet enligt kompletteringslagen för sådan uppgift, i en anmälan eller utsaga om misstänkta överträdelse av bestämmelser som myndigheten övervakar enligt kompletteringslagen, om uppgiften kan avslöja anmälares identitet. Bestämmelsen klargör att inte endast anmälares identitet utan även innehållet i anmälan eller utsagan kan omfattas av sekretess, om uppgiften på något sätt kan avslöja vem anmälares är. Bestämmelsen medger också att förekomsten av en anmälan eller utsaga hålls helt hemlig, om endast förekomsten av en anmälan skulle kunna avslöja vem som gjort den. Sekretessen är absolut.

Uppgifter som avses i bestämmelsen kan dock omfattas av den rätt till insyn i mål eller ärende som tillkommer part enligt processrättsliga regler. Med uttrycket överträdelse av bestämmelser som myndigheten övervakar enligt kompletteringslagen avses överträdelse av marknadsmissbruksförordningen, rättsakter som har antagits med stöd av den förordningen samt överträdelse av bestämmelser i kompletteringslagen.

Av *andra stycket* följer att sekretessen enligt första stycket inte gäller om anmälares varit rapporteringsskyldig enligt artikel 16 i marknadsmissbruksförordningen. Uppgifter i en sådan anmälan kan dock omfattas av sekretess enligt 6 a §. Hänvisningen till marknadsmissbruksförordningen är utformad på så sätt att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning.

Tredje stycket innebär att sekretess i en anmälan eller utsaga även gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden om uppgiften kan avslöja den anmälares identitet och det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att denne lider skada eller men. Tredje stycket avser den omvända situationen jämfört med första stycket, dvs. skydd för den utpekade personen i stället för skydd för anmälares. Med ”den anmälares identitet” avses endast fysiska personers identitet (jfr artikel 32.1 d i förordningen).

Fjärde stycket införs med anledning av artikel 32.2 c i marknadsmissbruksförordningen och den begränsning av sekretesskyddet som där anges för det fall att ett offentliggörande av namnet krävs i samband med bl.a. rättsliga förfaranden. Det innebär att paragrafen inte hindrar att namnet på en ansvarig person offentliggörs i samband med ett beslut om sanktioner eller ett sanktionsföreläggande.

Av *femte stycket* följer att sekretessen gäller i högst femtio år. Angående beräkningen av sekretesstiden, se 7 kap. 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

8 c §

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om överföring av sekretess.

Enligt artikel 17.6 i marknadsmissbruksförordningen ska den behöriga myndigheten i vissa fall samråda med den nationella centralbanken eller andra tillsynsmyndigheter i ett ärende som gäller medgivande till att skjuta upp offentliggörandet av insiderinformation i syfte att bevara det finansiella systemets stabilitet. Uppgifter som omfattas av sekretess kan därmed komma att lämnas till Riksbanken eller Riksgäldskontoret. Av paragrafen framgår att sekretess enligt 6 a § då ska gälla även hos den mottagande myndigheten.

Hänvisningen till marknadsmissbruksförordningen är utformad på så sätt att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

30 §

I paragrafen anges de sekretessbestämmelser i 30 kap. som inskränker rätten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

I *första stycket* införs en hänvisning till den nya sekretessbestämmelsen i 6 b § första stycket. Det innebär att uppgifter i en anmälan eller en utsaga om misstänkta överträdelser av bestämmelser som myndigheten övervakar enligt kompletteringslagen som kan avslöja anmälares identitet inte omfattas av rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

32 kap.

6 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller en sekretessbrytande bestämmelse.

Den anmälningsskyldighet som avses i 6 § kan medföra att en myndighet får kännedom om transaktioner som kan misstänkas ha samband med insiderhandel. I denna paragraf klargörs att det inte finns något hinder mot att överlämna sådana uppgifter till Finansinspektionen.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 1 anger när lagen träder i kraft. Den 1 februari 2017 träder även de övriga lagändringarna i kraft.

Punkten 2 innebär att 30 kap. 6 § 5 gäller för uppgifter som lämnats före ikraftträdandet.

13.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

3 §

Paragrafen innebär att det är straffbart att bryta mot förbuden mot insiderhandel i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi.

Syftet med paragrafen var ursprungligen att för handel med grossistenergiprodukter införa straffbestämmelser som motsvarade bestämmelsen om insiderbrott i 2 § marknadsmissbrukslagen (prop. 2012/13:122 s. 46). Den lagen upphävs och ersätts av lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden där straffskalan för grovt insiderbrott skärps och uppgår till fängelse i högst sex år (2 kap. 1 § tredje stycket). Till skillnad från marknadsmissbrukslagen beaktas i den nya strafflagen även gärningsmannens ställning och den vinning för gärningsmannen som brottet medfört vid bedömningen av vad som avses med grovt brott. Motsvarande ändring görs därför i *andra stycket*. Se även författningskommentaren till 2 kap. 1 § lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

Bestämmelsen rör straffrättsliga påföljder. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

6 §

Paragrafen innebär att det är straffbart att bryta mot förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i förordning (EU) nr 1227/2011.

Syftet med paragrafen var ursprungligen att för handel med grossistenergiprodukter införa straffbestämmelser som motsvarade bestämmelsen om otillbörlig marknadspåvekan i 8 § marknadsmissbrukslagen (prop. 2012/13:122 s. 48). Den lagen upphävs och ersätts av lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden där straffskalan för grovt brott skärps och uppgår till fängelse i högst sex år (2 kap. 4 § tredje stycket). Till skillnad från marknadsmissbrukslagen beaktas i den nya strafflagen även gärningsmannens ställning vid bedömningen av vad som avses med grovt brott. Motsvarande ändring görs därför i *andra stycket*. Se även författningskommentaren till 2 kap. 4 § lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

Brottets benämning ändras inte till marknadsmanipulation i paragrafen eftersom brottet enligt förordning (EU) nr 1227/2011 benämns otillbörlig marknadspåverkan.

Bestämmelsen rör straffrättsliga påföljder. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är därför utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 596/2014

av den 16 april 2014

om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽¹⁾,med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) En verklig inre marknad för finansiella tjänster är avgörande för ekonomisk tillväxt och skapande av arbetstillfällen i unionen.
- (2) För en integrerad, effektiv och öppen finansmarknad krävs marknadsintegritet. Väl fungerande värdepappersmarknader som har allmänhetens förtroende är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och välbefinnande. Marknadsmissbruk skadar finansmarknadernas integritet och allmänhetens förtroende för värdepapper och derivatinstrument.
- (3) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG ⁽⁴⁾ fullbordade och uppdaterade unionens rättsliga ram för att skydda marknadens integritet. Med tanke på lagstiftningens, marknadens och teknikens utveckling sedan det direktivet trätt i kraft, som har medfört betydande förändringar av den finansiella miljön, bör det direktivet nu ersättas. En ny normativ rättsakt behövs också för att säkerställa att det finns enhetliga bestämmelser, tydliga centrala begrepp och en enhetlig regelbok i linje med slutsatserna från rapporten av den 25 februari 2009 av högnivågruppen för finansiell tillsyn inom EU, med Jacques de Larosière som ordförande (nedan kallad *Larosière-gruppen*).

⁽¹⁾ EUT C 161, 7.6.2012, s. 3.

⁽²⁾ EUT C 181, 21.6.2012, s. 64.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 september 2013 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 april 2014.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG av den 28 januari 2003 om insiderhandel och oömliglig marknadsövervakning (marknadsmissbruk) (EUT L 96, 12.4.2003, s. 16).

- (4) En mer enhetlig och fastare ram måste fastställas för att bevara marknadens integritet, undvika potentiellt regleringsarbitrage, säkerställa ansvarsskyldighet vid försök till manipulation och öka rättssäkerheten och förenkla lagstiftningen för marknadsaktörer. Denna förordning syftar till att på ett avgörande sätt bidra till en väl fungerande inre marknad och bör följaktligen grundas på artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt (EUF-fördraget), såsom den tolkats i fast rättspraxis från Europeiska unionens domstol.
- (5) För att undanröja kvarvarande hinder för handel och motverka betydande snedvridning av konkurrensen till följd av lagstiftningsskillnader på nationell nivå, samt för att förhindra att andra hinder för handel och snedvridningar av konkurrensen uppstår, är det nödvändigt att anta en förordning som inför en mer enhetlig tolkning av unionens ramverk avseende marknadsmissbruk och som tydligare fastställer regler som ska tillämpas i alla medlemsstater. Marknadsmissbrukskraven får formen av en förordning, vilket säkerställer att de kraven är direkt tillämpliga. Detta bör säkerställa enhetliga villkor genom att förhindra uppkomsten av olikartade nationella krav till följd av införlivandet av ett direktiv. Denna förordning kommer att kräva att alla personer följer samma regler i hela unionen. Den kommer också att förenkla lagstiftningen och sänka företagens kostnader för att efterleva den, i synnerhet när det gäller företag som har gränsöverskridande verksamhet, och den kommer att bidra till att undanröja snedvridning av konkurrensen.
- (6) I kommissionens meddelande av den 25 juni 2008 om *En "Small Business Act" för Europa* uppmanas unionen och dess medlemsstater att utarbeta bestämmelser för att minska den administrativa bördan, att anpassa lagstiftningen till behoven hos emittenterna på marknader för små och medelstora företag och att underlätta tillgången till finansiering för dessa emittenter. Ett antal bestämmelser i direktiv 2003/6/EG medför administrativa bördor för emittenterna, särskilt för emittenter av finansiella instrument som godkänts för handel på tillväxtmarknader för små och medelstora företag, och dessa bördor bör minskas.
- (7) Marknadsmissbruk är ett begrepp som omfattar olagliga beteenden på finansmarknaderna, och vid tillämpning av denna förordning bör begreppet anses omfatta insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation. Sådant beteende hindrar fullständig öppenhet på marknaden som är en förutsättning för handel för alla ekonomiska aktörer på integrerade finansmarknader.
- (8) Tillämpningsområdet för direktiv 2003/6/EG inriktade sig på finansiella instrument upptagna till handel på en reglerad marknad, eller för vilka det har lämnats in en ansökan om upptagande till handel på en sådan marknad. De senaste åren har man emellertid i allt högre grad handlat med finansiella instrument på multilaterala handelsplattformar (MTF-plattformar). Det finns också finansiella instrument som handlas endast på andra typer av organiserade handelsplattformar (OTF-plattformar) eller endast över disk (OTC). Denna förordnings tillämpningsområde bör därför utvidgas till att innefatta varje finansiellt instrument som handlas på en reglerad marknad, MTF-plattform eller OTF-plattform, och varje annat beteende eller annan handling som kan påverka ett sådant finansiellt instrument, oavsett om detta äger rum på en handelsplats eller inte. När det gäller vissa typer av MTF-plattformar, vilka liksom reglerade marknader bistår företag med att anskaffa eget kapital, gäller förbudet mot marknadsmissbruk även när en ansökan om upptagande till handel på en sådan marknad har gjorts. Tillämpningsområdet bör denna förordning bör därför inbegripa finansiella instrument för vilka en ansökan om upptagande till handel på en MTF-plattform har gjorts. Detta bör förbättra investerarskyddet, upprätthålla marknadens integritet och säkerställa att marknadsmissbruk av sådana instrument är entydigt förbjudet.
- (9) För att främja öppenhet bör operatörer av en reglerad marknad, en MTF- eller OTF-plattform omgående meddela sina behöriga myndigheter uppgifter om de finansiella instrument som de har tagit upp till handel, för vilka det har gjorts en ansökan om upptagande till handel eller som har handlats på deras handelsplatser. En andra anmälan bör göras om instrumentet inte längre är upptaget till handel. Sådana skyldigheter bör även gälla för finansiella instrument för vilka det inlämnats en ansökan om upptagande till handel på deras handelsplatser och finansiella instrument som har upptagits till handel innan denna förordning trädde i kraft. Anmälningarna, bör de behöriga myndigheterna lämna in till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma), och Esma bör offentliggöra en förteckning över alla de anmälda finansiella instrumenten. Denna förordning tillämpas på finansiella instrument oavsett om de tas upp eller inte på den förteckning som offentliggörs av Esma.
- (10) Det är möjligt att vissa finansiella instrument som inte handlas på en handelsplats utnyttjas för marknadsmissbruk. Detta inkluderar finansiella instrument vars pris eller värde är beroende av eller påverkar finansiella instrument som handlas på en handelsplats, eller vars handel påverkar priset eller värdet på andra finansiella instrument som

handlas på en handelsplats. Exempel på när sådana instrument kan användas för marknadsmissbruk är bland annat insiderinformation om en aktie eller obligation som kan utnyttjas för att köpa ett derivat av denna aktie eller obligation, eller ett index vars värde är beroende av denna aktie eller obligation. När ett finansiellt instrument används som ett referenspris kan ett OTC-derivat utnyttjas för att dra fördel av manipulerade priser eller för att manipulera priset på ett finansiellt instrument som handlas på en handelsplats. Ytterligare ett exempel är en planerad emission av nya värdepapper som inte i övrigt omfattas av förordningens tillämpningsområde, men där handel med dessa värdepapper skulle kunna påverka priset eller värdet på existerande börsnoterade värdepapper som omfattas av denna förordnings tillämpningsområde. Denna förordning täcker även den situation där priset eller värdet på ett instrument som handlas på en handelsplats är beroende av ett OTC-instrument. Samma princip bör tillämpas på spotavtal avseende råvaror vars pris baseras på derivatets pris, samt på köp av spotavtal avseende råvaror till vilka finansiella instrument hänförs sig.

- (11) Handel med värdepapper eller relaterade instrument för stabilisering av värdepapper eller handel med egna aktier i återköpsprogram kan vara berättigad av ekonomiska skäl och bör därför, under vissa omständigheter, undantas från förbuden mot marknadsmissbruk, förutsatt att handeln äger rum med beaktande av nödvändig öppenhet så att relevant information om stabiliseringen eller återköpsprogrammen offentliggörs.
- (12) Handel med egna aktier i återköpsprogram och stabilisering av ett finansiellt instrument som inte omfattas av undantagen enligt denna förordning bör inte i sig anses utgöra marknadsmissbruk.
- (13) Medlemsstater, medlemmar av Europeiska centralbankssystemet (ECBS), ministerier och andra myndigheter och specialföretag för en eller flera medlemsstater samt unionen och vissa andra offentliga organ eller personer som handlar på deras vägnar bör kunna föra penning- eller växelkurspolitik eller förvalta offentlig skuld utan begränsningar, i den mån verksamheten utförs i allmänhetens intresse och endast inom ramen för den politiken. Inte heller bör begränsning ske av transaktioner eller handelsorder som utförs eller beteenden av unionen, ett specialföretag för en eller flera medlemsstater, Europeiska investeringsbanken, Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten och Europeiska stabilitetsmekanismen eller en internationell finansiell institution inrättad av två eller fler medlemsstater för att anskaffa finansiering och ge finansiellt bistånd till förmån för sina medlemmar. Ett sådant undantag från denna förordnings tillämpningsområde kan, i enlighet med denna förordning, utvidgas till vissa offentliga organ med uppdrag att förvalta eller delta i förvaltningen av offentlig skuld och centralbanker i tredjeländer. Samtidigt bör undantagen för penning- eller växelkurspolitik eller förvaltning av offentlig skuld inte utvidgas till fall när dessa organ utför transaktioner, handelsorder eller beteenden annat än inom ramen för den politiken eller när personer som arbetar för de organen utför transaktioner, handelsorder eller beteenden för egen räkning.
- (14) Förnuftiga investerare baserar sina investeringsbeslut på information som de redan har tillgång till, alltså tillgänglig förhandsinformation. Därför bör frågan om en förnuftig investerare, i samband med ett investeringsbeslut, rimligtvis skulle beakta en viss uppgift utvärderas på grundval av den tillgängliga förhandsinformationen. En sådan bedömning måste ta hänsyn till de förväntade effekterna av dessa uppgifter i ljuset av den berörda emittentens verksamhet som helhet, informationskällans tillförlitlighet och alla andra marknadsvariabler som kan förväntas påverka de finansiella instrumenten, de relaterade spotavtalen avseende råvaror, eller de auktionerade produkter som är baserade på utsläppsrätterna under de givna omständigheterna.
- (15) Efterhandsinformation kan användas för att kontrollera antagandet att förhandsinformationen var priskänslig, men bör inte användas för att vidta åtgärder mot personer som drog rimliga slutsatser av den förhandsinformation de hade tillgång till.
- (16) När insiderinformation rör ett förlopp som sker i etapper kan varje etapp i förloppet såväl som förloppet som helhet utgöra insiderinformation. Ett mellanliggande steg i en över tiden pågående process kan i sig utgöra omständigheter eller en händelse som föreligger eller som det finns faktiska utsikter för att den kan komma att föreligga eller inträffa, på grundval av en övergripande bedömning av faktorer som föreligger vid den relevanta tidpunkten. Detta begrepp bör emellertid inte tolkas så att omfattningen av omständigheternas eller händelsernas effekt på priserna på de berörda finansiella instrumenten bör tas i beaktande. Ett mellanliggande steg bör anses vara insiderinformation om det i sig uppfyller de kriterier för insiderinformation som fastställs i denna förordning.

- (17) Information som avser en händelse eller omständigheter som utgör ett mellanliggande steg i en över tiden pågående process kan exempelvis hänföra sig till läget i avtalsförhandlingar, villkor som provisoriskt godkänts i avtalsförhandlingar, möjligheten för placering av finansiella instrument, villkor för marknadsföring av finansiella instrument, provisoriska villkor för placeringen av finansiella instrument, eller överväganden om att införa ett finansiellt instrument i ett större index eller om att utesluta ett finansiellt instrument från ett sådant index.
- (18) Rättssäkerheten bör förbättras för marknadsdeltagarna genom en mer detaljerad definition av två av de aspekter som är väsentliga för definitionen av insiderinformationen och betydelsen av dess potentiella effekter på priserna på de finansiella instrumenten, de relaterade spotavtalen avseende råvaror eller de auktionerade produkter som är baserade på utsläppsrätterna. För derivat som är grossistenergi produkter, bör information som ska offentliggöras i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 ⁽¹⁾ anses som insiderinformation.
- (19) Syftet med denna förordning är inte att förbjuda diskussioner av allmän natur mellan aktieägare och företagsledningen om affärs- och marknadsutvecklingen med avseende på en emittent. Sådana förbindelser är väsentliga för att marknaden ska fungera effektivt och bör inte förbjudas genom denna förordning.
- (20) Spotmarknader och relaterade derivatmarknader är nära sammankopplade och globala, och marknadsmissbruk kan ske över båda dessa marknader och över gränser, vilket kan leda till avsevärda systemrisk. Detta gäller för både insiderhandel och marknadsmanipulation. I synnerhet kan insiderinformation från en spotmarknad vara till nytta för en person som handlar på en finansiell marknad. Insiderinformation avseende ett råvaruderivat bör definieras som information som dels uppfyller den allmänna definitionen av insiderinformation avseende finansmarknader och som dels måste offentliggöras i enlighet med lagar och andra bestämmelser på unionsnivå eller nationell nivå, marknadsregler, avtal eller sedvänjor på de derivat- eller spotmarknaderna avseende råvaror. Goda exempel på sådana regler inbegriper förordning (EU) nr 1227/2011 för energimarknaden och *Joint Organisations Database Initiative* (Jodi)-databasen för olja. Sådan information kan fungera som grund för marknadsaktörens beslut att börja handla med råvaruderivat eller relaterade spotavtal avseende råvaror, och bör därför utgöra insiderinformation som måste offentliggöras om den kan förväntas ha en väsentlig inverkan på priset på sådana derivat eller relaterade spotavtal avseende råvaror.

Strategier för manipulation kan också omfatta spotmarknader och derivatmarknader. Handel med finansiella instrument, inklusive råvaruderivat, kan användas för att otillbörligt påverka relaterade spotavtal avseende råvaror, och spotavtal avseende råvaror kan användas för att manipulera relaterade finansiella instrument. Förbudet mot marknadsmanipulation bör fänga dessa ömsesidiga kopplingar. Det är dock varken lämpligt eller praktiskt möjligt att utvidga denna förordnings räckvidd till att omfatta beteenden som inte berör finansiella instrument, t.ex. handel med spotavtal avseende råvaror som endast påverkar spotmarknaden. När det specifikt gäller grossistenergi produkter bör de behöriga myndigheterna beakta särdragen i definitionerna i förordning (EU) nr 1227/2011 när de tillämpar definitionerna av insiderinformation, insiderhandel och marknadsmanipulation enligt denna förordning på finansiella instrument relaterade till grossistenergi produkter.

- (21) Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EU ⁽²⁾ är kommissionen, medlemsstaterna och andra officiellt utsedda organ bland annat ansvariga för det tekniska utfärdandet av utsläppsrätter, deras fria tilldelning till industrisektorer och nya aktörer som kan komma i fråga för detta och, mer allmänt, utvecklingen och genomförandet av unionens klimatpolitiska ram, som stöder tillhandahållandet av utsläppsrätter för köpare inom unionens system för handel med utsläppsrätter. Dessa offentliga organ kan, inom ramen för utövandet av sina uppgifter, bland annat ha tillgång till priskänslig icke-offentlig information och enligt direktiv 2003/87/EG kan de behöva göra vissa marknadstransaktioner avseende utsläppsrätter. Till följd av klassificeringen av utsläppsrätter som finansiella instrument som ett led i översynen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG ⁽³⁾, kommer även dessa instrument att omfattas av denna förordning.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 326, 8.12.2011, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, 25.10.2003, s. 32).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG (EUT L 145, 30.4.2004, s. 1).

För att bevara de befogenheter som kommissionen, medlemsstaterna och andra officiellt utsedda organ har att utveckla och genomföra unionens klimatpolitik, bör dessa offentliga organs verksamhet, i den mån verksamheten utförts i allmänhetens intresse och uttryckligen inom ramen för denna politik och avseende utsläppsrätter, undantas från tillämpningen av denna förordning. Ett sådant undantag bör inte ha en negativ effekt på den övergripande marknadsöppenheten, eftersom dessa offentliga organ har lagstadgade förpliktelser att bedriva sin verksamhet på ett sätt som säkerställer ett ordentligt, rättvist och icke-diskriminerande offentliggörande av och tillgång till alla nya beslut, händelser och uppgifter som är av priskänslig natur. Det finns dessutom skyddsåtgärder för ett rättvist och icke-diskriminerande offentliggörande av särskild priskänslig information som innehas av offentliga myndigheter enligt direktiv 2003/87/EG och de genomförandebestämmelser som antagits till följd av det direktivet. Samtidigt bör undantaget för offentliga organ som utför verksamhet inom ramen för unionens klimatpolitik inte gälla i fall när de offentliga organen utför verksamhet eller transaktioner som inte sker inom ramen för unionens klimatpolitik eller när personer som arbetar för ett av dessa organ utövar verksamhet eller transaktioner för egen räkning.

- (22) Enligt artikel 43 i EUF-fördraget, och för genomförandet av internationella avtal som ingåtts i enlighet med EUF-fördraget, är kommissionen, medlemsstaterna och andra officiellt utsedda organ bland annat ansvariga för att utöva den gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma fiskeripolitiken. Vid utförandet av dessa uppgifter genomför dessa offentliga organ verksamhet och vidtar åtgärder för att förvalta jordbruks- och fiskerimarknaderna, även genom offentlig intervention och införande av ytterligare importtullar eller uppskov av sådana tullar. Med hänsyn till denna förordnings tillämpningsområde, vissa bestämmelser i förordningen som omfattar spotavtal avseende råvaror vilka påverkar eller kan förväntas påverka finansiella instrument och finansiella instrument vars värde är beroende av värdet på spotavtalet avseende råvaror och vilka påverkar eller kan förväntas påverka spotavtal avseende råvaror, är det nödvändigt att säkerställa att kommissionens, medlemsstaternas och andra officiellt utsedda organs verksamhet inte begränsas när det gäller att utöva den gemensamma jordbrukspolitiken och unionens gemensamma fiskeripolitik.

För att bevara de befogenheter som kommissionen, medlemsstaterna och andra officiellt utsedda organ har att utveckla och utöva den gemensamma jordbrukspolitiken och unionens gemensamma fiskeripolitik, bör deras verksamhet, i den mån verksamheten utförts i allmänhetens intresse och uttryckligen i syfte att uppfylla den politiken, undantas från tillämpningen av denna förordning. Ett sådant undantag bör inte ha en negativ effekt på den övergripande marknadsöppenheten, eftersom dessa offentliga organ har lagstadgade förpliktelser att bedriva sin verksamhet på ett sätt som säkerställer ett ordentligt, rättvist och icke-diskriminerande offentliggörande av och tillgång till alla nya beslut, händelser och uppgifter som är av priskänslig natur. Samtidigt bör undantaget för offentliga organ som utövar verksamhet i syfte att uppfylla unionens gemensamma jordbrukspolitik och unionens gemensamma fiskeripolitik inte gälla när de offentliga organen utför verksamhet eller transaktioner som inte utövas i syfte att uppfylla den gemensamma jordbrukspolitiken och unionens gemensamma fiskeripolitik eller när personer som arbetar för ett av de organen utövar verksamhet eller transaktioner för egen räkning.

- (23) De huvudsakliga kännetecknen för insiderhandeln består i att en oerättigad fördel uppnås från insiderinformation till nackdel för tredje parter som är omedvetna om sådan information, och följaktligen leder detta till att finansmarknadernas integritet och investerarnas förtroende undergrävs. Förbudet mot insiderhandel bör följaktligen tillämpas när en person som förfogar över insiderinformation otillbörligt utnyttjar den fördel som denna information ger och utför en transaktion i enlighet med denna information genom att förvärva eller avyttra, eller försöka förvärva eller avyttra, eller genom att återkalla eller ändra, eller försöka återkalla eller ändra, en handelsorder att förvärva eller avyttra finansiella instrument som omfattas av denna information, för egen eller annans räkning, direkt eller indirekt. Utnyttjande av insiderinformation kan även bestå i handel med utsläppsrätter och derivat av dessa och budgivning vid sådana auktioner för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på sådana som hålls enligt kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010⁽¹⁾.
- (24) När en juridisk eller fysisk person som förfogar över insiderinformation förvärvar eller avyttrar, eller försöker förvärva eller avyttra, finansiella instrument som omfattas av den informationen, för egen eller annans räkning, direkt eller indirekt, bör det underförstås att den personen har utnyttjat den informationen. Det antagandet påverkar inte rätten till försvar. Frågan huruvida en person har överträtt förbudet mot insiderhandel eller har försökt utöva insiderhandel bör bedömas mot bakgrund av syftet med denna förordning, vilket är att skydda finansmarknadernas integritet och höja investerarnas förtroende för dem. Detta förtroende bygger i sin tur på att investerarna har tillförsäkrats likabehandling och skydd mot otillbörligt utnyttjande av insiderinformation.

⁽¹⁾ Kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen (EUT L 302, 18.11.2010, s. 1).

- (25) Handelsorder som lagts innan en person förfogar över insiderinformation bör inte anses vara insiderhandel. Om en person emellertid har kommit att förfoga över insiderinformation bör det antas att alla senare ändringar av handelsorderna relaterade till den informationen som lagts innan sådan information förfogades över, inbegripet återkallelse eller ändring av en handelsorder eller ett försök att återkalla och ändra en handelsorder, utgör insiderhandel. Det antagandet kan emellertid avvisas om personen påvisar att han eller hon inte utnyttjade insidern informationen när transaktionen utfördes.
- (26) Utnyttjande av insidern information kan bestå i förvärv eller avyttring av ett finansiellt instrument, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, eller återkallelse eller ändring av en handelsorder, eller försök att förvärva eller avyttra ett finansiellt instrument eller att återkalla eller ändra en handelsorder, samtidigt som personen i fråga inser eller borde ha insett att informationen utgör insidern information. I detta avseende bör de behöriga myndigheterna ta hänsyn till vad en normal och förnuftig person inser eller borde ha insett med hänsyn till omständigheterna.
- (27) Denna förordning bör tolkas på ett sätt som stämmer överens med de åtgärder som medlemsstaterna antagit för att skydda innehavare av överlåtbara värdepapper som medför rösträtt i ett bolag (eller som efter lösen eller konvertering kan medföra sådana rättigheter) när bolaget är föremål för ett offentligt uppköpserbjudande eller något annat förslag om förändring av kontrollen i bolaget. Denna förordning bör i synnerhet tolkas på ett sätt som stämmer överens med de lagar och andra författningar som antagits om uppköpserbjudanden, fusioner och andra transaktioner som påverkar ägande eller kontroll av företaget som regleras av de tillsynsmyndigheter som medlemsstaterna har utsett i enlighet med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/25/EG⁽¹⁾.
- (28) Analyser och prognoser som grundas på allmänt tillgängliga uppgifter bör inte i sig anses vara insidern information, och enbart det faktum att en transaktion utförs på grundval av analys eller prognoser bör därför inte anses utgöra utnyttjande av insidern information. Till exempel när offentliggörande eller spridning av information rutinmässigt förväntas av marknaden och när sådant offentliggörande eller distribution bidrar till prisbildningsprocessen för finansiella instrument, eller när informationen bidrar med synpunkter från en erkänd marknadscommentator eller institution som kan påverka priserna på relaterade finansiella instrument kan informationen utgöra insidern information. Marknadsaktörer måste därför beakta i vilken utsträckning informationen är icke offentlig och hur finansiella instrument eventuellt skulle påverkas om handel sker innan den offentliggörs eller sprids, för att fastställa huruvida de skulle handla på grundval av insidern information.
- (29) För att undvika att det av misstag införs förbud mot former av finansiell verksamhet som är legitima, dvs. som inte kan innebära marknadsmissbruk, är det nödvändigt att erkänna vissa legitima betenden. Detta kan exempelvis inbegripa ett erkännande av marknadsgaranternas roll när dessa agerar som legitima tillhandahållare av marknadslikviditet.
- (30) Om marknadsgaranter eller personer som auktoriserats att agera som motparter begränsar sig till att bedriva sin legitima verksamhet att köpa och sälja finansiella instrument eller om personer som auktoriserats att utföra handelsorder på tredje parts vägnar begränsar sig till att vederbörligen utföra, återkalla eller ändra en handelsorder, bör detta inte anses utgöra utnyttjande av sådan insidern information. Skyddsåtgärderna som föreskrivs i denna förordning för marknadsgaranter eller andra som erhållit auktorisation för att agera som motpart eller personer som har auktoriserats att utföra handelsorder på tredje parts vägnar, vilka har insidern information, bör emellertid inte omfatta verksamhet som klart och tydligt är förbjuden enligt denna förordning, vilket exempelvis inbegriper förfarandet att handla före kunden (*front running*). När en juridisk person har vidtagit alla rimliga åtgärder för att undvika marknadsmissbruk, samtidigt som fysiska personer i sitt arbete trots detta gör sig skyldiga till marknadsmissbruk på den juridiska personens vägnar bör detta inte anses utgöra marknadsmissbruk av den juridiska personen. Ett annat exempel som inte bör anses utgöra utnyttjande av insidern information är transaktioner som utförs för att uppfylla ett tidigare ingånget åtagande som har förfallit. Enbart det faktum att ha tillgång till insidern information angående ett annat bolag och att utnyttja den i samband med ett offentligt uppköpserbjudande för att vinna kontroll över detta bolag eller föreslå en fusion med det bolaget bör inte anses utgöra insiderhandel.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/25/EG av den 21 april 2004 om uppköpserbjudanden (EUT L 142, 30.4.2004, s. 12).

- (31) Eftersom ett förvärv eller en avyttring av finansiella instrument med nödvändighet föregås av att den som företar respektive transaktion fattar ett beslut att förvärva eller avyttra, bör enbart det faktum att personen gör ett sådant förvärv eller avyttring inte anses innebära att insiderinformation utnyttjas. Agerande på grundval av egna planer och strategier för handel bör inte betraktas som utnyttjande av insiderinformation. Ingen av de juridiska eller fysiska personerna bör emellertid skyddas av sin yrkesfunktion, de bör endast skyddas om de agerar på ett lämpligt sätt och uppfyller både de standarder som förväntas inom deras yrke och de som fastställs i denna förordning, dvs. marknadsintegritet och investerarskydd. En överträdelse kan trots detta anses ha begåtts om den behöriga myndigheten påvisar att det fanns ett icke-legitimt skäl till de transaktionerna eller handelsorderna eller det beteendet eller att personen utnyttjade insiderinformation.
- (32) Marknadssonderingar är interaktioner mellan en säljare av ett finansiellt instrument och en eller flera potentiella investerare innan en transaktion aviseras, i syfte att bedöma potentiella investerares intresse av en eventuell transaktion och dess prissättning, storlek och strukturering. Marknadssonderingar kan omfatta en börsintroduktion eller därpå följande erbjudanden av värdepapper, och skiljer sig från den vanliga handeln. De är mycket värdefulla verktyg för att bedöma potentiella investerares åsikter, förbättra dialogen mellan aktieägare, se till att handeln fungerar smidigt och att emittenters, existerande aktieägares och potentiella nya investerares åsikter sammanjämkas. De kan komma till särskild nytta när förtroendet för marknaderna är bristfälligt eller när marknaderna saknar ett relevant referensvärde eller är instabila. Möjligheten att utföra sådana marknadssonderingar är sålunda av betydelse för att finansmarknaderna ska kunna fungera väl och marknadssonderingar bör inte i sig betraktas som marknadsmissbruk.
- (33) Exempel på marknadssonderingar inkluderar fall där det säljande företaget har fört diskussioner med en emittent om en eventuell transaktion och företaget har beslutat att bedöma det potentiella investerarintresset i syfte att fastställa villkoren för en transaktion, till fall då en emittent har för avsikt att avisera en emission av skuld-instrument eller aktier och nyckelinvesterares kontaktas av det säljande företaget och erhåller de fullständiga villkoren för transaktionen för att erhålla ett finansiellt åtagande att delta i transaktionen, eller till fall då det säljande företaget strävar efter att sälja en omfattande mängd värdepapper på en investerares vägnar och strävar efter att bedöma det potentiella intresset för de värdepapperen hos andra potentiella investerare.
- (34) Genomförande av marknadssonderingar kan kräva att insiderinformation lämnas till potentiella investerare. Det kommer i allmänhet endast att finnas möjlighet att dra finansiell fördel av handel på grundval av insiderinformation som förmedlats i en marknadssondering om det finns en existerande marknad för det finansiella instrument som är föremål för marknadssonderingen eller för ett relaterat finansiellt instrument. Med hänsyn till tidpunkten för sådana diskussioner är det möjligt att insiderinformation kan komma att lämnas till den potentiella investeraren under marknadssonderingens gång efter det att ett finansiellt instrument har tagits upp till handel på en reglerad marknad eller har handlats på en MTF- eller OTF-plattform. Den marknadsaktör som lämnar information bör innan den inleder en marknadssondering bedöma huruvida denna marknadssondering kommer att innebära att insiderinformation lämnas.
- (35) Det bör anses att insiderinformation lämnas legitimt om den lämnas som ett normalt led i fullgörandet av en persons tjänst, verksamhet eller älligganden. Om en marknadssondering omfattar röjande av insiderinformation kommer den marknadsaktör som röjer informationen anses agera som ett normalt led i fullgörandet av sin tjänst, verksamhet eller älligganden om denne vid tidpunkten för röjandet informerar och erhåller ett medgivande från den person som mottar information om att han eller hon får tillhandahålla insiderinformation, att personen i fråga enligt bestämmelserna i denna förordning kommer att vara förhindrad att handla eller agera på grundval av denna information, att rimliga åtgärder måste vidtas för att skydda uppgifternas fortlöpande konfidentialitet, och att personen i fråga måste informera den marknadsaktör som lämnar information om identiteten på alla fysiska och juridiska personer till vilka information lämnas under det att ett svar på marknadssonderingen utarbetas. Den marknadsaktör som lämnar information bör även uppfylla skyldigheterna som närmare bör fastställas i tekniska standarder för tillsyn, när det gäller att föra register över röjda uppgifter. Det bör inte antas att marknadsaktörer som inte uppfyller denna förordning vid utförandet av en marknadssondering har röjt insiderinformation på ett olagligt sätt, men de bör inte kunna utnyttja det undantag som beviljas dem som uppfyller bestämmelserna. Frågan om huruvida de har brutit mot förbudet mot olagligt röjande av insiderinformation bör bedömas mot bakgrund av alla relevanta bestämmelser i denna förordning, och alla marknadsaktörer som lämnar information bör vara skyldiga att innan de inleder en marknadssondering skriftligen dokumentera sin bedömning av huruvida denna marknadssondering kommer att inbegripa röjande av insiderinformation.

- (36) Potentiella investerare som är föremål för en marknadssondering bör för sin del bedöma om den information som lämnas till dem utgör insiderinformation som skulle förbjuda dem att handla på grundval av denna information eller förbjuda dem att vidareförmedla den informationen. Potentiella investerare omfattas även i fortsättningen av de regler om insiderhandel och olagligt röjande av insider information som fastställs i denna förordning. Esma bör utfärda riktlinjer i syfte att bistå potentiella investerare när det gäller deras överväganden och vilka åtgärder de bör vidta för att inte överträda denna förordning.
- (37) I förordning (EU) nr 1031/2010 föreskrivs att två parallella system mot marknadsmissbruk ska tillämpas på auktioner för utsläppsrätter. Till följd av att utsläppsrätter klassificeras som finansiella instrument bör dock den här förordningen utgöra en enhetlig regelbok av marknadsmissbruksåtgärder som är tillämpliga på hela primär- och sekundärmarknaden för utsläppsrätter. Denna förordning bör också tillämpas på beteenden eller transaktioner, inbegripet bud, avseende auktionering på en auktionsplattform som har godkänts som en reglerad marknad för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter som är baserade på utsläppsrätter, inbegripet när auktionerade produkter inte är finansiella instrument, enligt förordning (EU) nr 1031/2010.
- (38) De åtgärder mot marknadsmanipulation som föreskrivs i denna förordning bör kunna anpassas till nya former av handel eller nya strategier som kan innebära marknadsmissbruk. För att återspegla det faktum att handeln med finansiella instrument allt oftare är automatiserad är det önskvärt att definitionen av marknadsmanipulation anger specifika exempel på marknadsmissbruksstrategier som kan utföras genom alla tillgängliga handelssätt, inklusive algoritmisk handel och högfrekvenshandel. De exempel som anges är varken avsedda att vara uttömmande eller att antyda att det inte skulle röra sig om marknadsmissbruk om samma strategier genomfördes på annat sätt.
- (39) Förbudet mot marknadsmissbruk bör även omfatta de personer som samarbetar för att bedriva marknadsmissbruk. Exempelen kan inkludera, men är inte begränsade till, förmedlare som utformar och rekommenderar en handelsstrategi som syftar till marknadsmissbruk, personer som uppmuntrar en person med insiderinformation att röja denna information på ett olagligt sätt, eller personer som utvecklar mjukvara i samarbete med en handlare i syfte att underlätta marknadsmissbruk.
- (40) För att säkerställa att ansvar åläggs både den juridiska personen och alla fysiska personer som deltar i den juridiska personens beslutsfattande, bör de olika nationella rättsliga mekanismerna i medlemsstaterna erkännas. Detta har direkt anknytning till metoderna för ansvarstildelning i nationell rätt.
- (41) För att komplettera förbudet mot marknadsmanipulation bör denna förordning inbegripa ett förbud mot försök till marknadsmanipulation. Ett försök till marknadsmanipulation bör särskiljas från ett faktiskt beteende som kan förväntas leda till marknadsmanipulation, eftersom båda verksamheterna är förbjudna enligt denna förordning. Ett sådant försök kan inkludera, men är inte begränsat till, situationer där verksamheten inleddes men inte fullbordades, till exempel som ett resultat av tekniska problem eller en handelsorder som inte beaktas. Det är nödvändigt att förbjuda försök att manipulera marknaden för att de behöriga myndigheterna ska kunna påföra sanktioner mot sådana försök.
- (42) Utan att syftet med denna förordning och dess direkt tillämpliga bestämmelser påverkas, är det möjligt att en person som inleder transaktioner eller lägger handelsorder vilka kan anses utgöra marknadsmanipulation kan påvisa att skälen för att inleda sådana transaktioner eller lägga sådana handelsorder var legitima och att dessa transaktioner och handelsorder stämmer överens med godtagen praxis på den berörda marknaden. Godtagen marknadspraxis kan endast fastställas av den behöriga myndighet som ansvarar för utövandet av tillsyn över marknadsmissbruk på den berörda marknaden. Praxis som är vedertagen på en viss marknad kan inte anses vara tillämplig på andra marknader såvida inte de behöriga myndigheterna på dessa andra marknader officiellt har godkänt denna praxis. En överträdelse kan trots detta anses ha begåtts om den behöriga myndigheten påvisar att det fanns ett icke-legitimt skäl till dessa transaktioner eller handelsorder.
- (43) Denna förordning bör också klargöra att handlingar som innebär marknadsmanipulation eller försök till marknadsmanipulation avseende ett finansiellt instrument kan ha formen av användning av relaterade finansiella instrument, som derivatinstrument, som handlas på en annan handelsplats eller OTC.

- (44) Många finansiella instrument prissätts i förhållande till referensvärden. Faktisk manipulation eller försök till manipulation av referensvärden, inbegripet interbankräntor, kan ha allvarliga konsekvenser för marknadens förtroende och kan leda till betydande förluster för investerare eller snedvrinda den reala ekonomin. Därför krävs särskilda bestämmelser angående referensvärden för att bevara marknadernas integritet och se till att behöriga myndigheter kan upprätthålla ett tydligt förbud mot manipulation av referensvärden. De bestämmelserna bör omfatta alla offentliggjorda referensvärden, även referensvärden tillgängliga via internet, oavsett om tillgången är gratis eller inte, såsom CDS-referensvärden och index av index. Det är nödvändigt att komplettera det allmänna förbudet mot marknadsmanipulation genom att förbjuda manipulation av själva referensvärdet och överföringen av oriktig eller vilseledande information, oriktiga eller vilseledande ingångsvärden, eller alla andra åtgärder som manipulerar beräkningen av referensvärdet, där den beräkningen definieras brett så att den omfattar mottagande och bedömning av alla uppgifter som är relaterade till beräkningen av detta referensvärde och särskilt inkluderar trimmade data och omfatta metoden för beräkningen av referensvärdet, oavsett om den är helt eller delvis algoritmisk eller grundar sig på en bedömning. Dessa bestämmelser kompletterar förordning (EU) nr 1227/2011 som förbjuder att avsiktligt ge oriktig information till företag som tillhandahåller prisbedömningar eller marknadsrapporter om energiprodukter i grossistledet, vilket leder till att marknadsaktörer som handlar på grundval av dessa prisbedömningar eller marknadsrapporter vilseleds.
- (45) För att säkerställa enhetliga marknadsvillkor för olika handelsställen och plattformar som omfattas av denna förordning, bör alla personer som driver reglerade marknader, MTF-plattformar och OTF-plattformar åläggas att inrätta och upprätthålla effektiva arrangemang, system och förfaranden som syftar till att förebygga och upptäcka metoder som innebär marknadsmanipulation och marknadsmissbruk.
- (46) Manipulation eller försök till manipulation av finansiella instrument kan också bygga på att man lägger handelsorder som kanske inte verkställs. Ett finansiellt instrument kan också utsättas för manipulation genom beteenden utanför handelsplatsen. Personer som yrkesmässigt arrangerar eller verkställer transaktioner bör vara skyldiga att inrätta och upprätthålla effektiva arrangemang, system och förfaranden för att upptäcka och rapportera misstänkta transaktioner. De bör även rapportera misstänkta handelsorder och misstänkta transaktioner som sker utanför en handelsplats.
- (47) Manipulation eller försök till manipulation av finansiella instrument kan också bygga på spridning av falsk eller vilseledande information. Spridning av falsk eller vilseledande information kan ha betydande påverkan på priserna på finansiella instrument på relativt kort tid. Det kan röra sig om fabricering av uppenbart falsk information, men också om avsiktligt utelämnande av väsentliga fakta, liksom medvetet felaktig rapportering av information. Den formen av marknadsmanipulation är till särskild skada för investerare, eftersom den får dem att basera sina investeringsbeslut på oriktig eller snedvriden information. Den är också till skada för emittenter, eftersom den minskar förtroendet för den tillgängliga information som rör dem. Bristande marknadsförtroende kan i sin tur äventyra emittentens förmåga att emittera nya finansiella instrument eller beviljas kredit från andra marknadsaktörer för att finansiera sin verksamhet. Information sprids snabbt på marknaden. Följaktligen kan skadan för investerare och emittenter kvarstå under relativt lång tid innan informationen befinns vara falsk eller vilseledande och kan korrigeras av emittenten eller den som är ansvarig för informationspridningen. Det är därför nödvändigt att spridandet av falsk eller vilseledande information, inklusive rykten och falska eller vilseledande nyheter, anses strida mot denna förordning. Därför bör inte de som är aktiva på finansmarknaderna ha rätt att fritt uttrycka information som står i strid med deras egen uppfattning eller bättre vetande och som de vet eller borde veta är falsk eller vilseledande, vilket är till skada för investerare och emittenter.
- (48) Mot bakgrund av den ökade användningen av webbplatser, bloggar och sociala medier är det viktigt att tydliggöra att spridning av falsk eller vilseledande information via internet, inbegripet sociala medier eller anonyma bloggar, vid tillämpning av denna förordning bör anses vara likvärdigt med spridning via mer traditionella kommunikationskanaler.
- (49) Det är viktigt att en emittent offentliggör insiderinformation för att motverka insiderhandel och säkerställa att investerare inte vilseleds. Emittenter bör därför åläggas att så snart som möjligt underrätta allmänheten om insiderinformation. Den skyldigheten kan under särskilda omständigheter emellertid skada emittentens legitima intressen. Under sådana omständigheter bör ett uppskjutande av offentliggörandet tillåtas, förutsatt att det inte är sannolikt att uppskjutandet vilseleder allmänheten och om emittenten kan säkerställa att informationen förblir konfidentiell. Skyldigheten att offentliggöra insiderinformation gäller endast om emittenten har begärt eller godkänt det finansiella instrumentet för handel.

- (50) Vid tillämpning av de krav som avser offentliggörande av insiderinformation och uppskjutande av sådant offentliggörande som anges i denna förordning kan legitimt intresse särskilt avse bl.a. följande omständigheter: a) pågående förhandlingar eller liknande inslag där resultatet eller det normala förhandlingsmönstret kan förväntas påverkas av ett offentliggörande. Särskilt om emittentens finansiella bärkraft är allvarligt och omedelbart hotad, även om den inte blivit föremål för tillämplig insolvenslagstiftning, får offentliggörande av information senareläggas under en begränsad period om ett offentliggörande skulle utgöra en allvarlig risk för de befintliga och potentiella aktieägarnas intressen genom att underminera utgången av särskilda förhandlingar i syfte att säkerställa emittentens långsiktiga finansiella återhämtning; b) beslut som fattats eller avtal som slutits av emittentens ledningsorgan som kräver godkännande av ett annat av emittentens organ för att träda i kraft, om emittentens organisation kräver att de organen hålls åtskilda, förutsatt att offentliggörande av informationen före godkännandet tillsammans med ett meddelande om att det godkännandet fortfarande avvaktas skulle medföra risker för att allmänheten inte kan bedöma informationen korrekt.
- (51) Kravet att offentliggöra insiderinformation måste också gälla deltagare på marknaden för utsläppsrätter. För att undvika att utsätta marknaden för rapportering som inte är till nytta, och se till att den planerade åtgärden blir kostnadseffektiv, tycks det nödvändigt att begränsa regleringseffekterna av det kravet till endast de verksamhetsutövare inom unionens system för handel med utsläppsrätter som – genom sin storlek och verksamhet – rimligtvis kan förväntas kunna ha en betydande inverkan på priset på utsläppsrätter, på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätterna eller på relaterade finansiella derivativinstrument avseende utsläppsrätterna och för budgivning i auktionerna enligt förordning (EU) nr 1031/2010. Kommissionen bör genom en delegerad akt anta åtgärder för att fastställa en minimitröskel för tillämpningen av det undantaget. Den information som bör offentliggöras bör avse den offentliggörande partens fysiska verksamhet och inte dennes egna planer eller strategier för handel med utsläppsrätter, auktionerade produkter som är baserade på utsläppsrätter eller på relaterade finansiella derivativinstrument. När deltagare på marknaden för utsläppsrätter redan uppfyller motsvarande krav att offentliggöra insiderinformation, i synnerhet enligt förordning (EU) nr 1227/2011, bör skyldigheten att offentliggöra insiderinformation om utsläppsrätter inte medföra någon dubblering av obligatoriska offentliggöranden som har samma innehåll i sak. När det gäller deltagare på marknaden för utsläppsrätter med samlade utsläpp eller en installerad tillförd effekt på eller under den fastställda tröskeln, bör det även anses, eftersom information om deras fysiska verksamhet anses vara oväsentlig för syftet med ett offentliggörande, att informationen inte har en väsentlig inverkan på priset på utsläppsrätter, på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter eller på relaterade finansiella derivativinstrument. Sådana deltagare på marknaden för utsläppsrätter bör emellertid omfattas av förbudet mot insiderhandel när det gäller alla andra uppgifter de har tillgång till och som är insiderinformation.
- (52) I syfte att värna om allmänintresset, bevara det finansiella systemets stabilitet och till exempel undvika att likviditetskriser i finansiella institut utvecklas till solvenskriser till följd av ett plötsligt uttag av medel, kan det vara lämpligt att under exceptionella omständigheter tillåta att kreditinstitut eller andra finansiella institut skjuta upp offentliggörandet av insiderinformation. Detta kan särskilt gälla information som är av betydelse för tillfälliga likviditetsproblem, när instituten behöver ta emot lån från centralbanker, inbegripet likviditetsstöd i krislägen från en central bank när offentliggörandet av informationen skulle få en systempåverkan. Detta uppskjutande bör ske på villkor att emittenten erhåller den behöriga myndighetens medgivande och att det är uppenbart att det vidare allmänna och ekonomiska intresset av att skjuta upp offentliggörandet uppväger marknadsintresse av att erhålla den information som uppskjutandet avser.
- (53) Med avseende på finansiella institut, särskilt sådana som får lån från centralbanker, inklusive likviditetsstöd i krislägen, bör bedömningen rörande huruvida informationen är systemviktig och huruvida det ligger i allmänhetens intresse att offentliggörandet skjuts upp göras av den behöriga myndigheten, om så är lämpligt efter samråd med nationella centralbanken, makrotillsynsorganet eller annan relevant nationell myndighet.
- (54) Det bör vara klart förbjudet att utnyttja eller försöka utnyttja insiderinformation till att bedriva handel för egen räkning eller för tredje parts räkning. Utnyttjande av insiderinformation kan även bestå i handel med utsläppsrätter och derivat avseende utsläppsrätter och budgivning vid auktioner för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på sådana och som hålls enligt förordning (EU) nr 1031/2010 av personer som inser eller borde inse att informationen de innehar är insiderinformation. Information om marknadsaktörens egna planer och strategier för handel bör inte betraktas vara insiderinformation, även om information om en tredje parts planer och strategier för handel kan utgöra insiderinformation.

- (55) Kravet på offentliggörande av insiderinformation kan vara betungande för små och medelstora företag enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU ⁽¹⁾ vars finansiella instrument tagits upp till handel på tillväxtmarknader för små och medelstora företag, med tanke på kostnaderna för övervakning av den information de innehar och för juridisk rådgivning för att fastställa om och när informationen måste offentliggöras. Det är dock viktigt att insiderinformation snabbt offentliggörs för att säkerställa investerarnas förtroende för de emittenterna. Därför bör Esma kunna utfärda riktlinjer som hjälper emittenterna att fullgöra skyldigheten att offentliggöra insiderinformation utan att göra avkall på skyddet för investerare.
- (56) Insiderförteckningar är ett viktigt verktyg när tillsynsmyndigheterna utreder eventuellt marknadsmissbruk, men nationella skillnader vad gäller de uppgifter som ingår i dessa förteckningar medför onödiga administrativa bördor för emittenterna. För att sänka dessa kostnader bör det därför finnas enhetliga krav på vilka datafält som krävs för insiderförteckningar. Det är också viktigt att personer som står med på insiderförteckningar informeras om detta och om följderna av detta enligt denna förordning och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/57/EU ⁽²⁾. Kravet att föra och kontinuerligt uppdatera insiderförteckningar medför administrativa bördor i synnerhet för emittenter på tillväxtmarknader för små och medelstora företag. I och med att de behöriga myndigheterna kan utöva effektiv tillsyn över marknadsmissbruk utan att hela tiden ha tillgång till insiderförteckningar för dessa emittenter bör de undantas från denna skyldighet för att sänka de administrativa kostnaderna som denna förordning medför. Sådana emittenter bör emellertid på begäran tillhandahålla de behöriga myndigheterna en insiderförteckning.
- (57) Det är en värdefull åtgärd för att skydda marknadsintegriteten att emittenter eller personer som handlar på deras vägnar eller för deras räkning upprättar förteckningar över personer som arbetar för dem, genom anställningskontrakt eller på annat vis, och som har tillgång till insiderinformation som direkt eller indirekt hänför sig till emittenten. Sådana förteckningar kan användas av emittenter eller andra personer för att kontrollera flödet av insiderinformation och på detta sätt hjälpa dem att hantera sina skyldigheter att inte röja information. Sådana förteckningar kan även vara ett användbart verktyg för behöriga myndigheter att identifiera alla personer som har tillgång till insiderinformation och den tidpunkt då de fick denna tillgång. Tillgången till insiderinformation som direkt eller indirekt hänför sig till emittenten för personer som finns upptagna på en sådan förteckning påverkar inte de förbud som fastställs i denna förordning.
- (58) Ökad öppenhet i de transaktioner som utförs av personer i ledande ställning hos emittenter och, i tillämpliga fall, av dem närstående personer, är en förebyggande åtgärd mot marknadsmissbruk, särskilt insiderhandel. Ett offentliggörande av dessa transaktioner, på åtminstone individuell basis, kan även utgöra en värdefull informationskälla för investerarna. Det är nödvändigt att klargöra att skyldigheten att offentliggöra dessa ledande personers transaktioner även innefattar pantsättning eller utlåning av finansiella instrument, eftersom pantsättning av aktier kan få en väsentlig och potentiellt destabiliserande effekt på företaget vid en plötslig och oförutsedd avyttring. Utan offentliggörande av information skulle marknaden inte veta att det fanns ökad möjlighet till, exempelvis, en betydande framtida ändring i aktieägandet, en ökning av utbudet av aktier på marknadsplatsen, eller en förlust av rösträtter i det företaget. Därför krävs anmälan enligt denna förordning om pantsättningen av värdepapper görs som en del av en större transaktion i vilken en person med ledningsansvar pantsätter värdepapper som säkerhet för att få lån hos tredje part. Dessutom är fullständig och korrekt marknadsöppenhet en förutsättning för aktörernas förtroende för marknaden och särskilt förtroendet hos företagets aktieägare. Det är även nödvändigt att klargöra att skyldigheten att offentliggöra dessa ledningspersoners transaktioner innefattar transaktioner som utförs av en annan person inom ramen för ett diskretionärt uppdrag. För att uppnå en lämplig balans mellan graden av öppenhet och antalet rapporter som anmäls till behöriga myndigheter eller offentliggörs bör trösklar införas genom denna förordning, och transaktioner under denna tröskel behöver inte anmälas eller offentliggöras.
- (59) Anmälan av transaktioner som utförs av personer i ledande ställning för egen räkning, eller av en till dem närstående person, är inte enbart värdefull information för marknadsaktörerna, utan är också ytterligare ett medel för de behöriga myndigheterna att övervaka marknaderna. Skyldigheten att anmäla transaktioner påverkar inte de förbud som fastställs i denna förordning.
- (60) Anmälan av transaktioner bör ske i enlighet med de regler om överföring av personuppgifter som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2011/61/EU och av direktiv 2002/92/EG (se sidan 349 i detta nummer av EUT).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv) (se sidan 179 i detta nummer av EUT).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31).

- (61) Personer i ledande ställning bör inte ha rätt att utöva handel före offentliggörandet av en delårsrapport eller en bokslutskommuniké som den berörda emittenten är skyldig att offentliggöra enligt bestämmelserna på den handelsplats där emittentens aktier är upptagna till handel eller i enlighet med nationell rätt, såvida det inte existerar specifika och begränsade omständigheter som skulle motivera ett tillstånd från emittenternas sida som tillåter en person i ledande ställning att handla. Sådana tillstånd från emittentens sida påverkar inte de förbud som fastställs i denna förordning.
- (62) Tillsynens effektivitet garanteras genom en uppsättning effektiva verktyg, befogenheter och resurser för den behöriga myndigheten i varje medlemsstat. I denna förordning fastställs följaktligen särskilt den minimiuppsättning av tillsyns- och utredningsbefogenheter som medlemsstaternas behöriga myndigheter bör ges enligt nationell rätt. De befogenheterna bör, när nationell rätt så kräver, utövas genom ansökan hos de behöriga rättsliga myndigheterna. När de behöriga myndigheterna utövar sina befogenheter enligt denna förordning bör de agera objektivt och opartiskt och förbli autonoma i sitt beslutsfattande.
- (63) Även företagen på marknaden och alla ekonomiska aktörer bör bidra till marknadens integritet. Det förhållandet att en enda behörig myndighet utses för marknadsmissbruk utesluter inte samarbete eller delegering på den behöriga myndighetens ansvar mellan den myndigheten och företag på marknaden, i syfte att säkerställa effektiv övervakning av att de bestämmelser som antas i enlighet med denna förordning följs. När personer som tar fram eller sprider investeringsrekommendationer eller annan information som rekommenderar eller föreslår en investeringsstrategi avseende ett eller flera finansiella instrument även handlar för egen räkning med sådana instrument, bör de behöriga myndigheterna bland annat kunna kräva eller begära av dessa personer alla uppgifter som är nödvändiga för att fastställa om de rekommendationer som tagits fram och spridits av dem är förenliga med denna förordning.
- (64) När det gäller att upptäcka fall av insiderhandel och marknadsmanipulation måste de behöriga myndigheterna, i enlighet med nationell rätt, ha rätt att få tillträde till fysiska och juridiska personers lokaler för att beslagta handlingar. Tillträde till sådana lokaler krävs när det finns en rimlig misstanke om att det existerar handlingar och andra uppgifter som har samband med föremålet för en utredning och som kan vara relevanta för att bevisa ett fall av insiderhandel eller marknadsmissbruk. Dessutom krävs tillträde till sådana lokaler när den person som mottagit en begäran om upplysningar delvis eller helt underlåter att hörsamma den, eller om det finns rimliga skäl att anta att en eventuell begäran inte skulle hörsammas eller att de dokument eller upplysningar som informationskravet avser skulle undanröjas, manipuleras eller förstöras. Om förhandsgodkännande från den berörda medlemsstatens rättsliga myndighet krävs, i enlighet med nationell rätt, bör tillträde till lokaler ske efter det att förhandsgodkännandet från den rättsliga myndigheten erhållits.
- (65) Befintliga inspelningar av telefonsamtal och trafikuppgifter från värdepappersföretag, kreditinstitut och finansiella institut som verkställer och dokumenterar verkställandet av transaktioner samt befintliga uppgifter om tele- och datatrafik från teleoperatörer utgör ett avgörande bevis, och ibland det enda beviset, när det gäller att upptäcka och styrka förekomsten av insiderhandel och otillbörligt marknadsmissbruk. Uppgifter om tele- och datatrafik kan göra det möjligt att fastställa identiteten på en person som ansvarar för spridningen av falsk eller vilseledande information eller fastställa att personer varit i kontakt med varandra vid en viss tidpunkt och att det finns en koppling mellan två eller fler personer. De behöriga myndigheterna bör därför kunna kräva befintliga inspelningar av telefonsamtal, elektronisk kommunikation och trafikuppgifter som innehas av ett värdepappersföretag, ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut i enlighet med direktiv 2014/65/EU. Tillgång till uppgifter om data- och teletrafik är nödvändig för att få fram bevis och för att utreda eventuell insiderhandel eller marknadsmanipulation, och därmed för upptäckt och beslut om att påföra sanktioner när det gäller marknadsmissbruk. För att införa samma spelregler i hela unionen när det gäller tillgång till befintliga uppgifter om tele- och datatrafik som innehas av en teleoperatör eller befintliga inspelningar av telefonsamtal och datatrafik som innehas av ett värdepappersföretag, ett kreditinstitut eller ett annat finansiellt institut, bör de behöriga myndigheterna, i enlighet med nationell rätt, kunna kräva befintliga uppgifter om tele- och datatrafik som innehas av en teleoperatör, i den mån detta tillåts enligt nationell rätt, och befintliga inspelningar av telefonsamtal och datatrafik som innehas av ett värdepappersföretag, i fall när det finns en rimlig misstanke om att sådana uppgifter relaterade till föremålet för inspektionen eller utredningen kan vara relevanta för att bevisa insiderhandel eller marknadsmanipulation i strid med denna förordning. Tillgång till uppgifter om tele- och datatrafik som innehas av en teleoperatör omfattar inte tillgång till innehållet i telefonsamtal.

- (66) Samtidigt som denna förordning specificerar en minimiuppsättning befogenheter som de behöriga myndigheterna bör ha, bör de befogenheterna utövas inom ramen för ett komplett system av nationell rätt som garanterar respekt för grundläggande rättigheter, inbegripet rätten till personlig integritet. För utövandet av dessa befogenheter, som kan utgöra allvarliga intrång i rätten till respekt för privatliv och familjeliv, bostad och kommunikationer, bör medlemsstaterna ha infört adekvata och effektiva garantier mot alla former av missbruk, exempelvis, när det är lämpligt, ett krav att erhålla förhandsgodkännande från den berörda medlemsstatens behöriga rättsliga myndigheter. Medlemsstaterna bör ge de behöriga myndigheterna möjlighet att utöva sådana inkräktande befogenheter i den utsträckning som de är nödvändiga för en korrekt utredning av allvarliga fall där det saknas likvärdiga medel för att nå samma resultat.
- (67) Marknadsmissbruk kan ske över gränser och skära över olika marknader och därför bör de behöriga myndigheterna, såvida inte exceptionella omständigheter föreligger, vara skyldiga att samarbeta och utbyta information med andra behöriga myndigheter och tillsynsmyndigheter samt med Esma, i synnerhet när det gäller utredningsverksamhet. Om de behöriga myndigheterna är övertygade om att marknadsmissbruk utförs, eller har utförts, i en annan medlemsstat eller påverkar finansiella instrument som handlas i en annan medlemsstat, bör den anmäla detta till den behöriga myndigheten och Esma. I fall av marknadsmissbruk med gränsöverskridande effekter bör Esma kunna samordna utredningen om en av de berörda behöriga myndigheterna så begär.
- (68) De behöriga myndigheterna bör förfoga över nödvändiga verktyg för en effektiv marknadsöverskridande övervakning av orderböcker. Enligt direktiv 2014/65/EU har de behöriga myndigheterna möjlighet att begära och erhålla uppgifter från andra behöriga myndigheter avseende orderboken som hjälp vid övervakning och upptäckt av gränsöverskridande former av marknadsmanipulation.
- (69) För att säkerställa informationsutbyte och samarbete med tredjeländer för att uppnå en effektiv kontroll av efterlevnaden av denna förordning, bör de behöriga myndigheterna ingå samarbetsöverenskommelser med sina motsvarigheter i tredjeländer. Varje överföring av personuppgifter som görs på grundval av dessa arrangemang bör vara förenlig med Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG och med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 ⁽¹⁾.
- (70) Ett sunt företagsramverk för den finansiella sektorn bör bygga på starka övervaknings-, utrednings- och sanktionsystem. Därför bör tillsynsmyndigheterna förses med de befogenheter som de behöver för att agera och bör kunna förlita sig på rättvisa, starka och avskräckande sanktionssystem mot all ekonomisk misskötsamhet och sanktionerna bör verkställas på ett effektivt sätt. Emellertid ansåg Larosiéreggruppen att inget av det fanns i dagsläget. Kommissionens meddelande av den 8 december 2010 om att förstärka sanktionssystemen i den finansiella tjänstesektorn innehåller en översyn av befintliga befogenheter att påföra sanktioner och deras praktiska tillämpning i syfte att främja överensstämmelse vad gäller sanktionssystemen i den finansiella sektorn.
- (71) En uppsättning administrativa sanktioner, och andra administrativa åtgärder bör fastställas för att se till att medlemsstaterna har ett gemensamt tillvägagångssätt och för att öka den avskräckande effekten. De behöriga myndigheterna bör ha möjlighet att utfärda ett förbud att utföra ledningsuppgifter inom värdepappersföretag. Sanktioner som tillämpas i specifika fall bör fastställas med beaktande av, om lämpligt, faktorer som återföring av alla identifierade ekonomiska vinster, överträdelsens allvarlighetsgrad och varaktighet, alla försvårande eller förmildrande faktorer, det faktum att avgifter måste ha en avskräckande effekt och, om lämpligt, inkludera en rabatt för samarbete med den behöriga myndigheten. Den faktiska storleken på de administrativa sanktionsavgifter som påförs i ett specifikt fall kan uppgå till det högsta belopp som fastställs i denna förordning, eller det högre belopp som fastställs i nationell rätt, för mycket allvarliga överträdelser, medan betydligt lägre avgifter än maximibeloppet får tillämpas på mindre överträdelser eller vid förlikning. Denna förordning begränsar inte medlemsstaternas möjligheter att fastställa strängare administrativa sanktioner eller andra administrativa åtgärder.
- (72) Även om inget hindrar medlemsstaterna från att fastställa regler om såväl administrativa sanktioner som straffrättsliga påföljder för samma överträdelser bör de inte åläggas att fastställa regler om administrativa sanktioner vid de överträdelser av denna förordning som redan omfattas av nationell straffrätt senast den 3 juli 2016. Medlemsstaterna är i enlighet med nationell rätt inte skyldiga att påföra såväl administrativa sanktioner som straffrättsliga

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

påföljder för samma överträdelse men kan göra det om deras nationella rätt tillåter det. Bibehållandet avstraff-rättsliga påföljder snarare än administrativa sanktioner för överträdelser av denna förordning eller av direktiv 2014/57/EU bör emellertid inte minska eller på annat sätt påverka de behöriga myndigheternas förmåga att i tid samarbeta och få tillträde till och utbyta information med de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater vid tillämpning av denna förordning, även efter det att dessa överträdelser har hänskjutits till de behöriga rättsliga myndigheterna för lagföring.

- (73) För att se till att behöriga myndigheters beslut har en avskräckande effekt på allmänheten i stort bör besluten som regel offentliggöras. Offentliggörandet av beslut är också ett viktigt sätt för behöriga myndigheter att informera marknadsaktörerna om vilka handlingar som anses utgöra en överträdelse av denna förordning och att främja sunda uppföranden bland marknadsaktörerna. Om ett sådant offentliggörande orsakar oproportionell skada för de berörda personerna, äventyrar finansmarknadernas stabilitet eller en pågående utredning, bör de behöriga myndigheterna offentliggöra de administrativa sanktionerna och andra administrativa åtgärder på anonym grund i enlighet med nationell rätt eller skjuta upp offentliggörandet. De behöriga myndigheterna bör ha möjlighet att inte offentliggöra sanktioner och andra administrativa åtgärder när ett anonymt eller uppskjutet offentliggörande anses vara otillräckligt för att säkerställa att finansmarknadernas stabilitet inte äventyras. De behöriga myndigheterna bör inte heller vara skyldiga att offentliggöra åtgärder som anses vara mindre viktiga och vars offentliggörande skulle vara oproportionerligt.
- (74) Visselblåsare kan göra de behöriga myndigheterna uppmärksamma på ny information som kan vara till nytta i arbetet med att upptäcka och påföra sanktioner i fall av insiderhandel och marknadsmanipulation. Visselblåsning kan dock motverkas på grund av rädsla för represalier eller brist på incitament. Rapporteringen av överträdelser av denna förordning är nödvändig för att säkerställa att de behöriga myndigheterna kan upptäcka och påföra sanktioner för marknadsmissbruk. Åtgärder avseende visselblåsning är nödvändiga för att främja upptäckt av marknadsmissbruk och säkerställa skyddet av visselblåsare och den anklagade personen. Denna förordning bör därför säkerställa att det finns ändamålsenliga arrangemang som ger visselblåsare möjlighet att uppmärksamma behöriga myndigheter på eventuella överträdelser av denna förordning och skyddar dem mot represalier. Medlemsstaterna bör kunna föreskriva ekonomiska incitament till personer som erbjuder relevant information om potentiella överträdelser av denna förordning. Visselblåsare bör dock endast ha rätt till sådana ekonomiska incitament då de bidrar med ny information som de inte redan är skyldiga att anmäla enligt lag och då den informationen resulterar i en sanktion för överträdelse av denna förordning. Medlemsstaterna bör också se till att de system för visselblåsning om de genomför omfattar mekanismer som ger ett ändamålsenligt skydd för en anklagad person, i synnerhet när det gäller personens rätt till skydd av personuppgifter och förfaranden för att säkerställa den anklagade personens rätt till försvar och rätt att höras före antagandet av ett beslut som rör denne, liksom personens rätt till effektiva rättsmedel inför domstol mot beslut som rör denne.
- (75) Eftersom medlemsstaterna har antagit lagstiftning för genomförande av direktiv 2003/6/EG, och eftersom de delegerade akterna, tekniska standarderna och tekniska standarderna för genomförande som anges i denna förordning bör antas innan den ram som införs kan tillämpas på ett fungerande sätt, är det nödvändigt att skjuta upp tillämpningen av de materiella bestämmelserna i denna förordning en tillräckligt lång tidsperiod.
- (76) För att underlätta en smidig övergång till tillämpningen av denna förordning får sådan marknadspraxis som existerar före denna förordnings ikraftträdande, och som godtas av behöriga myndigheter i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003⁽¹⁾ vid tillämpningen av artikel 1.2 a i direktiv 2003/6/EG, fortsätta att tillämpas under förutsättning att de anmäls till Esma inom en föreskriven tidsperiod, fram till och med det att den behöriga myndigheten har fattat ett beslut om att fortsätta med den praxisen i enlighet med den här förordningen.
- (77) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*). Denna förordning bör således tolkas och tillämpas i överensstämmelse med dessa rättigheter och principer. När denna förordning hänvisar till bestämmelserna om tryckfrihet och yttrandefrihet i andra media såväl som de bestämmelser och normer som är tillämpliga på journalistyrket, bör hänsyn tas till de friheterna som de garanteras i unionen och medlemsstaterna och som de erkänns enligt artikel 11 i stadgan samt andra relevanta bestämmelser.

⁽¹⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003 av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller undantag för återköpsprogram och stabilisering av finansiella instrument (EUT L 336, 23.12.2003, s. 33).

- (78) I syfte att öka öppenheten och bättre informera om hur sanktionssystemet fungerar, bör de behöriga myndigheterna årligen förse Esma med anonym och samlad information. Denna information bör omfatta antalet utredningar som inletts, antalet pågående fall och antalet avslutade fall under den berörda perioden.
- (79) Direktiv 95/46/EG och förordning (EU) nr 45/2001 styr den behandling av personuppgifter som utförs av Esma inom ramen för denna förordning och under överinseende av medlemsstaternas behöriga myndigheter, särskilt de offentliga oberoende myndigheter som utses av medlemsstaterna. Varje utbyte eller överföring av information som görs av de behöriga myndigheterna bör ske i enlighet med bestämmelserna om överföring av personuppgifter enligt direktiv 95/46/EG. Varje utbyte eller överföring av information som görs av Esma bör ske i enlighet med bestämmelserna om överföring av personuppgifter enligt förordning (EG) nr 45/2001.
- (80) Denna förordning, liksom de delegerade akter, genomförandeakter, tekniska standarder för tillsyn, tekniska standarder för genomförande och riktlinjer som antas i enlighet med den, bör inte påverka tillämpningen av unionsreglerna om konkurrens.
- (81) I syfte att specificera de krav som fastställs i denna förordning, bör befogetheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på undantaget från denna förordnings tillämpningsområde till att omfatta vissa offentliga myndigheter och centralbanker i tredjeland och vissa utsedda offentliga organ i tredjeland som har ett kopplat avtal med unionen i den mening som avses i artikel 25 i direktiv 2003/87/EG, indikatorerna för manipulation som finns förtecknade i bilaga I till denna förordning, trösklarna för att fastställa tillämpningen av skyldigheten till offentliggörande när det gäller deltagare på marknaden för utsläppsrätter, de omständigheter under vilka handel under en stängd period är tillåten och vilka särskilda typer av transaktioner utförda av personer i ledande ställning eller en närstående till en sådan person vilka utlöser ett krav på anmälan. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå. När kommissionen förbereder och utarbetar delegerade akter bör den se till att relevanta handlingar överlämnas samtidigt till Europaparlamentet och rådet och att detta sker så snabbt som möjligt och på lämpligt sätt.
- (82) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning när det gäller förfaranden för rapportering av överträdelse av förordningen bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter för att specificera de förfarandena, inbegripet arrangemang för uppföljning av rapporter och åtgärder som gäller skydd av personer som arbetar genom anställningskontrakt och åtgärder för skydd av personuppgifter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ⁽¹⁾.
- (83) Tekniska standarder för finansiella tjänster bör säkerställa enhetliga villkor i hela unionen när det gäller frågor som omfattas av denna förordning. I och med att Esma är ett organ med mycket specialiserade expertkunskaper är det lämpligt och ändamålsenligt att Esma anförtros utarbetandet av förslag till tekniska standarder för tillsyn och förslag till tekniska standarder för genomförande som inte inbegriper politiska ställningstaganden, för överlämnande till kommissionen.
- (84) Kommissionen bör ges befogenhet att anta de förslag till tekniska standarder för tillsyn som utarbetats av Esma för att specificera innehållet i de anmälningar som måste göras av operatörer av reglerade marknader, MTF- och OTF-plattformar avseende de finansiella instrument som är upptagna till handel, handlade eller för vilka det har lämnats in en ansökan om upptagande till handel på deras handelsplats, metod och villkor för Esmas sammanställning, offentliggörande och upprätthållande av förteckningen över de instrumenten, de villkor som återköpsprogram och stabiliseringsåtgärder måste uppfylla, inklusive villkor för handel, begränsningar i fråga om tid och volym, krav på offentliggörande och rapportering samt prisvillkor för stabiliseringen, när det gäller förfaranden och arrangemang för handelsplatser som syftar till att förhindra och upptäcka marknadsmissbruk, system och mallar som ska användas av personer för att upptäcka och anmäla misstänkta handelsorder och transaktioner, lämpliga arrangemang, förfaranden och registerhållning i marknadsorderingsprocessen, samt när det gäller tekniska villkor för

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

personkategorier för objektiv presentation av information som rekommenderar en investeringsstrategi och för offentliggörande av särskilda intressen och intressekonflikter; detta ska göras genom delegerade akter enligt artikel 290 i EUF-fördraget och i enlighet med artiklarna 10–14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010⁽¹⁾. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå.

- (85) Kommissionen bör också ges befogenhet att anta tekniska standarder för genomförande genom genomförandekter enligt artikel 291 i EUF-fördraget och i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1093/2010. Esmå bör anförtros uppgiften att utarbeta tekniska standarder för genomförande som ska lämnas till kommissionen när det gäller offentliggörande av insiderinformation, format för insiderförteckningar samt format och förfaranden för de behöriga myndigheternas samarbete och informationsutbyte med varandra och med Esmå.
- (86) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att förhindra marknadsmissbruk i form av insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (87) Bestämmelserna i direktiv 2003/6/EG är inte längre relevanta eller tillräckliga och därför bör detta direktiv upphöra att gälla från och med den 3 juli 2016. Kraven och förbuden i denna förordning är strikt kopplade till kraven och förbuden i direktiv 2014/65/EU, och bör därför träda i kraft den dag då det direktivet träder i kraft.
- (88) För att denna förordning ska kunna tillämpas korrekt är det nödvändigt att medlemsstaterna vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att deras nationella rätt överensstämmer senast den 3 juli 2016 med de bestämmelser i denna förordning som rör de behöriga myndigheterna och deras befogenheter, administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder, rapportering om överträdelse och offentliggörande av beslut.
- (89) Europeiska datatillsynsmannen avgav sitt yttrande den 10 februari 2012⁽²⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

Genom den här förordningen fastställs ett gemensamt regelverk om insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation (marknadsmissbruk) samt åtgärder för att förhindra marknadsmissbruk för att säkerställa de finansiella marknadernas integritet i unionen och förbättra investerarens skydd på och förtroende för de marknaderna.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Denna förordning ska tillämpas på
 - a) finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller för vilka en ansökan om upptagande till handel har lämnats in,

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12).

⁽²⁾ EUT C 177, 20.6.2012, s. 1.

- b) finansiella instrument med vilka handel bedrivs på en MTF-plattform, som är upptagna till handel på en MTF-plattform eller för vilka en ansökan om upptagande till handel på en MTF-plattform har lämnats in,
- c) finansiella instrument med vilka handel bedrivs på en OTF-plattform,
- d) finansiella instrument som inte omfattas av led a, b, eller c och vars pris eller värde beror eller inverkar på priset på eller värdet av ett finansiellt instrument som avses i de leden, vilket inbegriper, men inte är begränsat till, kreditwappar och CFD-kontrakt.

Denna förordning ska också tillämpas på beteenden eller transaktioner, inklusive budrelaterade till auktionering vid en auktionsplattform som har godkänts som en reglerad marknad för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter inbegripet när auktionerade produkter inte är finansiella instrument, enligt förordning (EU) nr 1031/2010. Utan att det påverkar tillämpningen av eventuella särskilda bestämmelser som avser bud som lämnas i samband med en auktion, ska alla krav och förbud i den här förordningen som avser handelsorder tillämpas på sådana bud.

2. Artiklarna 12 och 15 ska också tillämpas på

- a) spotavtal avseende råvaror, som inte är grossistenergi produkter, där transaktionen, handelsordern eller beteendet påverkar, kan påverka eller förväntas eller är avsedd att påverka priset eller värdet på ett finansiellt instrument som avses i punkt 1,
- b) typer av finansiella instrument, inklusive derivatkontrakt eller derivatinstrument för överföring av kreditrisker, där transaktionen, handelsordern, budet eller beteendet påverkar eller förväntas påverka priset eller värdet på ett spotavtal avseende råvaror där priset eller värdet beror på priset eller värdet på de finansiella instrumenten,
- c) beteenden relaterade till referensvärden.

3. Denna förordning ska tillämpas på alla transaktioner, handelsorder eller beteenden avseende de finansiella instrument som avses i punkterna 1 och 2, oavsett om transaktionen, handelsordern eller beteendet äger rum på en handelsplats eller inte.

4. Kraven och förbuden i denna förordning ska tillämpas på åtgärder och försummelser inom unionen och i ett tredjeland i fråga om de instrument som avses i punkterna 1 och 2.

Artikel 3

Definitioner

1. I denna förordning avses med

1. *finansiellt instrument*: finansiellt instrument enligt definitionen i artikel 4.1.15 i direktiv 2014/65/EU,
2. *värdepappersföretag*: ett värdepappersföretag enligt definitionen i artikel 4.1.1 i direktiv 2014/65/EU,
3. *kreditinstitut*: ett kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 ⁽¹⁾,
4. *finansiellt institut*: ett finansiellt institut enligt definitionen i artikel 4.1.26 i förordning (EU) nr 575/2013,
5. *marknadsoperatör*: en marknadsoperatör enligt definitionen i artikel 4.1.18 i direktiv 2014/65/EU,
6. *reglerad marknad*: en reglerad marknad enligt definitionen i artikel 4.1.21 i direktiv 2014/65/EU,

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1).

7. *multilateral handelsplattform eller MTF-plattform*: ett multilateralt system enligt definitionen i artikel 4.1.22 i direktiv 2014/65/EU,
8. *organiserad handelsplattform eller OTF-plattform*: ett system eller plattform i unionen enligt definitionen i artikel 4.1.23 i direktiv 2014/65/EU,
9. *godtagen marknadspraxis*: en särskild marknadspraxis som godtas av en behörig myndighet i enlighet med artikel 13,
10. *handelsplats*: en handelsplats enligt definitionen i artikel 4.1.24 i direktiv 2014/65/EU,
11. *tillväxtmarknad för små och medelstora företag*: en tillväxtmarknad för små och medelstora företag enligt definitionen i artikel 4.1.12 i direktiv 2014/65/EU,
12. *behörig myndighet*: en myndighet som utsetts i enlighet med artikel 22, om inte annat föreskrivs i den här förordningen,
13. *person*: en fysisk eller juridisk person,
14. *råvara*: en råvara enligt definitionen i artikel 2.1 i kommissionens förordning (EG) nr 1287/2006 ⁽¹⁾,
15. *spotavtal avseende råvaror*: kontrakt för leverans av en råvara som handlas på en spotmarknad och som levereras direkt när transaktionen avvecklas, och ett kontrakt för leverans av en råvara som inte är ett finansiellt instrument inbegripet terminskontakt som avvecklas fysiskt,
16. *spotmarknad*: en råvarumarknad där råvaror säljs kontant och levereras direkt när transaktionen avvecklas, samt andra icke-finansiella marknader, såsom terminsmarknader för råvaror,
17. *återköpsprogram*: handel med egna aktier i enlighet med artiklarna 21–27 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/30/EU ⁽²⁾,
18. *algoritmisk handel*: algoritmisk handel enligt definitionen i artikel 4.1.39 i direktiv 2014/65/EU,
19. *utsläppsrätt*: utsläppsrätt såsom det beskrivs i punkt 11 i avsnitt C i bilaga I till direktiv 2014/65/EU
20. *en deltagare på marknaden för utsläppsrätter*: person som inleder en transaktion, inklusive att lägga en handelsorder, i fråga om utsläppsrätter, auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter, eller derivat avseende dessa som inte är berättigade till ett undantag enligt artikel 17.2 andra stycket,
21. *emittent*: en privaträttslig eller offentligrättslig juridisk person som emitterar eller föreslår emission av finansiella instrument, där emittenten när det är fråga om depåbevis som motsvarar finansiella instrument, är den som emitterar de finansiella instrument som depåbeviset motsvarar,
22. *grossistenergiprodukt*: grossistenergiprodukt enligt definitionen i artikel 2.4 i förordning (EU) nr 1227/2011,

⁽¹⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 1287/2006 av den 10 augusti 2006 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller dokumenteringsskyldigheter för värdepappersföretag, transaktionsrapportering, överblickbarhet på marknaden, upptagande av finansiella instrument till handel samt definitioner för tillämpning av det direktivet (EUT L 241, 2.9.2006, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/30/EU av den 25 oktober 2012 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 54 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (EUT L 315, 14.11.2012, s. 74).

23. *nationell tillsynsmyndighet*: nationell tillsynsmyndighet enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) nr 1227/2011,
24. *råvaruderivat*: råvaruderivat enligt definitionen i artikel 2.1 30 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 600/2014 ⁽¹⁾,
25. *personer i ledande ställning*: en person hos en emittent, en deltagare på marknaden för utsläppsrätter eller annat företag som avses i artikel 19.10 som är
- a) medlem av den företags administrations-, lednings- eller kontrollorgan,
 - b) en ledande befattningshavare, som inte är medlem av de organ som anges i led a, som har regelbunden tillgång till insiderinformation som direkt eller indirekt hänför sig till det företaget och befogenhet att fatta beslut på ledningsnivå som påverkar det företags framtida utveckling och affärsutsikter.
26. *närstående person*: något av följande förhållanden
- a) en maka/make eller person som betraktas som likställd med maka/make i enlighet med nationell rätt,
 - b) ett barn som personen i ledande ställning har vårdnaden om i enlighet med nationell rätt,
 - c) en släkting, som har delat samma hushåll under åtminstone ett år vid det datum då transaktionen ägde rum, eller
 - d) juridiska personer, stiftelser eller handelsbolag vilkas ledningsuppgifter utförs av en person i ledande ställning eller en person som avses i leden a, b eller c, eller som direkt eller indirekt kontrolleras av en sådan person, som upprättats till förmån för en sådan person eller ekonomiska intressen som huvudsakligen motsvarar intresset hos en sådan person,
27. *trafikuppgifter*: trafikuppgifter såsom det definieras i artikel 2 andra stycket b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG ⁽²⁾,
28. *person som yrkesmässigt arrangerar eller genomför transaktioner*: en person som yrkesmässigt deltar i mottagande och vidarebefordran av handelsorder eller verkställande av transaktioner med finansiella instrument,
29. *referensvärde*: en ränta, ett index eller ett tal, som offentliggörs eller publiceras och som fastställs periodiskt eller regelbundet genom tillämpning av en formel, eller på grundval av värdet av en eller flera underliggande tillgångar eller priser, inbegripet uppskattade priser, faktiska eller uppskattade räntor eller andra värden eller enkäter, och på vars grundval det belopp som ska betalas inom ramen för ett finansiellt instrument eller värdet på ett finansiellt instrument fastställs,
30. *marknadsgarant*: en marknadsgarant såsom det definieras i artikel 4.1.7 i direktiv 2014/65/EU,
31. *positionsbyggande*: ett förvärv av värdepapper i ett företag som inte ger upphov till en skyldighet enligt lag eller andra bestämmelser att lämna ett offentligt uppköpserbjudande med avseende på det företaget,
32. *en marknadsaktör som lämnar information*: en person som omfattas av någon av de kategorier som anges i leden a–d i artikel 11.1 eller 11.2 och som röjer information i samband med en marknadssondering,

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 600/2014 av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (se sidan 84 i detta nummer av EUT).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (Direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

33. *högfrekvenshandel*: högfrekvenshandel som det definieras i artikel 4.1.40 i direktiv 2014/65/EU,
34. *information som rekommenderar eller föreslår en investeringsstrategi*: information som är
- i) framtagen av en oberoende analytiker, ett värdepappersföretag, ett kreditinstitut, eller annan person vars huvudsakliga verksamhet är att utarbeta investeringsrekommendationer, eller en fysisk person som arbetar för dessa organ genom ett anställningskontrakt eller på annat sätt och som direkt eller indirekt lägger fram ett särskilt investeringsförslag avseende ett finansiellt instrument eller en emittent, eller
 - ii) framtagen av andra personer än de som avses i led i och som direkt föreslår ett särskilt investeringsbeslut avseende ett finansiellt instrument.
35. *investeringsrekommendationer*: information, avsedd för distributionskanaler eller för allmänheten, som explicit eller implicit rekommenderar en investeringsstrategi för en eller flera finansiella instrument eller emittenter, inbegripet alla åsikter om de aktuella eller framtida värdet eller priset på sådana instrument.
2. I artikel 5 gäller följande definitioner:
- a) värdepapper:
 - i) aktier och andra likvärdiga värdepapper,
 - ii) obligationer och andra former av skuldförbindelser,
 - iii) skuldebrev som är konvertibla eller utbytbara mot aktier eller andra likvärdiga värdepapper,
 - b) relaterade instrument: följande finansiella instrument, även sådana som inte har tagits upp till handel eller inte handlas på en marknadsplats eller för vilka en ansökan om upptagande till handel på en sådan handelsplats inte har lämnats in,
 - i) kontrakt eller rättigheter att teckna, förvärva eller sälja värdepapperen,
 - ii) finansiella derivat som avser värdepapperen,
 - iii) om värdepapperen är konvertibla eller utbytbara skuldebrev, värdepapper som dessa konvertibla eller utbytbara skuldebrev kan omvandlas till eller bytas ut mot,
 - iv) instrument som är utställda eller garanterade av emittenten eller garanten av värdepapperen och vilkas marknadspris kan förväntas ha ett väsentligt inflytande på priset på värdepapperen eller vice versa,
 - v) om värdepapperen är värdepapper som är likvärdiga med aktier, de aktier som representeras av de värdepapperena och alla andra värdepapper som är likvärdiga med dessa aktier,
 - c) betydande spridning: en börsintroduktion eller därpå följande erbjudanden av värdepapper som skiljer sig från den vanliga handeln både vad gäller det totala värdet av de erbjudna värdepapperen och de försäljningsmetoder som används,
 - d) stabilisering: köp av eller erbjudande om att köpa värdepapperen eller transaktioner i jämförbara relaterade instrument som görs av ett värdepappersföretag eller ett kreditinstitut inom ramen för en betydande spridning av värdepapperen enbart för att stödja marknadspriset på de värdepapperena, för en förutbestämd tidsperiod, på grund av ett säljtryck på sådana värdepapper.

Artikel 4

Anmälningar och förteckning över finansiella instrument

1. Marknadsoperatörer av reglerade marknader och värdepappersföretag och marknadsoperatörer som driver en MTF- eller OTF-plattform ska utan dröjsmål anmäla till den behöriga myndigheten för handelsplatsen varje finansiellt instrument för vilken det lämnats in en ansökan om upptagande till handel på deras handelsplatser, som har tagits upp till handel eller som handlas för första gången.

De ska också anmäla till den behöriga myndigheten för handelsplatsen när ett finansiellt instrument inte längre handlas eller är upptaget till handel om inte datumet då det finansiella instrumentet inte längre handlas eller är upptaget till handel är känt och angavs i anmälan som gjordes i enlighet med första stycket.

Anmälningar som avses i denna punkt ska när så är lämpligt innehålla de berörda finansiella instrumentens benämning och identitetsbeteckning samt datum och klockslag för ansökan om upptagande till handel, upptagande till handel och datum och klockslag för den första handeln.

Marknadsoperatörer och värdepappersföretag ska till sina behöriga myndigheter för handelsplatsen lämna in uppgifter enligt det tredje stycket avseende finansiella instrument för vilka det lämnats in en ansökan om upptagande till handel eller som var upptagna till handel före den 2 juli 2014 och som fortfarande är upptagna till handel eller som handlas den dagen.

2. De behöriga myndigheterna för handelsplatsen ska utan dröjsmål översända anmälningar som de erhållit enligt punkt 1 till Esmas, som omedelbart ska offentliggöra de anmälningarna i form av en förteckning på sin webbplats. Esmas ska uppdatera den förteckningen omedelbart efter mottagandet av en anmälan från en behörig myndighet för handelsplatsen. Förteckningen ska inte begränsa denna förordnings tillämpningsområde.

3. Förteckningen ska innehålla följande:

- a) Benämning och identitetsbeteckning på finansiella instrument för vilka det lämnats in en ansökan om upptagande till handel, som tagits upp till handel eller som handlas för första gången på reglerade marknader, MTF- och OTF-plattformar.
- b) Datum och klockslag för ansökan om upptagande till handel, upptagande till handel eller när de handlas för första gången.
- c) Uppgifter om de handelsplatser där en ansökan om upptagande till handel av de finansiella instrumenten har lämnats in, de tagits upp till handel eller där de handlas för första gången.
- d) Datum och klockslag då de finansiella instrumenten inte längre handlas eller är upptagna till handel.

4. För att säkerställa en konsekvent harmonisering av denna artikel ska Esmas utarbeta förslag till tekniska standarder för att fastställa:

- a) Innehållet i anmälningarna som avses i punkt 1.
- b) Metod och villkor för sammanställning, offentliggörande och upprätthållande av förteckningen som avses i punkt 3.

Esmas ska överlämna de förslagen till tekniska standarder till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska delegeras befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i första stycket i enlighet med artiklarna 10–14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/77/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 84).

5. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av den här artikeln ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande för att fastställa tidpunkt, format och mall för inlämning av anmälningar i enlighet med punkt 1 och 2.

Esma ska lämna in de förslagen till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Artikel 5

Undantag för återköpsprogram och stabilisering

1. Förbuden i artiklarna 14 och 15 i denna förordning ska inte tillämpas på handel med egna aktier i återköpsprogram när

- a) alla detaljer om programmet offentliggörs innan handeln startar,
- b) handeln rapporteras som del av återköpsprogrammet till den behöriga myndigheten för handelsplatsen i enlighet med punkt 3 och därefter offentliggörs för allmänheten,
- c) lämpliga begränsningar i fråga om pris och volym följs, och
- d) handel utförs i enlighet med de mål som avses i punkt 2 och de villkor som fastställs i den här artikeln och i de tekniska standarder för tillsyn som avses i punkt 6.

2. För att kunna utnyttja det undantag som fastställs i punkt 1 ska ett återköpsprogram ha som enda syfte

- a) att minska kapitalet hos en emittent,
- b) att uppfylla de skyldigheter som uppstår till följd av konvertibla skuldinstrument, eller
- c) att uppfylla de skyldigheter som uppstår till följd av aktieoptionsprogram för anställda och andra tilldelningar av aktier till anställda eller medlemmar av administrations-, lednings- eller kontrollorgan hos emittenten eller närstående företag.

3. För att kunna utnyttja det undantag som fastställs i punkt 1 ska emittenten rapportera alla transaktioner som avser återköpsprogram, däribland den information som anges i artiklarna 25.1 och 25.2 och 26.1, 26.2 och 26.3 i förordning (EU) nr 600/2014 till den behöriga myndigheten för handelsplatsen på vilken aktierna har upptagits till handel eller handlas.

4. Förbuden i artiklarna 14 och 15 i denna förordning gäller inte handel med värdepapper eller relaterade instrument för stabilisering av värdepapper när

- a) stabiliseringen utförs under en begränsad period,
- b) relevant information om stabiliseringen offentliggörs och anmäls till den behöriga myndigheten för handelsplatsen i enlighet med punkt 5,
- c) lämpliga begränsningar i fråga om pris följs,
- d) sådan handel uppfyller de villkor för stabilisering som fastställs i de tekniska standarder för tillsyn som avses i punkt 6.

5. Utan att det påverkar artikel 23.1 ska närmare uppgifter om alla stabiliseringstransaktioner anmälas av emittenter, erbjudare eller andra personer som genomför stabiliseringen, oavsett om de handlar för sådana personers räkning eller inte, till den behöriga myndigheten för handelsplatsen senast vid slutet av den sjunde handelsdagen efter det att transaktionerna utfördes.

6. För att säkerställa en konsekvent harmonisering av den här artikeln ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn för att fastställa de villkor som de återköpsprogram och stabiliseringsåtgärder som avses i punkterna 1 och 4 måste uppfylla, inklusive villkor för handel, begränsningar i fråga om tid och volym, krav på offentliggörande och rapportering samt prisvillkor.

Esma ska överlämna dessa förslag till tekniska standarder för tillsyn till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska delegeras befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i första stycket i enlighet med artiklarna 10–14 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Artikel 6

Undantag för verksamhet kopplad till penningpolitik, förvaltning av offentlig skuld och klimatpolitik

1. Denna förordning ska inte tillämpas på transaktioner, handelsorder eller beteenden i penning- eller växelkurspolitiska syften eller inom ramen för förvaltning av offentlig skuld som genomförs av

- a) en medlemsstat,
- b) medlemmarna av ECBS,
- c) ett ministerium, en byrå eller ett specialföretag (*special purpose vehicle*) i en eller flera medlemsstater, eller av en person som handlar på dess vägnar,
- d) när det gäller en federal medlemsstaten medlem i federationen.

2. Denna förordning ska inte tillämpas på transaktioner, handelsorder eller beteenden som utförs av kommissionen eller något annat officiellt utsett organ eller en person som handlar på dess vägnar, inom ramen för förvaltning av offentlig skuld.

Denna förordning ska inte tillämpas på sådana transaktioner, handelsorder eller beteenden som utförs av

- a) unionen,
- b) ett specialföretag i en eller flera medlemsstater,
- c) Europeiska investeringsbanken,
- d) Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten,
- e) Europeiska stabilitetsmekanismen,
- f) en internationell finansiell institution inrättad av två eller fler medlemsstater, vars mål är att uppbåda finansiering och tillhandahålla finansiellt bistånd till de av dess medlemmar som har eller riskerar att få allvarliga finansieringsproblem.

3. Denna förordning ska inte tillämpas på en verksamhet som rör utsläppsrätter och som utförs inom ramen för unionens klimatpolitik i enlighet med direktiv 2003/87/EG av en medlemsstat, kommissionen eller ett annat officiellt utsett organ eller en person som handlar på deras vägnar.

4. Denna förordning ska inte tillämpas på verksamhet som utförs av en medlemsstat, kommissionen eller ett annat officiellt utsett organ eller en person som handlar på deras vägnar, i syfte att utöva unionens gemensamma jordbrukspolitik eller unionens gemensamma fiskeripolitik i enlighet med akter som antagits eller med internationella avtal som ingåtts enligt EUF-fördraget.

5. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 35 för att utvidga det undantag som avses i punkt 1 till att omfatta vissa offentliga myndigheter och centralbanker i tredjeland.

För detta ändamål ska kommissionen senast den 3 januari 2016 förelägga Europaparlamentet och rådet en rapport, i vilken bedömning sker av den internationella behandlingen av offentliga organ med uppdrag att förvalta eller delta i förvaltningen av offentlig skuld och centralbanker i tredjeland.

Rapporten ska innehålla en jämförande analys av behandlingen av dessa organ och centralbanker inom tredjeländers rättsliga regelverk, och de riskhanteringsstandarder som ska tillämpas på transaktioner som utförts av dessa organ och centralbankerna i dessa jurisdiktioner. Om rapportens slutsatser visar, särskilt på grundval av den jämförande analysen, att det är nödvändigt att göra undantag för de centralbankerna i tredjeland från skyldigheterna och förbuden i denna förordning ska kommissionen utvidga det undantag som avses i punkt 1 även till centralbankerna i de tredjeländerna.

6. Kommissionens ska även ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 35 för att utvidga det undantag som fastställs i punkt 3 till att omfatta vissa utsedda offentliga organ i tredjeland som har ett ingått ett avtal med unionen enligt artikel 25 i direktiv 2003/87/EG.

7. Denna artikel ska inte tillämpas på personer som arbetar genom anställningskontrakt eller på annat sätt för de organ eller enheter som avses i denna artikel när dessa personer utför transaktioner eller handelsorder eller beteenden direkt eller indirekt för egen räkning.

KAPITEL 2

INSIDERINFORMATION, INSIDERHANDEL, OLAGLIGT RÖJANDE AV INSIDERINFORMATION OCH MARKNADSMANIPULATION

Artikel 7

Insiderinformation

1. I denna förordning avses med insiderinformation följande typer av information:
 - a) Information av specifik natur som inte har offentliggjorts, som direkt eller indirekt rör en eller flera emittenter eller ett eller flera finansiella instrument och som, om den offentliggjordes, annolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på dessa finansiella instrument eller på priset på relaterade finansiella derivatinstrument.
 - b) När det gäller råvaruderivat: information av specifik natur som inte har offentliggjorts, som direkt eller indirekt rör ett eller flera sådana derivat eller som direkt rör relaterade spotavtal avseende råvaror och som, om den offentliggjordes, sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på dessa derivat eller relaterade spotavtal avseende råvaror och där detta är information som rimligen kan förväntas offentliggöras eller som ska offentliggöras i enlighet med lagar och andra bestämmelser på unionsnivå eller nationell nivå, marknadsregler, standardavtal, praxis eller sedvänja, på de relevanta råvaruderivatens marknader eller spotmarknaderna.
 - c) När det gäller utsläppsätter eller auktionerade produkter baserade på sådana: information av specifik natur som inte har offentliggjorts, som direkt eller indirekt rör ett eller flera sådana instrument och som, om den offentliggjordes, sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på sådana instrument eller på priset på relaterade finansiella derivatinstrument.

d) För personer som har som uppgift att genomföra handelsorder avseende finansiella instrument ska med insiderinformation även avses information som lämnats av en uppdragsgivare och rör dennes ännu ej genomförda handelsorder avseende finansiella instrument, som är av specifik natur, som direkt eller indirekt rör en eller flera emittenter eller ett eller flera finansiella instrument och som, om informationen offentliggjordes, sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på dessa finansiella instrument, på priset på relaterade spotavtal avseende råvaror eller på priset på relaterade finansiella derivatinstrument.

2. Vid tillämpning av punkt 1 ska information anses vara av specifik natur om den anger omständigheter som föreligger eller rimligtvis kan komma att föreligga eller en händelse som har inträffat eller som rimligtvis kan förväntas inträffa och om denna information är tillräckligt specifik för att göra det möjligt att dra slutsatser om omständigheternas eller händelsens potentiella effekt på priserna på finansiella instrument eller på relaterade finansiella derivatinstrument, på relaterade spotavtal avseende råvaror eller på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter. I fråga om en över tiden pågående process som syftar till att förverkliga, eller som resulterar i, vissa omständigheter eller en händelse, kan i detta hänseende de framtida omständigheterna eller den framtida händelsen och även de mellanliggande stegen i den processen som är knutna till förverkligandet av de framtida omständigheterna eller den framtida händelsen anses vara specifik information.

3. Ett mellanliggande steg i en över tiden pågående process ska anses vara insiderinformation om den i sig uppfyller de kriterier för insiderinformation som avses i denna artikel.

4. Vid tillämpning av punkt 1 ska information som, om den offentliggjordes, sannolikt skulle ha en väsentlig inverkan på priset på finansiella instrument, finansiella derivatinstrument, på relaterade spotavtal avseende råvaror eller på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter avse information som en förnuftig investerare sannolikt skulle utnyttja som en del av grunden för sitt investeringsbeslut.

När det gäller deltagare på marknaden för utsläppsrätter med samlade utsläpp eller en installerad tillförd effekt på eller under den tröskel som fastställts i enlighet med artikel 17.2 andra stycket, ska information om deras fysiska verksamhet inte anses ha en väsentlig inverkan på priset på utsläppsrätter, på auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter eller på finansiella derivatinstrument.

5. Esma ska utfärda riktlinjer för att upprätta en icke uttömmande förteckning över uppgifter som rimligen kan förväntas eller som måste offentliggöras i enlighet med lagar och andra bestämmelser på unionsnivå eller i nationell rätt, marknadsregler, avtal, praxis eller sedvänja, om de relevanta råvaruderivatmarknaderna eller spotmarknaderna som avses i punkt 1 b. Esma ska ta vederbörlig hänsyn till de marknadernas särdrag.

Artikel 8

Insiderhandel

1. Vid tillämpningen av denna förordning anses insiderhandel föreligga när en person förfogar över insiderinformation och utnyttjar denna genom att för egen eller annans räkning, direkt eller indirekt, förvärva eller avyttra finansiella instrument som denna information rör. Att utnyttja insiderinformation genom att återkalla eller ändra en handelsorder som avser ett finansiellt instrument som informationen rör om handelsordern lades innan personen fick tillgång till insiderinformationen, ska också anses vara insiderhandel. I fråga om sådana auktioner för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter som hålls enligt förordning (EU) nr 1031/2010 ska utnyttjande av insiderinformation också inbegripa en persons läggande, ändring eller tillbakadragande av ett bud för sin egen eller någon annans räkning.

2. Att rekommendera eller förmå en annan person att ägna sig åt insiderhandel är vid tillämpningen av den här förordningen en situation som uppstår om personen förfogar över insiderinformation och

a) rekommenderar på grundval av den informationen, att en annan person förvärvar eller avyttrar finansiella instrument som den informationen rör, eller förmår denna person att göra ett sådant förvärv eller avyttring, eller

b) rekommenderar på grundval av den informationen, att en annan person återkallar eller ändrar en handelsorder avseende ett finansiellt instrument som den informationen rör, eller förmår denna person att göra en sådan återkallelse eller en sådan ändring.

3. Utnyttjandet av de rekommendationer eller uppmaningar som avses i punkt 2 utgör insiderhandel i denna artikels mening när personen som använder rekommendationen eller uppmaningen inser eller borde inse att det bygger på insiderinformation.

4. Denna artikel ska tillämpas på varje person som förfogar över insiderinformation till följd av att den personen

a) är medlem av emittentens administrations-, lednings- eller kontrollorgan eller av administrations-, lednings- eller kontrollorgan för deltagare på marknaden för utsläppsrätter,

b) har aktieinnehav i emittenten,

c) har tillgång till informationen genom fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden, eller

d) ägnar sig åt kriminell verksamhet.

Denna artikel är även tillämplig på alla personer som förfogar över insiderinformation under andra omständigheter än de som avses i första stycket om denna person inser eller borde ha insett att det rör sig om insiderinformation

5. När det rör sig om en juridisk person, är denna artikel även tillämplig, i enlighet med nationell rätt, på de fysiska personer som deltar i beslutet att genomföra förvärvet eller avyttringen eller återkallelsen eller ändringen av en handelsorder för den juridiska personens räkning.

Artikel 9

Legitimt beteende

1. Vid tillämpningen av artiklarna 8 och 14 ska enbart det faktum att en juridisk person förfogar eller har förfogad över insiderinformation inte anses innebära att den personen har utnyttjat den informationen och därmed har ägnat sig åt insiderhandel på grundval av ett förvärv eller en avyttring, om den juridiska personen

a) har infört, tillämpat och upprätthållit adekvata och effektiva interna system och förfaranden som effektivt säkerställer att varken den fysiska person som på den juridiska personens vägnar fattade beslutet att förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör, eller någon annan fysisk person som kan ha haft möjlighet att påverka detta beslut, förfogade över insiderinformation, och

b) inte har uppmuntrat, rekommenderat, förmått eller på annat sätt påverkat den fysiska person som på den juridiska personens vägnar fattade beslutet att förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör.

2. Vid tillämpningen av artiklarna 8 och 14 ska enbart det faktum att en person förfogar över insiderinformation inte anses innebära att den personen har utnyttjat den informationen och därmed har ägnat sig åt insiderhandel på grundval av ett förvärv eller en avyttring, om den personen

a) för det finansiella instrument som informationen rör är en marknadsgarant eller en person auktoriserad att agera som en motpart och förvärvet eller avyttringen av finansiella instrument som informationen rör görs på ett legitimt sätt som ett normalt led i fullgörandet av dess uppgift som marknadsgarant eller motpart för detta finansiella instrument, eller

b) är auktoriserad att utföra handelsorder på tredje parts vägnar och förvärvet eller avyttringen av de finansiella instrument som omfattas av handelsordern görs för att utföra en sådan handelsorder på ett legitimt sätt som ett normalt led i fullgörande av den personens tjänst, verksamhet eller åligganden.

3. Vid tillämpningen av artiklarna 8 och 14 ska enbart det faktum att en person förfogar över insiderinformation inte anses innebära att den personen har utnyttjat den informationen och därmed har ägnat sig åt insiderhandel på grundval av ett förvärv eller en avyttring, om den personen utför en transaktion för att förvärva eller avyttra finansiella instrument, och denna transaktion utförs för att i god tro uppfylla ett åtagande som har förfallit och inte för att kringgå förbudet mot insiderhandel, och

- a) detta åtagande följer av en handelsorder som lagts eller ett avtal som ingåtts innan personen i fråga förfogade över insiderinformation, eller
- b) detta åtagande görs för att uppfylla sådana skyldigheter i lagstiftning eller bestämmelser som uppstod innan personen i fråga förfogade över insiderinformationen.

4. Vid tillämpningen av artiklarna 8 och 14 ska enbart det faktum att en person förfogar över insiderinformation inte anses innebära att den personen har utnyttjat den informationen eller därmed har ägnat sig åt insiderhandel när en sådan person har fått den insiderinformationen i samband med genomförandet av ett offentligt uppköpserbjudande eller fusion med ett företag och använt den insiderinformationen endast i syfte att förverkliga denna fusion eller detta uppköp, förutsatt att vid den tidpunkt då företagets aktieägare godkänner fusionen eller uppköpserbjudandet all eventuell insiderinformation har offentliggjorts eller att sådan information på annat sätt har upphört att utgöra insiderinformation.

Denna punkt ska inte tillämpas på positionsbyggande.

5. Vid tillämpningen av artiklarna 8 och 14 ska enbart det faktum att en person utnyttjar sin egen vetskap om att han eller hon har beslutat att förvärva eller avyttra finansiella instrument i samband med förvärv eller avyttring av de finansiella instrumenten, inte utgöra utnyttjande av insiderinformation.

6. Utan hinder av punkterna 1–5 i denna artikel kan en överträdelse av förbudet mot insiderhandel enligt artikel 14 trots allt anses ha begåtts om den behöriga myndigheten påvisar att det fanns ett icke-legitimt skäl till dessa handelsorder, transaktioner eller beteenden.

Artikel 10

Olagligt röjande av insiderinformation

1. Vid tillämpningen av denna förordning anses olagligt röjande av insiderinformation föreligga när en person förfogar över insiderinformation och röjer den informationen till en annan person, utom i fall då röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden.

Denna punkt ska tillämpas på alla fysiska och juridiska personer i de situationer och under de omständigheter som avses i artikel 8.4.

2. Vid tillämpningen av denna förordning anses vidarebefordran av de rekommendationer eller uppmaningar som avses i artikel 8.2 utgöra olagligt röjande av insiderinformation enligt denna artikel, när personen som röjer rekommendationen eller uppmaningen inser eller borde ha insett att den bygger på insiderinformation.

Artikel 11

Marknadssonderingar

1. Marknadssonderingar omfattar överföring av information, innan en transaktion aviseras, i syfte att bedöma potentiella investerarens intresse av en eventuell transaktion och villkoren relaterade till den, såsom dess potentiella storlek eller prissättning, till en eller flera potentiella investerare som görs av

- a) en emittent,
- b) en andrahandserbjudare av ett finansiellt instrument i sådan omfattning eller till ett sådant värde att transaktionen skiljer sig från den vanliga handeln och omfattar en försäljningsmetod som bygger på förhandsbedömning av potentiella investerarens potentiella intresse,

c) en deltagare på marknaden för utsläppsrätter, eller

d) en tredje part som agerar på vägnar av en person som avses i led a, b eller c.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.3 ska röjande av insiderinformation av en person som har för avsikt att lämna ett uppköpserbjudande avseende värdepapperen i ett företag eller avseende en fusion med ett företag riktat till de personer som innehar dessa värdepapper, även utgöra marknadssondering, under förutsättning att

a) informationen är nödvändig för att de parter som innehar värdepapperen ska kunna skapa sig en uppfattning om huruvida de är villiga att erbjuda dessa värdepapper, och

b) villigheten hos de personer som innehar värdepapperen att erbjuda dem är en rimlig förutsättning för beslutet att genomföra uppköpserbjudandet eller fusionen.

3. En marknadsaktör som lämnar information ska innan en marknadssondering genomförs särskilt beakta huruvida marknadssonderingen kommer att innebära röjande av insiderinformation. Den marknadsaktören som lämnar information ska skriftligen dokumentera sina slutsatser och skälen till dessa. Marknadsaktören ska på begäran förse den behöriga myndigheten med sådana skriftliga handlingar. Denna skyldighet ska gälla för varje offentliggörande av information under hela marknadssonderingen. Marknadsaktören som lämnar information ska uppdatera de skriftliga handlingar som avses i denna punkt vid behov.

4. Vid tillämpningen av artikel 10.1 ska röjande av insiderinformation som sker i samband med en marknadssondering anses ske som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller äligganden om den marknadsaktör som lämnar informationen följer punkt 3 och 5 i denna artikel.

5. Vid tillämpningen av punkt 4 ska den marknadsaktör som lämnar informationen innan informationen lämnas

a) erhålla ett medgivande till mottagande av informationen från den person som mottar marknadssonderingen,

b) informera den person som mottar marknadssonderingen om att han eller hon inte har rätt att utnyttja, eller att försöka utnyttja denna information för att förvärva eller avyttra finansiella instrument som denna information rör, direkt eller indirekt, för egen eller annans räkning,

c) informera den person som mottar marknadssonderingen om att han eller hon inte har rätt att utnyttja, eller att försöka utnyttja denna information för att återkalla eller ändra en handelsorder som redan lagts avseende ett finansiellt instrument som denna information rör, och

d) informera den person som mottar marknadssonderingen om att denne genom att ge sitt medgivande till mottagandet av information även är skyldig att hålla informationen konfidentiell.

Marknadsaktören som lämnar information ska föra och upprätthålla register över all information som lämnas till den person som mottar marknadssonderingen, inbegripet information som lämnas i enlighet med leden a–d i det första stycket, och identiteten hos de potentiella investerare till vilka informationen har lämnats, inbegripet men inte begränsat till de juridiska och fysiska personer som agerar på en potentiell investerares vägnar, samt datum och klockslag för varje lämnande av information. Marknadsaktören som lämnar information ska på begäran lämna det registret till den behöriga myndigheten.

6. Om den marknadsaktör som lämnat information i samband med en marknadssondering bedömer att den information som lämnats upphör att vara insiderinformation, ska den marknadsaktören informera mottagaren om detta så snart som möjligt.

Den marknadsaktör som lämnar information ska föra register över den information som lämnats i enlighet med denna punkt och ska på begäran förse den behöriga myndigheten med registret.

7. Trots bestämmelserna i denna artikel ska den person som mottar marknadssonderingen själv bedöma huruvida han eller hon förfogar över insiderinformation eller när han eller hon upphör att förfoga över insiderinformation.

8. Marknadsaktören som lämnar information ska bevara det register som avses i denna artikel under en period på minst fem år.

9. För att säkerställa en konsekvent harmonisering av denna artikel ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn i syfte att fastställa lämpliga arrangemang, förfaranden och krav på registerhållning för personer så att de kan uppfylla de krav som fastställs i punkterna 4, 5, 6 och 8.

Esma ska överlämna de förslagen till tekniska standarder för tillsyn till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska delegeras befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i första stycket i enlighet med artiklarna 10 - 14 i förordning (EU) nr 1095/2010.

10. För att säkerställa enhetliga villkor för tillämpningen av den här artikeln ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn för att specificera de system och mallar för anmälan som ska användas av personer så att de kan uppfylla kraven i punkterna 4, 5, 6 och 8 i denna artikel, särskilt det exakta formatet för det register som avses i punkterna 4-8 och de tekniska villkoren för lämplig förmedling av den information som avses i punkt 6 till den person som mottar marknadssonderingen.

Esma ska överlämna de förslagen till tekniska genomförandestandarder till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

11. Esma ska utfärda riktlinjer i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) nr 1095/2010 till personer som mottar marknadssonderingen med avseende på följande:

- a) De faktorer som sådana personer ska beakta när information lämnas till dem som en del av en marknadssondering för att kunna bedöma huruvida denna information utgör insiderinformation.
- b) De åtgärder som sådana personer ska vidta om insiderinformation har lämnats till dem i syfte att uppfylla artiklarna 8 och 10 i denna förordning.
- c) De register som sådana personer ska upprätthålla för att visa att de har uppfyllt artiklarna 8 och 10 i denna förordning.

Artikel 12

Marknadsmanipulation

1. I denna förordning avses med marknadsmanipulation följande typer av aktivitet:

- a) Utförande av en transaktion, läggandet av en handelsorder eller annat beteende som
 - i) ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, eller

ii) läser, eller som kan förväntas läsa fast priset på ett eller flera finansiella instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter vid en onormal eller konstlad nivå,

om inte personen som inlett en transaktion, lagt en handelsorder eller utför något annat beteende kan påvisa att dessa transaktioner, handelsorder eller beteenden har utförts av legitima skäl och stämmer överens med godtagen marknadspraxis som fastställts i enlighet med artikel 13.

- b) Utförande av en transaktion, läggandet av en handelsorder eller annan aktivitet eller annat beteende som påverkar eller kan förväntas påverka priset på ett eller flera finansiella instrument ett relaterat spotavtal avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, där falska förespeglningar eller andra slag av vilsedande eller manipulationer utnyttjas.
- c) Spridning av information genom medierna, inklusive internet, eller på annat sätt som ger eller kan förväntas ge falska eller vilsedande signaler om tillgång, efterfrågan eller priset på ett finansiellt instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, eller läser fast, eller kan förväntas läsa fast priset på ett eller flera finansiella instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter vid en onormal eller konstlad nivå, inbegripet spridning av rykten, om personen som sprid informationen insåg eller borde ha insett att den var falsk eller vilsedande.
- d) Överföring av falsk eller vilsedande information eller tillhandahållande av falska eller vilsedande ingångsvärden i förhållande till ett referensvärde, om personen som gjorde överföringen eller tillhandahöll ingångsvärdena insåg eller borde ha insett att informationen eller ingångsvärdena var falska eller vilsedande, eller varje annat beteende som manipulerar beräkningen av ett referensvärde.

2. Bland annat följande beteenden ska anses vara marknadsmanipulation:

- a) Att en person, eller flera personer i samarbete, agerar för att skapa sig en dominerande ställning när det gäller utbud eller efterfrågan på ett finansiellt instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, och detta får till följd, eller kan förväntas få till följd, direkt eller indirekt, att inköps- eller försäljningspriser fixeras eller andra oskäligena transaktionsvillkor skapas eller kan förväntas skapas.
- b) Att köpa eller sälja finansiella instrument när marknaden öppnar eller strax innan den stänger på ett sådant sätt att de investerare som handlar på grundval av den visade kursen, inklusive start- och slutkursen vilsedas eller kan förväntas vilsedas.
- c) Att lägga handelsorder på en handelsplats, inklusive att återkalla eller ändra dessa, oavsett på vilket sätt, inklusive på elektroniska väg såsom strategier för algoritm- och högfrekvenshandel, som får någon av de följder som avses i punkt 1 a eller 1 b, genom att handlingen
 - i) stör eller försenar eller kan förväntas störa eller försena handelsplatsens handelssystem,
 - ii) försvårar eller kan förväntas försvåra för andra personer att identifiera äkta handelsorder på handelsplatsens handelssystem, bland annat genom att lägga handelsorder som får till följd att orderboken överbelastas eller destabiliseras, eller
 - iii) skapar eller kan förväntas skapa en falsk eller vilsedande bild av tillgången till eller efterfrågan på eller priset på ett finansiellt instrument, särskilt genom läggande av handelsorder för att inleda eller förstärka en trend.
- d) Att ta positioner i ett finansiellt instrument eller ett relaterat spotavtal avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter och utnyttja en tillfällig eller regelbunden tillgång till traditionella eller elektroniska medier genom att yttra sig om det finansiella instrumentet, det relaterade spotavtalet avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter (eller indirekt om emittenten av detta) och därefter dra nytta av den påverkan dessa yttranden får på priset på det finansiella instrumentet, det relaterade spotavtalet avseende råvaror eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter utan att samtidigt ha offentliggjort intressekonflikten på ett korrekt och effektivt sätt.

- e) Att köpa eller sälja utsläppsätter eller relaterade derivat på sekundärmarknaden före den auktion som hålls i enlighet med förordning (EU) nr 1031/2010, som får till följd att auktionspriset på de auktionerade produkterna fixeras på en onormal eller konstlad nivå eller att budgivare som lägger bud i auktionerna vilseleds.
3. Vid tillämpningen av punkt 1 a och 1 b och utan att det påverkar de beteenden som avses i punkt 2, fastställs i bilaga I icke-uttömmande indikatorer på falska förespeglingar eller andra slag av vilseledande eller manipulationer, samt icke-uttömmande indikatorer på falska eller vilseledande signaler och fastläsning av priser.
4. När den person som avses i denna artikel är en juridisk person, ska denna artikel också tillämpas, i enlighet med nationell rätt, på de fysiska personer som deltar i beslutet att utföra verksamhet för den berörda juridiska personens räkning.
5. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 35, varigenom indikatorerna i bilaga I specificeras för att klargöra deras delar och för att beakta den tekniska utvecklingen på finansmarknaderna.

Artikel 13

Godtagen marknadspraxis

1. Förbudet i artikel 15 ska inte tillämpas på de aktiviteter som avses i artikel 12.1 a, förutsatt att den person som inleder en transaktion, lägger en handelsorder eller utför något annat beteende påvisar att en sådan transaktion, en sådan handelsorder eller ett sådant beteende har utförts av legitima skäl och stämmer överens med godtagen marknadspraxis som fastställts i enlighet med den här artikeln.
2. En behörig myndighet får etablera en godtagen marknadspraxis med beaktande av följande kriterier:
- a) Om marknadspraxisen ger en hög nivå av öppenhet för marknaden.
- b) Om marknadspraxisen säkerställer en hög nivå av skyddsåtgärder för marknadskrafternas funktion och korrekt samverkan mellan tillgång och efterfrågan.
- c) Om marknadspraxisen har en positiv inverkan på marknads likviditet och effektivitet.
- d) Om marknadspraxisen beaktar handelsmekanismerna på den relevanta marknaden och gör det möjligt för marknadsdeltagarna att reagera på lämpligt sätt och i rätt tid med avseende på den nya marknadssituation som skapats genom den marknadspraxisen.
- e) Om marknadspraxisen inte skapar risker för integriteten på direkt eller indirekt närliggande marknader, oavsett om dessa är reglerade eller inte, för det berörda finansiella instrumentet inom unionen.
- f) Resultatet från utredningar av den relevanta marknadspraxisen som gjorts av behöriga myndigheter eller en annan myndighet, särskilt om den relevanta marknadspraxisen bryter mot regler eller föreskrifter som utformats för att förebygga marknadsmissbruk, eller uppföranderegler, oavsett om dessa berör den relevanta marknaden eller direkt eller indirekt närliggande marknader inom unionen.
- g) Den relevanta marknadsstrukturen, till exempel om den är reglerad eller inte, vilka slags finansiella instrument som handlas och vilka slags marknadsaktörer som deltar på marknaden, däribland i vilken utsträckning icke-professionella investerare deltar på den relevanta marknaden.

En marknadspraxis som har etablerats av en behörig myndighet som en godtagen marknadspraxis på en viss marknad ska inte anses vara tillämplig på andra marknader såvida inte de behöriga myndigheterna på de andra marknaderna har godkänt denna praxis enligt denna artikel.

3. Innan en godtagen marknadspraxis etableras i enlighet med punkt 2 ska den behöriga myndigheten underrätta Esmas och andra behöriga myndigheter om dess avsikt att etablera en godtagen marknadspraxis och ska tillhandahålla detaljerna om den bedömningen som gjorts i enlighet med de kriterier som fastställts i punkt 2. En sådan underrättelse ska göras åtminstone tre månader innan den godtagna marknadspraxisen är avsedd att börja gälla.

4. Esmas ska, inom två månader efter det att anmälan mottagits, avge ett yttrande till den underrättande behöriga myndigheten, med en bedömning av i vilken mån den godkända marknadspraxisen är förenlig med punkt 2 och med de tekniska standarder för tillsyn som antagits enligt punkt 7. Esmas ska också bedöma huruvida upprättandet av den godtagna marknadspraxisen skulle leda till att marknadsförtroende för unionens finansmarknad hotas. Yttrandet ska offentliggöras på Esmas webbplats.

5. Om en behörig myndighet etablerar en godtagen marknadspraxis som strider mot Esmas yttrande i enlighet med punkt 4, ska myndigheten på sin webbplats inom 24 timmar från det att den godtagna marknadspraxisen etablerats offentliggöra ett tillkännagivande med en fullständig förklaring av skälen till sitt beslut, inbegripet varför den godtagna marknadspraxisen inte hotar marknadsförtroende.

6. Om en behörig myndighet anser att en annan behörig myndighet har etablerat en godtagen marknadspraxis som inte uppfyller kraven som fastställs i punkt 2, ska Esmas bistå de berörda myndigheterna med att nå fram till en överenskommelse i enlighet med sina befogenheter enligt artikel 19 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Om de berörda behöriga myndigheterna inte lyckas nå en överenskommelse kan Esmas fatta ett beslut i enlighet med artikel 19.3 i förordning (EU) nr 1095/2010.

7. För att säkerställa en konsekvent harmonisering av denna artikel ska Esmas utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn som specificerar kriterierna, förfarandet och kraven för etablering av en godtagen marknadspraxis enligt punkterna 2, 3 och 4 samt för villkoren för dess godkännande, för att bibehålla den, avsluta den eller om den ska ändras.

Esmas ska överlämna dessa förslag till tekniska standarder för tillsyn till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska delegeras befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i första stycket i enlighet med artiklarna 10–14 i förordning (EU) nr 1095/2010.

8. De behöriga myndigheterna ska regelbundet, och minst vartannat år, se över den godtagna marknadspraxis de har etablerat, särskilt med hänsyn till betydande förändringar av situationen på den relevanta marknaden, till exempel förändringar av handelsregler eller infrastrukturen på marknaden, i syfte att besluta huruvida den ska bibehållas eller avslutas eller om villkoren för dess godkännande ska ändras.

9. Esmas ska på sin webbplats offentliggöra en förteckning över godtagen marknadspraxis och i vilka medlemsstater varje enskild praxis tillämpas.

10. Esmas ska övervaka hur godtagen marknadspraxis tillämpas och lägga fram en årlig rapport för kommissionen om hur tillämpningen sker i praktiken på de berörda marknaderna.

11. De behöriga myndigheterna ska underrätta Esmas om godtagen marknadspraxis som de har etablerat före den 2 juli 2014 och inom tre månader efter antagandet av de tekniska standarder för tillsyn som avses i punkt 7 trätt i kraft.

Den godtagna marknadspraxisen som avses i första stycket i denna punkt ska fortsätta att tillämpas i de berörda medlemsstaterna tills det att de behöriga myndigheterna på grundval av Esmas yttrande enligt punkt 4 har fattat ett beslut om huruvida denna praxis ska fortsätta att tillämpas.

Artikel 14

Förbud mot insiderhandel och olagligt röjande av insiderinformation

En person får inte

- a) ägna sig åt eller försöka ägna sig åt insiderhandel,
- b) rekommendera att någon annan person ägnar sig åt insiderhandel eller förmå någon annan person att ägna sig åt insiderhandel, eller
- c) olagligen röja insiderinformation.

Artikel 15

Förbud mot marknadsmanipulation

En person får inte ägna sig eller försöka ägna sig åt marknadsmanipulation.

Artikel 16

Förhindrande och upptäckt av marknadsmissbruk

1. Marknadsoperatörer och värdepappersföretag som driver en handelsplats ska inrätta och upprätthålla effektiva arrangemang, system och förfaranden som syftar till att förhindra och upptäcka insiderhandel, marknadsmanipulation och försök till insiderhandel och marknadsmanipulation, i enlighet med artiklarna 31 och 54 i direktiv 2014/65/EU.

Personer som avses i första stycket ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten för handelsplatsen om handelsorder och transaktioner inklusive återkallelser eller ändringar av handelsorder som kan utgöra insiderhandel, marknadsmanipulation eller försök till insiderhandel eller marknadsmanipulation.

2. Personer som yrkesmässigt arrangerar eller genomför transaktioner ska inrätta och upprätthålla effektiva arrangemang, system och förfaranden för att upptäcka och rapportera misstänkta handelsorder och transaktioner. Om en sådan person har rimliga skäl att misstänka att en handelsorder eller transaktion avseende ett finansiellt instrument, oavsett om den placerats eller genomförts på eller utanför en handelsplats, kan utgöra insiderhandel eller marknadsmanipulation eller försök till insiderhandel eller marknadsmanipulation ska den omedelbart meddela den behöriga myndigheten som avses i punkt 3.

3. Utan att det påverkar artikel 22 ska personer som yrkesmässigt arrangerar eller genomför transaktioner följa rapporteringsreglerna i den medlemsstat där de har beviljats tillstånd eller har sitt huvudkontor eller, om det gäller en filial, den medlemsstat där filialen är belägen. Rapportering ska ske till den behöriga myndigheten i den medlemsstaten.

4. De behöriga myndigheter som avses i punkt 3 som tar emot rapport om misstänkta handelsorder och transaktioner ska omedelbart vidarebefordra sådan information till de behöriga myndigheterna för de berörda handelsplatserna.

5. För att säkerställa en konsekvent harmonisering av den här artikeln ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn för att fastställa

- a) lämpliga arrangemang, system och förfaranden för personer så att de kan uppfylla kraven i punkterna 1 och 2, och
- b) de mallar för anmälan som ska användas av personer så att de kan uppfylla kraven i punkterna 1 och 2.

Esma ska överlämna de förslagen till tekniska standarder för tillsyn till kommissionen senast den 3 juli 2016.

Kommissionen ska delegeras befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i första stycket i enlighet med artiklarna 10–14 i förordning (EU) nr 1095/2010.

KAPITEL 3

KRAV PÅ OFFENTLIGGÖRANDE

Artikel 17

Offentliggörande av insiderinformation

1. En emittent ska så snart som möjligt informera allmänheten om insiderinformation som direkt berör den emittenten.

Emittenten ska se till att insiderinformationen offentliggörs på ett sätt som ger allmänheten en snabb tillgång till informationen och möjlighet till en fullständig och korrekt bedömning i rätt tid, och i förekommande fall, genom den officiellt utsedda mekanism som avses i artikel 21 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG⁽¹⁾. Emittenten ska inte kombinera offentliggörande av insiderinformation för allmänheten med marknadsföring av sin verksamhet. Emittenten ska under en period på minst fem år på sin webbplats lägga ut och låta vara tillgänglig all insiderinformation den är skyldig att offentliggöra.

Den här artikeln ska tillämpas på emittenter som har ansökt om upptagande till handel eller godkänt att deras finansiella instrument upptas till handel på en reglerad marknad i en medlemsstat eller, när det rör sig om instrument som bara handlas på en MTF- eller OTF-plattform, emittenter som har godkänt att deras finansiella instrument handlas på en MTF- eller OTF-plattform eller som har ansökt om upptagande till handel av deras finansiella instrument på en MTF-plattform i en medlemsstat.

2. En deltagare på marknaden för utsläppsrätter ska på ett effektivt och snabbt sätt offentliggöra sådan insiderinformation om utsläppsrätter som den innehar som led i sin affärsverksamhet, inklusive flygverksamhet enligt specifikationen i bilaga I till direktiv 2003/87/EG eller installationer i enlighet med artikel 3 e i det direktivet som den berörda deltagaren, eller dess moderföretag eller relaterat företag, äger eller kontrollerar eller vars driftsfrågor deltagaren, dess moderföretag eller relaterade företag helt eller delvis ansvarar för. När det gäller installationer, ska sådant offentliggörande omfatta relevant information om kapacitet och utnyttjande av installationer, inbegripet information om att installationerna inte är tillgängliga, oavsett om det är planerat eller oplanerat.

Första stycket gäller inte en deltagare på marknaden för utsläppsrätter om installationerna eller flygverksamheten som den äger, kontrollerar eller ansvarar för, under föregående år uppvisade utsläpp som inte överskred en minimitröskel för koldioxidkvalanter och, om de bedriver förbränningsprocesser, har haft en installerad tillförd effekt som inte överskrider en minimitröskel.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 35 för att fastställa en minimitröskel för koldioxidkvalanter och en minimitröskel för installerad tillförd effekt när det gäller tillämpningen av undantaget i andra stycket i denna punkt.

3. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 35, för att närmare ange den behöriga myndigheten för anmalingarna enligt punkterna 4 och 5 i den här artikeln.

4. En emittent eller en deltagare på marknaden för utsläppsrätter, får på eget ansvar skjuta upp offentliggörande av insiderinformation, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

a) Omedelbart offentliggörande skadar sannolikt legitima intressen för emittenten eller deltagaren på marknaden.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG av den 15 december 2004 om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad och om ändring av direktiv 2001/34/EG (EUT L 390, 31.12.2004, s. 38).

- b) Det är inte sannolikt att ett uppskjutet offentliggörande vilsleleder allmänheten.
- c) Emittenten eller en deltagare på marknaden för utsläppsrätter kan säkerställa att informationen förblir konfidentiell.

När det gäller en över tiden pågående process som sker i flera steg och som syftar till att en viss omständighet ska inträffa eller som resulterar i en viss omständighet eller en viss händelse, får en emittent eller en deltagare på marknaden för utsläppsrätter på eget ansvar skjuta upp offentliggörandet av information relaterad till denna process med förbehåll för leden a, b och c i första stycket.

Om en emittent eller en deltagare på marknaden för utsläppsrätter har skjutit upp offentliggörandet av insiderinformation enligt denna punkt, ska denne omedelbart efter det att informationen offentliggjorts för allmänheten informera den behöriga myndigheten enligt punkt 3 om att offentliggörandet av informationen hade skjutits upp och ska ge en skriftlig förklaring till hur villkoren som fastställs i denna punkt uppfylldes. Alternativt får medlemsstaterna fastställa att en sådan skriftlig redogörelse endast behöver tillhandahållas den behöriga myndigheten enligt punkt 3 på begäran.

5. I syfte att bevara det finansiella systemets stabilitet får en emittent som är ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut, på eget ansvar, skjuta upp offentliggörandet av insiderinformation, vilket inkluderar information relaterad till ett tillfälligt likviditetsproblem och särskilt behovet att erhålla tillfälligt likviditetsstöd från en centralbank eller en långivare i sista hand, förutsatt att alla av de följande villkoren är uppfyllda:

- a) Offentliggörandet av insiderinformationen riskerar att äventyra emittentens och det finansiella systemets finansiella stabilitet.
- b) Det ligger i allmänhetens intresse att skjuta upp offentliggörandet.
- c) Det kan säkerställas att informationen förblir konfidentiell.
- d) Den behöriga myndigheten enligt punkt 3 har gett sitt medgivande till uppskjutandet under förutsättning att villkoren i leden a, b och c är uppfyllda.

6. Vid tillämpningen av punkt 5 a–d ska en emittent underrätta den behöriga myndigheten enligt punkt 3 om sin avsikt att skjuta upp offentliggörandet av insiderinformationen och lägga fram bevis på att villkoren i punkt 5 a, b och c är uppfyllda. Den behöriga myndigheten enligt punkt 3 ska när så är lämpligt samråda med den nationella centralbanken eller makrotillsynsorganet, om ett sådant inrättats eller i annat fall följande myndigheter:

- a) Om emittenten är ett kreditinstitut eller värdepappersföretag, den myndighet som utses i enlighet med artikel 133.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU⁽¹⁾.
- b) I andra fall än de som avses i led a, någon annan nationell myndighet som ansvarar för tillsynen över emittenten.

Den behöriga myndigheten enligt punkt 3 ska se till att offentliggörandet av insiderinformationen inte skjuts upp under längre tid än vad som är nödvändigt för att tillgodose det allmänna intresset. Den behöriga myndigheten enligt punkt 3 ska åtminstone på veckobasis utvärdera huruvida villkoren i punkt 5 a, b och c fortfarande är uppfyllda.

Om den behöriga myndigheten enligt punkt 3 inte ger sitt medgivande till att skjuta upp offentliggörandet av insiderinformationen, ska emittenten omgående offentliggöra insiderinformationen.

Denna punkt ska tillämpas i de fall då emittenten inte beslutar att skjuta upp offentliggörandet av insiderinformation i enlighet med punkt 4.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (EUT L 176, 27.6.2013, s. 338).

Hänvisningar i denna punkt till den behöriga myndigheten enligt punkt 3 påverkar inte den behöriga myndighetens möjligheter att utöva sina uppgifter på något av de sätt som avses i artikel 23.1.

7. När offentliggörande av insiderinformation har skjutits upp i enlighet med punkterna 4 eller 5 och det inte längre kan säkerställas att den insiderinformationen förblir konfidentiell, ska emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter så snart som möjligt offentliggöra den insiderinformationen för allmänheten.

Detta stycke inbegriper situationer då ett rykte uttryckligen hänför sig till insiderinformation vars offentliggörande har skjutits upp i enlighet med punkterna 4 eller 5 när detta rykte är tillräckligt tydligt för att påvisa att det inte längre kan säkerställas att informationen förblir konfidentiell.

8. Om en emittent eller en deltagare på marknaden för utsläppsrätter eller en person som handlar på emittentens vägnar eller för emittentens räkning, röjer insiderinformation till en utomstående som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden på det sätt som anges i artikel 10.1, ska denna information offentliggöras fullständigt och effektivt; detta ska ske samtidigt om det rör sig om ett avsiktligt offentliggörande och så snart som möjligt om det rör sig om ett oavsiktligt. Denna punkt ska inte gälla om den person som mottar informationen är skyldig att inte röja denna, oberoende av om denna skyldighet grundar sig på lagar och andra förordningar, bolagsordningar eller ett avtal.

9. Insiderinformation som rör emittenter, vars finansiella instrument har tagits upp till handel på tillväxtmarknader för små och medelstora företag, får offentliggöras på webbplatsen för handelsplatsen i stället för på emittentens webbplats om handelsplatsen erbjuder den möjligheten för emittenter på den marknaden.

10. För att säkerställa enhetliga villkor för tillämpningen av denna artikel ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande i syfte att fastställa

a) de tekniska villkoren för lämpligt offentliggörande av insiderinformation enligt punkterna 1, 2, 8 och 9,

b) de tekniska villkoren för uppskjutande av offentliggörandet av insiderinformation enligt punkterna 4 och 5,

Esma ska överlämna de förslagen till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 3 juli 2016.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

11. Esma ska utfärda riktlinjer för upprättande av en icke uttömmande förteckning över emittentens legitima intressen som avses i led a i punkt 4, och situationer där uppskjutet offentliggörande av insiderinformation sannolikt vilseleder allmänheten på så sätt som avses i punkt 4 b.

Artikel 18

Insiderförteckningar

1. Emittenter eller personer som handlar på deras vägnar eller för deras räkning ska

a) upprätta en förteckning över alla personer som har tillgång till insiderinformation, och som arbetar för dem, genom anställningskontrakt eller på annat vis utför uppgifter genom vilka de har tillgång till insiderinformation, såsom rådgivare, revisorer eller kreditvärderingsinstitut (insiderförteckning),

b) utan dröjsmål uppdatera insiderförteckningen i enlighet med punkt 4, och

c) överlämna insiderförteckningen till den behöriga myndigheten så snart som möjligt efter begäran från myndigheten.

2. Emittenter eller personer som handlar på deras vägnar eller för deras räkning ska vidta alla rimliga åtgärder för att se till att alla personer som förekommer på insiderförteckningen skriftligen bekräftar att de är medvetna om de rättsliga skyldigheter som detta för med sig och de sanktioner som är tillämpliga vid insiderhandel och olagligt röjande av insiderinformation.

Om en annan person som handlar på emittentens vägnar eller för emittentens räkning tar på sig uppgiften att utarbeta och uppdatera insiderförteckningen, förblir emittenten till fullo ansvarig för efterlevnaden av denna artikel. Emittenten ska alltid ha rätt till tillgång till insiderförteckningen.

3. I insiderförteckningen ska åtminstone följande ingå:

- a) Identiteten på de personer som har tillgång till insiderinformation.
- b) Skälen till att en person förts upp på insiderförteckningen.
- c) Datum och klockslag för när den personen fick tillgång till insiderinformation.
- d) Datum då insiderförteckningen upprättades.

4. Emittenter eller personer som handlar på deras vägnar ska uppdatera insiderförteckningen utan dröjsmål, inklusive datum för uppdateringen, i följande situationer:

- a) När anledningen till att en person förekommer på insiderförteckningen ändras.
- b) När en ny person har tillgång till insiderinformation och därför behöver läggas till i insiderförteckningen.
- c) När en person inte längre har tillgång till insiderinformation.

Varje uppdatering ska specificera datum och klockslag för den ändring som föranledde uppdateringen.

5. Emittenter eller personer som handlar på deras vägnar ska bevara insiderförteckningen för dennes räkning under en period på minst fem år efter det att den upprättats eller uppdaterats.

6. Emittenter vars finansiella instrument har tagits upp till handel på tillväxtmarknader för små och medelstora företag ska undantas från kravet på att upprätta en insiderförteckning förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

- a) Emittenten vidtar alla rimliga åtgärder för att säkerställa att alla personer med tillgång till insiderinformation är medvetna om de rättsliga skyldigheter som detta för med sig och de sanktioner som är tillämpliga vid insiderhandel och olagligt röjande av insiderinformation.
- b) Emittenten har möjlighet att på begäran förse den behöriga myndigheten med en insiderförteckning.

7. Denna artikel ska tillämpas på emittenter som har ansökt om upptagande till handel eller godkänt att deras finansiella instrument upptas till handel på en reglerad marknad i en medlemsstat eller, när det rör sig om instrument som bara handlas på en MTF- eller OTF-plattform, emittenter som har godkänt att deras finansiella instrument handlas på en MTF- eller OTF-plattform eller som har ansökt om upptagande till handel av sina finansiella instrument på en MTF-plattform i en medlemsstat.

8. Punkterna 1–5 i denna artikel ska även tillämpas på

- a) Deltagare på marknaden för utsläppsrätter när det gäller sådan insiderinformation om utsläppsrätter som uppkommer i samband med den verksamhet som bedrivs av denna deltagare på marknaden för utsläppsrätter.

b) auktionsplattformar, auktionsförrättare och auktionsövervakare i fråga om auktioner för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter som hålls enligt förordning (EU) nr 1031/2010.

9. För att säkerställa enhetliga villkor för tillämpningen av denna artikel ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande för att fastställa det exakta formatet för insiderförteckningar och formatet för uppdatering av de insiderförteckningar som avses i denna artikel.

Esma ska överlämna de förslagen till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 3 juli 2016.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Artikel 19

Transaktioner utförda av personer i ledande ställning

1. Personer i ledande ställning, samt dem närstående personer, ska underrätta emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter och den behöriga myndigheten som avses i punkt 2 andra stycket:

- a) När det gäller emittenter, om varje transaktion som genomförts för deras egen räkning avseende aktier eller skuldinstrument som emitteras av den emittenten eller derivat eller andra finansiella instrument som är kopplade till dem.
- b) När det gäller deltagare på marknaden för utsläppsrätter, i varje transaktion som genomförts för deras räkning avseende utsläppsrätter, auktionerade produkter baserade på utsläppsrätter eller relaterade derivat.

Sådana anmälningar ska göras utan dröjsmål och senast tre affärsdagar efter det datum som transaktionen gjorts.

Det första stycket är tillämpligt så snart som transaktionernas totala belopp under ett kalenderår har nått den tröskel som fastställs i punkt 8 eller 9 enligt vad som är tillämpligt.

2. Vid tillämpning av punkt 1, och utan att det påverkar medlemsstaternas rätt att införa anmälningsskyldigheter utöver de som avses i denna artikel, ska alla transaktioner som utförs för egen räkning av de personer som avses i punkt 1 anmälas av de personerna till de behöriga myndigheterna.

Personerna som avses i stycke 1 ska följa de anmälningsregler som gäller i den medlemsstat där emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter är registrerad. Anmälningarna ska göras inom tre arbetsdagar räknat från transaktionsdagen till den behöriga myndigheten i den medlemsstaten. Om emittenten inte är registrerad i en medlemsstat ska anmälan göras till den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten i enlighet med artikel 2.1 i i direktiv 2004/109/EG eller, i avsaknad av detta, till den behöriga myndigheten för handelsplatsen.

3. Emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter ska se till att den information som anmäls i enlighet med punkt 1 offentliggörs utan dröjsmål och senast tre affärsdagar efter transaktionsdagen på ett sätt som garanterar att den blir snabbt tillgänglig, på ett icke-diskriminerande sätt, i enlighet med de standarder som avses i artikel 17.10 a.

Emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter ska använda sådana medier som rimligen kan bedömas vara tillförlitliga för effektiv spridning av informationen till allmänheten inom hela unionen, och ska i förekommande fall använda den officiellt utsedda mekanism som avses i artikel 21 i direktiv 2004/109/EG.

Alternativt får nationell rätt föreskriva att en behörig myndighet själv får offentliggöra informationen.

4. Denna artikel ska tillämpas på emittenter som

- a) har ansökt om upptagande till handel eller godkänt att deras finansiella instrument upptas till handel på en reglerad marknad, eller
- b) när det rör sig om instrument som bara handlas på en MTF- eller OTF-plattform, emittenter som har godkänt att deras finansiella instrument handlas på en MTF- eller OTF-plattform eller som har ansökt om upptagande till handel av sina finansiella instrument på en MTF-plattform,

5. Emittenter och deltagare på marknaden för utsläppsrätter ska skriftligen underrätta personer i ledande ställning om deras skyldigheter enligt denna artikel. Emittenter och deltagare på marknaden för utsläppsrätter ska utarbeta en förteckning över alla personer i ledande ställning och med dem närstående personer.

Personer i ledande ställning ska skriftligen underrätta dem närstående personer om deras skyldigheter enligt denna artikel och ska bevara en kopia av denna underrättelse.

6. En anmälan av transaktioner som avses i punkt 1 ska innehålla följande uppgifter:

- a) Personens namn.
- b) Orsak till anmälan.
- c) Namnet på den berörda emittenten eller deltagaren på marknaden för utsläppsrätter.
- d) Det finansiella instrumentets beskrivning och identitetsbeteckning.
- e) Transaktionernas karaktär (t.ex. förvärv eller avyttring), med angivande av huruvida transaktionen är kopplad till genomförande av aktieoptionsprogram för anställda eller till de specifika exempel som anges i punkt 7.
- f) Datum och ort för transaktionerna.
- g) Transaktionernas pris och volym. När det gäller en pantsättning vars villkor medger att värdet kan ändras, ska detta offentliggöras tillsammans med värdet på pantsättningsdagen.

7. Vid tillämpning av punkt 1 inkluderar de transaktioner som måste anmälas även följande:

- a) Pantsättning eller utlåning av finansiella instrument av eller på uppdrag av en person i ledande ställning eller en person som är närstående till en person i ledande ställning som avses i punkt 1.
- b) Transaktioner utförda av personer som yrkesmässigt arrangerar eller genomför transaktioner eller en annan person som agerar på uppdrag av en person i ledande ställning eller en person som är närstående till en person i ledande ställning som avses i punkt 1, inklusive transaktioner inom ramen för ett diskretionärt uppdrag.
- c) Transaktioner som utförs inom ramen för en livförsäkring, definierad i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG⁽¹⁾, där
 - i) försäkringstagaren är en person i ledande ställning eller en person som är närstående till en person i ledande ställning, som avses i punkt 1,

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1).

ii) investeringsrisken bärs av försäkringstagaren, och

iii) försäkringstagaren har befogenhet eller handlingsfrihet att fatta investeringsbeslut avseende särskilda instrument inom ramen för denna livförsäkring eller att utföra transaktioner avseende särskilda instrument för denna livförsäkring.

Vid tillämpningen av led a behöver pantsättning eller en liknande ställd säkerhet av finansiella instrument i samband med insättning av finansiella instrument på ett depåkonto inte anmälas, så länge som inte en sådan pantsättning eller annan ställd säkerhet är avsedd att säkra en särskild kreditfacilitet.

I den mån en försäkringstagare med ett försäkringsavtal ska anmäla transaktioner enligt denna punkt, gäller ingen anmälningskyldighet för försäkringsbolaget.

8. Punkt 1 gäller alla efterföljande transaktioner så snart som ett sammanlagt belopp på 5 000 EUR uppnåtts under ett kalenderår. Tröskeln på 5 000 EUR ska beräknas genom att utan nettning addera alla de transaktioner som avses i punkt 1.

9. En behörig myndighet kan besluta att höja den tröskel som fastställs i punkt 8 till 20 000 EUR och ska innan beslutet tillämpas informera Esmas om sitt beslut och motiveringen av beslutet att anta en högre tröskel, med särskild hänvisning till marknadsförhållanden. Esmas ska på sin webbplats offentliggöra förteckningen över de trösklar som är tillämpliga i enlighet med denna artikel och de motiveringar som de behöriga myndigheterna gett till sådana trösklar.

10. Denna artikel ska även tillämpas på transaktioner av personer i ledande ställning hos auktionsplattformar, auktionsförrättare och auktionsövervakare som är involverade i auktioner som anordnas enligt förordning (EU) nr 1031/2010, samt på dem närstående personer, i den mån som deras transaktioner omfattar utsläppsrätter, derivat av dessa eller auktionerade produkter som är baserade på utsläppsrätter. De personerna ska anmäla sina transaktioner till auktionsplattformarna, auktionsförrättarna och auktionsövervakarna enligt vad som är tillämpligt, och till den behöriga myndigheten där auktionsplattformen, auktionsförrättaren eller auktionsövervakaren, enligt vad som är tillämpligt, är registrerad. Information som har anmälts på det sättet ska offentliggöras av auktionsplattformar, auktionsförrättare, auktionsövervakare eller behörig myndighet i enlighet med punkt 3.

11. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 14 och 15, ska en person i ledande ställning hos en emittent inte genomföra några transaktioner för egen räkning eller för tredje persons räkning, direkt eller indirekt, avseende aktier eller skuldinstrument som emitterats av den emittenten eller derivat eller andra finansiella instrument som är kopplade till dessa, under en stängd period på 30 kalenderdagar före offentliggörandet av en delårsrapport eller en bokslutskomuniké som emittenten är skyldig att offentliggöra i enlighet med

a) bestämmelserna på den handelsplats där emittentens aktier är upptagna till handel, eller

b) nationell rätt.

12. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 14 och 15 får en emittent tillåta en person i ledande ställning hos denne att handla för egen räkning eller för tredje parts räkning under en stängd period som avses i punkt 11, antingen

a) från fall till fall på grundval av exceptionella omständigheter, såsom allvarliga finansiella svårigheter, som kräver omedelbar försäljning av aktier, eller

b) på grund av särdragen för den handel som sker med anledning av transaktioner som utförs inom ramen för eller är relaterade till aktieoptions- eller sparprogram för anställda, aktierelaterade villkor eller rätter eller transaktioner där det underliggande intresset i det berörda värdepappret inte ändras.

13. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 35 för att närmare fastställa de omständigheter under vilka handel under en stängd period kan tillåtas av emittenten, som avses i punkt 12, inbegripet vilka omständigheter som skulle betraktas som exceptionella och vilka typer av transaktioner som skulle motivera tillståndet att handla.

14. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 35, för att specificera vilka typer av transaktioner som utlöser det krav som avses i punkt 1.

15. För att säkerställa enhetliga villkor för tillämpningen av punkt 1 ska Esmas utarbete förslag till tekniska standarder för genomförande för att fastställa i vilket format och mall som den information som avses i punkt 1 ska anmälas och offentliggöras.

Esma ska överlämna dessa förslag till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Artikel 20

Investeringsrekommendationer och statistik

1. Personer som tar fram eller sprider investeringsrekommendationer eller annan information som rekommenderar eller föreslår en viss investeringsstrategi, ska vidta rimliga försiktighetsmått för att säkerställa att sådan information presenteras sakligt och uppge vilka intressen de har eller ange intressekonflikter som berör de finansiella instrument som informationen rör.

2. Offentliga institutioner som sprider statistik eller prognoser som kan ha väsentlig inverkan på de finansiella marknaderna ska sprida dessa uppgifter på ett objektiva och öppet sätt.

3. För att säkerställa en konsekvent harmonisering av denna artikel ska Esmas utarbete förslag till tekniska standarder för tillsyn för att fastställa de tekniska villkoren för personkategorierna som avses i punkt 1, för en objektiv presentation av investeringsrekommendationer eller annan information som rekommenderar eller föreslår en investeringsstrategi och för uppgivande av särskilda intressen och intressekonflikter.

Esma ska överlämna dessa förslag till tekniska standarder för tillsyn till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska delegeras befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i första stycket i enlighet med artiklarna 10–14 i förordning (EU) nr 1095/2010.

De tekniska arrangemang som fastställs i de tekniska standarder för tillsyn som avses i punkt 3 ska inte tillämpas på journalister som omfattas av likvärdig lämplig reglering i en medlemsstat, inklusive likvärdig lämplig självreglering, förutsatt att sådan reglering uppnår liknande effekter som de tekniska arrangemangen. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om texten i den likvärdiga lämpliga regleringen.

Artikel 21

Offentliggörande eller spridning av information i medierna

Om information offentliggörs eller sprids och om rekommendationer tas fram eller sprids för journalistiska ändamål eller andra uttrycksformer i medierna, ska sådant offentliggörande eller sådan spridning av information, vid tillämpning av artiklarna 10, 12.1 c och 20, bedömas med beaktande av bestämmelserna om tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier samt de regler och normer som är tillämpliga på journalistyrket, om inte

a) de berörda personerna eller personer nära knutna till dessa direkt eller indirekt får fördel eller vinst från offentliggörandet eller spridandet av den aktuella informationen, eller

- b) informationen offentliggörs eller sprids med avsikt att vilsleda marknaden när det gäller utbud och efterfrågan av eller pris på ett finansiellt instrument.

KAPITEL 4

ESMA OCH BEHÖRIGA MYNDIGHETER

Artikel 22

Behöriga myndigheter

Utan att de rättsliga myndigheternas befogenheter åsidosätts ska varje medlemsstat utse en enda behörig administrativ myndighet för tillämpningen av denna förordning. Medlemsstaterna ska informera kommissionen, Esma och de andra behöriga myndigheterna i andra medlemsstater om detta. Den behöriga myndigheten ska se till att bestämmelserna i denna förordning tillämpas på dess territorium i fråga om alla handlingar som utförs på dess territorium och handlingar som utförs utomlands och som berör instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad, och för vilka ansökan om upptagande till handel på en sådan marknad har lämnats in, auktionerats på en auktionsplattform eller som handlas på en MTF-plattform eller OTF-plattform, eller för vilka en ansökan om upptagande till handel lämnats in på en MTF-plattform inom dess territorium.

Artikel 23

De behöriga myndigheternas befogenheter

1. De behöriga myndigheterna ska utöva sina uppgifter och befogenheter antingen
 - a) direkt,
 - b) i samarbete med andra myndigheter eller med marknadsföretagen,
 - c) på eget ansvar genom delegering till sådana myndigheter eller till marknadsföretagen,
 - d) genom ansökan hos de behöriga rättsliga myndigheterna.
2. För att utföra sina uppgifter enligt denna förordning ska behöriga myndigheter i enlighet med nationell rätt ha minst följande tillsyns- och utredningsbefogenheter:
 - a) Få tillgång till varje dokument och uppgifter i vilken form som helst eller ta kopia på det.
 - b) Kräva eller begära upplysningar av vem som helst, även av de personer som efter varandra verkar för att vidarebefordra handelsorder eller utföra de berörda operationerna samt deras huvudmän, och om nödvändigt kalla en person till förhör och förhöra personen för att få tillgång till information.
 - c) I fråga om råvaruderivat, begära information från marknadsaktörer om relaterade spotmarknader enligt standardformat, få information om transaktioner, och få direkt tillgång till handlares system.
 - d) Genomföra kontroller och undersökningar på plats, förutom i fysiska personers privatbostäder.
 - e) Om inte annat följer av andra stycket få tillträde till fysiska och juridiska personers lokaler för att lägga beslag på dokument och information, oavsett typ, om det finns rimlig misstanke om att det finns dokument eller information med koppling till kontrollen eller undersökningen som kan vara relevanta för att bevisa att det föreligger insiderhandel eller marknadsmanipulation i strid med denna förordning.
 - f) Överlämna ärenden för brottsutredning.
 - g) Begära in inspelningar av telefonsamtal, elektronisk kommunikation och datatrafik som innehas av ett värdepappersföretag, kreditinstitut eller finansiellt institut.

- h) I den mån det är tillåtet enligt nationell rätt, begära in befintliga trafikuppgifter som innehas av en teleoperatör om det finns en rimlig misstanke om överträdelse och om sådana uppgifter kan vara av betydelse för att undersöka en överträdelse av artikel 14 a eller b eller artikel 15 a eller b.
- i) Begära att tillgångar fryses eller beläggs med kvarstad eller båda.
- j) Stoppa handeln med det berörda finansiella instrumentet.
- k) Kräva att alla förfaranden som den behöriga myndigheten anser strida mot denna förordning tillfälligt upphör.
- l) Införa tillfälligt förbud mot utövande av förvärvsverksamhet.
- m) Vidta alla åtgärder som behövs för att se till att allmänheten är korrekt informerad, ibland annat korrigerande av offentliggjord falsk eller vilseledande information, t.ex. genom att kräva att emittenten eller en annan person som har offentliggjort eller spritt sådan information ska offentliggöra en rättelse.

Om förhandsgodkännande från den berörda medlemsstatens rättsliga myndighet krävs, i enlighet med nationell rätt, för att gå in i en fysisk eller juridisk persons lokaler som avses i första stycket led e, ska den befogenheten som avses i det ledet utnyttjas endast efter det att sådant förhandsgodkännande erhållits.

3. Medlemsstaterna ska se till att lämpliga åtgärder vidtagits så att behöriga myndigheter förfogar över de tillsyns- och övervakningsbefogenheter som behövs för att de ska kunna uppfylla sina åtaganden.

Denna förordning påverkar inte tillämpningen av lagar och andra författningar om uppköpserbjudanden, fusioner och andra transaktioner som påverkar ägande eller kontroll av företag som regleras av de tillsynsmyndigheter som medlemsstaterna utsett i enlighet med artikel 4 i direktiv 2004/25/EG, i vilka det fastställs krav utöver kraven i denna förordning.

4. En person som rapporterar information till den behöriga myndigheten i enlighet med denna förordning ska inte anses överträda eventuella restriktioner för lämnande av uppgifter som ålagts genom avtal eller i någon lagbestämmelse eller administrativ bestämmelse, och ska inte ge upphov till någon form av ansvar för den rapporterande personen med avseende på denna rapportering.

Artikel 24

Samarbete med Esma

1. De behöriga myndigheterna ska samarbeta med Esma vid tillämpningen av denna förordning, i enlighet med förordning (EU) nr 1095/2010.
2. De behöriga myndigheterna ska omgående förse Esma med alla uppgifter den behöver för att utföra sina uppgifter, i enlighet med artikel 35 i förordning (EU) nr 1095/2010.
3. För att säkerställa enhetliga villkor för tillämpningen av den här artikeln ska Esma utarbeta förslag på tekniska standarder för genomförande för att fastställa de förfaranden och format för informationsutbyte som avses i punkt 2.

Esma ska överlämna dessa förslag till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 3 juli 2016.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Artikel 25

Skyldighet att samarbeta

1. Behöriga myndigheter ska samarbeta med varandra och med Esma i de fall det är nödvändigt för tillämpningen av denna förordning, såvida inte ett av undantagen i punkt 2 är tillämpligt. Behöriga myndigheter ska framför allt bistå varandra och Esma. De ska framför allt utbyta information utan onödiga dröjsmål och samarbeta om undersökningar, tillsyn och kontroll av efterlevnad.

Den skyldighet att samarbeta och bistå andra myndigheter som föreskrivs i första stycket ska också gälla kommissionen i fråga om utbyte av information om råvaror som är jordbruksprodukter och som listas i bilaga I till EUF-fördraget.

De behöriga myndigheterna och Esma ska samarbeta i överensstämmelse med förordning (EU) nr 1095/2011, särskilt artikel 35.

Om medlemsstaterna i enlighet med artikel 30.1 andra stycket valt att fastställa straffrättsliga påföljder för överträdelse av bestämmelser i denna förordning som avses i den artikeln, ska de se till att lämpliga åtgärder vidtagits så att de behöriga myndigheterna har alla nödvändiga befogenheter att hålla kontakter med rättsliga myndigheter inom sin jurisdiktion för att få särskild information om brottsutredningar eller förfaranden som inletts på grund av eventuella överträdelse av denna förordning och vidarebefordra samma information till andra behöriga myndigheter och Esma så att de kan uppfylla sin skyldighet att samarbeta med varandra och Esma i enlighet med denna förordning.

2. En behörig myndighet får vägra att tillmötesgå en begäran om information eller en begäran om samarbete i samband med en utredning endast under följande exceptionella omständigheter, nämligen när:

- a) Överlämnande av relevant information skulle kunna inverka negativt på den berörda medlemsstaten, särskilt när det gäller bekämpning av terrorism och andra allvarliga brott.
- b) Tillmötesgående av begäran inverkar sannolikt negativt på dess egna undersökningar, efterlevnadskontroller eller i förekommande fall en brottsutredning.
- c) Rättsliga förfaranden har redan inletts beträffande samma handlingar och mot samma personer inför den berörda medlemsstatens myndigheter.
- d) Ett slutligt avgörande har redan meddelats beträffande samma handlingar och personer i den berörda medlemsstaten.

3. Behöriga myndigheter och Esma ska samarbeta med Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer), som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 ⁽¹⁾ och medlemsstaternas nationella tillsynsmyndigheter så att ett samordnat tillvägagångssätt sker i fråga om kontrollen av efterlevnaden av relevanta regler i de fall transaktioner, handelsorder eller andra verksamheter eller beteenden rör ett eller flera finansiella instrument som omfattas av denna förordning och en eller flera grossistenergi produkter som omfattas av artiklarna 3, 4 och 5 i förordning (EU) nr 1227/2011. Behöriga myndigheter ska beakta särdragen i definitionerna i artikel 2 i förordning (EU) nr 1227/2011 och bestämmelserna i artiklarna 3, 4 och 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 när de tillämpar artiklarna 7, 8 och 12 i denna förordning på finansiella instrument relaterade till grossistenergi produkter.

4. De behöriga myndigheterna ska på begäran omedelbart överlämna all information som krävs för det syfte som anges i punkt 1.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 211, 14.8.2009, s. 1).

5. När en behörig myndighet finner att handlingar som strider mot bestämmelserna i denna förordning utförs eller har utförts på en annan medlemsstats territorium eller att handlingar påverkar finansiella instrument med vilka handel bedrivs på en handelsplats i en annan medlemsstat, ska den så detaljerat som möjligt underrätta både den behöriga myndigheten i den medlemsstaten om detta och Esma, och, om det rör sig om grossistenergiprodukter, Acer. De behöriga myndigheterna i de olika berörda medlemsstaterna ska rådgöra med varandra och Esma, och med Acer om det rör sig om grossistenergiprodukter, om vilka åtgärder som bör vidtas samt informera varandra om viktiga händelser under ärendets gång. De ska samordna sin verksamhet för att undvika eventuellt dubbelarbete och överlappningar vid påförandet av administrativa sanktioner, och andra administrativa åtgärder i fråga om sådana gränsöverskridande fall i enlighet med artiklarna 30 och 31, samt ska bistå varandra vid genomförandet av sina beslut.

6. Den behöriga myndigheten i en medlemsstat får begära bistånd från den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat i fråga om kontroller på plats eller utredningar.

Den begärande behöriga myndigheten får informera Esma om varje framställan som avses i första stycket. När det rör sig om gränsöverskridande kontroller eller utredningar ska Esma samordna kontroller eller utredningen om en av de behöriga myndigheterna begär det.

Om en behörig myndighet får en framställan från en behörig myndighet i en annan medlemsstat om att genomföra en kontroll på plats eller en utredning kan den göra något av följande:

- a) Själva genomföra kontrollen på plats eller utredningen.
- b) Tillåta att den behöriga myndighet som gjorde framställan deltar i en kontroll på plats eller en utredning.
- c) Tillåta att den behöriga myndighet som gjorde framställan själv genomför kontrollen på plats eller utredningen.
- d) Utse revisorer eller sakkunniga som ska genomföra kontrollen på plats eller utredningen.
- e) Samarbeta med övriga behöriga myndigheter vid utförandet av vissa tillsynsuppgifter.

De behöriga myndigheterna får även samarbeta med behöriga myndigheter i andra medlemsstater för att underlätta indrivning av sanktionsavgifter.

7. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) får en behörig myndighet vars begäran om information eller bistånd i enlighet med punkterna 1, 3, 4 och 5 inte ger resultat inom rimlig tid eller avslås, hänskjuta detta inom rimlig tid till Esma.

I sådana situationer får Esma agera i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1095/2010, utan att det påverkar möjligheten för Esma att agera i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) nr 1095/2010.

8. Behöriga myndigheter ska samarbeta och utbyta information med relevanta nationella tillsynsmyndigheter och tillsynsmyndigheter i tredjeländer med ansvar för relaterade spotmarknader om de har rimliga skäl att anta att handlingar som utgör insiderhandel, olagligt röjande av information eller marknadsmanipulation i strid med denna förordning utförs eller har utförts. Sådant samarbete ska ge en konsoliderad översyn av de finansiella marknaderna och spotmarknaderna samt upptäcka och påföra sanktioner för gränsöverskridande marknadsmissbruk och marknadsmissbruk på olika marknader.

När det gäller utsläppsrätter ska det samarbete och informationsutbyte som avses i första stycket också säkerställas med följande:

- a) Auktionsövervakaren, när det gäller auktioner av utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på sådana och som hålls i enlighet med förordning (EU) nr 1031/2010.

- b) Behöriga myndigheter, registerförvaltare, inklusive den centrale förvaltaren, och andra offentliga organ som har i uppdrag att övervaka efterlevnaden i enlighet med direktiv 2003/87/EG.

Esma ska underlätta och samordna samarbetet och informationsutbytet mellan behöriga myndigheter och tillsynsmyndigheter i övriga medlemsstater och tredjeländer. Behöriga myndigheter ska där det är möjligt ingå samarbetsformer med de tillsynsmyndigheter i tredjeländer som ansvarar för relaterade spotmarknader i enlighet med artikel 26.

9. För att säkerställa enhetliga villkor för tillämpningen av den här artikeln ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande för att fastställa förfarandena och formerna för informationsutbyte och bistånd enligt denna artikel.

Esma ska överlämna dessa förslag till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 3 juli 2016.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Artikel 26

Samarbete med tredjeländer

1. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ska när det är nödvändigt komma överens om samarbetsformer med behöriga tillsynsmyndigheter i tredjeländer om utbyte av information med dessa tillsynsmyndigheter och fullgörandet av de skyldigheter i tredjeländer som uppkommer enligt denna förordning. De samarbetsformerna ska leda till åtminstone ett effektivt informationsutbyte som gör att de behöriga myndigheterna kan utföra sina skyldigheter enligt denna förordning.

En behörig myndighet ska informera Esma och de andra behöriga myndigheterna om den avser att komma överens om en sådan samarbetsform.

2. Esma ska när det är möjligt underlätta och samordna utarbetandet av samarbetsformer mellan de behöriga myndigheterna och de behöriga tillsynsmyndigheterna i tredjeländer.

För att säkerställa en konsekvent harmonisering av denna artikel ska Esma utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn som inbegriper ett malldokument för samarbetsformer som de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna om möjligt ska använda.

Esma ska överlämna dessa förslag till tekniska standarder för tillsyn till kommissionen senast den 3 juli 2015.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i andra stycket i enlighet med artiklarna 10–14 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Esma ska också när det är möjligt underlätta och samordna utbytet mellan behöriga myndigheter av information som erhållits från tillsynsmyndigheter i tredjeländer som kan vara relevanta när åtgärder vidtas enligt artiklarna 30 och 31.

3. De behöriga myndigheterna ska ingå samarbetsformer om utbyte av information med tillsynsmyndigheterna i tredjeländer enbart om den utlämnade informationen omfattas av garantier om tystnadsplikt som minst motsvarar dem som anges i artikel 27. Sådant informationsutbyte måste vara avsett för fullgörande av dessa behöriga myndigheters verksamhetsuppgifter.

*Artikel 27***Tystnadsplikt**

1. Bestämmelserna om tystnadsplikt i punkterna 2 och 3 ska gälla för allt mottagande, utbyte eller förmedling av konfidentiell information enligt denna förordning.

2. All information som utbyts mellan behöriga myndigheter enligt denna förordning och som avser affärs- eller driftsförhållanden och andra ekonomiska eller personliga förhållanden ska anses vara konfidentiell och omfattas av tystnadsplikt, utom då den behöriga myndigheten när informationen lämnas anger att informationen får lämnas ut eller då så krävs för rättsliga förfaranden.

3. Tystnadsplikten ska gälla alla personer som arbetar eller har arbetat för den behöriga myndigheten, eller för den myndighet eller det marknadsföretag som den behöriga myndigheten delegerat sina befogenheter till, inbegripet revisorer och experter som arbetar på myndighetens uppdrag. Information som omfattas av tystnadsplikt får lämnas ut till en annan person eller myndighet endast när detta föreskrivs i unionsrätten eller nationell rätt.

*Artikel 28***Skydd av personuppgifter**

I fråga om behandling av personuppgifter inom ramen för denna förordning, ska behöriga myndigheter utföra sina uppgifter enligt denna förordning i enlighet med nationella lagar och andra författningar som införlivar direktiv 95/46/EG. I fråga om Esmas behandling av personuppgifter inom ramen för denna förordning, ska Esma följa bestämmelserna i förordning (EG) nr 45/2001.

Personuppgifter får bevaras i högst fem år.

*Artikel 29***Överföring av personuppgifter till tredjeland**

1. Den behöriga myndigheten i en medlemsstat får överföra personuppgifter till ett tredjeland om kraven i direktiv 95/46/EG är uppfyllda och bara från fall till fall. Den behöriga myndigheten ska se till att överföringen är nödvändig för denna förordning och att tredjelandet inte överför uppgifterna till något annat tredjeland såtillvida den inte fått uttryckligt skriftligt godkännande och uppfyller kraven som den behöriga myndigheten i medlemsstaten fastställt.

2. Den behöriga myndigheten i en medlemsstat får endast utlämna personuppgifter som erhållits från en annan medlemsstat till en tillsynsmyndighet i ett tredjeland om den har fått uttryckligt medgivande i fråga om detta av den behöriga myndighet som överlämnade uppgifterna och, i tillämpliga fall, om uppgifterna utlämnas endast i de syften för vilka den myndigheten gav sitt medgivande.

3. Om det finns en samarbetsform som reglerar utbyte av personuppgifter, ska den uppfylla kraven i nationella lagar och andra författningar som införlivar direktiv 95/46/EG.

KAPITEL 5

ADMINISTRATIVA ÅTGÄRDER OCH SANKTIONER*Artikel 30***Administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder**

1. Utan att det påverkar straffrättsliga påföljder och utan att det påverkar de behöriga myndigheternas tillsynsbefogenheter enligt artikel 23, ska medlemsstaterna, i enlighet med nationell rätt, föreskriva att behöriga myndigheter ska ha befogenhet att vidta lämpliga administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder avseende åtminstone de följande överträdelserna

a) överträdelser av artiklarna 14 och 15, 16.1 och 16.2, 17.1, 17.2, 17.4 och 17.5, och 17.8, 18.1–18.6, 19.1, 19.2, 19.3, 19.5, 19.6, 19.7 och 19.11 och 20.1, och

- b) underlåtenhet att samarbeta eller uppfylla sina skyldigheter i samband med en undersökning eller begäran som avses i artikel 23.2.

Medlemsstaterna får besluta att inte fastställa några bestämmelser om administrativa sanktioner som avses i första stycket om överträdelse som avses i led a eller led b i det stycket redan är föremål för straffrättsliga påföljder enligt nationell rätt senast den 3 juli 2016. När medlemsstaterna så beslutar ska de underrätta kommissionen och Esma på ett detaljerat sätt om de relevanta delarna av sin straffrätt.

Senast den 3 juli 2016 ska medlemsstaterna på ett detaljerat sätt underrätta kommissionen och Esma om de regler som avses i första och andra stycket. De ska omedelbart underrätta kommissionen och Esma om eventuella ändringar av bestämmelserna.

2. Medlemsstaterna ska i enlighet med nationell rätt säkerställa att behöriga myndigheter har befogenhet att påföra eller vidta åtminstone följande administrativa sanktioner och administrativa åtgärder i händelse av överträdelse som avses i punkt 1 första stycket a:

- a) Ett föreläggande enligt vilket det krävs att den person som bär ansvaret för överträdelsen upphör med sitt agerande och inte upprepar det.
- b) Återföring av de vinster som har gjorts eller förluster som undvikits på grund av överträdelsen, i den mån de kan bestämmas.
- c) En offentlig varning som anger vem som bär ansvaret för överträdelsen och överträdelsens karaktär.
- d) Återkallelse eller indragning av ett värdepappersföretags auktorisation.
- e) Tillfälligt förbud för personer i ledande ställning i ett värdepappersföretag eller annan fysisk person, som hålls ansvarig för överträdelsen att utöva ledningsuppdrag i värdepappersföretag.
- f) Vid upprepade överträdelse av artiklarna 14 eller 15, ett permanent förbud för personer i ledande ställning i ett värdepappersföretag, eller annan fysisk person som hålls ansvarig, att utöva ledningsuppdrag i värdepappersföretag.
- g) Tillfälligt förbud för personer i ledande ställning i ett värdepappersföretag, eller annan fysisk person som hålls ansvarig för överträdelsen att handla för egen räkning.
- h) Maximala administrativa sanktionsavgifter på minst tre gånger beloppet av de vinster som erhållits eller de förluster som undvikits genom överträdelsen, om dessa belopp kan fastställas.
- i) I fråga om en fysisk person, maximala administrativa sanktionsavgifter till ett belopp på minst
- i) 5 000 000 EUR för överträdelse av artiklarna 14 och 15 eller, i medlemsstater som inte har euron som valuta, motsvarande värde i nationell valuta den 2 juli 2014,
 - ii) 1 000 000 EUR för överträdelse av artiklarna 16, och 17 eller, i medlemsstater som inte har euron som valuta, motsvarande värde i nationell valuta den 2 juli 2014, och
 - iii) 500 000 EUR för överträdelse av artiklarna 18, 19 och 20 eller, i medlemsstater som inte har euron som valuta, motsvarande värde i nationell valuta den 2 juli 2014, och

- j) i fråga om en juridisk person, maximala administrativa sanktionsavgifter till ett belopp på minst
- i) 15 000 000 EUR eller 15 % av den juridiska personens totala årsomsättning enligt den senaste tillgängliga redovisning som har godkänts av styrelsen, för överträdelser av artiklarna 14 och 15 eller, i medlemsstater som inte har euron som valuta, motsvarande värde i nationell valuta den 2 juli 2014,
 - ii) 2 500 000 EUR eller 2 % av den juridiska personens totala årsomsättning enligt den senaste tillgängliga redovisning som har godkänts av styrelsen, för överträdelser av artiklarna 16 och 17 eller, i medlemsstater som inte har euron som valuta, motsvarande värde i nationell valuta den 2 juli 2014, och
 - iii) 1 000 000 EUR för överträdelser av artiklarna 18, 19 och 20 eller, i medlemsstater som inte har euron som valuta, motsvarande värde i nationell valuta den 2 juli 2014.

Hänvisningar till behörig myndighet i denna punkt påverkar inte den behöriga myndighetens möjligheter att utöva sina uppgifter på något av de sätt som anges i artikel 23.1.

Vid tillämpning av led j i och ii i första stycket, om den juridiska personen är ett moderföretag eller ett dotterföretag som måste upprätta koncernredovisning enligt direktiv 2013/34/EU ⁽¹⁾, ska den relevanta totala årsomsättningen vara den totala årsomsättningen eller motsvarande typ av inkomst i enlighet med relevanta redovisningsdirektiv - rådets direktiv 86/635/EEG ⁽²⁾ för banker och rådets direktiv 91/674/EEG ⁽³⁾ för försäkringsföretag enligt den senaste tillgängliga koncernredovisning som godkänts av styrelsen för det yttersta moderföretaget.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att de behöriga myndigheterna får förfoga över andra befogenheter förutom dem som avses i punkt 2 och att de får påföra högre sanktionsavgifter än de som fastställs i den punkten.

Artikel 31

Utövande av tillsynsbefogenheter och påförande av sanktioner

1. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna när de fastställer typ av och storlek på administrativa sanktioner ska beakta alla relevanta omständigheter, inklusive följande där så är lämpligt:
 - a) Överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet.
 - b) Graden av ansvar hos den person som bär ansvaret för överträdelsen.
 - c) Den finansiella ställningen hos den person som bär ansvaret för överträdelsen, som den indikeras genom exempelvis en juridisk persons totala omsättning eller en fysisk persons årsinkomst.
 - d) Omfattningen av de vinster som erhållits eller förluster som undvikits av den person som bär ansvaret för överträdelsen, i den mån de kan bestämmas.
 - e) Viljan hos den personen som bär ansvar för överträdelsen att samarbeta med den behöriga myndigheten, utan att det påverkar behovet av att säkerställa återförande av de vinster som personen erhållit eller förluster som denne undvikit.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19).

⁽²⁾ Rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut (EGT L 372, 31.12.1986, s. 1).

⁽³⁾ Rådets direktiv 91/674/EEG av den 19 december 1991 om årsbokslut och sammanställd redovisning för försäkringsföretag (EGT L 374, 31.12.1991, s. 7).

- f) Tidigare överträdelse av den person som bär ansvaret för överträdelsen.
- g) Åtgärder som den person som bär ansvaret för överträdelsen har vidtagit för att undvika att överträdelsen upprepas.

2. När de behöriga myndigheterna utövar sina befogenheter att påföra sanktioner och vidta andra administrativa åtgärder enligt artikel 30 ska de bedriva ett nära samarbete för att se till att utövat av deras tillsyns- och utredningsbefogenheter och de administrativa sanktionerna som de påför och andra administrativa åtgärder som de vidtar är effektiva och lämpliga enligt denna förordning. De ska samordna sin verksamhet i enlighet med artikel 25 för att undvika dubbelarbete och överlappningar vid utövat av tillsyns- och utredningsbefogenheter och när de påför administrativa sanktioner och sanktionsavgifter i fråga om gränsoverskridande fall.

Artikel 32

Rapportering av överträdelse

1. Medlemsstaterna ska se till att behöriga myndigheter etablerar effektiva mekanismer för att möjliggöra rapportering till de behöriga myndigheterna av faktiska eller potentiella överträdelse av denna förordning.
2. Bland de mekanismer som avses i punkt 1 ska minst följande ingå:
 - a) Särskilda förfaranden för mottagande av rapporter om överträdelse och uppföljning av dem, inbegripet inrättande av säkra kommunikationskanaler för sådana rapporter.
 - b) Inom ramen för anställningen, lämpligt skydd av personer vars arbete utförs inom ramen för ett anställningsavtal och som rapporterar överträdelse eller anklagas för överträdelse, mot åtminstone repressalier, diskriminering och andra former av orättvis behandling.
 - c) Skydd av personuppgifter både för den person som rapporterar överträdelsen och den fysiska person som anklagas för att ha begått överträdelsen, inbegripet skydd av identitet, i alla skeden av förfarandet, såvida det inte enligt nationell rätt krävs att informationen röjs i samband med ytterligare utredning eller efterföljande rättsliga förfaranden.
3. Medlemsstater ska kräva att arbetsgivare som utfört verksamhet som styrs av reglering avseende finansiella tjänster inför lämpliga interna förfaranden för att deras anställda ska kunna rapportera överträdelse av denna förordning.
4. Medlemsstaterna får föreskriva att ekonomiska incitament till personer som erbjuder relevant information om potentiella överträdelse av denna förordning kan beviljas i enlighet med nationell rätt om det inte finns andra rättsliga skyldigheter eller avtalsförpliktelser för dessa personer att rapportera sådan information, och förutsatt att informationen är ny och att den leder till påförandet av en administrativ sanktion eller straffrättslig påföljd eller vidtagande av en annan administrativ åtgärd på grund av en överträdelse av denna förordning.
5. Kommissionen ska anta genomförandeakter för att specificera de förfaranden som avses i punkt 1, inklusive ordning för rapportering och uppföljning av rapporter och åtgärder för skydd av personer som arbetar genom ett anställningskontrakt samt åtgärder för skydd av personuppgifter. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 36.2.

Artikel 33

Utbyte av information med Esma

1. Behöriga myndigheter ska årligen förse Esma med uppgifter i aggregerad form om alla administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder som utdöms eller vidtagits av den behöriga myndigheten, i enlighet med artiklarna 30, 31 och 32. Esma ska offentliggöra den informationen i en årsrapport. Behöriga myndigheter ska även årligen förse Esma med anonym och aggregerad information om alla administrativa undersökningar som genomförts i enlighet med de artiklarna.

2. Om medlemsstaterna i enlighet med andra stycket i artikel 30.1 har fastställt straffrättsliga påföljder för överträdelser som avses i den artikeln, ska deras behöriga myndigheter årligen förse Esma med anonym och aggregerad information om alla brottsutredningar som genomförts och alla straffrättsliga påföljder som påförts av de rättsliga myndigheterna i enlighet med artiklarna 30, 31 och 32. Esma ska i en årsrapport offentliggöra uppgifter om påförda straffrättsliga påföljder.

3. Om den behöriga myndigheten har offentliggjort administrativa sanktioner eller straffrättsliga påföljder eller andra administrativa åtgärder, ska den samtidigt informera Esma om detta.

4. Om den offentliggjorda administrativa sanktionen eller straffrättsliga påföljden, eller annan administrativ åtgärd gäller ett värdepappersföretag som auktoriserats i enlighet med direktiv 2014/65/EU ska Esma lägga till en hänvisning till den offentliggjorda sanktionen eller påföljden eller åtgärden eller sanktionsavgifterna i det register över värdepappersföretag som upprättats enligt artikel 5.3 i det direktivet.

5. För att säkerställa enhetliga villkor för tillämpningen av den här artikeln ska Esma utveckla förslag på tekniska standarder för genomförande för att fastställa de förfaranden och format för informationsutbyte som avses i denna artikel.

Esma ska överlämna de förslagen till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 3 juli 2016.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

Artikel 34

Offentliggörande av beslut

1. Om inte annat följer av tredje stycket, ska behöriga myndigheter på sina webbplatser offentliggöra beslut om administrativa sanktioner eller andra administrativa åtgärder avseende överträdelser av denna förordning omedelbart efter det att den person som är föremål för det beslutet har underrättats om det beslutet. Sådant offentliggörande ska innehålla åtminstone information om överträdelsens typ och art och om vilka personer som beslutet gäller.

Det första stycket gäller inte beslut om åtgärder av utredningskaraktär.

Om den behöriga myndigheten anser att offentliggörandet av identiteten av de juridiska personer som är föremål för beslutet eller av en fysisk persons personuppgifter, skulle vara oproportionerligt efter en bedömning från fall till fall av proportionaliteten i offentliggörandet av sådana uppgifter, eller om sådant offentliggörande skulle äventyra finansmarknadernas stabilitet, ska den göra något av följande

- a) skjuta upp offentliggörandet av beslutet tills det att skälen för det inte längre föreligger,
- b) offentliggöra beslutet på anonym grund i enlighet med nationell rätt, om sådant offentliggörande säkerställer ett effektivt skydd av de berörda personuppgifterna,
- c) inte offentliggöra beslutet för det fall att den behöriga myndigheten anser att offentliggörande i enlighet med led a eller b ovan kommer att vara otillräckligt för att säkerställa
 - i) att finansmarknadernas stabilitet inte äventyras, eller
 - ii) att offentliggörandet av sådana beslut inte är oproportionerligt vad gäller åtgärder som anses vara av lindrigare art.

Om en behörig myndighet beslutar att offentliggöra ett beslut på anonym grund på sätt som avses i led b i tredje stycket, får den skjuta upp offentliggörandet av de relevanta uppgifterna under en rimlig tidsperiod om det kan förutses att skälen till det anonyma offentliggörandet kommer att upphöra under den tidsperioden.

2. Vid överklagande av beslutet inför nationell rättslig, administrativ eller annan myndighet, ska behöriga myndigheter på sin webbplats omedelbart även offentliggöra information om detta och all senare information om resultatet av ett sådant överklagande. Dessutom ska alla beslut om ogiltigförklarande av ett beslut som är överklagat också offentliggöras.

3. De behöriga myndigheterna ska säkerställa att alla beslut som offentliggörs i enlighet med denna artikel ska finnas kvar på deras webbplats i minst fem år efter offentliggörandet. Personuppgifter i sådana offentliggöranden ska endast finnas på den behöriga myndighetens webbplats så länge detta krävs enligt gällande regler om uppgiftsskydd.

KAPITEL 6

DELEGERADE AKTER OCH GENOMFÖRANDEAKTER

Artikel 35

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 6.5 och 6.6, 12.5, artikel 17.2 tredje stycket och artiklarna 17.3 och 19.13, och 19.14 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den 2 juli 2014.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 6.5 och 6.6, 12.5, artikel 17.2 tredje stycket och artiklarna 17.3 och 19.13 och 19.14 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
5. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 6.5 och 6.6, 12.5, artikel 17.2 tredje stycket och artiklarna 17.3 eller 19.13 eller 19.14 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av tre månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med tre månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 36

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av Europeiska värdepapperskommittén, som inrättats genom kommissionens beslut 2001/528/EG⁽¹⁾. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

⁽¹⁾ Kommissionens beslut 2001/528/EG av den 6 juni 2001 om inrättande av en europeisk värdepapperskommitté (EGT L 191, 13.7.2001, s. 45).

KAPITEL 7

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 37

Upphävande av direktiv 2003/6/EG och dess genomförandeåtgärder

Direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2004/72/EG ⁽¹⁾, 2003/125/EG ⁽²⁾ och 2003/124/EG ⁽³⁾ och kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003 ⁽⁴⁾ ska upphöra att gälla från och med den 3 juli 2016. Hänvisningar till direktiv 2003/6/EG ska tolkas som hänvisningar till denna förordning och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II till den här förordningen.

Artikel 38

Rapport

Kommissionen ska senast den 3 juli 2019 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av denna förordning, tillsammans med ett lagstiftningsförslag om ändring av den om så är lämpligt. Den rapporten ska bland annat bedöma

- a) huruvida det är lämpligt att införa gemensamma bestämmelser och behovet för medlemsstaterna att föreskriva administrativa sanktioner för insiderhandel och marknadsmanipulation,
- b) huruvida definitionen av insiderinformation är tillräcklig för att täcka all information som är av betydelse för de behöriga myndigheterna för att effektivt bekämpa marknadsmissbruk,
- c) huruvida omständigheterna under vilka förbudet mot handel införs i enlighet med artikel 19.11 är lämpliga i syfte att fastställa om det finns ytterligare omständigheter under vilka förbudet bör gälla,
- d) möjligheten att inrätta en unionsram för marknadsöverskridande övervakning av orderböcker med avseende på marknadsmissbruk, inbegripet rekommendationer för en sådan ram,
- e) tillämpningsområdet för bestämmelserna om referensvärden.

Vid tillämpning av led a i första stycket ska Esma göra en kartläggning av tillämpningen av de administrativa sanktionerna och, om medlemsstaterna enligt andra stycket i artikel 30.1 andra stycket har beslutat att fastställa straffrättsliga påföljder som avses där för överträdelse av denna förordning, en kartläggning av tillämpningen av sådana straffrättsliga påföljder i medlemsstaterna. Den kartläggningen ska även inbegripa uppgifter som görs tillgängliga enligt artikel 33.1 och 33.2.

Artikel 39

Ikraftträdande och tillämpning

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

⁽¹⁾ Kommissionens direktiv 2004/72/EG av den 29 april 2004 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller godtagen marknadspraxis, definition av insiderinformation rörande råvaruderivat, upprättande av förteckningar över personer som har tillgång till insiderinformation, anmälan av transaktioner som utförs av personer i ledande ställning och rapportering av misstänkta transaktioner (EUT L 162, 30.4.2004, s. 70).

⁽²⁾ Kommissionens direktiv 2003/125/EG av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller definitionen att presentera investeringsrekommendationer sakligt och att uppges intressekonflikter (EUT L 339, 24.12.2003, s. 73).

⁽³⁾ Kommissionens direktiv 2003/124/EG av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller definition och offentliggörande av insiderinformation och definition av marknadsmanipulation (EUT L 339, 24.12.2003, s. 70).

⁽⁴⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003 av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller undantag för återköpsprogram och stabilisering av finansiella instrument (EUT L 336, 23.12.2003, s. 33).

2. Den ska tillämpas från och med den 3 juli 2016 med undantag av artiklarna 4.4 och 4.5, 5.6, 6.5 och 6.6, 7.5, 11.9, 11.10 och 11.11, 12.5, 13.7 och 13.11, 16.5, artikel 17.2 tredje stycket, artiklarna 17.3, 17.10 och 17.11, 18.9, 19.13, 19.14 och 19.15, 20.3, 24.3, 25.9, artikel 26.2 andra, tredje och fjärde styckena, artiklarna 32.5 och 33.5 som ska tillämpas den 2 juli 2014.

3. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att följa artiklarna 22, 23 och 30, 31.1 och 32 och 34 senast den 3 juli 2016.

4. Hänvisningar i denna förordning till direktiv 2014/65/EU och förordning (EU) nr 600/2014 ska före den 3 januari 2017 läsas som hänvisningar till direktiv 2004/39/EG i enlighet med den jämförelsetabell som anges i bilaga IV till direktiv 2014/65/EU i den utsträckning den jämförelsetabellen innehåller bestämmelser avseende direktiv 2004/39/EG.

När hänvisningar görs i bestämmelserna i denna förordning till OTF-plattformar, tillväxtmarknader för små- och medelstora företag, utsläppsrätter eller auktionerade produkter baserade på sådana, ska de bestämmelserna inte tillämpas på OTF-plattformar, tillväxtmarknader för små- och medelstora företag, utsläppsrätter eller auktionerade produkter baserade på sådana till och med den 3 januari 2017.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 16 april 2014.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

D. KOURKOULAS

Ordförande

BILAGA I

A. Indikatorer på marknadsmanipulation i samband med falska eller vilseledande signaler och låsning av priser

Vid tillämpning av artikel 12.1 a i denna förordning, och utan att det påverkar de exempel på beteende som anges i punkt 2 i den artikeln, ska följande icke-uttömmande indikatorer, som i sig inte nödvändigtvis ska anses utgöra marknadsmanipulation, beaktas när transaktioner eller handelsorder granskas av marknadsaktörer och behöriga myndigheter:

- a) I vilken utsträckning givna handelsorder eller utförda transaktioner utgör en betydande andel av den dagliga omsättningen i det relevanta finansiella instrumentet, ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, särskilt när dessa aktiviteter leder till en väsentlig förändring av priset på dem.
- b) I vilken utsträckning de handelsorder eller de transaktioner som utförts av personer med en betydande köp- eller säljposition i ett finansiellt instrument, i ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, leder till väsentliga förändringar av priset på det finansiella instrumentet, ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter.
- c) Huruvida utförda transaktioner inte leder till någon förändring av det verkliga ägandet av ett finansiellt instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter.
- d) I vilken utsträckning givna handelsorder eller utförda transaktioner eller återkallade handelsorder inbegriper omkastningar av positioner under en kort period och utgör en betydande andel av den dagliga omsättningen av det relevanta finansiella instrumentet, ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, och som skulle kunna sättas i samband med väsentliga förändringar av priset på ett finansiellt instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter.
- e) I vilken utsträckning givna handelsorder eller utförda transaktioner är koncentrerade till ett kort tidsintervall under handelsdagen och leder till en prisförändring som därefter vänder.
- f) I vilken utsträckning givna handelsorder förändrar uppgifterna om bästa köp- eller säljkurs för ett finansiellt instrument, ett relaterat spotavtal avseende råvaror, eller en auktionerad produkt baserad på utsläppsrätter, eller mer allmänt uppgifterna om den orderbok som är tillgänglig för marknadsaktörerna, och tas tillbaka innan avslut sker.
- g) I vilken utsträckning handelsorder som ges och transaktioner som utförs vid eller i närheten av en särskild tidpunkt när referenspriser, avräkningspriser och värderingar beräknas och som leder till prisförändringar som har inverkan på dessa priser och värderingar.

B. Indikatorer på manipulation där falska förespeglingar eller andra slag av vilseledande eller manipulationer utnyttjas

Vid tillämpning av artikel 12.1 b i denna förordning, och utan att det påverkar de exempel på beteende som anges i andra stycket i punkt 2 i den artikeln, ska följande icke-uttömmande indikatorer, som i sig inte nödvändigtvis ska anses utgöra marknadsmanipulation, beaktas när transaktioner eller handelsorder granskas av marknadsaktörer och behöriga myndigheter:

- a) Huruvida handelsorder som ges eller transaktioner som utförs av personer föregås eller följs av spridning av falsk eller vilseledande information av samma personer eller av personer som står i nära förbindelse till dem.
- b) Huruvida handelsorder ges eller transaktioner utförs av personer före eller efter det att samma personer eller personer som står i nära förbindelse till dem tar fram eller sprider investeringsrekommendationer som är felaktiga eller partiska eller bevisligen påverkade av väsentliga intressen.

BILAGA II

Jämförelsetabell

Denna förordning	Direktiv 2003/6/EG
Artikel 1	
Artikel 2	
Artikel 2.1 a	Artikel 9 första stycket
Artikel 2.1 b	
Artikel 2.1 c	
Artikel 2.1 d	Artikel 9 andra stycket
Artikel 2.3	Artikel 9 första stycket
Artikel 2.4	Artikel 10 a
Artikel 3.1.1	Artikel 1.3
Artikel 3.1.2	
Artikel 3.1.3	
Artikel 3.1.4	
Artikel 3.1.5	
Artikel 3.1.6	Artikel 1.4
Artikel 3.1.7	
Artikel 3.1.8	
Artikel 3.1.9	Artikel 1.5
Artikel 3.1.10	
Artikel 3.1.11	
Artikel 3.1.12	Artikel 1.7
Artikel 3.1.13	Artikel 1.6
Artikel 3.1.14–35	
Artikel 4	
Artikel 5	Artikel 8
Artikel 6.1	Artikel 7
Artikel 6.2	
Artikel 6.3	
Artikel 6.4	
Artikel 6.5	
Artikel 6.6	
Artikel 6.7	

Bilaga 1

12.6.2014

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 173/57

Denna förordning	Direktiv 2003/6/EG
Artikel 7.1 a	Artikel 1.1 första stycket
Artikel 7.1 b	Artikel 1.1 andra stycket
Artikel 7.1 c	
Artikel 7.1 d	Artikel 1.1 tredje stycket
Artikel 7.2	
Artikel 7.3	
Artikel 7.4	
Artikel 7.5	
Artikel 8.1	Artikel 2.1 första stycket
Artikel 8.2	
Artikel 8.2 a	Artikel 3 b
Artikel 8.2 b	
Artikel 8.3	
Artikel 8.4 a	Artikel 2.1 a
Artikel 8.4 b	Artikel 2.1 b
Artikel 8.4 c	Artikel 2.1 c
Artikel 8.4 d	Artikel 2.1 d
Artikel 8.4 andra stycket	Artikel 4
Artikel 8.5	Artikel 2.2
Artikel 9.1	
Artikel 9.2	
Artikel 9.3 a	Artikel 2.3
Artikel 9.3 b	Artikel 2.3
Artikel 9.4	
Artikel 9.5	
Artikel 9.6	
Artikel 10.1	Artikel 3 a
Artikel 10.2	
Artikel 11	
Artikel 12.1	
Artikel 12.1 a	Artikel 1.2 a
Artikel 12.1 b	Artikel 1.2 b
Artikel 12.1 c	Artikel 1.2 c

Denna förordning	Direktiv 2003/6/EG
Artikel 12.1 d	
Artikel 12.2 a	Artikel 1.2 andra stycket första strecksatsen
Artikel 12.2 b	Artikel 1.2 andra stycket andra strecksatsen
Artikel 12.2 c	
Artikel 12.2 d	Artikel 1.2 andra stycket tredje strecksatsen
Artikel 12.2 e	
Artikel 12.3	
Artikel 12.4	
Artikel 12.5	Artikel 1.2 tredje stycket
Artikel 13.1	Artikel 1.2 a andra stycket
Artikel 13.1	
Artikel 13.2	
Artikel 13.3	
Artikel 13.4	
Artikel 13.5	
Artikel 13.6	
Artikel 13.7	
Artikel 13.8	
Artikel 13.9	
Artikel 13.10	
Artikel 13.11	
Artikel 14 a	Artikel 2.1 första stycket
Artikel 14 b	Artikel 3 b
Artikel 14 c	Artikel 3 a
Artikel 15	Artikel 5
Artikel 16.1	Artikel 6.6
Artikel 16.2	Artikel 6.9
Artikel 16.3	
Artikel 16.4	
Artikel 16.5	Artikel 6.10 sjunde strecksatsen
Artikel 17.1	Artikel 6.1
Artikel 17.1 tredje stycket	Artikel 9 tredje stycket
Artikel 17.2	

Denna förordning	Direktiv 2003/6/EG
Artikel 17.3	
Artikel 17.4	Artikel 6.2
Artikel 17.5	
Artikel 17.6	
Artikel 17.7	
Artikel 17.8	Artikel 6.3 första och andra styckena
Artikel 17.9	
Artikel 17.10	Artikel 6.10 första och andra strecksatserna
Artikel 17.11	
Artikel 18.1	Artikel 6.3 tredje stycket
Artikel 18.2	
Artikel 18.3	
Artikel 18.4	
Artikel 18.5	
Artikel 18.6	
Artikel 18.7	Artikel 9 tredje stycket
Artikel 18.8	
Artikel 18.9	Artikel 6.10 fjärde strecksatsen
Artikel 19.1	Artikel 6.4
Artikel 19.1 a	Artikel 6.4
Artikel 19.1 b	
Artikel 19.2	
Artikel 19.3	
Artikel 19.4 a	
Artikel 19.4 b	
Artikel 19.5–13	
Artikel 19.14	Artikel 6.10 femte strecksatsen
Artikel 19.15	Artikel 6.10 femte strecksatsen
Artikel 20.1	Artikel 6.5
Artikel 20.2	Artikel 6.8
Artikel 20.3	Artikel 6.10 sjätte strecksatsen och artikel 6.11
Artikel 21	Artikel 1.2 c andra meningen
Artikel 22	Artikel 11 första stycket och artikel 10
Artikel 23.1	Artikel 12.1

Denna förordning	Direktiv 2003/6/EG
Artikel 23.1 a	Artikel 12.1 a
Artikel 23.1 b	Artikel 12.1 b
Artikel 23.1 c	Artikel 12.1 c
Artikel 23.1 d	Artikel 12.1 d
Artikel 23.2 a	Artikel 12.2 a
Artikel 23.2 b	Artikel 12.2 b
Artikel 23.2 c	
Artikel 23.2 d	Artikel 12.2 c
Artikel 23.2 e	
Artikel 23.2 f	
Artikel 23.2 g	Artikel 12.2 d
Artikel 23.2 h	Artikel 12.2 d
Artikel 23.2 i	Artikel 12.2 g
Artikel 23.2 j	Artikel 12.2 f
Artikel 23.2 k	Artikel 12.2 e
Artikel 23.2 l	Artikel 12.2 h
Artikel 23.2 m	Artikel 6.7
Artikel 23.3	
Artikel 23.4	
Artikel 24.1	Artikel 15a.1
Artikel 24.2	Artikel 15a.2
Artikel 24.3	
Artikel 25.1 första stycket	Artikel 16.1
Artikel 25.2	Artikel 16.2 och artikel 16.4 fjärde stycket
Artikel 25.2 a	Artikel 16.2 andra stycket första strecksatsen och artikel 16.4 fjärde stycket
Artikel 25.2 b	
Artikel 25.2 c	Artikel 16.2 andra stycket andra strecksatsen och artikel 16.4 fjärde stycket
Artikel 25.2 d	Artikel 16.2 andra stycket tredje strecksatsen och artikel 16.4 fjärde stycket
Artikel 25.3	
Artikel 25.4	Artikel 16.2 första meningen
Artikel 25.5	Artikel 16.3
Artikel 25.6	Artikel 16.4

Bilaga 1

12.6.2014

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 173/61

Denna förordning	Direktiv 2003/6/EG
Artikel 25.7	Artikel 16.2 fjärde stycket och artikel 16.4 fjärde stycket
Artikel 25.8	
Artikel 25.9	Artikel 16.5
Artikel 26	
Artikel 27.1	
Artikel 27.2	
Artikel 27.3	Artikel 13
Artikel 28	
Artikel 29	
Artikel 30.1 första stycket	Artikel 14.1
Artikel 30.1 a	
Artikel 30.1 b	Artikel 14.3
Artikel 30.2	
Artikel 30.3	
Artikel 31	
Artikel 32	
Artikel 33.1	Artikel 14.5 första stycket
Artikel 33.2	
Artikel 33.3	Artikel 14.5 andra stycket
Artikel 33.4	Artikel 14.5 tredje stycket
Artikel 33.5	
Artikel 34.1	Artikel 14.4
Artikel 34.2	
Artikel 34.3	
Artikel 35	
Artikel 36.1	Artikel 17.1
Artikel 36.2	
Artikel 37	Artikel 20
Artikel 38	
Artikel 39	Artikel 21
Bilaga	

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV NR 2014/57/EU
av den 16 april 2014
om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 83.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) För en integrerad och effektiv finansmarknad samt ökat förtroende hos investerarna krävs marknadsintegritet. Att värdepappersmarknaderna fungerar väl och att allmänheten har förtroende för dem är förutsättningar för ekonomisk tillväxt och välbefinnande. Marknadsmissbruk skadar finansmarknadernas integritet och allmänhetens förtroende för värdepapper, derivatinstrument och referensvärden.
- (2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG ⁽⁴⁾ fullbordar och uppdaterar unionens rättsliga ram för att skydda marknadsintegriteten. Det innehåller också krav på att medlemsstaterna ska se till att behöriga myndigheter har befogenhet att upptäcka och undersöka marknadsmissbruk. Utan att det påverkar medlemsstaternas rätt att utfärda straffrättsliga påföljder krävs vidare i direktiv 2003/6/EG att medlemsstaterna ska se till att lämpliga administrativa åtgärder eller administrativa sanktioner kan vidtas gentemot personer som överträtt de nationella regler som genomför detta direktiv.
- (3) I rapporten av den 25 februari 2009 från högnivågruppen för finansiell tillsyn i EU, med Jacques de Larosière som ordförande (nedan kallad *Larosièregruppen*) rekommenderas att ett sunt ramverk för tillsyn och uppförandekrav för den finansiella sektorn måste bygga på ett starkt tillsyns- och sanktionssystem. Larosièregruppen anser därför att tillsynsmyndigheter måste ha tillräckliga befogenheter att agera och att de bör kunna förlita sig på rättvisa, starka och avskräckande sanktionssystem mot alla typer av finansiella brott och att sanktioner måste kunna verkställas på ett effektivt sätt för att bevara marknadsintegriteten. Larosièregruppen avslutar med att fastställa att medlemsstaternas sanktionssystem allmänt sett är svaga och heterogena.

⁽¹⁾ EUT C 161, 7.6.2012, s. 3.

⁽²⁾ EUT C 181, 21.6.2012, s. 64.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 4 februari 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 april 2014.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG av den 28 januari 2003 om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (marknadsmissbruk) (EUT L 96, 12.4.2003, s. 16).

- (4) Att efterlevnaden kan kontrolleras på ett effektivt sätt är en förutsättning för ett välfungerande rättsligt ramverk i förhållande till marknadsmissbruk. En utvärdering av de nationella systemen för administrativa sanktioner enligt direktiv 2003/6/EG visade att vissa nationella behöriga myndigheter saknade tillräckliga befogenheter för att kunna vidta lämpliga sanktioner gentemot marknadsmissbruk. Framför allt har inte samtliga medlemsstater föreskrivit om administrativa sanktionsavgifter för insiderhandel och marknadsmissbruk, och när sådana funnits har de varierat kraftigt mellan medlemsstaterna. Därför behövs en ny lagstiftningsakt för att säkerställa gemensamma minimi-bestämmelser i hela unionen.
- (5) Att medlemsstater infört administrativa sanktioner har hittills inte varit tillräckligt för att se till att reglerna om förhindrande och bekämpande av marknadsmissbruk efterlevs.
- (6) Det är mycket viktigt att efterlevnaden av reglerna om marknadsmissbruk förbättras genom straffrättsliga påföljder som återspeglar en starkare form av avståndstagande jämfört med administrativa sanktioner. Genom att kriminalisera åtminstone de allvarligaste formerna av marknadsmissbruk sätts en tydlig gräns för olika slags beteenden som anses vara särskilt oacceptabla och en signal skickas till allmänheten och potentiella lagöverträdare att behöriga myndigheter tar sådant beteende på största allvar.
- (7) Vissa medlemsstater har inte infört straffrättsliga påföljder för vissa typer av allvarliga överträdelse av nationell rätt vid genomförande av direktiv 2003/6/EG. Skillnader hos medlemsstater gör att villkoren för den inre marknaden skiljer sig åt och kan utgöra incitament att utöva marknadsmissbruk i medlemsstater där det saknas straffrättsliga påföljder för de typerna av överträdelse. Hittills har det inte funnits någon gemensam åsikt i unionen om hur sådana allvarliga överträdelse av reglerna om marknadsmissbruk ska definieras. Därför bör det fastställas minimiregler avseende straffbara handlingar begångna av fysiska personer, för fastställande av juridiska personers ansvar samt av relevanta påföljder. Gemensamma minimiregler skulle också göra det möjligt att inom och mellan medlemsstaterna använda effektivare utredningsmetoder och att samarbeta mer effektivt. Mot bakgrund av finanskrisen står det klart att marknadsmanipulation kännbart kan skada flera miljoner människors liv. Liborskandalen, som handlade om ett allvarligt fall av referensvärdesmanipulation, visade att relevanta problem och kryphål kraftigt påverkar marknadsförtroende och kan leda till betydande förluster för investerare och snedvridningar av den reala ekonomin. Avsaknaden av gemensamma system för straffrättsliga påföljder i unionen ger förövare av marknadsmissbruk möjlighet att utnyttja mindre stränga system i vissa medlemsstater. Införandet av straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk kommer att få en större avskräckande effekt på potentiella lagöverträdare.
- (8) Att samtliga medlemsstater inför straffrättsliga påföljder åtminstone i fråga om allvarliga fall av marknadsmissbruk är därför nödvändigt för att säkerställa att unionens politik på området för bekämpning av marknadsmissbruk blir effektivt genomförd.
- (9) För att anpassa tillämpningsområdet för detta direktiv till tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014⁽¹⁾ bör undantag från detta direktiv göras för handel med egna aktier i stabiliserings- och återköpsprogram, handel med värdepapper eller därtill relaterade instrument för stabilisering av värdepapper, transaktioner, handelsorder eller beteenden i penning- eller växelkurspolitiska syften eller inom ramen för förvaltning av offentlig skuld, verksamhet som rör utsläppsrätter som del av unionens klimatpolitik samt verksamhet i samband med unionens gemensamma jordbrukspolitik och unionens gemensamma fiskeripolitik.
- (10) Medlemsstaterna bör vara skyldiga att föreskriva att åtminstone allvarliga fall av insiderhandel, marknadsmanipulation och olagligt röjande av insiderinformation utgör straffbara handlingar när de begås med uppsåt.
- (11) Vid tillämpningen av detta direktiv bör insiderhandel och olagligt röjande av insiderinformation betraktas som allvarliga i fall som har stor inverkan på marknads integritet, där de faktiska eller potentiella vinster som gjorts eller de förluster som undvikits är stora, där omfattningen av skadorna för marknaden är hög eller det sammanlagda värdet av de finansiella instrument det handlas med är högt. Andra omständigheter som kan beaktas är när ett brott har begåtts inom ramen för en kriminell organisation eller när personen i fråga tidigare har begått liknande brott.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordningen) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG (se sidan 1 i detta nummer av EUT).

- (12) Vid tillämpningen av detta direktiv bör marknadsmanipulation betraktas som allvarlig i fall som har stor inverkan på marknadsintegritet, när de faktiska eller potentiella vinster som gjorts eller de förluster som undvikits är stora, när omfattningen av skadorna för marknaden är stor eller förändringen av värdet av finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror är hög eller när värdet av de medel som ursprungligen använts är högt eller när manipulationen genomförs av en person som är anställd eller arbetar inom den finansiella sektorn eller i en tillsynsmyndighet.
- (13) Med tanke på de negativa följderna av försök till insiderhandel och försök till marknadsmanipulation på de finansiella marknadernas integritet och på investerarnas förtroende för de marknaderna, bör även de straffbeläggas.
- (14) Genom detta direktiv bör medlemsstaterna vara skyldiga att i sin nationella rätt fastställa straffrättsliga påföljder för insiderhandel, marknadsmanipulation och olagligt röjande av insiderinformation som detta direktiv är tillämpligt på. Detta direktiv bör inte leda till skyldigheter beträffande tillämpningen i enskilda fall av sådana påföljder eller av något annat befintligt system för övervakning av att lagarna efterlevs.
- (15) Detta direktiv bör också ålägga medlemsstaterna att se till att även anstiftan och medhjälp till straffbara handlingar är straffbara.
- (16) För att påföljderna för de brott som avses i detta direktiv ska vara effektiva och avskräckande bör det i detta direktiv fastställas en lägsta nivå för det maximala fängelsestraffet.
- (17) Detta direktiv bör tillämpas med beaktande av det rättsliga ramverket fastställt i förordning (EU) nr 596/2014 och dess genomförandeåtgärder.
- (18) För att säkerställa ett effektivt genomförande av den europeiska politiken för att säkerställa de finansiella marknadernas integritet som fastställs i förordning (EU) nr 596/2014, bör medlemsstaterna utvidga ansvaret för de brott som avses i detta direktiv till juridiska personer genom påförande av straffrättsliga påföljder eller icke straffrättsliga sanktioner eller andra åtgärder som är effektiva, proportionella och avskräckande, t.ex. de som föreskrivs i förordning (EU) nr 596/2014. Sådana sanktioner eller andra åtgärder får inkludera offentliggörande av slutgiltiga beslut om sanktioner, inklusive den ansvariga juridiska personens identitet, samtidigt som hänsyn tas till grundläggande rättigheter, proportionalitetsprincipen samt riskerna för finansmarknadernas stabilitet och pågående utredningar. När det är lämpligt och när nationell rätt föreskriver straffrättsligt ansvar för juridiska personer bör medlemsstaterna utvidga sådant straffrättsligt ansvar i enlighet med nationell rätt, till de brott som avses i detta direktiv. Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna att offentliggöra slutgiltiga beslut om ansvarighet eller sanktioner.
- (19) Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheterna och andra behöriga myndigheter med ansvar för utredning och lagföring av de brott som avses i detta direktiv har möjlighet att utnyttja effektiva utredningsverktyg. Med beaktande av bland annat proportionalitetsprincipen bör användningen av sådana verktyg i enlighet med nationell rätt stå i proportion till arten av och allvaret i de brott som är under utredning.
- (20) Eftersom detta direktiv fastställer minimiregler, står det medlemsstaterna fritt att anta eller behålla strängare straffrättsregler mot marknadsmissbruk.
- (21) Medlemsstaterna får t.ex. föreskriva att marknadsmanipulation som sker av vårdslöshet eller grov vårdslöshet utgör brott.
- (22) Skyldigheterna i detta direktiv att föreskriva sanktioner för fysiska personer och juridiska personer i sin nationella rätt undantar inte medlemsstaterna från skyldigheten att i nationell rätt föreskriva administrativa sanktioner och andra åtgärder för överträdelse som fastställs i förordning (EU) nr 596/2014, såvida medlemsstaterna inte har beslutat att i enlighet med förordning (EU) nr 596/2014 föreskriva endast straffrättsliga påföljder för sådana överträdelse i sin nationella rätt.

- (23) Tillämpningsområdet för detta direktiv fastställs på ett sådant sätt att det kompletterar och säkerställer ett effektivt genomförande av bestämmelserna i förordning (EU) nr 596/2014. Enligt detta direktiv bör straffrättsliga påföljder utdömas när brott begås med uppsåt och åtminstone i allvarliga fall, däremot krävs det inte att uppsåt kan bevisas eller att överträdelsen betecknas som allvarlig för att påföra sanktioner för överträdelse mot förordning (EU) nr 596/2014. När medlemsstaterna tillämpar den nationella rätt som införlivar detta direktiv bör de se till att utdömandet av straffrättsliga påföljder för brott i enlighet med detta direktiv och av administrativa sanktioner i enlighet med förordning (EU) nr 596/2014 inte leder till att principen om *ne bis in idem* åsidosätts.
- (24) Utan att det påverkar tillämpningen av allmänna regler i nationell straffrätt avseende tillämpning och genomförande av domar i enlighet med de konkreta omständigheterna i varje enskilt fall, bör utdömandet av påföljder vara proportionellt, ta hänsyn till den vinning som uppnåtts eller de förluster som undvikits av personer som har ställts till svars, liksom till den skada som brottet har åsamkat andra personer och, i förekommande fall, marknadernas funktion eller ekonomin i vidare mening.
- (25) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att se till att det finns straffrättsliga påföljder för åtminstone allvarliga fall av marknadsmissbruk inom unionen, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (26) Allt mer omfattande gränsöverskridande verksamhet kräver effektivt samarbete mellan de nationella myndigheter som är ansvariga för utredning och lagföring av marknadsmissbruksfall. De nationella myndigheternas organisation och behörighet i de olika medlemsstaterna bör inte hindra deras samarbete.
- (27) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*) såsom de erkänns i EU-fördraget. Direktivet bör i synnerhet tillämpas med respekt för rätten till skydd av personuppgifter (artikel 8), yttrande- och informationsfriheten (artikel 11), näringsfriheten (artikel 16), rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol (artikel 47), presumtion för oskuld och rätten till försvar (artikel 48), principerna om laglighet och proportionalitet i fråga om brott och straff (artikel 49) och rätten att inte bli dömd eller straffad två gånger för samma brott (artikel 50).
- (28) Vid genomförandet av detta direktiv bör medlemsstaterna säkerställa de misstänkta eller tilltalade personernas processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden. Medlemsstaternas skyldigheter enligt detta direktiv påverkar inte deras skyldigheter enligt unionsrätten om processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden. Ingenting i detta direktiv syftar till att begränsa tryckfriheten eller yttrandefriheten i medierna i den utsträckning de är garanterade i unionen och medlemsstaterna, särskilt enligt artikel 11 i stadgan och andra relevanta bestämmelser. Detta bör betonas särskilt när det gäller röjande av insiderinformation i enlighet med bestämmelserna om sådant röjande i detta direktiv.
- (29) Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), kommer Förenade kungariket inte att delta i antagandet av detta direktiv, som därför inte är bindande för eller tillämpligt på Förenade kungariket.
- (30) I enlighet med artiklarna 1, 2, 3 och 4 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, har Irland meddelat att det önskar delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.
- (31) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som därför inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.

(32) Europeiska datatillsynsmannen har avgett ett yttrande den 10 februari 2012 ⁽¹⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs minimiregler för straffrättsliga påföljder för insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation för att säkerställa de finansiella marknadernas integritet i unionen och förbättra investerarens skydd på och förtroende för de marknaderna.

2. Detta direktiv ska tillämpas på följande:

- a) Finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller för vilka en ansökan om upptagande till handel har lämnats in.
- b) Finansiella instrument med vilka handel bedrivs på en multilateral handelsplattform (MTF-plattform), som är upptagna till handel på en MTF-plattform eller för vilka en ansökan om upptagande till handel på en MTF-plattform har lämnats in.
- c) Finansiella instrument som handlas på en organiserad handelsplattform (OTF-plattform).
- d) Finansiella instrument som inte omfattas av led a, b, eller c och vilkas pris eller värde beror av eller inverkar på priset eller värdet av ett finansiellt instrument som avses i de leden, inklusive, men inte begränsat till, kreditswappar och CFD-kontrakt.

Detta direktiv gäller också beteenden eller transaktioner, inklusive bud vid auktionering på en reglerad marknad som är auktoriserad som auktionsplattform för utsläppsrätter eller andra auktionerade produkter baserade på sådana utsläppsrätter inbegripet när auktionerade produkter inte är finansiella instrument enligt kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 ⁽²⁾. Utan att det påverkar tillämpningen av eventuella särskilda bestämmelser avseende bud som lämnas i samband med en auktion, ska alla bestämmelser i detta direktiv som avser handelsorder tillämpas på sådana bud.

3. Detta direktiv ska inte tillämpas på följande:

- a) Handel med egna aktier i återköpsprogram, om sådan handel utförs i enlighet med artikel 5.1, 5.2 och 5.3 i förordning (EU) nr 596/2014.
- b) Handel med värdepapper eller därtill relaterade instrument som avses i artikel 3.2 a och b i förordning (EU) nr 596/2014 för stabilisering av värdepapper, om sådan handel utförs i enlighet med artikel 5.4 och 5.5 i den förordningen.
- c) Transaktioner, handelsorder eller beteenden utförda i penning- eller växelkurspolitiska syften eller inom ramen för förvaltning av offentlig skuld i enlighet med artikel 6.1 i förordning (EU) nr 596/2014, transaktioner, handelsorder eller beteenden i enlighet med artikel 6.2 i den förordningen, verksamhet i samband med unionens klimatpolitik i enlighet med artikel 6.3 i den förordningen, eller verksamhet i samband med unionens gemensamma jordbrukspolitik eller unionens gemensamma fiskeripolitik i enlighet med artikel 6.4 i den förordningen.

4. Artikel 5 är även tillämplig på följande:

- a) Spotavtal avseende råvaror som inte är grossistenergi produkter, där transaktionen, handelsordern eller beteendet påverkar priset på eller värdet av ett finansiellt instrument som avses i punkt 2 i denna artikel.

⁽¹⁾ EUT C 177, 20.6.2012, s. 1.

⁽²⁾ Kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen (EUT L 302, 18.11.2010, s. 1).

- b) Finansiella instrument, inklusive derivatkontrakt eller derivatinstrument för överföring av kreditrisker, där transaktionen, handelsordern, budet eller beteendet påverkar priset eller värdet på ett spotavtal avseende råvaror där priset eller värdet beror på priset eller värdet på de finansiella instrumenten.
- c) Beteenden i förhållande till referensvärden.

5. Detta direktiv gäller alla transaktioner, handelsorder eller beteenden avseende alla finansiella instrument som avses i punkterna 2 och 4, oavsett om transaktionen, handelsordern eller beteendet äger rum på en handelsplats eller inte.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *finansiellt instrument*: ett finansiellt instrument enligt definitionen i artikel 4.1.15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU ⁽¹⁾.
2. *spotavtal avseende råvaror*: varje kontrakt avseende råvaror enligt definitionen i artikel 3.1.15 i förordning (EU) nr 596/2014.
3. *återköpsprogram*: handel med egna aktier i enlighet med artiklarna 21–27 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/30/EU ⁽²⁾.
4. *insiderinformation*: information i den mening som avses i artikel 7.1–7.4 i förordning (EU) nr 596/2014.
5. *utsläppsrätt*: en utsläppsrätt som den beskrivs i bilaga I avsnitt C punkt 11 till direktiv 2014/65/EU.
6. *referensvärde*: ett referensvärde enligt definitionen i artikel 3.1.29 i förordning (EU) nr 596/2014.
7. *godtagen marknadspraxis*: särskild marknadspraxis som godtas av den behöriga myndigheten i en medlemsstat i enlighet med artikel 13 i förordning (EU) nr 596/2014.
8. *stabilisering*: stabilisering enligt definitionen i artikel 3.2 d i förordning (EU) nr 596/2014.
9. *en reglerad marknad*: reglerad marknad enligt definitionen i artikel 4.1.21 i direktiv 2014/65/EU.
10. *multilateral handelsplattform (MTF-plattform)*: en multilateral handelsplattform enligt definitionen i artikel 4.1.22 i direktiv 2014/65/EU.
11. *organiserad handelsplattform (OTF-plattform)*: en organiserad handelsplattform enligt definitionen i artikel 4.1.23 i direktiv 2014/65/EU.
12. *handelsplats*: en handelsplats enligt definitionen i artikel 4.1.24 i direktiv 2014/65/EU.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2011/61/EU och av direktiv 2002/92/EG (se sidan 349 i detta nummer av EUT).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/30/EU av den 25 oktober 2012 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 54 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (EUT L 315, 14.11.2012, s. 74).

13. *grossistenergiprodukt*: en grossistenergiprodukt enligt definitionen i artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 ⁽¹⁾.
14. *emittent*: en emittent enligt definitionen i artikel 3.1.21 i förordning (EU) nr 596/2014.

Artikel 3

Insiderhandel samt att rekommendera eller förmå en annan person att ägna sig åt insiderhandel

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att insiderhandel, att rekommendera eller förmå en annan person att ägna sig åt insiderhandel som avses i punkterna 2–8 utgör straffbara handlingar, åtminstone i allvarliga fall och när de begås med uppsåt.
2. I detta direktiv anses insiderhandel föreligga när en person som förfogar över insiderinformation direkt eller indirekt utnyttjar denna för att, för egen eller annans räkning, förvärva eller avyttra finansiella instrument som den informationen gäller.
3. Denna artikel är tillämplig på varje person som förfogar över insiderinformation till följd av att den personen
 - a) är medlem av emittentens administrations-, lednings- eller kontrollorgan, eller av administrations-, lednings- eller kontrollorgan för deltagare på marknaden för utsläppshandel,
 - b) har aktieinnehav i emittenten eller i deltagare på marknaden för utsläppshandel,
 - c) har tillgång till informationen genom fullgörandet av tjänst, verksamhet eller åligganden, eller
 - d) är inblandad i kriminell verksamhet.

Denna artikel är även tillämplig på varje person som har erhållit insiderinformation under andra omständigheter än vad som nämns i första stycket, om denna person inser att det rör sig om insiderinformation.

4. Att utnyttja insiderinformation genom att återkalla eller ändra en handelsorder som avser ett finansiellt instrument som informationen rör, när handelsordern lades innan personen fick tillgång till insiderinformationen, ska också anses vara insiderhandel.
5. När det gäller auktioner för utsläppsätter eller andra auktionerade produkter baserade på utsläppsätter som hålls enligt förordning (EU) nr 1031/2010 ska utnyttjandet av insiderinformation enligt punkt 4 i denna artikel också inbegripa en persons läggande, ändring eller tillbakadragande av ett bud för egen eller annans räkning.
6. Att rekommendera eller förmå en annan person att ägna sig åt insiderhandel är vid tillämpningen av detta direktiv en situation som uppstår när en person förfogar över insiderinformation och
 - a) rekommenderar, på grundval av den informationen, en annan person att förvärva eller avyttra finansiella instrument som den informationen rör, eller förmår denna person att göra ett sådant förvärv eller en sådan avyttring, eller
 - b) rekommenderar, på grundval av den informationen, en annan person att återkalla eller ändra en handelsorder avseende ett finansiellt instrument som den informationen rör, eller förmår denna person att göra en sådan återkallelse eller en sådan ändring.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 326, 8.12.2011, s. 1).

7. Utnyttjandet av de rekommendationer eller de uppmaningar som avses i punkt 6 utgör insiderhandel när den person som utnyttjar rekommendationen eller uppmaningen inser att det bygger på insiderinformation.

8. Vid tillämpningen av denna artikel ska det inte bedömas utifrån enbart det faktum att en person förfogar eller har förfogat över insiderinformation som så att den personen utnyttjat den informationen och därmed har ägnat sig åt insiderhandel vid förvärv eller avyttring om personens beteende kan anses utgöra legitimt beteende enligt artikel 9 i förordning (EU) nr 596/2014.

Artikel 4

Olagligt röjande av insiderinformation

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att olagligt röjande av insiderinformation som avses i punkt 2–5 straffbeläggs, åtminstone i allvarliga fall och när det begås med uppsåt.

2. Vid tillämpning av detta direktiv uppstår olagligt röjande av insiderinformation när en person som förfogar över insiderinformation och röjer denna information för en annan person, utom då röjandet sker som ett normalt led i fullgörandet av tjänst, verksamhet eller åligganden, inklusive då röjandet kan anses utgöra marknadssondering som utförts i enlighet med artikel 11.1–11.8 i förordning (EU) nr 596/2014.

3. Denna artikel gäller varje person i de situationer eller omständigheter som avses i artikel 3.3.

4. Vid tillämpningen av detta direktiv ska vidarebefordran av rekommendationer eller uppmaningar som avses i artikel 3.6, utgöra olagligt röjande av insiderinformation enligt denna artikel, när den person som vidarebefordrar rekommendationen eller uppmaningen inser att den bygger på insiderinformation.

5. Denna artikel ska tillämpas i enlighet med behovet av att skydda tryck- och yttrandefriheten.

Artikel 5

Marknadsmanipulation

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att marknadsmanipulation som avses i punkt 2 utgör en straffbar handling, åtminstone i allvarliga fall och när den begås med uppsåt.

2. Med marknadsmanipulation avses i detta direktiv följande aktiviteter:

a) Att inleda en transaktion, lägga en handelsorder eller något annat beteende som

i) ger falska eller vilseledande signaler i fråga om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument eller ett därtill relaterat spotavtal avseende råvaror,

ii) låser fast priset på ett eller flera finansiella instrument eller ett därtill relaterat spotavtal avseende råvaror på en onormal eller konstlad nivå,

såvida inte den person som inledde transaktionen eller lade handelsordern hade legitima skäl att göra detta och den transaktionen eller handelsordern stämmer överens med godtagan marknadspraxis på den berörda handelsplatsen.

b) Att inleda en transaktion, lägga en handelsorder eller någon annan aktivitet eller beteende som påverkar priset på ett eller flera finansiella instrument eller ett därtill relaterat spotavtal avseende råvaror, där falska förespeglningar eller andra slag av vilseledande eller manipulationer utnyttjas.

- c) Att sprida information via medier, inklusive internet, eller via andra kanaler, som ger falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på finansiella instrument eller därtill relaterade spotavtal avseende råvaror, eller låser fast priset på ett eller flera finansiella instrument eller därtill relaterade spotavtal avseende råvaror på en onormal eller konstlad nivå, i de fall personerna som spritt informationen erhåller fördelar eller vinning för egen eller för annans räkning genom att sprida informationen i fråga.
- d) Att sprida falska eller vilseledande uppgifter, tillhandahålla oriktiga eller vilseledande ingångsvärden eller varje annat beteende som manipulerar beräkningen av ett referensvärde.

Artikel 6

Anstiftn, medhjälp och försök

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs så att anstiftn och medhjälp till de överträdelser som avses i artiklarna 3.2–3.5 och 4 och 5 straffbeläggs.
2. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs så att försök att begå något av de överträdelser som avses i artiklarna 3.2–3.5 och 3.7 samt 5 straffbeläggs.
3. Artikel 3.8 ska tillämpas med nödvändiga anpassningar.

Artikel 7

Straffrättsliga påföljder för fysiska personer

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att de överträdelser som avses i artiklarna 3–6 är belagda med effektiva, proportionerliga och avskräckande straffrättsliga påföljder.
2. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att de brott som avses i artiklarna 3 och 5 är belagda med ett maximistraff på minst fyra års fängelse.
3. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att de brott som avses i artikel 4 är belagda med ett maximistraff på minst två års fängelse.

Artikel 8

Juridiska personers ansvar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att juridiska personer kan hållas ansvariga för brott som avses i artiklarna 3–6 och som begåtts till förmån för dem av en person som agerat antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning inom den juridiska personen, grundad på
 - a) befogenhet att företräda den juridiska personen,
 - b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller
 - c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.
2. Medlemsstaterna ska också se till att juridiska personer kan hållas ansvariga när brister i övervakning eller kontroll som ska utföras av en sådan person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennes förmån begå en överträdelse som avses i artiklarna 3–6.
3. Juridiska personers ansvar enligt punkterna 1 och 2 ska inte utesluta lagföring av fysiska personer som begår, anstiftar eller medverkar till de brott som avses i artiklarna 3–6.

*Artikel 9***Sanktioner för juridiska personer**

Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att en juridisk person som har ställts till svars enligt artikel 8 kan bli föremål för effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner, som ska innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter och får innefatta andra sanktioner, till exempel

- a) förlust av rätt till offentliga förmåner eller stöd,
- b) tillfälligt eller permanent näringsförbud,
- c) rättslig övervakning,
- d) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten,
- e) tillfällig eller permanent stängning av inrättningar som har använts för att begå brottet.

*Artikel 10***Behörighet**

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att fastställa sin juridiska behörighet när det gäller de brott som avses i artiklarna 3–6 när brottet har begåtts

- a) helt eller delvis på deras territorium, eller
- b) av en medborgare i den berörda medlemsstaten, åtminstone i sådana fall där gärningen utgör ett brott på den plats där den begicks.

2. En medlemsstat ska underrätta kommissionen om den beslutar att fastställa ytterligare behörighet över de brott som avses i artiklarna 3–6, vilka har begåtts utanför dess territorium, när

- a) gärningsmannen har sin hemvist på dess territorium, eller
- b) brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad på dess territorium.

*Artikel 11***Utbildning**

Utan att det påverkar rättsväsendets oberoende eller olikheter i det sätt på vilket rättsväsendet är organiserat inom unionen ska medlemsstaterna begära att de ansvariga för utbildningen av domare, åklagare, poliser, övrig personal på rättsliga myndigheter och personal på de behöriga myndigheterna som arbetar med straffrättsliga förfaranden och utredningar, tillhandahåller lämplig utbildning för att tillgodose syftena med detta direktiv.

*Artikel 12***Rapport**

Senast den 4 juli 2018 ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om hur direktivet fungerar och, om nödvändigt, om behovet av att ändra det, inklusive när det gäller tolkningen av allvarliga fall enligt artiklarna 3.1, 4.1 och 5.1, nivån på de sanktioner som medlemsstaterna har infört samt i vilken utsträckning de frivilliga delarna av detta direktiv har antagits.

Kommissionens rapport ska, om det är lämpligt, åtföljas av ett lagstiftningsförslag.

*Artikel 13***Införlivande**

1. Medlemsstaterna ska senast den 3 juli 2016 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

De ska tillämpa de åtgärderna från och med den 3 juli 2016 och med förbehåll för ikraftträdandet av förordning (EU) nr 596/2014.

När en medlemsstat antar dessa åtgärder ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 14***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 15***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 16 april 2014.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

D. KOURKOULAS

Ordförande

DIREKTIV

KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEDIREKTIV (EU) 2015/2392

av den 17 december 2015

om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 vad gäller rapportering till behöriga myndigheter av faktiska eller potentiella överträdelser av den förordningen

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG⁽¹⁾, särskilt artikel 32.5, och

av följande skäl:

- (1) Personer som rapporterar faktiska eller potentiella överträdelser av förordning (EU) nr 596/2014 (visselblåsare) till behöriga myndigheter kan ge myndigheterna ny information och bistå dem i fråga om att upptäcka marknadsmissbruk och påföra sanktioner för marknadsmissbruket. Människor kan dock avskräckas från att rapportera överträdelser på grund av rädsla för repressalier, diskriminering eller utlämnande av personuppgifter. Lämpliga åtgärder avseende visselblåsning är således nödvändiga för att garantera det övergripande skyddet och respekten för de grundläggande rättigheterna för visselblåsare och dem som anklagas. Personer som medvetet rapporterar felaktig eller vilseledande information till behöriga myndigheter bör inte betraktas som visselblåsare och bör följaktligen inte åtnjuta skydd.
- (2) Anonym rapportering bör tillåtas av behöriga myndigheter och skyddsmekanismerna i detta direktiv bör också tillämpas när en anonym visselblåsare i ett senare skede avslöjar sin identitet för den behöriga myndigheten. Visselblåsare bör kunna välja mellan att rapportera genom interna förfaranden, om sådana finns, eller direkt till den behöriga myndigheten.
- (3) Särskilt avdelad personal från de behöriga myndigheterna, som är utbildade, även i fråga om gällande regler om uppgiftsskydd, skulle vara nödvändigt för att handlägga rapporter om överträdelser av förordning (EU) nr 596/2014 och se till att kommunikationen med den rapporterande personen och uppföljningen av rapporten sker på lämpligt sätt.
- (4) Personer som vill rapportera faktiska eller potentiella överträdelser av förordning (EU) nr 596/2014 bör kunna fatta ett välgrundat beslut om huruvida, hur och när de ska rapportera. De behöriga myndigheterna bör därför offentliggöra lättillgänglig information om tillgängliga kommunikationskanaler med behöriga myndigheter, om tillämpliga förfaranden och om särskilt avdelad personal inom den myndighet som handlägger rapporter om överträdelser. All information rörande överträdelser bör vara öppen, lättförståelig och tillförlitlig för att främja och inte hindra rapportering av överträdelser.
- (5) För att möjliggöra effektiv kommunikation med den särskilt avdelade personalen måste de behöriga myndigheterna ha infört och använda olika kommunikationskanaler som bör vara användarvänliga och möjliggöra skriftlig och muntlig kommunikation, både elektronisk och icke-elektronisk.
- (6) Det är viktigt att förfarandena för skydd av personer som arbetar genom ett anställningskontrakt, oavsett arten av deras anställningsförhållanden och oavsett om de är avlönade eller inte, och som rapporterar överträdelser eller anklagas för överträdelser av förordning (EU) nr 596/2014 skyddar sådana personer mot repressalier, diskriminering och andra former av direkt eller indirekt orättvis behandling. Orättvis behandling kan se ut på många olika sätt beroende på omständigheterna. Enskilda fall måste därför bedömas genom regler för tvistlösning eller rättsliga förfaranden enligt nationell lagstiftning.

⁽¹⁾ EUTL 173, 12.6.2014, s. 1.

- (7) Medlemsstaterna bör se till att de behöriga myndigheterna har infört lämpliga förfaranden för handläggning av rapporter om överträdelser och rapporterade personers personuppgifter. Ett sådant förfarande bör säkerställa att identiteten för varje rapporterande och rapporterad person skyddas i alla skeden av förfarandet. Denna skyldighet bör inte påverka nödvändigheten och proportionaliteten av skyldigheten att röja information när detta krävs i unionslagstiftning eller nationell lagstiftning och i enlighet med lämpliga skyddsåtgärder enligt dessa lagar, även i samband med utredningar eller rättsliga förfaranden eller för att skydda andras friheter, däribland den rapporterade personens rätt till försvar.
- (8) Det är mycket viktigt och nödvändigt att särskild avdelad personal inom den behöriga myndigheten, och personal från den behöriga myndighet som får tillgång till den information som en rapporterande person lämnar till den behöriga myndigheten, iakttar tystnadsplikt och konfidentialitet när de överför uppgifterna, både inom och utom den behöriga myndigheten. Detta gäller även när en behörig myndighet inleder en utredning eller verkställighetsåtgärder i samband med rapportering av överträdelser.
- (9) Medlemsstaterna bör säkerställa en lämplig dokumentering av alla rapporter om överträdelser och se till att alla rapporter är tillgängliga inom den behöriga myndigheten och att information som mottas genom rapporterna kan användas som bevisning vid verkställighetsåtgärder i lämpliga fall. Medlemsstaterna bör säkerställa att Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG⁽¹⁾ och nationell lagstiftning som införlivar det direktivet efterlevs.
- (10) Skydd av personuppgifter för den rapporterande och den rapporterade personen är avgörande för att undvika orättvis behandling eller skador på personens anseende som beror på att personuppgifter yppats. Detta gäller särskilt uppgifter som röjer identiteten hos en berörd person. Förutom den nationella uppgiftsskyddslagstiftning som införlivar direktiv 95/46/EG bör de behöriga myndigheterna fastställa lämpliga förfaranden för uppgiftsskydd som är särskilt anpassade för att skydda den rapporterande och den rapporterade personen och som bör omfatta ett säkert system inom den behöriga myndigheten till vilket endast godkänd personal har begränsad åtkomsträtt.
- (11) Överföring av personuppgifter med anknytning till rapporter från den behöriga myndigheten om överträdelser kan bli nödvändigt för att bedöma en rapport om överträdelser och för att genomföra nödvändig utredning och vidta verkställighetsåtgärder. När uppgifter överförs inom den behöriga myndigheten eller till tredje part, bör de behöriga myndigheterna iakta sekretess i största möjliga utsträckning i enlighet med nationell lagstiftning.
- (12) Rättigheterna för den person som anklagas för att ha överträtt förordning (EU) nr 596/2014 bör skyddas för att undvika skador på personens anseende eller andra negativa konsekvenser. Vidare bör den rapporterade personen i varje skede av förfarandet efter rapporten ha rätt till försvar och tillgång till rättsmedel. Medlemsstaterna bör säkerställa rätten till försvar för den rapporterade personen, inklusive rätten att få tillgång till handlingarna i ärendet, rätten att bli hörd och rätten att söka effektiva rättsmedel mot ett beslut som rör den rapporterade personen enligt de tillämpliga förfaranden som föreskrivs i nationell lagstiftning i samband med undersökningar eller senare rättsliga förfaranden.
- (13) Den regelbundna (minst en gång vartannat år) översynen av behöriga myndigheters förfaranden bör garantera att dessa förfaranden är tillräckliga och uppdaterade, och därmed tjänar sitt syfte. Det är därför viktigt att de behöriga myndigheterna utvärderar sina erfarenheter och utbyter erfarenheter och god praxis med andra behöriga myndigheter.
- (14) Eftersom detaljerade bestämmelser om skydd av visselblåsare skulle göra det svårare för medlemsstaterna att garantera att systemen kan samverka och drivas tillsammans med deras nationella system, även i fråga om administrativa, procedurmässiga och institutionella aspekter, behövs en viss flexibilitet för genomförandeakten. En sådan flexibilitet skulle bäst uppnås genom ett direktiv snarare än genom en förordning och följaktligen verkar ett direktiv vara det lämpligaste instrumentet för att medlemsstaterna på ett effektivt sätt ska kunna anpassa systemen för rapportering av överträdelser till sina nationella system, inklusive den institutionella ramen.
- (15) Med tanke på att förordning (EU) nr 596/2014 ska börja tillämpas den 3 juli 2016 är det lämpligt att medlemsstaterna införlivar och tillämpar bestämmelser som rör detta direktiv från och med den 3 juli 2016.
- (16) De åtgärder som föreskrivs i detta direktiv är förenliga med europeiska värdepapperskommitténs ståndpunkt.

⁽¹⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte

Genom det här direktivet fastställs regler som specificerar de förfaranden som anges i artikel 32.1 i förordning (EU) nr 596/2014, inklusive arrangemang för rapportering och uppföljning av rapporter och åtgärder för skydd av personer som arbetar genom ett anställningskontrakt samt åtgärder för skydd av personuppgifter.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *rapporterande person*: person som rapporterar en faktisk eller potentiell överträdelse av förordning (EU) nr 596/2014 till den behöriga myndigheten,
2. *rapporterad person*: en person som av den rapporterande personen anklagas för att ha begått eller avser att begå en överträdelse av förordning (EU) nr 596/2014,
3. *rapport om överträdelse*: en rapport från den rapporterande personen till den behöriga myndigheten om en faktisk eller potentiell överträdelse av förordning (EU) nr 596/2014.

KAPITEL II

FÖRFARANDE FÖR MOTTAGANDE AV RAPPORTER OM ÖVERTRÄDELSER OCH UPPFÖLJNING AV DEM

Artikel 3

Särskilt avdelad personal

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har personal som avdelats för att hantera rapporter om överträdelse (nedan kallad *särskilt avdelad personal*). Den särskilt avdelade personalen ska utbildas i hantering av rapporter om överträdelse.
2. Den ska ha följande uppgifter:
 - a) Informera alla intresserade om förfarandena för att rapportera överträdelse.
 - b) Ta emot och följa upp rapporter om överträdelse.
 - c) Upprätthålla kontakt med den rapporterande personen om denne har identifierat i sig.

Artikel 4

Information om mottagande av rapporter om överträdelse och uppföljning av dem

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter på sina webbplatser i en separat avdelning som är tydligt markerad och lättåtkomlig offentliggör den information om mottagande av rapporter om överträdelse som anges i punkt 2.

2. Informationen som avses i punkt 1 ska omfatta följande:
 - a) Kommunikationskanalerna för mottagande och uppföljning av rapporteringen av överträdelse och för att kontakta den särskilt avdelade personalen i enlighet med artikel 6.1 som omfattar följande:
 1. Telefonnummer, med angivelse av om samtal bandas eller inte när dessa telefonlinjer används.
 2. Särskilda elektroniska adresser och postadresser, som är säkra och som garanterar sekretess, för att kontakta den särskilt avdelade personalen.
 - b) De förfaranden som gäller rapportering av överträdelse som avses i artikel 5.
 - c) Det system för konfidentialitet som gäller för rapporter om överträdelse i enlighet med de tillämpliga förfaranden för rapportering av överträdelse som avses i artikel 5.
 - d) Förfaranden för skydd av personer som arbetar genom ett anställningskontrakt.
 - e) En förklaring som tydligt anger att personer som rapporterar information till den behöriga myndigheten i enlighet med förordning (EU) nr 596/2014 inte ska anses överträda eventuella restriktioner för lämnande av uppgifter som ålagts genom avtal eller i någon lagbestämmelse eller administrativ bestämmelse, och ska inte ge upphov till någon form av ansvar för den rapporterade personen med avseende på detta lämnande av uppgifter.
3. De behöriga myndigheterna får på sina webbplatser offentliggöra mer detaljerade uppgifter om mottagande och uppföljning av överträdelse som anges i punkt 2.

Artikel 5

Förfaranden som tillämpas på rapporter om överträdelse

1. De förfaranden för rapportering av överträdelse som avses i artikel 4.2 b ska innehålla följande information:
 - a) Att rapporter om överträdelse också kan lämnas in anonymt.
 - b) Det sätt på vilket den behöriga myndigheten kan kräva att den rapporterade personen förtydligar den information som rapporteras eller lämnar ytterligare information som den personen förfogar över.
 - c) Typen av, innehållet i och tidsramen för feedback av resultatet av den rapport om överträdelse den rapporterade personen kan förvänta sig efter rapporteringen.
 - d) Det system för konfidentialitet som tillämpas på rapporter om överträdelse, tillsammans med en detaljerad beskrivning av under vilka omständigheter de konfidentiella uppgifterna om en rapporterad person får lämnas ut i enlighet med artiklarna 27, 28 och 29 i förordning (EU) nr 596/2014.
2. Den detaljerade beskrivning som avses i led d i punkt 1 ska garantera att den rapporterade personen är medveten om de undantagsfall då det saknas garantier för att uppgifterna kan hållas konfidentiella, till exempel när utlämnande av uppgifter är en nödvändig och proportionell skyldighet som krävs enligt unionslagstiftningen eller nationell lagstiftning i samband med undersökningar eller senare rättsliga förfaranden eller för att skydda andras friheter, däribland rätten till försvar för den rapporterade personen, och i varje fall med förbehåll för lämpliga skyddsåtgärder enligt sådan lagstiftning.

Artikel 6

Särskilda kommunikationskanaler

1. Medlemsstaterna ska se till att behöriga myndigheter inrättar oberoende och autonoma kommunikationskanaler, som är både säkra och som garanterar konfidentialiteten vid mottagande och uppföljning av rapporter om överträdelse (nedan kallade *särskilda kommunikationskanaler*).

2. Dessa särskilda kommunikationskanaler ska anses vara oberoende och autonoma, om de uppfyller samtliga följande kriterier:
 - a) De är avskilda från den behöriga myndighetens allmänna kommunikationskanaler, även från dem som används för myndighetens internkommunikation och kommunikation med tredje parter vid dess ordinarie verksamhet.
 - b) De är utformade, inrättade och används på ett sätt som garanterar att informationen är fullständig och att dess integritet och konfidentialitet skyddas. De ska dessutom vara skyddade mot åtkomst från obehörig personal vid den behöriga myndigheten.
 - c) De möjliggör lagring av varaktig information i enlighet med artikel 7 så att ytterligare undersökningar blir möjliga.
3. De särskilda kommunikationskanalerna ska möjliggöra rapportering av faktiska eller potentiella överträdelser på åtminstone samtliga följande sätt:
 - a) Skriftlig rapport i elektroniskt format eller pappersformat om överträdelser.
 - b) Muntlig rapport om överträdelser genom telefonsamtal, oavsett om de spelas in eller inte.
 - c) Möten med den särskilt avdelade personalen från den behöriga myndigheten.
4. Den behöriga myndigheten ska lämna den information som avses artikel 4.2 till den rapporterande personen före mottagandet av rapporten om överträdelser, eller senast vid tidpunkten för mottagandet.
5. De behöriga myndigheterna ska se till att en rapport om överträdelse som tas emot på annat sätt än genom de särskilda kommunikationskanaler som avses i denna artikel omedelbart vidarebefordras i oförändrat skick till den särskilt avdelade personalen vid den behöriga myndigheten genom särskilda kommunikationskanaler.

Artikel 7

Register över mottagna rapporter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna för register över de rapporter om överträdelser som mottas.
2. De behöriga myndigheterna ska omgående bekräfta mottagandet av skriftliga rapporter om överträdelser till den post- eller e-postadress som den rapporterande personen angett, såvida inte den rapporterande personen uttryckligen begärt annat eller den behöriga myndigheten har fog för att misstänka att en mottagningsbekräftelse av en skriftlig rapport skulle äventyra skyddet av den rapporterande personens identitet.
3. Om en telefonlinje med inspelning används för rapportering av överträdelser ska den behöriga myndigheten ha rätt att dokumentera den muntliga rapporteringen i form av
 - a) en inspelning av samtalet i en varaktig och åtkomlig form, eller
 - b) en fullständig och korrekt utskrift av samtalet som gjorts av den särskilt avdelade personalen vid den behöriga myndigheten. Om den rapporterande personen har avslöjat sin identitet, ska den behöriga myndigheten ge den rapporterande personen möjlighet att kontrollera, korrigera och godkänna utskriften av samtalet genom att underteckna den.
4. Om en telefonlinje utan inspelning används för rapportering av överträdelser ska den behöriga myndigheten ha rätt att dokumentera den muntliga rapporteringen i form av en noggrann utskrift av samtalet av den särskilt avdelade personalen vid den behöriga myndigheten. Om den rapporterande personen har avslöjat sin identitet, ska den behöriga myndigheten ge den rapporterande personen möjlighet att kontrollera, korrigera och godkänna utskriften av samtalet genom att underteckna den.
5. Om en person begär ett möte med den särskilt avdelade personalen vid den behöriga myndigheten för att rapportera en överträdelse enligt artikel 6.3 c, ska den behöriga myndigheten säkerställa att fullständig och korrekt dokumentation av mötet förvaras i en varaktig och åtkomlig form. En behörig myndighet ska ha rätt att dokumentera mötet i form av
 - a) en inspelning av samtalet i en varaktig och åtkomlig form, eller
 - b) noggrant protokoll från mötet upprättat av den särskilt avdelade personalen vid den behöriga myndigheten. Om den rapporterande personen har avslöjat sin identitet, ska den behöriga myndigheten ge den rapporterande personen möjlighet att kontrollera, korrigera och godkänna protokollet från mötet genom att underteckna det.

*Artikel 8***Skydd av personer som arbetar genom ett anställningskontrakt**

1. Medlemsstaterna ska införa förfaranden som garanterar effektivt informationsutbyte och samarbete mellan behöriga myndigheter och andra relevanta myndigheter som deltar i skyddet av personer som arbetar genom anställningskontrakt och som rapporterar överträdelser av förordning (EU) nr 596/2014 till den behöriga myndigheten eller som anklagas för överträdelser. Detta informationsutbyte och samarbete ska åtminstone skydda mot repressalier, diskriminering och andra former av orättvis behandling, som uppstår på grund av eller i samband med rapportering av överträdelser av förordning (EU) nr 596/2014.
2. De förfaranden som avses i punkt 1 ska åtminstone säkerställa följande:
 - a) Rapporterade personer ska ha tillgång till omfattande information och rådgivning om de rättsmedel och förfaranden som erbjuds enligt nationell lagstiftning för att skydda dem mot orättvis behandling, exempelvis förfaranden för att yrka ekonomisk ersättning.
 - b) Rapporterade personer ska ha tillgång till effektivt stöd från behöriga myndigheter gentemot alla relevanta myndigheter som deltar i deras skydd mot orättvis behandling, bland annat genom att i arbetsrättsliga tvister intyga den rapporterade personens status som visseblåsare.

*Artikel 9***Skyddsförfaranden för personuppgifter**

1. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna förvarar de register som avses i artikel 7 i ett konfidentiellt och säkert system.
2. Det system som avses i punkt 1 ska vara åtkomstskyddat så att de uppgifter som lagras i det bara är tillgängliga för personal vid den behöriga myndigheten som behöver dem för att kunna utföra sitt arbete.

*Artikel 10***Överföring av uppgifter inom och utanför den behöriga myndigheten**

1. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna har infört lämpliga förfaranden för överföring av personuppgifter beträffande den rapporterade personen och den rapporterade personen inom och utanför den behöriga myndigheten.
2. Medlemsstaterna ska se till att överföringen av uppgifter med anknytning till en rapport om överträdelse inom eller utanför den behöriga myndigheten inte direkt eller indirekt avslöjar den rapporterade personens eller den rapporterade personens identitet eller andra hänvisningar till omständigheter som skulle göra det möjligt att kunna härleda den rapporterade personens eller den rapporterade personens identitet, såvida inte överföringen överensstämmer med det system för konfidentialitet som avses i artikel 5.1 d.

*Artikel 11***Förfaranden för skydd av rapporterade personer**

1. Om de rapporterade personernas identitet inte är känd av allmänheten ska den berörda medlemsstaten se till att deras identitet skyddas åtminstone på samma sätt som när det gäller personer som utreds av den behöriga myndigheten.
2. De förfaranden som anges i artikel 9 ska också användas för skydd av identiteten hos rapporterade personer.

*Artikel 12***De behöriga myndigheternas översyn av förfarandena**

Medlemsstaterna ska se till att deras behöriga myndigheter regelbundet, minst en gång vartannat år, ser över sina förfaranden för mottagande och uppföljning av rapporter om överträdelser. I samband med översynen ska de behöriga myndigheterna dra lärdom av sina erfarenheter samt erfarenheter från andra behöriga myndigheter och anpassa sina förfaranden i enlighet därmed och i linje med marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen.

KAPITEL III

SLUTBESTÄMMELSER

*Artikel 13***Införlivande**

Medlemsstaterna ska senast den 3 juli 2016 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 3 juli 2016.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

*Artikel 14***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 15***Mottagare**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 december 2015.

På kommissionens vägnar
Jean-Claude JUNCKER
Ordförande

Sammanfattning av betänkandet Marknadsmissbruk II (SOU 2014:46)

Inledning

Europaparlamentet och rådet antog i april 2014 en förordning om marknadsmissbruk¹ (marknadsmissbruksförordningen) och ett direktiv om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk² (marknadsmissbruksdirektivet), se bilagorna 4 och 5. Rättsakterna ersätter 2003 års marknadsmissbruksdirektiv.³

Marknadsmissbruksförordningen är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Förutom förbuden mot insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation (härefter används marknadsmissbruk som gemensam benämning) och skyldigheterna avseende bl.a. offentliggörande av insiderinformation, innehåller förordningen regler som ger de nationella behöriga myndigheterna och Europeiska värdepappers och marknadsmyndigheten (Esma) vissa befogenheter att vidta åtgärder vid misstänkta och konstaterade överträdelser av förordningen. Det är i huvudsak reglerna som rör den behöriga myndigheten och dess befogenheter som förutsätter ett genomförande i medlemsstaternas nationella lagstiftning.

Marknadsmissbruksdirektivet kräver att samtliga medlemsstater inför straffrättsliga påföljder för åtminstone allvarliga fall av marknadsmissbruk, inbegripet även anstiftan och medhjälp till straffbara handlingar liksom försök till insiderhandel och marknadsmanipulation. Direktivet fastställer också en lägsta nivå för maximistraff för gärningar som utgör marknadsmissbruksbrott.

Några allmänna utgångspunkter

Utredningen föreslår att de bestämmelser i marknadsmissbruksförordningen som kräver en implementering i svensk lagstiftning genomförs huvudsakligen genom en ny lag, i vilken bl.a. anges att Finansinspektionen är behörig myndighet i Sverige enligt förordningen. Marknadsmissbruksdirektivet genomförs genom ändringar i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument (marknadsmissbrukslagen).

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG, EUT L 173, 12.6.2014, (Celex 32014R0596).

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv), EUT L 173, 12.6.2014, (Celex R2014L0057).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG av den 28 januari 2003 om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (marknadsmissbruk), EUT L 96, 12.4.2003, s. 16 (Celex 32003L0006).

Ett viktigt syfte bakom marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet är att uppnå harmoniserade och effektiva regler på marknadsmissbruksområdet, vilket bl.a. förutsätter att medlemsstaternas nationella lagstiftning inte ställer upp andra krav än dem som följer av det gemensamma regelverket. Förordningens bestämmelser innebär en fullharmonisering avseende förbud och skyldigheter som har med marknadsmissbruk att göra, medan bestämmelserna om behöriga myndigheters befogenheter och administrativa sanktioner är en minimireglning. Direktivet är i huvudsak en minimireglning. Utifrån dessa förutsättningar har utredningens utgångspunkt varit att de bestämmelser som införs i den svenska lagstiftningen bör ansluta sig till den nivå som följer av rättsakterna och inte utan starka skäl gå utöver vad som krävs.

För att underlätta tillämpningen av de delegerade akter, genomförandeakter och tekniska standarder som kommissionen kan förväntas att anta, föreslås att termer och uttryckssätt i den nya lagen ska följa förordningens terminologi. En terminologisk enhetlighet ökar också förutsättningarna för att uppnå en likartad reglering inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Även i strafflagstiftningen bör en gemensam och enhetlig terminologi eftersträvas. När det gäller brottet otillbörlig marknadspåverkan föreslås, bl.a. av denna anledning, att rubriceringen ändras till marknadsmanipulation, vilket överensstämmer med både den engelska och svenska språkversionen av direktivet. Enligt utredningen bör däremot rubriceringen avseende brottet obehörigt röjande av insiderinformation behållas oförändrad, och inte ändras till ”olagligt röjande av insiderinformation”.

Ett reformerat sanktionssystem för en mer effektiv bekämpning av marknadsmissbruk

Utredningen bedömer att bekämpningen av marknadsmissbruk kan antas bli mer effektiv genom att gällande lagstiftning kompletteras med de ytterligare preventiva och utredningsunderlättande åtgärder som föreskrivs i marknadsmissbruksförordningen. Enligt utredningen kan dessutom administrativa sanktioner, t.ex. sanktionsavgifter, anses vara väl lämpade för att motverka marknadsmissbruk i vissa fall. Därför föreslås att det, vid sidan av det straffrättsliga systemet, ska finnas ett administrativt sanktionssystem. Det torde dessutom vara tveksamt om ett renodlat straffrättsligt system, utan några administrativa sanktioner, kan anses innebära att Sverige har fullgjort sin skyldighet att tillhandahålla sanktioner för överträdelse av förbuden i marknadsmissbruksförordningen.

I vissa fall ska alltså överträdelse av förbuden mot marknadsmissbruk kunna handläggas i ett administrativt förfarande och medföra administrativa sanktioner. När det gäller frågan om hur de båda systemen ska förhålla sig till varandra gör utredningen bedömningen att ett krav på uppsåt utgör ett lämpligt kriterium för att bestämma hur det kriminaliserade området avseende marknadsmissbruk avgränsas. Enligt utredningens förslag ska några andra kriterier, såsom beloppsgräns eller

personkategori, inte användas vid denna avgränsning. Uppsåtliga gärningar som utgör brott av normalgraden eller grova brott, liksom anstiftan och medhjälp till sådana brott ska, enligt utredningen, vara fortsatt straffbelagda. Detsamma ska gälla för försök till insiderbrott samt för försök och förberedelse till grovt insiderbrott. En ny bestämmelse som straffbelägger försök till marknadsmanipulation införs i marknadsmissbrukslagen. I konsekvens härmed föreslår utredningen att straffansvaret enligt marknadsmissbrukslagen slopas för oaktsamma och ringa brott. Sådana gärningar ska i stället kunna bli föremål för prövning och sanktioner i det administrativa förfarandet.

Utredningen föreslår att en straffrättslig påföljd och en administrativ sanktion inte ska förekomma för ett och samma otillåtna beteende. Av rättsäkerhetsskäl, och i synnerhet för att principen om *ne bis in idem* inte ska riskera att kränkas förslås att det nya regelverket med administrativa sanktioner i enlighet med marknadsmissbruksförordningen, vid sidan av straffbestämmelserna i marknadsmissbrukslagen, ska bygga på en modell där det allmänna väljer mellan att hantera otillåtna beteenden inom antingen det administrativa eller det straffrättsliga systemet. Det allmänns beslut att välja väg ska ske innan ett beslut om att väcka åtal har fattats respektive innan ett beslut om att påföra administrativa sanktioner har fattats. Ett vägvalssystem förutsätter ett mer utvecklat samarbete mellan myndigheterna, dels för att den enskilde inte ska utsättas för dubbla rättsliga förfaranden avseende ett och samma agerande, dels för att skapa förutsättningar för myndigheterna att välja väg; den administrativa eller den straffrättsliga. Bestämmelser om upplysnings- och samarbetskyldighet införs både i den nya lagen och i marknadsmissbrukslagen.

Den förslagna avgränsningen av det kriminaliserade området för marknadsmissbruk innebär alltså att enbart uppsåtliga brott av normalgraden eller grova brott är straffbelagda. Trots att dessa brott, normalt sett, kan betraktas som allvarliga fall av marknadsmissbruk och bör föranleda straffrättsliga påföljder enligt marknadsmissbruksdirektivet, kan det bland dem finnas vissa gärningar vilka är att bedöma som mindre straffvärda, och som dessutom torde lämpa sig väl för handläggning i det administrativa sanktionssystemet. Utredningen föreslår därför att det tas in en regel om åtalsprövning i marknadsmissbrukslagen. Regeln är tillämplig på sådana fall av marknadsmanipulation som består i enstaka transaktioner som inte leder till någon förändring av det verkliga ägandet av ett finansiellt instrument, samt på sådana fall av obehörigt röjande av insiderinformation där någon, utan att det varit berättigat, har fått insiderinformation och förts in på en sådan insiderförteckning som avses i artikel 18 i marknadsmissbruksförordningen. Åtal ska i dessa fall väckas endast om det är påkallat från allmän synpunkt.

I effektivitetssyfte föreslås vidare en forumregel med innebörd att åtal enligt marknadsmissbrukslagen väcks vid Stockholms tingsrätt och att överklagande därmed ska ske hos Svea hovrätt.

Fördelning av utredningsansvar och utvidgade utredningsbefogenheter för Finansinspektionen

Som behörig myndighet ska Finansinspektionen övervaka att bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen efterlevs samt utreda misstänkta överträdelser av förordningen. Finansinspektionen ska dock, även fortsättningsvis, vara skyldig att anmäla till Ekobrottsmyndigheten när det finns anledning att anta att ett marknadsmissbruksbrott har begåtts. Enligt utredningens förslag ska Ekobrottsmyndigheten alltjämt ansvara för att bedriva förundersökningar och väcka åtal för brott enligt marknadsmissbrukslagen.

Finansinspektionen kommer alltså självständigt att bedriva undersökningar avseende misstänkta överträdelser av marknadsmissbruksförordningen. I linje med detta bör inspektionen också granska de rapporter om misstänkt marknadsmissbruk som marknadsaktörer är skyldiga att lämna till inspektionen, och ges möjlighet att komplettera rapporterna med vissa egna undersökningar. Utformningen av den gällande bestämmelsen om rapporteringsskyldigheten i marknadsmissbrukslagen och uttalanden i förarbetena har dock resulterat i att inspektionens roll i detta avseende närmast är att likna vid en ”brevlådefunktion”. Utredningen föreslår, bl.a. av den anledningen, att bestämmelsen utmönstras ur lagen.

När Ekobrottsmyndigheten har beslutat om att inleda en förundersökning får, enligt utredningens förslag, Finansinspektionen inte vidta några undersökningsåtgärder på eget bevåg. Inspektionen föreslås däremot kunna anlitas som biträde i förundersökningen. Om Ekobrottsmyndigheten beslutar att inte inleda förundersökning, eller att lägga ned en förundersökning, ska myndigheten underrätta Finansinspektionen, som därefter får fortsätta utredningen enligt bestämmelserna för det administrativa sanktionssystemet. Om det i ett sådant fall framkommer omständigheter som leder till att inspektionen bedömer att det trots allt finns anledning att anta att brott har begåtts ska, enligt utredningens förslag, inspektionen anmäla detta till Ekobrottsmyndigheten på nytt. En inledande bedömning av att t.ex. uppsåt saknas kan visa sig vara felaktig. Ekobrottsmyndigheten har då att åter ta ställning till om en förundersökning ska inledas. I enlighet med förslaget om när ett vägval senast måste ske, kan dock en anmälan till Ekobrottsmyndigheten inte ske efter det att beslut om att påföra administrativa sanktioner har fattats. (Se förslag om beslutsordning för administrativa sanktioner i nästa avsnitt.)

Som nämnts i det föregående förutsätter det föreslagna vägvalssystemet och fördelningen av utredningsansvaret att myndigheterna samarbetar med varandra. Detta kräver i sin tur också att myndigheterna kan dela information med varandra. För att möjliggöra ett informationsutbyte föreslår utredningen att bestämmelserna om sekretess i 35 kap. 1 § offentlighets och sekretesslagen (2009:400) ska gälla både i Ekobrottsmyndighetens förundersökningar och i Finansinspektionens utredningar om misstänkta överträdelser av marknadsmissbruksförordningen. En ny paragraf införs i offentlighets och sekretesslagen

med en sekretessbrytande regel som ger myndigheterna möjlighet att utbyta information.

De övervaknings och utredningsbefogenheter som marknadsmissbruksförordningen föreskriver att den behöriga myndigheten ska ha, motsvarar i stor utsträckning de befogenheter som föreskrivs även i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv. Enligt förordningen ska myndigheten bl.a. ha rätt att få tillgång till information från vem som helst, genomföra platsundersökningar, frysa tillgångar och förbjuda viss verksamhet. Vid genomförandet av 2003 års marknadsmissbruksdirektiv i svensk rätt var en utgångspunkt att överträdelse av förbudet mot marknadsmissbruk skulle hanteras inom straffrätten, och därmed skulle Ekobrottsmyndigheten leda utredningar och allmän domstol besluta om påföljder. Detta fick återverkningskraft på hur utredningsbefogenheterna enligt 2003 års marknadsmissbruksdirektiv genomfördes i svensk rätt.

Mot bakgrund av utredningens överväganden om ett administrativt sanktionssystem finns det inte längre ett utrymme för dagens uppdelning av utredningsbefogenheter mellan Finansinspektionen och Ekobrottsmyndigheten. Utredningen föreslår därför en utvidgning av Finansinspektionens nuvarande befogenheter så att de stämmer överens med förordningens krav. Bestämmelser om inspektionens utrednings och tillsynsbefogenheter införs i den nya lagen. Det bör här framhållas att befogenheterna, enligt artikel 23.1 i marknadsmissbruksförordningen, kan utövas direkt av den behöriga myndigheten, i samarbete med eller genom delegation till andra myndigheter och aktörer eller genom den behöriga myndighetens ansökan till ”rättsliga myndigheter”. I fråga om platsundersökning i beviskrings syfte (artikel 23.2.e i förordningen) avseende misstänkta överträdelse av förbudet mot insiderhandel och marknadsmanipulation föreslås att en sådan undersökning får ske efter beslut av Stockholms tingsrätt.

Det informationsutbyte och samarbete med utländska myndigheter och Esma som marknadsmissbruksförordningen föreskriver kan komma till stånd inom ramen för gällande svensk rätt och några lagstiftningsåtgärder krävs inte.

Närmare om det administrativa sanktionssystemet

För att se till att medlemsstaterna har ett gemensamt tillvägagångssätt i hantering av överträdelse av marknadsmissbruksförordningens regler innehåller förordningen bestämmelser om administrativa sanktioner och andra åtgärder som ska kunna tillämpas vid åtminstone vissa angivna överträdelse. Ett ingripande ska alltså ske, men förordningen begränsar inte medlemsstaternas möjligheter att fastställa regler om andra eller strängare sanktioner och åtgärder än dem som anges i förordningen. Inte heller uppställs krav på att fastställa sanktionsbestämmelser, om det i en medlemsstats nationella lagstiftning redan finns eller kommer att införas en straffrättslig reglering för överträdelse av marknadsmissbruksförordningens förbud eller påbud. Enligt utredningens bedömning saknas det skäl att använda denna ”straffrättsoption”, och det föreslås därför att det införs bestämmelser om administrativa sanktioner i den nya lagen i

enlighet med vad som föreskrivs i förordningen. Några ytterligare eller strängare sanktioner än dem som följer av förordningen föreslås däremot inte.

Utöver de överträdelser som enligt förordningen ska kunna bli föremål för ett ingripande föreslår utredningen att det tidigare straffbelagda meddelandeförbudet i 11 § marknadsmissbrukslagen ersätts med ett i princip motsvarande förbud i den nya lagen. Syftet med meddelandeförbudet är, liksom tidigare, att den som rapporterats inte ska bli varnad och sopa igen spåren efter sig. Ett sådant förbud är alltså befat och bör kunna beivras genom administrativa sanktioner.

Enligt utredningens bedömning förutsätter marknadsmissbruksförordningen till övervägande del att såväl fysiska som juridiska personer kan bli föremål för administrativa åtgärder och sanktioner vid överträdelser av förordningens förbud och åsidosättande av dess skyldigheter. Bestämmelserna om sanktioner ska därför, om det inte särskilt anges, gälla för både fysiska och juridiska personer. Utredningen föreslår dessutom att det i lagen införs en bestämmelse som gör det möjligt att underlåta att ingripa, t.ex. om överträdelserna är ursäktliga. Motsvarande bestämmelse finns även i andra regelverk som innehåller administrativa sanktioner.

Lagen ska, enligt utredningens förslag, också innehålla en exemplifierande uppräkningslista av faktorer som ska ligga till grund för valet av administrativ sanktion och för bestämmandet av en sanktionsavgifts storlek, varvid överträdelsens allvarighet och varaktighet bör vara utgångspunkten. I lagen tas också in bestämmelser om maximinivåer och jämkning av sanktionsavgifter samt om betalning, indrivning och preskription av sådana avgifter.

Beslutsordning

Utredningen föreslår att Finansinspektionen ska besluta om administrativa åtgärder och sanktioner vid åsidosättande av marknadsmissbruksförordningens föreskrivna skyldigheter avseende marknadsövervakning och rapportering, offentliggörande av insiderinformation, insiderförteckningar, anmälan av transaktioner utförda av personer i ledande ställning och till dem närstående personer liksom offentliggörande av sådana transaktioner, samt investeringsrekommendationer och statistik.

Däremot talar såväl rättssäkerhetsskäl som rådande rättstraditioner med styrka för att domstol bör handlägga sanktionsärenden avseende överträdelser av marknadsmissbruksförordningens förbud mot marknadsmissbruk. Detta gäller i synnerhet när det är fråga om fysiska personer. Enligt utredningens bedömning faller överträdelseärenden enligt marknadsmissbruksförordningen sannolikt in under tillämpningsområdet för artikel 6 i Europakonventionen. Rättigheterna i den artikeln gäller i förekommande fall även juridiska personer. För att rättssäkerhetsgarantierna inte ska skilja sig åt bör därför förfarandet vara detsamma, oavsett om det är fråga om en fysisk eller juridisk person.

Det kan anföras att en ordning som innebär att Finansinspektionen måste väcka talan hos domstol för en prövning av påförande av administrativa sanktioner fördröjer ett sådant beslut. För att inte i onödan

försena dessa överträdelseärenden föreslår utredningen en modell där Finansinspektionen först utfärdar ett sanktionsföreläggande, som – om det godkänns – är att jämställa med en lagakraftvunnen dom. Därmed är prövning i domstol nödvändig bara i de fall där ett sådant föreläggande inte godtas. Det föreslås således att Finansinspektionen, genom ett obligatorsikt förfarande med sanktionsföreläggande, prövar frågor om administrativa sanktioner för överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk.

Utredningen gör vidare bedömningen att det är lämpligast att allmän domstol handlägger sanktionsärenden avseende överträdelser av förbuden mot marknadsmissbruk (när ett utfärdat sanktionsföreläggande inte har godtagits). Åtminstone initialt kan antalet sådana prövningar antas bli relativt begränsat. Enligt utredningens bedömning finns det därmed, i likhet med vad som anförts beträffande åtal för marknadsmissbruksbrott, tungt vägande skäl för en samordning av domstolsprövningen även när det gäller överträdelser av förbuden i marknadsmissbruksförordningen. Prövningen föreslås ske i Stockholms tingsrätt. Genom att destinera både åtal för marknadsmissbruksbrott och överträdelser av förordningens förbud av marknadsmissbruk till en och samma domstol ökar förutsättningarna ytterligare för en mer effektiv handläggning och enhetlig praxis.

Om ett sanktionsföreläggande inte har godkänts inom utsatt tid, får alltså Finansinspektionen väcka talan vid Stockholms tingsrätt. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket det inte finns anledning att döma till annan påföljd än böter. I den nya lagen tas också in bestämmelser om överklagande av domar och beslut.

Den i marknadsmissbruksförordningen föreskrivna skyldigheten att publicera sanktionsbeslut och beslut som fattas till följd av en överträdelse av ett förbud eller ett åsidosättande av en skyldighet enligt förordningen bör, enligt utredningens bedömning, genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå.

Anpassning av svensk rätt med anledning av EU-rättsakterna

Förslag föranledda av marknadsmissbruksdirektivets bestämmelser

Insiderbrott, obehörigt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation (tidigare otillbörlig marknadspåverkan) ska alltså, enligt utredningens förslag, fortfarande utgöra brott. Marknadsmissbruksdirektivet förutsätter dock vissa nödvändiga justeringar av vissa brottsrekvisit samt anpassningar såvitt avser marknadsmissbrukslagens tillämpningsområde och definitioner.

I marknadsmissbrukslagen finns ingen bestämmelse som anger lagens tillämpningsområde. För att uppnå ett mer direktivnära genomförande föreslår utredningen att en särskild paragraf tas in i marknadsmissbrukslagen som, i likhet med marknadsmissbruksdirektivet, fastställer tillämpningsområdet och vilka finansiella instrument som omfattas. Vidare föreslås att begränsningen, att det ska vara fråga om

”handel på värdepappersmarknaden”, slopas. Av den nya paragrafen framgår att lagen ska tillämpas även på utsläppsrätter och andra produkter enligt kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen. Som en följdändring utmönstras bestämmelserna om marknadsmissbruk avseende utsläppsrätter i form av 2-dagars spotavtal ur 8 kap. lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter. Vidare föreslås en modifierad och utvidgad undantagsbestämmelse i marknadsmissbrukslagen för ageranden i återköpsprogram och för stabilisering av finansiella instrument.

Den nuvarande definitionen av insiderinformation ersätts med en direkt hänvisning till marknadsmissbruksförordningens definition.

Beträffande insiderbrott slopas kravet på transformation; straffbudet omfattar därigenom den som ”har insiderinformation”, och inte längre bara den som ”får insiderinformation. En åklagare kommer därmed inte att behöva visa hur en tilltalad har fått tillgång till informationen, utan enbart att han eller hon hade tillgång till den. Genom förslaget uppnås också en direktivkonform reglering.

Det svenska förbudet mot insiderhandel saknar ett utnyttjanderekvisit. Däremot anges ett antal förfaranden som är undantagna från det straffbelagda området. Utredningen gör bedömningen att insiderbrottet inte heller i framtiden bör innehålla ett utnyttjanderekvisit, men föreslår att nuvarande undantagskatalog såvitt avser insiderbrott i stället utformas som ett undantag dels för situationer då insiderinformation inte har utnyttjats, dels för sådana legitima förfaranden som omfattas av artikel 9 i marknadsmissbruksförordningen (genom en hänvisning till nämnda artikel). Det är den tilltalade som har att visa att undantagsbestämmelsen är tillämplig.

Insiderbrottets handelsförbud utvidgas till att gälla även i fråga om återkallelse eller ändring av en lagd order, om återkallelsen eller ändringen görs efter det att orderläggande person kommit att förfoga över insiderinformation rörande de finansiella instrumenten. Även insiderbrottets rådgivningsförbud utvidgas genom att den som följer ett råd (eller en rekommendation) om att förvärva eller avyttra finansiella instrument ska dömas för insiderbrott, om han eller hon vet att rådet är grundat på insiderinformation. Detsamma ska gälla den som följer ett råd att återkalla eller ändra en order. Samma undantag som gäller vid insiderbrott i övrigt – att insiderinformation inte har utnyttjats eller att det är fråga om ett legitimt förfarande – ska dock gälla även i dessa fall.

Förutom att utredningen föreslår att rubriceringen för otillbörlig marknadspåverkan ändras till marknadsmanipulation, föreslås en särskild brottsrubricering för det grova brottet, grov marknadsmanipulation. Utredningen föreslår att straffbestämmelsen även i övrigt utformas mer direktivnära, bl.a. genom att bestämmelsen, liksom den i direktivet, träffar sådana ageranden som faktiskt har den angivna effekten. Det innebär dock inte att ett agerande blir straffritt, om det inte skulle gå att visa att det faktiskt har gett t.ex. vilseledande signaler eller påverkat

priset, men väl är ägnat att göra det. I dessa fall bör agerandet kunna bedömas utgöra försök till marknadsmanipulation.

Utredningen föreslår vidare ändrade straffskalor för obehörigt röjande av insiderinformation samt för grovt insiderbrott och grov marknadsmanipulation, till fängelse i högst två respektive sex år. Straffsanktionerna i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter har utformats med marknadsmissbrukslagen som förebild. Motsvarande ändring av straffskalona föreslås därför även i den lagen.

Förslag föranledda av marknadsmissbruksförordningens bestämmelser

Som nämnts inledningsvis är marknadsmissbruksförordningens förbud och påbud direkt tillämpliga i svensk rätt och några åtgärder för att införliva förordningens materiella bestämmelser ska inte vidtas. Många av förordningens bestämmelser finns dock i någon form i 2003 års marknadsmissbruksdirektiv. Förordningens bestämmelser har alltså redan, helt eller delvis, en motsvarighet i svensk lagstiftning. De svenska bestämmelserna måste, på grund den valda regleringsformen, nu anpassas eller utmönstras ur lagstiftningen.

Enligt utredningen bör bestämmelser om marknadsövervakning på reglerade marknader och MTF-plattformar i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden kunna behållas oförändrade. Däremot föreslås, som nämnts, att bestämmelserna i marknadsmissbrukslagen om rapportering av misstänkt marknadsmissbruk upphävs. Utredningen föreslår också ett upphävande av bestämmelserna om emittenters skyldighet att offentliggöra kurspåverkande information och reglerna om uppskjutet offentliggörande i lagen om värdepappersmarknaden. Sverige bör dock utnyttja möjligheten att införa en nationell bestämmelse om att en skriftlig förklaring till hur villkoren för ett uppskjutande har uppfyllts ska lämnas till den behöriga myndigheten (Finansinspektionen) endast på begäran.

Bestämmelserna om insiderförteckningar och anmälningsskyldighet för personer med insynsställning i lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument ska, enligt utredningens förslag, utmönstras ur lagen. Detsamma gäller för bestämmelserna i samma lag om förbud för dessa personer och för aktiemarknadsbolag att under vissa perioder handla i finansiella instrument relaterade till bolaget.

När det gäller kravet på offentliggörande av transaktioner som genomförts av personer med insynsställning finns det redan i dag ett fungerande system för detta hos Finansinspektionen. Utredningen föreslår därför att Sverige bör utnyttja möjligheten i marknadsmissbruksförordningen om att offentliggörandet ska ombesörjas av den behöriga myndigheten, och att en motsvarande bestämmelse, med denna innebörd, införs i den nya lagen. Gällande bestämmelser om insynsregistret i lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument kan, med smärre anpassningar, behållas. Till följd av reglerna i marknadsmissbruksförordningen ska dock, enligt utredningens förslag, bestämmelserna om investerings-

rekommendationer i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument utmönstras ur lagen.

I marknadsmissbruksförordningen föreskrivs att den behöriga myndigheten är skyldig att inrätta effektiva procedurer för att motta anmälningar avseende överträdelser av förordningen. Genomförandet av denna bestämmelse bör, enligt utredningens bedömning, ske på förordningsnivå i form av en generell bestämmelse om att inspektionen ska inrätta ett sådant system. Utredningen föreslår att offentlighets och sekretesslagen kompletteras med ett absolut sekretesskydd för uppgifter som avslöjar en anmälares identitet. Tystnadsplikten ska ha företräde framför meddelarfriheten. Sekretessen gäller i högst femtio år.

Även tillståndspliktiga företag ska enligt förordningen ha effektiva system för att deras anställda ska kunna rapportera överträdelser internt. Utredningen föreslår att en bestämmelse med denna innebörd tas in i den nya lagen, och att ett åsidosättande av skyldigheten kan medföra en administrativ sanktion.

Finansiering av Finansinspektionens tillsyn

Utredningen föreslår att för Finansinspektionens övervakning enligt den nya lagen ska företag som står under inspektionens tillsyn betala en årlig avgift.

Genomförande och ikraftträdande

Efter det att marknadsmissbruksförordningen och marknadsmissbruksdirektivet har trätt i kraft⁴ har medlemsstaterna 24 månader på sig att vidta nödvändiga åtgärder för att följa rättsakternas bestämmelser. Som framgått föreslår utredningen att bestämmelser i förordningen som kräver en implementering ska genomföras genom en ny lag och att övriga anpassningar som är nödvändiga med anledning av rättsakterna sker genom ändringar i främst marknadsmissbrukslagen. Utredningen föreslår att den nya lagen och övriga författningsändringar ska träda i kraft senast 24 månader från ikraftträdandet av förordningen och direktivet.

Enligt artikel 39.4 andra stycket i marknadsmissbruksförordningen ska dock de bestämmelser i förordningen som hänvisar till organiserade handelsplattformar (OTF-plattform), tillväxtmarknader för små och medelstora företag samt utsläppsrätter eller auktionerade produkter baserade på sådana börja tillämpas vid en senare tidpunkt än förordningen i övrigt. Eftersom marknadsmissbruksdirektivets tillämpningsområde bestäms av förordningens tillämpningsområde får bestämmelsen i nämnda artikel betydelse för den svenska marknadsmissbrukslagen. Fram till denna senare tidpunkt omfattas varken finansiella instrument som handlas på en OTF-plattform eller utsläpps-

⁴ Den tjugonde dagen efter det att rättsakterna har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning

rätter av tillämpningsområdet. Till ändringarna i marknadsmissbrukslagen föreslås därför en övergångsbestämmelse, som innebär att denna utvidgning av tillämpningsområdet ska gälla först när marknadsmissbruksförordningen ska börja tillämpas i dessa delar. När det gäller OTF-plattformar hänger det uppskjutna ikraftträdandet samman med att denna typ av marknadsplats – som regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och direktiv 2011/61/EU (omarbetning)⁵ – inte kommer att existera förrän vid denna senare tidpunkt. Beträffande utsläppsrätter finns det i dag särskilda bestämmelser om marknadsmissbruk avseende sådana i lagen om handel med utsläppsrätter. Dessa ska alltså fortsätta att gälla till dess att marknadsmissbruksförordningen ska börja tillämpas i dessa delar. Några bestämmelser i marknadsmissbrukslagen som rör tillväxtmarknader för små och medelstora företag finns inte, varför några övergångsbestämmelser i den delen inte behövs.

⁵ EUT L 173, 12.6.2014, (Celex 32014L0065)

Utdrag ur utredningens lagförslag

Förslag till lag (0000:0000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

Härigenom föreskrivs följande

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG¹.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i marknadsmissbruksförordningen.

Behörig myndighet

2 § Finansinspektionen är behörig myndighet enligt marknadsmissbruksförordningen.

Krav på företag under tillsyn

3 § Företag som står under Finansinspektionens tillsyn ska ha system och rutiner för att företagets anställda internt ska kunna rapportera misstänkta överträdelser av marknadsmissbruksförordningen.

Meddelandeförbud

4 § Den som till Finansinspektionen har rapporterat en misstänkt transaktion eller order i enlighet med artikel 16.1 andra stycket och artikel 16.2 i marknadsmissbruksförordningen, får inte obehörigen röja för kunden eller någon utomstående att sådan rapportering har skett. Detsamma gäller, i förkommande fall, rapportörens styrelseledamöter och anställda.

5 § Ett företag som har rapporterat enligt artikel 16.2 i marknadsmissbruksförordningen får inte göras ansvarigt för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om företaget hade anledning att räkna med att rapportering borde ske. Detsamma gäller en styrelseledamot eller en anställd som har lämnat uppgifter för företagets räkning.

2 kap. Utredningsbefogenheter

Föreläggande

1 § För övervakning av att bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen följs får Finansinspektionen förelägga

¹ EUT L 173, 12.6.2014, (Celex 32014R0596).

1. ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat, och

2. den som förväntas kunna lämna upplysningar i saken att inställa sig till förhör på tid och plats som inspektionen bestämmer.

2 § Finansinspektionen får förelägga den som kan antas ha åsidosatt sina skyldigheter enligt marknadsmissbruksförordningen eller i övrigt har agerat i strid mot förordningen eller denna lag att under viss tid upphöra med ett visst agerande.

Vite

3 § Ett beslut om föreläggande enligt 1 eller 2 § får förenas med vite.

Ett föreläggande enligt 1 § får dock inte förenas med vite, om

1. det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd eller kan leda till en sanktion enligt 3 kap. 1 § första stycket 1 eller 2, och

2. föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen eller överträdelsen.

Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller andra stycket även ställföreträdare för den juridiska personen.

Information om transaktioner på råvarumarknaden

4 § För övervakning av att bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen följs får Finansinspektionen begära information om transaktioner från marknadsaktörer på marknadsplatser där de underliggande tillgångarna till råvaruderivat handlas (spotmarknaden). Inspektionen har rätt till direkt tillgång till handlarnas system.

Platsundersökning

5 § För övervakning av att bestämmelserna i marknadsmissbruksförordningen följs får Finansinspektionen, när det är nödvändigt, genomföra en undersökning hos ett företag

6 § Stockholms tingsrätt får på ansökan av Finansinspektionen besluta att inspektionen får genomföra en undersökning i ett företags lokaler för att utreda en överträdelse av förbuden i artikel 14.a, 14.b eller 15 i marknadsmissbruksförordningen, om

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,

2. den som undersökningen avser inte rättar sig efter ett föreläggande enligt 1 § eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och

3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

7 § Ett beslut enligt 6 § får avse även annan än den som är föremål för utredning, om

1. det som föreskrivs i 6 § första stycket 1 och 3 är uppfyllt,

2. det finns särskild anledning att anta att bevis finns hos denne, och

3. denne inte rättar sig efter ett föreläggande enligt 1 § eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas.

8 § När Finansinspektionen genomför en undersökning enligt 6 § har inspektionen rätt att

1. granska bokföring och andra affärshandlingar,
2. ta kopior av eller göra utdrag ur bokföring och affärshandlingar,
3. begära muntliga förklaringar direkt på platsen,
4. få tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra utrymmen, och
5. ta om hand handlingar, som behövs för undersökningen, för granskning.

9 § Ett beslut om undersökning enligt 6 § får meddelas utan att den som ansökan avser har fått tillfälle att yttra sig, om det kan befaras att undersökningen annars skulle förlora i betydelse.

Beslut enligt första stycket ska sändas endast till Finansinspektionen. När undersökningen börjar ska inspektionen överlämna ett exemplar av beslutet till den hos vilken undersökningen ska genomföras.

10 § Ett beslut om undersökning enligt 6 § ska innehålla uppgifter om

1. föremålet för och syftet med undersökningen,
2. tidpunkten när undersökningen ska börja, och
3. Finansinspektionens befogenheter enligt 8 §.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om rätten inte bestämmer något annat.

11 § Den som Finansinspektionen ska genomföra en undersökning hos enligt 6 § har rätt att tillkalla ett juridiskt biträde.

I avvaktan på att ett sådant biträde inställer sig får Finansinspektionen inte påbörja undersökningen. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen härigenom onödigt fördröjs, eller
2. undersökningen har beslutats enligt 9 § första stycket.

12 § Finansinspektionen får begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra de åtgärder som avses i 8 § 1, 2, 4 eller 5.

Vid handräckning gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelse som inte avser betalningsskyldighet eller avhysning. Kronofogdemyndigheten ska dock inte underrätta den hos vilken undersökningen ska genomföras innan verkställighet sker.

13 § Åtgärder enligt 1 eller 8 § får inte avse en skriftlig handling, om dess innehåll kan antas vara sådant, att befattningshavare eller annan, som avses i 36 kap. 5 § rättegångsbalken, inte får höras som vittne om detta, och handlingen innehas av den personen eller av den, till förmån för vilken tystnadsplikten gäller. Inte heller får, hos den som är föremål för undersökningen eller denne närstående, som avses i 36 kap. 3 § rättegångsbalken, åtgärder enligt 1 eller 8 § vidtas avseende skriftligt meddelande mellan den som är föremål för undersökningen och någon till denne närstående eller mellan sådana närstående inbördes.

Om Finansinspektionen anser att en viss handling bör omfattas av en undersökning och den som åtgärden avser åberopar att handlingen är skyddad enligt första stycket, ska handlingen omedelbart förseglas och skyndsamt överlämnas till Stockholms tingsrätt av Finansinspektionen.

Tingsrätten ska utan dröjsmål pröva om handlingen ska omfattas av Finansinspektionens undersökning.

Uppgifter om datatrafik

14 § I 6 kap. 22 § 1 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om Finansinspektionens rätt att få ut uppgifter från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Handelsstopp

15 § Bestämmelser om Finansinspektionens möjlighet att besluta om handelsstopp för finansiella instrument finns i 22 kap. 2 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Korrigerig av felaktig och vilseledande information

16 § Finansinspektionen får korrigera sådan felaktig och vilseledande information som kan utgöra ett led i en överträdelse av artikel 15 i marknadsmissbruksförordningen. Inspektionen får även ålägga den som har spritt felaktig eller vilseledande information att korrigera den.

Brottsutredningar och myndighetssamarbete

17 § Finansinspektionen ska anmäla till Ekobrottsmyndigheten när det finns anledning att anta att ett brott enligt lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument har begåtts.

18 § Finansinspektionen ska underrätta Ekobrottsmyndigheten när inspektionen har meddelat ett sanktionsföreläggande eller beslutat att väcka talan om sanktion för en överträdelse av artikel 14 eller 15 i marknadsmissbruksförordningen.

19 § Finansinspektionen och Ekobrottsmyndigheten ska, utöver vad som följer av 17 och 18 §§, samarbeta för att underlätta undersökningar avseende marknadsmissbruksbrott och undersökningar avseende överträdelser av artiklarna 14 och 15 i marknadsmissbruksförordningen.

3 kap. Ingrepan

1 § Finansinspektionen ska ingripa mot den som har överträtt marknadsmissbruksförordningens förbud mot

1. insiderhandel och olagligt röjande av insiderinformation i artikel 14, eller

2. marknadsmanipulation i artikel 15.

Finansinspektionen ska också ingripa mot den som har åsidosatt sina skyldigheter enligt marknadsmissbruksförordningen och denna lag, genom

1. att inte inrätta och underhålla sådana system och rutiner som avses i artikel 16.1 eller 16.2, eller att inte till Finansinspektionen göra en anmälan i enlighet med det som föreskrivs i artikeln,

2. att inte iaktta det som föreskrivs om offentliggörande av insiderinformation till allmänheten i artikel 17.1, 17.2 och 17.8,

3. att inte informera Finansinspektionen om ett försenat offentliggörande i enlighet med det som föreskrivs i artikel 17.4 och 17.5, eller att, trots begäran från inspektionen, inte lämna en sådan skriftlig förklaring som avses i artikel 17.4 tredje stycket om att förutsättningar för ett uppskjutet offentliggörande har förlegat,

4. att inte upprätta, uppdatera eller till Finansinspektionen överlämna en insiderförteckning eller att inte i övrigt fullgöra det som föreskrivs i artikel 18.1–18.6,

5. att underlåta att till Finansinspektionen samt berörda emittenter, deltagare på marknaden för utsläppsrätter eller företag som avses i artikel 19.10 göra en anmälan om egna transaktioner i enlighet med det som föreskrivs i artikel 19.1, 19.2, 19.6 och 19.7, eller att inte fullgöra informationsplikten enligt artikel 19.5 andra stycket,

6. att inte offentliggöra anmälda uppgifter i enlighet med det som föreskrivs i artikel 19.3, eller att inte fullgöra informationsplikten eller det som i övrigt föreskrivs i artikel 19.5 första stycket,

7. att genomföra transaktioner i strid mot förbudet i artikel 19.11,

8. att inte iaktta det som föreskrivs om att ta fram eller sprida investeringsrekommendationer och statistik i artikel 20.1,

9. att inte inrätta och underhålla sådana system och rutiner som avses i 1 kap. 3 §, eller

10. att obehörigen röja uppgifter i strid mot meddelandeförbudet i 1 kap. 4 §.

2 § Ingripande enligt denna lag sker genom

1. föreläggande att inom viss tid vidta en viss åtgärd för att komma till rätta med situationen eller upphöra med ett visst agerande,

2. meddelande om en varning,

3. meddelande av ett förbud enligt 3 § 1,

4. meddelande av ett förbud enligt 3 § 2,

5. beslut om återföring enligt 4 §, eller

6. beslut om sanktionsavgift.

Ett föreläggande enligt första stycket 1 och ett förbud enligt första stycket 4 får förenas med vite.

Frågor om ingripanden vid överträdelse av förbuden i artiklarna 14 och 15 i marknadsmissbruksförordningen prövas av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande enligt 11 och 12 §§ eller, om föreläggandet inte godkänns, efter talan vid Stockholms tingsrätt enligt 13 §.

Ingripanden enligt tredje stycket får inte ske, om överträdelsen omfattas av ett åtal enligt lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

3 § En styrelseledamot eller en verkställande direktör i ett värdepappersinstitut, eller ersättare för någon av dem, som hålls ansvarig för en överträdelse som avses i 1 § första stycket eller för ett åsidosättande som avses i 1 § andra stycket får för viss tid, dock högst tio år, förbjudas

1. att vara styrelseledamot eller verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, i ett sådant företag, eller
2. att handla med vissa finansiella instrument.

Vid upprepade överträdelser av marknadsmissbruksförordningens förbud mot insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation eller marknadsmanipulation får ett beslut enligt första stycket 1 meddelas på obegränsad tid.

Den som har meddelats ett förbud enligt första stycket 2 får, efter tillstånd av Finansinspektionen, avyttra finansiella instrument som personen i fråga innehade innan förbudet meddelades.

4 § Om en överträdelse som avses i 1 § har medfört att en vinst har uppkommit eller att en förlust har undvikits, ska den som har gjort sig skyldig till överträdelsen åläggas att betala ett belopp som motsvarar värdet av den ekonomiska fördelen, om detta kan fastställas (*återföring*).

Betalningsskyldighet enligt första stycket ska dock inte åläggas om det är oskäligt. Vid denna bedömning ska beaktas bland annat om det finns anledning att anta att annan betalningsskyldighet, som svarar mot den ekonomiska fördelen av överträdelsen, kommer att åläggas personen i fråga eller annars fullgöras av denne.

Beloppet tillfaller staten.

5 § Om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, eller om personen i fråga gör rättelse, får ett ingripande underlåtas.

Om ett föreläggande enligt denna lag har förenats med vite, får ett ingripande inte ske för en överträdelse som omfattas av förelägandet. Ett ingripande får inte heller ske om någon annan myndighet har beslutat att påföra en sanktion för samma otillåtna agerande.

6 § Innan beslut om sanktioner meddelas eller ett sanktionsföreläggande utfärdas ska den berörda fysiska eller juridiska personen ges tillfälle att yttra sig i ärendet hos Finansinspektionen.

Bestämmande av sanktioner och sanktionsavgifter

7 § En sanktion enligt 2 § ska bestämmas efter överträdelsens sanktionsvärde. Detsamma gäller vid bestämmande av en sanktionsavgifts storlek. Vid bedömningen av sanktionsvärdet ska alla relevanta omständigheter beaktas, såsom

1. hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått,
2. den ansvarige personens grad av ansvar,
3. den ansvarige personens ekonomiska situation, grundad på årlig inkomst, respektive årlig omsättning, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt,
4. hur stor ekonomisk fördel som den ansvarige personens överträdelse har medfört, i den mån den kan fastställas,
5. den ansvarige personens grad av samarbetsvillighet med den behöriga myndigheten, utan att det påverkar en återföring av de vinster som personen har erhållit eller förluster som denne har undvikit,
6. tidigare överträdelser av den ansvarige personen,

7. vilka åtgärder den ansvarige personen har vidtagit efter överträdelsen för att undvika att den upprepas, och

8. om den ansvarige personen till följd av överträdelsen drabbats eller om det finns grundad anledning att anta att denne kommer att drabbas av avskedande eller uppsägning från anställning eller av annat hinder eller synnerlig svårighet i yrkes- eller näringsutövning.

Sanktionsavgifters storlek

8 § För en överträdelse som anges i 1 § första stycket ska sanktionsavgiften bestämmas till

1. för en fysisk person:

a) tre gånger den vinst som har erhållits till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller tre gånger den förlust som har undvikits till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

b) ett belopp som per den 2 juli 2014 i svenska kronor motsvarar högst fem miljoner euro, och

2. ör en juridisk person:

a) tre gånger den vinst som har erhållits till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller tre gånger den förlust som har undvikits till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

b) ett belopp som per den 2 juli 2014 i svenska kronor motsvarar högst 15 miljoner euro, eller 15 procent av den juridiska personens totala årsomsättning enligt de senaste tillgängliga räkenskaperna.

9 § För en överträdelse som anges i 1 § andra stycket ska sanktionsavgiften bestämmas till

1. för en fysisk person

a) i fall som avses i 1 § andra stycket 1–3: ett belopp som per den 2 juli 2014 i svenska kronor motsvarar högst en miljon euro, och

b) i fall som avses i 1 § andra stycket 4–9: ett belopp som per den 2 juli 2014 i svenska kronor motsvarar högst 500 000 euro, och

2. för en juridisk person

a) i fall som avses i 1 § andra stycket 1–3: ett belopp som per den 2 juli 2014 i svenska kronor motsvarar högst 2 500 000 euro, eller två procent av den berörda juridiska personens totala årsomsättning enligt de senaste tillgängliga räkenskaperna, och

b) i fall som avses i 1 § andra stycket 4–9: ett belopp som per den 2 juli 2014 i svenska kronor motsvarar högst en miljon euro.

För en överträdelse av förbudet i 1 kap. 4 § ska sanktionsavgiften bestämmas till högst 200 000 kr.

10 § En sanktionsavgift får sättas ned om det finns särskilda skäl.

Beslutsordning för sanktioner vid överträdelser av förbuden i artiklarna 14 och 15 i marknadsmissbruksförordningen

11 § Finansinspektionen ska utfärda ett sanktionsföreläggande mot en fysisk eller juridisk person som har gjort sig skyldig till överträdelser som avses i 1 § första stycket.

Sanktionsföreläggandet innebär att personen i fråga föreläggs att godkänna föreläggandet omedelbart eller inom viss tid.

När föreläggandet har godkänts, gäller det som domstols laga-kraftvunna avgörande. Ett godkännande som görs efter det att den tid som angetts i föreläggandet har gått ut är utan verkan.

12 § Ett sanktionsföreläggande ska innehålla uppgift om

1. den fysiska eller juridiska person som föreläggandet avser,
2. överträdelsen och de omständigheter som är nödvändiga för att känneteckna den,
3. de bestämmelser som är tillämpliga på överträdelsen, och
4. den sanktion eller avgift som föreläggs personen.

Föreläggandet ska också innehålla en upplysning om att talan om sanktioner kan väckas, om personen i fråga inte godkänner föreläggandet inom den tid som Finansinspektionen anger.

13 § Om ett sanktionsföreläggande inte har godkänts inom utsatt tid, får Finansinspektionen hos Stockholms tingsrätt väcka talan om att sanktion ska beslutas. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket det inte finns anledning att döma till annan påföljd än böter.

14 § Ett sanktionsföreläggande som har godkänts ska efter klagan undanröjas under de förutsättningar som anges i 59 kap. 6 § första stycket rättegångsbalken. Vad som där sägs om strafföreläggande och den misstänkte gäller i stället sanktionsföreläggande respektive fysisk eller juridisk person.

Den som vill klaga ska göra det skriftligen hos Stockholms tingsrätt inom ett år från det att föreläggandet godkändes. I mål om klagan på ett sanktionsföreläggande är Finansinspektionen motpart.

Har ett sanktionsföreläggande undanröjts, får den som det riktats mot inte därefter påföras en svårare sanktion för samma överträdelse.

4 kap. Betalning av sanktionsavgift, verkställighet och preskription

1 § En sanktionsavgift får tas ut bara om beslutet, föreläggandet eller stämningsansökan har delgetts den som sanktionsavgiften riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen skedde.

Sanktionsavgiften ska betalas till Finansinspektionen inom 30 dagar efter det att ett beslut eller en dom om att ta ut avgiften har vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet. En upplysning om detta ska tas in i beslutet.

Sanktionsavgiften tillfaller staten.

2 § Om sanktionsavgiften inte har betalats inom den tid som anges i 1 §, ska Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning.

Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

En sanktionsavgift som har beslutats faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Kvarstad

3 § För att säkerställa ett anspråk på sanktionsavgift får rätten på ansökan av Finansinspektionen besluta om kvarstad. Därvid gäller bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken om kvarstad för fordran. Ansökan om kvarstad prövas av Stockholms tingsrätt.

5 kap. Överklagande

1 § Finansinspektionens beslut enligt denna lag överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt 2 kap. 17 § och 3 kap. 11 § första stycket får inte överklagas. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut ska gälla omedelbart.

6 kap. Kostnad för tillsyn

1 § För att bekosta Finansinspektionens övervakning enligt denna lag ska de företag som står under inspektionens tillsyn betala årliga avgifter. Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2016.
 2. Sanktioner får beslutas endast för överträdelser som har skett efter ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument

Bilaga 5

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument

dels att 3, 6, 10–13 och 16–20 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 2, 10 och 16 §§ ska utgå,

dels att nuvarande 2 och 4 §§ ska betecknas 3 och 7 §§ och att nuvarande 5, 7, 8, 9 och 9 a² §§ ska betecknas 4, 5, 6, 8 och 9 §§,

dels att nya 3–9 §§ och rubrikerna närmast före 3, 5, 6 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före nuvarande 9 § ska sättas närmast före nya 8 §,

dels att 1 och 15 §§ och rubriken närmast före 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 2, 10–13 och 16 §§, och närmast före 10, 11 och 16 nya rubriker med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Definitioner

Definitioner och tillämpningsområde

I denna lag förstås med

1. insiderinformation: information om en icke offentliggjord eller inte allmänt känd omständighet som är ägnad att väsentligt påverka priset på finansiella instrument,

2. handel på värdepappersmarknaden: handel på en reglerad marknad eller någon annan organiserad marknadsplats eller handel med eller genom någon som yrkesmässigt bedriver sådan verksamhet som avses i 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

1 §³

I denna lag förstås med

1. insiderinformation: information som avses i artikel 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG⁴,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga sanktioner för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektiv), EUT L 173, 16.6.2014, (Celex 32014L0057).

² Senaste lydelse av 9 a § 2013:386

³ Senaste lydelse av 1 § 2007:564.

⁴ EUT L 173, 12.6.2014, (Celex 32014R0596).

3. finansiellt instrument: det som anges i 1 kap. 4 § första stycket 1 lagen om värdepappersmarknaden, och

4. reglerad marknad: det som anges i 1 kap. 5 § 20 lagen om värdepappersmarknaden.

2. finansiellt instrument: det som anges i

a. 1 kap. 4 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, samt

b. utsläppsrätter och andra produkter enligt kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen⁵

3. reglerad marknad: det som anges i 1 kap. 5 § 20 lagen om värdepappersmarknaden,

4. multilateral handelsplattform (MTF-plattform): det som anges i 1 kap. 5 § 12 lagen om värdepappersmarknaden,

5. organiserad handelsplattform (OTF-plattform): det som anges i 1 kap. 5 § X lagen om värdepappersmarknaden,

6. godtagen marknadspraxis: det som anges i artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014,

7. referensvärde: det som anges i artikel 3.1.29 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014, och

8. spotavtal avseende råvaror: det som anges i artikel 3.1.15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.

2 §

Bestämmelserna i 3–7 §§ ska tillämpas på ageranden avseende

1. finansiella instrument upptagna till handel på en reglerad marknad eller en MTF-plattform,

⁵ EUT L 302, 18.11.2010, s. 1–41, (Celex 32010R1031).

2. *finansiella instrument för vilka en ansökan om upptagande till handel enligt 1 har lämnats in,*

3. *finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform,*

4. *finansiella instrument som handlas på en OTF-plattform, och*

5. *finansiella instrument vilkas värde är beroende av ett finansiellt instrument enligt 1, 2, 3 eller 4.*

Bestämmelserna i 6 § ska också tillämpas på ageranden avseende

1. *finansiella instrument som kan påverka priset eller värdet på spotavtal på råvarumarknaden, och*

2. *referensvärden.*

Insiderbrott

2 §

Den som får insiderinformation och som för egen eller någon annans räkning, genom handel på värdepappersmarknaden, förvärvar eller avyttrar sådana finansiella instrument som informationen rör döms för insiderbrott till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla den som får insiderinformation och som med råd eller på annat sådant sätt föranleder någon annan att förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör genom handel på värdepappersmarknaden.

3 §

För insiderbrott döms

1. *den som har insiderinformation och som för egen eller någon annans räkning förvärvar eller avyttrar sådana finansiella instrument som informationen rör eller ändrar eller återkallar en order avseende sådana finansiella instrument,*

2. *den som har insiderinformation och som med råd eller på annat sådant sätt föranleder någon annan att förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör eller att ändra eller återkalla en order avseende sådana finansiella instrument, eller*

3. *den som följer ett sådant råd som avses i 2 med vetskap om att rådet är grundat på insiderinformation.*

Straffet är fängelse i högst två år.

Är brott som avses i första stycket *ringa, döms för insiderförseelse till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet med hänsyn till affärens omfattning och övriga omständigheter grovt, döms för*

Är brott som avses i första stycket med hänsyn till affärens omfattning och övriga omständigheter grovt, döms för grovt insiderbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Om brottet är *ringa döms inte till*

grovt insiderbrott till fängelse i ansvar.
lägst sex månader och högst fyra
år.

*Första och andra styckena
tillämpas också på den som har
insiderinformation som består i
vetskap om egen brottslig verk-
samhet.*

5 §⁶

*Trots bestämmelserna i 2–4 §§
får*

*1. befattningshavare hos företag
som driver värdepappersrörelse
med stöd av 2 kap. 1 § eller 4 kap.
1 eller 2 § lagen (2007:528) om
värdepappersmarknaden fullgöra
uppdrag som lämnats företaget att
förvärva eller avyttra finansiella
instrument samt, utan att använda
insiderinformation, fullgöra verk-
samhet som följer av avtal om att
upprätthålla en marknad i ett eller
flera finansiella instrument eller
att fullgöra uppdrag om råd-
givning eller förvaltning,*

*2. finansiellt instrument för-
värvas när insiderinformationen
är ägnad att sänka priset på
instrumentet och avyttras när
informationen är ägnad att höja
priset på instrumentet,*

*3. uppgifter fullgörs som någon
har på grund av vad som
föreskrivits i lag eller annan
författning,*

*4. aktier i ett aktiebolag eller ett
europabolag förvärvas för en
fysisk eller juridisk persons räk-
ning, om insiderinformationen
endast utgörs av information om
en åtgärd som syftar till och är
ägnad att leda till ett offentligt
erbjudande av den personen till en
vidare krets om förvärv av aktier i
bolaget,*

5. den som innehar en option

4 §

*Den som visar att han eller hon
inte har utnyttjat insiderinfo-
rmation ska inte dömas till ansvar
enligt 3 §.*

⁶ Senaste lydelse av 5 § 2007:564.

som har ett ekonomiskt värde vid löptidens slut avyttra optionen eller utnyttja den enligt dess villkor,

6. den som utfärdar en option i samband med lösen avyttra eller förvärva den underliggande tillgång som optionen avser,

7. ingångna terminskontrakt fullgöras på slutdagen,

8. den som innehar en tilldelad emissionsrätt eller inlösenrätt som har ett ekonomiskt värde avyttra rätten eller utnyttja den enligt dess villkor,

9. andra finansiella instrument än aktier förvärvas eller avyttras, om förvärvet eller avyttringen sker utan att insiderinformation används.

Det som föreskrivs om aktie i första stycket 4 och 9 skall också tillämpas på aktierelaterade finansiella instrument såsom teckningsrätt, interimbevis, optionsbevis, konvertibelt skuldebrev, skuldebrev förenat med optionsrätt till nyteckning, vinstandelsbevis, aktieoption och aktietermin.

Den som har agerat enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014, ska inte anses ha utnyttjat insiderinformation.

Obehörigt röjande av insiderinformation

7 §

Den som uppsåtligen röjer information som han eller hon inser eller borde inse är insiderinformation döms, utom i de fall då röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åliggande, för obehörigt röjande av insiderinformation till böter eller fängelse i högst ett år.

5 §

Den som röjer information som han eller hon inser är insiderinformation döms, utom i de fall då röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åliggande, för obehörigt röjande av insiderinformation till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som vidarebefordrar ett sådant råd eller sådan information som avses i 3 § första stycket 2, om personen i fråga inser att rådet eller informationen grundas på insiderinformation.

Om informationen blir allmänt känd samtidigt med att den röjs, döms inte till ansvar.

Otillbörlig marknadspåverkan

8 §

Den som vid handel på värdepappersmarknaden eller annars förfar på ett sätt som han eller hon inser är ägnat att otillbörligen påverka marknadspriset eller andra villkor för handeln med finansiella instrument eller på annat sätt vilseleda köpare eller säljare av sådana instrument, döms för otillbörlig marknads-påverkan till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Marknadsmanipulation

6 §

För marknadsmanipulation döms

1. den som genomför en transaktion eller lägger en order eller annars agerar på ett sätt som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på råvarumarknaden, om det inte finns legitima skäl för agerandet och transaktionen eller ordern inte har genomförts i enlighet med godtagen marknadspraxis på den aktuella marknadsplatsen,

2. den som genomför en transaktion eller lägger en order eller annars agerar på ett sätt som låser priset på ett eller flera finansiella instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på råvarumarknaden, på en onormal eller konstlad nivå, om det inte finns legitima skäl för agerandet och transaktionen eller ordern inte har genomförts i enlighet med godtagen marknadspraxis på den aktuella marknadsplatsen,

3. den som genomför en transaktion eller lägger en order eller annars agerar på ett sätt som påverkar priset på finansiella instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på råvarumarknaden genom falska förespeglningar eller genom att utnyttja andra slag av vilseledande eller manipulationer,

4. den som sprider information som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella

instrument eller till instrumenten relaterade spotavtal på råvarumarknaden, eller som låser fast priset på ett eller flera sådana instrument eller spotavtal på en onormal eller konstlad nivå, eller

5. den som sprider falska eller vilseledande uppgifter, tillhandahåller oriktiga eller vilseledande ingångsvärden eller på annat sätt manipulerar beräkningen av ett referensvärde.

Straffet är fängelse i högst två år.

Är brottet med hänsyn till omfattningen av *marknadspåverkan* eller övriga omständigheter att anse som grovt, skall dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

För otillbörlig marknadspåverkan döms också den som vid handel på värdepappersmarknaden eller annars förfar på ett sätt som han eller hon borde inse är ägnat att påverka eller vilseleda på sätt som anges i första stycket. I dessa fall döms till böter eller fängelse i högst ett år. Om gärningen är ringa döms inte till ansvar.

Är brottet med hänsyn till omfattningen av *manipulationen* eller övriga omständigheter att anse som grovt, ska dömas för grov marknadsmanipulation till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Om brottet är ringa döms inte till ansvar.

Försök och förberedelse till brott

4 §⁷

För försök till insiderbrott samt för försök eller förberedelse till grovt insiderbrott döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

7 §

För försök till insiderbrott och *marknadsmanipulation* samt för försök eller förberedelse till grovt insiderbrott och för försök till *grov marknadsmanipulation* döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

⁷ Senaste lydelse av 4 § 2011:516.

9 §⁸

Bestämmelserna i 2–8 §§ *skall* inte tillämpas på handel med egna aktier i återköpsprogram eller på stabilisering av finansiella instrument, förutsatt att handeln utförs i enlighet med *kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003 av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller undantag för återköpsprogram och stabilisering av finansiella instrument.*

8 §

Bestämmelserna i 3–7 §§ *ska* inte tillämpas på

1. handel med egna aktier i återköpsprogram eller på stabilisering av finansiella instrument, förutsatt att handeln utförs i enlighet med *artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014, eller*

2. *transaktioner eller andra åtgärder enligt artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.*

Åtalsprövning

10 §

Åtal *ska väckas endast om det är påkallat från allmän synpunkt i fråga om*

1. *obehörigt röjande av insiderinformation där någon utan att det har varit befogat har fått insiderinformation och förts in på en sådan förteckning som avses i artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014, eller*

2. *marknadsmanipulation som består i enstaka transaktioner som inte leder till någon förändring av det verkliga ägandet av ett finansiellt instrument.*

Myndighetssamarbete m.m.

11 §

Åklagare som leder en förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken avseende marknadsmissbruksbrott får vid undersökningens verkställande anlita biträde av Finansinspektionen.

Åklagare får anlita biträde av

⁸ Senaste lydelse av 9 § 2007:372.

Finansinspektionen också i fråga om utredning av brott innan förundersökning har inletts.

12 §

Åklagare ska underrätta Finansinspektionen om beslut att inleda eller lägga ned en förundersökning samt beslut att väcka åtal avseende marknadsmissbruksbrott.

13 §

I 2 kap. 19 § lagen (0000:0000) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning finns ytterligare bestämmelser om samarbetet mellan åklagare och Finansinspektionen avseende marknadsmissbruk.

15 §

Utbyte av brott enligt 2–8 §§ skall förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Utbyte av brott enligt denna lag ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Behörig domstol

16 §

Stockholms tingsrätt är rätt domstol i mål enligt denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2016, utom 1 § 2 b och 2 § 4 som träder i kraft den X Y ZZZZ.

2. Äldre föreskrifter gäller i fråga om gärningar som har före-tagits före ikraftträdandet. Om en bedömning enligt lagens nya lydelse leder till frihet från straff eller till lindrigare straff, tillämpas dock den nya lydelsen.

Förslag till
lag om ändring i lagen (2004:1199) om handel med
utsläppsrätter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:1199) om handel med
utsläppsrätter att 8 kap. 1 a–1 f §§ ska upphöra att gälla den X Y ZZZZ.

Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Bilaga 5

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

dels att 11 kap. 6–8 §§, 15 kap. 6, 7 och 9 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 11 kap. 8 a och 15 kap. 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

6 §¹

En *utgivare* av sådana överlåtbara värdepapper enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a eller b som efter ansökan av *utgivare* handlas på en handelsplattform *skall*

1. fortlöpande informera det värdepappersinstitut som driver handelsplattformen om sin verksamhet,

2. i övrigt lämna institutet de upplysningar som det behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag och andra författningar, *samt*

3. *offentliggöra de upplysningar om sin verksamhet och värdepapperen som är av betydelse för bedömning av kursvärdet på värdepapperen.*

En *emittent* av sådana överlåtbara värdepapper enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a eller b som efter ansökan av *emittent* handlas på en handelsplattform *ska*

1. fortlöpande informera det värdepappersinstitut som driver handelsplattformen om sin verksamhet, *samt*

2. i övrigt lämna institutet de upplysningar som det behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag och andra författningar.

7 §²

Utgivaren får skjuta upp offentliggörandet av sådan information som avses i 6 § 3, om

1. *det finns godtagbara skäl,*

2. *allmänheten inte riskerar att vilseledas, och*

3. *utgivaren kan säkerställa att informationen inte röjs.*
Om utgivaren eller någon som handlar för utgivarens räkning lämnar ut informationen, skall den

Ytterligare bestämmelser om emittenters informationsskyldigheter finns i artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG

¹ Senaste lydelse 11 kap 6 § 2007:528.

² Senaste lydelse 11 kap. 7 § 2007:528.

omedelbart överlämnas till värdepappersinstitutet samt offentliggöras, om inte mottagaren av informationen omfattas av tystnadsplikt enligt lag eller avtal.

och 2004/72/EG³.

En emittent som skjuter upp offentliggörande av information enligt artikel 17.4 i förordningen ska på begäran av Finansinspektionen lämna en sådan förklaring som avses i artikel 17.4 tredje stycket om att förutsättningar för ett uppskjutet offentliggörande har förlegat.

8 §⁴

Ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform *skall* fortlöpande kontrollera att en *utgivare* av överlåtbara värdepapper enligt 6 § fullgör sin informationsskyldighet enligt denna lag.

Ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform *ska* fortlöpande kontrollera att en *emittent* av överlåtbara värdepapper enligt 6 § fullgör sin informationsskyldighet enligt denna lag *och enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.*

8 a §

Ett värdepappersinstitut som driver en handelsplattform ska snarast rapportera till Finansinspektionen om det kan antas att en emittent av överlåtbara värdepapper har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.

15 kap.

6 §⁵

Om överlåtbara värdepapper enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a eller b har tagits upp till handel på en reglerad marknad efter ansökan av *utgivaren* eller om denne lämnat in en ansökan om upptagande till handel, gäller följande. *Utgivaren skall*

1. fortlöpande informera børsen om sin verksamhet,
2. i övrigt lämna børsen de

Om överlåtbara värdepapper enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a eller b har tagits upp till handel på en reglerad marknad efter ansökan av *emittenten* eller om denne lämnat in en ansökan om upptagande till handel, gäller följande. *Emittenten ska*

1. fortlöpande informera børsen om sin verksamhet, *och*
2. i övrigt lämna børsen de

³ EUT L 173, 12.6.2014, (Celex 32014R0596).

⁴ Senaste lydelse 11 kap. 8 § 2007:528.

⁵ Senaste lydelse 15 kap. 6 § 2007:528.

upplysningar som den behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag och andra författningar, och

3. offentliggöra de upplysningar om sin verksamhet och värdepapperen som är av betydelse för bedömning av kursvärdet på värdepapperen.

Om ett företag som har ett kvalificerat innehav i en börs har gett ut överlåtbara värdepapper enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a eller b som har tagits upp till handel på en reglerad marknad som drivs av börserna, skall börserna omedelbart vidarebefordra information enligt första stycket till Finansinspektionen.

upplysningar som den behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag och andra författningar.

Om ett företag som har ett kvalificerat innehav i en börs har gett ut överlåtbara värdepapper enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a eller b som har tagits upp till handel på en reglerad marknad som drivs av börserna, ska börserna omedelbart vidarebefordra information enligt första stycket till Finansinspektionen.

7 §⁶

Utgivaren får skjuta upp offentliggörandet av sådan information som avses i 6 § första stycket 3, om

1. det finns godtagbara skäl,
2. allmänheten inte riskerar att vilseledas, och
3. utgivaren kan säkerställa att informationen inte röjs.

Om utgivaren eller någon som handlar för utgivarens räkning lämnar ut informationen, skall den omedelbart överlämnas till börserna samt offentliggöras, om inte mottagaren av informationen omfattas av tystnadsplikt enligt lag eller avtal.

Ytterligare bestämmelser om emittenters informationsskyldigheter finns i artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG⁷.

En emittent som skjuter upp offentliggörande av information enligt artikel 17.4 i förordningen ska på Finansinspektionens begäran lämna en sådan förklaring som avses i artikel 17.4 tredje stycket om att förutsättningar för ett uppskjutet offentliggörande har förlegat.

⁶ Senaste lydelse 15 kap. 7 § 2007:528.

⁷ EUT L 173 12.6.2014, (Celex 32014R0596).

En börs *skall* fortlöpande kontrollera att de finansiella instrument som är upptagna till handel uppfyller kraven i 2 § samt att emittenter fullgör sina informationsskyldigheter enligt denna lag.

En börs *ska* fortlöpande kontrollera att de finansiella instrument som är upptagna till handel uppfyller kraven i 2 § samt att emittenter fullgör sina informationsskyldigheter enligt denna lag *och enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.*

9 a §

En börs ska snarast rapportera till Finansinspektionen om det kan antas att en emittent har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014.

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2016.

⁸ Senaste lydelse 15 kap. 9 § 2007:528.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Bilaga 5

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter att 3 och 6 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Den som bryter mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till affärens omfattning och övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Om brottet med hänsyn till affärens omfattning och övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *sex* år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

6 §

Den som bryter mot förbudet att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *sex* år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2016.

Förteckning över remissinstanserna

Sveriges riksbank, Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Kommerskollegium, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Första AP-fonden, Andra AP-fonden, Tredje AP-fonden, Fjärde AP-fonden, Sjätte AP-fonden, Sjunde AP-fonden, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Handelshögskolan i Stockholm, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Regelrådet, Aktiemarknadsbolagens förening, Aktietorget Sverige AB, Allmänhetens pressombudsman, BAO, Euroclear Sweden AB, FAR, Finansbolagens förening, Finansförbundet, Fondbolagens förening, Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden, Kollegiet för svensk bolagsstyrning, Landsorganisationen i Sverige (LO), Nasdaq OMX Stockholm AB, Nordic Growth Market NGM AB, Näringslivets Regelnämnd, Publicistklubben, SACO, Svensk Energi, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenska Journalistförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Tidningsutgivarna, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Tricorona Climate Partner AB.